

ΤΕΙ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΣΧΟΛΗ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΩΝ ΥΓΕΙΑΣ & ΠΡΟΝΟΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**«ΤΑ ΕΜΦΥΛΑ ΣΤΕΡΕΟΤΥΠΑ ΤΩΝ ΦΟΙΤΗΤΩΝ ΤΟΥ
ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΤΟΥ ΑΤΕΙ
ΑΘΗΝΑΣ ΚΑΙ ΠΩΣ ΑΥΤΑ ΕΠΗΡΕΑΖΟΥΝ ΣΤΗ
ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ
ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΤΗΤΑΣ ΤΩΝ ΦΟΙΤΗΤΩΝ»**

Σπουδάστριες: Καπαρελιώτη Ελένη

Κοτσογλανίδη Αδαμαντία- Γεωργία

Τζαμάκου Ασημίνα-Άννα

Επιβλέπων Καθηγητής: Λεμπέση Γεωργία

ΠΑΤΡΑ 2014

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ:

Καταρχήν, θεωρούμε υποχρέωση μας να ευχαριστήσουμε εκ βαθέων την καθηγήτριά μας Λεμπέση Γεωργία για την απεριόριστη βοήθεια και υποστήριξη που μας παραχώρησε και άντεξε μαζί μας αυτό το τόσο δύσκολο και απαιτητικό κομμάτι της διπλωματικής εργασίας. Η επαγγελματική της προσωπικότητα και η εκπαιδευτική της φυσιογνωμία αποτελεί πρότυπο για εμάς. Επίσης θα θέλαμε να ευχαριστήσουμε όλους όσους συμμετείχαν στο ερευνητικό κομμάτι της πτυχιακής εργασίας, όλους όσους πρόσφεραν την πολύτιμη βοήθειά τους για τη πραγματοποίησή της.

Θα θέλαμε να ευχαριστήσουμε ακόμη τους σπουδαστές του Γ', Ε' εξαμήνου της χρονιάς 2013- 2014 και τους τελειόφοιτους σπουδαστές του τμήματος Κοινωνικής Εργασίας του Α.Τ.Ε.Ι Αθήνας. Θεωρούμε υποχρέωση μας να ευχαριστήσουμε.

Επιπλέον, θα θέλαμε να ευχαριστήσουμε συναδέλφους και φίλους που μέσω συζητήσεων, παραχώρηση σχετικού υλικού με το θέμα της πτυχιακής και βιωματικών εμπειριών τους μας βοήθησαν να ολοκληρώσουμε το σκεπτικό μας και την ίδια την εργασία καθώς και να μπορέσουμε να κατανοήσουμε, όσο το δυνατόν γίνεται την ανθρώπινη πλευρά του Κοινωνικού Λειτουργού και του ανθρώπου γενικότερα

Τέλος ευχαριστούμε τις οικογένειες μας, που με τόση υπομονή ήταν στο πλάι μας για την επίτευξη αυτού του στόχου, με την απεριόριστη ηθική και υλική υποστήριξή και συνδρομή τους.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ ΠΤΥΧΙΑΚΗΣ:

Θέμα της παρούσας διπλωματικής εργασίας είναι «Τα έμφυλα στερεότυπα των φοιτητών του τμήματος Κοινωνικής Εργασίας του ΑΤΕΙ Αθήνας και πως αυτά επηρεάζουν στη διαμόρφωση της επαγγελματικής προσωπικότητας των φοιτητών». Στόχος της μελέτης αυτής είναι να διερευνήσει το αν οι φοιτητές της Κοινωνικής Εργασίας διακατέχονται από έμφυλες στερεοτυπικές αντιλήψεις, αν αυτό τους επηρεάζει στον επαγγελματικό τομέα που έχουν επιλέξει και θα δραστηριοποιηθούν και πως το αντιμετωπίζουν. Για να αναλυθεί το παραπάνω ζητούμενο διεξήχθη ποιοτική έρευνα για να μπορούν να αναλυθούν οι απόψεις των σπουδαστών σε βάθος με κύριο ερευνητικό εργαλείο τις ημιδομημένες συνεντεύξεις οι οποίες μας δίνουν την δυνατότητα μιας ευέλικτης συνεντευξιακής διαδικασίας. Για την λήψη των δεδομένων η μέθοδος που ακολουθήθηκε ήταν τα focus groups. Πραγματοποιήθηκαν τρεις ομαδικές συνεντεύξεις με συμμετέχοντες φοιτητές από τρία διαφορετικά εξάμηνα (το β', ε' και το τελευταίο εξάμηνο).

Ως κεντρικό συμπέρασμα που αναδύθηκε από την έρευνα ήταν πως οι απόψεις των φοιτητών αναφορικά με τα έμφυλα στερεότυπα δεν ήταν σαφείς. Η γνώση τους για το θέμα ήταν αρκετά συγχυσμένη. Δεν είχαν μια σαφή άποψη και εικόνα για την έμφυλη στερεοτυπική συμπεριφορά και αν εκείνοι τελικά την ενστερνίζονται ή όχι. Αναγνωρίζουν πως υπάρχουν κοινωνικές ανισότητες που αφορούν τα δύο φύλα, το αντιλαμβάνονται τόσο στην προσωπική τους ζωή όσο και στην κοινωνία, την οποία και θεωρούν ως κύρια υπαίτια για τους «φορμαρισμένους» κοινωνικούς ρόλους που διαδραματίζουν ακούσια τόσο οι άντρες όσο και οι γυναίκες. Περιγράφουν την σχολή της Κοινωνικής Εργασίας ως ένα πομπό που μεταδίδει μη στερεοτυπικά μηνύματα και υπογραμμίζουν την θετική επιρροή που είχε σε αυτούς. Εν κατακλείδι, παρότι η άποψη τους ήταν ασαφής ως κεντρικό στοιχείο και των παραδειγμάτων αλλά και των απόψεων που μας εξέθεσαν ήταν πως ακόμη και αν έχουν ή βλέπουν στον περίγυρο τους έμφυλες κοινωνικές ανισότητες οι ίδιοι προσπαθούν να τις αποδομήσουν και να απαλλαγτούν από αυτές.

Λέξεις κλειδιά: έμφυλα στερεότυπα, ανισότητα των δύο φύλων, φοιτητές της Κοινωνικής Εργασίας

ABSTRACT:

The subject of this thesis is: "The gendered stereotypes of Social Work students of the Department of ATEI of Athens and how they influence them in shaping their professional personality". The aim of this study is to investigate whether students in Social Work possessed by gender stereotypes, and how this affects them, in the professional field they have chosen, Moreover we investigate whether they recognize them and if they will be able to fight them. To analyze the above we conducted qualitative research in order to be able to analyze the opinions of students with semi-structured interviews. The method we used to obtain the data was with focus groups. Three group interviews with participating students from three different semesters (the second, the fifth and the last semester) were conducted.

The main conclusion that emerged from the survey was that the students' views regarding gendered stereotypes were not clear. Their knowledge on this subject was quite confused. They hadn't a clear view and picture of the stereotypical gendered behavior and they didn't know if they eventually embraced it or not. They recognize that there are social inequalities affecting both sexes perceive both their personal lives and in society, which they see as the main culprits for "in-form" social roles unintentional both men and women play. They describe the school of social work as a transmitter that transmits non-stereotypical messages and highlight the positive influence it has had on them. In conclusion, although the terms were vague as central of the examples and the views we have exposed, every time they find themselves around the gendered social inequalities, they're trying to fight them.

Key words: gendered stereotypes, gender inequality, students of Social Work

ΑΡΤΙΚΟΛΕΞΑ:

Κ.Λ. : Κοινωνικός Λειτουργός

Κ.Ε. : Κοινωνική Εργασία

IASSW : International Association of Schools of Social Work(Διεθνής Ομοσπονδία Σχολών Κοινωνικής Εργασίας)

IFSW : International Federation of Social Workers (Διεθνής Ομοσπονδία Κοινωνικών Λειτουργών)

ΑΤΕΙ: Ανώτατο Τεχνολογικό Ίδρυμα

κ.ά. : και άλλα

κ.λπ. : και λοιπά

κ.τ.λ. : και τα λοιπά

π.χ. : παραδείγματος χάρη

Πίνακας Περιεχομένων

Ευχαριστίες.....	2
Περίληψη πτυχιακής.....	3
Abstract.....	4
Αρτικόλεξα.....	5
Πίνακας περιεχομένων.....	6
Εισαγωγή.....	9
Σκοπός της μελέτης.....	11
Ορισμοί όρων.....	11
ΜΕΡΟΣ Α: ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ.....	15
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ι Θεωρητικές Προσεγγίσεις.....	15
1.1 Έμφυλοι ρόλοι.....	17
1.2. Σεξισμός.....	18
1.3 Πατριαρχία.....	20
1.4. Έμφυλες ταυτότητες.....	21
1.5. Κοινωνικές θεωρίες σχετικά με τον καθορισμό συμπεριφοράς ανάλογα με το φύλο	22
1.5.1 Βιοκοινωνική θεωρία των Money και Erhardt.....	22
1.5.2. Ψυχαναλυτική θεωρία του Freud.....	23
1.5.3. Θεωρία των στερεοτύπων/σχημάτων των φύλων.....	23
1.5.4. Η θεωρία της κοινωνικής μάθησης.....	24
1.5.4.1. Επιρροές των ΜΜΕ.....	25
1.5.5. Η γνωστική-εξελικτική θεωρία του Kohlberg.....	26
1.6. Κοινωνιολογικές προσεγγίσεις της εμφυλης διαστρωμάτωσης.....	27
1.6.1 Προσέγγιση του λειτουργισμού.....	28
1.6.2. Προσέγγιση των συγκρούσεων.....	29
1.6.3 Προσέγγιση της Διαντίδρασης.....	30
1.6.4. Η φεμινιστική προσέγγιση.....	31
1.7. Φεμινισμός.....	33
1.7.1 Ακαδημαϊκός φεμινισμός.....	35
1.7.2. Μαρξιστικός φεμινισμός.....	36

1.7.3. Κοινωνιολογικός φεμινισμός.....	38
ΚΕΦΑΛΑΙΟ II Στερεότυπα και Κοινωνική Εργασία	39
2.1.Εμφυλα στερεότυπα-προκαταλήψεις.....	39
2.1.1. Έμφυλα στερεότυπα και σεξουαλικότητα.....	39
2.1.2. Προκαταλήψεις που συνοδεύουν τα έμφυλα στερεότυπα.....	40
2.1.3 Έμφυλα στερεότυπα και κοινωνικό φύλο.....	41
2.2. Διακρίσεις ανάμεσα στα δυο φύλα. άνδρας-γυναίκα, γυναίκα-άνδρας.....	43
2.2.1 Διακρίσεις και ισότητα.....	44
2.2.2 Διακρίσεις στο ανδρικό φύλο.....	45
2.2.3 Ρατσιστική αντιμετώπιση των δυο φύλων.....	46
2.3 Μορφές μάθησης των στερεοτύπων.....	47
2.3.1.Κλασική εξαρτημένη μάθηση.....	47
2.3.2. Κοινωνική μάθηση.....	47
2.4. Ρόλος της γυναίκας.....	48
2.4.1 Γυναικείος ρόλος στην εργασία.....	49
2.4.2. Γυναικείος ρόλος και νοικοκυριό.....	50
2.4.3. Γυναίκα και εκπαίδευση.....	51
2.4.4 Προσέγγιση της Κ.Ε. στους ρόλους των φύλων.....	51
2.5. Κώδικες δεοντολογίας-κοινωνική εργασία.....	52
2.5.1. Δεοντολογία, εργαλείο δουλειάς στη Κ.Ε.....	52
2.5.2. Κ.Ε. ως επάγγελμα.....	52
2.5.3. Διεθνή Ομοσπονδία Κ.Λ.....	53
2.5.4. Σχολές της Κ.Ε.....	55
ΚΕΦΑΛΑΙΟ III Υπηρεσίες και Προγράμματα για το φύλο στην Ελλάδα.....	56
3.1.Υπηρεσίες και προγράμματα που αφορούν τον φύλο στην Ελλάδα.....	56
3.2. Νομοθεσία.....	68
ΜΕΡΟΣ Β: ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΜΕΡΟΣ.....	71
ΚΕΦΑΛΑΙΟ IV Μεθοδολογία Έρευνας	71
4.1. Μεθοδολογία έρευνας.....	71
4.2. Είδος έρευνας	71
4.3. Ερευνητικά Ερωτήματα.....	71
4.4. Πληθυσμός- Δείγμα.....	72
4.5. Τόπος και χρόνος διεξαγωγής της έρευνα.....	73
4.6. Ερευνητικά Εργαλεία	73

4.7. Μέθοδος λήψης δεδομένων	73
4.8. Κριτήρια εισαγωγής των συνεντευξιαζόμενων.....	74
4.9. Περιορισμοί- αστοχίες διαδικασίας.....	74
4.10. Δειγματοληψία.....	75
ΚΕΦΑΛΑΙΟ V Ανάλυση δεδομένων.....	75
5.1. Κωδικοποίηση- Μέθοδος ανάλυσης δεδομένων.....	75
ΚΕΦΑΛΑΙΟ VI Συμπεράσματα και προτάσεις.....	110
6.1. Συμπεράσματα.....	110
6.2. Προτάσεις.....	112
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	114
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ Α': Συνεντεύξεις ερευνητικού μέρους	119
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β': Διαδίκτυο- Πηγές.....	157
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Γ': Νομοθεσία.....	163

Εισαγωγή:

Η παρούσα μελέτη έχει ως θέμα «Τα έμφυλα στερεότυπα των φοιτητών του τμήματος Κοινωνικής Εργασίας του ΑΤΕΙ Αθήνας και πως αυτά επηρεάζουν στη διαμόρφωση της επαγγελματικής προσωπικότητας των φοιτητών». Στόχο έχει να ερευνήσει τις απόψεις των σπουδαστών, του τμήματος κοινωνικής εργασίας του ΑΤΕΙ Αθήνας, για τα στερεότυπα που αφορούν το φύλο αλλά και πως αυτές συμβάλλουν στην διαμόρφωση της επαγγελματικής τους προσωπικότητας. Για να διερευνηθεί η θεματική της παρούσας διπλωματικής εργασίας επιλέχθηκε και πραγματοποιήθηκε ποιοτική έρευνα. Το είδος της έρευνας αυτής βοηθά τους μελετητές να εμβαθύνουν στις απόψεις και στις εμπειρίες των κοινωνικών υποκειμένων και να εξετάσουν το εκάστοτε φαινόμενο μέσα από την προσωπική ματιά των συνεντευξιαζόμενων. Συντάχθηκαν συγκεκριμένα ερευνητικά ερωτήματα με υποερωτήματα, τα οποία βοήθησαν στην καλύτερη προσέγγιση του ζητήματος και χρησιμοποιήθηκαν ως βάση για τον οδηγό συνέντευξης.

Τα κύρια ερευνητικά ερωτήματα που τέθηκαν με βάση τους ανωτέρω διατυπωμένους προβληματισμούς σχετικά με την θεματική της παρούσας μελέτης μπορούν να αποτυπωθούν ως εξής:

1. Ποια η γνώση των φοιτητών σχετικά με τον όρο έμφυλα στερεότυπα;
2. Ποια τα έμφυλα στερεότυπα που εμφανίζουν οι φοιτητές της Κ.Ε. και πως τα αντιμετωπίζουν;
3. Ποια είναι η στάση των φοιτητών απέναντι στο φαινόμενο των έμφυλων στερεοτύπων;
4. Ποιοι είναι οι παράγοντες που τους επηρεάζουν σχετικά με τις στερεοτυπικές αντιλήψεις και διακρίσεις για το φύλο και με ποιο τρόπο συμβαίνει αυτό;

Για την ερευνητική αυτή προσπάθεια χρησιμοποιήθηκε το εργαλείο της συνέντευξης και πιο συγκεκριμένα της ημι-δομημένης συνέντευξης. Τον πληθυσμό της έρευνας αποτέλεσαν οι φοιτητές του τμήματος Κ.Ε. του ΑΤΕΙ Αθήνας και για το δείγμα επιλέχθηκαν φοιτητές από τρία διαφορετικά εξάμηνα φοίτησης το Γ', το Ε' και το τελευταίο εξάμηνο. Γνώμονας για την επιλογή του δείγματος αποτέλεσε η προσπάθεια μας να καλύψουμε όλο το φάσμα των φοιτητών σε ηλικιακό αλλά και

γνωστικό επίπεδο. Για την μέθοδο λήψης δεδομένων χρησιμοποιήθηκαν οι ομάδες εστίασης (focus groups) και εμπράκτως μεταφράζεται σε ομαδικές συνεντεύξεις.

Η παρούσα πτυχιακή εργασία για να εντρυφήσει και να αναλύσει εκτενώς το ζήτημα των έμφυλων διακρίσεων δομήθηκε σε δύο μέρη. Το πρώτο μέρος είναι το θεωρητικό και ασχολείται με την βιβλιογραφική ανασκόπηση του θέματος ενώ το δεύτερο μέρος της μελέτης αποτελεί το ερευνητικό σκέλος.

Απαρχή της μελέτης αποτελεί το μέρος της βιβλιογραφικής ανασκόπησης το οποίο αποτελείται από τρία κεφάλαια. Το πρώτο κεφάλαιο φέρει τον τίτλο «Θεωρητικές Προσεγγίσεις [φεμινιστικές--κοινωνιολογικές--ψυχολογικές]» και παραθέτει διατυπωμένες θεωρίες που αναλύουν και εξηγούν το φαινόμενο της έμφυλης ανισότητας. Το επόμενο κεφάλαιο «Στερεότυπα και Κοινωνική Εργασία [δεοντολογία επαγγέλματος-εθνικός και διεθνής κώδικας δεοντολογίας-εκπαίδευση στην ΚΕ]» αναλύει διάφορες μορφές κοινωνικής ανισότητας με βάση τα δύο φύλα, δομημένα στερεότυπα και τον ρόλο της Κ.Ε. σχετικά με το φαινόμενο αυτό. Τρίτο και τελευταίο κεφάλαιο του θεωρητικού μέρους αποτελεί η καταγραφή των «υπηρεσιών και προγραμμάτων για το Φύλο [Ελληνικές πολιτικές, π.χ. ΚΕΘΙ, προγράμματα που έχει ολοκληρώσει ή/και που εφαρμόζει τώρα]».

Το δεύτερο μέρος της εργασίας αποτελείται από το ερευνητικό κομμάτι το οποίο χωρίζεται σε τρία κεφάλαια. Αρχικά, παρατίθεται το κεφάλαιο με τη μεθοδολογία της έρευνας στο οποίο εμπεριέχεται το είδος της έρευνας, τα ερευνητικά εργαλεία που χρησιμοποιήθηκαν αλλά και το στοιχειοθετήθηκε η έρευνα σχετικά με την οργάνωση και την διεξαγωγή της. Το επόμενο κεφάλαιο περικλείει την ανάλυση των δεδομένων στο οποίο περιλαμβάνονται οι άξονες της συνέντευξης και αποσπάσματα από τα λεγόμενα των φοιτητών που αντιστοιχίζονται σε κάθε άξονα και κατηγορία με σκοπό την καλύτερη δυνατή ανάδειξη του ερευνητικού ζητήματος. Στο τρίτο και τελευταίο κεφάλαιο υπογραμμίζονται τα συμπεράσματα και οι προτάσεις που αναδύθηκαν από την ερευνητική διαδικασία.

Η μελέτη ολοκληρώνεται με το «Παράρτημα» στο οποίο περιλαμβάνονται οι συνεντεύξεις των φοιτητών, σημαντικά κείμενα όπως ο Ελληνικός και Διεθνής Κώδικας Δεοντολογίας της Κ..Ε. αλλά και οι νομοί που ανά τα χρόνια έχουν ψηφιστεί αναφορικά με την ανισότητα των δύο φύλων.

ΣΚΟΠΟΣ ΜΕΛΕΤΗΣ:

Ο σκοπός της παρούσας διπλωματικής εργασίας αποτελεί τη διερεύνηση ύπαρξης έμφυλων στερεοτύπων, στους φοιτητές της Κ.Ε. και κατά πόσο επηρεάζεται η επαγγελματική τους προσωπικότητα λόγω αυτών των στερεοτύπων.

Στόχοι που επιθυμούμε να επιτύχουμε μέσω αυτής της πτυχιακής εργασίας είναι, αρχικά μέσω της βιβλιογραφικής ανασκόπησης να αναλύσουμε τις θεωρητικές προσεγγίσεις σχετικά με το θέμα, να αναλύσουμε τα έμφυλα στερεότυπα που υπάρχουν ανά τα χρόνια, καθώς και τη δεοντολογία του επαγγέλματος του κοινωνικού λειτουργού. Επίσης, προς πληροφόρηση και ενημέρωση παραθέτουμε υπηρεσίες και προγράμματα που εφαρμόζονται οι κατάλληλες πολιτικές σχετικά με το συγκεκριμένο αντικείμενο μελέτης.

Όσον αφορά το ερευνητικό μέρος της διπλωματικής εργασίας, στόχος μας είναι να εξετάσουμε κατά πόσο τα έμφυλα στερεότυπα είναι γνωστά στον εκπαιδευτικό και επαγγελματικό χώρο της Κ.Ε..

ΟΡΙΣΜΟΙ ΟΡΩΝ:

Προκατάληψη: *«Ο όρος «προκατάληψη» σημαίνει τη δυσμενή, αρνητική στάση απέναντι σε μια ομάδα ή στα μεμονωμένα άτομα/μέλη της. Στις κοινωνικές επιστήμες, ο όρος χρησιμοποιείται σχεδόν αποκλειστικά σε σχέση με τις εθνικές ομάδες και τις μειονότητες. Εντούτοις, εκφράζει σε μεγάλο βαθμό και τη θετική, ευμενή στάση, λόγου χάρη, την εύνοια, την προτίμηση κτλπ. Γύρω από την εισαγωγή και χρήση του όρου, έχουν διατυπωθεί επικρίσεις κι επιφυλάξεις, ακριβώς γιατί ανοίγει ο δρόμος για αξιολογικές κρίσεις από τους χρήστες του. Ο T.Adorno, σχολιάζοντας την έρευνα περί Αυταρχικής Προσωπικότητας, η οποία αφορούσε το ομαδικό φαινόμενο του αντισημιτισμού στη χιτλερική περίοδο, τόνιζε ότι « η διάκριση μεταξύ προκατειλημμένων και απροκατάληπτων χαρακτήρων εμπεριέχει τον κίνδυνο ο ίδιος ο ερευνητής να γίνει συνένοχος στο γενικό κακό που απλοϊκά διαιρεί την ανθρωπότητα σε άξιους να σωθούν και σε καταδικασμένους». Παρόλη όμως τη ρευστότητά του ο όρος*

παραμένει αρκετά χρηστικός. Κύριες μορφές προκαταλήψεων είναι οι φυλετικές, οι θρησκευτικές, οι ταξικές κτλπ» (Βασιλείου & Σταματάκης,1992,σελ)

Κοινωνικό φύλο: «Τα τελευταία 30 χρόνια συνηθίζεται η χρήση του όρου «κοινωνικό φύλο» (gender) στην αγγλική γλώσσα προκειμένου να περιγραφεί συνολικά το ζήτημα του φύλου (αν και δεν έχει γίνει αποδεκτός παγκοσμίως). Ο όρος είναι δανεισμένος από τη γραμματική. Ωστόσο προέρχεται από μια αρχαία ινδοευρωπαϊκή ρίζα που σημαίνει «παράγω» (generate), από την οποία δημιουργήθηκαν λέξεις σε πολλές γλώσσες με τη σημασία «είδος» ή «κατηγορία» (π.χ. «genus», γένος). Στη γραμματική η λέξη «gender» έχει φτάσει να αναφέρεται στη συγκεκριμένη διάκριση μεταξύ των κατηγοριών των ουσιαστικών, «ανταποκρινόμενη για λίγο», σύμφωνα με την ακριβή σημείωση του λεξικού Oxford English Dictionary, «στη διάκριση του φύλου (και την απουσία του) στα αντικείμενα που ορίζονται»(Oxford English Dictionary :100)

Διακρίσεις: « ο όρος διακρίσεις σε βάρος των γυναικών αναφέρεται σε κάθε διάκριση, αποκλεισμό ή περιορισμό για λόγους φύλου, ο οποίος έχει ως αποτέλεσμα ή σκοπό να θέσει σε κίνδυνο ή να καταστρέψει την αναγνώριση, την απόλαυση ή την άσκηση εκ μέρους των γυναικών, ανεξάρτητα από την οικογενειακή τους κατάσταση, των ανθρώπινων δικαιωμάτων και των θεμελιωδών ελευθεριών στον πολιτικό, τον οικονομικό, τον κοινωνικό, τον πολιτισμικό και τον αστικό τομέα ή σε κάθε άλλον τομέα». (Lanquetin,2008 :119)

Διακρίσεις: «Οι διακρίσεις στις κοινωνικές επιστήμες υποδηλώνουν τη δυσμενή αντιμετώπιση μιας κατηγορίας ατόμων, για λόγους αυθαίρετους και άσχετους με τη συμπεριφορά των ατόμων αυτών. Παράλληλα η έννοιας αυτή εκφράζει μια διαδικασία κοινωνικού ελέγχου, που στοχεύει στη διατήρηση της κοινωνικής δυο ή και περισσότερων διαφορετικών ομάδων ατόμων μέσα από μια σειρά θεσμοθετημένων πρακτικών μέτρων. Η διαδικασία αυτή του κοινωνικού ελέγχου οδηγεί στον υποβιβασμό, στην υποτίμηση και στη δυσμενή γενικά μεταχείριση μιας ή περισσότερων κατηγοριών προσώπων. Συνήθως οι διακρίσεις επιβάλλονται από τους δεσπότες λαούς ή τις δεσπότες λαούς ή τις κυρίαρχες κοινωνικές ομάδες, στις φυλετικές ή εθνικές υποταγμένες ομάδες, με σκοπό την επιβολή και τη διαίωνιση της κυριαρχίας

επάνω τους. Για την επιτυχία αυτού του σκοπού οι κυρίαρχες ομάδες επινοούν οικονομικούς, πολιτικούς και κοινωνικούς περιορισμούς στις υποταγμένες ομάδες έτσι ώστε να εξασφαλίσουν τη διατήρηση της υπάρχουσας τάξης πραγμάτων.» (παπυρος λαρους μπριτάνικα: 289)

Ισότητα: «είναι αυτή που υπάρχει ανάμεσα σε όλους τους ανθρώπους αποκλειστικά χάρη στη φυσική της συγκρότηση. Επομένως, η φυσική ή ηθική ισότητα θεμελιώνεται στην κοινή συγκρότηση της ανθρώπινης φύσης σε όλους τους ανθρώπους οι οποίοι γεννιούνται, μεγαλώνουν, υπάρχουν και πεθαίνουν με τον ίδιο τρόπο» (Lebras-Chopard, 2008:107)

Ρατσισμός: «υπό αυστηρή έννοια ο όρος δηλώνει τη στάση, κατά την οποία τα μέλη μιας φυλής ή εθνικής ομάδας θεωρούν ως μειονέκτημα τα μέλη άλλης φυλής ή εθνικής ομάδας και ως συνέπεια τούτου αναπτύσσουν μια έντονη πίστη στην ανωτερότητα και υπεροχή τους. Στο επίπεδο της θεωρητικής έκφρασής του ο ρατσισμός είναι η ιδέα ή η αντίληψη ότι στα κληρονομούμενα φυσικά χαρακτηριστικά, καθώς και σε ορισμένα χαρακτηριστικά της προσωπικότητας, των νοητικών δυνατοτήτων και των πολιτισμικών καταβολών υπάρχει αιτιακή σύνδεση και ότι σε συνδυασμό με τα παραπάνω κάποιες φυλές είναι κληρονομικά ανώτερες από άλλες» (Εγκυκλοπαίδεια πάπυρος Λαρούς Μπριτάνικα: 301, τόμος 51)

Εργασία: C.Hall «η εργασία των γυναικών συχνά κρίνεται, θεωρείται κατώτερη απλά και μόνο επειδή γίνεται από γυναίκες. Οι εργαζόμενες γυναίκες συνοδεύονται στο χώρο της εργασίας από την ιδεολογία της κατωτερότητας του φύλου τους και η ιδεολογία αυτή είναι που προσδιορίζει την αξία της εργασίας που κάνουν. Εκτός από το ότι είναι ένα αντικειμενικά οικουμενικό γεγονός, οι ικανότητες και οι δεξιότητες είναι συνήθως μια ιδεολογική κατηγορία που συνδέεται με ορισμένους τύπους εργασίας με βάση το φύλο και το κύρος των εργαζομένων.» (Μαραγκουδάκη,1993: 26)

Κοινωνική Εργασία: «*Η κοινωνική εργασία είναι μια εργασία η οποία επιτελείτε στα πλαίσια της κοινωνίας, για το κοινωνικό όφελος, με κοινωνικά κριτήρια, με γενικά αποδεκτό τρόπο και από μέλη ή χάριν των μελών και των λειτουργιών που την απαρτίζουν.*» (Καλλινικάκη, 2008: 15).

Κοινωνική Εργασία: «*Το επάγγελμα της Κ.Ε επιδιώκει κοινωνικές αλλαγές, λύσεις στα προβλήματα των ανθρωπίνων σχέσεων, της χειραφέτησης και της απελευθέρωσης του λαού για την ενίσχυση της ευημερίας. Χρησιμοποιώντας θεωρίες για τη συμπεριφορά των ανθρώπων και των κοινωνικών συστημάτων, η Κ.Ε. παρεμβαίνει στα σημεία όπου οι άνθρωποι δρουν υπερβολικά με τα περιβάλλοντα στα οποία συμμετέχουν. Αρχές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και της κοινωνικής δικαιοσύνης είναι θεμελιώδεις στη Κ.Ε.*» (<http://ifsw.org/policies/statement-of-ethical-principles/>)

Επάγγελμα: Σύμφωνα με τη Pellegrino(1989) «*ο όρος επάγγελμα αναφέρεται σε αυτό που αγγέλλεται*». Ομοίως, στα λατινικά ο αντίστοιχος όρος *professional* προέρχεται από το λατινικά *profiteri* που σημαίνει μια ανοιχτή δήλωση, «*τη δημόσια αποδοχή ενός συγκεκριμένου τρόπου ζωής, που υπόσχεται ότι το επάγγελμα είναι αξιόπιστο στο να μη βάζει πρώτα τα δικά του συμφέροντα*»(Oxford English Dictionary: 68)

ΜΕΡΟΣ Α: ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ι ΘΕΩΡΗΤΙΚΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ

Ανά τα χρόνια και σε ολόκληρο τον κόσμο οι κοινωνίες λειτουργούν, θεσπίζουν τους θεσμούς τους με βάση το φύλο και οργανώνονται βασιζόμενες την έμφυλη κοινωνική διάκριση.(Hughes& Kroehler, 2007) Το φύλο ως βάση λοιπόν, της κοινωνικής οργάνωσης η «αρχή του σχετίζεσθαι» (Ε. Παπαταξιάρχη, ο.π. σ.24) μπορεί να μην υποκαθιστά την κατηγορία της συγγένειας –εξαιτίας των ενστάσεων της Κοινωνικής Ανθρωπολογίας- αλλά θεωρείται ισότιμη του όρου όπως και αντίστοιχα των όρων εκείνων της τάξης και της φυλής.(Γκασούκα, 1998)

Θεσμοί όπως το κράτος, το δίκαιο, η εκπαίδευση (κυρίως η ανώτατη), η θρησκεία, η πολιτική, η οικονομία , δημιουργήθηκαν από άντρες και συνεχίζουν να καθοδηγούνται από αυτούς όπως επίσης και να εκφράζονται μέσα από την δική τους οπτική γωνία. Επομένως πρόκειται για «έμφυλους θεσμούς».(Hughes& Kroehler, 2007). Στον μοναδικό θεσμό στον οποίο η γυναίκα επιτέλεσε καθοριστικό παράγοντα ήταν εκείνος της οικογένειας (Acker 1992) -και πάλι όμως από μια θέση υποτέλειας έναντι των ανδρών-(Hughes& Kroehler, 2007) η διαδικασία της αναπαραγωγής ήταν η παγίδα για την υποβάθμιση της γυναίκας. Η γέννα κατέστη ο μοναδικός προορισμός της γυναίκας χωρίς να μπορεί να έχει καμία ανάμειξη στην πολιτιστική εξέλιξη με αποτέλεσμα η όλη έννοια του ατόμου να ταυτιστεί με το ανδρικό φύλο. (Γκασούκα, 1998)

Εξετάζοντας τον όρο του φύλου αναφερόμαστε σε ένα κομμάτι του εαυτού μας είτε προσωπικό είτε συναισθηματικό. Η Simone de Beauvoir στο βιβλίο της «Το δεύτερο φύλο» έγραψε πως όλοι γεννιόμαστε με ένα βιολογικό φύλο υπογράμμισε όμως πως οι γυναίκες αποκτούν και ένα κοινωνικό φύλο. Παρότι λοιπόν, αρκετοί κοινωνιολόγοι του παρελθόντος θεωρούν πως η μετάβαση του βιολογικού στο κοινωνικό και η εξέλιξη του αρσενικού και του θηλυκού φύλου σε αρρενωπότητα και θηλυκότητα αντίστοιχα, ήταν άμεση, ο σύγχρονος δυτικός κόσμος όπως και οι τομείς της ψυχολογίας, της πολιτικής αλλά και το κίνημα των ομοφυλοφίλων και του φεμινισμού και η καθημερινή εμπειρία άλλωστε θεωρούν πως η πορεία αυτή είναι περισσότερο περίπλοκη. Αντιλαμβανόμενοι λοιπόν, πως η αρρενωπότητα και η θηλυκότητα είναι στοιχεία επίκτητα και όχι φυσικά (όσο και αν αυτό μας δυσκολεύει ως προς την αποδοχή του) διαπιστώνεται πως ο κοινωνικός κόσμος στην προσπάθεια

του να στοχαστεί γύρω από την έννοια του φύλου έχει προβληματιστεί ιδιαίτερα. Ο Weber, Durkheim και Simmel αναγνώρισαν πως τα δύο αυτά στοιχεία της αρρενωπότητας και της θηλυκότητας κατασκευάζονται και δομούνται από την κοινωνία. Ίδια ήταν και η άποψη των φεμινιστριών οι οποίες, θεωρούσαν πως το ζήτημα της χειραφέτησης των γυναικών βασιζόταν σε δύο παραδοχές. Αρχικά πως οι διαφορές των δύο φύλων είναι κοινωνικά κατασκευασμένες και δευτερευόντως πως οι διαφορές αυτές και ο τρόπος με τον οποίο λειτουργούν αφορά μια κοινωνία όχι καλλιεργημένη αλλά οπισθοδρομική όπως ισχυρίζεται και ο Durkheim.

Πριν όμως εξετάσουμε την διαστρωμάτωση με βάση το φύλο θα παραθέσουμε μια συνοπτική αναφορά κάποιων βασικών εννοιών όπως εκείνες του βιολογικού και του κοινωνικού φύλου, των έμφυλων ταυτοτήτων και ρόλων.

Σε γενικές γραμμές ο όρος του «βιολογικού φύλου» (sex) περιγράφει την γενετήσια ταυτότητα του ατόμου αν είναι «άνδρας» ή «γυναίκα» και τον ρόλο που διαδραματίζει στην αναπαραγωγή. Εν αντιθέσει, η χρήση του όρου «κοινωνικό φύλο» (gender) υποδηλώνει την κοινωνική και πολιτισμική διαφορά των δύο φύλων και περιγράφει τις κοινωνικές κατηγορίες της αρρενωπότητας και της θηλυκότητας. Ενώ λοιπόν, ο πρώτος όρος καθορίζεται από τα χρωμοσώματα και τα ανατομικά χαρακτηριστικά ο δεύτερος κατασκευάζεται από τις κοινωνίες για να μπορούν να διαχειριστούν ευκολότερα την ύπαρξη των δύο διαφορετικών φύλων. (Hughes & Kroehler, 2007, Turner, 1998)

Οι «έμφυλοι ρόλοι» καθορίζονται από τον πολιτισμό και την κοινωνία. Στοιχειοθετούν πολιτισμικά χαρακτηριστικά για την συμπεριφορά των ανθρώπων ανάλογα με το φύλο στο οποίο ανήκουν. (Hughes & Kroehler, 2007)

Η «έμφυλη ταυτότητα» αναφέρεται στην αντίληψη που έχει για τον εαυτό του και για την θέση του σε ένα από τα 2 φύλα. Είναι αποτέλεσμα της κοινωνικής διαντίδρασης. Το άτομο διαμορφώνει την ταυτότητα του αφενός επιτελώντας τους έμφυλους ρόλους και αφετέρου μέσω του τρόπου αντιμετώπισης των άλλων απέναντί του. (Hughes & Kroehler, 2007)

Στις ενότητες που ακολουθούν θα εξετάσουμε εκτενώς τον όρο των έμφυλων ρόλων που αποτελεί μια από τις κυριότερες πηγές που γεννούν την κοινωνική ανισότητα, τους όρους του σεξισμού και της πατριαρχίας που κοινωνούν και διαιώνίζουν την άνιση έμφυλη μεταχείριση, όπως και την έννοια της σεξουαλικότητας. Στην συνέχεια θα διατυπώσουμε την έννοια του όρου των έμφυλων ταυτοτήτων και τις θεωρίες σύμφωνα με τις οποίες τα άτομα υιοθετούν και

αναπτύσσουν τις έμφυλες ταυτότητες. Οι κοινωνικές θεωρίες που ερμηνεύουν τον καθορισμό των φύλων είναι η ψυχαναλυτική θεωρία του Freud, η θεωρία των σχημάτων των φύλων, εκείνη της κοινωνικής μάθησης και τέλος η γνωστική-εξελικτική θεωρία. Τέλος θα αναφερθούμε στις κοινωνιολογικές προσεγγίσεις στις οποίες ανήκουν η προσέγγιση του λειτουργισμού, της διαντίδρασης, των συγκρούσεων όπως και η φεμινιστική προσέγγιση και είναι εκείνες που διατυπώνουν την δομή της έμφυλης διαστρωμάτωσης. Εν κατακλείδι με αφορμή την αναφορά μας στην φεμινιστική προσέγγιση θα παρατεθεί και ένα απόσπασμα με στοιχεία, δράσεις και απόψεις ,σχετικά με την έμφυλη διαφοροποίηση, του φεμινισμού και κάποιων από τα είδη του όπως του ακαδημαϊκού, μαρξιστικού και κοινωνιολογικού φεμινισμού.

1.1 Έμφυλοι ρόλοι

Η άποψη της επιστήμης της ψυχολογίας είναι πως ελάχιστα είναι τα πράγματα που είναι αμιγώς αρσενικά ή θηλυκά παρόλο που οι πολιτισμικές επιταγές της κοινωνίας επιμένουν να θέλουν να τα εντάξουν σε ένα από τα δύο φύλα. Ιστορικά διαπιστώνεται πως όλες οι κοινωνίες προσέδιδαν έμφυλους ρόλους στα μέλη στηριζόμενοι στις βιολογικές τους διαφορές. Οι ρόλοι αυτοί μεταφράζονταν σε πολιτισμικές προσδοκίες που καθόριζαν την «δέουσα» έμφυλη συμπεριφορά. Ανθρωπολογικές έρευνες έδειξαν πως οι έμφυλοι ρόλοι είναι ίσως η πρώτη μορφή καταμερισμού της εργασίας στον άνθρωπο.(Hughes& Kroehler, 2007)

Όλες λοιπόν, οι κοινωνίες προσδίδουν στα άτομα έμφυλους ρόλους με βάση τα ανατομικά χαρακτηριστικά τους. Οι έμφυλοι ρόλοι αφορούν ανθρώπινες συμπεριφορές όπως ο τρόπος ομιλίας, η επιλογή του τρόπου ένδυσης, το βάδισμα, αλλά και συναισθηματικές αντιδράσεις όπως ο τρόπος με τον οποίο θυμώνουν, θλίβονται, χαίρονται, ερωτεύονται ακόμη και τον τρόπο με τον οποίο οι άνθρωποι επιλέγουν το επάγγελμα τους. Οι ρόλοι αυτοί επηρεάζουν άμεσα την ζωή, την συμπεριφορά αλλά και τις ανθρώπινες σχέσεις μεταξύ των δύο φύλων. Τοποθετούν τους ανθρώπους ανάλογα με το φύλο τους στην κοινωνική δομή, ορίζοντας με κοινωνικούς όρους την θέση τους στην κοινωνική ιεραρχία. Άνδρες και γυναίκες καθορίζουν την συμπεριφορά τους, την ταυτότητα τους, στοχοθετούν την ζωή τους και λαμβάνουν την μόρφωση τους βασιζόμενοι στους προσδιδόμενους αυτούς

έμφυλους ρόλους. Οι τελευταίοι αποτελούν μια από τις κυριότερες πηγές έμφυλης κοινωνικής ανισότητας. (Hughes& Kroehler, 2007)

1.2. Σεξισμός

Μια ακόμη ένδειξη κοινωνικής ανισότητας είναι το φαινόμενο του σεξισμού. Αποτελεί ένα σύνολο πολύπλοκων διεργασιών στο οποίο ελλοχεύεται και διαιώνίζεται η έμφυλη ανισότητα. Ο σεξισμός όπως και ο ρατσισμός λειτουργεί σε δύο επίπεδα στο ατομικό και στο θεσμικό. Σε ατομικό επίπεδο η έννοια του σεξισμού υπαγορεύει πως ένα από τα δύο φύλα υπερέχει του άλλου. Η μορφή αυτή του σεξισμού εμπεριέχει δύο βασικές αρχές. Πρώτον, ότι τα δύο φύλα, άνδρας-γυναίκα, έχουν έμφυτες βιολογικές διαφορές γι' αυτό και προορίζονται για να επιτελέσουν διαφορετικούς ρόλους. Δευτερευόντως, αυτή φέρεται και ως η βασική αιτία που διαφοροποιείται η κοινωνική θέση, η εξουσία, το εισόδημα του άνδρα και της γυναίκας. Θεσμικά ο σεξισμός αναφέρεται σε πρακτικές, πολιτικές και διαδικασίες οι οποίες παράγουν άνισα έμφυλα αποτελέσματα. (Hughes& Kroehler, 2007)

Θεωρητικά η έννοια του σεξισμού αναφέρεται στην μειονεκτική θέση τόσο του γυναικείου όσο και του ανδρικού φύλου. Η ιστορία όμως τόσο του παρελθόντος όσο και του παρόντος έρχεται για να μας αποδείξει πως πρακτικά τα θύματα του σεξισμού είναι κυρίως οι γυναίκες. Έτσι λοιπόν, ο όρος πλέον αναφέρεται για να περιγράψει το σύνολο των κοινωνικών και πολιτισμικών προτύπων που νομιμοποιούν, ενθαρρύνουν και αναπαράγουν την μειονεκτική θέση των γυναικών. (Hughes& Kroehler, 2007)

Ο ρατσισμός και ο σεξισμός ως έννοιες συναντώνται σε πολλά σημεία. Ο δεύτερος λειτουργεί εις βάρος των γυναικών με τον ίδιο τρόπο που και ο ρατσισμός λειτουργεί σε βάρος των μειονοτικών ομάδων. Σε πολλές κοινωνίες τα χαρακτηριστικά του γυναικείου φύλου ταυτίζονται με εκείνα των μειονοτικών ομάδων. Η βασική διαφορά όμως είναι πως οι γυναίκες σε καμία περίπτωση δεν αποτελούν μειονότητα. Οι γυναίκες έχουν μεγαλύτερο προσδόκιμο ζωής από τους άντρες με αποτέλεσμα οι γυναίκες να υπερτερούν πληθυσμιακά από τους άντρες. Τα αριθμητικά δεδομένα όμως δεν αποτελούν το κύριο γνώρισμα των μειονοτήτων. Ωστόσο, η πληθυσμιακή ομάδα που κατέχει σε λιγότερο βαθμό την εξουσία μιας κοινωνίας αποτελεί και την μειονότητα της. Στην πληθώρα των πολιτισμών λοιπόν, οι γυναίκες πληρούν αυτό το χαρακτηριστικό. Υπάρχουν πέντε ιδιότητες που καθιστούν μια ομάδα μειονότητα και οι γυναίκες αντιπροσωπεύουν τις τέσσερις από αυτές:

1. Οι γυναίκες έχουν υπάρξει θύματα προκαταλήψεων και κοινωνικών διακρίσεων. Όμως, δεν εξουσίασαν και δεν μπόρεσαν να έχουν πρόσβαση στους κοινωνικούς θεσμούς με αποτέλεσμα να μην μπορούν να ανατρέψουν τον κοινωνικό τους ρόλο μέσα στις κοινωνίες τους.

2. Το δεύτερο χαρακτηριστικό των μειονοτήτων είναι τα φυσιογνωμικά ή πολιτισμικά χαρακτηριστικά που διακρίνουν την εκάστοτε κατώτερη ομάδα από την κυρίαρχη. Οι γυναίκες φέρουν διαφορετικά τόσο εξωτερικά όσο και πολιτισμικά χαρακτηριστικά από τους άντρες.

3. Κάθε μειονότητα την διέπει μια αίσθηση μοναδικότητας η οποία δομείται μέσα από αγώνες για τα προβλήματα που αντιμετωπίζει. Συνδέεται με αλληλεγγύη και μέσω μιας ψυχολογικής συγγένειας αναπτύσσει μια κοινή ταυτότητα. Τα γυναικεία κινήματα, οι αγώνες για την χειραφέτηση του γυναικείου φύλου αποδεικνύουν πως οι γυναίκες αποτελούν μια κοινωνική ομάδα με αυτοσυνείδηση και πως τα μέλη αυτής της ομάδας συνδέονται με το κοινό αίσθημα της μοναδικότητας.

4. Η συμμετοχή σε μια μειονοτική ομάδα δεν συμβαίνει κατ'επιλογήν συνήθως κληροδοτείται ως κοινωνική θέση. Το ίδιο συμβαίνει και με το φύλο οι άνθρωποι το αποκτούν φυσικά με την γέννηση τους.

5. Το πέμπτο και τελευταίο χαρακτηριστικό των ομάδων αυτών είναι η ενδογαμία, ένα στοιχείο που για τις γυναίκες δεν ισχύει από την στιγμή που δεν υποχρεούνται να παντρεύονται άλλες γυναίκες. (Hughes & Kroehler, 2007)

Σε ένα από τα άρθρα της η Helen Mayer Hacker (1951,1974) ανέφερε πως οι γυναίκες αποτελούν μειονότητα εμφανίζοντας πολλά κοινά χαρακτηριστικά με τους Αφροαμερικάνους. Ο σεξισμός όπως προαναφέραμε είναι μια κύρια πηγή κοινωνικής ανισότητας μέσω της οποίας όχι μόνο υποβιβάζεται το γυναικείο φύλο αλλά διαμορφώνει και επηρεάζει τις έμφυλες αντιλήψεις μας. Η κοινωνιολόγος Jessie Bernard μελετώντας τις συνέπειες του σεξισμού έδωσε τον εξής ορισμό: *«Σεξισμός είναι η ασυνείδητη, δεδομένη, υποτιθέμενη, αδιαμφισβήτητη, ανεργμάτιστη, και αναντίρρητη αποδοχή της ιδέας ότι ο κόσμος όπως τον βλέπουν οι άνδρες είναι ο μοναδικός δυνατός κόσμος...»* (Αναφέρεται στο Gornick και Moran 1971:xxv).(Hughes & Kroehler, 2007) Αρκετές δεκαετίες νωρίτερα το 1923 και πολύ πριν οι φεμινίστριες του δεύτερου κύματος όπως και πολλοί ακόμη άντρες και γυναίκες διερευνήσουν το ζήτημα της ταύτισης της αντικειμενικότητας με τους λευκούς άντρες και την οπτική τους ο Simmel έγραψε στο «Το πρόβλημα των φύλων» πως: 'Το αντρικό φύλο δεν είναι μόνο ανώτερο σε σχέση με το γυναικείο,

αλλά λειτουργεί στην θέση του ανθρώπινου εν γένει, ρυθμίζοντας τη συμπεριφορά του αρσενικού και του θηλυκού ατόμου με τον ίδιο τρόπο'. Η διατύπωση αυτή που παρουσιάζει τους άνδρες ως τον πολιτισμό και τις γυναίκες ως φύση και 'διαποτισμένες από σεξουαλικότητα' είναι εκείνη που καθιστά το έργο του Simmel κεντρικής σημασίας για την κοινωνική θεωρία και τις έμφυλες σχέσεις. (Evans, 2004)

1.3 Πατριαρχία

Η πατριαρχία είναι η πλέον έκδηλη μορφή του θεσμικού σεξισμού. Το πατριαρχικό σύστημα κοινωνικής οργάνωσης κατανέμει στους άνδρες δυσανάλογο μερίδιο εξουσίας. Ιστορικά η πατριαρχία μέσω των πολιτισμικών και νομικών συστημάτων της καθιστούσε την γυναίκα και το παιδί άμεσα εξαρτημένους από τον σύζυγό ή τον πατέρα, κατοχύρωνε την εξουσία του άντρα στην οικογένεια και έθετε σε πλήρη δικαιοδοσία των αντρών τα θέματα καταγωγής και τα κληρονομικά ζητήματα.(1) Αναφερόμενοι στα νομικά συστήματα θα ήταν άξιο να αναφέρουμε πως στις αρχές του 19ου αιώνα στην Αγγλία και στην Αμερική τα δικαστήρια παραχωρούσαν το δικαίωμα στον άνδρα να βιαιοπραγεί έναντι της συζύγου του. Ο κανόνας αυτός στην συνέχεια τροποποιήθηκε και προτάθηκε η μη ανάμειξη στον συζυγικό καυγά εκτός αν η βιαιοπραγία ήταν υπερβολική. Οι γυναίκες όμως έθεσαν ένα άλλο εξίσου σημαντικό ζήτημα υπογραμμίζοντας πως η βία δεν είναι μόνο σωματική αλλά και ψυχολογική. Οι συνέπειες της δεύτερης διαφοροποιούνται από θύμα σε θύμα. Η βία αποτελεί βασική δομή του σεξισμού και η κορύφωσή της είναι η μορφή σεξουαλικής βίας (βιασμός). Το φαινόμενο αυτό αυξάνεται και καλπάζει συμβαδίζοντας με εκείνο της οικονομικής επίθεσης και του ρατσισμού. Η βίαιη αυτή πλευρά του σεξισμού έχει διογκωθεί ως κοινωνικό φαινόμενο και θα συνεχίσει να υφίσταται όσο συντηρούνται οι πατριαρχικές κοινωνίες. Θα πρέπει να σημειωθεί άλλωστε πως η ενθάρρυνση της επιβαλλόμενης σεξουαλικότητας ήταν εκείνη που πυροδότησε και τροφοδότησε τον ρατσισμό. (Γκασούκα, 1998)

Παρότι όμως, το νομικό σύστημα που τροφοδοτούσε την πατριαρχία έχει δεχθεί αλλαγές λόγω των διαφορετικών και ολοένα εξελισσόμενων πολιτικών συνθηκών και παρόλο που οι άνθρωποι έχουν διαφοροποιήσει την πολιτισμική τους στάση, οι σημερινές κοινωνίες συνεχίζουν να εμφανίζουν πατριαρχικά χαρακτηριστικά. Ένα παράδειγμα που θα μπορούσε να σκιαγραφήσει ένα από αυτά τα χαρακτηριστικά είναι το έθιμο εκείνο που θέλει οι γυναίκες και τα παιδιά να

παίρνουν το επώνυμο του συζύγου και του πατέρα αντίστοιχα. Η κοινωνιολόγος Judith Lorber (1994) όμως διατύπωσε, πως επί χιλιάδες χρόνια στις πρώιμες κοινωνίες πρέπει να υπήρχε σύστημα ισότητας των δύο φύλων. Αρχαιολογικά ευρήματα έχουν αποδείξει την στρατιωτική και κοινωνική εξουσία που κατείχαν οι γυναίκες (Jeannine Davis-Kimball 1997). Πιθανολογείται πως επειδή τα οικονομικά θέματα που προέκυπταν στις κοινωνίες ανά τα χρόνια γινόντουσαν όλο και πιο περίπλοκα χρειάστηκαν διευθέτηση. Αυτό ως αποτέλεσμα είχε την σταδιακή ανάπτυξη της πατριαρχίας (Barber 1994· Ortner 1996). Πολλοί είναι οι κοινωνιολόγοι που θεωρούν πως η πατριαρχία συνεχίζει να ηγεμονεύει σε όλες σχεδόν τις σημερινές κοινωνίες και πως τα πατριαρχικά συστήματα συνεχίζουν να εξυπηρετούν αποκλειστικά τα συμφέροντα του αντρικού φύλου, το οποίο και κατέχει την μεγαλύτερη οικονομική, κοινωνική και πολιτική ισχύ σε σχέση με τις γυναίκες. (Hughes& Kroehler, 2007)

Σύμφωνα με την Kate Millet (1971) αυτό συμβαίνει και συνεχίζει με την πάροδο των χρόνων όχι μόνο να μην εξαλείφεται αλλά να εδραιώνεται όλο και περισσότερο γιατί υπάρχει η συνήθεια να θεωρείται η πατριαρχία φυσική δομή.

1.4. Έμφυλες ταυτότητες

Η αυτό-αντίληψη του ατόμου για το φύλο στο οποίο ανήκει θεωρείται και ως η έμφυλη ταυτότητα του που ενίοτε συμπίπτει με το βιολογικό του φύλο και άλλοτε όχι. Στις περισσότερες των περιπτώσεων συνηθίζεται να υιοθετούνται από τα αγόρια και τα κορίτσια οι αντίστοιχες συμπεριφορές (ανδροπρεπείς, θηλυπρεπείς) που συνάδουν με το φύλο τους.

Ως εξαίρεση στον κανόνα αυτόν παρατηρείται η τρανσεξουαλικότητα. Στην κατηγορία αυτή εντάσσονται άτομα με φυσιολογικά γεννητικά όργανα που όμως ψυχολογικά νοιώθουν πως ανήκουν στο αντίθετο φύλο. Στο σημείο αυτό θα πρέπει να επισημανθεί πως η τρανσεξουαλικότητα δεν θα πρέπει να συγχέεται με την ομοφυλοφιλία. Η δεύτερη θεωρείται ένας σεξουαλικός προσανατολισμός όπου τα άτομα δεν βιώνουν σύγχυση ως προς την έμφυλη ταυτότητα του. Υπάρχει βαθιά συνείδηση της γυναικείας και αντρικής φύσης αντίστοιχα. Στην περίπτωση των τρανσεξουαλ η επιστήμη της ιατρικής βοηθά τα άτομα αυτά να αλλάξουν την ανατομία με αποτέλεσμα τα νέα χαρακτηριστικά να συμβαδίζουν με την έμφυλη ταυτότητα τους. (Hughes& Kroehler, 2007)

1.5. Κοινωνικές θεωρίες με τον καθορισμό συμπεριφοράς ανάλογα με το φύλο

Έχουν υπάρξει αρκετές θεωρίες και μελέτες που ασχολήθηκαν με την διαφοροποίηση των δύο φύλων αλλά και με την ανάπτυξη των έμφυλων ρόλων. Ορισμένες θεωρίες επικεντρώνονται στους βιολογικούς παράγοντες που συμβάλλουν στην διαφοροποίηση αυτή ενώ άλλες τονίζουν την σημασία των κοινωνικών επιδράσεων στα παιδιά. Κάποιες υπογραμμίζουν τον ρόλο της κοινωνίας και πως εκείνη επηρεάζει τα παιδιά στον καθορισμό του φύλου τους ενώ κάποιες άλλες ασχολούνται με τις επιλογές των παιδιών στην προσπάθεια τους να κατανοήσουν το φύλο τους και τις συνέπειες αυτού. Παρακάτω θα παρατεθεί συνοπτικά μια θεωρία βασισμένη στην βιολογία και στην συνέχεια θα αναφερθούν θεωρίες με περισσότερο «κοινωνικές» προσεγγίσεις όπως η ψυχαναλυτική θεωρία του Freud, η θεωρία των σχημάτων των φύλων, εκείνη της κοινωνικής μάθησης και τέλος η γνωστική-εξελικτική θεωρία. (Shaffer, 2008)

1.5.1 Βιοκοινωνική θεωρία των MONEY και ERHARDT

Οι βιολογικές και οι κοινωνικές επιρροές αλληλεπιδρούν και καθορίζουν τις συμπεριφορές και τις προτιμήσεις ενός ατόμου όσον αφορά το έμφυλο ρόλο του. Υπάρχουν ορισμένα κρίσιμα επεισόδια είτε περιστατικά τα οποία επηρεάζουν την τελική απόφαση του ατόμου για το εάν θα επιτελέσει τον ανδρικό η τον γυναικείο ρόλο. Αρχικά κατά την σύλληψη στην συνέχεια τρεις ή τέσσερις μήνες μετά την σύλληψη. Έπειτα αφότου γεννηθεί το παιδί υπάρχουν κοινωνικοί παράγοντες που αρχίζουν να συμβάλλουν άμεσα. Οι βιολογικοί παράγοντες όμως συνεχίζουν να διαδραματίζουν έντονο ρόλο ακόμη και κατά την διάρκεια της εφηβείας. Οι γενετικοί παράγοντες έχουν την ικανότητα να συμβάλλουν στην διαφοροποίηση της προσωπικότητας των γνωστικών ικανοτήτων και της κοινωνικής συμπεριφοράς των δύο φύλων. Η κοινωνικοποίηση όμως και οι κοινωνικοί χαρακτηρισμοί συμβάλλουν σημαντικά στην αλλαγή των βιολογικών προδιαθέσεων. Καθίσταται σαφές πως οι κοινωνικές δυνάμεις μπορούν να διαμορφώσουν την έμφυλη συμπεριφορά όμως η βιολογική ανάπτυξη του ατόμου κατά την προγεννητική περίοδο επηρεάζει τον χαρακτηρισμό του παιδιού τόσο από τους γονείς του όσο και από τους άλλους

κοινωνικούς παράγοντες. Συνεπώς, οι βιολογικοί παράγοντες όσο και οι κοινωνικοί αλληλεπιδρούν και επηρεάζουν το άτομο. (Shaffer, 2004)

1.5.2. Ψυχαναλυτική θεωρία του FREUD

Σύμφωνα με τον Sigmund Freud και τους οπαδούς του, η απόκτηση της έμφυλης ταυτότητας και της έμφυλης συμπεριφοράς θεωρούνται αποκύημα ενός οιδιπόδειου συμπλέγματος, το οποίο εμφανίζεται σε ηλικία από τριών έως έξι ετών απ' όταν και το παιδί ξεκινά να αντιλαμβάνεται για πρώτη φορά τις γενετικές διαφορές των δύο φύλων. Μετά την ανακάλυψη αυτή των παιδιών ο γονέας του ίδιου φύλου θεωρείται πια ως αντίζηλος για την στοργή του άλλου γονιού. Οι επιθυμίες, τα άγχη και οι φοβίες που δημιουργούνται στα παιδιά καθ' όλη την διάρκεια αυτής της διαδικασίας επιλύονται όταν εκείνα υιοθετούν την συμπεριφορά του γονιού του ίδιου φύλου. Κατ' επέκταση τα αγόρια και τα κορίτσια αποκτούν τις αντίστοιχες έμφυλες συμπεριφορές που 'αρμόζουν' στο φύλο τους. Ωστόσο, ο Freud θεωρούσε πως ένα κορίτσι που δεν έχει πέος αισθάνεται ήδη ευνουχισμένο με αποτέλεσμα να μην διακατέχεται από κάποιον φόβο που να το υπερισχύει να ξεπεράσει το σύμπλεγμα της Ηλέκτρας και έτσι η ο καθορισμός της έμφυλης συμπεριφοράς καθίσταται πιο δύσκολος για εκείνο. (Shaffer, 2004)

1.5.3. θεωρία των στερεοτύπων/σχημάτων των φύλων

Οι Carol Martin και Charles Halverson (1981,1987) υποστήριξαν πως τα παιδιά κινητοποιούνται από μόνα τους για να αποκτήσουν συμπεριφορές και αξίες που συνάδουν με την εικόνα που έχουν τα ίδια για τον εαυτό τους ως «αγόρι» ή «κορίτσι». Η εδραίωση μιας έμφυλης ταυτότητας βοηθά το παιδί να λάβει πληροφορίες για τα δύο φύλα και στην συνέχεια να τις κατηγοριοποιήσει σε στερεότυπα/σχήματα των φύλων. Έπειτα τα παιδιά διαμορφώνουν ένα ομόφυλο σχήμα το οποίο αποτελείται από ποικίλες δράσεις τις οποίες τα παιδιά θα χρειαστούν για να εκτελέσουν συμπεριφορές που να συνάδουν με το ρόλο του φύλου τους. Τα ομόφυλα σχήματα αν καθοδηγούν διαρκώς τα παιδιά και τις συμπεριφορές αυτών τότε αυτό θα έχει ως αποτέλεσμα τα κορίτσια και τα αγόρια να αποθηκεύσουν εντελώς διαφορετικές γνώσεις και πληροφορίες, ενδιαφέροντα και ικανότητες καθώς ωριμάζουν. Αυτά τα εμφανιζόμενα σχήματα των φύλων δύνανται να συμβάλλουν

στην ανάπτυξη ισχυρών προτιμήσεων για ρόλους και για συμπεριφορές σύμφωνα με το φύλο. (Shaffer, 2004)

1.5.4. Η θεωρία της κοινωνικής μάθησης

Οι θεωρητικοί της κοινωνικής μάθησης όπως ο Adura (1989) και ο Mischel (1970) θεωρούν πως η απόκτηση ταυτότητας του φύλου και η προτίμηση των παιδιών για ένα ρόλο του φύλου καθορίζεται με δύο τρόπους:

- 1) μέσω της άμεσης διδαχής (ή διαφοροποιητική ενίσχυση) , όπου ενθαρρύνονται οι «φυσιολογικές» συμπεριφορές τους , βάσει φύλου ,
- 2) μέσω της μάθησης που απορρέει από την παρατήρηση, όπου υιοθετείται ή στάση και οι συμπεριφορές προτύπων του ίδιου φύλου. (Shaffer, 2008)

1) Άμεση διδαχή

Οι γονείς παίζουν καθοριστικό ρόλο, αρχίζοντας από νωρίς να διαμορφώνουν την συμπεριφορά των παιδιών ανάλογα με το φύλο τους, προτού ακόμη εκείνα αποκτήσουν βασική ταυτότητα του φύλου ή να εμφανίσουν σαφείς προτιμήσεις για ανδρικές ή γυναικείες δραστηριότητες (Leaper, Anderson, & Samders, 1998. Lytton & Rommey, 1991).

Το «πρόγραμμα φύλου» των γονέων, ανάλογα με το πόσο έντονα και σαφώς ενισχύεται από εκείνους, τόσο γρηγορότερα τα παιδιά αρχικά προσδίδουν στον εαυτό τους την ταμπέλα του αγοριού ή του κοριτσιού, στην συνέχεια υιοθετούν προτιμήσεις και συμπεριφορές που αρμόζουν στο φύλο τους και τέλος αντιλαμβάνονται τα στερεότυπα των φύλων (Fafot, Leinbach & O'Boyle, 1992).

Πιο ενθαρρυντικοί υπέρ των συμπεριφορών και των προτιμήσεων βάσει φύλου, εμφανίζονται να είναι οι πατέρες έναντι των μητέρων. Αν κρίνουμε λοιπόν από τα παραπάνω, οι αρχικές προτιμήσεις και συμπεριφορές ενός παιδιού, δεν είναι παρά το αποτέλεσμα όλης αυτής της κατευθυνόμενης-επιτυχούς τελικά προσπάθειας προς αυτή την πλευρά, την πλευρά των γονέων.

Κατά την διάρκεια της προσχολικής περιόδου, υπάρχουν και άλλοι παράγοντες εκτός των γονέων που συνεισφέρουν στην διατήρηση αυτών των ενδιαφερόντων βάσει φύλου. Ένας εκ των οποίων είναι η συμπεριφορά των συνομηλίκων του παιδιού, του ίδιου φύλου. Οι συνομήλικοι ενισχύουν τις συμπεριφορές που αρμόζουν σε κάθε φύλο (μέσω του εμπαιγμού ή της

επιβράβευσης-αποδοχής), ίσως και σε μεγαλύτερο βαθμό από αυτό των γονέων (Beal,1994).

2) Μάθηση μέσω της παρατήρησης

Τα παιδιά διαμέσου της παρατήρησης αλλά και της μίμησης προτύπων, (συνομήλικοι, μητέρα, πατέρας, κτλ.), του φύλου στο οποίο ανήκουν, αποκτούν πολλές ιδιότητες και ενδιαφέροντα συναφή με το φύλο τους (Bandura, 1989).

Στην ηλικία των 3-6 ετών, τα παιδιά μαθαίνουν από πρότυπα και των 2 φύλων, οπότε αμφισβητείται κατά κάποιο τρόπο η επιρροή των προτύπων μόνο του ίδιου φύλου. Όπως χαρακτηριστικά επισημαίνει ο John Masters (1989) και η ομάδα των συνεργατών του, τα παιδιά προσχολικής ηλικίας ενδιαφέρονται πολύ περισσότερο για την συμφωνία με το φύλο της συμπεριφοράς που παρατηρούν παρά για το φύλο του μοντέλου που έχει αυτή τη συμπεριφορά. Οι επιλογές που κάνουν τα παιδιά στα παιχνίδια, επηρεάζονται πιο πολύ από το χαρακτηρισμό των παιχνιδιών παρά από το φύλο του παιδιού που χρησίμευε ως πρότυπο. (Shaffer, 2004)

Σε ηλικία όμως 5-7 ετών, που αρχίζουν να αντιλαμβάνονται ότι το φύλο είναι αμετάβλητο χαρακτηριστικό της προσωπικότητας τους, στρέφουν όντως την προσοχή τους στα πρότυπα του ίδιου φύλου, και γι' αυτό πιθανώς αποφεύγουν παιχνίδια και δραστηριότητες που αρέσουν στα πρότυπα αμφότερων των φύλων (Frey & Ruble,1992.Ruble et others,1981, Shaffer, 2008).

1.5.4.1. Επιρροές των MME

Τα παιδιά μαθαίνουν για τους ρόλους των φύλων, διαβάζοντας ή βλέποντας τηλεόραση, και όχι μόνο μέσω της παρατήρησης συνομηλίκων ή ενηλίκων, που αποτελούν τον άμεσο τους περίγυρο. Παρά την μείωση του σεξισμού την τελευταία 50ετία, στα βιβλία είναι ακόμη πιθανό οι αρσενικοί χαρακτήρες να παρουσιάζονται ενεργητικοί, σε αντίθεση με την παθητικότητα που αποδίδεται στους θηλυκούς χαρακτήρες (συνήθως οι άντρες έχουν συντελεστικούς ρόλους ενώ οι γυναίκες εξαρτημένους). Κάτι αντίστοιχο συμβαίνει και στο χώρο της τηλεόρασης, όπου οι άντρες (συνήθως κεντρικοί χαρακτήρες), παρουσιάζονται ως αυτοί που λαμβάνουν αποφάσεις, ανταποκρίνονται επαρκώς στις εκάστοτε συνθήκες, ενώ οι γυναίκες παρουσιάζονται ως ανεπαρκείς και παθητικοί χαρακτήρες, που ασχολούνται συνηθέστερα σε αυτό που αποκαλούμε «γυναικείες δουλειές» (νοσοκόμες, σερβιτόρες, κτλ.) (Liebert & Sprafkin,1998)

Τα παιδιά λοιπόν, και ιδίως όσα βλέπουν πολύ τηλεόραση, σαφώς επηρεάζονται από αυτά τα σεξιστικά μηνύματα που εκπέμπονται, και είναι πιθανό να αναπτύξουν συμπεριφορές και στερεοτυπικές απόψεις που ταιριάζουν στο φύλο τους, σε αντιπαράβολή με τα παιδιά που δεν βλέπουν τόσο πολύ τηλεόραση και ενδεχομένως να μην επηρεαστούν τόσο. Με την πάροδο του χρόνου όμως, όπου όλο και περισσότερες γυναίκες υποδύονται τις ντεντέκτιβ και όλο και περισσότεροι άντρες μεγαλώνουν τα παιδιά στην τηλεόραση, η αντίληψη των παιδιών για το ρόλο των φύλων είναι πιθανό να αλλάξει.

Ο χαρακτηρισμός των «παθητικών πιονιών» προσδίδεται ωστόσο από τους θεωρητικούς της κοινωνικής μάθησης, στα παιδιά, βασιζόμενοι στο γεγονός πως οι γονείς, οι συνομήλικοι και τα ΜΜΕ κατευθύνουν τα παιδιά και τα ενισχύουν σε πράξεις και αντιλήψεις. Η άποψη αυτή παραλείπει όμως την συμπεριφορά του ίδιου του παιδιού, στην κοινωνικοποίηση των ρόλων των φύλων. Ένα τέτοιο παράδειγμα θα μπορούσαν να είναι οι γονείς που θα ήθελαν να πάρουν εκπαιδευτικά παιχνίδια ως δώρα στα παιδιά τους, αλλά υποκύπτουν στις απαιτήσεις των παιδιών και καταλήγουν να δωρίζουν πολυβόλα στα αγόρια και κούκλες στα κορίτσια (Robinson & Morris, 1986).

1.5.5. Η Γνωστική- Εξελικτική θεωρία του KOHLBERG

Τα βασικά θέματα που αναλύει ο Kohlberg είναι τα εξής:

1. Η εξάρτηση της ανάπτυξης του ρόλου του φύλου, από την γνωστική ανάπτυξη. Τα παιδιά πρέπει να φτάσουν σε ένα σημείο που να είναι ικανά να αντιλαμβάνονται και να κατανοούν πλήρως κάποια πράγματα αναφορικά με τα φύλα, έτσι ώστε να επηρεαστούν τελικώς από τις κοινωνικές τους εμπειρίες.

2. Τα παιδιά πραγματοποιούν μια ενεργητική κοινωνικοποίηση στον εαυτό τους, χωρίς να γίνονται παθητικοί δέκτες κοινωνικών επιρροών.

Ο Kohlberg πιστεύει ότι τα στάδια από τα οποία περνάει ένα παιδί κατά την ωρίμανση της αντίληψης του σχετικά με το θέμα του φύλου και της σημασίας του είναι τρία.

I. Η βασική ταυτότητα φύλου : Μέχρι την ηλικία των 3 ετών τα παιδιά έχουν χαρακτηρίσει τον εαυτό τους αγόρι ή κορίτσι.

II. Η σταθερότητα του φύλου: Τα παιδιά αντιλαμβάνονται πως το φύλο δεν αλλάζει καθώς περνούν τα χρόνια.

III. Η μονιμότητα του φύλου: Η ολοκλήρωση της έννοιας του φύλου, συντελείται όταν ένα παιδί καταλαβαίνει ότι το φύλο ενός ανθρώπου ,ασχέτως καταστάσεων, παραμένει αμετάβλητο. Σε ηλικία 5-7 ετών , ένα παιδί έχει φτάσει πια σε αυτό το στάδιο και έτσι είναι δύσκολο να ξεγελαστεί από φαινόμενα. (Shaffer, 2008)

Σύμφωνα με τον Kohlberg η αυτό-κοινωνικοποίηση αρχίζει όταν το παιδί φτάνει στο 3ο στάδιο αυτό της μονιμότητας του φύλου. Έτσι λοιπόν, η ώριμη κατανόηση του φύλου παρακινεί στην διαμόρφωση συμπεριφοράς σύμφωνης με το φύλο και είναι η αιτία και όχι το αποτέλεσμα της στροφής της προσοχής σε πρότυπα που ανήκουν στο ίδιο φύλο. Μελέτες που πραγματοποιήθηκαν σε παραπάνω από 20 πολιτισμικά περιβάλλοντα δικαίωσαν τις παραδοχές του Kohlberg για τα παιδιά προσχολικής ηλικίας ως προς τον αριθμό και το είδος των σταδίων που περνούν μέχρι να ταυτοποιήσουν το φύλο ως έννοια στο μυαλό τους.

Η θεωρία του Kohlberg δέχθηκε αρκετές επικρίσεις. Ως βασικό πρόβλημα παρουσιάζεται το γεγονός πως ο καθορισμός της συμπεριφοράς σύμφωνα με το φύλο έχει αρχίσει πριν το παιδί αποκτήσει την ώριμη ταυτότητα φύλου. Επιπλέον, ο επανακαθορισμός του φύλου είναι δύσκολος από την στιγμή που όταν το παιδί φτάσει 3 ετών (δηλαδή στο στάδιο της βασικής ταυτότητας σύμφωνα με τον Kohlberg) , έχει ήδη χαρακτηρίσει τον εαυτό του ως αγόρι ή κορίτσι. Το επίπεδο ταυτότητας του φύλου ενός ατόμου, εξαρτάται τόσο από την κοινωνική εμπειρία, όσο και από την γνωστική ανάπτυξη (Bem,1989). Οι μετρήσεις του φύλου, δεν αποτελούν κριτήριο για την γνώση των παιδιών σχετικά με τα στερεότυπα των 2 φύλων και για το πόσο η συμπεριφορά τους συμβαδίζει με το φύλο τους (Bussey & Bandura,1992. Lobel & Menashri,1993. Martin & Little,1990).

Άρα μπορούμε να χαρακτηρίσουμε υπερβολικό τον Kohlberg και την πεποίθηση του ότι η ώριμη κατανόηση του φύλου είναι απαραίτητο στοιχείο ώστε να ξεκινήσει ο καθορισμός της συμπεριφοράς με βάση το φύλο καθώς μια στοιχειώδης μόνο κατανόηση αυτού είναι ικανή να κάνει τα παιδιά να υιοθετήσουν στερεότυπα των φύλων και να αναπτύξουν προτιμήσεις για δραστηριότητες και παιχνίδια που ανήκουν στο φύλο τους. (Shaffer, 2004)

1.6. Κοινωνιολογικές προσεγγίσεις της έμφυλης διαστρωμάτωσης

Όπως σημειώσαμε παραπάνω η επιστήμη της κοινωνιολογίας τόσο θεωρητικά όσο και ερευνητικά για πολλά χρόνια αγνοούσε τον ρόλο και την συμβολή της γυναίκας στην κοινωνία. Οι γυναίκες κοινωνικοί επιστήμονες παρ' ότι είχαν πολλά να προσφέρουν στο αντικείμενο μέχρι και τις πρώτες δεκαετίες του 20ου αιώνα περιθωριοποιήθηκαν. Το αποτέλεσμα ήταν πως διαπιστώθηκε ιδιαίτερη έλλειψη σε προσεγγίσεις της κοινωνιολογικής θεωρίας αναφορικά με τα δύο φύλα και την ανισότητα μεταξύ αυτών. (Hughes& Kroehler, 2007)

Στην προσέγγιση του λειτουργισμού ανήκει η πρώτη έρευνα που επιχειρήσε να ασχοληθεί συστηματικά με το ζήτημα των έμφυλων ρόλων και πως αυτοί διαφοροποιούνται. Οι Parson και Bales (1955) διεξήγαγαν μια μελέτη για τον θεσμό της οικογένειας , η οποία μετέπειτα κρίθηκε , από πολλούς κοινωνιολόγους, ως μια μελέτη που αντί να ερμηνεύσει τους έμφυλους ρόλους έτεινε να τους νομιμοποιήσει την ανισότητα των δύο φύλων. (Hughes& Kroehler, 2007)

Από την δεκαετία του '60 και μετά ο φεμινισμός επηρέασε σε μεγάλο βαθμό την κοινωνιολογία. Αρκετοί κοινωνιολόγοι και κυρίως όσοι άνηκαν στο φεμινιστικό ρεύμα βασίστηκαν στις προσεγγίσεις της διαντίδρασης και των συγκρούσεων για να περιγράψουν την ανισότητα των δύο φύλων και να εντοπίσουν τα κοινωνικό-πολιτισμικά στοιχεία που βοήθησαν ώστε να διαιωιστεί αυτή η ανισότητα. Παρ' ότι και οι δύο αυτές προσεγγίσεις δεν είχαν διατυπώσει κάποια συστηματική θεωρία περί της ανισότητας αυτής. (Hughes& Kroehler, 2007)

Ακολουθεί αναλυτικά η παράθεση των θέσεων της κάθε προσέγγισης όπως και εκείνη της φεμινιστικής θεωρίας. Όπως θα δούμε, οι ερμηνείες που δίνουν οι προσεγγίσεις του λειτουργισμού, των συγκρούσεων και της διαντίδρασης για το φύλο ταυτίζονται με εκείνες που εξετάζουν την κοινωνική τάξη και την διαστρωμάτωση με βάση τη φυλή και την εθνότητα. (Hughes& Kroehler, 2007)

1.6.1 Προσέγγιση του Λειτουργισμού

Σύμφωνα με τον φονξιοναλισμό-λειτουργισμό, ως καταλυτικός ρόλος στον καταμερισμό της εργασίας ανάμεσα στα δύο φύλα εμφανίζεται εκείνος του ρόλου της γυναίκας στην αναπαραγωγή. Οι προβιομηχανικές κοινωνίες ανέθεταν οικιακά καθήκοντα και την φροντίδα των παιδιών στις γυναίκες λόγω των μεγάλων χρονικών διαστημάτων που εκείνες βρίσκονταν σε

κατάσταση εγκυμοσύνης ή θηλασμού. Αντιθέτως οι άντρες και κυρίως οι μεγαλύτεροι αναλάμβαναν τον ρόλο εκείνου του κυνηγού είτε του υπερασπιστή της κοινότητας. Η θέση που ασπάζονται οι φονξιοναλιστές είναι πως ο καταμερισμός της εργασίας είναι αναγκαίος για την επιβίωση του ανθρώπινου είδους και πως αυτός είναι και ο λόγος που διατηρήθηκε.

Οι κοινωνιολόγοι Parson και Bales (1995) υποστήριξαν πως για την ομαλή λειτουργία μιας ομάδας χρειάζονται δύο τύποι ηγετών, ο λειτουργικός-συντελεστικός που ειδικεύεται στην επίτευξη των στόχων της ομάδος, αξιολογεί τα προβλήματα και οργανώνει τα άτομα ανάλογα για την αντιμετώπιση τους. Εν συνεχεία αναφέρονται στον εκφραστικό (συναισθηματικό) ηγέτη που επικεντρώνεται στην συναισθηματική αποσυμφόρηση των μελών της ομάδος εξομαλύνοντας τις διαπροσωπικές εντάσεις που προκύπτουν, ενδυναμώνοντας τα μέλη της και δημιουργώντας αλληλεγγύη μεταξύ τους. Συμπερασματικά καταλήγουν πως βάση του συγκεκριμένου προτύπου έχουν δομηθεί και οι οικογένειες. Οι άντρες αναλαμβάνουν τους συντελεστικούς ρόλους για την επιβίωση της οικογένειας (εξεύρεση πόρων μέσω εργασίας) ενώ οι γυναίκες επιτελούν τον ρόλο του εκφραστικού ηγέτη που ενθαρρύνει τους συζύγους και ανατρέφει τα παιδιά. Οι Parson και Bales τον καταμερισμό αυτόν της εργασίας τον θεωρούν λειτουργικό και επωφελή για τον θεσμό της οικογένειας και για τα ίδια τα άτομα. Οι τελευταίοι προβάλλουν το συγκεκριμένο πρότυπο της οικογένειας ως ιδανικό για τις οικογενειακές σχέσεις αλλά και γενικότερα για τις σχέσεις των δύο φύλων στις βιομηχανικές κοινωνίες.

Σε αντίθεση με την συγκεκριμένο πρότυπο που προέβαλλαν οι Parson και Bales για την οικογένεια έρχονται αρκετοί κοινωνιολόγοι στις δεκαετίες του '60, '70, '80 με την θέση πως το συγκεκριμένο μοντέλο προβάλλει την τυπική δομή της αμερικάνικης οικογένειας την δεκαετία του '50. Υποστηρίζουν πως υπάρχουν και άλλοι λειτουργικοί για την οικογένεια τύποι και εναλλακτικά μοντέλα όπως εκείνα που αποτελείται η οικογένεια από δύο εργαζόμενους γονείς αλλά και μονογονεϊκές οικογένειες με σαφή και απαραίτητη προϋπόθεση πως υπάρχει πρόσβαση σε υψηλής ποιότητας υπηρεσιών φροντίδας των παιδιών. Οι επικριτές της προσέγγισης του λειτουργισμού υπογραμμίζουν πως μέσω αυτού του προτύπου ενθαρρύνεται η ανισότητα των δύο φύλων και πως ο άντρας εξισώνεται με την ηγεσία και αναδεικνύεται ισχυρός ενώ η γυναίκα διαφαίνεται ως η αδύναμη και η εξαρτημένη από τον σύζυγο. (Κοινωνιολογία βασικές έννοιες)

1.6.2. Προσέγγιση των συγκρούσεων

Ως βασικοί επικριτές του λειτουργισμού εμφανίζονται οι θεωρητικοί των συγκρούσεων στο διάστημα των δεκαετιών '50-'80. Κύρια θέση τους είναι πως το πρότυπο του φονξιοναλισμού για τον καταμερισμό της εργασίας νομιμοποιεί και ενθαρρύνει την ανδρική κυριαρχία. Η διάκριση στην εργασία χρησιμοποιείται από τους άντρες ως κοινωνικό εργαλείο για την διατήρηση της εξουσίας, των προνομίων, του κύρους τους αλλά και της διαιώνισης τους. Ο περιορισμός των γυναικών στο σπίτι από τους άνδρες τους, τους στέρησε κάθε εφόδιο για την κοινωνική αναβάθμιση και θέση τους.

Διάφορες ερμηνείες δόθηκαν από θεωρητικούς των συγκρούσεων για την διαστρωμάτωση με βάση το φύλο (Collins 1975 Vogel 1983 Collier 1988 Bradley 1989 Chafetz 1990).

Ορισμένοι εξέφρασαν πως η οικονομική εκμετάλλευση της γυναικείας εργασίας ήταν ένα από τα σημαντικότερα κίνητρα της διαστρωμάτωσης. Άλλοι θεωρητικοί ως βασικό κίνητρο προέβαλλαν την σεξουαλική ικανοποίηση των ανδρών και μέσω αυτού επεξηγούν την αδράνεια των γυναικών με απώτερο σκοπό να είναι ανά πάσα στιγμή διαθέσιμες. Ορισμένοι άλλοι θεωρητικοί υπογράμμισαν την ανάγκη των ανδρών για αναπαραγωγή και όχι για σεξουαλική ικανοποίηση. Η αναπαραγωγή τόνισαν στην συνείδηση των ανδρών λειτουργεί είτε με την μορφή της εξασφάλισης της διαδοχής τους (σε περίπτωση των αγοριών), είτε μέσω ανταλλαγής πολιτικών και οικονομικών συμμαχιών με άλλες οικογένειες (σε περίπτωση των κοριτσιών).

Η Joan Acker κοινωνιολόγος (1992) εξέφρασε την άποψη πως στις βιομηχανικές καπιταλιστικές κοινωνίες ενθαρρύνεται η παραγωγή και όχι η αναπαραγωγή. Παρόλο που η οικογένεια εκθειάζεται και εξιδανικεύεται ανά τα χρόνια στις κοινωνίες η αναπαραγωγή (κύρια ανάληψη ευθυνών από τις γυναίκες) υποτιμάται. Ως πρωτεύον αναδεικνύεται η υλική ευημερία και άρα το εμπόριο, η επιχειρηματικότητα και η βιομηχανία και ως δευτερεύον και δαπανηρό παρουσιάζεται η ανατροφή των παιδιών και των ηλικιωμένων. (Hughes & Kroehler, 2007)

1.6.3 Προσέγγιση της Διαντίδρασης

Σημαντική θεωρείται η συμβολή των θεωρητικών της προσέγγισης της διαντίδρασης στην σκέψη των κοινωνιολόγων για την ανισότητα με βάση το φύλο. Η βάση της κοινωνικής ζωής σύμφωνα με την θεωρία της διαντίδρασης είναι τα νοήματα. Η μετατροπή αυτών θα επιφέρει την αλλαγή της κοινωνικής διαντίδρασης άρα και την ολική μεταβολή της ίδιας της φύσης της κοινωνικής δομής. Μέρους των νοημάτων αυτών αποτελούν τα πολιτισμικά νοήματα στα οποία και οφείλεται η ανισότητα των φύλων. Αυτά μεταβάλλονται συνεχώς στα πλαίσια της κοινωνικής διαντίδρασης. Με την γενική λογική λοιπόν, που διέπει την προσέγγιση της διαντίδρασης αλλάζοντας οι άνθρωποι τα νοήματα αυτά αλλάζουν ταυτόχρονα και την διάκριση και την ανισότητα στα φύλα. Σύμφωνα με την συγκεκριμένη θεωρία ο κόσμος είναι μια κατασκευασμένη πραγματικότητα. Σε αυτό βασίστηκαν οι κοινωνιολόγοι για να υποστηρίξουν στην συνέχεια πως το βιολογικό φύλο καθορίζεται από την φύση σε αντιδιαστολή με το κοινωνικό φύλο που αποτελεί μια κοινωνική κατασκευή. (Hughes& Kroehler, 2007)

Τα γλωσσικά στερεότυπα αποτελούν μέρος των πολιτισμικών νοημάτων. Στις έρευνες που έχουν γίνει για την ανάδειξη της ανισότητας των φύλων μέσω των γλωσσικών προτύπων η προσέγγιση της διαντίδρασης έχει συμβάλει σημαντικά. Η χρήση της γλώσσας προωθεί σημαντικά την διαιώνιση της ανισότητας των φύλων. Μέσω της γλώσσας πολλές φορές αναδεικνύεται η κατωτερότητα ή η έλλειψη εξουσίας και ικανοτήτων των γυναικών έναντι των ανδρών. Χαρακτηριστικό το παράδειγμα που χρησιμοποιούμε το αρσενικό γένος είτε για να προσφωνήσουμε πλήθος ανθρώπων είτε για να αναφερθούμε σε αυτό(π.χ. αυτοί). Η στερεοτυπική σκέψη λοιπόν που καθιστά την γυναίκα λιγότερο ικανή από τους άνδρες για να επιτελέσει σημαντικούς λειτουργικούς ρόλους κοινωνείται και προστατεύεται μέσω αυτού του συμβολικού πλαισίου νοημάτων. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα οι γυναίκες να αντιμετωπίζονται ανάλογα από το κοινωνικό σύνολο και να περιορίζονται οι δυνατότητες τους για αυτό-ορισμό(Richardson 1987). Συνολικά οι θεωρητικοί της διαντίδρασης υποστηρίζουν πως η σεξιστική γλώσσα επηρεάζει τις έμφυλες ταυτότητες και διαιωνίζει την ανισότητα των φύλων. Τελικώς η αλλαγή των γλωσσικών προτύπων δύναται να βοηθήσει την εξάλειψη του φαινομένου. (Hughes& Kroehler, 2007)

1.6.4. Η φεμινιστική προσέγγιση

Όπως προαναφέρθηκε ο φεμινισμός δεν είναι μια ενιαία θεωρία αλλά ένα σύνολο εξελισσόμενων θεωρητικών προσεγγίσεων. Έχει ήδη αναφερθεί παραπάνω πως η αλλαγή της θέσης της γυναίκας συνεπάγεται την αύξηση εκπροσώπησης της σε θέσεις εξουσίας. Η κοινωνιολογική έρευνα είναι ένα από τα χαρακτηριστικά παραδείγματα αυτής της εκπροσώπησης και αυτό διότι όταν αυξήθηκαν οι γυναίκες κοινωνιολόγοι ερευνήτριες ξεκίνησαν να ερευνώνται και θέματα που αφορούσαν τον ρόλο της γυναίκας στην κοινωνία.

Η Miriam Johnson το 1993 υποστήριξε πως το γεγονός πως οι γυναίκες εκπροσωπούν τον εκφραστικό ρόλο στην οικογένεια δεν θα έπρεπε ταυτόχρονα να υποδηλώνει και τον υποβιβασμό αυτού του ρόλου. Αυτό όμως συμβαίνει διότι η επιτέλεση αυτού του ρόλου διαδραματίζεται σε ένα ευρύτερο πατριαρχικό σύστημα που ενθαρρύνει τον συντελεστικό-λειτουργικό ρόλο των αντρών. Επομένως η ανισότητα θα αντιμετωπιστεί με αλλαγή της πατριαρχικής τάξης παρά με τα πρότυπα που διέπουν τον καταμερισμό των φύλων.

Οι Ferre και η Hall (2000) άσκησαν κριτική στον λειτουργισμό εν αντιθέσει με τους φονξιοναλιστές που τείνουν να συμφωνούν και να επικροτούν την διαφοροποίηση των ομάδων θεωρούμενοι πως είναι εποικοδομητική για την δόμηση της κοινωνίας.

Αντιπαραθετικά, οι οπαδοί του φεμινισμού υποστηρίζουν πως η διαδικασία της ομαδοποίησης ζημιώνει και πλήττει την ατομική διαφορετικότητα και δυναμική και δεν είναι προωθητική για την κοινωνία. Οι Ferre και Hall υποστήριζαν πως υπαίτιες της κοινωνικής ανισότητας είναι οι κοινωνικές δομές και όχι οι ατομικές διαφορές των ατόμων.

«Το φύλο διέπεται από βραχυπρόθεσμες, μεσοπρόθεσμες, μακροπρόθεσμες διαδικασίες οι οποίες και αποδίδουν έμφυλα χαρακτηριστικά σε διάφορους τομείς όπως στο επάγγελμα, στις δεξιότητες, στους θεσμούς, στις οργανώσεις ακόμα και στους ίδιους τους ανθρώπους. Οι διαδικασίες αυτές επωφελούνται χρησιμοποιώντας τα έμφυλα χαρακτηριστικά και έτσι διαιωνίζουν την ανισότητα.» Όταν ο παράγοντας φύλο λειτουργεί μέσα στους κοινωνικούς θεσμούς είτε εκρέει από αυτούς τότε ως αποτέλεσμα έχουμε την ανισότητα των φύλων και όχι την διαφοροποίηση τους.»(2000:476)

Οι κοινωνιολόγοι Ridgway και Lovin επισημαίνουν πως η ανισότητα με βάση το φύλο διαφέρει σημαντικά από οποιαδήποτε άλλη μορφή κοινωνικής ανισότητας για τον λόγο πως τα υποκείμενα της έρχονται σε καθημερινή αλληλεπίδραση μέσω

διάφορων κοινωνικών διαντιδράσεων (σπίτι, σχολείο, εργασία) οι οποίες αναπαράγουν αυτήν την ανισότητα. Οι προϋποθέσεις για να διαφοροποιηθεί η υπάρχουσα κατάσταση είναι είτε στις διαντιδράσεις αυτές η γυναίκα να κατέχει την θέση ισχύος είτε οι συναναστροφές να έχουν γνώμονα την διαντίδραση ισότιμων ατόμων απαλλαγμένες από τις υπάρχοντες πολιτισμικές πεποιθήσεις για τις ικανότητες τόσο των ανδρών όσο και των γυναικών. (Hughes & Kroehler, 2007)

Προτού όμως, προχωρήσουμε στην παράθεση της επόμενης κοινωνιολογικής προσέγγισης που είναι εκείνη του φεμινισμού θα ήταν χρήσιμο να αναφερθούμε στο τι είναι αυτό το κίνημα και κατά πόσο έχει συμβάλει στο θέμα της έμφυλης διαστρωμάτωσης και ανισότητας που εξετάζουμε.

1.7. Φεμινισμός

Ο φεμινισμός θεωρείται ένα πνευματικό κίνημα τόσο στις ανθρωπιστικές όσο και στις κοινωνικές επιστήμες, και το οποίο ασκεί μέχρι και σήμερα μεγάλη επιρροή στην μορφή και την κατεύθυνση της κοινωνιολογίας (Hughes & Kroehler, 2007). Δεν θα μπορούσαμε να αναλύαμε ζητήματα φύλου και να μην αναφερθούμε στο φεμινιστικό κίνημα και σε κάποια τουλάχιστον από τα είδη του φεμινισμού τα οποία υπήρξαν καταλυτικής σημασίας στην επίτευξη και την απόκτηση βασικών τόσο πολιτικών όσο και κοινωνικών δικαιωμάτων για τις γυναίκες. Καθ' όλη την διάρκεια τόσο της δεκαετίας του 1970 όσο και ένα μεγάλο μέρος της δεκαετίας του 1980 ο όρος «φύλο» ήταν όρος του φεμινισμού.

Άξιο θα ήταν να αναφερθεί πως την περίοδο εκείνη τα πανεπιστημιακά πτυχία και τα τμήματα που ιδρύθηκαν ονομάζονταν γενικά (όχι όλα αποκλειστικά) πτυχία ή τμήματα γυναικείων σπουδών στα οποία υπαγόταν και η έρευνα για το φύλο. Για διάφορους θεωρητικούς και πολιτικούς λόγους η χρήση του όρου αυτού άρχισε να εξαλείφεται την δεκαετία του 1990 και να αντικαθίσταται από τον όρο «σπουδές φύλου». Ένδειξη της παραπάνω κίνησης είναι πως είχε γίνει πλέον κατανοητό πως η μελέτη των γυναικών χωρίς την μελέτη των ανδρών θα ήταν αδύνατη. Σαφώς οι διαφορές μεταξύ των δύο φύλων συνέχιζαν να βρίσκονται στο επίκεντρο της σχετικής επιστημονικής έρευνας αλλά τώρα πλέον υπήρχε η σκέψη ότι πιθανόν οι τρόποι με τους οποίους διαμορφώνεται το φύλο να συνδέεται τόσο με τους άντρες όσο και με τις γυναίκες. Πολλοί ήταν εκείνοι που τόνισαν πως ο όρος «σπουδές φύλου» σε

αντίθεση με τον όρο «γυναικείες σπουδές» έχει ένα στοιχείο ουδετερότητας και οδηγεί σε μια από-πολιτικοποίηση του θέματος.

Παρακάτω , θα παρατεθεί ανάλυση των κοινωνιολογικών θεωριών αναφορικά με το φύλο στο πλαίσιο λοιπόν αυτό η χρήση του όρου «φύλο» αντί του γυναικείες αποτελεί μια αναγνώριση που μας οδηγεί συνειδητά όχι τόσο στα ποια είναι τα δικαιώματα των δύο φύλων αλλά στο πως επιδρά ο κοινωνικός κόσμος στην διαμόρφωση της θηλυκότητας και της αρρενωπότητας αντίστοιχα. Πρέπει να σημειωθεί ωστόσο πως καμία ανάλυση της σύγχρονης κοινωνικής θεωρίας για τα έμφυλα ζητήματα δεν θα ήταν πλήρης αν προηγουμένως δεν αναφερόμασταν στην ανάδυση και την επιρροή κάποιων προσεγγίσεων του φεμινισμού όπως ο ακαδημαϊκός και ο κοινωνιολογικός φεμινισμός. (Evans, 2004)

Ο φεμινισμός δεν εμφανίζεται ως μια ενιαία θεωρία η οποία περικλείει ένα σύνολο προσεγγίσεων που ολοένα εξελίσσονται. Σε αυτές εντάσσονται ο κοινωνιολογικός φεμινισμός, ο φιλελεύθερος φεμινισμός, ο μαρξιστικός φεμινισμός, ο ψυχαναλυτικός φεμινισμός, ο ριζοσπαστικός φεμινισμός και ο σοσιαλιστικός φεμινισμός, ο ακαδημαϊκός φεμινισμός. (Hughes& Kroehler, 2007)

Όλες οι παραπάνω προσεγγίσεις βρίσκουν ως κοινό σημείο τους την μελέτη των ρόλων και των εμπειριών των γυναικών μέσα στην κοινωνία. Ως βασικός στόχος του φεμινισμού αναγνωρίζεται η ανάδειξη της συμβολής των γυναικών στην κοινωνική ζωή και η έρευνα των δομών και των διαδικασιών που συμβάλλουν και διατηρούν την ανισότητα των δύο φύλων ανά τα χρόνια. Η φεμινιστική θεωρία ως τελευταία σημαντική εξέλιξη των ερευνών της εντοπίζει πως η κοινωνική εμπειρία των δύο φύλων δεν είναι καθολική. Ως καταλυτικοί παράγοντες που εμφανίζουν να την διαφοροποιούν εμφανίζονται το φύλο, η κοινωνική τάξη, η εθνότητα, η εθνικότητα, η ηλικία, η σεξουαλική τους προτίμηση όσο και η κοινωνική τους θέση τόσο στον επαγγελματικό στοίβο όσο και στην παγκόσμια οικονομία. (Hughes& Kroehler, 2007)

Στον φεμινισμό γίνεται η χρήση των όρων: πρώτο κύμα, δεύτερο κύμα και τρίτο κύμα. Τα 3 αυτά ρεύματα σηματοδοτούν τις διαφορετικές δράσεις που διαδραματίζονταν την εκάστοτε περίοδο στο φεμινιστικό κίνημα. (Butler et all,2006).
> Το «πρώτο κύμα» του φεμινισμού η έναρξη του σημειώνεται κατά την διάρκεια του 19ου αιώνα και τον πρώιμο 20ο και αναφέρεται στον αγώνα των γυναικών κυρίως της μεσαίας αστικής τάξης τόσο για την διεκδίκηση θεμελιωδών ανθρώπινων δικαιωμάτων όπως το δικαίωμα της ψήφου για τις γυναίκες όσο και την αμφισβήτηση

ρυθμιστικών λόγων και δυνάμεων της ιατρικής, της επιστήμης και της εκπαίδευσης. (Butler et all,2006, Evans,2004)

> Το «δεύτερο κύμα» αναφέρεται στο Κίνημα Απελευθέρωσης των Γυναικών το οποίο έμφανίστηκε κυρίως στον δυτικό κόσμο στα τέλη της δεκαετίας του 1960 και στις αρχές του 1970. Την περίοδο εκείνη σημειώθηκε η ιδεολογικοποίηση του κινήματος ο ορισμός του και τότε πλέον προσδιορίζονται με διαύγεια το υποκείμενο αναφοράς (γυναίκες) και ο στόχος. (Butler et all,2006, Evans, 2004)

Ο «φεμινισμός» ως όρος περικλείει την «πολιτική δράση των γυναικών στο όνομα των γυναικών με σκοπό την άρση των πολλαπλών περιστάσεων κοινωνικής αδικίας σε βάρος τους.» . (Butler et all,2006)

> Το «τρίτο κύμα» λειτούργησε κριτικά στην υπερβατική θεώρηση του «Υποκειμένου» η σημασία του όρου «γυναίκα» τέθηκε πια στο προσκήνιο και υπήρξε η πρόκληση πλέον να ξεφύγει ο φεμινιστικός λόγος από την δυτικοκεντρική φιλελεύθερη οντολογία του υποκειμένου. (Evans, 2004)

1.7.1 Ακαδημαϊκός Φεμινισμός

Ο ακαδημαϊκός φεμινισμός είναι συνυφασμένος με το δεύτερο κύμα του φεμινισμού όσον αφορά τόσο τα άτομα τα οποία εμπλέκονταν σε αυτό όσο και τα θέματα με τα οποία ασχολούνταν. Συνέβαλε σημαντικά στην εδραίωση της πεποίθησης πως ο «ο εαυτός» το ανθρώπινο όν που βρίσκεται στο επίκεντρο της πολιτικής και κοινωνικής θεωρίας ήταν μέχρι και πρόσφατα γένους αρσενικού. (Evans, 2004)

Σύμφωνα με την Martha Nussbawm για ένα μεγάλο χρονικό διάστημα ο ακαδημαϊκός φεμινισμός ήταν στενά συνδεδεμένος με τον έμπρακτο αγώνα για την ισότητα και τα δικαιώματα των γυναικών. Οι θεωρητικοί αντιμετώπιζαν την φεμινιστική θεωρία με προτάσεις που αφορούσαν την κοινωνική αλλαγή. Γι' αυτό άλλωστε και οι φεμινίστριες θεωρητικοί ασχολήθηκαν με πολλούς και συγκεκριμένους στόχους όπως την μεταρρύθμιση της νομοθεσίας περί βιασμού, την κατάκτηση της προσοχής του κοινού αλλά και την νομική υποστήριξη και αποκατάσταση για ζητήματα που αφορούν την ενδοοικογενειακή βία και την σεξουαλική παρενόχληση, την βελτίωση των οικονομικών θεμάτων και ευκαιριών που αφορούσαν το γυναικείο φύλο, την κατάκτηση καλύτερων συνθηκών εργασίας και εκπαίδευσης, την χορήγηση των απαιτούμενων επιδομάτων στις εργαζόμενες

γυναίκες με προτεραιότητα εκείνων των εγκύων, την εκστρατεία που αφορούσε την καταπολέμηση του trafficking (της διακίνησης δηλαδή γυναικών και κοριτσιών προς εκμετάλλευση σε κυκλώματα πορνείας), ο αγώνας τους για ίση πολιτική, οικονομική και κοινωνική μεταχείριση τόσο των λεσβιών όσο και των ομοφυλόφιλων ανδρών, και τέλος η αποδόμηση του φύλου του πολίτη. (Evans, 2004)

Όλα τα παραπάνω αποτελούν ένα δείγμα για το εύρος των εκστρατειών που στήθηκαν από τις φεμινίστριες πανεπιστημιακούς κυρίως (και στην προκειμένη περίπτωση κυρίως των κοινωνικών επιστημών) . Τα ενδιαφέροντα τους αυτά περικλείονται στο μεταρρυθμιστικό πρόγραμμα του ακαδημαϊκού φεμινισμού. Το πρόγραμμα αυτό είναι παρόμοιο εκείνου των «θεμελιωτών πατέρων» της κοινωνιολογίας. Η αλλαγή και για τις δύο ομάδες θα γινόταν αφότου θα μπορούσε να κατακτηθεί η γνώση από την κοινωνία. Επικαλούμενοι τους πατέρες της κοινωνιολογίας αξιοσημείωτο θα ήταν να αναφερόμασταν στον στόχο του Μαρξιστικού Φεμινισμού με δυο λόγια. (Evans, 2004)

1.7.2. Μαρξιστικός φεμινισμός

Στον μαρξιστικό φεμινισμό όπως και στην μαρξιστική θεωρία γενικότερα στόχος είναι ο ριζικός μετασχηματισμός της κοινωνίας ενώ για άλλους οι στόχοι εντοπίζονται σε πιο συγκεκριμένες αλλαγές και μεταρρυθμίσεις. (Evans, 2004)

Ξεκινώντας να αναλύσουμε τι είναι ο κοινωνιολογικός φεμινισμός θα πρέπει να αναφέρουμε πως η κοινωνιολογία όπως και άλλες επιστήμες επικρίθηκαν για το ότι δόμησαν την θεωρητική τους παράδοση σε μια φυσιοκρατική ανάλυση του κοινωνικού κόσμου σύμφωνα με την οποία οι άντρες και οι γυναίκες έχουν μια δεδομένη «φύση» και επιτελούσαν συγκεκριμένους κοινωνικούς ρόλους. (Evans, 2004)

Οι φεμινίστριες κατηγορούν τις κοινωνικές επιστήμες πως φέρθηκαν μεροληπτικά έναντι των γυναικών. Η θεώρηση τους εντοπίζει πως όποιες αναφορές έχουν γίνει (με τις εξαιρέσεις τους φυσικά) έγιναν με βάση την σχέση των γυναικών ως προς τους άνδρες. Το φεμινιστικό κίνημα ωστόσο, κατηγόρησε τις κοινωνικές επιστήμες πως όταν δεν μπορούσαν να αποφύγουν την αναφορά τους στις γυναίκες τότε το έκαναν με τρόπο που είτε στρέβλωναν την δράση των τελευταίων είτε την γελοιοποιούσαν. Επιπλέον, καθιστούν υπεύθυνο τον κοινωνικό επιστημονικό χώρο πως σκέπασε και κάλυψε έως και εξαφάνισε τις αποδείξεις εκείνες οι οποίες

θα φώτιζαν την ιστορική, κοινωνική, πολιτική γυναικεία παρουσία και τον θεωρεί υπόλογο για όλα όσα έχουν επωμιστεί οι γυναίκες και συνεχίζουν να κουβαλούν οι γυναίκες από το παρελθόν τους όλα αυτά οφείλονται στην ανδροκεντρική δομή και λογική που διέπει τον κοινωνικό επιστημονικό χώρο. (Γκασούκα, 1998)

Έτσι λοιπόν, την δεκαετία του 1970 φεμινίστριες κοινωνικοί επιστήμονες αποφάσισαν να αναδείξουν μια κριτική ανάλυση για την υπαγορευμένη έμφυλη ταυτότητα του ανθρώπου. Θα ήταν αξιοσημείωτο να αναφερθούμε σε ορισμένες από αυτές τις γυναίκες που ασχολήθηκαν με το να αναδείξουν τον έμφυλο ρόλο και την ταυτότητα του ατόμου μέσω της ειδικότητας της η καθεμιά. Στις πολιτικές επιστήμες πρωταγωνίστησαν οι Carole Pateman και Jean Elshtain , οι Irene Bruegel, Veronica Beechey και Susan Himmelweit στα οικονομικά και οι Ann Oakley, Sheila Allen και Margaret Stacey στην κοινωνιολογία. Οι παραπάνω είναι μερικές μόνο από μια ολόκληρη γενιά φεμινιστριών οι οποίες μέσω των επιστημονικών τους κλάδων απέδειξαν τόσο την έλλειψη μελετών που εξέταζαν τον ρόλο της γυναίκας στην κοινωνία όσο και την έλλειψη αναγνώρισης και ανάλυσης ότι ο πολίτης (ο οποίος αναφέρεται σαν τον μισθωτό εργάτη) είναι γένος αρσενικού. (Evans, 2004)

Ακόμη δύο πολύ σημαντικές γυναίκες τόσο για το φιλοσοφικό συγγραφικό τους έργο όσο και για την φεμινιστική τους κίνηση είναι η Simone de Beauvoir με το έργο της «Το δεύτερο φύλο» μια φεμινιστική ανάλυση της γυναικείας ύπαρξης και της καταπίεσης των γυναικών. Στο έργο αυτό η συγγραφέας ως υπαρξίστρια θεωρεί πως η ύπαρξη προηγείται της ουσίας εκεί εστιάζεται και η φράση από το βιβλίο της πως «γυναίκα δεν γεννιέσαι γυναίκα γίνεσαι». Η ανάλυση της εστιάζεται στην ιδέα του άλλου, η γυναίκα είναι ο «άλλος» όπου ο αποκλεισμός αυτού του άλλου ήταν εκείνος που οδήγησε σε εσφαλμένες θεωρητικές θέσεις και οδηγήθηκε έτσι η γυναίκα στην καταπίεση. Μέσω του έργου της αναδεικνύεται πως η γυναίκα κατέχει μια δευτερεύουσα θέση στην κοινωνία ίδια με εκείνη των εθνικών μειονοτήτων και αυτό όχι επειδή η γυναίκα κατευθύνεται από κάποια συγκεκριμένα θηλυκά χαρακτηριστικά αλλά διότι διαμορφώνεται από ισχυρές δυνάμεις του περιβάλλοντος και από την εκπαίδευση και την κοινωνία την οποία και κατευθύνουν και ελέγχουν άντρες. (De Beauvoir, 2006, Evans, 2004) Η δεύτερη σημαντική συγγραφέας ,φιλόσοφος και φεμινίστρια ,η οποία στο έργο της «Gender Trouble» ασκεί κριτική και στο «δεύτερο φύλο» της Beauvoir, είναι η Judith Butler . Υποστηρίζει πως κάθε έμφυλη συμπεριφορά προκύπτει από την εσωτερίκευση κοινωνικών προσδοκιών. Το έργο της υποστηρίζει πως το φύλο είναι επίκτητο και όχι έμφυτο και πως τα άτομα

διαμορφώνουν κάποιες κοινωνικές προσδοκίες αναφορικά με την θηλυκότητα και την αρρενωπότητα καθώς και η συμμόρφωση των ατόμων με τις κοινωνικές συμβάσεις αναφορικά με το φύλο αποτελεί ένα ιδιαίτερα σημαντικό κομμάτι στην κοινωνική συνοχή και τάξη. Η Butler τονίζει το έντονο στοιχείο του κοινωνικού καταναγκασμού για την υιοθέτηση της αρμόζουσας έμφυλης συμπεριφοράς. Επίσης, αμφισβητεί την θεωρία σύμφωνα με την οποία παρά τις διαφορές μεταξύ των δύο φύλων πάντα συνυπάρχει η αλληλεπίδραση κοινωνικών στοιχείων και μια «δεδομένη» φυσική ύπαρξη σύμφωνα με την οποία τα χαρακτηριστικά του φύλου καθορίζονται βιολογικά. Η θεώρηση της απορρίπτει το «αρσενικό» και το «θηλυκό» στο οποίο επιβάλλεται ένα πλαίσιο αρμόζουσας σεξουαλικής συμπεριφοράς. (Evans, 2004)

1.7.3. Κοινωνιολογικός Φεμινισμός

Ο κοινωνιολογικός φεμινισμός ως αρχή του διαπιστώνει πως οι γυναίκες απουσιάζουν τόσο από την κοινωνιολογική θεωρία όσο και από την έρευνα. Ακόμη και όταν εκείνες γίνονται αντικείμενο μελέτης ο ρόλος τους και πάλι είναι περιθωριακός και δευτερεύων, παρουσιάζονται και εξετάζονται είτε ως νοικοκυρές είτε ως εργάτριες και γενικώς σε χαμηλού κύρους επαγγέλματα. Ανά τα χρόνια οι δράσεις των ανδρών θεωρήθηκαν καθολικές και αναγνωρίστηκαν ενώ των γυναικών αποσιωπήθηκαν ακόμη και όταν συνέβαιναν. (Evans, 2004)

Η προσέγγιση του κοινωνιολογικού φεμινισμού ανέπτυξε θεωρίες για τις εμπειρίες και τις συνθήκες ζωής των γυναικών που ωστόσο όμως μπορούν να επιβληθούν στην άσκηση κριτικής στις καταπιεστικές κοινωνικές σχέσεις και να προσφερθούν συνολικά για την μεταμόρφωση της συνολικής κοινωνίας και ανθρωπότητας (Lengermann και Niebrugge-Brantley 2000b). Ιδιαίτερη έμφαση στην προσέγγιση αυτή δίδεται στις ποικίλες μορφές καταπίεσης και στο πως αυτές αλληλεπιδρούν σχετικά με τον παράγοντα του φύλου, στην συνεπακόλουθη ποικιλία εμπειριών και τις συνέπειες που αυτός ο προσανατολισμός θα μπορούσε να επιφέρει στην εξάλειψη κάθε μορφή εκμετάλλευσης και καταπίεσης (Richardson, Taylor και Whittier 1997 Lengermann και Niebrugge-Brantley). (Hughes & Kroehler, 2007)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ II ΣΤΕΡΕΟΤΥΠΑ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

2.1. Έμφυλα στερεότυπα και προκαταλήψεις

Ο όρος στερεότυπο καθώς και οι όροι προκατάληψη, στερεοτυπική συμπεριφορά κ.ά. έχουν απασχολήσει αρκετά τους κοινωνικούς επιστήμονες και προσπαθούν να τους προσδιορίσουν με ορισμούς. Οι προκαταλήψεις και τα στερεότυπα εκδηλώνονται από κοινωνικές ομάδες, σε κοινωνικές ομάδες και από άτομα σε άλλα άτομα. Σύμφωνα με το επίτομο εννοιολογικό λεξικό του Gutenberg, ως στερεότυπο αναφέρει τον δανεισμένο όρο από την πρακτική της στερεοτυπίας στην τυπογραφία. Στις κοινωνικές επιστήμες χρησιμοποιείται μεταφορικά για να δηλώσει την έλλειψη πρωτοτυπίας, ποικιλίας, τη μηχανική κίνηση, την εμφάνιση της ίδιας μορφής κτλπ. Τον όρο εισήγαγε το 1992 ο W.Lippman στο έργο του Κοινή Γνώμη, αναφερόμενος σε προκατασκευασμένες ιδέες ή πεποιθήσεις για χαρακτηριστικά γνωρίσματα του εξωτερικού κόσμου. Ο W.Lippman επισημαίνει ότι αυτές «οι εικόνες μέσα στο κεφάλι μας» υπηρετούν την επιδίωξη οικονομίας στη σκέψη ότι η μεγάλη πλειοψηφία των ανθρώπων «δεν κρίνουν με βάση τα γεγονότα ή τα πράγματα, αλλά με βάση τις δικές τους παραστάσεις για τα γεγονότα, που είναι *arbitrari* δημιουργημένες.» Έτσι το στερεότυπο είναι προκατασκευασμένο σχήμα αντίληψης ή σκέψης, που παρεμβάλλεται σαν ένα ψευδοπεριβάλλον ανάμεσα στην πραγματικότητα και την αντίληψη που προσπαθούμε να σχηματίσουμε γι' αυτήν, προκαλώντας απλοποιήσεις, γενικεύσεις και διαστρεβλώσεις, εμπιστευόμενοι ανορθολογικές κρίσεις, προκαταλήψεις κτλπ. Ο όρος «στερεότυπο» χρησιμοποιείται επίσης με τη σημασία του «μέσου τύπου» ανθρώπου. (Βασιλείου & Σταματάκης, 1992)

2.1.1. Έμφυλα στερεότυπα και σεξουαλικότητα

Σχετικά με τη σεξουαλικότητα υπάρχουν αμέτρητα στερεότυπα που διανθίζονται με την πάροδο του χρόνου. Τα έμφυλα αυτά στερεότυπα καθορίζουν και διαμορφώνουν, τη συμπεριφορά και τη στάση των ατόμων προς τα στιγματισμένα άτομα, καθώς και το πώς αντιμετωπίζουν τον εαυτό τους σε σχέση με τα στερεότυπα και τι εικόνα δημιουργούν για τους ίδιους. Αρκετές φορές διακρίνουμε ότι η

συμπεριφορά που υπάρχει προς μια συγκεκριμένη «στιγματισμένη» ομάδα, απορρέει από παρανοήσεις ή διαστρεβλωμένες όψεις (οι οποίες προέρχονται από παλιά) της ρεαλιστικής επικρατούσας κατάστασης, οι οποίες βασίζονται σε προκαταλήψεις. Έτσι λοιπόν βάζοντας κάποιος τον εαυτό του σε μια συγκεκριμένη ομάδα, αυθόρμητα και αυτόματα καθορίζεται η συμπεριφορά του απέναντι στις άλλες ομάδες αλλά και στον ίδιο του τον εαυτό. Τα άτομα τείνουν να δημιουργούν «θετικά» στερεότυπα για την ομάδα στην οποία είναι μέλη και «αρνητικά» στερεότυπα για τις υπόλοιπες ομάδες. Ακόμη στο κλάδο της σεξουαλικότητας επικρατούν αρκετές προκατειλημμένες στάσεις/συμπεριφορές, είτε αυτές είναι αρνητικές είτε είναι θετικές. Πολλές φορές η προκατάληψη είναι γεγονός μίμησης. Εφόσον προϋπάρχει η διάκριση στις κοινωνικές ομάδες, και συνεπώς η συμπεριφορά της διάκρισης, αναπόφευκτα η προκατάληψη θα συνεχίζεται σε περιπτώσεις όπου το άτομο δεν πραγματοποιεί προσωπική επαφή ή επικοινωνία με εκπροσώπους της κάθε κοινωνικής ομάδας που δέχεται τη συμπεριφορά της διάκρισης. (Βασιλείου & Σταματάκης,1992)

2.1.2. Προκαταλήψεις που συνοδεύουν τα έμφυλα στερεότυπα

Με τον όρο προκατάληψη εννοούμε την αρνητική στάση που έχουμε απέναντι σε μια ομάδα ατόμων ή στα μέλη της ομάδας αυτής ξεχωριστά. Στις κοινωνικές επιστήμες, ο όρος αναφέρεται καθαρά στις μειονότητες και στις εθνικές ομάδες. Αμέσως, εκφράζεται και η θετική, σε μεγάλο βαθμό, στάση, όπως είναι η εύνοια, η προτίμηση, κτλπ. Σχετικά με τον ορισμό του όρου και την εφαρμογή του, έχουν εκφραστεί κατακρίσεις και αμφισβητήσεις. *«Ο T.Adorno, σχολιάζοντας την έρευνα περί Ανταρχικής Προσωπικότητας, η οποία αφορούσε το ομαδικό φαινόμενο του αντισημιτισμού στη χιτλερική περίοδο, τόνιζε ότι « η διάκριση μεταξύ προκατειλημμένων και απροκατάληπτων χαρακτήρων εμπεριέχει τον κίνδυνο ο ίδιος ο ερευνητής να γίνει συνένοχος στο γενικό κακό που απλοϊκά διαιρεί την ανθρωπότητα σε άξιους να σωθούν και σε καταδικασμένους». Παρόλη όμως τη ρευστότητά του ο όρος παραμένει αρκετά χρηστικός. Κύριες μορφές προκαταλήψεων είναι οι φυλετικές, οι θρησκευτικές, οι ταξικές κτλπ»* (Βασιλείου & Σταματάκης,1992:)

Οι προκαταλήψεις εις βάρος συγκεκριμένων κοινωνικών ομάδων δεν είναι έμφυτες. Η απέχθεια και η περιφρόνηση για άλλες ομάδες αποκτιέται από πολύ νωρίς στη ζωή μας. Βέβαια η απόκτηση των αντιλήψεων αυτών για συγκεκριμένες ομάδες δεν είναι απόλυτη και καθολική. Αρχικά το άτομο παίρνει από το περίγυρό/ομάδα του ορισμένα ερεθίσματα και πρότυπα και στη συνέχεια έχει, τη δυνατότητα να τα

απαρνηθεί και να δημιουργήσει δική του άποψη για κάθε μια από τις κοινωνικές ομάδες.

2.1.3 Έμφυλα στερεότυπα και κοινωνικό φύλο

Σύμφωνα με τον Laquer (1990), οι άνδρες και οι γυναίκες, θεωρείται ότι ανήκουν στο ίδιο είδος (βέβαια ο ένας είναι μια πιο καλή εκδοχή του άλλου). Όμως η δυτική κουλτούρα, αναθεώρησε την άποψη αυτή και όριζε τα δυο φύλα ως όντα διαφορετικής ή ακόμα και αντίθετης φύσης. Οι ρόλοι λοιπόν των φύλων συνδέονται άμεσα με συγκεκριμένα πρότυπα συμπεριφοράς, όπως π.χ. το ντύσιμο, ο τόνος φωνής οι τρόποι συμπεριφοράς κ.ά., αυτά λοιπόν προσδιορίζουν και δείχνουν το φύλο ενός ατόμου και τη θέση που λαμβάνει στη κοινωνία. Το κοινωνικό φύλο, αναφέρεται στους κοινωνικούς ρόλους, ευθύνες και συμπεριφορές που πιστεύεται ότι ανήκουν στους άνδρες και στις γυναίκες. Σε κάθε κοινωνία οι ρόλοι του φύλου αποτελούν προϊόν εκμάθησης και περνούν από τη μια γενιά στην άλλη. Κάθε κοινωνία έχει συγκεκριμένες πεποιθήσεις και απόψεις για το φύλο γενικά καθώς και στερεότυπα και προκαταλήψεις που αφορούν το φύλο. «Τα στερεότυπα δεν περιγράφουν, υπαγορεύουν. Σκοπός τους είναι η σαφής οριοθέτηση των περιοχών του άνδρα και της γυναίκας.» (Wood, 2005:29).

Εξαιτίας των στερεοτύπων που επικρατούν στους ρόλους των φύλων αποδίδονται συγκεκριμένα χαρακτηριστικά σε άτομα ανάλογα με το φύλο τους ή τον ρόλο τους. Για παράδειγμα αν ένα άτομο κατέχει τον ρόλο του άνδρα ή της γυναίκας, τότε πρέπει να έχει σύμφωνα με τα στερεότυπα της κοινωνίας όπου ζει κάποια συγκεκριμένα χαρακτηριστικά.(Locksley et al, 1980). Ο ρόλος της γυναίκας συγκριτικά με παλαιότερα, έχει δυναμώσει και έχει εξελιχθεί. Σε σχέση βέβαια με τον ανδρικό πληθυσμό, ο γυναικείος παραμένει υποδεέστερος και περιθωριοποιημένος. Αυτό θα προσπαθήσουμε να διακρίνουμε. Τα στερεότυπα που υπάρχουν για τους άνδρες και για τις γυναίκες είναι εκ διαμέτρου αντίθετα. Παραδείγματος χάρη, για το ανδρικό φύλο ορισμένοι στερεοτυπικοί χαρακτηρισμοί είναι π.χ., η επιθετικότητα, ή ότι δεν έχουν τρόπους καθώς και ότι είναι γενναίοι και ψύχραιμοι, ενώ για το γυναικείο φύλο είναι η παθητικότητα, η δειλία, η εξάρτηση, η στοργικότητα, η ευγένεια. Έμφυλα λοιπόν στερεότυπα, θα μπορούσαν να οριστούν ως το σύνολο των προσχηματισμένων και υπεραπλουστευμένων κοινωνικών αντιλήψεων αναφορικά με

τους τρόπους συμπεριφοράς, τις ικανότητες, τους ρόλους, τα επαγγέλματα κτλπ, των ατόμων απλώς και μόνο με βάση το φύλο τους. (Μαραγκουδάκη,1993)

Σύμφωνα με την έρευνα των Broverman et al, οι στερεοτυπικοί χαρακτηρισμοί για τους άνδρες έχουν μια θετική χροιά σε αντίθεση με τους γυναικείους στερεοτυπικούς χαρακτηρισμούς που στη πλειοψηφία τους έχουν αρνητική χροιά. Όλα αυτά τα στερεότυπα έχουν ενσωματωθεί στην αυτοαντίληψη των ανθρώπων πλέον. Ανεξάρτητα λοιπόν το φύλο, τη θρησκεία, την εθνικότητα, την ηλικία, το μορφωτικό επίπεδο κ.ά. (άνδρες- γυναίκες) αποδέχονται ότι τα χαρακτηριστικά της προσωπικότητας των ανδρών είναι διαφορετικά από εκείνα των γυναικών.(Μαραγκουδάκη,1993)

Βλέπουμε λοιπόν ότι η κοινωνική και πολιτισμική ταυτότητα σε πολλές περιπτώσεις έχει τη δυνατότητα να μεταβληθεί. Η ταυτότητα του φύλου ανταποκρίνεται σε ένα μοντέλο προσδοκιών με το οποίο ταυτίζεται ένα άτομο (αγόρι ή κορίτσι). Τα παιδιά ξεκινούν να κατανοούν το φύλο τους σε ηλικία δυόμιση έως τριών ετών ή ίσως και νωρίτερα στους δεκαοκτώ μήνες. Σε αυτή την ηλικία συχνά τα παιδιά πιστεύουν ότι από το ένα φύλο μπορούν να αλλάξουν και να μεταπηδήσουν στο άλλο. Σε ηλικία περίπου των 6 ή 7 ετών αντιλαμβάνεται ότι το φύλο του, το ότι είναι αγόρι ή κορίτσι ανάλογα, δεν μεταβάλλεται. (Wood,2005).

Σύμφωνα με την Ann Oakley (1972), ο όρος «βιολογικό φύλο» (sex) αναφέρεται στις βιολογικές διαφορές ανάμεσα στο αρσενικό και το θηλυκό, στην ορατή διαφορά των γεννητικών οργάνων τους και τη συνακόλουθη διαφορά των αναπαραγωγικών τους λειτουργιών. Το «κοινωνικό φύλο»(gender) αφορά τον πολιτισμό, αναφέρεται στην κοινωνική κατηγοριοποίηση σε «ανδρικό» και «γυναικείο». (Connell, 2002). *«Τα τελευταία 30 χρόνια συνηθίζεται η χρήση του όρου «κοινωνικό φύλο» (gender) στην αγγλική γλώσσα προκειμένου να περιγραφεί συνολικά το ζήτημα του φύλου (αν και δεν έχει γίνει αποδεκτός παγκοσμίως). Ο όρος είναι δανεισμένος από τη γραμματική. Ωστόσο προέρχεται από μια αρχαία ινδοευρωπαϊκή ρίζα που σημαίνει «παράγω» (generate), από την οποία δημιουργήθηκαν λέξεις σε πολλές γλώσσες με τη σημασία «είδος» ή «κατηγορία» (π.χ. «genus», γένος). Στη γραμματική η λέξη «gender» έχει φτάσει να αναφέρεται στη συγκεκριμένη διάκριση μεταξύ των κατηγοριών των ουσιαστικών, «ανταποκρινόμενη για λίγο», σύμφωνα με την ακριβή σημείωση του λεξικού Oxford English Dictionary, «στη διάκριση του φύλου (και την απουσία του) στα αντικείμενα που ορίζονται»(Oxford English Dictionary :100)*

Στη καθημερινή μας ζωή συμπεριφερόμαστε ανάλογα με τις ηθικές αξίες, τα πρότυπα και τις προσλαμβάνουσες που έχουμε πάρει από τα περιβάλλοντα στα οποία είμαστε ενταγμένοι. Αρκετές φορές δρούμε και αντιμετωπίζουμε καταστάσεις και ανθρώπους σε συνειδητό ή ασυνειδητό επίπεδο, σύμφωνα με το προσδοκώμενο (τρόπο) της κοινωνίας. Υπάρχουν περιπτώσεις όπου δρούμε ρατσιστικά, προκατειλημμένα και κάνουμε διακρίσεις, χωρίς ουσιαστικά οι ίδιοι να το έχουμε επιλέξει ή να βγαίνει πηγαία από τη δική μας κρίση. Συγκεκριμένα υπάρχουν στη ζωή μας άπειρα παραδείγματα που φανερώνουν την ύπαρξη διακρίσεων ανάμεσα στα φύλα, σε αρκετούς τομείς, όπως οικογενειακό, εργασιακό κ.α.

2.2. Διακρίσεις ανάμεσα στα δυο φύλα. Άνδρας- Γυναίκα. Γυναίκα- Άνδρας.

Σύμφωνα με τον Connell(2006), όταν το άτομο μεγαλώνει με ορισμένα έμφυλα μοντέλα, είναι αρκετά δύσκολο να αποκοπεί εντελώς από αυτά. Ο όρος «διακρίσεις» στη χρήση της στη καθημερινότητα έχει κατά κύριο λόγο αρνητική χροιά, φανερώνει το διαχωρισμό, τη σύγκριση, τη διαφοροποίηση, την ιεραρχία και σύμφωνα με το νομικό λεξιλόγιο, οι διακρίσεις παρουσιάζονται, *«με την έννοια της αθέμιτης, αυθαίρετης ή παράνομης διαφορετικής αντιμετώπισης»* (Bossuyt, 1976 :117). Άρα ο όρος έχει αρνητικές συνδηλώσεις. Ο όρος, επίσης, χρησιμοποιήθηκε για αρχή ως πολιτικό σύνθημα και ορίστηκαν ακριβώς τα νομικά του χαρακτηριστικά για να μπορέσει να επιτευχθεί ένα είδος νομιμοποίησης του. *«Οι διακρίσεις είναι κάτι περισσότερο από τη διαφορετική αντιμετώπιση ή τη διαφοροποίηση. Οι διαφοροποιήσεις είναι καθημερινά και επιτρεπτό φαινόμενο, ενώ εκείνο που απαγορεύεται είναι οι διακρίσεις σε τομείς όπου ισχύουν αναγνωρισμένα και προστατευμένα δικαιώματα,, εξαιτίας των αξιών που δέχεται μια κοινωνία»* (Lanquetin,2008 :117)

Πέρα από τον γενικό ορισμό των διακρίσεων, υφίσταται και ο νομικός ορισμός τους, στο πλαίσιο των διεθνών συμβάσεων για τα ανθρώπινα δικαιώματα. Η Σύμβαση 111 της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας (ΔΟΕ), προβλέπει ότι *«στον όρο διακρίσεις περιλαμβάνεται κάθε διακριτική συμπεριφορά, αποκλεισμός ή προτίμηση με βάση τη φυλή, το χρώμα, το φύλο, το θρήσκευμα, τις πολιτικές απόψεις, την εθνική καταγωγή ή την κοινωνική προέλευση, οι οποίες έχουν ως αποτέλεσμα να πλήξουν ή να αλλοιώσουν την ισότητα ευκαιριών ή αντιμετώπισης σε επαγγελματικά ή εργασιακά θέματα»*. Στη Σύμβαση του ΟΗΕ για την εξάλειψη όλων των μορφών διάκρισης σε

βάρος των γυναικών, ορίζονται τα εξής: « ο όρος διακρίσεις σε βάρος των γυναικών αναφέρεται σε κάθε διάκριση, αποκλεισμό ή περιορισμό για λόγους φύλου, ο οποίος έχει ως αποτέλεσμα ή σκοπό να θέσει σε κίνδυνο ή να καταστρέψει την αναγνώριση, την απόλαυση ή την άσκηση εκ μέρους των γυναικών, ανεξάρτητα από την οικογενειακή τους κατάσταση, των ανθρώπινων δικαιωμάτων και των θεμελιωδών ελευθεριών στον πολιτικό, τον οικονομικό, τον κοινωνικό, τον πολιτισμικό και τον αστικό τομέα ή σε κάθε άλλον τομέα». (Lanquetin,2008 :119)

Οι διακρίσεις στις κοινωνικές επιστήμες αναπαριστούν την αρνητική μεταχείριση μιας κατηγορίας ατόμων για λόγους συμπεριφοράς χωρίς υπόσταση και εγκυρότητα. «Παράλληλα η έννοιας αυτή εκφράζει μια διαδικασία κοινωνικού ελέγχου, που στοχεύει στη διατήρηση της κοινωνικής δυο ή και περισσότερων διαφορετικών ομάδων ατόμων μέσα από μια σειρά θεσμοθετημένων πρακτικών μέτρων. Η διαδικασία αυτή του κοινωνικού ελέγχου οδηγεί στον υποβιβασμό, στην υποτίμηση και στη δυσμενή γενικά μεταχείριση μιας ή περισσότερων κατηγοριών προσώπων. Συνήθως οι διακρίσεις επιβάλλονται από τους δεσπόμενους λαούς ή τις δεσπόμενες ομάδες, με σκοπό την επιβολή και τη διαίωνιση της κυριαρχίας επάνω τους» Για την αποτελεσματικότητα του σκοπού αυτού, οι κυρίαρχες ομάδες, δημιουργούν οικονομικούς, πολιτικούς και κοινωνικούς καταναγκασμούς στις υποδεέστερες ομάδες, για να επιτύχουν τη διατήρηση της υπάρχουσας τάξης πραγμάτων. (παπυρος λαρους μπριτάνικα: 289, τόμος 22)

2.2.1 Διακρίσεις και ισότητα

Μπορούμε να πούμε, αυθαίρετα βέβαια, ότι η αντίθετη λέξη της διάκρισης είναι η ισότητα. Η λέξη ισότητα αφήνει να εννοηθεί ότι σε μια σχέση ή αλληλεπίδραση υπάρχουν τουλάχιστον δυο όροι. Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο, αναγνώρισε ότι αποτελεί θεμελιώδες δικαίωμα η ίση μεταχείριση και αντιμετώπιση του ανδρικού φύλου και του γυναικείου και πως ο σεβασμός αποτελεί θεμελιώδες προσωπικό δικαίωμα στις γενικές αρχές του κοινοτικού δικαίου, οι οποίες οφείλει το ίδιο το Δικαστήριο να εξασφαλίζονται στον κάθε άνθρωπο μεμονωμένα. Η εγκυκλοπαίδεια του Ντιντερό και του Ντ' Αλαμπέρ αναγγέλλει στον 18^ο αιώνα πως ισότητα «είναι αυτή που υπάρχει ανάμεσα σε όλους τους ανθρώπους αποκλειστικά χάρη στη φυσική της συγκρότηση. Επομένως, η φυσική ή ηθική ισότητα θεμελιώνεται στην κοινή συγκρότηση της ανθρώπινης φύσης σε όλους τους ανθρώπους οι οποίοι

γεννιούνται, μεγαλώνουν, υπάρχουν και πεθαίνουν με τον ίδιο τρόπο» (Lebras-Chopard, 2008:107)

Μεταξύ των δυο φύλων, υπάρχουν εκ γενετής ανισότητες, όπως είναι φυσικό, αλλά αυτό δεν έχει καμία σημασία. Ο Χόμπς τον 18^ο αιώνα, παρέθετε πως η φύση έκανε ίσους τους ανθρώπους, είτε είναι άνδρας κάποιος είτε γυναίκα, στις πνευματικές και σωματικές ικανότητες. Σαφώς και σε ορισμένες περιπτώσεις το ένα φύλο είναι πιο ισχυρό από το άλλο, είτε σωματικά είτε με πιο εύστροφο μυαλό, όμως οι διαφορές αυτές δεν αρκούν και δεν είναι αξιολογες για να παρατηρήσουμε την ανισότητα στα δυο φύλα και να πούμε ξεκάθαρα ότι το ένα φύλο είναι ανώτερο του άλλου. (Lebras- Chopard, 2008)

2.2.2 Διακρίσεις στο ανδρικό φύλο

Ακούγεται συχνά το σχόλιο ότι τα αγόρια ωριμάζουν αργότερα από ότι τα κορίτσια. Στην εφηβεία θεωρείται ότι τα αγόρια δεν είναι άξια προσοχής, διότι είναι απερίσκεπτα, ενώ τα κορίτσια είναι πάντα πιο ώριμα από την ηλικία στην οποία βρίσκονται. Από τη βρεφική ηλικία τα παιδιά αντιμετωπίζονται στους διάφορους τομείς της ζωής τους (επιλογή ντυσίματος, παιχνιδιών) με όρους έμφυλης ανισότητας. (Askew & Ross, 1994) Αυτό είναι πλέον κοινή λογική και δεν προβληματίζει κανέναν. Το θέμα είναι ότι πρέπει να μας προβληματίζει και όχι να θεωρείται ως κάτι οριστικό. Πέρα λοιπόν από το γεγονός ότι οι προκαταλήψεις και τα έμφυλα στερεότυπα είναι κατά του γυναικείου φύλου, κατά γενική ομολογία υπάρχουν ξεκάθαρα πιέσεις, ανταγωνισμοί και ρόλοι όπου πρέπει να υπηρετήσουν οι άνδρες από τη μεριά τους, χωρίς ουσιαστικά να το έχουν επιλέξει. Ο ανδρικός ρόλος ήταν πιο χρήσιμος από ότι αυτός της γυναίκας. *Ανά τα χρόνια τα Μ.Μ.Ε. και ο τύπος μας πολιορκούν ότι ο άνδρας είναι ανώτερος από τη γυναίκα. «Οι άνδρες είναι σκληροί, δυνατοί, επιθετικοί, ανεξάρτητοι, γενναίοι, σεξουαλικά δραστήριοι, λογικοί, έζυπνοι κ.πλ. Η αντίστοιχη άποψη για τις γυναίκες τις θέλει ευάλωτες, αδύναμες, μη επιθετικές, ευγενικές, παθητικές, συμπονετικές, φοβισμένες, κουτές, εξαρτημένες και ανώριμες.»* . (Askew & Ross, 1994: 22) Τα επίθετα περιγραφής των χαρακτηριστικών μιας γυναίκας συμπίπτουν με αυτά των χαρακτηριστικών ενός παιδιού. (Askew & Ross, 1994)

Ο Lloyd (1985), αναφέρει πως όλα αυτά τα χαρακτηριστικά που προσδίδονται στο ανδρικό φύλο, προκαλούν σύγκρουση, άγχος και αντιφάσεις στους άνδρες. Δεν ξέρουν πώς να συμπεριφερθούν, πώς να αναπτύξουν τις δυνατότητές τους και

δημιουργούν αρνητική εικόνα για το γυναικείο φύλο. Τα χαρακτηριστικά αυτά έχουν δημιουργηθεί από αυτούς που κατέχουν κυρίαρχους ρόλους σε μια κοινωνία. Αποτέλεσμα αυτού είναι η διασφάλιση και η διαίωνιση της προνομιάς τους σε μια κοινωνία γεμάτη ανισότητα, διακρίσεις και ρατσισμό. (Askew & Ross, 1994)

2.2.3 Ρατσιστική αντιμετώπιση των δυο φύλων

Ρατσισμό δέχεται και το γυναικείο αλλά και το ανδρικό φύλο. Ρατσισμός, *«υπό αυστηρή έννοια ο όρος δηλώνει τη στάση, κατά την οποία τα μέλη μιας φυλής ή εθνικής ομάδας θεωρούν ως μειονέκτημα τα μέλη άλλης φυλής ή εθνικής ομάδας και ως συνέπεια τούτου αναπτύσσουν μια έντονη πίστη στην ανωτερότητα και υπεροχή τους. Στο επίπεδο της θεωρητικής έκφρασής του ο ρατσισμός είναι η ιδέα ή η αντίληψη ότι στα κληρονομούμενα φυσικά χαρακτηριστικά, καθώς και σε ορισμένα χαρακτηριστικά της προσωπικότητας, των νοητικών δυνατοτήτων και των πολιτισμικών καταβολών υπάρχει αιτιακή σύνδεση και ότι σε συνδυασμό με τα παραπάνω κάποιες φυλές είναι κληρονομικά ανώτερες από άλλες»* (Εγκυκλοπαίδεια πάπυρος Λαρούς Μπριτάνικα: 301, τόμος 51)

Ο κάθε άνδρας και η κάθε γυναίκα διαφέρουν σημαντικά στα χαρακτηριστικά και τη συμπεριφορά τους. Τα στερεοτυπικά χαρακτηριστικά είναι ως ένα βαθμό αρκετά απειλητικά και περιοριστικά των προσδοκιών, καθώς ακολουθούνται από τους περισσότερους και η συμπεριφορά μας είναι ανάλογη αυτών. (Askew & Ross, 1994: 25)

Για να κατανοήσουμε τη δύναμη της διάκρισης και πόσο δύσκολο είναι, όχι ακατόρθωτο βέβαια, να αλλάξει ένα άτομο από τις προσλαμβάνουσες που έχει από μικρή ηλικία, παραθέτουμε στο επόμενο κεφάλαιο (κεφ.3) τις μορφές μάθησης που δεχόμαστε από τα περιβάλλοντα στα οποία συμμετέχουμε από τη στιγμή που γεννιόμαστε.

Οι στάσεις μας και ο τρόπος που συμπεριφερόμαστε, αποκτιούνται και δημιουργούνται κατά ένα μεγάλο ποσοστό από το κοινωνικό μας περίγυρο. Αυτό ονομάζεται «κοινωνική μάθηση». Ένα κύριο χαρακτηριστικό της θεωρίας αυτής είναι η συνέπεια των πράξεων που πραγματοποιούμε. Άρα επιθυμούμε να επαναλαμβάνουμε πράξεις, στάσεις και συμπεριφορές για τις οποίες ανταμειβόμαστε θετικά. (Connell, 2006 :55)

2.3 Μορφές μάθησης των στερεοτύπων

Μια από τις κυριότερες αιτίες πρόκλησης των διακρίσεων και συνεπώς της στερεοτυπικής συμπεριφοράς σε ένα από τα δυο κοινωνικά φύλα, είναι η κοινωνική μάθηση όπου μέσα από την διαδικασία της κοινωνικοποίησης, τα παιδιά αποκτούν συγκεκριμένες στάσεις, προσδοκίες, προκαταλήψεις και στερεότυπα. Οι αλλαγές στη συμπεριφορά ενός ατόμου που μπορεί να είναι σταθερές οφείλονται στα βιώματα και την ατομική εμπειρία που μπορεί να έχει κάποιος. Υπάρχουν ορισμένες κύριες μορφές μάθησης όπως για παράδειγμα η κλασική εξαρτημένη μάθηση, η παρατήρηση και η μίμηση προτύπων. (Παρασκευόπουλος,1988).

2.3.1.Κλασική εξαρτημένη μάθηση

Η βασική ιδέα του μαθησιακού αυτού προτύπου υποκρύπτεται στην υπόθεση ότι η μάθηση δεν αποτελεί τίποτε άλλο παρά σύνδεση μίας ορισμένης συμπεριφοράς (αντίδρασης) με ένα περιστασιακό δεδομένο (ερέθισμα). Η σταθερή λοιπόν και συνεχής συσχέτιση ενός ερεθίσματος με μια αντίδραση μπορεί να επιφέρει τροποποίηση της συμπεριφοράς και αποτελεί τη κλασική εξαρτημένη μάθηση (classical conditioning). Ένα σημαντικό χαρακτηριστικό αυτής της μορφής μάθησης είναι η ενίσχυση που έχει το άτομο μέσω της πραγματοποίησης της συμπεριφοράς λόγω του ερεθίσματος. Μέσω της ενίσχυσης και της αμοιβής είναι ευκολότερο μια συμπεριφορά να οικειοποιηθεί. Σύμφωνα με τον Watson, στη μάθηση με εξάρτηση στηρίζεται η δημιουργία στερεοτύπων. Όταν πρόσωπα ή ομάδες παρουσιάζονται πάντα σε ένα κλισέ, τότε διευκολύνεται η διαδικασία δημιουργίας στερεοτύπων. Όλη η συμπεριφορά του ατόμου, ακόμη και τα συναισθήματα και οι σκέψεις, είναι αντιδράσεις του οργανισμού σε φυσικά και εξαρτημένα ερεθίσματα. (σύμφωνα και με τον τύπο Ερέθισμα \rightarrow Αντίδραση). (Παρασκευόπουλος,1988)

2.3.2 Κοινωνική μάθηση

Σύμφωνα με τον Bandura, η μάθηση πραγματοποιείται όχι αποκλειστικά με τη πραγματοποίηση των πράξεων ή των αντιδράσεων ενός ατόμου αλλά και με τη παρατήρηση και τη μίμηση συμπεριφοράς των άλλο από το άτομο. Η κοινωνική μάθηση πραγματοποιείται σε δυο φάσεις, η πρώτη είναι η απόκτηση της συμπεριφοράς μέσω της παρατήρησης του προτύπου να εκτελεί τη συγκεκριμένη δραστηριότητα/συμπεριφορά και η δεύτερη είναι η εκτέλεση, όπου το άτομο πραγματοποιεί τη δραστηριότητα/συμπεριφορά μιμούμενο το πρότυπο, με βάση τη μνημονική παράσταση που εξασφάλισε στη πρώτη φάση. Ασφαλώς και σε αυτό το μοντέλο μάθησης υπάρχει η ενίσχυση του ατόμου, αλλά είναι διαφορετική από τη κλασική εξαρτημένη μάθηση, είναι περισσότερο «συμβολική». Το άτομο δηλαδή, *«αναλαμβάνει να αμείβει ή να τιμωρεί τον εαυτό του για τις πράξεις του με τις αξιολογήσεις που κάνει για την επίδοσή του, εσωτερικών, στη σκέψη»*. (Παρασκευόπουλος,1988:78)

Μέσα λοιπόν από τις κυριότερα ερεθίσματα που προκαλούνται από όλα τα παραπάνω, ο ρόλος της γυναίκας, πολλούς αιώνες πριν ήταν καθορισμένος ως αυτός της νοικοκυράς (δούλας), της μητέρας μέσα στο σπίτι, του αντικειμένου ελεύθερης διαχείρισης του άνδρα της, κλεισμένη μέσα στο σπίτι και χωρίς κανένα δικαίωμα σε κανένα τομέα. Βέβαια ο ρόλος της έχει αλλάξει τα επόμενα χρόνια, όχι ολοκληρωτικά και ευδιάθετα από το ανδρικό φύλο. Αυτό θα το δούμε στο αμέσως επόμενο κεφάλαιο.

2.4. Ρόλος της γυναίκας

Ανά τα χρόνια βλέπουμε μέχρι και σήμερα, πως ο ρόλος της γυναίκας έχει αλλάξει. Η θέση της στην οικογένεια, στην εκπαίδευση αλλά και στην εργασία είναι διαφορετική και παρά τα γυναικεία κινήματα που έχουν θεσπιστεί και εδραιωθεί από τον 18^ο αι., είναι ακόμα υποδεέστερη από τον άνδρα σχετικά με τις προκαταλήψεις και τα στερεότυπα, αλλά πρακτικά είναι πιο πάνω από τον άνδρα. Σχετικά με τους στερεότυπους χαρακτηρισμούς στην οικογένεια ο άνδρας είναι, «κουβαλητής», οικονομικός συντηρητής και διαχειριστής, έχει εξ ολοκλήρου την ευθύνη της οικογένειας. Η γυναίκα είναι νοικοκυρά και φροντίζει τα παιδιά και τον άνδρα της.

Πέρα από το γεγονός ότι αποδίδονται σε κάθε ρόλο υποχρεώσεις και ευθύνες συγχρόνως αποδίδονται και προνόμια αλλά και εξουσία. Ο ρόλος των ανδρών, μέσα στην οικογένεια πιο θετικά απ'ότι των γυναικών. Πρέπει να παραδεχτούμε βέβαια ότι ο ρόλος των ανδρών ως αρχηγοί των οικογενειών είναι αρκετά βαρύς, αγχωτικός και πολλές φορές δίδεται χωρίς ουσιαστικά να επιθυμείται ή να επιδιώκεται. Βέβαια ως αντάλλαγμα ή σαν ανταμοιβή παίρνουν τα εύσημα της καλής δουλειάς που πραγματοποιούν, με την δραστηριοποίησή τους σε διάφορους κοινωνικούς χώρους και με τη σύναψη κοινωνικών σχέσεων με τους συνάνθρωπους τους οι ρόλοι που αναλαμβάνουν οι γυναίκες είναι πιο κουραστικοί, επίπονοι και χωρίς αντάλλαγμα. Έχουν όμως την ευχαρίστηση του μεγαλώματος των παιδιών, τα βλέπουν να βελτιώνονται και να ωριμάζουν ως άνθρωποι δεν μπορεί να αποκτήσει και δεν μπορεί να την συναγωνιστεί. (Μαραγκουδάκη,1993)

2.4.1 Γυναικείος ρόλος στην εργασία

Μέχρι πρόσφατα στις δυτικές χώρες η αμειβόμενη εργασία ήταν προνόμιο της ανδρικής κοινότητας. Στις τελευταίες δεκαετίες η κατάσταση αυτή μεταβλήθηκε ριζικά, ολοένα και περισσότερες γυναίκες εισέρχονται στο εργατικό δυναμικό. Οι γυναίκες που εργάζονται στελεχώνουν σήμερα σε μεγάλο ποσοστό κακοπληρωμένες εργασίες ρουτίνας. Σ' αυτό συντέλεσαν τόσο οι μεταβολές στην οργάνωση της απασχόλησης όσο και τα στερεότυπα των ρόλων κατά γένος (Giddens,1997). Επίσης και στην εργασία υπάρχει ανισότητα ανάμεσα στα δυο φύλα. Υπάρχουν επαγγέλματα, καθαρά ανδρικά (οικοδόμος, ηλεκτρολόγος, μηχανικός αυτοκινήτων) και καθαρά γυναικεία (κομμώτρια, αισθητικός, καθαρίστρια). Σε περίπτωση που μια γυναίκα λάβει θέση σε ένα ανδροκρατούμενο επάγγελμα, τότε υπάρχουν οι εξής χαρακτηρισμοί: «σκληρή, σκύλα, καπάτσα, μάγκας, λεσβία» ή εκφράσεις όπως: «σιγά μην τα καταφέρει τόσο καλά όσο ένας άνδρας», και αντίστοιχα στους άνδρες οι χαρακτηρισμοί «μαλθακός, γκέι, αποτυχημένος» δεν λείπουν. Και εδώ μπορούμε να διακρίνουμε ότι τα χαρακτηριστικά στον άνδρα είναι αρκετά προσβλητικά, ενώ στη γυναίκα ορισμένα μπορεί να έχουν αρνητική χροιά, αλλά τα περισσότερα ενισχύουν το γεγονός ότι σε ανδροκρατούμενα επαγγέλματα κατάφερε μια γυναίκα να επιβιώσει. Βέβαια οι χαρακτηρισμοί αυτοί μπορεί να κρύβουν το ότι μια γυναίκα δεν είναι ικανή να εισχωρήσει στο χώρο των ανδρικών επαγγελμάτων και είναι η εξαίρεση στον κανόνα ότι κατάφερε να εισχωρήσει. Αρκετές φορές μπορεί να διακρίνουμε ότι λόγω της ύπαρξης πολλών γυναικών σε ένα επάγγελμα, αυτό από

μόνο του, οδηγεί στη μείωση του κοινωνικού κύρους του επαγγέλματος. Η C.Hall αναφέρει ότι οι εργασίες που πραγματοποιούνται από γυναίκες χαρακτηρίζονται υποδεέστερες, διότι πολύ απλά γίνονται από γυναίκες. Ακόμα και στον χώρο εργασίας, οι δουλειές που απασχολείται το γυναικείο φύλο προσδιορίζονται και χαρακτηρίζονται κατώτερες και μαζί με αυτές και η αξία της εργασίας. «*Εκτός από το ότι είναι ένα αντικειμενικά οικουμενικό γεγονός, οι ικανότητες και οι δεξιότητες είναι συνήθως μια ιδεολογική κατηγορία που συνδέεται με ορισμένους τύπους εργασίας με βάση το φύλο και το κύρος των εργαζομένων.*» (Μαραγκουδάκη,1993: 26)

2.4.2. Γυναικείος ρόλος και νοικοκυριό

Η γυναίκα πέρα από εργαζόμενη στη δουλειά είναι και σκληρά εργαζόμενη και στο σπίτι. Ο ρόλος της λοιπόν ομολογουμένως είναι διττός. Η γυναίκα ασχολείται με τα παιδιά και το νοικοκυριό σε αντίθεση με τον άνδρα της οικογένειας όπου κατά κύριο λόγο ασχολείται με τη δουλειά του και στο σπίτι απλώς είναι σα φυσική παρουσία. Όταν στο ζευγάρι εργάζονται και οι δυο, πιο εύκολα ωθείται η γυναίκα να εγκαταλείψει τη καριέρα της παρά ο άνδρας (αυτό μπορεί να οφείλεται και στο γεγονός του διαστήματος εκτός δουλειάς που παίρνει η γυναίκα για τη διαδικασία της γέννας). Βέβαια τα τελευταία χρόνια οι αρμοδιότητες του σπιτιού έχουν μοιραστεί, όμως το μεγαλύτερο βάρος να παραμένει στην γυναίκα. Τα τελευταία χρόνια υπάρχουν περιπτώσεις όπου η γυναίκα έχει βγει στην αγορά εργασίας και στη κοινωνική ζωή γενικά και ο άνδρας έχει παραμείνει σπίτι και ασχολείται με το νοικοκυριό αλλά και με τα παιδιά. Ένα άλλο κριτήριο εξίσου σημαντικό για την εργαζόμενη γυναίκα είναι ο αριθμός των παιδιών που έχει. Όσο περισσότερα παιδιά έχει, τόσο μεγαλώνει ο φόρτος εργασίας της γυναίκας και έτσι απομακρύνεται από την αγορά εργασίας. Η γυναίκα λοιπόν ασχολείται με το νοικοκυριό αλλά και με τη καριέρα της. Ο ρόλος της επιβαρύνεται όλο και περισσότερο μέσα στην οικογένεια, ειδικά όταν αυξάνεται ο αριθμός των παιδιών, αυτό συνεπάγεται περισσότερες ευθύνες, περισσότερες υποχρεώσεις, περισσότερο άγχος. Τα τελευταία χρόνια η βοήθεια και η ενίσχυση στο νοικοκυριό από τους συζύγους έχει αρχίσει να αυξάνεται. (Μαραγκουδάκη,1993)

Σύμφωνα με το HMSO(1992), το αν οι γυναίκες έχουν ή δεν έχουν συντηρούμενα παιδιά παίζει σημαντικό ρόλο στη συμμετοχή τους στο αμειβόμενο εργατικό δυναμικό. Σε όλες τις κοινωνικο-οικονομικές ομάδες, οι γυναίκες έχουν περισσότερες πιθανότητες να συμμετέχουν σε εργασίες πλήρους απασχόλησης αν δεν

έχουν παιδιά στο σπίτι. Οι μητέρες όμως έχουν σήμερα περισσότερες πιθανότητες να επιστρέψουν σε εργασίες πλήρους απασχόλησης, στην ίδια δουλειά, και στον ίδιο εργοδότη, από ότι στις αρχές της δεκαετίας του 1980. Την εποχή εκείνη ένα μεγάλο ποσοστό των μητέρων που ξαναγυρνούσαν στην εργασία δούλευαν με μερική απασχόληση ή κατείχαν θέσεις μικρότερης αμοιβής από τις θέσεις που κατείχαν πρίν. Στις αρχές της δεκαετίας του 1990 οι γυναίκες έτειναν να επιστρέφουν στην σταδιοδρομία τους, ιδιαίτερα στις καλύτερα αμειβόμενες θέσεις. (Giddens, 1997)

2.4.3. Γυναίκα και εκπαίδευση

Είναι γεγονός πως έχουν σημειωθεί αλλαγές προς το καλύτερο για την επίτευξη της ισότητας των δυο φύλων στο χώρο της εκπαίδευσης. Από παλιά και λόγω της οικονομικής δυσχέρειας αλλά και της θέσης της γυναίκας, ο γυναικείος πληθυσμός είτε δεν πήγαινε καθόλου σχολείο είτε δεν προλάβαινε να τελειώσει το δημοτικό. Ωθηση δινόταν στον ανδρικό πληθυσμό να τελειώσει τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση και αν ήταν εφικτό να συνεχίσει. Η πρόσβαση των γυναικών στις βαθμίδες εκπαίδευσης και όχι στη κατεύθυνση σπουδών, είχε απώτερο σκοπό τη μείωση του αναλφαβητισμού. Στο τομέα της τεχνοεπαγγελματικής εκπαίδευσης τα αγόρια πλειοψηφούν, αν όχι μονοπωλούν και στο τομέα της κοινωνικής πρόνοιας πλειοψηφούν τα κορίτσια. (Μαραγκουδάκη,1993)

2.4.4 Προσέγγιση της Κ.Ε. στους ρόλους των φύλων

Η Κ.Ε., ως λειτούργημα, προσπαθεί να δώσει μια ανάσα ισότητας στο θέμα των έμφυλων στερεοτύπων. *«Η κοινωνική εργασία είναι μια εργασία η οποία επιτελείται στα πλαίσια της κοινωνίας, για το κοινωνικό όφελος, με κοινωνικά κριτήρια, με γενικά αποδεκτό τρόπο και από μέλη ή χάριν των μελών και των λειτουργιών που την απαρτίζουν.»* (Καλλιδικάκη, 2008: 15). *«Το επάγγελμα της Κ.Ε. επιδιώκει κοινωνικές αλλαγές, λύσεις στα προβλήματα των ανθρωπίνων σχέσεων, της χειραφέτησης και της απελευθέρωσης του λαού για την ενίσχυση της ευημερίας. Χρησιμοποιώντας θεωρίες για τη συμπεριφορά των ανθρώπων και των κοινωνικών συστημάτων, η Κ.Ε. παρεμβαίνει στα σημεία όπου οι άνθρωποι δρουν υπερβολικά με τα περιβάλλοντα στα οποία συμμετέχουν. Αρχές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και της κοινωνικής δικαιοσύνης είναι θεμελιώδεις στη Κ.Ε.»*
(<http://ifsw.org/policies/statement-of-ethical-principles/>)

Βέβαια το επάγγελμα έχει θεσμοθετηθεί και εκτελείται (όπως και κάθε επάγγελμα) μέσω κωδικών δεοντολογίας, οι οποίοι δίνουν μια αξιοπιστία στο επάγγελμα και το βοηθούν να μη διακατέχεται από κενά, σφάλματα και ματαιώσεις.

2.5. Κώδικες δεοντολογίας- Κοινωνική Εργασία

2.5.1. Δεοντολογία, εργαλείο δουλειάς στη Κ.Ε.

Στην έρευνα εξετάζουμε το γεγονός ότι οι φοιτητές της κοινωνικής εργασίας έχουν αρκετά έμφυλα στερεότυπα, τα οποία είτε δεν έχουν συνειδητοποιήσει ότι τα έχουν είτε το γνωρίζουν και δεν επιθυμούν αλλαγή. Σύμφωνα με αυτό και τη δεοντολογία του επαγγέλματος, ανατρέχουμε στα προεδρικά και βασιλικά διατάγματα που έχουν θεσπιστεί για το επάγγελμα του κοινωνικού λειτουργού. Προσπαθούμε να μάθουμε αν η δεοντολογία του επαγγέλματος είναι γνωστή στους συναδέλφους-φοιτητές. Σε περίπτωση που δεν είναι γνωστή μέσω της σχολής αν έχουν ανατρέξει προς πληροφόρησή τους σε άλλες πηγές ενημέρωσης και αν έχουν τη πρόθεση και το σθένος να την ακολουθήσουν. Άρα όπως προαναφέραμε οι κώδικες δεοντολογίας που υπηρετούν ένα επάγγελμα το βοηθούν να εξελιχθεί, και αυτό και τον επαγγελματία, και να τελεστεί ακριβοδίκαια.

Ξεκινήσαμε λοιπόν με τον ορισμό του όρου δεοντολογία, για να μπορέσουμε να καταλάβουμε τις ρίζες της λέξης και να τη κατανοήσουμε πραγματικά. Δεοντολογία (δέον και λόγος) *«ονομάζεται το σύνολο κανόνων που ρυθμίζουν τη συμπεριφορά των γιατρών απέναντι στους αρρώστους, στους συναδέλφους και στην κοινωνία. Στη φιλοσοφία, οι θεωρίες της ηθικής, οι οποίες δίνουν ιδιαίτερη έμφαση στη σχέση ανάμεσα στο καθήκον και στην ηθικότητα των ανθρώπινων πράξεων. Κατά συνέπεια, η δεοντολογία συγκεντρώνει την προσοχή της στην ηθική και τη λογική.»* (Πάπυρος Λαρούς Μπριτάνικα: 96, τόμος 20)

2.5.2. Κ.Ε. ως επάγγελμα

Σύμφωνα με τη Pellegrino(1989) *«ο όρος επάγγελμα αναφέρεται σε αυτό που αγγέλλεται». Ομοίως, στα λατινικά ο αντίστοιχος όρος professional προέρχεται από το λατινικά profiteri που σημαίνει μια ανοιχτή δήλωση, «τη δημόσια αποδοχή ενός συγκεκριμένου τρόπου ζωής, που υπόσχεται ότι το επάγγελμα είναι αξιόπιστο στο να μη βάζει πρώτα τα δικά του συμφέροντα»(Oxford English Dictionary: 68)*

Το επάγγελμα της Κ.Ε. καταρτίζεται, οριοθετείται και καθιερώνεται μέσω της δεοντολογίας του και των νόμων που έχουν θεσπιστεί για να εξασφαλίσουν την επιστημονική υπόσταση του επαγγέλματος, αλλά και τον πελάτη καθώς και τον επιστήμονα. Οι κώδικες δεοντολογίας ωθούν και βοηθούν ώστε η υπόσταση του επαγγέλματος να έχει περισσότερη ισχύ, εγκυρότητα, ασφάλεια και όρια. Σύμφωνα με το άρθρο 4 κ άρθρο 6, ο Κ.Λ. πρέπει να έχει μια συγκεκριμένη συμπεριφορά και υπόσταση απέναντι στον εξυπηρετούμενο. Σε συνδυασμό και με τους δυο νόμους ο Κ.Λ. πρέπει για αρχή να σέβεται τη προσωπικότητα του ατόμου που έχει απέναντί του, καθώς και να διασφαλίζει τα δικαιώματά του. Επίσης πρέπει να αναγνωρίζει την ικανότητα του κάθε ατόμου ότι έχει εις δικές του δεξιότητες και ικανότητες αντιμετώπισης των καταστάσεων. Ο επαγγελματίας πρέπει να λειτουργεί κάτω από ατμόσφαιρα ειλικρίνειας και αυστηρής εχεμύθειας. Οι πληροφορίες επίσης που συλλέγει να είναι προστατευμένες από ένα ξένο μάτι. Απ' όλα τα παραπάνω σαν αποτέλεσμα απορρέει ότι ο επαγγελματίας Κ.Λ. οφείλει να μην διακατέχεται από έμφυλα στερεότυπα ή όλων των ειδών τα στερεότυπα. Οφείλει να μην κατακρίνει τον πελάτη για οτιδήποτε και αν του «φέρει» στη συνεργασία του και οφείλει να τον στηρίξει στις επιλογές, στους προβληματισμούς αλλά και στη θεραπεία. (ΠΔ 23/1992)

2.5.3. Διεθνή Ομοσπονδία Κ.Λ.

Σύμφωνα με τη Διεθνή Ομοσπονδία Κ.Λ. , «η ηθική συνείδηση είναι ένα θεμελιώδες μέρος της επαγγελματικής πρακτικής των κοινωνικών λειτουργών. Η ικανότητα τους και η δέσμευσή τους, να ενεργούν ηθικά είναι μια σημαντική πτυχή της ποιότητας των υπηρεσιών που προσφέρονται σε όσους χρησιμοποιούν τις υπηρεσίες της κοινωνικής εργασίας. Ο σκοπός του έργου της IASSW και IFSW σχετικά με τη δεοντολογία είναι να προωθήσει την ηθική συζήτηση και τον προβληματισμό στις οργανώσεις-μέλη, μεταξύ των παροχών της κοινωνικής εργασίας στις χώρες μέλη, καθώς και στις σχολές της κοινωνικής εργασίας και μεταξύ των σπουδαστών της κοινωνικής εργασίας. Μερικές ηθικές προκλήσεις και προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι κοινωνικοί λειτουργοί είναι ειδικά για συγκεκριμένες χώρες, άλλα είναι κοινά. Με την παραμονή στο επίπεδο των γενικών αρχών, η κοινή δήλωση των IASSW και IFSW, έχει ως στόχο να ενθαρρύνει τους κοινωνικούς λειτουργούς σε όλο τον κόσμο για να προβληματιστούν σχετικά με τις προκλήσεις και τα διλήμματα που αντιμετωπίζουν και

να κάνουν ηθικά σωστές αποφάσεις σχετικά με το πώς να ενεργούν σε κάθε συγκεκριμένη περίπτωση.

Μερικούς από τους προβληματικούς τομείς:

- Τα πιστεύω και οι πεποιθήσεις των Κ.Λ. βρίσκονται αρκετές φορές ανάμεσα στα αντικρουόμενα συμφέροντα
- Οι επαγγελματίες έχουν να αντιμετωπίσουν τον διττό ρόλο απέναντι στον εξυπηρετούμενο, του βοηθού αλλά και του εξυπηρετούμενου.
- Οι αναμετρήσεις του Κ.Λ. στις υποχρεώσεις που έχει απέναντι στη διατήρηση του ενδιαφέροντος του πελάτη και απέναντι στη κοινωνία σχετικά με την αποτελεσματικότητα και τη χρηστικότητα του επαγγέλματος.
- Οι εκμεταλλεύσιμοι πόροι που έχουν στη διάθεσή τους οι επαγγελματίες είναι ελάχιστοι

Είναι ευθύνη των εθνικών οργανώσεων των μελών του IFSW και IASSW να αναπτύξουν και να ενημερώνουν τακτικά τους δικούς τους κώδικες δεοντολογίας ή δεοντολογικές κατευθυντήριες γραμμές, για να είναι συνεπής με τη δήλωση των IFSW / IASSW. Είναι, επίσης, ευθύνη των εθνικών οργανώσεων να ενημερώσουν τους κοινωνικούς λειτουργούς και σχολές κοινωνικής εργασίας για αυτούς τους κωδικούς ή κατευθυντήριες γραμμές. Οι κοινωνικοί λειτουργοί θα πρέπει να ενεργούν σύμφωνα με το κώδικα δεοντολογίας ή τις ισχύουσες κατευθυντήριες γραμμές της χώρας τους. Αυτές θα περιλαμβάνουν γενικά πιο λεπτομερείς οδηγίες σε ηθικές πρακτικές ειδικά για το εθνικό πλαίσιο.

Οι ακόλουθες γενικές κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με την επαγγελματική συμπεριφορά ισχύουν

- Ø Ανάπτυξη και διατήρηση των απαιτούμενων δεξιοτήτων για την καλύτερη επαγγελματική αποδοτικότητα.
- Ø Απαιτείται να μην χρησιμοποιούν τις δεξιότητές τους εναντίον του ανθρώπου, όπως βασανιστήρια ή τρομοκρατία.
- Ø Πρέπει να είναι ουδέτεροι. Να οριοθετούν την επαγγελματική από την προσωπική σχέση από τον πελάτη. Να μην είναι καταχρηστικοί απέναντι στον εξυπηρετούμενο προς προσωπικό όφελος ή κέρδος.
- Ø Ο επαγγελματίας Κ.Λ. πρέπει να είναι υποστηρικτικός, να έχει ενσυναίσθηση και να είναι φροντιστικός με τα άτομα τα οποία εξυπηρετεί και συνεργάζεται.

- Ø Οι Κ.Λ. θα πρέπει να αρκεστούν στις επιθυμίες και στην αυτοδιάθεση του πελάτη.
- Ø Οι Κ.Λ. είναι υποχρεωμένοι να προστατεύουν, επαγγελματικά και προσωπικά, τον εαυτό τους, έτσι ώστε να μπορούν να πραγματοποιήσουν και να παρέχουν, με το καλύτερο δυνατό τρόπο τις υπηρεσίες τους
- Ø Το απόρρητο πληροφοριών είναι αδιαπραγμάτευτο και εξαιρείται μονάχα για τη διατήρηση της ζωής του πελάτη.
- Ø Οι επαγγελματίες είναι υπόλογοι για τις πράξεις τους στους χρήστες των υπηρεσιών τους, στους συναδέλφους τους, στους εργοδότες τους, στην επαγγελματική ένωση και στο νόμο. Όλα αυτά αναπόφευκτα θα υπάρξουν σημεία και στιγμές που θα συγκρουστούν.
- Ø Οι Κ.Λ. θα πρέπει να είναι πρόθυμοι να συνεργαστούν με τις σχολές κοινωνικής εργασίας, με σκοπό την υποστήριξη των εν δυνάμει Κ.Λ. για τον όσο το δυνατό καλύτερη εργαστηριακή πρακτική και προσφορά γνώσεων.
- Ø Οι επαγγελματίες θα πρέπει να ισορροπούν τις ηθικές διαμάχες ανάμεσα στους συναδέλφους τους και τους εργοδότες και να είναι έτοιμοι ηθικά να αναλάβουν την ευθύνη για τις λήψεις ολοκληρωμένων αποφάσεων.
- Ø Οι επαγγελματίες πρέπει να είναι κατάλληλα προετοιμασμένοι για λήψεις αποφάσεων, όπου βασίζονται σε ηθικούς προβληματισμούς και φέρουν ευθύνη για τις επιλογές και τις ενέργειες τους.
- Ø Οι Κ.Λ. θα πρέπει να κοπιάσουν για να δημιουργήσουν τις κατάλληλες προϋποθέσεις στους οργανισμούς και τις υπηρεσίες που απασχολούνται, έτσι ώστε οι εθνικοί κώδικες να είναι κατάλληλοι, αξιολογήσιμοι και να γίνονται αποδεκτοί. (<http://ifsw.org/policies/statement-of-ethical-principles/>)

2.5.4 Σχολές της Κ.Ε.

Οι κώδικες δεοντολογίας υπάρχουν στις σχολές που διδάσκεται η Κ.Ε. στην Ελλάδα. Στα ιδρύματα υπάρχει το μάθημα αυτό και είναι υποχρεωτικό. Στην Ελλάδα υπάρχουν 3 σχολές που σου δίνουν το δικαίωμα να γίνεις επαγγελματίας Κοινωνικός Λειτουργός και να εξασκήσεις το επάγγελμα. Η κάθε σχολή το συγκεκριμένο μάθημα, το παραχωρεί σε διαφορετικό εξάμηνο. Τα εξάμηνα της σχολής κατά γενική ομολογία είναι 8 (4 χρόνια). Για να πάρεις το πτυχίο πρέπει να πραγματοποιήσεις υποχρεωτικά και ένα εξάμηνο πρακτικής (όπου είναι το 8^ο εξάμηνο) καθώς και να δημιουργήσεις και μια πτυχιακή εργασία που να συμπεριλαμβάνει και μια έρευνα

σχετικά με τη θεματική που έχεις επιλέξει. Τα ιδρύματα βρίσκονται στην Αθήνα, στη Πάτρα και στο Ηράκλειο Κρήτης.

Στην Αθήνα το μάθημα δεοντολογίας παραδίδεται στο Γ' εξάμηνο. Στη Πάτρα παραδίδεται στο Ε' εξάμηνο και στο Ηράκλειο στο Γ' εξάμηνο. Κατά τη γνώμη μου και από τη προσωπική μου εμπειρία, όσο το δυνατό νωρίτερα διδαχθεί ο φοιτητής τη δεοντολογία του επαγγέλματος, τόσο καλύτερα είναι για τον ίδιο και την υπόστασή του σαν επαγγελματία. Λόγω του ότι οι φοιτητές καλούνται να πραγματοποιήσουν τις εργαστηριακές πρακτικές τους, σε κοινωνικές υπηρεσίες και καλούνται να ανταπεξέλθουν σε εργασιακά ζητήματα αλλά έρχονται σε επαφή και με πελάτες/εξυπηρετούμενους πρέπει να είναι γνώστες των βασικών σταδίων και βημάτων της δεοντολογίας του επαγγέλματος.

Προσωπικά θεωρώ ότι θα ήταν άριστο να πραγματοποιούνται μαθήματα που σχετίζονται με τη δεοντολογία του επαγγέλματος και πριν τις εργαστηριακές πρακτικές και κατά τη διάρκεια αυτών. Πέρα λοιπόν τα μαθήματα που εισάγουν στην προσωπικότητα των φοιτητών τη δεοντολογία του επαγγέλματος και μπορούμε να πούμε ότι είναι αρκετά αντιπροσωπευτικά σε καθ' ένα ξεχωριστά τεχνολογικό ίδρυμα, υπάρχει και ο διεθνής κώδικας δεοντολογίας των Κοινωνικών Λειτουργών όπου δημιουργήθηκε το 1961 και αναθεωρήθηκε το 1992, όπου ο κάθε επαγγελματίας Κ.Λ. μπορεί να ανατρέξει.

Πέρα όμως από τα μαθήματα που σκοπό έχουν να γνωστοποιήσουν την υπόσταση, τη συμπεριφορά και γενικότερα τη δεοντολογία ενός επαγγελματία Κ.Λ., υπάρχουν και στις 3 σχολές μαθήματα τα οποία σκοπό έχουν την αποφυγή της δημιουργίας στερεοτύπων και συγκεκριμένα έμφυλων στερεοτύπων, τα οποία συνδράμουν στη προσωπικότητα των εν δυνάμει επαγγελματιών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΙΙ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΚΑΙ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΓΙΑ ΤΟ ΦΥΛΟ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

3.1. Υπηρεσίες και Προγράμματα που αφορούν το φύλο στην Ελλάδα

Θεωρήθηκε σημαντικό για τις ανάγκες της πτυχιακής μας εργασίας να γίνει αναφορά

και να αναλυθούν οι υπηρεσίες που δραστηριοποιούνται στην ισότητα των δύο φύλων .

Αρχικά η Γενική Γραμματεία Ισότητας των Φύλων είναι μια αυτοτελής Δημόσια Υπηρεσία που προωθεί και πραγματοποιεί νομικά και ουσιαστικά την ισότητα των φύλων σε τομείς της κοινωνικής, οικονομικής και πολιτικής ζωής. Ιδρύθηκε με το άρθρο 27 του Μ.1558/1985(ΦΕΚ137/Α) και υπάγεται στο Υπουργείο Προεδρίας της Κυβέρνησης. Είναι ο αρμόδιος φορέας για το σχεδιασμό, την υλοποίηση και την παρακολούθηση κατά πόσο εφαρμόζονται οι πολιτικές που αφορούν τους άνδρες και τις γυναίκες. Με το ΠΔ96/2010(ΦΕΚ170/Α)ΓΓΙΦ μεταφέρθηκε στο Υπουργείο Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης, ενώ με το πρόσφατο ΠΔ65/2011(ΦΕΚ147/Α) και τη διάσπαση του Υπουργείου Εσωτερικών και Διοικητικής Μεταρρύθμισης, η ΓΓΙΦ σαν σύνολο υπάγεται στο Υπουργείο Εσωτερικών . (<http://www.isotita.gr/index.php/docs/c14/>)

Η ισότητα των δύο φύλων αποτελεί θεμελιώδες ανθρώπινο δικαίωμα και βασικό στόχο κάθε δημοκρατικής κοινωνίας. Στόχος κάθε δημοκρατικής χώρας είναι η δημιουργία μιας κοινωνίας όπου οι άνδρες και οι γυναίκες θα έχουν τα ίδια δικαιώματα και παροχές σε όλους τους τομείς, όπως στην εργασία ,στη πολιτική, στην υγεία, στην οικογένεια καθώς και στην εκπαίδευση. Μια κοινωνία απαλλαγμένη από το βάρος των στερεοτύπων που "υπαγορεύουν" τις αρμοδιότητες και τις υποχρεώσεις που πρέπει να έχουν τα δύο φύλα στη καθημερινή ζωή. (<http://www.isotita.gr/index.php/info/c3/>)

Στη σύγχρονη εποχή λόγω της οικονομικής κρίσης σε παγκόσμιο επίπεδο, οι άνισες συνθήκες ζωής και εργασίας των δύο φύλων επιδεινώνονται και πλήττονται περισσότερο οι αδύναμες ομάδες πληθυσμού στις οποίες οι γυναίκες υπερεκπροσωπούνται. Οι γυναίκες με αναπηρίες, οι μετανάστριες , οι νέες, οι άνεργες, οι ρομά, οι μονογονείς καθώς και οι γυναίκες των εθνικών και θρησκευτικών μειονοτήτων είναι αυτές που πλήττονται περισσότερο. (<http://www.isotita.gr/index.php/info/c3/>)

Με στόχο λοιπόν το κυβερνητικό προσανατολισμό στη παροχή υπηρεσιών, στους πολίτες, άνδρες και γυναίκες όλης της χώρας, σχεδιάστηκε το "Εθνικό πρόγραμμα για την ουσιαστική ισότητα των φύλων 2010-2013". Το πρόγραμμα αυτό έχει 4 στόχους. Αρχικά την υποστήριξη των δικαιωμάτων όλων των γυναικών και τη προώθηση της ισότητας των δύο φύλων, την καταπολέμηση όλων των μορφών βίας κατά των γυναικών, καθώς και τη πρόληψη της βίας αυτής, τη στήριξη και την

απασχόληση των γυναικών ώστε να ανεξαρτητοποιηθούν οικονομικά και επαγγελματικά. Τέλος, στόχος είναι η αξιοποίηση της πολιτιστικής δημιουργίας για να αναδειχθεί η αξία της ισότητας των δύο φύλων.(
<http://www.isotita.gr/index.php/docs/c154/>)

Κεντρικό χρηματοδοτικό πλαίσιο των πολιτικών αποτελεί το εθνικό στρατηγικό πλαίσιο αναφοράς (ΕΣΠΑ) 2007-2013, επιχειρησιακό πρόγραμμα (ΕΠ) "Διοικητική μεταρρύθμιση". Το πρόγραμμα επίσης περιλαμβάνει τις προτεινόμενες ρυθμίσεις που βελτιώνουν το οικογενειακό δίκαιο, ενισχύουν τους νόμους για τη βία και εισάγουν νέες δομές με στόχο την ισότητα, τις εξειδικευμένες πολιτικές για την ισότητα καθώς και τις παρεμβάσεις άλλων υπουργείων και δημόσιων φορέων ώστε να ενταχθεί η ισότητα των φύλλων στις δημόσιες πολιτικές.
[\(http://www.isotita.gr/index.php/docs/c154/\)](http://www.isotita.gr/index.php/docs/c154/)

Η νομική κατοχύρωση της ισότητας των φύλων είναι αναγκαία για τη θεώρηση του δημοκρατικού πολιτεύματος απέναντι στις διακρίσεις για να αντιμετωπιστούν και οι πρακτικές που παραβιάζουν την ισότητα των δύο φύλων. Για την επεξεργασία των διατάξεων που έχουν στόχο τη βελτίωση της ισχύουσας νομοθεσίας συστάθηκαν νομοπαρασκευαστικές επιτροπές που προτείνουν νομοθετικές παρεμβάσεις με στόχο α)τη βελτίωση του οικογενειακού δικαίου, β)την αντιμετώπιση της βίας και γ)τη προώθηση της ουσιαστικής ισότητας των γυναικών.
[\(http://www.isotita.gr/index.php/docs/c155/\)](http://www.isotita.gr/index.php/docs/c155/)

Αναλυτικότερα για να επιτευχθεί η τροποποίηση του οικογενειακού δικαίου ώστε να εναρμονιστεί με τη Συνταγματική Αρχή της Ισότητας των Φύλων προτάθηκαν κάποιες διατάξεις σε σχέση με αυτό όπως είναι η καταβολή της διατροφής από το σύζυγο, η επικράτηση του επωνύμου του κάθε ατόμου, η γρηγορότερη απόδοση της δικαιοσύνης σε περιπτώσεις που έχουν σαν θέμα το οικογενειακό δίκαιο , καθώς και η πραγματοποίηση κάποιων τροποποιήσεων στο σύμφωνο συμβίωσης των ζευγαριών και στις διατάξεις περί υιοθεσίας.(
<http://www.isotita.gr/index.php/docs/c155/>)

Για την αντιμετώπιση της βίας η Νομοπαρασκευαστική Επιτροπή συνιστά την εκπόνηση ενός Ενιαίου Σχεδίου Νόμου για τη βία κατά των γυναικών σε όλους τους τομείς της καθημερινής ζωής , δηλαδή στην εργασία, στην κοινωνία και στην οικογένεια. Τα Συμβουλευτικά Κέντρα, η παροχή νομικής βοήθειας στα θύματα καθώς και η θεσμοθέτηση του Εθνικού Παρατηρητίου για την καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών είναι παράγοντες που μπορούν να συμβάλλουν.

[\(http://www.isotita.gr/index.php/docs/c155/\)](http://www.isotita.gr/index.php/docs/c155/)

Τέλος η νομοπαρασκευαστική Επιτροπή για την προώθηση της ουσιαστικής ισότητας των φύλων συνιστά τη θέσπιση ενεργών πολιτικών και μηχανισμό παραγωγής των πολιτικών και ελέγχου των αποτελεσμάτων. Οι διατάξεις αυτές θα περιλαμβάνουν την ίδια αντιμετώπιση και των δύο φύλων στο χώρο της εργασίας, την πρόσβαση και των δύο σε αγαθά και υπηρεσίες, τη βελτίωση της νομοθεσίας για τα ΜΜΕ σε σχέση με το πώς παρουσιάζουν την εικόνα της γυναίκας και τον ρόλο που έχει στην κοινωνία, την εξασφάλιση της δυνατότητας να συμμετέχουν και τα δύο φύλα στα κέντρα λήψης αποφάσεων και τέλος την αναμόρφωση του θεσμικού πλαισίου ώστε να συμμετέχουν και οι γυναίκες στις δημόσιες πολιτικές.

[\(http://www.isotita.gr/index.php/docs/c155/\)](http://www.isotita.gr/index.php/docs/c155/)

Για την αποτελεσματικότερη εφαρμογή της νομοθεσίας χρησιμοποιείται η κωδικοποίηση της νομοθεσίας για την ισότητα των δύο φύλων, ο συστηματικός έλεγχος των νέων νομοθεσιών και των επιπτώσεων αυτών στα δύο φύλα. Τέλος η συνεργασία με το συνήγορο του πολίτη και το συνήγορο του καταναλωτή για την εφαρμογή των νόμων για ίση μεταχείριση ανδρών και γυναικών στην αγορά εργασίας Ν3896/2010 και πρόσβαση σε αγαθά και υπηρεσίες Ν3769/2009.

[\(http://www.isotita.gr/index.php/docs/c155/\)](http://www.isotita.gr/index.php/docs/c155/)

Το Εθνικό Πρόγραμμα 2010 -2013 για να επιτύχει την ουσιαστική ισότητα των φύλων έκανε κάποιες παρεμβάσεις σε συγκεκριμένα θεματικά πεδία δημόσιας πολιτικής. Οι παρεμβάσεις αυτές υποστηρίζονται από συγκεκριμένα ΕΡΓΑ τα οποία σχεδιάστηκαν και εποπτεύονται από μη αμειβόμενες Επιστημονικές Επιτροπές με τη συμμετοχή πανεπιστημιακών, εμπειρογνομόνων και εκπροσώπων των αρμόδιων φορέων. Τα έργα αυτά χρηματοδοτούνται από το ΕΣΠΑ.

[\(http://www.isotita.gr/index.php/docs/c156/\)](http://www.isotita.gr/index.php/docs/c156/)

Για τη βία κατά των γυναικών το πρόγραμμα περιλαμβάνει δράσεις όπως είναι η δημιουργία ξενώνων ,Συμβουλευτικών Κέντρων, Πανελλαδικής γραμμής SOS καθώς και προσπάθειες ευαισθητοποίησης της κοινής γνώμης για την αντιμετώπιση του φαινομένου. Για τις γυναίκες μετανάστριες η Γενική Γραμματεία Ισότητας Φύλων παρέχει υπηρεσίες συμβουλευτικής και πληροφόρησης ώστε να αναβαθμιστούν οι επαγγελματικές δεξιότητές τους και να υποστηριχθούν ψυχολογικά. Για τις γυναίκες με αναπηρία ή τις μητέρες των ανάπηρων παιδιών η ΓΓΙΦ συνεργάζεται με τη Επιτροπή για Θέματα Ισότητας των Φύλων της Εθνικής Συνομοσπονδίας Ατόμων με Αναπηρία, με στόχο την εκπόνηση Σχεδίου Ένταξης της

προσβασιμότητας σε όλες τις υπηρεσίες της ΓΓΙΦ. Για τις γυναίκες πρόσφυγες ή αιτούντες άσυλο η ΓΓΙΦ αναπτύσσει δράσεις σε συνεργασία με αρμόδιες διεθνείς ΜΚΟ, όπως η Ύπατη Αρμοστεία για τους Πρόσφυγες και το Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες. Τέλος για τις φυλακισμένες ή τις αποφυλακισμένες η ΓΓΙΦ συνεργάζεται με το ΝΠΙΔ «ΕΠΙΛΑΝΘΟΣ» του Υπουργείου Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων για τη δημιουργία προγραμμάτων επιμόρφωσης τους.
(<http://www.isotita.gr/index.php/docs/c156/>)

Η ΓΓΙΦ σε συνεργασία με την Γενική Γραμματεία Νέας Γενιάς και την Γενική Γραμματεία Δημόσιας Υγείας πραγματοποιεί προσπάθειες ενημέρωσης σε γυναίκες και άντρες για θέματα σεξουαλικής υγείας και πρόληψης. Επίσης συνεργάζεται με ΜΚΟ που δραστηριοποιούνται στην καταπολέμηση μορφών καρκίνου και παρέχουν πληροφόρηση στις γυναίκες σχετικά με τις ιατρικές εξετάσεις που πρέπει να κάνουν.
(<http://www.isotita.gr/index.php/docs/c156/>)

Στον τομέα της απασχόλησης Οι σύμβουλοι εργασίας των Συμβουλευτικών Κέντρων της ΓΓΙΦ υποστηρίζουν γυναίκες απασχολούμενες ώστε να αναβαθμίσουν τις γνώσεις τους και τις δεξιότητές τους. <Το έργο της ΓΓΙΦ στον τομέα της ενίσχυσης της απασχόλησης των γυναικών και της προώθησης της ισότητας στην αγορά εργασίας περιλαμβάνει και τη συμβολή της στο Σχέδιο Δράσης για την ένταξη της ισότητας των φύλων στον ΟΑΕΔ. >. Για το συνδυασμό επαγγελματικής και οικογενειακής ζωής η ΓΓΙΦ έχει αναλάβει μέτρα όπως την ενίσχυση του θεσμού του ολοήμερου σχολείου, η αύξηση των πλασματικών χρόνων ασφάλισης λόγω εγκυμοσύνης και η επέκταση των αμειβόμενων γονικών αδειών. (<http://www.isotita.gr/index.php/docs/c156/>)

Στον τομέα της προώθησης των γυναικών στα κέντρα λήψης αποφάσεων η ΓΓΙΦ πραγματοποίησε δράσεις ανάδειξης της αναγκαιότητας των γυναικών στην πολιτική ζωή , δεσμευτικά μέτρα για την τοποθέτησή τους στα ψηφοδέλτια , υποστηρικτικές ενέργειες των **υποψηφίων και αιρετών γυναικών πολιτικών** καθώς επίσης και καμπάνιες για την υπερνήφιση γυναικών. Στο Πρόγραμμα περιλαμβάνεται η ενίσχυση των δράσεων των **γυναικείων, φεμινιστικών και μη κυβερνητικών οργανώσεων** που δραστηριοποιούνται για την ισότητα των φύλων. (<http://www.isotita.gr/index.php/docs/c156/>)

Τα ΜΜΕ λειτουργούν σε αρκετές περιπτώσεις λανθασμένα στο κοινό εφόσον οι πληροφορίες που μεταδίδουν διαμορφώνουν κοινωνικές συνειδήσεις. Οι εικόνες γυναικών που παρουσιάζονται στα ΜΜΕ και τις υποβαθμίζουν δημιουργούν έμφυλα

στερεότυπα και σεξιστικές αντιλήψεις. Για τον περιορισμό τους η ΓΓΙΦ συνεργάζεται με την **Ελληνική Ραδιοφωνία και Τηλεόραση (ΕΡΤ)** ώστε μέσω αυτής να **προωθηθούν εκπομπές για την ισότητα των φύλων και θα προωθούν το δημόσιο διάλογο.** Επίσης Η ΓΓΙΦ συνεργάζεται με τους **φορείς ελέγχου** των προγραμμάτων και των διαφημιστικών μηνυμάτων (Εθνικό Συμβούλιο Ραδιοτηλεόρασης και Συμβούλιο Ελέγχου Επικοινωνίας), ώστε να περιοριστούν εικόνες βίας κατά των γυναικών ,συμπεριφορές έμφυλων στερεοτύπων καθώς και να προβάλλονται διαφημίσεις που να προωθούν την ισότητα των φύλων.(<http://www.isotita.gr/index.php/docs/c156/>)

Ένας άλλος τομέας που παρατηρείται ότι αναπαράγει τα έμφυλα στερεότυπα είναι εκείνος της τέχνης και του πολιτισμού. Η ΓΓΙΦ για να το αντιμετωπίσει ενισχύει με δράσεις τις γυναίκες και άντρες καλλιτέχνες για την παραγωγή έργων ζωγραφικής, γλυπτικής κλπ.. <Οι δράσεις αυτές πραγματοποιούνται σε συνεργασία με το Υπουργείο Πολιτισμού και Τουρισμού, το Εθνικό Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης, την Ταινιοθήκη της Ελλάδας, το Εθνικό Κέντρο Βιβλίου, την Κρατική Σχολή Ορχηστρικής Τέχνης και το Κρατικό Θέατρο Βορείου Ελλάδος, καθώς και με άλλους συναφείς φορείς > (<http://www.isotita.gr/index.php/docs/c156/>)

Θεωρήθηκε σημαντικό να αναφερθούν τα προγράμματα και οι δράσεις που υλοποιήθηκαν για την καταπολέμηση της ανισότητας γυναικών και ανδρών από την ΓΓΙΦ την περίοδο 2004-2009. Αρχικά πραγματοποιήθηκαν θετικές δράσεις για την ισότητα των ευκαιριών μεταξύ ανδρών και γυναικών στις μικρομεσαίες και μεγάλες επιχειρήσεις. Το πρόγραμμα αυτό περιείχε δράσεις για την συμμετοχή και των δύο φύλων σε προγράμματα επαγγελματικής κατάρτισης και εκπαίδευσης, παρείχε συμβουλευτικές υπηρεσίες και στις γυναίκες αλλά και στους άντρες ώστε να καταφέρουν να συνδυάσουν τις επαγγελματική με την οικογενειακή τους ζωή και στόχευε στην ενσωμάτωση πρακτικών ίσων ευκαιριών(<http://www.isotita.gr/index.php/docs/c25/>)

Επίσης η **Γενική Γραμματεία Ισότητας** ως Τελικός Δικαιούχος υλοποιεί το έργο «**Επιχορήγηση για την παροχή Ολοκληρωμένων Παρεμβάσεων υπέρ των γυναικών**», για να ενδυναμώσει τις γυναίκες και να τις εντάξει στην αγορά εργασίας. Παρείχε πληροφόρηση, συμβουλευτική, δράσεις προκατάρτισης και **πραγματοποίηση προώθησης στην εργασία** μέσω των Προγραμμάτων του ΟΑΕΔ - ή άλλων φορέων ΕΟΜΜΕΧ.(<http://www.isotita.gr/index.php/docs/c26/>)

Την περίοδο 2004-2009 η ΓΓΙΦ πραγματοποίησε τις δράσεις

Ε.Π.Ε.Α.Ε.Κ.Π. Το **Ε.Π.Ε.Α.Ε.Κ.Π** είναι το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα το οποίο σχεδιάστηκε για την Εκπαίδευση και την Αρχική Επαγγελματική Κατάρτιση. Στόχος του ήταν να προσαρμοστεί η Ελλάδα στις απαιτήσεις που υπάρχουν διεθνώς με την ανάπτυξη νέων τεχνολογιών. <Είναι ένα από τα 24 Προγράμματα του Γ' Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης (2000-2006) για την Ελλάδα και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο - ΕΚΤ, Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης - ΕΤΠΑ) κατά 75% και από το Ελληνικό Δημόσιο κατά 25%.>(<http://www.isotita.gr/index.php/docs/c27/>)

Στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Συμφώνου για την ισότητα η Γενική Γραμματεία Ισότητας συμμετείχε στην πρωτοβουλία πρόσκλησης εκδήλωσης ενδιαφέροντος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου "**Κοινοτικό πρόγραμμα για την Απασχόληση και την Κοινωνική Αλληλεγγύη με την ονομασία "PROGRESS" (2007-2013)**". Το πρόγραμμα αυτό αποτελεί μια ολική προσπάθεια να ενσωματωθούν σε ένα πρόγραμμα όλα εκείνα που αποτελούσαν παράγοντες για την προώθηση της ισότητας των φύλων.(<http://www.isotita.gr/index.php/docs/c98/>)

Δράσεις επίσης πραγματοποιήθηκαν για την καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών και της εμπορίας ατόμων. Οι δράσεις αυτές συμπεριελάμβαναν μελέτες για να αντιμετωπιστεί καλύτερα το πρόβλημα και ακολουθούσαν ένα σύστημα συστηματικού ελέγχου για την καταγραφή στοιχείων για το φαινόμενο καθώς και για την εξαγωγή συμπερασμάτων. Για να επιτευχθεί κάτι τέτοιο πραγματοποιήθηκε η επέκταση χώρων φιλοξενίας των θυμάτων καθώς και η εκπαίδευση των στελεχών που απαρτίζουν αυτές τις δομές . Η ΓΓΙΦ για να αντιμετωπίσει το φαινόμενο της βίας λειτουργεί **Συμβουλευτικό Κέντρο για τη βία κατά των γυναικών στην Αθήνα** και στον Πειραιά στα οποία παρέχεται ψυχοκοινωνική υποστήριξη και νομική συμβουλευτική, από ειδικευμένους ψυχολόγους, κοινωνικούς λειτουργούς, νομικούς και κοινωνιολόγους. Τέλος η ΓΓΙΦ σε συνεργασία με το Δήμο Αθηναίων λειτουργεί ξενώνα από το 1993 στον οποίο μπορούν να φιλοξενηθούν οι γυναίκες θύματα καθώς και τα παιδιά τους.(<http://www.isotita.gr/index.php/docs/c29/>)

Τέλος στην περίοδο 2004-2009 η ΓΓΙΦ μερίμνησε για **την πλήρη και ορθή εφαρμογή του Ν. 2910/2001 για την κατά το 1/3 συμμετοχή από κάθε φύλο στα ψηφοδέλτια των Νομαρχιακών και Δημοτικών εκλογών.** Στο πρόγραμμά της ανέλαβε την ενημέρωση της κοινωνίας και των γυναικών με στόχο να ενισχυθεί η συμμετοχή τους.(<http://www.isotita.gr/index.php/docs/c35/>)

«Στο πλαίσιο του εθνικού προγράμματος για την ουσιαστική ισότητα των φύλων υλοποιούνται επίσης μέτρα με στόχο την αντιμετώπιση της ανισότητας των φύλων σε συγκεκριμένα **θεματικά πεδία της δημόσιας πολιτικής**, και τη δημιουργία ή ενίσχυση **θεσμών, δομών και οργάνων** παραγωγής πολιτικών». Ένα από αυτά ήταν η ευαισθητοποίηση των δημόσιων υπαλλήλων στα ζητήματα της ισότητας των φύλων που είχε στόχο την επιμόρφωση των στελεχών της Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης με έμφαση την ενσωμάτωση της διάστασης του φύλου στις πολιτικές.(<http://www.isotita.gr/index.php/docs/c166/>).

Άλλο σημαντικό πρόγραμμα ήταν εκείνο της υποστήριξης των γυναικείων οργανώσεων και μη κυβερνητικών οργανώσεων(ΜΚΟ) για την προώθηση της ισότητας των φύλων, με απώτερο στόχο την ουσιαστική εμπλοκή τους στο σχεδιασμό δημόσιων πολιτικών ισότητας. (<http://www.isotita.gr/index.php/docs/c171/>)

Τέλος πρόγραμμα ακόμα αποτελεί Δομή Παρακολούθησης της ένταξης της Ισότητας των Φύλων στις Δημόσιες Πολιτικές. Στόχος της Δομής είναι η υποστήριξη των κυβερνητικών οργανισμών για την ενδυνάμωση των σχεδιαζόμενων και υλοποιούμενων πολιτικών και δράσεων υπέρ της ισότητας των φύλων, όπως επίσης και ο σχεδιασμός αποτελεσματικών συστημάτων παρακολούθησης και αξιολόγησης τους.(<http://www.isotita.gr/index.php/docs/c175/>)

Η Γενική Γραμματεία Ισότητας (ΓΓΙΦ) είναι ο πρώτος δημόσιος φορέας που δημιούργησε και λειτούργησε Συμβουλευτικά Κέντρα για τη βία κατά των γυναικών. Τα Κέντρα αυτά με τη βοήθεια ψυχολόγων , κοινωνικών λειτουργών και νομικών παρέχουν πληροφόρηση , συμβουλευτική καθώς και ψυχοκοινωνική υποστήριξη σε γυναίκες που το έχουν ανάγκη. Τα Συμβουλευτικά Κέντρα τα οποία υπάρχουν στην Αθήνα και μπορούν να απευθυνθούν οι γυναίκες είναι δύο. Το Συμβουλευτικό Κέντρο Γυναικών της Αθήνας το οποίο βρίσκεται στο Σύνταγμα , λειτουργεί από το 1988 ,φροντίζει για την πληροφόρηση και την συμβουλευτική των γυναικών καθώς και μέσα από υπηρεσίες και δράσεις που πραγματοποιεί υποστηρίζει κοινωνικά και νομικά τις γυναίκες που είναι θύματα βίας. (<http://www.isotita.gr/index.php/docs/c41/>)

Επέκταση του Συμβουλευτικού Κέντρου Γυναικών της Αθήνας αποτελεί το Συμβουλευτικό Κέντρο Γυναικών με το όνομα <ΠΟΛΥΚΕΝΤΡΟ> το οποίο βρίσκεται στα Εξάρχεια. Λειτουργεί από τις 27/3/12 και παρέχει και αυτό υπηρεσίες συμβουλευτικής και πληροφόρησης για την στήριξη των γυναικών. Συνεργάζεται με

τον Δικηγορικό Σύλλογο Αθηνών ώστε να παρέχει νομική στήριξη στις γυναίκες, με το Μαιευτήριο <ΕΛΕΝΑ ΒΕΝΙΖΕΛΟΥ> και το Κέντρο Ελέγχου Νοσημάτων (ΚΕΕΛΛΙΝΟ) για την άμεση εξυπηρέτηση των γυναικών εκείνων που αντιμετωπίζουν προβλήματα υγείας ή σεξουαλικά. Τέλος συνεργάζεται με το ΚΕΘΙ για την πληροφόρηση των γυναικών σε θέματα εργασίας καθώς και για την προώθηση τους στην απασχόληση και την επιχειρηματικότητα. (<http://www.isotita.gr/index.php/docs/c41/>)

Αξίζει να σημειωθεί ότι Συμβουλευτικά Κέντρα για γυναίκες θύματα βίας υπάρχουν επίσης στην Πάτρα (από τις 28/3/12) ,στη Λαμία (από τις 5/4/12), στο Ηράκλειο (από 6/4/12), στην Τρίπολη (από 5/4/13), στη Μυτιλήνη (από 12/4/13), στην Κομοτηνή (από 26/4/13), στην Κέρκυρα(από 16/5/13), στην Ερμούπολη της Σύρου (από 27/6/13) και στα Ιωάννινα (από 10/7/13). Όπως προαναφέρθηκε τα Κέντρα αυτά παρέχουν πληροφόρηση και συμβουλευτική για την επίτευξη της ψυχοκοινωνικής και νομικής στήριξης των γυναικών θυμάτων όλων των μορφών βίας όπως είναι η ενδοοικογενειακή , ο βιασμός , η σεξουαλική παρενόχληση, η λεκτική βία καθώς και το trafficking . Καθένα από αυτά τα Κέντρα για να παρέχει την νομική στήριξη που επιθυμεί και χρειάζεται συνεργάζεται με τον εκάστοτε Δικηγορικό Σύλλογο της πόλης που εντάσσονται. (<http://www.isotita.gr/index.php/docs/c41/>)

Τα Συμβουλευτικά Κέντρα που δημιουργήθηκαν από τη Γενική Γραμματεία Ισότητας των Φύλων χρηματοδοτούνται από το ΕΣΠΑ στο πλαίσιο του Εθνικού Προγράμματος για την Ουσιαστική Ισότητα των Φύλων 2010-2013 και εντάσσονται στο πανελλαδικό δίκτυο 61 δομών για την πρόληψη και την αντιμετώπιση της βίας κατά των γυναικών. Το Δίκτυο αυτό περιλαμβάνει τηλεφωνική γραμμή SOS 15900 που λειτουργεί από τις 11/3/11 και παρέχει πληροφόρηση και τηλεφωνική συμβουλευτική σε γυναίκες που έχουν άμεση ανάγκη. (<http://www.isotita.gr/index.php/docs/c41/>)

Ένας άλλος φορέας που ασχολείται με την ισότητα των φύλων και αξίζει να αναφερθεί είναι το Κέντρο Ερευνών για Θέματα Ισότητας (Κ.Ε.Θ.Ι) που ιδρύθηκε το 1989 και λειτουργεί από το 1994. Είναι νομικό πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου , λειτουργεί υπό την εποπτεία του Υπουργείου Εσωτερικών και χρηματοδοτείται από την Γενική Γραμματεία Ισότητας των Φύλων. Λειτουργεί κεντρικά στην Αθήνα και περιφερειακά στην Πάτρα. (<http://www.kethi.gr/>)

Το Κ.Ε.Θ.Ι έχει ως κύριο σκοπό την πραγματοποίηση επιστημονικών ερευνών και μελετών για θέματα που αφορούν την ισότητα των δύο φύλων. Επίσης

πραγματοποιεί Εθνικά και Ευρωπαϊκά προγράμματα δράσης σε θέματα ισότητας. Από το 1994 έως σήμερα έχει ασχοληθεί με θέματα που αφορούν τον κοινωνικό αποκλεισμό των γυναικών , τη συμμετοχή τους στα κέντρα λήψης αποφάσεων , την εκπαίδευσή τους, την επιχειρηματικότητά τους και την βία που υφίστανται. Επίσης εκδίδει σειρά εντύπων που αφορούν τα δύο φύλα και προωθούν τις γυναίκες σε τομείς της κοινωνικής, της οικονομικής και της πολιτικής ζωής. Στόχος αυτών των εντύπων είναι το να ευαισθητοποιηθούν οι φορείς και τα άτομα που μπορούν να δραστηριοποιηθούν για την εξάλειψη της ανισότητας των δύο φύλων καθώς και το να παρέχεται η πληροφόρηση σχετικά με τα δικαιώματα των γυναικών.(<http://www.kethi.gr/>).

Κρίθηκε σημαντικό να αναφερθούν τα προγράμματα που συντονίζει το Κέντρο Ερευνών για Θέματα Ισότητας (Κ.Ε.Θ.Ι) για να προασπίσει την ισότητα των δύο φύλων. Αρχικά υποστήριξε τις Περιφερειακές Πολιτικές ενάντια στην Παράνομη διακίνηση και εμπορία των γυναικών. Στόχος ήταν η άμεση υποστήριξη των θυμάτων στην περιοχή των δυτικών Βαλκανίων και η παροχή συμβουλευτικής υποστήριξης των θυμάτων της σωματεμπορίας (Ιανουάριος 2006- Ιούνιος 2008) (http://www.kethi.gr/index.php?option=com_content&view=article&id=40%3A2008-12-17-22-08-43&catid=10%3Aprograms&Itemid=24&lang=el).

Το διάστημα μεταξύ Ιανουαρίου 2007 – Απριλίου 2008 το Κέντρο Ερευνών για Θέματα Ισότητας (Κ.Ε.Θ.Ι) υλοποίησε την Εκπαίδευση των φορέων που ασχολούνται με ζητήματα παράνομης διακίνησης και εμπορίας γυναικών στην Ελλάδα και την δικτύωση μεταξύ κυβερνητικών και μη κυβερνητικών φορέων που ασχολούνται με την προστασία των θυμάτων.

(http://www.kethi.gr/index.php?option=com_content&view=article&id=41%3A2008-12-17-22-09-35&catid=10%3Aprograms&Itemid=24&lang=el)

Σε συνεργασία με το Ινστιτούτο Φαρμακευτικής Έρευνας και Τεχνολογίας το Κέντρο Ερευνών για Θέματα Ισότητας (Κ.Ε.Θ.Ι) υλοποίησε πρόγραμμα για την υγεία των γυναικών (Ιούνιος 2006- Οκτώβρης 2007) . Στόχος του προγράμματος ήταν η ενημέρωση και η ευαισθητοποίηση των γυναικών για θέματα υγείας κυρίως αυτών που ζούσαν σε απομακρυσμένες περιοχές.

(http://www.kethi.gr/index.php?option=com_content&view=article&id=38%3A2008-12-17-22-04-48&catid=10%3Aprograms&Itemid=24&lang=el).

Σημαντικό επίσης πρόγραμμα που συμμετείχε και υλοποίησε το Κ.Ε.Θ.Ι ήταν η ενημέρωση των δημόσιων και τοπικών αρχών για τα οφέλη της συμμετοχής των

γυναικών στην οικονομία . Αυτό επιτεύχθηκε με την παροχή υπηρεσιών συμβουλευτικής και τεχνογνωσίας σε γυναίκες.

http://www.kethi.gr/index.php?option=com_content&view=article&id=37%3A2008-12-17-22-03-18&catid=10%3Aprogrames&Itemid=24&lang=el.

Πρόγραμμα επίσης του Κ.Ε.Θ.Ι αποτέλεσε η παρακολούθηση της εκπαιδευτικής πολιτικής για την ισότητα καθώς και η αξιολόγηση αυτών των πολιτικών. Αυτό επιτεύχθηκε με μια σειρά από δράσεις κυριότερες από τις οποίες είναι : αρχικά η καταγραφή αυτών των πολιτικών στην εκπαίδευση τόσο σε ποιοτικό όσο και σε ποσοτικό επίπεδο, η ανάδειξη εκείνων των πρακτικών που θα εύφορες για την προώθηση της ισότητας των δύο φύλων στην εκπαίδευση, η προσπάθεια εξάλειψης των στερεοτύπων που αφορούν το ένα από τα δύο φύλα, η ενημέρωση των επαγγελματιών στο χώρο της εκπαίδευσης και τέλος η ενθάρρυνση της συνεργασίας μεταξύ φορέων σε εθνικό και διεθνές επίπεδο καθώς και η διατύπωση νέων πολιτικών ώστε να πραγματοποιηθούν δράσεις για την ισότητα των δύο φύλων.

http://www.kethi.gr/index.php?option=com_content&view=article&id=34%3A2008-12-17-22-00-13&catid=10%3Aprogrames&Itemid=24&lang=el

Στο πλαίσιο του 5^{ου} κοινοτικού προγράμματος δράσης προωθήθηκε η μεγαλύτερη συμμετοχή των γυναικών στην τοπική ανάπτυξη. Στόχος ήταν η ενδυνάμωση των γυναικών σε τοπικές κοινωνίες και η συμμετοχή τους στα τοπικά κέντρα λήψης οικονομικών και πολιτικών αποφάσεων των περιοχών τους.

http://www.kethi.gr/index.php?option=com_content&view=article&id=32%3A2008-12-17-21-52-34&catid=10%3Aprogrames&Itemid=24&lang=el

Το Κ.Ε.Θ.Ι ένταξε στα προγράμματα του και την βελτίωση των συνθηκών των ευπαθών ομάδων στην αγορά εργασίας. Στόχος του προγράμματος αυτού η προετοιμασία και η ενδυνάμωση των γυναικών για να ενταχτούν στην αγορά εργασίας . Για να γίνει κάτι τέτοιο υπήρξε η νομική υποστήριξη των γυναικών, η πληροφόρησή τους για θέματα που άπτονται της εργασίας τους καθώς και δράσεις ψυχοκοινωνικής υποστήριξης.

http://www.kethi.gr/index.php?option=com_content&view=article&id=30%3A2008-12-17-21-50-34&catid=10%3Aprogrames&Itemid=24&lang=el. Επιπλέον το Κ.Ε.Θ.Ι ευαισθητοποίησε εκπαιδευτικούς και εκπαιδευόμενους (2002-2008) σε θέματα ισότητας για την εξάλειψη των διακρίσεων στην εκπαίδευση μέσω παρεμβατικών προγραμμάτων και εκπαιδευτικού υλικού .

http://www.kethi.gr/index.php?option=com_content&view=article&id=28%3A2008-12-17-21-48-24&catid=10%3Aprograms&Itemid=24&lang=el. Στο διάστημα 2005-2008 συμμετείχε στη δημιουργία ενός περιβάλλοντος προάσπισης των δικαιωμάτων των μεταναστών ,ιδιαίτερα αυτών που αφορούσαν την εργασία, καθώς στην παρατήρηση του κατά πόσο τηρούνται οι όροι και του κατά πόσο οι συνθήκες εργασίας των μεταναστών ήταν καλές. Αυτό το επιτύγχανε με μια σειρά από δράσεις. Αρχικά με την διοργάνωση 10 εργαστηρίων δικτύωσης και ανταλλαγής πληροφοριών σε Αθήνα, Πειραιά , Θεσσαλονίκη , Πάτρα και Βόλο και τη διοργάνωση 8 εργαστηρίων ευαισθητοποίησης κοινωνικών εταίρων . Σημαντικό ρόλο διαδραμάτισε και η εκτύπωση φυλλαδίων , αφισών , φωτογραφιών καθώς και με η διεξαγωγή συνεδριών και ημερίδων για την ενημέρωση φορέων και ατόμων καθώς και για την δημιουργία κειμένων προτάσεων πολιτικής .

http://www.kethi.gr/index.php?option=com_content&view=article&id=25%3A2008-12-17-21-36-21&catid=10%3Aprograms&Itemid=24&lang=el

Τέλος μια υπηρεσία που ασχολείται με θέματα που άπτονται στην ισότητα των φύλων είναι ο Συνήγορος του Πολίτη. Η ομάδα αυτή ασχολείται με την αντιμετώπιση των διακρίσεων λόγω του φύλου σε τομείς όπως είναι η εργασία, οι σχέσεις εργασίας στον ιδιωτικό και δημόσιο τομέα καθώς και η άσκηση του ελεύθερου επαγγέλματος. Ο Συνήγορος του Πολίτη συνεργάζεται με φορείς , υπηρεσίες και μη κυβερνητικές οργανώσεις για να επιτύχει την ίση μεταχείριση ανδρών και γυναικών σε αγαθά και υπηρεσίες.

Από το 2008 λειτουργεί το νέο τμήμα «Κύκλος Ισότητας των φύλων» που οι επιστήμονες αυτού παρακολουθούν την εφαρμογή της νομοθεσίας για τις ίσες ευκαιρίες που πρέπει να υπάρχουν μεταξύ ανδρών και γυναικών , για το κατά πόσο πραγματοποιείται η ίση μεταχείρισή τους και για το αν οι συνθήκες εργασίας είναι ίδιες και για τα δύο φύλα. Στο Συνήγορο του Πολίτη μπορούν να βοηθηθούν άτομα τα οποία υφίστανται άνιση μεταχείριση στο χώρο εργασίας τους λόγω του φύλου τους ή της οικογενειακής τους κατάστασης, άτομα τα οποία έχουν υποστεί σεξουαλική παρενόχληση στο χώρο εργασίας, άτομα τα οποία έχουν δεχτεί κάποια προσβλητική συμπεριφορά που αποδίδεται στο φύλο τους κατά την απασχόλησή τους, γυναίκες που κατά την εγκυμοσύνη τους δεν τους παρέχεται η άδεια που τους αναλογεί, άτομα που αντιμετωπίζουν προβλήματα λόγω του φύλου τους για την επαγγελματική τους εξέλιξη και τέλος άτομα που δεν αμείβονται τα δεδουλευμένα λόγω διάκρισης του φύλου τους.

Με τη βοήθεια του Συνηγόρου του Πολίτη τα άτομα αυτά μπορούν να στραφούν κατά του δημοσίου εργοδότη , κατά του ιδιωτικού τομέα καθώς και κατά των τραπεζών ως εργοδοτών. Ο Συνήγορος του Πολίτη εξετάζει το αν παραβιάστηκε το δικαίωμα στην ίση μεταχείριση λόγω φύλου των ατόμων και αν διαπιστωθεί η παραβίαση τότε μεσολαβεί για να αποκαταστήσει αυτό το δικαίωμα με διάφορους τρόπους. Ανάλογα την περίπτωση διατυπώνει συστάσεις ως προς τον εργοδότη στον οποίο έχει προσφύγει το άτομο, παρέχει συμβουλευτική στους πολίτες σχετικά με το πρόβλημα που αντιμετωπίζουν, διατυπώνει νομοθετικές προτάσεις καθώς και σε αρκετές περιπτώσεις ζητά την ανάκληση του μέτρου ή της απόφασης που έχει δοθεί. Ο Συνήγορος του Πολίτη συνεργάζεται με το Σώμα Επιθεώρησης Εργασίας (ΣΕΠΕ) αν η υπόθεση αφορά εργοδότη του ιδιωτικού τομέα και ή μεσολαβεί στο να λυθεί η διαφορά με το άτομο ή στο να δοθεί ανάλογο πρόστιμο στον εργοδότη.

Τέλος ο Συνήγορος του Πολίτη δεν δικαιούται ούτε στο να επιβάλλει κυρώσεις , ούτε πρόστιμα καθώς και δεν έχει να δικαίωμα να εκπροσωπήσει κάποιο άτομο στο δικαστήριο που έχει με τον εκάστοτε εργοδότη αλλά και ούτε του επιτρέπεται να παρέχει αποζημίωση στα άτομα.(<http://www.synigoros.gr/?i=isotita-ton-fylon.el>)

3.2.Νομοθεσία

Το Σύνταγμα του 2001(ΦΕΚ85/Α/18-4-2001) στο άρθρο 4 Παρ.2 αναφέρει ότι Έλληνες και Ελληνίδες έχουν ίσα δικαιώματα και υποχρεώσεις.

Το άρθρο 116 αναφέρει πως δεν αποτελεί διάκριση λόγω φύλου ή λήψη θετικών μέτρων για την προώθηση της ισότητας μεταξύ ανδρών και γυναικών. Το κράτος μεριμνά για την άρση των ανισοτήτων που υφίστανται στην πράξη ιδίως σε βάρος των γυναικών.

Στα πλαίσια της πτυχιακής μας εργασίας σχετικά με την ισότητα των φύλων θεωρήσαμε σημαντικό να παρουσιάσουμε το νομοθετικό πλαίσιο που ισχύει μέχρι σήμερα στην Ελλάδα σχετικά με το θέμα αυτό καθώς και την εξάλειψη κάθε μορφής διάκρισης εις βάρος των γυναικών. Θεωρήσαμε σημαντικό να γίνει μία αναφορά στους νόμους που αφορούν την απασχόληση και την συμφιλίωση οικογενειακής και επαγγελματικής ζωής, καθώς αποτελεί έναν από τους βασικούς στόχους της ΕΕ που σχετίζεται με την ισότητα των φύλων και άρα κεντρικό στόχο της ελληνικής πολιτείας. Οι νόμοι αυτοί σχετίζονται κυρίως με την ίση μεταχείριση ανδρών και

γυναικών στην εργασία ,την προάσπιση των ίσων δικαιωμάτων καθώς και την εξασφάλιση των παροχών της μητρότητας. Νόμος 4097/2012(ΦΕΚ235/Α/3-12-2012). Επίσης ρυθμίζουν θέματα κανονισμού, ασφάλειας, ΙΚΑ-ΕΤΑΜ και ασφαλιστικών φορέων που αναφέρονται στους εργαζόμενους γονείς και ορίζουν τις ελάχιστες απαιτήσεις για την διευκόλυνση της εναρμόνισης των γονεϊκών και επαγγελματικών ευθυνών. Ο εργαζόμενος γονέας έχει το δικαίωμα άδειας ανατροφής του παιδιού μέχρι να συμπληρώσει τα 6 του χρόνια. Για την άδεια αυτή οι εργαζόμενοι πρέπει να δουλεύουν ένα χρόνο εργασίας στον ίδιο εργοδότη. Η άδεια αυτή είναι άνευ αποδοχών και χορηγείται εγγράφως για περίοδο τουλάχιστον 4 μηνών. Αν και οι δύο γονείς είναι στον ίδιο εργοδότη αποφασίζουν κοινά ποιός από τους δύο θα κάνει πρώτος χρήση τους δικαιώματος αυτού. Νόμος 4075/2012(ΦΕΚ89/Α/11-4-2012).

Ο εργοδότης δεν έχει το δικαίωμα να απολύσει ή να καταγγείλει την εργαζόμενη κατά τη διάρκεια της εγκυμοσύνης ούτε και 18 μήνες μετά το τοκετό. Νόμος 3996/2011(ΦΕΚ170/Α/5-8-2011). Η νομοθεσία αυτή ορίζει την ισότητα των ανδρών και των γυναικών στην εργασία ειδικότερα στην ισότητα αμοιβών, σε θέματα κοινωνικής ασφάλισης καθώς και ίσων ευκαιριών στην εργασία. Νόμος 3896/2010(ΦΕΚ2007/Α/8-12-10). καθώς και στη καταπολέμηση της σεξουαλικής παρενόχλησης στους εργασιακούς χώρους. (Νόμος 3488/2006(191/Α/11-92006).

Σύμφωνα με το ΠΔ176/1997(ΦΕΚ150/Α/15-7-1997) προβλέπεται η απαγόρευση της έκθεσης της εγκύου, η μετακίνηση της σε περίπτωση που εργάζεται νύχτα σε μέρα εφόσον γίνεται και παρουσιάζοντας το ιατρικό πιστοποιητικό (ΑΡΘΡΟ7) καθώς και απαλλαγή από την εργασία για προγεννητικές εξετάσεις (ΑΡΘΡΟ 9).

Στον ιδιωτικό τομέα σύμφωνα με ΕΓΣΣΕ 2004-2005, άρθρο 8, η μητέρα εργαζόμενη δικαιούται άδεια μητρότητας και άδεια φροντίδας παιδιού, καθώς και μειωμένο ωράριο (άρθρο 6-ΕΓΣΣΕ 2002-2003)(άρθρο 5-N3488/2006), άδεια φροντίδας υιοθετημένων παιδιών (άρθρο 8-ΕΓΣΣΕ 2000-2001), άδεια φροντίδας παιδιού σε περίπτωση παρένθετης μητρότητας (Παρ.Γ-Άρθρο 7-ΕΓΣΣΕ 2006-2007), άδεια μετ αποδοχών μονογονέα, εργαζομένου (άρθρο 7-ΕΓΣΣΕ 2002-2003), γονική άδεια ανατροφής άνευ αποδοχών, άδεια γάμου, μειωμένο ωράριο γονέων με παιδιά που έχουν ειδικά προβλήματα. (<http://www.isotita.gr/index.php/docs/c99/>)

Για την αντιμετώπιση της ενδοοικογενειακής βίας στον Νόμο υπ αριθμόν 3.500 του 2006 στο άρθρο 2 αναφέρεται πως η άσκηση κάθε μορφής βίας μεταξύ

των μελών της οικογένειας απαγορεύεται και σε περίπτωση που συμβεί το άτομο τιμωρείται με φυλάκιση.

(<http://www.isotita.gr/var/uploads/NOMOTHESIA/VIOLENCE/N%20%203500-2006.pdf>)

Σημαντικό είναι αναφέρουμε πως το 2002 ορίστηκε νόμος για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων, των εγκλημάτων κατά της γενετήσιας ελευθερίας, της πορνογραφίας των ανηλίκων και γενικά της οικονομικής εκμετάλλευσης. Τα αδικήματα αυτά σύμφωνα με το νόμο αυτό θεωρούνται ως κακουργήματα και τιμωρούνται. (<http://www.isotita.gr/index.php/docs/c101/>)

Επίσης το 1983 το Οικογενειακό Δίκαιο εκσυγχρονίστηκε και προσαρμόστηκε στη συνταγματική επιταγή της ισότητας των δύο φύλων. Σύμφωνα με αυτό το νόμο καταργήθηκε η έννοια της πατριαρχίας και ο θεσμός της προίκας. Η γυναίκα μπορούσε να διατηρήσει το επώνυμο της και μετά το γάμο καθώς και το ζευγάρι μπορούσε να επιλέξει το επώνυμο των παιδιών τους, αν θα ήταν δηλαδή του άντρα ή της γυναίκας. Επιπλέον η εκπαίδευση και η ανατροφή των παιδιών ήταν η ίδια ανεξαρτήτως του φύλου τους. Ο νόμος αυτός όριζε πως το 18 έτος είναι ο χρόνος ενηλικίωσης και το κατώτερο όριο για την τέλεση ενός γάμου και τα παιδιά που γεννιούνται εκτός γάμου θα έχουν τα ίδια δικαιώματα με τα παιδιά που γεννιούνται εντός γάμου. Τέλος τα άτομα ανεξαρτήτως φύλου έχουν την ίδια συμμετοχή στην περιουσία που αποκτήθηκε από την στιγμή που παντρευτήκαν.

(<http://www.isotita.gr/index.php/docs/c103/>)

Από το 2000 καθιερώθηκε ποσόστωση ανά φύλο για την ισόρροπη συμμετοχή ανδρών και γυναικών στα υπηρεσιακά, διοικητικά συμβούλια ή άλλα συλλογικά όργανα της Διοίκησης, στα ψηφοδέλτια των Νομαρχιακών και Δημοτικών Εκλογών (2001), στα ψηφοδέλτια των Δημοτικών και Κοινοτικών εκλογών (2006).

(<http://www.isotita.gr/index.php/docs/c104/>)

Η Βουλή των Ελλήνων το 2006 ψήφισε νόμο σύμφωνα με τον οποίο παρέχονται οικονομικές ενισχύσεις και πολυτεχνικά δικαιώματα σε γονείς με τρία ή παραπάνω παιδιά όπως επιδόματα, μειωμένη στρατιωτική θητεία για πολυτέκνους, τέκνα άγαμων μητέρων κλπ. (<http://www.isotita.gr/index.php/docs/c105/>). Τέλος το 2009 ορίστηκε νόμος για την καταπολέμηση των διακρίσεων στα δύο φύλα και την ίση πρόσβαση στα αγαθά και υπηρεσίες. (<http://www.isotita.gr/index.php/docs/c105/>)

ΜΕΡΟΣ Β: ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ IV : ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΕΡΕΥΝΑΣ

4.1. Μεθοδολογία έρευνας:

Το κεφάλαιο που ακολουθεί, εμπεριέχει το σκοπό και τους στόχους της πτυχιακής μελέτης. Παραθέτει το είδος και τον τύπο των συνεντεύξεων, τη μέθοδο λήψης δεδομένων και στοιχεία όπως ο τόπος, ο χρόνος διεξαγωγής καθώς και τον πληθυσμό που επιλέχθηκε.

4.2. Είδος έρευνας:

Η σπουδαστική ομάδα επέλεξε ως είδος της έρευνας τη ποιοτική. Πραγματοποιούμε αυτή τη συγκεκριμένη μέθοδο, διότι θέλουμε να διερευνήσουμε και να αναλύσουμε κοινωνικά φαινόμενα από τη ματιά των υποκειμένων που πραγματοποιείται η έρευνα. Δεν επιθυμούμε να αποκομίσουμε απλά ποσοτικά αποτελέσματα για μια κατάσταση αλλά να εμβαθύνουμε στις απόψεις των ατόμων για το φαινόμενο που εξετάζουμε. Η ποιοτική έρευνα χαρακτηρίζεται από λεπτομέρεια και βάθος, υπάρχει η δυνατότητα να οδηγήσει στη διερεύνηση φαινομένων, διαδικασιών και συμπεριφορών που δεν είναι προκαθορισμένα. Επίσης επιθυμούμε τη μέθοδο αυτή διότι θέλουμε να διερευνήσουμε τις εμπειρίες των κοινωνικών υποκειμένων, να δούμε μέσα από τα δικά τους μάτια το φαινόμενο που εξετάζουμε.(Robson, 2007- Ιωσιφίδης, 2008)

4.3. Ερευνητικά Ερωτήματα:

- 1)Τι γνώσεις έχουν σχετικά με τα έμφυλα στερεότυπα ;
 - α) τι είναι στερεότυπο;
 - β) τι εννοούμε όταν λέμε τον όρο «έμφυλο»;
 - γ) ο συνδυασμός του όρου αυτού είναι γνώριμος;
- 2)Ποια τα έμφυλα στερεότυπα που εμφανίζουν οι φοιτητές;
 - α) Κατανοώντας τον όρο αυτό, μπορείτε να αντιληφθείτε αν διακατέχετε από κάποια έμφυλα στερεότυπα;
 - β) Πιστεύεται ότι οι φοιτητές της Κ.Ε. έχουν έμφυλα στερεότυπα.
 - γ) Σε περίπτωση που έχουν, κάνουν προσπάθειες να τα αντιληφθούν και να τα καταπολεμήσουν;
- 3)Με ποιο τρόπο διαφοροποιείται η στάση των φοιτητών από τη στιγμή που μπαίνουν μέχρι τη στιγμή που αποφοιτούν

α) πιστεύετε ότι η στάση και οι σκέψεις σας έχουν τροποποιηθεί από τη στιγμή που μπήκατε έως και το σημερινό επίπεδο της σχολής που φοιτάτε;

4) τι εφόδια πήραν από τη σχολή για να καταπολεμήσουν τα στερεότυπα;

α) πιστεύετε ότι η σχολή από εκπαιδευτικής πλευράς και εκπαιδευτικού υλικού είναι πλήρης στο να βοηθήσει τους φοιτητές να εξαλείψουν τα τυχόν υπάρχοντα έμφυλα στερεότυπα;

β) γνωρίζετε τα υπόλοιπα εκπαιδευτικά προγράμματα των ίδιων σχολών που υπάρχουν στη χώρα;

γ) έχετε φίλους που είναι σε άλλα ανώτατα ιδρύματα ίδια με το δικό σας στην ίδια σχολή; Αν ναι έχετε μιλήσει μαζί τους σχετικά με το συγκεκριμένο θέμα και πως βιώνουν οι ίδιοι στη σχολή τους το φαινόμενο αυτό.

δ) τι πιστεύεται ότι αποκομίσατε από τη σχολή ως δεξιότητες για την εξάλειψη των στερεοτύπων(όχι μόνο των έμφυλων)

ε) θεωρείτε πως τα εφόδια που καταφέρατε να κερδίσετε στη σχολή θα σας ακολουθούν και θα σας βοηθούν και σαν επαγγελματία;

Σύμφωνα με αυτά τα ερωτήματα δημιουργήθηκε ο οδηγός συνέντευξης (παράρτημα...) ο οποίος χρησιμοποιήθηκε κατά τη διάρκεια των συνεντεύξεων.

4.4. Πληθυσμός- Δείγμα:

Ο πληθυσμός της έρευνας μας είναι οι φοιτητές του ΑΤΕΙ Αθηνών του τμήματος Κοινωνικής Εργασίας.

«Ο πληθυσμός από τον οποίο θα επιλεγεί το δείγμα των αποκρινόμενων. Η επιλογή γίνεται, συννηθέστερα, σύμφωνα με τη γεωγραφική περιοχή, ηλικία, φύλο, επάγγελμα θρήσκευμα κτλπ.» (Robson, 2007 :283)

Το δείγμα μας είναι οι φοιτητές του ΑΤΕΙ Αθηνών του τμήματος Κοινωνικής Εργασίας , από 3 διαφορετικά εξάμηνα, Γ' εξάμηνο, Ε' εξάμηνο και τελειόφοιτοι σποδαστές.

«Το δειγματοληπτικό πλαίσιο είναι η πηγή του κατάλληλου πληθυσμού από τον οποίο επιλέγεται το δείγμα της έρευνας»(Robson, 2007 :283)

Στις τρεις συνεντεύξεις που πραγματοποιήθηκαν πήραν μέρος φοιτητές του τμήματος Κοινωνικής Εργασίας από τρία διαφορετικά εξάμηνα. Από το Β' εξάμηνο, από το Ε'

εξάμηνο και τελειόφοιτοι σπουδαστές. Οι ομάδες συνεντεύξεων είναι ομοιογενείς όσον αφορά το εξάμηνο φοίτησης. Συμμετείχαν και αγόρια και κορίτσια.

4.5. Τόπος και χρόνος διεξαγωγής της έρευνας:

Η έρευνα διεξήχθη σε 3 χώρους σε δημοτικά διαμερίσματα του νομού Αττικής, μετά από συνεννόηση με τους συνεντευξιαζόμενους, οι οποίοι προέρχονται όλοι ανεξαιρέτως από το τμήμα της Κοινωνικής Εργασίας του Τεχνολογικού Ιδρύματος της Αθήνας. Ο χρόνος που χρειάστηκε για να πραγματοποιηθούν και οι 3 συνεντεύξεις με τους φοιτητές ήταν 2 εβδομάδες. Ο χρόνος της κάθε συνέντευξης κυμαίνεται από 45' έως και 1 ώρα 10'.

4.6. Ερευνητικά Εργαλεία:

Ημιδομημένες συνεντεύξεις

Έχει προκαθορισμένες ερωτήσεις, αλλά η διάταξή τους μπορεί να τροποποιηθεί ανάλογα με την αντίληψη του συνεντευκτή σχετικά με το τι φαίνεται καταλληλότερο. Η διατύπωση της ερώτησης μπορεί να αλλάξει και να δοθούν εξηγήσεις, συγκεκριμένες ερωτήσεις που φαίνονται ακατάλληλες για κάποιο συγκεκριμένο ερωτώμενο μπορούν να παραλειφθούν ή να περιληφθούν πρόσθετες ερωτήσεις. (σελ: 321- Robson)

-Ανοικτές ερωτήσεις: Είναι ερωτήσεις οι οποίες αφήνουν τον ερωτώμενο ελεύθερο να αναπτύξει την απάντηση του δίχως προκαθορισμούς. (Ιωσιφίδης)

4.7. Μέθοδος λήψης δεδομένων:

Focus group

Οι ομάδες εστίασης επινοήθηκαν από την έρευνα αγοράς κατά τη διάρκεια του 1920 και ανέκυψαν από την αναγνώριση ότι πολλές καταναλωτικές αποφάσεις λαμβάνονταν μέσα σε ένα κοινωνικό, ομαδικό πλαίσιο. (Bogardus, 1926). Είναι ένας αποτελεσματικός τρόπος δημιουργίας σημαντικών συνόλων δεδομένων και προφανώς επειδή είναι εύκολο να πραγματοποιηθούν. Μια ομάδα εστίασης είναι μια ομαδική συνέντευξη πάνω σε ένα συγκεκριμένο θέμα, από όπου προέρχεται και η έννοια «εστίαση». Είναι μια ανοιχτή, ομαδική συζήτηση που καθοδηγείται από τον ερευνητή και τυπικά εκτείνεται πάνω από τουλάχιστον μια ώρα, πιθανώς δυο ή περισσότερες. Οι απόψεις ποικίλλουν για το βέλτιστο μέγεθος της ομάδας. Αριθμοί

μεταξύ οκτώ ως δώδεκα συνήθως θεωρούνται κατάλληλοι (Stewart και Shamdasani, 1990) αν και έχουν χρησιμοποιηθεί και μικρότερα μεγέθη ομάδων. (σελ:337- Robson)

Η μέθοδος των ομάδων εστίασης η οποία αναφέρεται και σαν μέθοδος ομάδων επικέντρωσης (Τσουρβάκας 1997) συνιστάται σε ένα μεθοδολογικό εργαλείο άντλησης ποιοτικών δεδομένων, στοιχείων και πληροφοριών, μέσα από μια διαδικασία άμεσης αλληλεπίδρασης των συμμετεχόντων στην ομάδα και για ένα συγκεκριμένο και σαφώς καθορισμένο θέμα- ερευνητικό αντικείμενο. Η μέθοδος των focusgroups προϋποθέτει την άμεση αλληλεπίδραση και οργανωμένη συζήτηση των συμμετεχόντων στην ομάδα. Ένας άλλος τρόπος εννοιολογικής οριοθέτησης της μεθόδου αυτής είναι το γεγονός ότι αποτελεί μια μέθοδο ομαδικής συνέντευξης. Το βασικό χαρακτηριστικό της μεθόδου και η πιο σημαντική θεωρητική της αφετηρία είναι η αξιοποίηση, η κατανόηση και η ερμηνεία της «δυναμικής των ομάδων». Η κατανόηση των παραγόντων που επηρεάζουν την ομαδική συμπεριφορά και δυναμική, όπως π.χ. ατομικοί, διατομικοί και κοινωνικοί- διομαδικοί παράγοντες, είναι απαραίτητη προϋπόθεση για την ερμηνεία, την αξιολόγηση και παρουσίαση των ποιοτικών δεδομένων που προκύπτουν και την αποφυγή προκαταλήψεων και λανθασμένων συμπερασμάτων. (Ιωσιφίδης)

4.8. Κριτήρια εισαγωγής των συνεντευξιζόμενων:

Τα κριτήρια που τέθηκαν για να συμμετέχει κάποιος στις συνεντεύξεις ήταν 3. Αρχικά, να είναι φοιτητής Αθήνας, να είναι φοιτητής στο τμήμα κοινωνικής εργασίας του Τεχνολογικού ιδρύματος της Αθήνας και να φοιτά στα 3 επιλεγόμενα εξάμηνα (Γ'-Ε'- Τελιοφοίτοι)

4.9. Περιορισμοί- αστοχίες διαδικασίας:

Ένα δεδομένο το οποίο μας περιόρισε στην καλύτερη και ευκολότερη έκβαση της έρευνας ήταν η απροθυμία των φοιτητών του Γ' εξαμήνου και των τελιοφοίτων να συνεργαστούν. Αντιλαμβανόμαστε ότι ήταν αρκετά χρονοβόρα η συμμετοχή στις συνεντεύξεις σε συνδυασμό με τη προσέγγιση του χώρου πραγματοποίησης τους, αλλά από την αρχή δεν υπήρχε προθυμία συνεργασίας. Αυτό ήταν ένα κομμάτι το οποίο μας δυσκόλεψε αρκετά και μας καθυστέρησε εξίσου.

4.10. Δειγματοληψία:

Χιονοστιβάδα

-Εδώ ο ερευνητής προσδιορίζει ένα ή περισσότερα άτομα από τον πληθυσμό που τον ενδιαφέρει. Αφού τους πάρει συνέντευξη, τους χρησιμοποιεί ως πληροφορητές για να προσδιορίσει άλλα μέλη του πληθυσμού, τα οποία χρησιμοποιούνται και αυτά ως πληροφορητές, κ.ο.κ. Η δειγματοληψία χιονοστιβάδα είναι χρήσιμη, όταν υπάρχει δυσκολία στον προσδιορισμό μελών του πληθυσμού. Μπορεί να εκληφθεί ως ένα συγκεκριμένος τύπος σκόπιμου δείγματος. (Robson, 2007 :315)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ V: ΑΝΑΛΥΣΗ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ

5.1. Κωδικοποίηση- Μέθοδος ανάλυσης δεδομένων

Η ανάλυση ποιοτικών δεδομένων είναι μια δραστηριότητα που περιλαμβάνει όλες τις διαδικασίες νοηματοδότησης, κατηγοριοποίησης και θεωρητικοποίησης του ποιοτικού υλικού με στόχο την απάντηση στα ερευνητικά ερωτήματα, τον έλεγχο των ερευνητικών υποθέσεων ή την ερμηνεία και κατανόηση φαινομένων, διαδικασιών και συμπεριφορών (Ιωσηφίδης, 2003: 67).

Η διαδικασία της κωδικοποίησης (coding) είναι ίσως η κεντρικότερη αναλυτική στρατηγική στο πλαίσιο της θεμελιωμένης θεωρίας διότι οδηγεί στην παραγωγή και διατύπωση θεωρητικών προτάσεων και υποθέσεων που βασίζονται στα ποιοτικά δεδομένα. Γενικά, κωδικοποίηση (coding) σημαίνει απόδοση ιδιότητας ή νοήματος στα δεδομένα και για την περίπτωση της θεμελιωμένης θεωρίας σε τμήματα των ποιοτικών δεδομένων (Ιωσηφίδης, 2003; Tesch, 1990).

Στη παρούσα έρευνα οι κατηγορίες- άξονες κωδικοποίησης είναι οι εξής:

ΑΞΟΝΑΣ 1 ΓΝΩΣΗ ΓΙΑ ΤΑ ΕΜΦΥΛΑ ΣΤΕΡΕΟΤΥΠΑ

Κατηγορία 1: Ουσιαστική γνώση

Κατηγορία 2: Άγνοια

Κατηγορία 3: Παραλληλισμός με προκαταλήψεις ή με το ρατσισμό

ΑΞΟΝΑΣ 2 ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΕΜΦΥΛΩΝ ΣΤΕΡΕΟΤΥΠΩΝ

Κατηγορία 1: Παραδείγματα από προσωπική εμπειρία

Υποκατηγορία 1: Στερεοτυπική συμπεριφορά

Υποκατηγορία 2: δεν έχουν συμπεριφορά

Κατηγορία 2: Παραδείγματα από άλλων τα βιώματα- Γενικά

Κατηγορία 3: Παραδείγματα από το επάγγελμα της κοινωνικής εργασίας

Υποκατηγορία 1: Αρνητική στάση

Υποκατηγορία 2: Θετική στάση

ΑΞΟΝΑΣ 3 ΣΤΑΣΗ

Κατηγορία 1: Προσωπική στάση

Υποκατηγορία 1: στερεοτυπική συμπεριφορά

Υποκατηγορία 2: μη στερεοτυπική συμπεριφορά

Κατηγορία 2: Επαγγελματική στάση

Υποκατηγορία 1: μη στερεοτυπική συμπεριφορά

ΑΞΟΝΑΣ 3 ΕΠΙΡΡΟΗ

Κατηγορία 1: Σχολή κοινωνικής εργασίας

Υποκατηγορία 1: Θετική επιρροή

Υποκατηγορία 2: Δεν έχουν επηρεαστεί

Κατηγορία 2: Περίγυρος

Υποκατηγορία 1: Οικογένεια- Φίλοι

ΑΞΟΝΑΣ 1 ΓΝΩΣΗ ΓΙΑ ΤΑ ΕΜΦΥΛΑ ΣΤΕΡΕΟΤΥΠΑ

Ο πρώτος άξονας της συνέντευξης ήταν η διερεύνηση γύρω από την γνώση των φοιτητών για το θέμα έμφυλων στερεοτύπων. Σκοπός ήταν να εντοπίσουμε τι αντιλαμβάνονται οι φοιτητές με τον όρο «έμφυλο στερεότυπο». Θεωρήθηκε βασικό να εντοπίσουμε την πραγματική γνώση ή τυχόν άγνοια των σπουδαστών γύρω από το ερευνητικό θέμα το οποίο θέλαμε να αναλύσουμε.

Οι απαντήσεις των φοιτητών σύμφωνα με τα παρακάτω αποσπάσματα ήταν τρεις: α. εκείνοι που αναδείχθηκε πως είχαν γνώση της θεματικής των έμφυλων στερεοτύπων χωρίς όμως να δείχνουν σίγουροι για τις απόψεις τους, β. εκείνοι που είχαν απόλυτη άγνοια για τον όρο και γ. εκείνοι που παραλλήλιζαν τα στερεότυπα του φύλου, με τον όρο της προκατάληψης και του ρατσισμού.

Κατηγορία 1: Ουσιαστική γνώση

Στην παρούσα κατηγορία παρατίθενται οι απόψεις των φοιτητών που γνώριζαν την έννοια του όρου έμφυλα στερεότυπα είτε προσπάθησαν να την προσεγγίσουν.

«σε σχέση με το φύλο?» (συν.1)

«αν δηλαδή η γυναίκα εργάζεται;» (συν.1)

«τα κοινωνικά φύλα που λέμε και ο ρόλος τους» (συν.1)

«Λίγο πολύ ξέρουμε ότι τα στερεότυπα είναι κάτι λανθασμένο, κάτι που δεν ισχύει, μπορεί να έχει μια μικρή δόση αλήθειας που έχει ενισχυθεί και έχει παραπέμψει σε κάποια άλλη θεωρία αλλά θα πρέπει να λάβουμε υπόψη μας και τα αντικειμενικά στοιχεία, κάποια στατιστικά που φανερώνουν κάποιες διαφορές μεταξύ τους τα φύλα.» (συν.1)

«δείχνεις ότι αντιστέκεσαι σε αυτό το στερεότυπο, ενώ σιωπηρά αποδέχεσαι την όλη κατάσταση» (συν.1)

«τα στερεότυπα, όσον αφορά το ρόλο της γυναίκας και του άνδρα αντίστοιχα, υποχρεώσεις και δικαιώματα.» (συν.3)

«Εγώ αυτό που έχω σκεφτεί, είναι τα στερεότυπα με βάση το φύλο.» (συν.3)

Κατηγορία 2: Άγνοια

« αυτό μου κάνει περισσότερο για κοινωνικά φύλλα» (συν.1)

«εμένα μου κάνει για φιλικές σχέσεις, φιλικά στερεότυπα» (συν.1)

«Σκεφτόμουν ακόμα και τους ομοφυλόφιλους. Δεν ξέρω αν συμπεριλαμβάνονται» (συν.3)

«όλοι βγάζουμε κάτι ρεαλιστικό απέναντι στον άλλο κάποιες φορές»(συν.3)

Κατηγορία 3:Παραλληλισμός με προκαταλήψεις ή με το ρατσισμό

«πιστεύω ότι τα στερεότυπα πάνε και λίγο με το ρατσισμό, είναι σα να συμβαδίζουν.» (συν.1)

«και με το ρατσισμό και με τη προκατάληψη» (συν.1)

ΑΞΟΝΑΣ 2 ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΕΜΦΥΛΩΝ ΣΤΕΡΕΟΤΥΠΩΝ

Σύμφωνα με τον δεύτερο άξονα της συνέντευξης οι φοιτητές καλέστηκαν να διατυπώσουν παραδείγματα τόσο από την προσωπική τους εμπειρία , από τον περίγυρό τους αλλά και από το τμήμα της σχολής της Κοινωνικής Εργασίας στα οποία αναδεικνύονται στερεοτυπικές συμπεριφορές μεταξύ των δύο φύλων. Οι συνεντευξιζόμενοι προσπαθώντας να εντοπίσουν παραδείγματα έμφυλης

συμπεριφοράς θα κατανοούσαν και καλύτερα το ερευνητικό θέμα. Αρχικά, παρατέθηκαν δύο γενικά παραδείγματα τα οποία αναδεικνύουν με σαφή τρόπο την στερεοτυπική συμπεριφορά. Στην συνέχεια, οι φοιτητές έδωσαν παραδείγματα ορμώμενα της προσωπικής τους ζωής τα οποία χωρίστηκαν σε δύο υποκατηγορίες: σε εκείνα που διέπονταν από έμφυλη στερεοτυπική συμπεριφορά και σε εκείνα που ήταν απαλλαγμένα από αυτήν ή ακόμη και την κατέκριναν. Η δεύτερη κατηγορία αφορούσε παραδείγματα που οι φοιτητές διαπιστώνουν στο περίγυρό τους. Πως δηλαδή οικογένεια, φίλοι και γνωστοί αντιμετωπίζουν το θέμα. Η τελευταία κατηγορία προέρχεται από τον επαγγελματικό τομέα και τον τομέα της σχολής. Παραδείγματα που χαρακτηρίζουν την στάση των συναδέλφων τους ως θετική, αρνητική ή ουδέτερη απέναντι στα στερεότυπα.

«τα αγοράκια να παίζουν με τα αγοράκια και τα κοριτσάκια με τα κοριτσάκια, το γεγονός να παίζει ένα αγοράκι με ένα κοριτσάκι το βλέπουν..... Το αγόρι πρέπει να παίζει με τα φορτηγά, με τα αυτοκίνητα, να πηδάει πάνω από γκρεμούς και φράχτες κλπ, ενώ το κορίτσι πρέπει να παίζει με τα κουζινικά, πρέπει να ζωγραφίζει να φοράει ροζ να πηγαίνει για χορό. Αν ο άντρας πάει για χορό πάλι του έχουμε βάλει την ταμπέλα» (συν.1)

«βλέπω ότι δεν αναγνωρίζεται το δικαίωμα στις γυναίκες να αποκλίνουμε τόσο, δηλαδή από μικρά αυτό που λέγαμε και από πριν, εσύ θα βοηθάς τους άλλους, είναι το πώς επιβραβεύονται τα κορίτσια όταν θα βοηθήσουν, όταν θα συληφθούν, όταν θα κάνουν όλα αυτά τα φεμινιστικά, ενώ τα αγόρια όταν πουν θα σε βοηθήσω, όταν θα κάνουν πολύ μικρές κινήσεις και λεπτεπίλεπτες θα επικριθούν, οπότε θεωρείται μαγκιά για τα αγόρια ειδικά στην εφηβεία, θεωρείται ότι είναι δημοφιλής ο κάθε έφηβος στις παρέες των συνομηλίκων εάν είναι άγριος και σκληρός, ενώ τα κορίτσια και από μόνα τους έχουν άλλες προσδοκίες από την εφηβεία τους και από τη ζωή τους, όπως και το περιβάλλον τους έχει άλλες προσδοκίες από αυτά.» (συν.1)

Κατηγορία 1: Παραδείγματα από προσωπική εμπειρία

Στην παρούσα κατηγορία οι φοιτητές στην προσπάθεια τους να αναφέρουν παραδείγματα έμφυλης συμπεριφοράς διατυπώνουν γενικά παραδείγματα και ερωτήσεις για να κατανοήσουν καλύτερα αυτό που τους ζητείται.

«και πλέον έχει αλλάξει αυτό, παλιά μέχρι πριν 5-6 χρόνια που είμαστε εμείς στο λύκειο- γυμνάσιο βλέπαμε να καπνίζουν τα αγόρια στις αυλές πίσω, τώρα είναι και τα κορίτσια που το κάνουν αυτό. Αλλά προσπαθούν τα κορίτσια να μοιάσουν στα αγόρια για να ακολουθήσουν αυτό τον τύπο, να είναι ελεύθερα, μαγκιά» (συν.1)

«και ακόμα και στις ηλικίες μας, ακόμα και στο φιλικό μας περιβάλλον έχω δει κοπέλες που έχουν σχέση με αγόρια που θα τις πούνε ότι δεν θα βγεις, δεν με υπολογίζεις γιατί να με αφήσεις για ένα βράδυ μόνο μου, εσύ δεν θα δουλέψεις εγώ είμαι εδώ για σένα εγώ θα σε φροντίζω, εγώ που σε αγαπάω, οι άλλοι είναι κακοί. Και το είδα και στις ηλικίες μας που υποτίθεται είμαστε πιο μορφωμένοι πιο ανοιχτόμυαλοι και όμως υπάρχουν και το βλέπω σε πάρα πολλές» (συν.1)

««Να ρωτήσω κάτι που δεν έχω καταλάβει. Το να σου κάνει εντύπωση κάτι που θα δεις, δ ενομίζω ότι έχει να κάνει με στερεοτυπικ'γ αντίληψη, Δηλαδή, βλέπεις μια γυναίκα να οδηγεί το συρμό του μετρό ή λεωφορείο ας πούμε. Αν από τα 2 μπαίνεις μέσα στον ηλεκτρικό και βλέπεις μόνο άνδρα και δεις μια γυναίκα ξαφνικά να οδηγεί το συρμό, θα ξαφνιαστείς, όχι επειδή δεν θεωρείς τις γυναίκες άξιες να οδηγούν, ξαφνιαζεσαι γιατί δεν έχεις μάθει σε αυτές τις εικόνες και θα πεις: «Ωχ κοίτα πρώτη φορά βλέπω», όπως για παράδειγμα να έβλεπες έξω έναν ηθοποιό που τον βλέπεις στη τηλεόραση. Καταλάβατε;» (συν.2)

«Εμένα μου ήρθε για τους γκει παιδιά, αλλά δεν ξέρω αν σχετίζεται. Επειδή είπατε έμφυλα, αλλά βλέπω πάρα πολύ ότι υπάρχει στερεοτυπία.» (συν.2)

Υποκατηγορία 1: Στερεοτυπική συμπεριφορά

Στην υποκατηγορία της στερεοτυπικής συμπεριφοράς εντάσσονται όλα εκείνα τα παραδείγματα που οι φοιτητές παρέθεσαν και τα οποία προέρχονται από την δική τους προσωπική εμπειρία. Όλα έχουν ως κοινό παρανομαστή πως διακατέχονται από την στερεοτυπία του φύλου.

«ήταν μια γυναίκα μες τη μέση του δρόμου και δεν μπορούσε να πάει ούτε δεξιά ούτε αριστερά είχε κολλήσει εκεί πέρα και λέω εντάξει είχαν ξεκινήσει όλοι να βρίζουν» (συν.1)

Ε. Εννοείς ότι αυτό το πράγμα αυτή η διάθεση σου και συμπεριφορά σου εκείνη τη στιγμή ήταν επειδή ήταν γυναίκα, δεν θα μπορούσε να είναι ένας άνδρας στη μέση του διαδρόμου και να μην κάνει πιο κει; (συν.1)

Νομίζω και ψυχολογικά ήταν ακινητοποιημένη και δεν μπορούσε να κάνει τίποτα, οπότε ένας άνδρας θα το χειριζόταν διαφορετικά, είτε βρίζοντας γενικότερα είτε θα το αντιμετώπιζε πιο δραστικά το όλο θέμα. Η γυναίκα είχε μείνει στάσιμη έχει πάθει μπλάκ αουτ.» (συν.1)

«ας πούμε εγώ έχω αδερφό μικρό και αν λερωθεί το πάτωμα δεν λέει στον αδερφό μου πάρε τη σφουγγαρίστρα να καθαρίσεις το πάτωμα, το λέει σε μένα, δηλαδή υπάρχει ακόμα πολύ έντονο.» (συν.1)

«φανταστείτε πολύ απλά να πάρει ένας άνδρας ένα μηχανάκι και μια γυναίκα ένα μηχανάκι που το έχω παρατηρήσει στο δρόμο διότι έχω δει γυναίκες οδηγούς πέρα από το στερεοτυπικό που έχω εγώ βασικά, μου έκανε μεγάλη εντύπωση το γεγονός ότι βλέπω γυναίκα να οδηγεί μηχανή που αυτό είναι σπάνιο για μένα να βγει στο δρόμο μια γυναίκα με μια μηχανή» (συν.1)

«πάνω σε αυτό έχω ένα περιστατικό που μου έχει κάνει τεράστια εντύπωση, είναι με δύο φίλους μου μια γυναίκα και έναν άνδρα και συζητάνε και λέει η μία θέλω να πάρω δίπλωμα για μηχανή όχι για μηχανάκι και θέλω να ξεκινήσω μαθήματα, της λέει ο φίλος μου μπράβο να ξεκινήσεις αλλά έχεις σκεφτεί το πώς θα σου συμπεριφέρονται οι όλοι άνδρες οδηγοί στο δρόμο επειδή θα είσαι γυναίκα σε μηχανή, ναι λέει το έχω σκεφτεί γι' αυτό και θα φοράω κράνος και θα έχω πιασμένα τα μαλλιά μου και θα

φροντίσω να φοράω ρούχα που να μην θυμίζουν γυναικεία όταν είμαι πάνω στη μηχανή.» (συν.1)

«είχε ένα μεγαλύτερο αδελφό που δεν έκανε τίποτα απολύτως και τα τράβαγε όλα εκείνη. Εγώ ήμουν μέσα στο περιβάλλον και τα έβλεπα μου ερχόταν να πιάσω τον αδελφό της να τον κοπανάω στον τοίχο γιατί εγώ δεν ήμουν σε αυτή τη φάση και δεν θα γινόμουν ποτέ, γιατί μου αρέσει να βοηθάω να συμβάλλω. Έκανα μια σύγκριση των οικογενειών και προσπαθούσα να μπω στη δικιά του θέση και στη δικιά της βέβαια και πως αντιδρούσε σε ορισμένα πράγματα και λέω κοίτα πόσο μεγάλη διαφορά μπορούμε να έχουμε και να μου το εκφράζει πολλές φορές ότι δεν αντέχω, είμαι να σκάσω να ακούω τον πατέρα μου να έρχεται να με βρίζει να με χτυπάει γιατί υπήρχε και αυτό και ήταν πολύ τραγικό, η μάνα μου να μην μπορεί να πει τίποτα γιατί απλά θα τη χτυπούσε και εκείνη και θα έπρεπε να την υποστηρίζω οπωσδήποτε την συμπεριφορά και τη γνώμη του πατέρα και του γιού.» (συν.1)

«ο γιός ήταν το καμάρι του σπιτιού ο οποίος ενδεχομένως μπορεί να δουλεύει μαζί με τον πατέρα και η μάνα δούλευε ενδεχομένως οπότε η κοπέλα καθόταν στο σπίτι και μου έκανε εντύπωση ποιοι ρόλοι έχουν διευθετηθεί και ποιοι ρόλοι είναι στη δική της οικογένεια και στη δικιά μου.» (συν.1)

«να πω πάνω σε αυτό το παράδειγμα που είπα. Ο πατέρας και ο αδελφός της κοπέλας μου είχαν μια άποψη ότι μπράβο που κάνεις αυτά, αλλά μήπως είσαι και ομοφυλόφιλος, γιατί να τα κάνεις αυτά;» (συν.1)

«κάποια στιγμή μόνο έπιασα τον εαυτό μου να λέω στον αδερφό μου που είναι μικρός και έπαιζε με παιχνίδια και τέτοια να έχει ζηλέψει μια ταμιακή μηχανή όπως των σουπερ μάρκετ και λέω ναι εντάξει αλλά μετά λέω παιχνίδι είναι, εντάξει δεν είναι πρόβλημα.» (συν.1)

«ακόμα και τώρα αν πούμε αχ το αγόρι έκλαψε, θα πούμε αχ έκλαψε το γλυκούλη» (συν.1)

«Αν κλάψει μια κοπέλα θα πούμε άστη μωρέ να κλαίει, όλο κλαίνε αυτές. Δηλαδή ακόμα και τώρα το λένε αυτό. Μεγαλώσαμε έτσι και έτσι έχουν μείνει» (συν.1)

«αν αποκλίνεις από τη συνηθισμένη συμπεριφορά ότι θα σου κολλάνε μια ταμπέλα και από τον αντίποδα. Πχ εγώ μικρή θυμάμαι τον εαυτό μου επειδή δεν είχαμε κορίτσια στην γειτονιά και παίζαμε με αγόρια, έπαιζα ποδόσφαιρο, έπαιζα game boy, έπαιζα τάπες, έπαιζα κάρτες και στο σχολείο ήμουν λίγο περίεργη ας πούμε ξεχωριστά. Α αυτή γιατί δεν παίζει κουτσό μαζί μας, γιατί δεν φοράει φουστίτσα να παίζουμε με τις κούκλες.» (συν.1)

«πριν μπω στο TEI αλλά και από το σχολείο μου γιατί είναι στο χώρο της εκπαίδευσης το στερεότυπο. Θεωρούσα ότι τα αγόρια δεν έχουν τόσο πολύ διάθεση για διάβασμα, είναι πιο απαθή όσο αφορά την εκπαιδευτική διαδικασία δεν επενδύουν τόσο στη μόρφωση.» (συν.1)

«Μπαίνοντας στο TEI βλέποντας στο τμήμα μας παρόλο που είναι γυναικοκρατούμενο αλλά βλέποντας τα ποσοστά, σύμφωνα με το ποσοστό των κοριτσιών που είμαι εγγεγραμμένα στη σχολή στα μαθήματα, τα μαθήματα τα παρακολουθούν πάρα πολλά αγόρια.» (συν.1)

«στα περισσότερα αγόρια είναι επιλογή ενώ στα κορίτσια είναι τυχαία.»

«Σε μια σχέση που ήμουν , αυτό αγόρι μου είχα πολύ έντονα αυτές τις αντιλήψεις σαν στερεότυπα και ερχόμασταν συνέχεια σε σύγκρουση με αυτό το θέμα, πως πρέπει να είναι η σχέση ανάμεσα στο ζευγάρι και όσο περνούσε ο καιρός στη σχολή τόσο ποιο έντονο γινόταν αυτό και ερχόμουν σε σύγκρουση με αυτό το άτομο τότε.» (συν.1)

« Για παράδειγμα εμένα οι γονείς μου έχουν κοινή δουλειά, με κάποιες εξαιρέσεις που ο πατέρας μου έχει έξτρα δουλειά. Αυτό είναι ανα διαστήματα, αλλά και πάλι παρόλο που και οι δυο δουλεύουν πολλές ώρες και σε πολύ κουραστική δουλειά και είναι περισσότερο ανδρική, θα μπορούσαμε να πούμε κατά κάποιο τρόπο ή μητέρα μου κουράζεται 3 φορές χειρότερα, αλλά παρόλα αυτά στο σπίτι, κάνει εκείνη τις δουλειές και το μεγάλωμα των παιδιών. Από το παραμικρό μέχρι το πιο μεγάλο. Δεν συμβάλλει ο μπαμπάς μου σχεδόν σε τίποτα είναι πολύ. Ελάχιστο αυτό που κάνει. Το κακό είναι ότι περνάει και στον αδερφό μου αυτό το πράγμα, οπότε εξελίσσεται και πάει από το κακό στο χειρότερο.» (συν.3)

«εγώ φοβάμαι να κανω σχέση, μας έχουν περάσει, ότι η γυναίκα θεωρείτε εύκολη αν κάνει πολλές σχέσεις ενώ ο άνδρας μπορεί να κάνει πολλές σχέσεις και να είναι και καλός σε αυτές» (συν.3)

«Ναι αν έχει κάνει κ πολλές σχέσεις κιόλας ο άνδρας χαίρεται και η γυναίκα που έχει εμπειρίες ο άνδρας που είναι μαζί.» (συν.3)

«Εμένα π.χ. μου απαγορεύουν να πάρω το αυτοκίνητο, μου το δημιουργούν.» (συν.3)

«Εγώ πάντως στο θέμα του φλέρτ, θεωρώ ότι όλα εξαρτώνται από τη γυναίκα. Η γυναίκα θα κοιτάζει, δίνει το σήμα και ο άνδρας ακολουθεί. Αν η γυναίκα δεν «δώσει» κάτι και είναι τελείως αδιάφορη, ουτε ο άνδρας θα κάνει τη κίνηση να έρθει. Εκτός αν είναι του χαρακτήρα του και δεν έχει θέμα και πηγαίνει όπου βρει. Γενικότερα στις σχέσεις έχει το πάνω χέρι η γυναίκα, σε κάποια θέματα, αν όχι σε όλα. Αφήνει να νομίζει ότι ο άνδρας είναι ο κυνηγός, ότι είναι μπροστά. Αν η γυναίκα στη σχέση είναι πιο δυναμική από τον άνδρα και παίρνει όλες τις αποφάσεις και όλες τις πρωτοβουλίες υποτιμά πάρα πολύ τον άνδρα και δεν του κάνει καλό.» (συν.3)

Υποκατηγορία 2: Δεν έχουν στερεοτυπική συμπεριφορά

Στον αντίποδα της παραπάνω υποκατηγορίας είναι τα παρακάτω αποσπάσματα που αφορούν εικόνες και στιγμές από την προσωπική ζωή των σπουδαστών οι οποίοι προσπαθούν να αποκηρύξουν αυτούς τους θέσφατους έμφυλους ρόλους.

«ναι η βλακεία αυτή, γιατί και εγώ μεγάλωσα, είχαμε εργαλεία και άλλα, έπαιρνα και εγώ ένα κατσαβίδι και πήγαινα και έφτιαχνα κάτι. Ακόμα και τώρα θα πάω να δω ποδόσφαιρο, θα πάω να ασχοληθώ με κάτι τέτοιο, πάντα έπαιζα με μπάλα, πάντα έπαιζα με αγόρια και γενικά με τα αγόρια κάνω πολύ καλές συζητήσεις, όχι ότι με τα κορίτσια δεν κάνω παρέα, αλίμονο, αλλά μου φαινόταν από μικρή ότι το έχω αυτό, να συναναστρέφομαι και με αγόρια δεν είχα κανένα πρόβλημα και οι γονείς μου βέβαια γιατί μερικοί το έχουνε.» (συν.1)

«Η μάνα και η κόρη μου λέγανε μπράβο και συγχαρητήρια και είναι πολύ καλό αυτό που κάνεις που βοηθάς την οικογένεια.» (συν.1)

«Εμένα οι δικοί μου γονείς το βλέπουν τελείως διαφορετικά και εγώ δεν πρόκειται να αλλάξω ,το γουστάρω αυτό που κάνω και είναι κάτι το οποίο δεν είναι ότι άλλαξε είναι κάτι που θα παραμείνει και είναι πράγματα που έχω υιοθέτηση εγώ ο ίδιος και δεν πρόκειται να τα αλλάξω. Υπάρχουν κάποια παγιωμένα πράγματα τα οποία τα θεωρώ σωστά και για άλλους δεν είναι.» (συν.1)

«στις προσωπικές σχέσεις ήξερα ότι ο άνδρας πρέπει να κυνηγήσει γιατί αυτός είναι άνδρας, αυτός θα μου στείλει μήνυμα και τώρα βλέπω ότι είναι τελείως λάθος.» (συν.1)

«Εγώ στο περίγυρό μου είχα φίλες που ήταν έτσι και τώρα που έχουν μεγαλώσει καμία σχέδη. Η στερεοτυπία υπήρχε.»(συν. 2)

«να έχουμε στερεότυπα απέναντί τους, απέναντι σε άτομα με διαφορετικές σεξουαλικές προτιμήσεις . Εγώ πιστεύω ότι όλοι έχουμε στερεότυπα μεταξύ μας. Ακόμα γυναίκα προς γυναίκα, άνδρα προς άνδρα, όλοι βγάζουμε κάτι ρεαλιστικό απέναντι στον άλλο κάποιες φορές» (συν.3)

«Έτσι όπως συζητάμε σε μια παρέα που είναι και αγόρια και κορίτσια και συζητούν καταστάσεις, μου είναι πιο εύκολο όταν μου λένε ότι οι γυναίκες είναι έτσι και αν το παρατηρήσω και εγώ, θα το παραδεχτώ πιο εύκολα και να πω ναι υπάρχει αυτό το χαρακτηριστικό σε ένα ποσοστό.» (συν.3)

«εγώ πιστεύω και αυτό που παρατηρώ ότι οι τωρινές γενιές και αυτές που έρχονται ότι θα αλλάξουνε κάπως τα πράγματα. Όπως αλλάζανε από τη γενιά της γιαγιάς μου στη γενιά της μαμάς μου. Όταν της έλεγε(της γιαγιάς μου) η μητέρα μου ότι θα αφήσει τον μπαμπά μου να σκουπίσει το σπίτι , τότε η γιαγιά μου έπαθε απανωτά εγκεφαλικά και της έλεγε θα αφήσεις τον άνδρα σου να σκουπίσει το σπίτι, θ α σε αφήσει, θα σε παρατήσει, αυτό είναι δική σου δουλειά και της απαντούσε ότι δεν προλάβαινε γιατί δούλευε. Στο τέλος απλά έκανε τις δουλειές ο πατέρας μου και δεν το λέγαμε στη γιαγιά μου. Θεωρώ πως οι δουλειές στο σπίτι πρέπει να μοιράζονται. Βλέπω ότι υπάρχει αυτή η γενική αποδοχή, ότι και τα αγόρια και τα κορίτσια κανουν τις δουλειές του σπιτιού, μαγειρεύουν κτλπ. Δηλαδή οι άνδρες θα πλύνουν τα πιάτα αν η γυναίκα θα μαγειρέψει» (συν.3)

«Εγώ πιστεύω ότι η γυναίκα μπορεί να κάνει τα πρώτο βήμα απλά μας αρέσει να έρχεται ο άνδρας πρώτος και να μας δίνει σημασία και να μας μιλάει. Ουσιαστικά δε

νομίζω ότι υπάρχει πρόβλημα στη γυναίκα να μιλήσει πρώτη. Είναι θέμα αρεσκείας. Όταν μας ξεχωρίζει από τους υπόλοιπους, είναι όμορφο.» (συν.3)

Κατηγορία 2: Παραδείγματα από βιώματα του περίγυρου τους- Γενικά

Στην παρούσα κατηγορία εμπεριέχονται τα βιώματα τρίτων κοντινών προσώπων των συνεντευξιαζόμενων ή ακόμη και δικά τους βιώματα στα οποία εμπλέκονται και οι ίδιοι. Η στερεοτυπία πρωταγωνιστεί και σε αυτά τα παραδείγματα.

«έλεγε ο φίλος μου ότι δεν θέλει η γυναίκα του να δουλεύει» (συν.1)

«Δεν μπορώ να το εξηγήσω διαφορετικά αυτό, έβλεπα και άλλες οικογένειες, είχα και μια κοπέλα που ήταν και εκείνη μικρότερη και πέρναγαν τα πάντα από τα χέρια της και τη ρωτούσα πως αντέχεις και μου απάντησε ότι τους αγαπάει και δεν μπορεί να φύγει από το σπίτι.» (συν.1)

«έχω μια προσωπική εμπειρία. Έχω δύο αδελφούς και είμαι ο μικρότερος, κάνω τα πάντα στο σπίτι σαν μικρότερος, έχω μαγειρέψει έχω κάνει τα πάντα ακόμα και τις δουλειές της μάνας μου.» (συν.1)

«ουσιαστικά επειδή οι άλλοι έχουν μεγαλώσει, δουλεύουν και εγώ κάθομαι στο σπίτι και έτσι αναγκαστικά πρέπει να κάνω και εγώ αυτά τα πράγματα. Από την μία μου αρέσει γιατί και εγώ νιώθω ότι συνεισφέρω με αυτό τον τρόπο, γιατί εγώ είμαι στη σχολή και δεν βοηθάω οικονομικά στο σπίτι, ήταν το γαμώτο μου αυτό.» (συν.1)

«εμένα μου ήρθε κάτι στο μυαλό πιο πριν που μιλάγαμε για τις δουλειές του σπιτιού. Όταν σε ένα ζευγάρι τις δουλειές τις κάνουνε μαζί και ξαφνικά με την κρίση βρίσκεται ο πατέρας άνεργος και η μητέρα εργάζεται και συντηρεί την οικογένεια και είναι αυτός που πρέπει να κάνει τις δουλειές του σπιτιού να μεγαλώσει τα παιδιά το πόσο πιεσμένος πρέπει να νοιώθει το πόσο να θεωρεί ότι ευνουχίζεται πάλι το πόσο κατώτερος μπορεί να νοιώθει επειδή δεν έχει τη δυνατότητα να παρέχει οικονομική

στήριξη είναι υποχρεωμένος να στηρίζει το σπίτι στις δουλειές και στην οικογένεια και ουσιαστικά να νομίζει ότι είναι ευνουχισμένος.» (συν.1)

«καλά σίγουρα υπήρχαν στερεότυπα και έμφυλα σαφώς» (συν.2)

Κατηγορία 3: Παραδείγματα από το επάγγελμα της κοινωνικής εργασίας

Σημαντικό ήταν οι φοιτητές να παραθέσουν και παραδείγματα από τον χώρο τόσο της σχολής όσο και από τις εργαστηριακές πρακτικές τους. Αξιοσημείωτο θεωρήθηκε να μπορέσουν οι σπουδαστές να συνδέσουν την στερεοτυπία του φύλου με παραδείγματα μέσα από τον χώρο της Κοινωνικής εργασίας και των συναδέλφων τους. Οι απαντήσεις των φοιτητών για την συγκεκριμένη κατηγορία ταξινομήθηκαν σε δύο υποκατηγορίες. Σε εκείνη της αρνητικής στάσης των συναδέλφων τους απέναντι στα στερεότυπα και δευτερευόντως σε εκείνης της θετικής στάσης που ενστερνίζονται την στερεοτυπία που αφορά τα δύο φύλα.

«δηλαδή κάνω πρακτική σε πλαίσιο παραβατικότητας και βλέπω είναι τεράστια η συμμετοχή η πρόσβαση στην παραβατικότητα μεταξύ των δυο φύλλων. Δηλαδή είναι η συντριπτική πλειοψηφία προνόμιο των ανδρών, των αγοριών η παραβατικότητα. Και βέβαια αυτό το βλέπεις από τα στατιστικά, δεν σου αφήνει περιθώρια να πεις διαφωνώ ή συμφωνώ. Εκεί που θα γίνει η συζήτηση που θα ακουστούν οι απόψεις είναι στο τι το καθορίζει αυτό, στο τι οδηγεί τα αγόρια πως διαμορφώνεται αυτό, γιατί τα αγόρια οδηγούνται περισσότερο στον παραβατισμό.» (συν.1)

Υποκατηγορία 1: Αρνητική στάση

Στην υποκατηγορία αυτή παρατέθηκαν παραδείγματα από τους σπουδαστές που φανερώνουν τόσο οι συνάδελφοι στις εργαστηριακές πρακτικές όσο και οι καθηγητές της σχολής να ενθαρρύνουν την ίση έμφυλη μεταχείριση.

«εγώ στο κέντρο που είμαι το ίδιο μεταχειρίζονται τους άνδρες και τις γυναίκες» (συν.1)

«Νομίζω ότι οι καθηγητές προσπαθούν να το καταπολεμήσουν αυτό.»(συν.3)

Υποκατηγορία 2: Θετική στάση

Σε αντίθεση με την παραπάνω υποκατηγορία εδώ εμφανίζεται οι φοιτητές να μας αναφέρουν παραδείγματα μέσα από την σχολή που υπογραμμίζουν την έμφυλη στερεοτυπική συμπεριφορά που εκδηλώνουν οι συμφοιτητές τους.

«είναι πολύ πιο έμμεσα ενσωματωμένες οι διακρίσεις που υφίσταται οι γυναίκες πλέον υπάρχουν δυο τινά ή να είναι τελείως φαλλοκρατικό και οι γυναίκες να είναι υποδεέστερες πλέον ή να είναι κλασικές αντιλήψεις ότι τα αγόρια είναι πιο ζωηρά, εντάξει δικαιολογείται και αυτό στην προηγούμενη πρακτική μου στο κέντρο παιδοψυχικής υγιεινής που είναι ιατροπαιδιατρικό ερχόντουσαν πολλά πιτσιρίκια και έβλεπα πολλούς ειδικούς όπως μιλούσαν με τους γονείς και έλεγαν να πείτε δραστηριότητες, καλό είναι να εκτονώνεται, αγόρι είναι, αυτή την έκφραση, ενώ για τα κορίτσια να αναπτύξουν ενδιαφέροντα και χόμπι εκτός του σχολείου ούτως ώστε μέσα από αυτό να μαθαίνουμε και άλλα πράγματα, αλλά για τα αγόρια γενικά να εκτονώνονται.» (συν.1)

«Στο μάθημα που σας είπα-κοινωνική της οικογένειας- μας είχε βάλει ο καθηγητής μας να κάνουμε μια αξιολόγηση και είδαμε μια ταινία σχετικά με τη βία τη συζυγική και μας έβαλε κάποιες ερωτήσεις μετά. Μια τραγική ερώτηση ήτανε σε ποια περίπτωση θα δεχόσουν τη βία από τον άνδρα σου και θεώρησαν κάποιες και μας τις διάβασε τις απαντήσεις, εντάξει αφού με ρωτάει εγώ θα απαντήσω για κάποια πράξη βίας και πάρα πολύ μεγάλο ποσοστό απάντησε ότι θα δεχόταν βία για συγκεκριμένο λόγο, άμα τον απατούσε, άμα δεν τον υπολόγιζε, άμα ύψωνα τον τόνο της φωνής μου κλπ.» (συν.1)

«όχι. Ο καθηγητής το έκανε ανιχνευτικά για να δει το πώς το έχουμε στο μυαλό μας. Στο επόμενο μάθημα διάβασα τις απαντήσεις ανώνυμα και είδα τις αντιδράσεις των υπολοίπων που σχολίαζαν αρνητικά και παρόλο που είχαμε την ευκαιρία να το συζητήσουμε μέσα στην τάξη είναι ουσιαστικά λάθος αντίληψη γιατί ουσιαστικά βλέπεις τον εαυτό σου έτσι και βλέπεις αντιδράσεις ορισμένων κοριτσιών που λέγανε, τι λέει τώρα αφού εγώ αυτό πιστεύω και αυτό είναι το σωστό για μένα. Εγώ αυτό δέχομαι γιατί είναι η θέση μου και το έβλεπες στο πρόσωπο ότι είχαν αυτή την αμφισβήτηση. Άρα δεν είναι ο τρόπος που διατυπώνεται η ερώτηση, γιατί αν έλεγε γενικά αν δέχεστε τη βία η

απάντηση θα ήταν αρνητική, οπότε με αυτό τον τρόπο τους έδωσε το έναυσμα να απαντήσουν πιο αναλυτικά.» (συν.1)

«Ένα έντονο στερεότυπο που έχει παρατηρηθεί είναι ότι δεν υπάρχουν αγόρια στη σχολή. Είμαστε 100 κορίτσια για παράδειγμα και 10 αγόρια. Δεν θέλουν τα αγόρια να γίνουν κοινωνικοί λειτουργοί. Θέλουν το επάγγελμα τους να έχει κύρος.» (συν.3)

«Ναι μεν ο φοιτητής μαθαίνει μέσα στη σχολή μέσω βιωματικών ασκήσεων να τα ξεπεράσει, αλλά έχουμε δει και το αντίθετο, ότι δηλαδή μπορεί από την αρχή να αποκλείσει μια ομάδα με την οποία δεν θα θέλει να ασχοληθεί. Πολλές φορές για παράδειγμα έχουμε ακούσει την έκφραση «Δεν θα ασχοληθώ με τους τάδε ... γιατί είναι έτσι...» (συν.3)

«Εγώ έχω παρατηρήσει περιπτώσεις που οι κοινωνικοί λειτουργοί δεν έχουν την πρόθεση να ξεπεράσουν τυχόν στερεοτυπικές τους αντιλήψεις». (συν.3)

«Για παράδειγμα ένας άντρας μπορεί να είναι βίαιος. Ούτε αυτό μπορώ να διαχειριστώ ιδιαίτερα.» (συν.3)

ΑΞΟΝΑΣ 3 ΣΤΑΣΗ

Ένας από τους σημαντικότερους άξονες της συνέντευξης ήταν εκείνος μέσω του οποίου σκιαγραφείται η στάση των φοιτητών έναντι των έμφυλων διακρίσεων. Θεωρήθηκε χρήσιμο ο άξονας να χωριστεί σε δύο βασικές κατηγορίες. Στην προσωπική στάση των φοιτητών για το θέμα και στην επαγγελματική τους στάση. Και οι δύο αυτές κατηγορίες απαρτίζονται από δύο υποκατηγορίες που εκδηλώνουν η μια την στερεοτυπική στάση και η άλλη την μη στερεοτυπική. Για το ζητούμενο της συγκεκριμένης μελέτης κρίθηκε αναγκαίο να διερευνηθούν οι απόψεις των φοιτητών για τους έμφυλους ρόλους και τα στερεότυπα που ελλοχεύουν μέσα σε αυτούς και κατ' επέκταση να αναδειχθεί η στάση τους αναφορικά με το ζήτημα μέσω των λεγομένων τους.

Κατηγορία 1: Προσωπική στάση

Η πρώτη κατηγορία αφορά τις απόψεις των φοιτητών που σκιαγραφούν την γενική προσωπική τους στάση στο ζήτημα των έμφυλων στερεοτύπων.

«Υπάρχουν διαφορετικές ορμόνες μεταξύ των ανδρών και των γυναικών που επηρεάζουν γενετικά-βιολογικά» (συν.1)

«εγώ συμφωνώ» (συν.1)

«-είναι έκδηλα στην καθημερινότητα

-απλά πρέπει να τα παρατηρείς

-είναι θέμα αν τα έχεις παρατηρήσει ή όχι» (συν.1)

«εγώ παρατηρώ ότι δεν είναι μόνο τα κορίτσια που καταπιέζονται από ντα πρότυπα, και τα αγόρια καταπιέζονται.» (συν.1)

«ναι αλλά στον αντίποδα όμως να το λέμε και αυτό υπάρχουν και πολλές γυναίκες που θα πουνε εντάξει δέχομαι να με βοηθήνε στις δουλειές και οι άνδρες αλλά θα πούνε ε και να το κάνει θα το κάνει χάλια και μετά θα πρέπει να το ξανακάνω εγώ. Δηλαδή είναι και οι γυναίκες δεν είναι πάντα οι άνδρες. Και το δεύτερο είναι ότι είναι ανάγκη να κάνει δουλειές και τον ευχαριστώ που με βοηθάει, ενώ κανείς δε λέει ότι μοιραζόμαστε τις δουλειές.» (συν.1)

«βλέπω ότι δεν αναγνωρίζεται το δικαίωμα στις γυναίκες να αποκλίνουμε τόσο, δηλαδή από μικρά αυτό που λέγαμε και από πριν, εσύ θα βοηθάς τους άλλους, είναι το πώς επιβραβεύονται τα κορίτσια όταν θα βοηθήσουν, όταν θα συληφθούν, όταν θα κάνουν όλα αυτά τα φεμινιστικά, ενώ τα αγόρια όταν πουν θα σε βοηθήσω, όταν θα κάνουν πολύ μικρές κινήσεις και λεπτεπίλεπτες θα επικριθούν, οπότε θεωρείται μαγκιά για τα αγόρια ειδικά στην εφηβεία, θεωρείται ότι είναι δημοφιλής ο κάθε έφηβος στις παρέες των συνομηλίκων εάν είναι άγριος και σκληρός, ενώ τα κορίτσια και από μόνα τους έχουν άλλες προσδοκίες από την εφηβεία τους και από τη ζωή τους, όπως και το περιβάλλον τους έχει άλλες προσδοκίες από αυτά.» (συν.1)

«και πλέον έχει αλλάξει αυτό, παλιά μέχρι πριν 5-6 χρόνια που είμαστε εμείς στο λύκειο- γυμνάσιο βλέπαμε να καπνίζουν τα αγόρια στις αυλές πίσω, τώρα είναι και τα κορίτσια που το κάνουν αυτό. Αλλά προσπαθούν τα κορίτσια να μοιάσουν στα αγόρια για να ακολουθήσουν αυτό τον τύπο, να είναι ελεύθερα, μαγκιά» (συν.1)

«Με ποιο θέμα υπάρχει στερεοτυπία όσον αφορά τους γκει? Ότι οι γκει έχουν οι περισσότεροι AIDS από ότι οι στρειτ. Αυτό είναι ένα στερεότυπο.» (συν.2)

««Να ρωτήσω κάτι που δεν έχω καταλάβει. Το να σου κάνει εντύπωση κάτι που θα δεις, δ ενομίζω ότι έχει να κάνει με στερεοτυπικ'γ αντίληψη, Δηλαδή, βλέπεις μια

γυναίκα να οδηγεί το συρμό του μετρό ή λεωφορείο ας πούμε. Αν από τα 2 μπαίνεις μέσα στον ηλεκτρικό και βλέπεις μόνο άνδρα και δεις μια γυναίκα ξαφνικά να οδηγεί το συρμό, θα ξαφνιαστείς, όχι επειδή δεν θεωρείς τις γυναίκες άξιες να οδηγούν, ξαφνιάζεσαι γιατί δεν έχεις μάθει σε αυτές τις εικόνες και θα πεις: «Ωχ κοίτα πρώτη φορά βλέπω», όπως για παράδειγμα να έβλεπες έξω έναν ηθοποιό που τον βλέπεις στη τηλεόραση. Καταλάβατε;» (συν.2)

«υπάρχουν αυτά τα στερεότυπα γενικά» (συν.2)

«δεν με ενοχλεί, αλλά μου κάνει εντύπωση ότι το αγοράκι που παίζει μόνο με κούκλες ή που θέλει να είναι μόνο μετά κορίτσια, θα καταλάβω ότι κάτι δεν πάει καλά, ότι κάτι συμβαίνει. Όχι ότι είναι κακό αλλά θα πω κάτι γίνεται» (συν.2)

«θα παραξενευτώ γιατί μεγαλώνοντας θα αναρωτηθώ αυτό το παιδάκι πως θα είναι θα το πάω πάρα πέρα.» (συν.2)

«Δε νομίζω ότι για αυτό θεωρούνται καλύτερες οι γυναίκες. Απλά προσέχουν και τον άλλο οδηγό εφόσον δεν τρέχουν και προσέχουν στους δρόμους. Έχω δει και πολύ καλές γυναίκες οδηγούς και πολύ κακούς άνδρες οδηγούς» (συν.3)

«όχι θεωρώ πως δεν υπήρχαν καν ευκαιρίες. Ποιος θα σκεφτόταν το '30, το '40, το '50 ότι η γυναίκα θα δουλεύει και αν σκεφτείς δεν είναι τόσο μακριά., οι γονείς μας γεννήθηκαν μια δεκαετία αργότερα. Η να σκέφτονταν ότι ένας άνδρας δεν θα δουλεύει και θα κρατάει την οικογένεια και το νοικοκυριό ή μια γυναίκα να κάνει κάποια συγκεκριμένα επαγγέλματα ή ένας άνδρας να κάνει συγκεκριμένα επαγγέλματα.» (συν.3)

«Θεωρώ πως έχουμε αλλά δεν τα αντιλαμβανόμαστε όλα. Αυτό δηλαδή που είπα πριν για τις γυναίκες. Εγώ το έχω ως στερεότυπο, όμως δεν μου αρέσει που το έχω. Το γεγονός ότι πιάνεις τον εαυτό σου μερικές φορές ότι έχεις έμφυλα στερεότυπα. Νομίζω μετράει η προσπάθεια στο να σταματήσεις να τα έχεις, Να μην υπάρχουν πια. Στερεότυπα πάντα θα υπάρχουν. Το θέμα είναι εσύ πως τα διαχειρίζεσαι. Τα συνεχίζεις, τα συντηρείς και κινείσαι με βάση αυτά ή όποτε σου έρχεται μια σκέψη στο μυαλό την αμφισβητείς, τη ξανασκέφτεσαι και προσπαθείς να την αλλάξεις.» (συν.3)

«Εμένα πάλι δεν θα μου άρεσε αν κάποιος είχε υπερβολικά πολλές σχέσεις» (συν.3)

Υποκατηγορία 1: Στερεοτυπική συμπεριφορά

Οι παρακάτω απόψεις που μας παρέθεσαν οι σπουδαστές, σε σχετικές ερωτήσεις που τους διατυπώθηκαν για την προσωπική τους στάση στο ζήτημα διακρίσεων με βάση το φύλο, πλαισιώνονται από μια στερεοτυπική αντίληψη σχετικά με το θέμα. Αναγνώνοντας τα παρακάτω αποσπάσματα εύκολα γίνεται διακριτό πως οι αντιλήψεις των φοιτητών για τα στερεότυπα είτε που βιώνουν προσωπικά είτε αυτά που αντιμετωπίζουν στην κοινωνία ενθαρρύνουν αυτή την επικρατούσα στερεοτυπική αντίληψη.

«ο ρόλος της είναι να είναι στο σπίτι να κάνει δουλειές να κάνει να ράνει φροντίζει τα παιδιά. Τώρα μπορεί να δουλεύει, να μπορεί να βγει, αλλά πάλι ο ρόλος της είναι μέσα στο σπίτι. Μπορεί ο άντρας λίγο να τη βοηθήσει, να το παίζουμε λίγο ότι είμαστε ίσοι και ότι βοηθάμε να πάμε μαζί για τα ψώνια το Σάββατο, αλλά φαινομενικά τα πράγματα είναι τα ίδια, μπορεί λίγο να έχουν πάει προς το καλύτερο αλλά και πάλι φαινομενικά, όχι στην ουσία, οι αντιλήψεις είναι οι ίδιες μέσα.» (συν.1)

«στο συναισθηματικό κομμάτι που λέγαμε πιο πριν. Αν και δεν πίστευα και εξακολουθώ να μην πιστεύω ότι οι γυναίκες είναι πάντα πιο συναισθηματικές και οι άνδρες πιο παγωμένοι. Είχα πιάσει πολλές φορές τον εαυτό μου να φέρεται λίγο πιο διαφορετικά και να προσεγγίζω λίγο πιο διαφορετικά κάποιους ανθρώπους δηλαδή όταν μίλαγα με μια γυναίκα και μου ζητούσε κάποια βοήθεια και μου ζητούσε κάτι το πήγαινα πιο πολύ στο συναισθηματικό κομμάτι, να είχα πιο πολύ υπομονή να το προσέγγιζα διαφορετικά, ενώ στον άνδρα να έπιανα κάποια άλλα σημεία το προσέγγιζα τελείως διαφορετικά, επικεντρωνόμουν κάπου αλλού. Και ακόμα μου συμβαίνει ίσος όχι σε τόσο μεγάλο βαθμό, άλλαξε ο τρόπος προσέγγισης. Σαν στερεότυπο δεν υπήρχε τόσο» (συν.1)

«Κατάλαβα ακόμα και τώρα πως όσο και να μη φαίνεται ή γίνεται πολύ έμμεσα εξακολουθούν οι γυναίκες να μην είναι ισάξιες ας πούμε στις σχέσεις τους και να μη το καταλαβαίνουν οι ίδιες αφού νομίζουν ότι είναι ίσιες αφού οδηγάνε και κάνουν και ράνουν αλλά στη πραγματικότητα δεν είναι. Ότι οι άνδρες φέρονται διαφορετικά ότι είναι ακόμη και τώρα φαλλοκρατική κοινωνία και ας μην το καταλαβαίνουμε εμείς οι γυναίκες. Και ότι λύνουν όλα τα προβλήματα και ότι τις πιο πολλές φορές χρυσώνουν

το χάπι. Και τώρα το παρατηρώ πολύ πιο έντονα που έχω μπει στη σχολή στις σχέσεις των φίλων μου με το άλλο φύλλο και σε μένα μπορεί.» (συν.1)

«φανταστείτε πολύ απλά να πάρει ένας άνδρας ένα μηχανάκι και μια γυναίκα ένα μηχανάκι που το έχω παρατηρήσει στο δρόμο διότι έχω δει γυναίκες οδηγούς πέρα από το στερεοτυπικό που έχω εγώ βασικά, μου έκανε μεγάλη εντύπωση το γεγονός ότι βλέπω γυναίκα να οδηγεί μηχανή που αυτό είναι σπάνιο για μένα να βγει στο δρόμο μια γυναίκα με μια μηχανή» (συν.1)

«εκεί νομίζω ότι παίζει και το άλλο ότι όταν έχεις μεγαλώσει και έχεις συνηθίσει να είσαι ο ισχυρός εντός και εκτός εισαγωγικών και να έχεις ένα κυρίαρχο ρόλο, όταν ξαφνικά έρχεται το αντίθετο φύλο και αρχίζει να διεκδικεί κάποια δικαιώματα νοιώθεις και ευνουχισμένος κάποια στιγμή άρα εκεί νοιώθεις και το καπέλωμα εκεί νοιώθεις και αυτή την πίεση.» (συν.1)

«πιο πολλές γυναίκες το θέλουν αυτό» (συν.1)

«και μερικοί άνδρες.» (συν.1)

«παίρνει το ρόλο της νοικοκυράς και τώρα θα είμαι η κυρία του σπιτιού, και εγώ θα μαγειρεύω, εγώ θα έχω τον έλεγχο» (συν.1)

«Δεν είχα ποτέ τίποτα τραγικές αντιλήψεις. Ήμουν κάτι ουδέτερο, μπορεί να έλεγα σε μια σχέση εντάξει άντρας είναι δεν πειράζει και λίγο να τους δικαιολογούσα.» (συν.1)

«να δεις, αν δεις ένα παιδάκι- αγοράκι να παίζει με μια μπάμπι δεν θα το πεις και φυσιολογικό, δεν θα το πω νορμάλ, θα μου έκανε εντύπωση» (συν.2)

«κοίταζε όμως άμα παίζει μόνο με κούκλες και να μη θέλει τίποτα, τότε υπάρχει θέμα» (συν.2)

«θεωρώ ότι είναι πιο εύκολο να βγάλεις στερεότυπα προς το δικό σου φύλο παρά στο αντίθετο(ανδρικό στη συγκεκριμένη περίπτωση). Είναι πιο εύκολο να πεις ότι «κοίτα τι έκανε η γυναίκα αυτή παρά ο άνδρας»» (συν.3)

«Έτσι όπως συζητάμε σε μια παρέα που είναι και αγόρια και κορίτσια και συζητούν καταστάσεις, μου είναι πιο εύκολο όταν μου λένε ότι οι γυναίκες είναι έτσι και αν το παρατηρήσω και εγώ, θα το παραδεχτώ πιο εύκολα και να πω ναι υπάρχει αυτό το χαρακτηριστικό σε ένα ποσοστό.» (συν.3)

«Δεν είναι απαραίτητο ότι λέμε να είναι απόλυτο. Για τις γυναίκες οδηγούς π.χ. ότι δεν είναι τόσο καλοί οδηγοί όσο οι άνδρες. Ως ένα βαθμό και εγώ το πιστεύω αυτό.» (συν.3)

«οι άνδρες έχουν το άλλο στην οδήγηση, να πατήσω λίγο το γκάζι, να τρέξει το αμάξι» (συν.3)

«Οι άνδρες προτιμούν τα σπορ αυτοκίνητα και θέλουν να τρέχουν, ενώ εμείς (οι γυναίκες) προτιμούμε την οδήγηση μέσα στη πόλη, εκ του ασφαλούς, πιο μαζεμένα.» (συν.3)

«Απλά προσέχουν και τον άλλο οδηγό εφόσον δεν τρέχουν και προσέχουν στους δρόμους.» (συν.3)

«όχι απλά σχετικά με εμένα θα προσπαθήσω όταν θα φτιάξω οικογένεια να ισορροπήσω κάπως τα πράγματα. Είναι και κάποια πράγματα που περνάνε χωρίς να το καταλαβαίνεις, δηλαδή είναι πολύ μεγάλη πιθανότητα να είμαι αυτή που θα μαγειρεύει μέσα στο σπίτι. Παρόλα αυτά όμως πιστεύω ότι μπορούμε κάπως να το ισορροπήσουμε άμα το θέλουμε.» (συν.3)

«Υπάρχουν κατασκευασμένοι ρόλοι από τη κοινωνία» (συν.3)

«Ναι, αυτό. Η γυναίκα δεν είχε βέβαια τόσες ασχολίες παλιά, ενώ τώρα έχει. Δεν δούλευε καν.

Δεν είχε τόσες δυνατότητες» (συν.3)

«εγώ φοβάμαι να κανω σχέση, μας έχουν περάσει, ότι η γυναίκα θεωρείτε εύκολη αν κάνει πολλές σχέσεις ενώ ο άνδρας μπορεί να κάνει πολλές σχέσεις και να είναι και καλός σε αυτές» (συν.3)

«Ναι αν έχει κάνει κ πολλές σχέσεις κιόλας ο άνδρας χαιρείται και η γυναίκα που έχει εμπειρίες ο άνδρας που είναι μαζί.» (συν.3)

«Θεωρώ χωρίς να παρεξηγηθώ με αυτό που θα πω, ότι ο άνδρας πρέπει να έχει ένα δυναμισμό παραπάνω, δεν θεωρώ ότι είναι ανώτερος από τη γυναίκα απλά θα προσφέρει αυτός ο δυναμισμός, προστασία στη γυναίκα, όταν θα τη χρειαστεί. Δεν ξέρω αν θεωρείται στερεότυπο αλλά κάποιες φορές νιώθω ο τι χάνονται οι ρόλοι και υποβαθμίζουμε τον άνδρα λίγο περισσότερο απ ότι θα έπρεπε. Σίγουρα όλα αυτά είναι

ανάλογα με τον άνθρωπο, όπως είπαμε πριν οι γυναίκες είναι χάλια οδηγοί. Μια γυναίκα τη κάνουν να φοβάται να οδηγήσει ή γενικά της δημιουργούν τέτοια αισθήματα και θεωρεί τον εαυτό της κατώτερο, δεν σημαίνει ότι είναι.» (συν.3)

«Αλλά πάνω απ' όλα αυτή η ανισότητα που υπάρχει ανάμεσα στον άνδρα και τη γυναίκα, είναι αυτ'ς ο δυναμισμός, είναι πάνω απ' όλα για αυτό και στο φλέρτ θεωρώ ότι πρέπει να έχει ο άνδρας το πάνω χέρι. Να κάνεις τη κίνησή σου σα γυναίκα, ένα βλέμμα, ένα χαμόγελο, αλλά δεν θα είσαι εσύ αυτ'η που θα πάει πρώτη. Ο άνδρας πρέπει να προστατεύει τη γυναίκα και σε επαγγελματικά θέματα αν θα προκύπτουν. Προστασία εννοώ ακόμα και τη λεκτική βοήθεια.» (συν.3)

«Βασικά εγώ συμφωνώ και καταλαβαίνω ακριβώς τι λειου η Αντωνία. Πολλές φορές οι γυναίκες θέλουν να αισθάνονται μια ασφάλεια και προστασία, οπότε αναζητούν και περιμένουν από τον άλλο ως άνδρα να στα προσφέρει. Χωρίς να σημαίνει κάτι αυτό απόλυτα. Είναι το ξεκίνημα, κάποιος πρέπει να κάνει τη πρώτη κίνηση» (συν.3)

«Ναι απ' ότι φαίνεται.» (συν.3)

«-Ναι μάλλον έτσι είναι

-Ναι έχουμε αυτά που θέλουμε να κρατήσουμε» (συν.3)

«Όσον αφορά τους άνδρες απλά έχουν πιο πολύ μυϊκή δύναμη και είναι πιο μεγαλόσωμοι από τις γυναίκες, σου εμπνέουν εμπιστοσύνη, -αμα γινει κατι θα μπορέσει να σε προστατέψει-. Ενώ αν είναι ένας άνδρας σαν κ ε σένα δεν στο βγάζει εύκολα.» (συν.3)

«Εγώ πάντως στο θέμα του φλέρτ, θεωρώ ότι όλα εξαρτώνται από τη γυναίκα. Η γυναίκα θα κοιτάζει, δίνει το σήμα και ο άνδρας ακολουθεί. Αν η γυναίκα δεν «δώσει» κάτι και είναι τελείως αδιάφορη, ουτε ο άνδρας θα κάνει τη κίνηση να έρθει. Εκτός αν είναι του χαρακτήρα του και δεν έχει θέμα και πηγαίνει όπου βρει. Γενικότερα στις σχέσεις έχει το πάνω χέρι η γυναίκα, σε κάποια θέματα, αν όχι σε όλα. Αφήνει να νομίζει ότι ο άνδρας είναι ο κυνηγός, ότι είναι μπροστά. Αν η γυναίκα στη σχέση είναι πιο δυναμική από τον άνδρα και παίρνει όλες τις αποφάσεις και όλες τις πρωτοβουλίες υποτιμά πάρα πολύ τον άνδρα και δεν του κάνει καλό.» (συν.3)

«Συμφωνώ μαζί της όσον αφορά το φλερτ. Όσον αφορά τις αποφάσεις και το αντίθετο να γίνει και παίρνει ο άνδρας όλες τις αποφάσεις και τις πρωτοβουλίες, τότε η γυναίκα

θα νιώσει μειονεκτικά. Η ισορροπία πρέπει να επιδιώκεται και από τα δυο μέρη.» (συν.3)

«Ναι κατά την γνώμη μου έχουν μάθει να εκφράζονται με τρόπους πιο επιθετικούς. Για παράδειγμα στο ποδόσφαιρο ή στα αθλήματα που απασχολούνται θεωρώ ότι αυτό που βγάζουν τις ώρες που είναι ελεύθεροι να εκφραστούν είναι και ο χαρακτήρας τους. Αυτό δεν μπορώ να διαχειριστώ. Δυσκολεύομαι στο να προσεγγίσω ένα άτομο όταν το έχω δει να είναι επιθετικό σε κάποιο άλλο. Δεν μπορώ.» (συν.3)

Υποκατηγορία 2: Μη στερεοτυπική συμπεριφορά

Οι γνώμες που διατυπώθηκαν και συμπεριλήφθηκαν στην υποκατηγορία της «μη στερεοτυπικής συμπεριφοράς» εμφανίζουν ενστάσεις ως προς κάθε δομημένη διάκριση σχετικά με τα θέματα του φύλου.

«Παίζει ρόλο σε αυτό που λέγαμε πιο πριν ότι οι γυναίκες είναι πιο συναισθηματικές. Για τους άνδρες υπάρχουν κάποια κοινωνικά επαγγέλματα που θεωρούνται ταμπού. Όταν ασχολείσαι με ένα ανθρωπιστικό επάγγελμα μπορεί να σε βγάλουν και γκέι, γιατί ντε και καλά είσαι πιο ευαίσθητος. Ενώ στην ουσία δεν είμαστε όλοι οι άνθρωποι ίδιοι; οι καρδιά μας και το μυαλό μας είναι διαφορετικά πλασμένα, η κοινωνία τα έχει κάνει έτσι.» (συν.1)

«Τι διάθεση, προδιάθεση έχεις όχι να αποδεχτείς μια άποψη να την μελετήσεις να την φιλτράρεις και αν σου κάνει να την πάς πάρα πέρα να την απορρίψεις. Αν από την αρχή εγώ πάω με ένα σκεπτικό ότι εγώ έχω κάποιες απόλυτες αντιλήψεις και ότι και να μου πει ο άλλος εγώ αυτό πιστεύω τότε προφανώς και δεν θα σου κάνει τίποτα το μάθημα, δεν θα σου δώσει την παραμικρή αφορμή να το ψάξεις.» (συν.1)

«Και του λέω μα γιατί αν προσφέρει και η γυναίκα σου στο σπίτι και βοηθάς και εσύ και μοιραστείτε τις δουλειές και κάνετε το παιδί.» (συν.1)

«Θέλω να πω ότι οι γυναίκες είναι πιο συναισθηματικές από τους άνδρες και αυτό το πιο κλασικό στερεότυπο στο ότι εγώ δεν το πιστεύω καθόλου αυτό, νομίζω ότι η προδιάθεση είναι η ίδια για την συναισθηματική νοημοσύνη, απλώς επειδή από παλιά από καταβολής κόσμου υπάρχει ότι οι άνδρες πρέπει να είναι πιο ισχυροί οπότε και τα αγόρια δεν είναι ότι δεν έχουνε την ίδια ποιότητα συναισθημάτων με τα κορίτσια, απλώς

καταπιέζονται πολύ περισσότερο να τα εκφράσουν και γι αυτό δεν τα εκφράζουν τόσο επειδή κατακρίνονται και θα θεωρηθούν κάτι άλλο. Δεν είναι ότι δεν υπάρχουν είναι ότι δεν εκδηλώνονται με τον ίδιο τρόπο.» (συν.1)

«του να δουλεύει, θα δουλεύει μόνο αυτός. Και του λέω μα γιατί αν προσφέρει και η γυναίκα σου στο σπίτι και βοηθάς και εσύ και μοιραστείτε τις δουλειές και κάνεται το παιδί. Και λέει ένας φίλος μου τον μεγάλωσε η γιαγιά του και δεν λέει ποτέ ότι μεγάλωσε με τη μαμά του και λέει η φίλη μου ναι εγώ παρόλο που σπουδάζει βρεφοκομία λέει ναι και εγώ θέλω να κάθομαι να φροντίζω τον άντρα μου και τα παιδιά μου, άρα επικρότησε αυτό που είπε. Και λέω εφόσον σπουδάζει και είναι δικαίωμά της να πάρει πτυχίο να μην πάρει να το κρεμάσει στον τοίχο, ποιος ο λόγος να μην συνεισφέρουμε και οι δύο στο σπίτι.» (συν.1)

«. Εμένα οι δικοί μου γονείς το βλέπουν τελείως διαφορετικά και εγώ δεν πρόκειται να αλλάξω ,το γουστάρω αυτό που κάνω και είναι κάτι το οποίο δεν είναι ότι άλλαξε είναι κάτι που θα παραμείνει και είναι πράγματα που έχω υιοθέτηση εγώ ο ίδιος και δεν πρόκειται να τα αλλάξω. Υπάρχουν κάποια παγιωμένα πράγματα τα οποία τα θεωρώ σωστά και για άλλους δεν είναι.» (συν.1)

«εμένα ο αδερφό μου, έπαιζε μαζί μου με τις κούκλες μου και μια χαρά αγόρι είναι τώρα» (συν.2)

«οπότε είναι περίεργο ένα παιδί να παίζει μόνο με κούκλες, είναι λίγο περίεργο, υπάρχει ένα θέμα θα σκεφτώ» (συν.2)

«Οι γυναίκες δεν ξέρουν να οδηγούν. Το οποίο δεν είναι και τόσο ορθό.» (συν.2)

«εμένα θα μου κάνει εντύπωση που θα δω ένα παιδί να παίζει μόνο με αυτοκινητάκια. Θα μου κάνει εντύπωση. Κατι θα σκεφτώ ότι το παιδί αυτό αργότερα θα έχει κάποιο θέμα» (συν.2)

«αν δεις έναν άνδρα να φοράει μόνο λουλουδάτα ρούχα, με φανταχτερά χρώματα και υφασμάτινα παντελόνια. Για παράδειγμα συγκεκριμένα λουλουδάτο παντελόνι, ροζ πουκάμισο και πασμίνα φούζια» (συν.2)

«όχι, εγώ στερεοτυπικά θα θεωρούσα ότι αυτός ο άνθρωπος ενδέχεται να είναι και ομοφυλόφιλος» (συν.2)

«Δεν συμφωνώ. Πιστεύω, ότι υπάρχουν ριψοκίνδυνες γυναίκες και φοβιτσιάριδες άνδρες αντίστοιχα.» (συν.3)

« Έχω δει και πολύ καλές γυναίκες οδηγούς και πολύ κακούς άνδρες οδηγούς.» (συν.3)

«εγώ πιστεύω και αυτό που παρατηρώ ότι οι τωρινές γενιές και αυτές που έρχονται ότι θα αλλάζουνε κάπως τα πράγματα.» (συν.3)

«Το μοτίβο αυτό, το κλασσικό, άνδρας- γυναίκα, γυναίκα κάνει τις δουλειές του σπιτιού, ισχύει μέχρι και τη γενιά των γονιών μου, δηλαδή από εδώ και πέρα επειδή έχουν αλλάξει αρκετά τα πράγματα και η νοοτροπία μας, δεν πιστεύω ότι θα υπάρχει γυναίκα, στο κλασσικό μοτίβο, κλείνομαι σπίτι, κάνω δουλειές, φυλάω παιδιά και μέχρι εκεί. Γιατί οι γυναίκες ζητούν, διεκδικούν πολύ περισσότερα και κυνηγούν τη καριέρα τους και κάνουν πράγματα για τον εαυτό τους παράλληλα με τον ρόλο που έχουν σε μια οικογένεια, αλλά πιστεύω ότι έχει αλλάξει αρκετά ο ρόλος του άνδρα μέσα στο σπίτι. Δηλαδή οι δικές μας οικογένειες θα είναι πολύ διαφορετικές απ' ότι των γονιών μας. Αυτό θεωρώ και βλέπω και από τις τωρινές μας σχέσεις, ακόμα και από την πιο εφήμερη, ότι τα αγόρια δεν συμπεριφέρονται όπως οι μπαμπάδες μας ή οι παππούδες μας, όσον αφορά τη νοοτροπία, είμαι ο άνδρας μέσα στο σπίτι και δεν κάνω το νοικοκυριό. Θεωρώ ότι έχει αλλάξει αυτό και ότι όσο το διεκδικούμε θα αλλάξει όλο και περισσότερο, είναι στο χέρι της γυναίκας και της κάθε γυναίκας, το τι απιτεί μέσα σε ένα σπίτι, τι δέχεται τι δεν δέχεται, όσο κ αν η κοινωνία μας ωθεί στο οι γυναίκες πρέπει να είναι μέσα στο σπίτι και κατώτερες από τον άνδρα.» (συν.3)

«Θεωρώ πως οι δουλειές στο σπίτι πρέπει να μοιράζονται. Βλέπω ότι υπάρχει αυτή η γενική αποδοχή, ότι και τα αγόρια και τα κορίτσια κανουν τις δουλειές του σπιτιού, μαγειρεύουν κτλπ. Δηλαδή οι άνδρες θα πλύνουν τα πιάτα αν η γυναίκα θα μαγειρέψει.» (συν.3)

«Δυνατότητες είχε, απλά μπορεί να μην της έδινε την ευκαιρία η κοινωνία να τις αξιοποιήσει.» (συν.3)

«-Εγώ πιστεύω ότι η γυναίκα μπορεί να κάνει τα πρώτο βήμα απλά μας αρέσει να έρχεται ο άνδρας πρώτος και να μας δίνει σημασία και να μας μιλάει. Ουσιαστικά δε νομίζω ότι υπάρχει πρόβλημα στη γυναίκα να μιλήσει πρώτη. Είναι θέμα αρεσκείας. Όταν μας ξεχωρίζει από τους υπόλοιπους, είναι όμορφο.» (συν.3)

«πιστεύω ότι είναι θέμα χαρακτήρα , δεν είναι κακό ο άντρας να μαγειρεύει, ούτε σημαίνει ότι πρέπει να βρεις άντρα να μαγειρεύει. Δεν πιστεύω ότι η γυναίκα το μόνο που έχει να κάνει είναι να μαγειρέψει , να κάνει παιδιά και να πλένει. Είναι θέμα του ζευγαριού να το συζητήσουν και να τα βρουν. Δεν θα το κρίνουμε εμείς.» (συν.3)

«Αυτό σχετίζεται και στον τρόπο που έχει μεγαλώσει ο καθένας. Εγώ ήμουν πάντα αντιδραστική σε αυτά που πρέσβευε η οικογένεια μου και ερχόμενη εδώ δεν άλλαξα κάτι γιατί τα είχα ήδη εντοπίσει και δουλέψει.» (συν.3)

Κατηγορία 2: Επαγγελματική στάση

Η κατηγορία που ακολουθεί περιλαμβάνει τις διατυπώσεις των φοιτητών σχετικά με το πώς αντιμετωπίζουν τα στερεότυπα από την επαγγελματική σκοπιά. Πως λειτουργούν και αντιμετωπίζουν ή θα αντιμετωπίσουν περιστατικά, που θα προκύψουν και θα αφορούν τέτοια στερεότυπα, στις εργαστηριακές πρακτικές τους. Η κατηγορία αυτή συμπεριλαμβάνει μια υποκατηγορία με θέσεις που ενστερνίζονται την μη στερεοτυπική συμπεριφορά των επαγγελματιών κοινωνικών λειτουργών.

«αυτό έχει να κάνει από ποιον εκφράζεται αυτή η στερεοτυπική συμπεριφορά/ αντίληψη. Αν ακούσω την αδερφή μου να έχει ένα έμφυλο στερεότυπο και να το εκφράζει, θα της κάνω μια κουβέντα. Αν ακούσω έναν στο δρόμο να βρίζει μια γυναίκα οδηγό και να φεύγει δε μπορώ να κάνω κάτι εκείνη την ώρα. Να τρέξω πίσω του στο δρόμο;» (συν.2)

«ή αν ακούσεις κάτι δίπλα σου να λέει ο άλλος. Εμένα προσωπικά θα μου φανεί κάπως.» (συν.2)

«Αν είναι όμως κάποια φίλη μου, φίλος μου, που πολλοί φίλοι μου μου έχουν πει για το θέμα που είπαμε πριν (ομοφυλοφιλία), θα το συζητήσω μαζί του και θα προσπαθήσω να δώσω την άλλη οπτική για να καταλάβει.» (συν.2)

«θα αποφύγεις να συνεργαστείς με τη συγκεκριμένη ομάδα.

Μαρία Δ.: ναι αν δεν μπορείς να το διαχειριστείς.

Άννα: με μια κοπέλα που το είχα συζητήσει, έλεγε ότι θα το αποφύγει να ασχοληθεί με τη συγκεκριμένη ομάδα και θα παραπέμψει το περιστατικό σε άλλον επαγγελματία

Μαρία Δ.: ή θα μπορούσε να το διαχειριστεί με την έννοια να το δει τελείως έξω από αυτό, σαν τρίτος, να μπει στη θέση του άλλου

Μαρία Λ.: αν όμως έχει το στερεότυπο και είναι τελείως αρνητικός ο επαγγελματίας δεν μπορεί να το κάνει

Μαρία Δ.: ναι δεν μιλάω για κάποιον που είναι κάθετος, αναφέρμαι σε μια πληθυσμιακή ομάδα που είναι ακόμα σε μικρό βαθμό τα συναισθήματα άρνησης του επαγγελματία και μπορεί να το διαχειριστεί

Χρύσα: μπορεί να πει ότι δεν μπορεί να το δει διαφορετικά, οπότε θα παραπέμψει» (συν.2)

«ναι γιατί το αντιμετωπίζεις το περιστατικό με βάση αυτό που εσύ πιστεύεις και προσπαθήσεις να πείσεις τον άλλο ότι ισχύει αυτό ακόμα και όταν δεν ισχύει» (συν.2)

«είναι τελείως καθοδηγητικό» (συν.2)

«κάνεις ψυχοθεραπεία» (συν.2)

«θα το δώσεις κάπου αλλού το περιστατικό, σε κάποια συνάδελφο σου που είναι στην υπηρεσία εκείνη τη στιγμή» (συν.2)

«Ναι» (συν.2)

«Το ιδανικό θα είναι, αν δουλεύεις σε ένα πλαίσιο, που ξέρεις ότι συνεχώς θα έρχονται άνθρωποι με τους οποίους εσύ έχεις κάποια στερεοτυπική αντίληψη, να γίνει και μια δουλειά και μέσω των επαγγελματιών μεταξύ τους, μέσω εποπτείας, ώστε να προσπαθήσεις και εσύ αν θέλεις και καταλαβαίνεις αν είσαι επαγγελματίας, ότι είναι παράλογο αυτό που λες, το στερεότυπό σου, αλλά το έχεις. Καλό θα ήταν να γίνει μια δουλειά ώστε να σου φύγει αυτό το στερεότυπο αν είσαι διατεθειμένος. Αν όμως εσύ δεν μπορείς ή δε θέλεις, θα το παραπέμψεις.» (συν.2)

«Εγώ στο θέμα των στερεοτύπων προσπαθώ να μην παίρνω μεγάλο μέρος, να τα βλέπω δηλαδή σαν τρίτος. Για παράδειγμα κάποιος από την παρέα μου μπορεί να έχει μια συγκεκριμένη άποψη για κάποιες ευπαθείς ομάδες. Εγώ προσπαθώ να είμαι πιο αντικειμενική και να μην εκφράζω και τόσο την άποψή μου. Για παράδειγμα αποφεύγω να λέω «δεν θέλω να ασχοληθώ με κάποιο τομέα» γιατί θέλω να δοκιμάσω σε όλους τους τομείς και να καταπολεμήσω όποιο στερεότυπο» έχω.» (συν.3)

Υποκατηγορία 1: Μη στερεοτυπική συμπεριφορά

Θετική εντύπωση προκαλεί το γεγονός πως οι σπουδαστές παρά τις προσωπικές τους αντιλήψεις και στάσεις σχετικά με τα στερεότυπα αναγνωρίζουν πως σε επαγγελματικό επίπεδο ο επαγγελματίας κοινωνικός λειτουργός πρέπει να είναι απαλλαγμένος από κάθε είδους στερεοτυπία, προκατάληψη και ρατσισμό. Κατανοούμε μέσα από τις απαντήσεις τους την αντίληψη τους για ίση μεταχείριση των εξυπηρετούμενων. Πολλές είναι επίσης οι δηλώσεις που διατυπώνουν πως αν κάποιος επαγγελματίας ή εν δυνάμει επαγγελματίας κρίνει πως δεν μπορεί να συνεργαστεί με μια συγκεκριμένη πληθυσμιακή ομάδα είναι προτιμότερο να την παραπέμψει σε κάποιο άλλον επαγγελματία, μέχρι να αντιμετωπίσει τις δικές του απόψεις και συναισθήματα που τον παρακωλύουν να συνεργαστεί με τους αιτούντες.

«Δεν μπορεί να επικοινωνήσει με τον άλλο αν έχει τέτοιες στερεοτυπικές αντιλήψεις.»
(σελ 6)

«Νομίζω ότι είναι πιο εύκολο να έχει ο κοινωνικός λειτουργός στερεότυπα παρά ο θεραπευόμενος , γιατί είναι δεδομένο ότι ο θεραπευόμενος θα έχει κάποια στερεότυπα.»
(συν.3)

«Εάν έχει ο κοινωνικός λειτουργός θα προσπαθήσει ή να τα χειραγωγήσει ή να τα αφήσει εκτός της δουλειάς του.» (συν.3)

«Ναι αν θέλει να είναι σωστός στη δουλειά του.» (συν.3)

«Εγώ πιστεύω ότι σίγουρα κάποιος έχει αλλά θα προσπαθήσει να τα καταπολεμήσει και ανάλογα με την περίπτωση να μην κρίνει ανάλογα με τα δικά του στερεότυπα.»
(συν.3)

«Θα προσπαθήσει να δει τα γεγονότα σαν τρίτος.» (συν.3)

«Ενώ γενικά εκπαιδευόμαστε ότι πρέπει να τα ξεπεράσουμε , αν και δεν είναι εύκολο ,πρέπει τουλάχιστον να μπορούμε να τα διαχειριστούμε ακόμα και με ομάδες που δεν θα φανταζόμασταν ότι θα δουλεύαμε. Έτσι θα μπορούσαμε να είμαστε καλοί και λειτουργικοί σε όλα.» (συν.3)

«Θεωρώ πως ένας κοινωνικός λειτουργός δεν θα πρέπει να έχει στερεότυπα. Πάνω από όλα είμαστε άνθρωποι. Όπως έχουμε μάθει από τη σχολή και γενικώς ως κοινωνικοί

λειτουργοί πρέπει να γνωρίζουμε τον εαυτό μας καλύτερα από κάθε άλλον. Όταν κάποιος αντιληφθεί ότι έχει στερεότυπα λόγω των συνθηκών που έχει μεγαλώσει δεν θα πρέπει να ασχοληθεί με αυτό τον τομέα βάση της ψυχολογίας που έχουμε μάθει» (συν.3)

ΑΞΟΝΑΣ 4 ΕΠΙΡΡΟΗ

Ο τελευταίος άξονας που σχηματίστηκε από τις συνεντεύξεις αναφέρεται στην επιρροή που δέχθηκαν οι φοιτητές αναφορικά με τις απόψεις τους για τα έμφυλα στερεότυπα. Οι απαντήσεις τους κατηγοριοποιήθηκαν ως εξής: α. η επιρροή που τους ασκήθηκε από την σχολή στην οποία φοιτούν και αν αυτή την χαρακτηρίζουν ως θετική , αρνητική ή ακόμα και αν δεν έχουν επηρεαστεί, και β. η επιρροή που δέχθηκαν από τον περίγυρό τους ο οποίος συμπεριλαμβάνει την οικογένεια και τους φίλους αλλά και την κοινωνία ευρύτερα.

Κατηγορία 1: Σχολή κοινωνικής εργασίας

Η επιρροή που ασκεί η σχολή κοινωνικής εργασίας στους φοιτητές της ήταν ένα σημαντικό ζητούμενο στην παρούσα μελέτη. Με γνώμονα το ότι σπουδαστές εισέρχονται στην σχολή με κάποιες συγκεκριμένες προσλαμβάνουσες και έχοντας επιλέξει να ακολουθήσουν το συγκεκριμένο επάγγελμα θα ήταν άξιο να σημειωθεί πως τα μαθήματα, τα πλαίσια, οι συμφοιτητές και οι καθηγητές έχουν επηρεάσει τυχόν στερεοτυπικές αντιλήψεις που μπορεί να είχαν πριν ξεκινήσουν να φοιτούν στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Οι υποκατηγορίες που σχηματίστηκαν από τις απαντήσεις είναι δύο .Υπερτερεί όπως θα δούμε και παρακάτω εκείνη της θετικής επιρροής που είχε η σχολή στους σπουδαστές. Ελάχιστες ήταν οι απόψεις που θέλουν τους συνεντευξιαζόμενους να μην έχουν επηρεαστεί καθόλου.

«ναι και εγώ κατάλαβα πολλά πράγματα από τη σχολή.» (συν.2)

Υποκατηγορία 1: Θετική επιρροή

Με θετικό τρόπο θεωρούν οι φοιτητές πως έχει επιδράσει η σχολή στις απόψεις τους. Αντιλήψεις και απόψεις που είχαν διαμορφώσει στην μέχρι την φοίτηση τους ζωή διαφοροποιήθηκαν με την είσοδο τους στην συγκεκριμένη σχολή. Μεγάλο κομμάτι επηρεασμού τους ήταν τα μαθήματα που διδάχτηκαν. Επισημαίνουν πως άλλαξαν και οι ίδιοι και επηρεάστηκαν και ως προς τις προσωπικές τους ζωές και στις διαπροσωπικές τους σχέσεις. Βοηθήθηκαν ως προς την διεύρυνση των οριζόντων τους. Ενθαρρύνθηκαν και παρακινήθηκαν στο να μελετήσουν και μόνοι τους εκτός σχολής όλα αυτά τα οποία διδάσκονταν. Όλα αυτά τα αξιολογούν οι ίδιοι οι φοιτητές ως θετική επιρροή και κατεύθυνση από την σχολή.

«Και ακόμα μου συμβαίνει ίσως όχι σε τόσο μεγάλο βαθμό, άλλαξε ο τρόπος προσέγγισης» (συν.1)

«εγώ πριν τη σχολή δεν είχα κάποια συγκεκριμένη άποψη, ήμουν σχετικά ουδέτερη δεν ήμουν και πολύ ενημερωμένη και ούτε κρύο ούτε ζέστη δεν είχα για τους ρόλους των δύο φύλλων. Δεν ήμουν σε κάποια άκρη, ήμουν έτσι, δεν ήξερα. Μπαίνοντας στη σχολή και κάνοντας κάποια μαθήματα αναθεώρησα σχετικά με τη σχέση του άνδρα και της γυναίκας και πράγματα που στο παρελθόν που μπορεί να τα έβλεπα ή ουδέτερα ή αλλιώς, σχετικά με τις σχέσεις μας τις ερωτικές με τους άνδρες, τώρα τα βλέπω πολύ αλλιώς.» (συν.1)

«εδώ βοηθάει, επειδή εμείς που έχουμε τέτοιες αντιλήψεις ότι έχουμε κάνει κοινωνική της οικογένειας και βοήθησε πολύ και γιατί έχουμε αυτές τις αντιλήψεις πιο πολύ, ότι έχουμε κάνει αυτό το μάθημα στη σχολή, άμα πάρεις κάποιον που μπορεί να μην παρακολουθούσε» (συν.1)

«Μαζί με το μάθημα είχαμε και την προδιάθεση. Βασικά είναι και αυτός ο σκοπός του μαθήματος, και από το μάθημα να το πας πάρα πέρα, μην πεις ότι έγινε το μάθημα περιμένω από κει να αλλάξω να ψαχτείς να κάνεις κάτι πάρα πάνω, είναι ένα πολύ βασικό έναυσμα ούτε με τις απόψεις του καθηγητή αλλάζει τίποτα, είναι μια αφορμή.» (συν.1)

«. Τι διάθεση, προδιάθεση έχεις όχι να αποδεχτείς μια άποψη να την μελετήσεις να την φιλτράρεις και αν σου κάνει να την πάς πάρα πέρα να την απορρίψεις. Αν από την

αρχή εγώ πάω με ένα σκεπτικό ότι εγώ έχω κάποιες απόλυτες αντιλήψεις και ότι και να μου πει ο άλλος εγώ αυτό πιστεύω τότε προφανώς και δεν θα σου κάνει τίποτα το μάθημα, δεν θα σου δώσει την παραμικρή αφορμή να το ψάξεις.» (συν.1)

«τη σκέψη μου, λίγο τα μαθήματα, λίγο που επισκέφτηκα, λίγο που διάβασα κάποια πράγματα το έψαξα και λέω τελικά δεν είναι ο άνδρας κυνηγός, ο άνδρας» (συν.1)

«Μπαίνοντας όμως στη σχολή και ενημερώθηκα μόνη μου και με τα μαθήματα που έκανα άλλαξα τελείως» (συν.1)

«ναι άλλαξα πολύ με τη σχολή, άρχισα να είμαι πιο υποψιασμένη να τα βλέπω κάποια πράγματα που δεν θα τα έβλεπα παλιά» (συν.1)

«εντός και εκτός εισαγωγικών μου είχαν φυτέψει την εντύπωση ότι δεν πρέπει να είσαι πολύ δυναμική γιατί αυτό φοβίζει τους άντρες σε μια ερωτική σχέση και έρχεται το θέμα ποιος είναι κυνηγός, ποιος κάνει την πρώτη κίνηση, ποιος έχει το πάνω χέρι γενικότερα στη σχέση και ήμουν σε μια φάση λίγο εσωτερικής σύγκρουσης δηλαδή πρέπει να φανώ πιο δυναμική. Έχω κάνει την κριτική και πλέον δεν μου αρέσει να περιμένω.» (συν.1)

«όσο περνούσε ο καιρός στη σχολή» (συν.1)

«στο TEI όχι μόνο με τα μαθήματα αλλά και η επαφή που έχουμε με τους καθηγητές και η αφορμή του μαθήματος και οι συζητήσεις που κάνουμε μετά μεταξύ μας.» (συν.1)

«πάντα πίστευα ότι η γυναίκα μπορεί να κάνει ότι και ο άνδρας και ότι δεν μιλάμε για θέματα ισότητας γιατί θα πρέπει να θεωρούνται αυτονόητα αυτά και πριν τη σχολή και τώρα.» (συν.2)

«ναι αυτό ακριβώς, υπήρξε μια βελτίωση ως προς τη στάση μας γενικά, σε όλα τα θέματα.» (συν.2)

«Εμένα με βοήθησε πολύ» (συν.3)

«Και στην προσωπική μας ζωή. Βασικά κάποια πράγματα δεν μου περνούσαν από το μυαλό πριν. Μπορεί δηλαδή πριν να μην συμπαθούσα τους μετανάστες, μπαίνοντας στη σχολή όμως μπήκα σε σκέψεις να τα αλλάξω.» (συν.3)

«Δεν είναι μόνο ότι μπήκα με διαφορετικές απόψεις , μπορεί να είχα και πολλά στερεότυπα. Σημασία έχει να τα αναγνωρίζουμε και να τα εξαλείφουμε. Όχι μόνο να τα εντοπίζουμε. Αυτό το εντοπίζω σε μένα, στον εαυτό μου και γενικότερα. Μαθαίνουμε να σκεφτόμαστε πιο ανοιχτά , πιο πολυδιάστατα , να είμαστε πιο σύνθετοι στη σκέψη και όχι απόλυτοι και κάθετοι. Ελισσόμαστε γενικότερα , αποκτούμε άλλο τρόπο σκέψης. Γινόμαστε πιο ευέλικτοι. Αυτό μάθαμε.» (συν.3)

«Ναι , αυτό που μάθαμε στη σχολή είναι να αμφισβητούμε ακόμα και αυτό που λέμε τώρα , να μην είμαστε σίγουροι για τίποτα. Συνέχεια δηλαδή να αναθεωρούμε τις απόψεις μας και να μην σταματάμε ποτέ.» (συν.3)

«Δεν νομίζω. Πάντα ήθελα να μην τα πιστεύω απλά μπαίνοντας στη σχολή αναθεωρώ και αναζητώ πράγματα ακόμη περισσότερο. Πιστεύω πως δεν είμαι η μοναδική. Όπως εγώ έτσι και άλλοι αμφισβητούν απόψεις που μέχρι τώρα ίσχυαν για τους εαυτούς τους.» (σελ 9)

«Ίσως να βελτίωσα κάποια σημεία.» (συν.3)

«Οι καθηγητές μας από την αρχή που μπήκαμε στη σχολή μας βοηθούν να ξεπεράσουμε οποιοδήποτε στερεότυπο.» (συν.3)

Υποκατηγορία 2: Δεν έχουν επηρεαστεί

Οι απαντήσεις που δόθηκαν σε ερωτήσεις σχετικά με την επιρροή της σχολής στους φοιτητές και αν αυτή την αξιολογούν ως θετική ή αρνητική εμπεριέχει και την παρούσα υποκατηγορία που οι σπουδαστές δηλώνουν πως δεν έχουν επηρεαστεί καθόλου από την σχολή. Αυτό εξήγησαν πως συνέβη διότι γενικά δεν τους διακατείχαν στερεοτυπικές αντιλήψεις στην ζωή τους και πριν την είσοδο τους στην σχολή. Δηλώνουν βέβαια, πως αν θα μπορούσαν να θεωρήσουν πως η σχολή τους έδωσε κάποια στοιχεία αυτά ήταν σίγουρα θετικά.

«δεν θεωρώ ότι άλλαξε ο ρόλος που είχα στο μυαλό μου για τον άνδρα 'η τη γυναίκα και σε σχέση μεταξύ τους και μέσα στη κοινωνία, μέσα στην οικογένεια, λόγω της σχολής ούτε λόγω της ηλικίας που είχα. Ότι μπήκα στη σχολή σα 17 και τώρα είμαι 22. Δεν θεωρώ ότι με έχει επηρεάσει θετικά, πόσο μάλλον αρνητικά, προς όλο αυτό το φαινόμενο.» (συν.2)

«Δε νομίζω ότι η σχολή με επηρέασε στο να αλλάζω ή στο να υιοθετήσω κάποιες στερεότυπες αντιλήψεις. Ίσως βοήθησε το γενικότερο περιβάλλον αλλά όχι τόσο η σχολή. Αυτό δηλ που λέει ο Θανάσης ότι παρέμεινε όπως ήταν πριν τη σχολή, όχι. Σίγουρα έχουν βελτιωθεί και αλλάξει κάποια πράγματα, έχουν ωριμάσει κάποια πράγματα, αλλά μέσα από τις εμπειρίες μου, όχι από τη σχολή, από αυτά που έχω μάθει στις εργαστηριακές πρακτικές». (συν.2)

«θα συμφωνήσω με τα παιδιά, δεν έχει αλλάξει κάτι σε θέμα ότι επηρεάστηκα από τη σχολή σε κάτι. Δεν άλλαξα άποψη ούτε είχα κάποιο ιδιαίτερο στερεότυπο πάνω στα δυο φύλα συγκεκριμένα, για να πω ότι με επηρέασε κάτι τόσο πολύ.» (συν.2)

Κατηγορία 2: Περίγυρος

Στην δεύτερη κατηγορία του άξονα της επιρροής εντάχθηκαν απαντήσεις των φοιτητών που αφορούν το πώς ο περίγυρος τους, η κοινωνία στην οποία ζουν αλλά και η οικογένεια τους βοήθησαν στο να διαμορφώσουν στερεοτυπικές απόψεις που να αφορούν το θέμα των δύο φίλων. Από τις αντιδράσεις τους κατανοούμε πως δίνουν ιδιαίτερη βαρύτητα στην επικρατούσα διαμορφωμένη άποψη που συντηρεί και προωθεί η κοινωνία για τις θέσεις των δύο φίλων.

«Μαθαίνουν στους άνδρες από μικρούς τα αγοράκια δεν κλαίνε και είσαι άνδρας και έτσι. Γιατί να μην κλάψει ένας άνδρας; Αλλά δεν κλαίει γιατί είναι άνδρας μην το βγάλουν και»(συν.1)

« πίεση εννοώ τον τρόπο που μεγαλώνουμε.» (συν.1)

«Μεγαλώσαμε έτσι και έτσι έχουν μείνει» (συν.1)

«πριν μπω στο ΤΕΙ αλλά και από το σχολείο μου γιατί είναι στο χώρο της εκπαίδευσης το στερεότυπο. Θεωρούσα ότι τα αγόρια δεν έχουν τόσο πολύ διάθεση για διάβασμα, είναι πιο απαθή όσο αφορά την εκπαιδευτική διαδικασία δεν επενδύουν τόσο στη μόρφωση.» (συν.1)

«δεν υιοθετήσαμε τα αρνητικά που μπορεί να είχαν αυτά τα περιβάλλοντα, εγώ αυτό θεωρώ» (συν.2)

«αυτό που είπατε με τα αυτοκινητάκια και με τις μπάρμπι το είχανε περάσει γενικά πιο παλιά» (συν.2)

«Μια γυναίκα τη κάνουν να φοβάται να οδηγήσει ή γενικά της δημιουργούν τέτοια αισθήματα και θεωρεί τον εαυτό της κατώτερο, δεν σημαίνει ότι είναι.» (συν.3)

Υποκατηγορία 1: Οικογένεια- Φίλοι

Στις ερωτήσεις συνέντευξης όσο και στα αρχικά ερευνητικά μας ερωτήματα δόθηκε ιδιαίτερη βαρύτητα στην οικογένεια και πως εκείνη διαχειρίζεται τα θέματα ισότητας. Θεωρώντας την οικογένεια και το φιλικό περιβάλλον ως έναν από τους βασικότερους πυλώνες διαμόρφωσης της συμπεριφοράς του ατόμου θέλαμε να ανιχνεύσουμε τον τρόπο με τον οποίο έχουν επιδράσει στους σπουδαστές οι απόψεις των οικογενειών τους και των φίλων τους σχετικά με τις έμφυλες σχέσεις. Διαπιστώσαμε πως, οι απόψεις ήταν διφορούμενες. Υπήρχαν φοιτητές που βίωναν διακρίσεις αναφορικά με την ισότητα του ρόλου του άντρα και της γυναίκας στο σπίτι τους. Σε αντιδιαστολή όμως με αυτό υπήρχαν και φοιτητές που δήλωσαν πως οι γονείς τους αντιτείνονται στην καθημερινότητα τους σε αυτά τα στερεότυπα κατανέμοντας τους ρόλους ίσα.

«αλλά και πως το βλέπουν οι γονείς μετά. Πως θα αφήσουν το παιδί τους να το κάνει αυτό. Δηλαδή αν του πάρουν το μηχανάκι και το προφυλάζουν το παιδί τους και πώς θα δουν το μηχανάκι. Δηλαδή θα το πάρεις το μηχανάκι, να είσαι 18 να ξέρεις τι κάνεις κατάλαβες.» (συν.1)

«Εμένα οι δικοί μου γονείς το βλέπουν τελείως διαφορετικά και εγώ δεν πρόκειται να αλλάξω ,το γουστάρω αυτό που κάνω και είναι κάτι το οποίο δεν είναι ότι άλλαξε είναι κάτι που θα παραμείνει και είναι πράγματα που έχω υιοθέτηση εγώ ο ίδιος και δεν πρόκειται να τα αλλάξω. Υπάρχουν κάποια παγιωμένα πράγματα τα οποία τα θεωρώ σωστά και για άλλους δεν είναι.» «πριν μπω στο ΤΕΙ αλλά και από το σχολείο μου γιατί είναι στο χώρο της εκπαίδευσης το στερεότυπο. Θεωρούσα ότι τα αγόρια δεν έχουν τόσο πολύ διάθεση για διάβασμα, είναι πιο απαθή όσο αφορά την εκπαιδευτική διαδικασία δεν επενδύουν τόσο στη μόρφωση.» (συν.1)

«Για παράδειγμα εμένα οι γονείς μου έχουν κοινή δουλειά, με κάποιες εξαιρέσεις που ο πατέρας μου έχει έξτρα δουλειά. Αυτό είναι ανα διαστήματα, αλλά και πάλι παρόλο που

και οι δυο δουλεύουν πολλές ώρες και σε πολύ κουραστική δουλειά και είναι περισσότερο ανδρική, θα μπορούσαμε να πούμε κατά κάποιο τρόπο ή μητέρα μου κουράζεται 3 φορές χειρότερα, αλλά παρόλα αυτά στο σπίτι, κάνει εκείνη τις δουλειές και το μεγάλωμα των παιδιών. Από το παραμικρό μέχρι το πιο μεγάλο. Δεν συμβάλλει ο μπαμπάς μου σχεδόν σε τίποτα είναι πολύ. Ελάχιστο αυτό που κάνει. Το κακό είναι ότι περνάει και στον αδερφό μου αυτό το πράγμα, οπότε εξελίσσεται και πάει από το κακό στο χειρότερο.» (συν.3)

Υποκατηγορία 2: Κοινωνία

Οι παρακάτω θέσεις σκιαγραφούν τις αντιλήψεις των φοιτητών σχετικά με την επιρροή της κοινωνίας στην διαμόρφωση των έμφυλων ρόλων. Χαρακτηριστικό είναι πως όλοι οι συνεντευξιαζόμενοι δίνουν ιδιαίτερη βαρύτητα μέσω των απαντήσεων τους, στον ρόλο της κοινωνίας και πως εκείνη διαμορφώνει, επηρεάζει και κατασκευάζει ρόλους και θέσεις για τον άνδρα και την γυναίκα. Αναπόφευκτα λοιπόν και οι πολίτες θα ενσαρκώσουν και θα στηρίξουν τους ρόλους αυτούς. Οι κοινωνικοί θεσμοί δημιουργούν, ενισχύουν και κατ' επέκταση συντηρούν έμφυλα στερεότυπα. Συμπερασματικά λοιπόν, οι σπουδαστές αναδεικνύουν την κοινωνία ως κύρια υπαίτια για την διαμόρφωση των έμφυλων διακρίσεων.

«η κοινωνία τα έχει κάνει έτσι.» (συν.1)

«δεν είναι κοινωνικά κατασκευασμένο είναι κοινωνικά ενισχυμένο έστω και να είναι ενισχυμένο» (συν.1)

«όταν η κοινωνία σου μαθαίνω όταν είσαι αγόρι δεν πρέπει να εκφράζεις τα συναισθήματα σου, κάποια στιγμή αρχίζεις και μαζεύεις-μαζεύεις και όλο αυτό γίνεται βουνό και κάπου πρέπει να το εκφράσεις, γιατί αυτό πολλές φορές θα γίνει θυμός, απωθημένα, σε επιθετικότητα οπότε αυτό διοχετεύεται και μέσα στην πραγματικότητα πολλές φορές. Δηλαδή πέρα από τα στερεότυπα που σου λένε ότι είσαι μάγκας αν καβαλήσεις το μηχανάκι και κάνεις σουζες και πατήσεις και κάνα σκυλί και κάνα παιδί που περνάει το δρόμο, είναι και όλος αυτός ο θυμός που κλείνεις μέσα σου.» (συν.1)

«Να ρωτήσω κάτι που δεν έχω καταλάβει. Το να σου κάνει εντύπωση κάτι που θα δεις, δ ενομίζω ότι έχει να κάνει με στερεοτυπικ'γ αντίληψη, Δηλαδή, βλέπεις μια γυναίκα να οδηγεί το συρμό του μετρό ή λεωφορείο ας πούμε. Αν από τα 2 μπαίνεις μέσα στον ηλεκτρικό και βλέπεις μόνο άνδρα και δεις μια γυναίκα ξαφνικά να οδηγεί το συρμό, θα ξαφνιαστείς, όχι επειδή δεν θεωρείς τις γυναίκες άξιες να οδηγούν, ξαφνιάζεσαι γιατί δεν έχεις μάθει σε αυτές τις εικόνες και θα πεις: «Ωχ κοίτα πρώτη φορά βλέπω», όπως για παράδειγμα να έβλεπες έξω έναν ηθοποιό που τον βλέπεις στη τηλεόραση. Καταλάβατε;» (συν.2)

«η εικόνα λίγο σε προϊδεάζει σε κάποια πράγματα. Είναι και η κοινωνία που τα έχει ορίσει λίγο αυτά» (συν.2)

«όπως και τα παιχνίδια είναι καθαρά δημιούργημα της κοινωνίας, δηλαδή αν έβλεπες παιδάκια να παίζουν με διάφορα παιχνίδια, θα έλεγες οκ, όλοι από μικροί παίζαμε με διάφορα παιχνίδια, όπως, π.χ. κοριτσάκι που βλέπεις ότι από μικρ'παίζει με μπάλες, με αγόρια, ντύνεται αγορίστικα, το λές αγοροκόριτσο κατευθείαν. Δηλαδή σου πάει το μυαλό ότι όταν μεγαλώσει το κορίτσι αυτό, πως θα είναι.» (συν.2)

«Εγώ στο περίγυρό μου είχα φίλες που ήταν έτσι και τώρα που έχουν μεγαλώσει καμία σχέδη. Η στερεοτυπία υπήρχε.» (συν.2)

«ΟΛΟΙ: Ναι» (συν.3)

«Θεωρώ πως οι δουλειές στο σπίτι πρέπει να μοιράζονται. Βλέπω ότι υπάρχει αυτή η γενική αποδοχή, ότι και τα αγόρια και τα κορίτσια κανουν τις δουλειές του σπιτιού, μαγειρεύουν κτλπ. Δηλαδή οι άνδρες θα πλύνουν τα πιάτα αν η γυναίκα θα μαγειρέψει.» (συν.3)

«Υπάρχουν κατασκευασμένοι ρόλοι από τη κοινωνία»(συν.3)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ VI ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

6.1 Συμπεράσματα

Στην παρούσα μελέτη έγινε η προσπάθεια να διερευνηθεί το κοινωνικό φαινόμενο των έμφυλων στερεοτύπων και πως αυτά επηρεάζουν τους σπουδαστές που φοιτούν στο ΑΤΕΙ Κοινωνικής Εργασίας Αθήνας. Σκοπός ήταν να διαπιστώσουμε πως οι εν δυνάμει επαγγελματίες κοινωνικοί λειτουργοί αντιμετωπίζουν το φαινόμενο της έμφυλης κοινωνικής ανισότητας και πως αυτό δύναται να τους επηρεάσει επαγγελματικά στο μέλλον.

Τα ερευνητικά ερωτήματα που διατυπώθηκαν για την καλύτερη εύρεση του ερευνητικού μας ζητουμένου και τα οποία χρησιμοποιήθηκαν ως γνώμονας για τον οδηγό συνέντευξης ήταν συνοπτικά τα εξής:

1. Τι γνώσεις έχουν οι φοιτητές για τα έμφυλα στερεότυπα;
2. Ποια είναι τα έμφυλα στερεότυπα που εμφανίζουν οι φοιτητές αλλά και οι συνάδελφοι τους στην συμπεριφορά τους;
3. Με ποιο τρόπο διαφοροποιείται η στάση των φοιτητών από την στιγμή εισαγωγής τους στο ΑΤΕΙ μέχρι την στιγμή της αποφοίτησης τους;
4. Ποια ήταν τα εφόδια που έλαβαν οι σπουδαστές κατά την διάρκεια φοίτησης τους στην σχολή με σκοπό την καταπολέμηση των έμφυλων στερεοτύπων τους;

Για την καλύτερη διερεύνηση του θέματος πραγματοποιήθηκαν ποιοτικές μέθοδοι έρευνας και συγκεκριμένα ημιδομημένες συνεντεύξεις με συμμετέχοντες φοιτητές του δευτέρου, του πέμπτου και του τελευταίου εξαμήνου του τμήματος Κοινωνικής Εργασίας του ΑΤΕΙ Αθήνας χρησιμοποιώντας την μέθοδο λήψης δεδομένων «focus group».

Οι απαντήσεις που λάβαμε από την διαδικασία της συνέντευξης με την μέθοδο της κωδικοποίησης (μέθοδος ανάλυσης δεδομένων) διαμόρφωσαν τους εξής 4 άξονες:

1. Η γνώση των φοιτητών για τα έμφυλα στερεότυπα
2. Παραδείγματα έμφυλων στερεοτύπων
3. Η στάση των φοιτητών απέναντι στα στερεότυπα
4. Η επιρροή της σχολής και του περιγύρου στους φοιτητές

Συμπερασματικά, ας τονίσουμε κάποια βασικά στοιχεία που εξήχθησαν από τις απαντήσεις των συνεντευξιαζόμενων και κατηγοριοποιήθηκαν στην ανάλυση των δεδομένων. Αρχικά δόθηκε έμφαση στην γνώση που έχουν οι φοιτητές για τα

έμφυλα στερεότυπα. Οι απαντήσεις τους διαφοροποιήθηκαν σε τρεις κατηγορίες. Η πρώτη ήταν εκείνη της ουσιαστικής γνώσης αναφορικά με τα στερεότυπα των δύο φύλων, η δεύτερη αφορούσε την άγνοια των φοιτητών σχετικά με το ζήτημα αυτό και η τρίτη αναδείκνυε την σύγχυση των φοιτητών μεταξύ των εννοιών στερεότυπο-προκατάληψη-ρατσισμός. Αναδείχθηκε λοιπόν, πως οι απαντήσεις και στις τρεις κατηγορίες ήταν σχεδόν ισόποσες. Και οι τρεις ομάδες εμπεριείχαν άτομα τα οποία είτε γνώριζαν είτε αγνοούσαν είτε μπέρδευαν την έννοια του έμφυλου στερεότυπου. Από την συνολική εικόνα των συνεντεύξεων όμως διαπιστώθηκε πως οι φοιτητές ακόμη και οι τελειόφοιτοι διατηρούν μεγάλο μέρος άγνοιας απέναντι σε αυτό το κοινωνικό φαινόμενο ακόμη και όταν προσπαθούσαν να το προσδιορίσουν με παραδείγματα έβρισκαν δυσκολία. Παρ' όλα αυτά αρκετά ήταν τα παραδείγματα τα οποία ανέφεραν οι φοιτητές είτε από προσωπική τους εμπειρία είτε μέσω της εμπειρίας ενός τρίτου προσώπου, είτε ενός συναδέλφου και τα οποία χαρακτηρίζονταν από στερεοτυπική συμπεριφορά. Μειονεκτούσαν τα παραδείγματα εκείνα τα οποία αποκήρυσσαν την έμφυλη ανισότητα. Διαφαίνεται λοιπόν, πως είτε μέσω της προσωπικής τους εμπειρίας είτε μέσω του κοινωνικού τους είτε του συναδελφικού τους περίγυρου οι σπουδαστές έχουν αρκετές εικόνες που δηλώνουν την διαφοροποίηση των έμφυλων ρόλων. Εν συνεχεία ο τρίτος άξονας στον οποίο δόθηκε βαρύτητα ήταν εκείνος της προσωπικής στάσης, στερεοτυπικής και μη στερεοτυπικής, των φοιτητών απέναντι στα στερεότυπα. Οι ερωτήσεις αναφορικά με την προσωπική τους στάση δίχασαν. Υπήρχαν φοιτητές που υπερασπιζόνταν προσωπικά την έμφυλη ανισότητα επιχειρηματολογώντας με παραδείγματα από την καθημερινότητα τους και στον αντίποδα παρουσιάζονταν εκείνοι που θεωρούσαν πως ενώ υπάρχουν και υφίστανται τα στερεότυπα αυτά προσπαθούν με την στάση τους να τα απαρνηθούν. Πέραν όμως από την προσωπική τους στάση ερωτήθηκαν και για το πώς αντιμετωπίζουν και αντιλαμβάνονται τα στερεότυπα ως εν δυνάμει κοινωνικοί λειτουργοί. Το παράδοξο που σημειώθηκε στις απαντήσεις αυτές είναι πως ενώ σαν άτομα στην προσωπική τους ζωή όλοι έρχονται αντιμέτωποι και αναγνωρίζουν την έμφυλη ανισότητα και αρκετοί από αυτούς την αποδέονται και ίσως την συντηρούν με την στάση τους, η επαγγελματική τους οπτική διαφέρει και υπογραμμίζει πως κάθε ανισότητα δεν θα έπρεπε να υφίσταται και ακόμη και όταν αυτό είναι αδύνατο να αποφευχθεί ο κ.λ. θα πρέπει να το αντιμετωπίζει απαλλαγμένος από κάθε είδους διάκριση. Ο τελευταίος άξονας και κατακλείδα της ερευνητικής διαδικασίας είναι η

επιρροή που δέχονται ή δέχθηκαν (οι τελειόφοιτοι) από την σχολή, τον οικογενειακό και τον κοινωνικό περίγυρο. Στην κατηγορία που αφορά την επιρροή που δέχθηκαν οι φοιτητές από την σχολή της Κοινωνικής Εργασίας οι περισσότερες απαντήσεις που μας δόθηκαν ήταν εκείνες που ανταποκρίνονταν στην θετική επιρροή. Τόσο οι καθηγητές, το περιεχόμενο των μαθημάτων, οι εργαστηριακές και οι εξαμηνιαίες (για τους τελειόφοιτους) πρακτικές ασκήσεις συνέβαλαν θετικά στην αλλαγή στάσης και οπτικής των φοιτητών είτε συντήρησαν την μη στερεοτυπική αντίληψη που είχαν για τα στερεότυπα των δύο φύλων πριν εισαχθούν στην σχολή. Λίγες ήταν οι απαντήσεις που διέπονταν από μια ουδέτερη στάση ως προς την επίδραση της σχολής στις αντιλήψεις τους. Αρκετοί ήταν εκείνοι που κατηγόρησαν την κοινωνία για τους ρόλους που επιβάλλει στους ανθρώπους να υποδύονται. Οι φοιτητές θεώρησαν πως οι κοινωνικές επιταγές είναι εκείνες που καθορίζουν την «αρμόζουσα» έμφυλη συμπεριφορά των ατόμων. Παράγουν εικόνες, δημιουργούν θεσμούς και κατασκευάζουν πρότυπα επιτάσσοντας τόσο στην γυναίκα όσο και στον άνδρα να λαμβάνουν συγκεκριμένες κοινωνικές θέσεις ανάλογα με το φύλο τους. Τελικώς, αναφορικά με την οικογένεια και πως εκείνη ως θεσμός επιδρά και επηρεάζει, οι συνεντευξιαζόμενοι μέσω των προσωπικών τους βιωμάτων υπογράμμισαν πως ακόμη και αν συνειδητά η ασυνείδητα ο οικογενειακός τους περίγυρος παράγει έμφυλα πρότυπα εκείνοι προσπαθούν να αντισταθούν σε αυτό αποκηρύσσοντας το μέσω της δικής τους ζωής.

6.2. Προτάσεις

Ορισμένες οπτικές που θα μπορούσαμε να προτείνουμε για την εξάλειψη της δημιουργίας των έμφυλων στερεοτύπων, για αρχή στις σχολές ανθρωποκεντρικού ενδιαφέροντος, όπως η Κ.Ε., είναι η ύπαρξη μαθημάτων σχετικά με συγκεκριμένους όρους/ ορισμούς, καθώς και διαδραστικά εργαστήρια όπου θα βοηθούν τον σπουδαστή να κάνει τη βιωματική πρακτική του μέσω αυτών. Επίσης θα ήταν αρκετά επιβοηθητικό και ευχάριστο(αν και χρονοβόρο) σε τέτοιας προσέγγισης σχολές να πραγματοποιούνται ατομικές και ομαδικές συνεδρίες των σπουδαστών με ειδικό του αντικείμενου, όχι καθηγητή κατά προτίμηση. Θα βοηθούσε σε μεγάλο βαθμό τους

σπουδαστές να βγάλουν εις πέρας τις εργαστηριακές τους πρακτικές όσον το δυνατόν καλύτερα και με θετικά αποτελέσματα. Αυτό σαφώς θα τους βοηθήσει και στον επαγγελματικό τους χαρακτήρα αργότερα. Επίσης άλλη μια πρόταση είναι να πραγματοποιούνται βιωματικά σεμινάρια προς παρακολούθηση των σπουδαστών.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ελληνική

Γκασούκα, Μ., 1998, *Κοινωνιολογικές προσεγγίσεις του φύλου ζητήματα εξουσίας και ιεραρχίας* Αθήνα(Σύγγραμμα στο Τμήμα Κοινωνικής Πολιτικής και Κοινωνικής Ανθρωπολογίας Παντείου Παν/μίου)

Ιωσιφιδης, Θ., 2008, *Ανάλυση ποιοτικών δεδομένων στις κοινωνικές επιστήμες*, Αθήνα: Εκδόσεις Κριτική,

Καλλινικάκη Θ, 2008. *Κοινωνική εργασία, εισαγωγή στη θεωρία και την πρακτική της Κοινωνικής Εργασίας*, Αθήνα: Εκδόσεις Ελληνικά Γράμματα, 9^η έκδοση

Μαραγκουδάκη Ε., 1993. *Εκπαίδευση και διάκριση των φύλων. Παιδικά αναγνώσματα στο νηπιαγωγείο*, Αθήνα: Εκδοσεις ΟΔΥΣΣΕΑΣ

Παρασκευόπουλος, Ι, «*Κλινική Ψυχολογία. Διάγνωση, πρόληψη και θεραπεία των ψυχικών διαταραχών*», Αθήνα: Ιδιωτική Έκδοση, 1988

Ξένη

Askew, S., & Ross, C., *Boys Don't Cry: Boys and Sexism in Education*, 1988, Μτφρ: Τερζίδου, Μ., «*Τα αγόρια δεν κλαίνε*», 1994 Αθήνα: Εκδόσεις Ελληνικά Γράμματα

Butler J., Cixous, H., Doane, M.A., Hammonds, E.M., Irigaray, L., Kristeva J., Mouffe, C., Rooney, M., Spivak, G. C, κ.ά., *Φεμινιστική θεωρία και πολιτισμική κριτική*, 2006, Επιμέλεια: Αθανασίου Α., Αθήνα: εκδόσεις Νήσος

Connell, R.W., 2002. *Gender*, Μτφρ. Ελενη Κοτσυφού, «*Το κοινωνικό φύλο*», 2006 Πρόλογος: Δ.Κογκίδου-Φ.Πολίτης, Αθήνα: Εκδόσεις Επίκεντρο

De Beauvoir, S., 1979 *Το δεύτερο φύλο*, 2006, Αθήνα: Εκδόσεις Γλάρος

Evans, M., 2004, *Φύλο και Κοινωνική θεωρία*, Μτφρ. Κιουπκιολης Α., Αθήνα: Εκδόσεις Μεταίχμιο

Giddens, A., 1994, *Sociology*, Μτφρ. Τσαούσης,Δ., *Κοινωνιολογία*, 2002, Αθήνα: Εκδόσεις Gutenberg

Hughes, M., & Kroelher C.J., 2007, *Κοινωνιολογία βασικές έννοιες*, επιμέλεια Ιωσιφίδης Θ., Μτφρ. Χρηστίδης Γ.Ε., Αθήνα: Εκδόσεις Κριτική

Locksley A., Borgida E., Brekke N., Hepburn C., *Sex stereotypes and social Judgment*, Journal of Personallity and social Psychology, 1980, Vol. 39: 821-831

Maruani, M., 2005, *Femmes, genre et sociétés. L'état des savoirs*, Μτφρ. Πελαγία, Μ., «Γυναίκες, φύλο, κοινωνίες, Τι γνωρίζουμε σήμερα», 2008 Αθήνα: Εκδόσεις Μεταίχμιο

Mason, J., *Qualitative Researching*, 2002, Μτφρ. Κυριαζή Ν., επιμέλεια. Δημητριάδου Ε., *Η διεξαγωγή της ποιοτικής έρευνας*, 2003, Αθήνα: εκδόσεις Ελληνικά Γράμματα

Robson, C., *Real Colin Robson*, 1993, Μτφρ. Νταλακού Β., Βασιλικού Κ., *Η έρευνα του πραγματικού κόσμου. Ένα μέσον για κοινωνικούς επιστήμονες και επαγγελματίες ερευνητές*, 2007, Αθήνα: Εκδόσεις: Gutenberg

Shaffer, D. R., 2004, *Εξελικτική Ψυχολογία παιδική ηλικία και εφηβεία*, 2008, Αθήνα: Εκδόσεις ΕΛΛΗΝ

Turner, P., 1998, *Βιολογικό φύλο, κοινωνικό φύλο και ταυτότητα του εγώ*, 2008, Μτφρ. Γαλανάκη Ε. επιμέλεια: Γιαννίτσας Ν. Αθήνα: εκδόσεις ελληνικά γράμματα

Wood, G., 2005, *Sex, Lies and Stereotypes*, Μτφρ. Αθανασιάδης Β., «Sex, Ψέματα & Στερεότυπα», 2008, Αθήνα: Εκδόσεις LECTOR ΕΠΕ

Λεξικά

Θ.Α.Βασιλείου & Ν.Σταματάκης, *Επίτομο εννοιολογικό λεξικό επιστημών του ανθρώπου. Κοινωνιολογία- Οικονομία- Φυλοσοφία*, Αθήνα, «Gutenberg», 1992

Oxford English Dictionary, εκδόσεις: Oxford Corpus

Εγκυκλοπαίδειες

Εγκυκλοπαίδεια Πάπυρος Λαρούς Μπριτάννικα, Εκδόσεις: Πάπυρος

Διαδίκτυο

Statement of Ethical Principles- Δήλωση των Ηθικών Αρχών ,
<http://ifsw.org/policies/statement-of-ethical-principles/> **Πρόσβαση την 16^η
Οκτωβρίου 2013, 17:34**

Γενική Γραμματεία Ισότητας των δυο Φύλων,
<http://www.isotita.gr/index.php/docs/c14/>, τελευταία Πρόσβαση την 8^η Ιανουαρίου,
12:23

ΚΕΘΙ- Κέντρο Ερευνών για θέματα Ισότητας
http://www.kethi.gr/index.php?option=com_content&view=article&id=30%3A2008-12-17-21-50-34&catid=10%3Aprograms&Itemid=24&lang=el, τελευταία
Πρόσβαση την 8^η Ιανουαρίου, 13:09

NOMΟΘΕΣΙΑ

- Σύνταγμα του 2001(ΦΕΚ85/Α/18-4-2001) : Οι Έλληνες και οι Ελληνίδες έχουν ίσα δικαιώματα και υποχρεώσεις.
- Νόμος 4097/2012(ΦΕΚ235/Α/3-12-2012) : **«Εφαρμογή της αρχής της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών κατά την άσκηση αυτοτελούς επαγγελματικής δραστηριότητας – Εναρμόνιση της νομοθεσίας με την Οδηγία 2010/41/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου»**

- Νόμος 4075/2012(ΦΕΚ89/Α/11-4-2012): **«Θέματα Κανονισμού Ασφάλισης ΙΚΑ – ΕΤΑΜ, Ασφαλιστικών Φορέων, προσαρμογή της νομοθεσίας στην Οδηγία 2010/18/ΕΕ και λοιπές διατάξεις»**
- Νόμος 3996/2011(ΦΕΚ170/Α/5-8-2011) : *«Αναμόρφωση του Σώματος Επιθεωρητών Εργασίας, ρυθμίσεις θεμάτων Κοινωνικής Ασφάλισης και άλλες διατάξεις»*
- Νόμος 3896/2010(ΦΕΚ2007/Α/8-12-10): *«Εφαρμογή της αρχής των ίσων ευκαιριών και της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών σε θέματα εργασίας και απασχόλησης – Εναρμόνιση της κείμενης νομοθεσίας με την Οδηγία 2006/54/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 5ης Ιουλίου 2006 και άλλες συναφείς διατάξεις»*
- Νόμος 3488/2006(191/Α/11-9-2006): *«Εφαρμογή της αρχής της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών όσον αφορά στην πρόσβαση στην απασχόληση, στην επαγγελματική εκπαίδευση και προώθηση, στους όρους και στις συνθήκες εργασίας»*
- ΠΔ176/1997(ΦΕΚ150/Α/15-7-1997): *«Μέτρα για τη βελτίωση της ασφάλειας και της υγείας κατά την εργασία των εγκύων, λεχώνων και γαλουχουσών εργαζομένων σε συμμόρφωση με την οδηγία 92/85/ΕΟΚ»*
- Νόμος υπ αριθμόν 3.500 του 2006 στο άρθρο 2 : Για την αντιμετώπιση της ενδοοικογενειακής βίας
- και άλλες διατάξεις
- **N. 3488/2006** (ΦΕΚ 191/Α’/11-9-2006) : Εφαρμογή της αρχής της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών όσον αφορά στην πρόσβαση στην απασχόληση, στην επαγγελματική εκπαίδευση και ανέλιξη, στους όρους και στις συνθήκες εργασίας και άλλες συναφείς διατάξεις.
- **N. 3064/2002(ΦΕΚ 248/Α/15-10-2002)** : Καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων, των εγκλημάτων κατά της γενετήσιας ελευθερίας, της πορνογραφίας ανηλίκων και γενικότερα της οικονομικής εκμετάλλευσης της γενετήσιας ζωής και αρωγή στα θύματα των πράξεων αυτών.
- Νόμος 1329/83 (ΦΕΚ 25/Α/18-2-1983) : **"Εφαρμογή της συνταγματικής αρχής της ισότητας ανδρών και γυναικών στον Αστικό Κώδικα, τον Εισαγωγικό του Νόμου, την Εμπορική Νομοθεσία και τον Κώδικα Πολιτικής**

Δικονομίας, καθώς και μερικός εκσυγχρονισμός των διατάξεων του Αστικού Κώδικα που αφορούν το Οικογενειακό Δίκαιο"

- N. 2839/2000 (ΦΕΚ 196/Α'/2000) «Ρυθμίσεις θεμάτων του Υπουργείου Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και άλλες διατάξεις»
- **N.2910/2001** άρθρο 75, παρ. 1 (**ΦΕΚ 91/Α'/2.5.2001**): << Είσοδος και παραμονή αλλοδαπών στην Ελληνική Επικράτεια. Κτήση της Ελληνικής ιθαγένειας με πολιτογράφηση και άλλες διατάξεις>>
- **N. 3463/2006 (ΦΕΚ 114/Α'/8.6.2006)** «**Κύρωση Κώδικα Δήμου και Κοινοτήτων**», άρθρο 34, παρ. 3
- N. 3454/2006(ΦΕΚ 75/Α/7-4-2006) «**Ενίσχυση της οικογένειας και λοιπές διατάξεις**»
- N. 3257/04 (ΦΕΚ 143Α/29-7-04) «Ρυθμίσεις θεμάτων προσωπικού των ενόπλων δυνάμεων και άλλες διατάξεις» όπως αυτός τροποποιεί διατάξεις του ΠΔ 292/2003 (ΦΕΚ 248^Α)
- N. 3769/2009 για την Εφαρμογή της αρχής της ίσης μεταχείρισης Ανδρών και Γυναικών όσον αφορά την πρόσβαση σε αγαθά και υπηρεσίες και την παροχή αυτών

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α΄

ΣΥΝΕΝΕΤΕΥΞΕΙΣ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟΥ ΜΕΡΟΥΣ

Συνέντευξη Ε΄ εξαμήνου

Τοποθεσία: Προαύλιος χώρος απέναντι από το παράρτημα του ΑΤΕΙ Αθηνών, Αιγάλειο, Αθήνα 3013

[Γνωριμία]

Σ: Κάνουμε μια έρευνα για την πτυχιακή μας για τα έμφυλα στερεότυπα και πώς επηρεάζουν τους φοιτητές της κοινωνικής εργασίας στο ΤΕΙ Αθήνας.

Φ: Τι σημαίνουν έμφυλα;

Σ: Εσείς πως το φαντάζεστε; Τι αντιλαμβάνεστε; Πόσο ενημερωμένοι ήσαστε πάνω στο θέμα.

Φ: Σε σχέση με το φύλλο.

Σ: Ας πούμε ότι υπάρχουν κάποια στερεότυπα για το πως πρέπει να είναι ο άντρας, η γυναίκα, πώς πρέπει να φέρεται, πως είναι διαμορφωμένες οι κοινωνικές απαιτήσεις για το κάθε φύλλο.

Φ: αυτό μου κάνει περισσότερο για κοινωνικά φύλλα.

Φ: εμένα μου κάνει για φιλικές σχέσεις, φιλικά στερεότυπα.

Σ: Είναι ένα συνονθύλευμα από όλα αυτά.

Σ: Θέλουμε τις απόψεις όλων για να βγάλουμε κάτι ολικό.

Σ: Είναι βασικά τα στερεότυπα που αφορούν τα δύο φύλλα. Όλα αυτά τα στερεότυπα που μπορείτε να φανταστείτε ότι υπήρχαν από παλιά.

Φ: αν δηλαδή η γυναίκα εργάζεται.

Φ: τα κοινωνικά φύλα που λέμε και ο ρόλος τους.

Φ: όπως τα έχει διαμορφώσει η κοινωνία από παλιά έως τώρα ή όπως είναι σήμερα;

Σ: Κυρίως για το πώς εσείς ως εν δυνάμει επαγγελματίες κοινωνικοί λειτουργοί πόσο έχετε επηρεαστεί από τη στιγμή που μπήκατε σε αυτή τη σχολή, φοιτώντας, τώρα που βρίσκεστε στο πρώτο σας πλαίσιο, πώς αυτό το πράγμα έχει διαμορφωθεί και έχει αλλάξει, αν έχει αλλάξει κ.λπ. Πείτε μας ας πούμε αν έχετε στο μυαλό σας κάποιο παράδειγμα στερεοτυπικής συμπεριφοράς. Δηλαδή μπαίνοντας στο ΤΕΙ κάποι

άνθρωποι έρχονται με κάποιες προσλαμβάνουσες από το σπίτι, με κάποια ιδεολογική προσέγγιση, η οποία αλλάζει, μπορεί να μην αλλάξει. Εσείς είχατε προσέξει στον εαυτό σας να υπάρχουν τέτοιες στερεοτυπικές αντιλήψεις;

Φ: Όχι.

Σ: Σε σας τους ίδιους.

Σ: Να μας παρουσιάσετε κάποιο παράδειγμα στερεοτυπικής συμπεριφοράς.

Φ: Στη σχολή; Ή γενικότερα;

Σ: Πριν μπείτε στη σχολή πως τα αντιλαμβανόσαστε στη ζωή σας.

Φ: Εγώ ουσιαστικά δεν τα πάω καλά με τα κόμματα, ούτε πριν ούτε μετά, και μόλις μπήκα στη σχολή και με το που μπήκα στην είσοδο πέσανε όλοι επάνω μου για να μου πούνε το κάθε κόμμα τα δικά του είχα μια προκατειλημμένη θέση και τώρα δεν. Εντάξει τώρα δεν μπορώ να το συγκεκριμενοποιήσω τόσο, ήρθαν και άνδρες και γυναίκες να μου μιλήσουν οπότε δεν είχα κάποια ιδιαίτερη στάση ως προς τους άνδρες και ως προς τις γυναίκες.

Σ: Αν είχες εσύ σαν Δημήτρης κάποια στερεοτυπική αντίληψη για τον άνδρα ή τη γυναίκα, συγκεκριμενοποιώ, ήσουν προκατειλημμένος απέναντι στις γυναίκες καθαρίστριες, γυναίκες οδηγούς.

Φ: ναι είμαι ακόμα.

Χα,χα,χα, αχαχούχα

Φ: ήταν μια γυναίκα μες τη μέση του δρόμου και δεν μπορούσε να πάει ούτε δεξιά ούτε αριστερά είχε κολλήσει εκεί πέρα και λέω εντάξει είχαν ξεκινήσει όλοι να βρίζουν.

Σ: Ενωείς ότι αυτό το πράγμα αυτή η διάθεσή σου και συμπεριφορά σου εκείνη τη στιγμή ήταν επειδή ήταν γυναίκα, δεν θα μπορούσε να είναι ένας άνδρας στη μέση του διαδρόμου και να μην κάνει πιο κει;

Φ: νομίζω και ψυχολογικά ήταν ακινητοποιημένη και δεν μπορούσε να κάνει τίποτα, οπότε ένας άνδρας θα το χειριζόταν διαφορετικά, ήτε βρίζοντας γενικότερα ήτε θα το αντιμετώπιζε πιο δραστικά το όλο θέμα. Η γυναίκα είχε μείνει στάσιμη έχει πάθει μπλάκ άουτ .

Σ: Δηλαδή είμαστε πιο συναισθηματικές οι γυναίκες;

Φ: όχι απόλυτα. Δεν μπορώ να κάνω τέτοια γενίκευση, αλλά από αυτό που είδα και εγώ εκνευρίστηκα με αυτή την κατάσταση αλλά πιστεύω ότι θα ήθελα έτσι.....

Σ: τέτοιες συμπεριφορές σαν του Δημήτρη αν είχατε

Φ: εγώ είμαι γυναίκα, δεν ξέρω να οδηγώ ακόμα, θα ήθελα να παίρνω δραστικά μέτρα πάνω στο δρόμο πάνω σε περιπτώσεις τέτοιες ας πούμε.

Σ: θέλουμε να μας πείτε αν τις έχετε πριν τη σχολή, αν είχατε εντοπίσει σαν άτομα τις στερεοτυπικές αντιλήψεις.

Φ: από το περιβάλλον μου;

Σ: πριν μπούμε όλοι, γιατί και μείς το ΤΕΙ τελειώσαμε, αλληλεπιδρούμε με κάποια περιβάλλοντα την οικογένεια το σχολείο τους φίλους διάφορα και τώρα έχει προστεθεί σε όλη αυτή την γκάμα –έχει αφαιρεθεί το σχολείο- και έχει προστεθεί όλη αυτή η τριτοβάθμια εκπαίδευση το ΤΕΙ. Υπάρχουν κάποιες προσλαμβάνουσες που έχεις από όλους αυτούς τους παράγοντες, μπαίνεις σε ένα καινούργιο ίδρυμα βλέπεις νέους ανθρώπους, όπως το αντιλαμβάνομαι δέχεσαι κάποιες καινούργιες γνώσεις πέρα από της αλληλεπιδράσεις που έχεις προσωπικές και έτσι όλο αυτό το πράγμα ανοίγει, μπορεί να ανοίξει και να μην αλλάξει τίποτα, στη ιδεολογία, μπορεί να ανοίξει και να αλλάξει τα πάντα. Αυτό ρωτάμε. Αν ήρθατε φορτωμένοι με κάποια ιδεολογική προσέγγιση ως προς τα έμφυλα στερεότυπα, δηλαδή πώς τους είχατε τους δύο ρόλους εσείς στο μυαλό σας και αν αυτό το πράγμα έχει αλλάξει με το μπήκατε εδώ. Γιατί σίγουρα κάνετε μαθήματα, σίγουρα κάνατε το πρώτο σας πλαίσιο, σίγουρα έρχεστε σε επαφή.

Φ: στο συναισθηματικό κομμάτι που λέγαμε πιο πριν. Αν και δεν πίστευα και εξακολουθώ να μην πιστεύω ότι οι γυναίκες είναι πάντα πιο συναισθηματικές και οι άνδρες πιο παγωμένοι. Είχα πιάσει πολλές φορές τον εαυτό μου να φέρεται λίγο πιο διαφορετικά και να προσεγγίζω λίγο πιο διαφορετικά κάποιους ανθρώπους δηλαδή όταν μίλαγα με μια γυναίκα και μου ζητούσε κάποια βοήθεια και μου ζητούσε κάτι το πήγαινα πιο πολύ στο συναισθηματικό κομμάτι, να είχα πιο πολύ υπομονή να το προσέγγιζα διαφορετικά, ενώ στον άνδρα να έπιανα κάποια άλλα σημεία το προσέγγιζα τελείως διαφορετικά, επικεντρωνόμουν κάπου αλλού. Και ακόμα μου συμβαίνει ίσος όχι σε τόσο μεγάλο βαθμό, άλλαξε ο τρόπος προσέγγισης. Σαν στερεότυπο δεν υπήρχε τόσο.

Σ: επειδή ήταν άνδρας και γυναίκα ή επειδή ήταν η Σοφία που έχει ένα συγκεκριμένο χαρακτήρα.

Φ: γιατί ήταν άνδρας και γυναίκα.

Φ: δεν το είχα σαν στερεότυπο και εξακολουθώ να μην το έχω σαν απόλυτη αρχή αλλά είχα εντοπίσει μια αλλαγή στην συμπεριφορά μου και ακόμα το εντοπίζω ως προς αυτό το κομμάτι.

Σ: κάποιος άλλος.

Φ: εγώ πριν τη σχολή δεν είχα κάποια συγκεκριμένη άποψη, ήμουν σχετικά ουδέτερη δεν ήμουνα και πολύ ενημερωμένη και ούτε κρύο ούτε ζέστη δεν είχα για τους ρόλους των δύο φύλλων. Δεν ήμουνα σε κάποια άκρη, ήμουνα έτσι, δεν ήξερα. Μπαίνοντας στη σχολή και κάνοντας κάποια μαθήματα αναθεώρησα σχετικά με τη σχέση του άνδρα και της γυναίκας και πράγματα που στο παρελθόν που μπορεί να τα έβλεπα ή ουδέτερα ή αλλιώς, σχετικά με τις σχέσεις μας τις ερωτικές με τους άνδρες, τώρα τα βλέπω πολύ αλλιώς. Κατάλαβα ακόμα και τώρα πως όσο και να μη φαίνεται ή γίνεται πολύ έμμεσα εξακολουθούν οι γυναίκες να μην είναι ισάξιες ας πούμε στις σχέσεις τους και να μη το καταλαβαίνουν οι ίδιες αφού νομίζουν ότι είναι ίσιες αφού οδηγάνε και κάνουν και ράνουν αλλά στη πραγματικότητα δεν είναι. Ότι οι άνδρες φέρονται διαφορετικά ότι είναι ακόμη και τώρα φαλλοκρατική κοινωνία και ας μην το καταλαβαίνουμε εμείς οι γυναίκες. Και ότι λύνουν όλα τα προβλήματα και ότι τις πιο πολλές φορές χρυσώνουν το χάπι. Και τώρα το παρατηρώ πολύ πιο έντονα που έχω μπει στη σχολή στις σχέσεις των φίλων μου με το άλλο φύλλο και σε μένα μπορεί.

Σ: και το επάγγελμα γυναικοκρατείται.

Φ: Παίζει ρόλο σε αυτό που λέγαμε πιο πριν ότι οι γυναίκες είναι πιο συναισθηματικές. Για τους άνδρες υπάρχουν κάποια κοινωνικά επαγγέλματα που θεωρούνται ταμπού. Ότι αν ασχολείσαι με ένα ανθρωπιστικό επάγγελμα μπορεί να σε βγάλουν και γκέι, γιατί ντε και καλά είσαι πιο ευαίσθητος. Ενώ στην ουσία δεν είμαστε όλοι οι άνθρωποι ίδιοι; οι καρδιά μας και το μυαλό μας είναι διαφορετικά πλασμένα, η κοινωνία τα έχει κάνει έτσι.

Φ: Υπάρχουν διαφορετικές ορμόνες μεταξύ των ανδρών και των γυναικών που επηρεάζουν γενετικά-βιολογικά, δεν είναι κοινωνικά κατασκευασμένο είναι κοινωνικά ενισχυμένο έστω και να είναι ενισχυμένο. Μαθαίνουν στους άνδρες από μικρούς τα αγοράκια δεν κλαίνε και είσαι άνδρας και έτσι. Γιατί να μην κλάψει ένας άνδρας; Αλλά δεν κλαίει γιατί είναι άνδρας μην το βγάλουν και

Φ: Τα αγοράκια να παίζουν με τα αγοράκια και τα κοριτσάκια με τα κοριτσάκια, το γεγονός να παίζει ένα αγοράκι με ένα κοριτσάκι το βλέπουν Το αγόρι πρέπει να παίζει με τα φορτηγά με τα αυτοκίνητα, να πηδάει πάνω από γκρεμούς και φράχτες κ.λπ. ενώ το κορίτσι πρέπει να παίζει με τα κουζινικά, πρέπει να ζωγραφίζει να φωράει ροζ να πηγαίνει για χορό. Αν ο άντρας πάει για χορό πάλι του έχουμε βάλει την ταμπέλα.

Σ: οι υπόλοιποι τι γνώμη έχετε για αυτό τα κοινωνικά στερεότυπα;

Φ: εγώ συμφωνώ.

Σ: . όλοι συμφωνείται;

Φ: είναι έκδηλα στην καθημερινότητα

Φ: απλά πρέπει να τα παρατηρείς

Φ: είναι θέμα αν τα έχεις παρατηρήσει ή όχι.

Σ: συμφωνείται ότι υπάρχουν; Ή συμφωνείται που υπάρχουν.

Φ: ότι υπάρχουν

Φ: έχουν μεγαλώσει οι ρόλοι μας στο πλαίσιο και στην οικογένεια μέσα.

Φ: κάποια στιγμή μόνο έπιασα τον εαυτό μου να λέω τον αδελφό μου που είναι μικρός και έπαιζε με παιχνίδια και τέτοια να έχει ζηλέψει μια ταμιακή μηχανή όπως των σουπερ μάρκετ και λέω να εντάξει αλλά μετά λέω παιχνίδι είναι, εντάξει δεν είναι πρόβλημα.

Σ: η πρώτη σας σκέψη τι ήταν όμως;

Φ: ότι γιατί παίζεις με αυτό και δεν παίζεις με κανένα φορτηγό, ούτε καν με αυτοκίνητο μόνο τότε έπιασα τον εαυτό μου να το κάνει αυτό, μετά ηρέμισα και λέω ντάξει.

Σ: μου κάνει εντύπωση και σε ρωτάω, γιατί μου μοιλάς για μία ταμιακή μηχανή, δεν μου μοιλάς για μια BARBI.

Φ: ήταν αυτό κατάλαβες, ήτανε ροζ, ήταν παιχνίδι για κορίτσι, αυτό είπα στον εαυτό μου, κατάλαβες;

Φ: εγώ παρατηρώ ότι δεν είναι μόνο τα κορίτσια που καταπιέζονται από ντα πρότυπα, και τα αγόρια καταπιέζονται.

Φ: Ναι

Φ: Δηλαδή υπάρχει φεμινισμός και μας έχετε καταπιέσει τόσο πολύ και δεν μπορούμε άλλο και αφήστε μας. Δεν είναι μόνο οι γυναίκες όμως δηλαδή, και το πάμε από την μια άκρη στην άλλη.

Φ: εκεί νομίζω ότι παίζει και το άλλο ότι όταν έχεις μεγαλώσει και έχεις συνηθίσει να είσαι ο ισχυρός εντός και εκτός εισαγωγικών και να έχεις ένα κυρίαρχο ρόλο, όταν ξαφνικά έρχεται το αντίθετο φύλο και αρχίζει να διεκδικεί κάποια δικαιώματα νοιώθεις και ευνουχισμένος κάποια στιγμή άρα εκεί νοιώθεις και το καπέλωμα εκεί νοιώθεις και αυτή την πίεση.

Φ: πίεση εννοώ τον τρόπο που μεγαλώνουμε.

Φ: θέλω να πω ότι οι γυναίκες είναι πιο συναισθηματικές από τους άνδρες και αυτό το πιο κλασικό στερεότυπο στο ότι εγώ δεν το πιστεύω καθόλου αυτό, νομίζω ότι η προδιάθεση είναι η ίδια για την συναισθηματική νοημοσύνη, απλώς επειδή από παλιά από καταβολής κόσμου υπάρχει ότι οι άνδρες πρέπει να είναι πιο ισχυροί οπότε και τα αγόρια δεν είναι ότι δεν έχουνε την ίδια ποιότητα συναισθημάτων με τα κορίτσια, απλώς καταπιέζονται πολύ περισσότερο να τα εκφράσουν και γι αυτό δεν τα εκφράζουν τόσο επειδή κατακρίνονται και θα θεωρηθούν κάτι άλλο. Δεν είναι ότι δεν υπάρχουν είναι ότι δεν εκδηλώνονται με τον ίδιο τρόπο.

Φ: Ακόμα και τώρα αν πούμε αχ το αγόρι μου έκλαψε, θα πούμε αχ έκλαψε το γλυκούλη.

Χα,χα,χα, αχαχουχα.

Φ: Αν κλάψει μια κοπέλα θα πούμε άστη μωρέ να κλαίει, όλο κλαίνε αυτές. Δηλαδή ακόμα και τώρα το λένε αυτό. Μεγαλώσαμε έτσι και έτσι έχουν μείνει.

Φ: Αν αποκλίνεις από τη συνηθισμένη συμπεριφορά ότι θα σου κολάνε μια ταμπέλα και από τον αντίποδα. Πχ εγώ μικρή θυμάμαι τον εαυτό μου επειδή δεν είχαμε κορίτσια στην γειτονιά και παίζαμε με αγόρια, έπαιζα ποδόσφαιρο, έπαιζα κιμ μπόι, έπαιζα τάπες, έπαιζα κάρτες και στο σχολείο ήμουν λίγο περίεργη ας πούμε ξεχώριζα. Α αυτή γιατί δεν παίζει κουτσό μαζί μας, γιατί δεν φοράει φουστίτσα να παίζουμε με τις κούκλες.

Φ: ναι η βλακεία αυτή, γιατί και εγώ μεγάλωσα, είχαμε στο σπίτι ένα υπόγειο που είχαμε εργαλεία και άλλα, έπαιρνα και εγώ ένα κατσαβίδι και πήγαινα και έφτιαχνα κάτι. Ακόμα και τώρα θα πάω να δω ποδόσφαιρο, θα πάω να ασχοληθώ με κάτι τέτοιο, πάντα έπαιζα με μπάλα, πάντα έπαιζα με αγόρια και γενικά με τα αγόρια κάνω πολύ καλές συζητήσεις, όχι ότι με τα κορίτσια δεν κάνω παρέα, αλλοίμονο, αλλά μου φαινόταν από μικρή ότι το έχω αυτό, να συναναστρέφομαι και με αγόρια δεν είχα κανένα πρόβλημα, και οι γονείς μου βέβαια γιατί μερικοί τόχουνε .

Σ: άρα όλοι έχουμε ένα κατασκευασμένο περιβάλλον

Σ: και η κοινωνία και η οικογένεια

Σ: και ταμπέλες, η ζωή σας έτσι όπως έχει εξελιχθεί στους περισσότερους ότι τις έχετε αποκηρύξει αυτές τις ταμπέλες, προσπαθείτε να τις βγάλετε αυτές τις ταμπέλες.

Φ: στην προσπάθεια είμαστε.

Σ: στο ΤΕΙ έχετε κάνει κάποια μαθήματα για τα φύλλα; Δεν έχετε κάνει;

Φ: ναι έχουμε κάνει.

Σ: και τώρα που είστε και στα πλαίσια σίγουρα θα έχετε δει κάποια πράγματα. Έχετε παρατηρήσει συναδέλφους δικούς σας που να πείτε ότι κάνει μια διάκριση ότι πως γίνεται.....δηλαδή θέλω να μου περιγράψετε κάποια περιστατικά που έχετε βιώσει εσείς.

Φ: σχετικά με τι;

Σ: με αυτά. Είτε μέσα σε ένα μάθημα κάποιες διαφορετικές συμπεριφορές, είτε μέσα στο πλαίσιο σας κάτι το οποίο θα το δείτε και θα πείτε μα πώς γίνεται.

Σ: στο πλαίσιο στην υπηρεσία

Φ: είναι πολύ πιο έμμεσα ενσωματωμένες οι διακρίσεις που υφίσταται οι γυναίκες πλέον υπάρχουν δύο τινά ή να είναι τελείως φαλλοκρατικό και οι γυναίκες να είναι υποδεέστερες πλέον ή να είναι κλασικές αντιλήψεις ότι τα αγόρια είναι πιο ζωηρά, εντάξει δικαιολογείται και αυτό στην προηγούμενη πρακτική μου στο κέντρο παιδοψυχικής υγιεινής που είναι ιατροπαιδιατρικό ερχόντουσαν πολλά πιτσιρίκια και έβλεπα πολλούς ειδικούς όπως μιλούσαν με τους γονείς κλέη έλεγαν να πείτε δραστηριότητες καλό είναι να εκτονώνεται αγόρι είναι, αυτή την έκφραση, ενώ για τα κορίτσια να αναπτύξουν ενδιαφέροντα και χόμπι εκτός του σχολείου ούτως ώστε μέσα από αυτό να μαθαίνουμε και άλλα πράγματα, αλλά για τα αγόρια γενικά να εκτονώνονται.

Σ: Άλλος στο πλαίσιο που είναι, στην υπηρεσία; Αν έχει δει κάτι στον επαγγελματία ή συνάδελφο;

Φ: είναι λίγο νωρίς βασικά, τώρα ξεκινήσαμε,

Φ: εγώ στο κέντρο που είμαι το ίδιο μεταχειρίζονται τους άνδρες και τις γυναίκες.

Σ: δεν μιλάμε για τους επαγγελματίες τους ίδιους, τους συναδέλφους σας εννοώ τους συμφοιτητές σας. Αν έχεις παρατηρήσει μέσα σε ένα μάθημα είτε στο πλαίσιο σου.

Σ: Και έτσι όπως συζητάτε στα μαθήματα, η διπλανή σου έχει κάποιο θέμα με ρομά, έχει γενικότερα στερεότυπα.

Φ: αυτό εννοείται, πάρα πολύ

Σ: τέτοια παραδείγματα

Φ: μου είχε κάνει εντύπωση, κάναμε ένα μάθημα για τα έμφυλα και συζητάγαμε για τις αντρικές και γυναικείες δουλειές όπως υπάρχει αυτή η ταμπέλα στο σπίτι. Και λέγαμε ας πούμε ότι είναι ταμπού ο άνδρας να σιδερώνει, να ξεσκονίζει, ενώ δεν θα έπρεπε και πεταγόντουσαν κάποιες κοπέλες και έλεγαν όχι δεν θα αφήσω εγώ το αγόρι μου να σκουπίσει αυτή είναι δική μου δουλειά. Ενώ ζούμε στην Ελλάδα του 2013 είναι ένα πολύ έντονο στερεότυπο οι δουλειές του σπιτιού και περνάει και από

τις μαμάδες μας. Ασπούμε εγώ έχω αδελφό μικρό και αν λερωθεί το πάτωμα δεν λέει στο αδελφό μου πάρε τη σφουγγαρίστρα να καθαρίσεις το πάτωμα το λέει σε μένα, δηλαδή υπάρχει ακόμα πολύ έντονο.=====

Φ: ναι αλλά στον αντίποδα όμως να το λέμε και αυτό υπάρχουν και πολλές γυναίκες που θα πουνε εντάξει δέχομαι να με βοηθήνε στις δουλειές και οι άνδρες αλλά θα πούνε ε και να το κάνει θα το κάνει χάλια και μετά θα πρέπει να το ξανακάνω εγώ. Δηλαδή είναι και οι γυναίκες δεν είναι πάντα οι άνδρες. Και το δεύτερο είναι ότι είναι ανάγκη να κάνει δουλειές και τον ευχαριστώ που με βοηθάει, ενώ κανείς δε λέει ότι μοιραζόμαστε τις δουλειές.

Σ: θεωρείς ότι ο ρόλος της γυναίκας έχει αλλάξει από πριν 20-30 χρόνια με τώρα;

Φ: κοίτα, επειδή υπάρχουν πολλές τεχνολογικές ευκολίες θεωρείται πολύ πιο εύκολος, δηλαδή δεν θα πάει να πλύνει στο πλυσταριό; Δεν θα πάει να πλύνει τα πιάτα στο χέρι, όχι πάντα, θα πλύνει τα ρούχα στο πλυντήριο.

Σ: σχετικά με τον άλλο αρχηγό της οικογένειας, τον άνδρα έχει αλλάξει θεωρείται;

Φ: όχι δεν έχει αλλάξει, ίσος πολύ λίγο.

Σ: ποιος είναι ο ρόλος της και τώρα ποιος είναι;

Φ: ο ρόλος της είναι να είναι στο σπίτι να κάνει δουλειές να κάνει να ράνει φροντίζει τα παιδιά. Τώρα μπορεί να δουλεύει, να μπορεί να βγει, αλλά πάλι ο ρόλος της είναι μέσα στο σπίτι. Μπορεί ο άντρας λίγο να τη βοηθήσει, να το παίξουμε λίγο ότι είμαστε ίσοι και ότι βοηθάμε να πάμε μαζί για τα ψώνια το Σάββατο, αλλά φαινομενικά τα πράγματα είναι τα ίδια, μπορεί λίγο να έχουν πάει προς το καλύτερο αλλά και πάλι φαινομενικά, όχι στην ουσία, οι αντιλήψεις είναι οι ίδιες μέσα.

Σ: να απαντάτε όλοι παρακαλούμε, έχετε όλοι την ίδια άποψη;

Σ: για το ρόλο της γυναίκας.

Φ: εδώ βοηθάει, επειδή εμείς που έχουμε τέτοιες αντιλήψεις ότι έχουμε κάνει κοινωνική της οικογένειας και βοήθησε πολύ και γιαυτό έχουμε αυτές τις αντιλήψεις πιο πολύ, ότι έχουμε κάνει αυτό το μάθημα στη σχολή, άμα πάρεις κάποιον που μπορεί να μην παρακολουθούσε. Έτυχε σήμερα εδώ να είμαστε παιδιά που έχουμε τις ίδιες αντιλήψεις, υπάρχουν όμως και παιδιά που έχουνε παλαιές απόψεις. Στο μάθημα που σας είπα –κοινωνική της οικογένειας- μας είχα βάλει ο καθηγητής μας να κάνουμε μια αξιολόγηση και είδαμε μια ταινία σχετικά με τη βία τη συζυγική και μας έβαλε κάποιες ερωτήσεις μετά. Μία τραγική ερώτηση ήτανε σε ποια περίπτωση θα αναδεχόσουνα τη βία από τον άντρα σου και θεώρησαν κάποιες και μας τις διάβασε τις απαντήσεις, εντάξει αφού με ρωτάει εγώ θα απαντήσω για κάποια πράξη βίας και

πάρα πολύ μεγάλο ποσοστό απάντησε ότι θα δεχόταν βία για συγκεκριμένο λόγο, άμα τον απατούσε, άμα δεν τον υπολόγιζε, άμα ύψωνα τον τόνο της φωνής μου κ.λπ.

Σ: Άρα είναι αποδεκτή η βία σε μεγάλο ποσοστό

Σ: θεωρείτε πως αυτό έγινε επειδή ο καθηγητής σας διατύπωσε με αυτό τον τρόπο το θέμα;

Φ: όχι. Ο καθηγητής το έκανε ανιχνευτικά για να δει το πως το έχουμε στο μυαλό μας. Στο επόμενο μάθημα διάβασα τις απαντήσεις ανώνυμα και είδα τις αντιδράσεις των υπόλοιπων που σχολίαζαν αρνητικά και παρόλο που είχαμε την ευκαιρία να το συζητήσουμε μέσα στην τάξη είναι ουσιαστικά λάθος αντίληψη γιατί ουσιαστικά βλέπεις τον εαυτό σου έτσι και βλέπεις αντιδράσεις ορισμένων κοριτσιών που λέγανε, τι λέει τώρα αφού εγώ αυτό πιστεύω και αυτό είναι το σωστό για μένα. Εγώ αυτό δέχομαι γιατί είναι η θέση μου και το έβλεπες στο πρόσωπο ότι είχαν αυτή την αμφισβήτηση. Άρα δεν είναι ο τρόπος που διατυπώνεται ή ερώτηση, γιατί αν έλεγε γενικά αν δέχετε τη βία η απάντηση θα ήταν αρνητική, οπότε με αυτό τον τρόπο τους έδωσε το έναυσμα να απαντήσουν πιο αναλυτικά

Σ: αυτό είναι μια στερεοτυπική συμπεριφορά

Φ: αν δεχόμαστε τη βία ή όχι.

Σ: το θέμα είναι πάνω σε αυτό που λέτε που έχει συμβεί μέσα σε μία αίθουσα όπου γίνεται ένα μάθημα το οποίο είναι σχετικό με τα στερεότυπα και τα λοιπά και την οικογένεια. Εάν ήσασταν 20 άτομα, δεν γνωρίζω και πόσοι ήσασταν και οι 15 είχαν την άποψη ότι θα δεχόντουσαν την βία και ερχόντουσαν πρώτη φορά σε επαφή με έναν άλλο παράγοντα που ήταν η κοινωνιολογία της οικογένειας και οι αντιδράσεις των υπόλοιπων, θεωρείται ότι κάτι τέτοιο πολύ μεγάλο στερεότυπο, εδώ μιλάμε για βία και για ψυχική βία κ.λπ. θεωρείται ότι αυτό το πράγμα θα μπορούσε να καταργηθεί μέσω ενός μαθήματος, δηλαδή έχετε αλλάξει πράγματα, αντιλήψεις μόνο και μόνο επειδή κάνατε ένα μάθημα;

Φ: αποκλείεται. Μαζί με το μάθημα είχαμε και την προδιάθεση. Βασικά είναι και αυτός ο σκοπός του μαθήματος, και από το μάθημα να το πας πάρα πέρα, μην πεις ότι έγινε το μάθημα περιμένω από κει να αλλάξω να ψαχτείς να κάνεις κάτι πάρα πάνω, είναι ένα πολύ βασικό έναυσμα ούτε με τις απόψεις του καθηγητή αλλάζει τίποτα, είναι μια αφορμή.

Σ: δεν μιλάω για το μάθημα τελείως στείρο μάθημα, γιατί τα μαθήματα που κάνουμε στη σχολή είναι πιο πολύ κρητική σκέψη, άποψη. Βασικά για αυτά τα πράγματα γενικά θα αναπτύξουμε γι αυτό μιλάω.

Φ: ναι είναι ανάλογα και πως θα το δεις, γιατί εγώ μπορεί να το είδα έτσι και κάποια άλλη να το είδε από την αντίθετη πλευρά και να λέει εγώ είμαι γυναίκα και ο Άντρας είναι ο αρχηγός τη λέει τώρα αυτή.

Φ: είναι αυτό που είπε και η Κατερίνα. Τι διάθεση, προδιάθεση έχεις όχι να αποδεχτείς μια άποψη να την μελετήσεις να την φιλτράρεις και αν σου κάνει να την πιάς πάρα πέρα να την απορρίψεις. Αν από την αρχή εγώ πάω με ένα σκεπτικό ότι εγώ έχω κάποιες απόλυτες αντιλήψεις και ότι και να μου πει ο άλλος εγώ αυτό πιστεύω τότε προφανώς και δεν θα σου κάνει τίποτα το μάθημα, δεν θα σου δώσει την παραμικρή αφορμή να το ψάξεις.

Φ: Λίγο πολύ ξέρουμε ότι τα στερεότυπα είναι κάτι λανθασμένο κάτι που δεν ισχύει μπορεί να έχει μια μικρή δόση αλήθειας που έχει ενισχυθεί και έχει παραπέμψει σε κάποια άλλη θεωρία αλλά θα πρέπει να λάβουμε υπόψη μας και τα αντικειμενικά στοιχεία, κάποια στατιστικά που φανερώνουν κάποιες διαφορές μεταξύ τους τα φύλλα. Δηλαδή κάνω πρακτική σε πλαίσιο παραβατικότητας και βλέπω είναι τεράστια η συμμετοχή η πρόσβαση στην παραβατικότητα μεταξύ των δύο φύλλων. Δηλαδή είναι η συντριπτική πλειοψηφία προνόμιο των ανδρών, των αγοριών η παραβατικότητα. Και βέβαια αυτό το βλέπεις από τα στατιστικά, δεν σου αφήνει περιθώρια να πεις διαφωνώ ή συμφωνώ. Εκεί που θα γίνει η συζήτηση που θα ακουστούν οι απόψεις είναι στο τι το καθορίζει αυτό, στο τι οδηγεί τα αγόρια πως διαμορφώνεται αυτό γιατί τα αγόρια οδηγούνται περισσότερο στον παραβατισμό.

Σ: στερεότυπο σου βγάζει το πλαίσιο σου

-Τι στερεότυπο έχω εγώ σε αυτό ή τι στερεότυπο εγώ διακρίνω.

Σ: τι στερεότυπο διακρίνεις εσύ;

Φ: βλέπω ότι δεν αναγνωρίζεται το δικαίωμα στις γυναίκες να αποκλίνουν τόσο, δηλαδή από μικρά αυτό που λέγαμε και από πρίνε συ θα βοηθάς τους άλλους, είναι το πώς επιβραβεύονται τα κορίτσια όταν θα βοηθήσουν, όταν θα συληφθούν, όταν θα κάνουν όλα αυτά τα φεμινιστικά, ενώ τα αγόρια όταν πουν θα σε βοηθήσω, όταν θα κάνουν πολύ μικρές κινήσεις και λεπτεπίλεπτες θα επικριθούν, οπότε ή θεωρείται μαγκιά για τα αγόρια ειδικά στην εφηβεία, θεωρείται ότι θα είναι δημοφιλής ο κάθε έφηβος στις παρέες των συνομηλίκων εάν είναι άγριος και σκληρός, ενώ τα κορίτσια και από μόνα τους έχουν άλλες προσδοκίες από την εφηβεία τους και από τη ζωή τους, όπως και το περιβάλλον τους έχει άλλες προσδοκίες από αυτά.

Φ: και πλέον έχει αλλάξει αυτό, παλιά μέχρι πριν 5-6 χρόνια που είμαστε εμείς στο λύκειο-γυμνάσιο βλέπαμε να καπνίζουν τα αγόρια στις αυλές πίσω, τώρα είναι και τα

κορίτσια που το κάνουν αυτό. Αλλά προσπαθούν τα κορίτσια να μοιάσουν στα αγόρια για να επακολουθήσουν αυτό του τύπου να είναι ελεύθερα , μαγκιά.

Φ: ναι αλλά είναι με λάθος τρόπους.

Σ: με αυτό το πράγμα που συμβαίνει εφαρμόζει μια τέτοια συμπεριφορά τα αγόρια το να παραβατούν είναι ίσως αυτό που είπατε τόση ώρα ότι έτσι στοιχειοθετούν την εικόνα που τους έχουν προσδώσει να έχουνε.

Φ: ουσιαστικά έχουν αρχίσει να υιοθετούν αυτό το πρότυπο, για να ξεφύγουν από τα παλιά όπως να βοηθάει να καθαρίζει να φροντίζει το σπίτι, τα παιδιά, όλα αυτά.

Φ: και παίζει ρόλο αυτό που λέγαμε

Φ: όταν η κοινωνία σου μαθαίνω όταν είσαι αγόρι δεν πρέπει να εκφράζεις τα συναισθήματα σου, κάποια στιγμή αρχίζεις και μαζεύεις-μαζεύεις και όλο αυτό γίνεται βουνό και κάπου πρέπει να το εκφράσεις, γιατί αυτό πολλές φορές θα γίνει θυμός, απωθημένα, σε επιθετικότητα οπότε αυτό διοχετεύεται και μέσα στην πραγματικότητα πολλές φορές. Δηλαδή πέρα από τα στερεότυπα που σου λένε ότι είσαι μάγκας αν καβαλήσεις το μηχανάκι και κάνεις σουζες και πατήσεις και κάνα σκυλί και κάνα παιδί που περνάει το δρόμο , είναι και όλος αυτός ο θυμός που κλείνεις μέσα σου.

Φ: αλλά και πως το βλέπουν οι γονείς μετά. Πως θα αφήσουν το παιδί τους να το κάνει αυτό. Δηλαδή αν του πάρουν το μηχανάκι και το προφυλάξουν το παιδί τους και πώς θα δουν το μηχανάκι. Δηλαδή θα το πάρεις το μηχανάκι, να είσαι 18 να ξέρεις τι κάνεις κατάλαβες.

Φ: πάνω σε αυτό το παράδειγμα θέλω να πω τώρα που είπατε για μηχανάκι. Φανταστείτε πολύ απλά να πάρει ένας άνδρας ένα μηχανάκι και μια γυναίκα ένα μηχανάκι που το έχω παρατηρήσει στο δρόμο διότι έχω δει γυναίκες οδηγούς πέρα από το στερεοτυπικό που έχω εγώ βασικά μου έκανε μεγάλη εντύπωση το γεγονός ότι βλέπω γυναίκα να οδηγάει μηχανή που αυτό είναι σπάνιο για μένα να βγει στο δρόμο μια γυναίκα με μια μηχανή.

Φ: που ζεις

Χα,χα,χα, αχαχουχα

Φ: αν βλέπεις στο δρόμο ας πούμε 10 μηχανάκια, τουλάχιστον τα 9 θα είναι άνδρες

Σ: μηχανάκια ή μηχανές

Φ: πάνω σε αυτό έχω ένα περιστατικό που μου έχει κάνει τεράστια εντύπωση, είναι με δύο φίλους μου μια γυναίκα και έναν άνδρα και συζητάνε και λέει η μία θέλω να πάρω δίπλωμα για μηχανή όχι για μηχανάκι και θέλω να ξεκινήσω μαθήματα, της

λέει ο φίλος μου μπράβο να ξεκινήσεις αλλά έχεις σκεφτεί το πώς θα σου συμπεριφέρονται οι όλοι άνδρες οδηγοί στο δρόμο επειδή θα είσαι γυναίκα σε μηχανή, ναι λέει το έχω σκεφτεί γιαυτό και θα φοράω κράνος και θα έχω πιασμένα τα μαλλιά μου και θα φροντίσω να φοράω ρούχα που να μην θυμίζουν γυναικεία όταν είμαι πάνω στη μηχανή.

Φ: εντάξει δεν μπορείς να πάς και με το μίνι πάνω στην μηχανή.

Φ: δηλαδή όταν θα σου λέει η άλλη ότι θα φορώ ένα παντελόνι που δεν θα είναι και εφαρμοστό και θα φορώ και γιλέκο που θα είναι πιο αντρικό.

Φ: στην στερεότυπη συμπεριφορά σε γυναίκα οδηγό πόσο μάλλον σε γυναίκα σε μηχανή και το τι συμπεριφορά και τι επικριτικά σχόλια πιστεύεις ότι θα λάβεις ως οδηγός στο δρόμο

Φ: και αυτή η κοπέλα προσαρμόστηκε.

Σ: δεν είναι λίγο αντικρουόμενο που θέλει να βγάλει δίπλωμα για μηχανή αλλά παρόλα αυτά θέλει να ντύνεται σαν άντρας για να ανέβει στη μηχανή;

Φ: δείχνεις ότι αντιστέκεσαι σε αυτό το στερεότυπο , ενώ σιωπηρά αποδέχεσαι την όλη κατάσταση

Φ: εγώ θα σας πω και το άλλο παράδειγμα. Έλεγε ο φίλος μου ότι δεν θέλει η γυναίκα του να δουλεύει, θα δουλεύει μόνο αυτός. Και του λέω μα γιατί αν προσφέρει και η γυναίκα σου στο σπίτι και βοηθάς και εσύ και μοιραστείτε τις δουλειές και κάνεται το παιδί. Και λέει ένας φίλος μου τον μεγάλωσε η γιαγιά του και δεν λέει ποτέ ότι μεγάλωσε με τη μαμά του και λέει η φίλη μου ναι εγώ παρόλο που σπουδάζει βρεφοκομία λέει ναι και εγώ θέλω να κάθομαι να φροντίζω τον άντρα μου και τα παιδιά μου, άρα επικρότησε αυτό που είπε. Και λέω εφόσον σπουδάζει και είναι δικαίωμά της να πάρει πτυχίο να μην πάρει να το κρεμάσει στον τοίχο, ποιος ο λόγος να μην συνεισφέρουμε και οι δύο στο σπίτι.

Σ: κάποιος άλλος θέλει να πει κάτι;

Φ: πιο πολλές γυναίκες το θέλουν αυτό.

Φ: και μερικοί άνδρες.

Φ: η γυναίκα καλά να πάθει αν το θέλει.

Χα,χα,χα, αχαχουχα

Φ: εκεί είναι το πιο σημαντικό, δεν το αντιλαμβάνεται

Φ: παίρνει το ρόλο της νοικοκυράς και τώρα θα είμαι η κυρία του σπιτιού, και εγώ θα μαγειρεύω, εγώ θα έχω τον έλεγχο.

Φ: και ακόμα και στις ηλικίες μας, ακόμα και στο φιλικό μας περιβάλλον έχω δει κοπέλες που έχουν σχέση με αγόρια που θα τις πούνε ότι δεν θα βγεις, δεν με υπολογίζεις γιατί να με αφήσεις για ένα βράδυ μόνο μου, εσύ δεν θα δουλέψεις εγώ είμαι εδώ για σένα εγώ θα σε φροντίζω, εγώ που σε αγαπάω, οι άλλοι είναι κακοί. Και το είδα και στις ηλικίες μας που υποτίθεται είμαστε πιο μορφωμένοι πιο ανοιχτόμυαλοι και όμως υπάρχουν και το βλέπω σε πάρα πολλές

Φ: εκφράζει και μία προσκόλληση αυτό, εντάξει δεν θα το πάμε ψυχολογικά.

Σ: σίγουρα η κάθε συμπεριφορά έχει την ερμηνεία του αλλά....

Φ: αλλά τη βλακεία του.

Σ: όλα αυτά που λέτε είναι στερεοτυπικές αντιλήψεις που έχετε δει από συναδέλφου σας από σας από τον περίγυρό σας, τις έχετε σαν εικόνα ή μπορεί και κάποιες να τις πιστεύεται, μπορεί να μην πιστεύεται και καμία, αν όμως τις πιστεύεται τι σας έκανε να αλλάξετε κάποια αντίληψη. Δηλαδή ποιος ήταν ο δημιουργικός παράγοντας που είπε εγώ θα γκρεμίσω αυτό το έμφυλο στερεότυπο που έχω. Και αν μπορεί να μου το συνδέσεις με τη σχολή. Και αν δεν μπορείς είναι κάτι διαφορετικό.

Φ: έχω μια προσωπική εμπειρία. Έχω δύο αδελφούς και είμαι ο μικρότερος, κάνω τα πάντα στο σπίτι σαν μικρότερος, έχω μαγειρέψει έχω κάνει τα πάντα ακόμα και τις δουλειές της μάνας μου.

Φ: το λες σαν να πρέπει να σε χειροκροτήσουμε επειδή είσαι άνδρας

Φ: όχι δεν το κάνω έτσι

Φ: δεν σου κάνω επίθεση, αλλά κάποιος θα μπορούσε να πει κοίταξε να δεις αγόρι και κάνει τόσες δουλειές.

Φ: δεν το λέω με αυτό το σκεπτικό.

Φ: μου έκανε εντύπωση που είσαι ο μικρότερος.

Φ: ουσιαστικά επειδή οι άλλοι έχουν μεγαλώσει, δουλεύουν και γω κάθομαι στο σπίτι και έτσι αναγκαστικά πρέπει να κάνω και γω αυτά τα πράγματα. Από την μία μου αρέσει γιατί και γω νιώθω ότι συνεισφέρω με αυτό τον τρόπο, γιατί εγώ είμαι στη σχολή και δεν βοηθάω οικονομικά στο σπίτι, ήταν το γαμότο μου αυτό. Δεν μπορώ να το εξηγήσω διαφορετικά αυτό, έβλεπα και άλλες οικογένειες, είχα και μια κοπέλα που ήταν και κείνη μικρότερη και πέρναγαν τα πάντα από τα χέρια της και τη ρωτούσα πως αντέχεις και μου απάντησε ότι τους αγαπάει και δεν μπορεί να φύγει από το σπίτι.

Σ: ήτανε μικρότερη ή επειδή τους αγαπούσε;

Φ: επειδή τους αγαπούσε, αυτό μου έλεγε

Σ: ξέρεις τι δεν καταλαβαίνω σε αυτό που μου λες, είναι θέμα ηλικίας ή θέμα φύλλου.

Φ: και τα δύο θεωρώ

Σ: εκείνη είχε αδελφια;

Φ: είχε ένα μεγαλύτερο αδελφό που δεν έκανε τίποτα απολύτως και τα τράβαγε όλα εκείνη. Εγώ ήμουν μέσα στο περιβάλλον και τα έβλεπα μου ερχόταν να πιάσω τον αδελφό της να τον κοπανάω στον τοίχο γιατί εγώ δεν ήμουν σε αυτή τη φάση και δεν θα γινόμουν ποτέ, γιατί μου αρέσει να βοηθάω να συμβάλλω. Έκανα μια σύγκριση των οικογενειών και προσπαθούσα να μπω στη δικιά του θέση και στη δικιά της βέβαια και πως αντιδρούσε σε ορισμένα πράγματα και λέω κοίτα πόσο μεγάλη διαφορά μπορούμε να έχουμε και να μου το εκφράζει πολλές φορές ότι δεν αντέχω, είμαι να σκάσω να ακούω τον πατέρα μου να έρχεται να με βρίζει να με χτυπάει γιατί υπήρχε και αυτό και ήταν πολύ τραγικό, η μάνα μου να μην μπορεί να πει τίποτα γιατί απλά θα τη χτυπούσε και εκείνη και θα έπρεπε να την υποστηρίξω οπωσδήποτε την συμπεριφορά και τη γνώμη του πατέρα και του γιού.

Σ: δεχόταν ο γιός αυτή την συμπεριφορά

Φ: ο γιός ήταν το καμάρι του σπιτιού ο οποίος ενδεχομένως μπορεί να δουλεύει μαζί με τον πατέρα και η μάνα δούλευε ενδεχομένως οπότε η κοπέλα καθόταν στο σπίτι και μου έκανε εντύπωση ποιοι ρόλοι έχουν διευθετηθεί και ποιοι ρόλοι είναι στη δική της οικογένεια και στη δικιά μου.

Σ: οκ η κοπέλα σου είναι η κοπέλα σου, εσύ που είσαι ο μικρότερος είσαι αγόρι;

Φ: εγώ πάλι έχω κάνει τα ίδια με εκείνη αλλά δεν γύρισε να μου πει κάποιος κάτι

Σ: αν ένα από τα αδελφια σου ήταν κοπέλα, θα είχες τις ίδιες αρμοδιότητες στο σπίτι λόγω της οικογένειας που μεγαλώνεις ή θα ήτανε διαφορετική αντιμετώπιση;

Φ: πιστεύω πως ναι, γιατί και πάλι νομίζω είναι ένα θέμα και πάλι με αυτό με τη δουλειά με το ποιός μένει πίσω, ποιες αρμοδιότητες έχουν. Νομίζω θα ίσχυε και πάλι, σίγουρα θα ήταν το μεγαλύτερο μέρος πάνω της αλλά και εγώ που είμαι ο μικρότερος πάλι θα έκανα κάτι που επίσης ήμουν στο σπίτι. Και επίσης δεν μπορούμε να πούμε ότι τα πράγματα δεν είναι απόλυτα.

Σ: αν έχετε αναληφθεί τις στερεοτυπικές τάσεις γενικότερα και αν υπάρχει αλλαγή. Δηλαδή έχω αναληφθεί ότι έχω ένα στερεότυπο για τη λάμπα αλλά τώρα στο στάδιο που είμαι αυτή τη στιγμή στο πέμπτο εξάμηνο αν έχει αλλάξει αυτό.

Φ: να πω πάνω σε αυτό το παράδειγμα που είπα. Ο πατέρας και ο αδελφός της κοπέλας μου είχαν μια άποψη ότι μπράβο που κάνεις αυτά, αλλά μήπως είσαι και ομοφυλόφιλος, γιατί να τα κάνεις αυτά; Η μάνα και η κόρη μου λέγανε μπράβο και

συγχαρητήρια και είναι πολύ καλό αυτό που κάνεις που βοηθάς την οικογένεια. Αλλά ο πατέρας και ο γιός έλεγαν μήπως είσαι και γκέι.

Σ: συγνώμη σου το λέγανε αυτό το πράγμα; Μιλάμε για δύο ανθρώπους που ήταν οι άνδρες του σπιτιού.

Φ: τα λέγανε και μου το εξέφραζε η άλλη. Εμένα οι δικοί μου γονείς το βλέπουν τελείως διαφορετικά και εγώ δεν πρόκειται να αλλάξω, το γουστάρω αυτό που κάνω και είναι κάτι το οποίο δεν είναι ότι άλλαξε είναι κάτι που θα παραμείνει και είναι πράγματα που έχω υιοθέτηση εγώ ο ίδιος και δεν πρόκειται να τα αλλάξω. Υπάρχουν κάποια παγιωμένα πράγματα τα οποία τα θεωρώ σωστά και για άλλους δεν είναι.

Σ: να δώσουμε το λόγο σε άλλους. Έχει αλλάξει η στάση σας;

Φ: πριν μπω στο ΤΕΙ αλλά και από το σχολείο μου γιατί είναι στο χώρο της εκπαίδευσης το στερεότυπο. Θεωρούσα ότι τα αγόρια δεν έχουν τόσο πολύ διάθεση για διάβασμα, είναι πιο απαθή όσο αφορά την εκπαιδευτική διαδικασία δεν επενδύουν τόσο στη μόρφωση.

Φ: δεν είναι απόλυτο

Φ: ναι δεν είπα αυτό και το θεωρούσα ότι τα αγόρια είναι πιο επιπόλαια. Μπαίνοντας στο ΤΕΙ βλέποντας στο τμήμα μας παρόλο που είναι γυναικοκρατούμενο αλλά βλέποντας τα ποσοστά, σύμφωνα με το ποσοστό των κοριτσιών που είμαι εγγεγραμμένα στη σχολή στα μαθήματα, τα μαθήματα τα παρακολουθούν πάρα πολλά αγόρια. Έχω δηλαδή πολλούς συμφοιτητές μου που δεν ξέρουμε ότι είναι στο ίδιο εξάμηνο επειδή δεν παρακολουθούν. Θα μπορούσαμε να ξέρουμε ένα δύο αγόρια δεδομένου ότι είναι πολύ λίγα άμα δεν παρακολουθούν κιόλας τρέχα γύρευε. Αλλά γνωρίζω πάρα πολλά αγόρια στη σχολή μου που παρακολουθούνε, μπορεί να μην έχουν τόσο καλή αντίληψη αλλά έχουν πολύ καλύτερη και περισσότερη διάθεση από τα κορίτσια. Πολλά κορίτσια είναι στο ότι ωχ τώρα δε βαριέσαι άντε άντε να παρακολουθήσω. Άρα είναι ένα στοιχείο στο δικό μου τμήμα στη δική μου σχολή αλλά δεν είμαι σίγουρη αν ισχύει, δηλαδή δεν είναι επαρκές το στοιχείο για να μου δείξει.

Σ: ναι έχει να κάνει ότι αλλάζει η δευτεροβάθμια με την τριτοβάθμια στην δευτεροβάθμια ένα σημαντικό ποσοστό κάνει κάτι το οποίο το επιλέγει.

Φ: στα περισσότερα αγόρια είναι επιλογή ενώ στα κορίτσια είναι τυχαία.

Σ: να μας πείτε τα στερεότυπα σας πριν και τώρα αν υπάρχουν σε σύγκριση.

Φ: στις προσωπικές σχέσεις ήξερα ότι ο άνδρας πρέπει να κνηγήσει γιατί αυτός είναι άνδρας, αυτός θα μου στείλει μήνυμα και τώρα βλέπω ότι είναι τελείως λάθος.

Σ: ωραία αυτό γιατί το πιστεύεις τι σε έκανε να κάνεις το κλικ μέσα σου και να πεις όχι θα στείλω εγώ.

Φ: δεν το έκανα.

Σ: σε σένα δεν έχει αλλάξει το στερεότυπο αυτό

Φ: έχει αλλάξει απλά σε θεωρητικά

Σ: πρακτικά

Φ: πρακτικά προσπαθώ

Σ: είσαι σε διαδικασία να το αλλάξεις, θέλεις το έχεις κατανοήσει απλά

Φ: αν είναι άνδρας

Σ: πως αλλάξεις τη σκέψη σου

Φ: τη σκέψη μου, λίγο τα μαθήματα, λίγο που επισκέφτηκα, λίγο που διάβασα κάποια πράγματα το έψαξα και λέω τελικά δεν είναι ο άνδρας κυνηγός, ο άνδρας

Σ: δεν είναι απόλυτο

Σ: δηλαδή όταν θα τελειώσεις τη σχολή θα πας να κάνεις και πρόταση γάμου σε τέτοια κατάσταση.

Χαχαχα, αχαχουχα

Σ: Άλλο στερεότυπο που έχει αλλάξει με τη βοήθεια του ΤΕΙ;

Φ: ναι και γω το ίδιο. Δεν είχα ποτέ τίποτα τραγικές αντιλήψεις. Ήμουν κάτι ουδέτερο, μπορεί να έλεγα σε μια σχέση εντάξει άντρας είναι δεν πειράζει και λίγο να τους δικαιολογούσα. Μπαίνοντας όμως στη σχολή και ενημερώθηκα μόνη μου και με τα μαθήματα που έκανα άλλαξα τελείως.

Σ: δηλαδή όσο αφορά την ισότητα των δύο φύλλων σε σχέση με τα συναισθηματικά

Φ: ναι άλλαξα πολύ με τη σχολή, άρχισα να είμαι πιο υποψιασμένη να τα βλέπω κάποια πράγματα που δεν θα τα έβλεπα παλιά.

Σ: άλλος που είχε παλιά κάποιο στερεότυπο και το έχει αλλάξει;

Φ: εντός και εκτός εισαγωγικών μου είχαν φυτέψει την εντύπωση ότι δεν πρέπει να είσαι πολύ δυναμική γιατί αυτό φοβίζει τους άντρες σε μια ερωτική σχέση και έρχεται το θέμα ποιος είναι κυνηγός, ποιος κάνει την πρώτη κίνηση, ποιος έχει το πάνω χέρι γενικότερα στη σχέση και ήμουν σε μια φάση λίγο εσωτερικής σύγκρουσης δηλαδή πρέπει να φανώ πιο δυναμική. Έχω κάνει την κριτική και πλέον δεν μου αρέσει να περιμένω. Σε μια σχέση που ήμουν , αυτό αγόρι μου είχα πολύ έντονα αυτές τις αντιλήψεις σαν στερεότυπα και ερχόμασταν συνέχεια σε σύγκρουση με αυτό το θέμα, πως πρέπει να είναι η σχέση ανάμεσα στο ζευγάρι και όσο περνούσε ο καιρός στη

σχολή τόσο ποιο έντονο γινόταν αυτό και ερχόμουν σε σύγκρουση με αυτό το άτομο τότε.

Σ: άλλαξε τελικά η σχέση; Το έκανες πράξη;

Φ: εγώ το έκανα πράξη, εκείνος δεν πήγε και έφυγε .

Σ: ένα μεγάλο ποσοστό επηρεασμού είναι και η σχολή;

Φ: ναι είαι, όχι ο καθοριστικότερος παράγοντας

Φ: στο ΤΕΙ όχι μόνο με τα μαθήματα αλλά και η επαφή που έχουμε με τους καθηγητές και η αφορμή του μαθήματος και οι συζητήσεις που κάνουμε μετά μεταξύ μας.

Σ: εσύ σαν Φανή και στον περίγυρο σου δεν το έχεις το στερεότυπο, στην κοινωνία θεωρείς ότι υπάρχει, το εντοπίζεις;

Φ: φυσικά

Σ: απλώς επειδή δεν το έχεις εσύ δεν μπορείς να το αποδεχτείς και να το δουλέψεις.

Σ: πως κρίνεις τα έμφυλα στερεότυπα;

Φ: συμφωνώ με αυτά που είπαν τα παιδιά, δεν έχω τίποτα να προσθέσω.

Σ: άρα τα γνωρίζεις τα έμφυλα στερεότυπα και δεν συμφωνείς με τις αντιδράσεις.

Φ: ναι.

Σ: Όταν ένας κοινωνικός λειτουργός έχει έμφυλα στερεότυπα και αντιλήψεις, πώς μπορούν να τον εμποδίσουν να φερθεί σωστά στο επάγγελμά του

Φ: γενικά μπορούν να τον εμποδίσουνε στο επάγγελμά του πράγματα π[ου δεν τα έχει λύσει και αυτά θα τον εμπόδιζαν όπως και κάποια στερεότυπα πάνω στα φύλλα. Όταν έχεις ένα θέμα μέσα σου τα προβάλεις.

Φ: πχ είναι μια γυναίκα κ.λ και την επισκέπτεται ένας άνδρας, αυτός ο άνδρας κακοποιεί την γυναίκα του ή την κόρη του, δεν θα μπορέσει να του φερθεί το ίδιο όπως σε μια γυναίκα που μπορεί να έκανε το ίδιο γιατί είναι η ίδια γυναίκα. Θα μπορούσε να νιώσει ίδια πως μπορούσε να είναι αυτή στη θέση.

Φ: υπάρχει και ο αντίποδας, αν έχουμε άνδρα κ.λ ο οποίος είναι μισογύνης και πάει μια γυναίκα η οποία ζει σε ένα κακοποιητικό περιβάλλον να του ζητήσει βοήθεια, πώς μπορούμε να πούμε ότι θα είναι αντικειμενικός και δεν θα την γεμίσει ενοχές ότι αυτή φταίει. Θα τις κάνει πολύ μεγαλύτερο κακό από ότι.... Άρα πρέπει να τις διαχειριστούμε γιατί τις βλέπουμε μπροστά μας συνέχεια.

Σ: οπότε συμφωνείται όλοι ότι ένας κ.λ. πρέπει να είναι καθαρός από κάθε είδους προκατάληψη και ταμπού.

Φ: πρέπει να έχει αυτογνωσία πχ με τους τσιγγάνους ψυχολογικό, πρέπει να μπορεί να κρίνει σωστά και ας έχει τα δικά του στερεότυπα. Αυτό είναι το πιο ρεαλιστικό.

Σ: πόσο εύκολα μπορεί να γίνει αυτό;

Φ: δεν λέω ότι είναι εύκολο αλλά μπορεί να γίνει.

Φ: και εκ των πραγμάτων δεν γίνεται να μην έχεις κάποια στερεότυπα

Φ: εγώ έχω ένα μίσος απέναντι σε άτομα τύπου χρυσής αυγής, δεν μπορώ να το διαχειριστώ αυτό το πράγμα, μου έρχεται ένας απέραντος θυμός, πιστεύω πως αν χρειαστεί να έρθω αντιμέτωπη με ένα τέτοιο άτομο μπορεί στην πρώτη συνάντηση να συγκρατήσω το θυμό μου, τα νεύρα μου αλλά πιστεύω ότι δεν μπορώ να το διαχωριστώ και θα δώσω το περιστατικό αλλού.

Φ: θα ζητήσεις εποπτεία.

Φ: ναι δεν μπορώ να το διαχειριστώ

Φ: υπάρχουνε τρόποι.

Σ: θέλετε να συμπληρώσετε κάτι άλλο;

Φ: εμένα μου ήρθε κάτι στο μυαλό πιο πριν που μοιλάγαμε για τις δουλειές του σπιτιού. Όταν σε ένα ζευγάρι τις δουλειές τις κάνουνε μαζί και ξαφνικά με την κρίση βρίσκεται ο πατέρας άνεργος και η μητέρα εργάζεται και συντηρεί την οικογένεια και είναι αυτός που πρέπει να κάνει τις δουλειές του σπιτιού να μεγαλώσει τα παιδιά το πόσο πιεσμένος πρέπει να νοιώθει το πόσο να θεωρεί ότι ευνουχίζεται πάλι το πόσο

Φ: κατώτερος μπορεί να νοιώθει επειδή δεν έχει τη δυνατότητα να παρέχει οικονομική στήριξη είναι υποχρεωμένος να στηρίζει το σπίτι στις δουλειές και στην οικογένεια και ουσιαστικά να νομίζει ότι είναι ευνουχισμένος.

Φ: αυτό γίνεται ουσιαστικά γιατί έχει μάθει σε ένα συγκεκριμένο τρόπο ζωής.

Φ: ναι

Φ: σε οποιαδήποτε τέτοια κατάσταση θα φερόμαστε έτσι, όταν έχεις μάθει σε ένα τρόπο ζωής και ξαφνικά σου παίρνουν το ρόλο και σε βάζουν σε ένα άλλο ρόλο λογικό είναι να μην είσαι καλά μέσα στο νέο ρόλο οπότε δεν το βρίσκω το στερεότυπο αυτό να νοιώσει κάποιος άνθρωπος πιεσμένος μέσα στον νέο του ρόλο είναι λογικό.

Φ: ναι αλλά αν δεν έχεις και το στερεότυπο μέσα σου από πριν μπορεί να το δεχτείς καλύτερα.

Σ: Οπότε θεωρείται ότι στο πέμπτο εξάμηνο που είστε έχει βοηθήσει η σχολή στην εξάλειψη των στερεοτύπων.

Φ: ναι βέβαια

Σ: Σας ευχαριστούμε πάρα πολύ.

Φ: καλή επιτυχία.

Συνέντευξη Τελιοφοίτων

Τοποθεσία: Πλατεία Βικτωρίας, Αθήνα 3013

[Γνωριμία]

Σ: Γνωρίζετε τον όρο έμφυλα στερεότυπα?

Φ: Ακουστά. Ακριβώς τι είναι.....?! Αν γνωρίζουμε τον όρο στερεότυπα ή αυτό που είπες εσύ?

Σ: Στο περίπου

Φ: Υποψιαζόμαστε ότι είναι με το φύλο, ανδρικό και γυναικείο. Άνδρας ή γυναίκα. Το έμφυλο δλδ.

Φ: Ναι και εγώ αυτό με το φύλο θεωρώ πως είναι.

Φ: Όσον αφορά το στερεότυπο, κάποια άποψη που έχεις για κάτι ή στην έχει περάσει η κοινωνία, κάποια πρότυπα δλδ και όλα αυτά.

Σ: Μπορείτε να μας δώσετε ένα παράδειγμα στερεοτυπικής συμπεριφοράς. Έμφυλης στερεοτυπικής συμπεριφοράς. Που να αφορά τα 2 φύλα. Μπορείτε να σκεφτείτε κάτι? Έτσι όπως αντιλαμβάνεστε τον όρο, απλά με ένα παράδειγμα.

Φ: Οι γυναίκες δεν ξέρουν να οδηγούν. Το οποίο δεν είναι και τόσο ορθό.

Φ: Εμένα μου ήρθε για τους γκει παιδιά, αλλά δεν ξέρω αν σχετίζεται. Επειδή είπατε έμφυλα, αλλά βλέπω πάρα πολύ ότι υπάρχει στερεοτυπία.

Φ: Με ποιο θέμα υπάρχει στερεοτυπία όσον αφορά τους γκει? Ότι οι γκει έχουν οι περισσότεροι AIDS από ότι οι στρειτ. Αυτό είναι ένα στερεότυπο.

Φ: Και αυτό, αλλά γενικά ακόμα υπάρχει κόσμος που τους ενοχλεί να βλέπουν ή να ξέρουν ότι αυτός είναι γκει. Γενικά.....

Φ: Αυτό είναι προκατάληψη που λες.

Φ: Εγώ στη παρέα μου επειδή έχω φίλους γκει, από άλλους φίλους μου, που κάνω παρέα το κατακρίνουν αυτό. «Πως μπορείς να σου λένε διάφορα για τη σεξουαλική τους ζωή?» με ρωτούν.

Σ: Το εξειδικεύεις στους άνδρες όμως απ ότι ακούω

Φ: Σαφώς και είναι πιο προκατειλημμένοι οι άνδρες προς τους γκει

Φ: και οι γυναίκες είναι, λένε ας πούμε «δε μπορώ σιχαίνομαι».

Φ: οι άνδρες είναι πιο αρνητικοί θεωρώ

Φ: είμαστε ναι

Φ: στερεότυπο μπορεί να θεωρηθεί ότι ο άνδρας μπορεί να δουλεύει και μια γυναίκα να φυλάει τα παιδιά στο σπίτι, να ασχολείται με τις δουλειές του σπιτιού, ενώ ο άνδρας να δουλεύει, να φέρνει τα λεφτά στην οικογένεια.

Σ: Ωραία τώρα μας είπατε γενικά παραδείγματα έμφυλων ή μη στερεοτυπικών συμπεριφορών και είναι όντως. Θέλουμε όμως να μας αναφέρετε δικά σας παραδείγματα έμφυλων συμπεριφορών που έχετε αντιληφθεί.

Φ: έμφυλων στερεοτύπων μόνο??

Φ: που να έχουμε εμείς ή κάποιοι άλλοι φίλοι μας??

Φ: εμάς ρωτάνε.

Σ: Εσείς. Να διαπιστώνετε εσείς στη συμπεριφορά σας.

Φ: Τώρα αυτή είναι πιο δύσκολη ερώτηση ομολογουμένως.

Φ: θα σας πω ότι οι άνδρες δεν είναι ωραίο να βλέπουν Τούρκικα σήριαλ στη τηλεόραση. Άμα δω δηλαδή έναν άνδρα και μου πει βλέπω τούρκικα σήριαλ στη τηλεόραση θα του πω ότι είναι γελοίος. Άμα μου πει ένας φίλος μου ότι βλέπει Φατμαγκιούλ θα του πω ότι είναι βλάκας.

Σ: Ενώ μια γυναίκα δεν έχει πρόβλημα να έχει τέτοια συμπεριφορά, σωστά?

Φ: Ε τώρα ναι, στη γυναίκα είναι στο ρόλο της να βλέπει βλακείες στη τηλεόραση. Δηλαδή, αν μου το έλεγε θα έλεγα λογικό είναι. Καταλάβατε?? Δηλαδή και η δικιά μου η γυναίκα να μου το έλεγε, θα έλεγα εντάξει μωρέ.

Σ: Το θεωρείς και λίγο αναμενόμενο από τις γυναίκες δηλαδή.

Σ: Δηλαδή ε αφού πλύνουμε τα πιάτα, να δούμε και ένα Τούρκικο.

Φ: Ακριβώς. Είναι όλο το πακέτο.

Φ: με τους ξένους. Βασικά να το πω λίγο καλύτερα. Δεν έχω θέμα να κάνω παρέα με κάποιον ξένο ή Πακιστανούς.

Σ: Τους μετανάστες εννοείς ξένους?

Φ: Ναι τους μετανάστες ή τους μαύρους. Δεν έχω θέμα, αλλά δεν ξέρω, δεν θα μπορούσα να συνάψω ερωτική σχέση με κάποιον τέτοιας φυλής(Πακιστανών π.χ.) όχι ότι έχω θέμα, αλλά δεν ξέρω δεν μου βγαίνει.

Σ: Δεν σε ελκύει

Φ: Δεν ξέρω αν είναι στερεότυπο

Σ: είναι στερεότυπο, αλλά δεν αφορά πολύ το ρόλο των δυο φύλων. Δεν θα μπορούσες να έχεις ερωτική σχέση με έναν άνδρα ξένο, αλλά θα μπορούσες να είσαι φίλη με μια γυναίκα ξένη.

Φ: δεν έχω θέματα ναί. Όχι μόνο με γυναίκα αλλά και με άνδρα θα μπορούσα να ήμουν φίλη. Θα μπορούσα να έχω καλή φιλική σχέση και με τους δυο, αλλά για κατι παραπάνω, δεν θα μου το έβγαζε.

Σ: αυτό αφορά βέβαια το θέμα το προσφυγικό, μεταναστευτικό και το πώς αντιμετωπίζονται οι μετανάστες και οι πρόσφυγες. Σε κάποιο επίπεδο είναι και προκατάληψη, αλλά επειδή μιλάμε για έμφυλα, αυτό που είπες δεν συνάδει και τόσο με το θέμα μας. Έμφυλα στερεότυπα, είναι τα στερεότυπα που έχουμε διαμορφώσει για το ρόλο των δυο φύλων.

Φ: Ωραία σου το έχω έτοιμο. Τα αγόρια άνδρες στις μέρες μας, έχω τη στερεοτυπική αντίληψη ότι είναι, πώς να το εκφράσω κόσμια, ότι φοβούνται να εκφράσουν αυτά που νιώθουν.

Σ: δειλούς δλδ?

Σ: Συναισθηματικά ανεπαρκής μήπως;

Φ: Ναι, ναί αυτό. Συναισθηματικά ανεπαρκής. Δηλαδή οι γυναίκες είναι πιο συναισθηματικές από τη φύση τους, ενώ οι άνδρες όχι. Ότι μπορούμε να εκφραστούμε. Κάτι άλλο που έχω παρατηρήσει είναι ότι πολλοί άνδρες, λόγω αυτού, προτιμούν να έχουν περιστασιακές σχέσεις και να μη δένονται συναισθηματικά με κάποια κοπέλα, προκειμένου να γλιτώσουν το κομμάτι αυτό, το να δεθούν πολύ, το να εκφραστούν.

Φ: ένα στερεότυπο που είδα σε εμένα και το σκέφτηκα τώρα που μιλάμε, τις προάλλες έβλεπα ειδήσεις και φτάνοντας στο σημείο των αθλητικών ειδήσεων, είδα να τις λέει γυναίκα και λέω «καλά γυναίκα θα τις πει;». Δεν ξέρω γιατί το σκέφτηκα αυτό. Το παρατήρησα εκείνη τη στιγμή και λέω «τι βλακεία σκέφτηκα».

Σ: αυτό είναι ένα έμφυλο στερεότυπο.

Σ: έχετε διαπιστώσει συναδέλφους να αναπτύσσουν έμφυλες στερεοτυπικές συμπεριφορές; Και στο ΤΕΙ αλλά και στις υπηρεσίες που κάνετε πρακτική.

Φ: για τα δυο φύλα μιλάς ε!

Σ: Ναι

Σ: και σε εμάς στη σχολή όχι μόνο υπάρχοντες επαγγελματίες

Φ: δηλαδή γυναίκες μεταξύ γυναικών κάπως έτσι;

Σ: είτε και προς τους εξυπηρετούμενους, είτε και προς τους συναδέλφους- φοιτητές μεταξύ τους, είτε με γυναίκες είτε με άνδρες μεταξύ τους. Σε όλες τις αλληλεπιδράσεις.

Σ: είτε σε μάθημα, είτε σε υπηρεσία, οπουδήποτε και αν το έχετε διακρίνει,

Φ: για έμφυλα στερεότυπα μιλάμε

Σ: Ναι

Φ: όχι δεν έχουμε παρατηρήσει κάτι τέτοιο

Σ: σε ολόκληρη τη διάρκεια ης σχολής.

Φ: δεν θυμάμαι κάτι, όχι

Φ: ούτε εγώ ιδιαίτερα

Σ: στο συναδελφικό κομμάτι; Στο μεταξύ σας; Ή προς τους εξυπηρετούμενους;

Φ: δεν έχω ακούσει κάποιον, να έχουμε ένα περιστατικό και να πει «ε γυναίκα είναι, τι περιμένεις;». Δεν το έχω ακούσει αυτό το πράγμα

Φ: ή σε άνδρα αντίστοιχα

Σ: έχουμε όλοι κάνει διάφορα μαθήματα στη σχολή, τα οποία αφορούν τα στερεότυπα. Μπαίνοντας στη σχολή είχατε κάποια στερεότυπα λογικά. Τα στερεότυπα αυτά είναι τα ίδια με αυτά που έχετε τώρα; Όσον αφορά τα φύλα. Δηλαδή βλέπατε το ίδιο τη γυναίκα και τον άνδρα στη κοινωνία και τον ρόλο μεταξύ τους και βλέπετε τον ίδιο ρόλο και τώρα; Μετά από τόσες υπηρεσίες που κάνατε εργαστηριακή πρακτική, μετά από τόσα μαθήματα, μετά από αλληλεπίδραση με τους συμφοιτητές και τους εξυπηρετούμενους.

Φ: εγώ ναι

Σ: με ένα παράδειγμα θα θέλαμε

Φ: δεν θεωρώ ότι άλλαξε ο ρόλος που είχα στο μυαλό μου για τον άνδρα ή τη γυναίκα και σε σχέση μεταξύ τους και μέσα στη κοινωνία, μέσα στην οικογένεια, λόγω της σχολής ούτε λόγω της ηλικίας που είχα. Ότι μπήκα στη σχολή σα 17 και τώρα είμαι 22. Δεν θεωρώ ότι με έχει επηρεάσει θετικά, πόσο μάλλον αρνητικά, προς όλο αυτό το φαινόμενο.

Σ: δηλαδή και πριν από 4 χρόνια πίστευες ότι η γυναίκα πρέπει να βλέπει Τούρκικα σήριαλ και μετά από 4 χρόνια αυτό πιστεύεις; είναι δεδομένο;

Φ: πάντα πίστευα ότι η γυναίκα μπορεί να κάνει ότι και ο άνδρας και ότι δεν μιλάμε για θέματα ισότητας γιατί θα πρέπει να θεωρούνται αυτονόητα αυτά και πριν τη σχολή και τώρα.

Φ: Δε νομίζω ότι η σχολή με επηρέασε στο να αλλάξω ή στο να υιοθετήσω κάποιες στερεότυπες αντιλήψεις. Ίσως βοήθησε το γενικότερο περιβάλλον αλλά όχι τόσο η σχολή. Αυτό δηλαδή που λέει ο Θανάσης ότι παρέμεινε όπως ήταν πριν τη σχολή, όχι. Σίγουρα έχουν βελτιωθεί και αλλάξει κάποια πράγματα, έχουν ωριμάσει κάποια πράγματα, αλλά μέσα από τις εμπειρίες μου, όχι από τη σχολή, από αυτά που έχω μάθει στις εργαστηριακές πρακτικές.

Φ: ναι αυτό ακριβώς, υπήρξε μια βελτίωση ως προς τη στάση μας γενικά, σε όλα τα θέματα.

Φ: θα συμφωνήσω με τα παιδιά, δεν έχει αλλάξει κάτι σε θέμα ότι επηρεάστηκα από τη σχολή σε κάτι. Δεν άλλαξα άποψη ούτε είχα κάποιο ιδιαίτερο στερεότυπο πάνω στα δυο φύλα συγκεκριμένα, για να πω ότι με επηρέασε κάτι τόσο πολύ.

Φ: Συμφωνών με την Άννα

Σ: Δηλαδή παιδιά δεν είχατε ποτέ κάποιο στερεότυπο στο ρόλο του άνδρα και στο ρόλο της γυναίκας.

Φ: στο συγκεκριμένο θέμα, όχι

Σ: Δηλαδή τα πράγματα με τα οποία είχατε αλληλεπίδραση, οικογένεια, φίλοι, σχολείο ήταν όλα ως προς τα στερεότυπα κάπως πιο υγιή.

Φ: όχι, όχι δεν είπαμε αυτό βασικά

Φ: καλά σίγουρα υπήρχαν στερεότυπα και έμφυλα σαφώς.

Σ: απλώς δεν τα υιοθετήσατε

Φ: δεν υιοθετήσαμε τα αρνητικά που μπορεί να είχαν αυτά τα περιβάλλοντα, εγώ αυτό θεωρώ

Σ: ότι υπήρχαν γενικά ορισμένες στερεοτυπικές αντιλήψεις, το αναφέρατε πριν

Σ: εσείς δεν τα έχετε στη ζωή σας και δεν τα ενστερνίζεστε. Όμως στη κοινωνία υπάρχουν και το αντιλαμβάνεστε ότι υπάρχουν.

ΟΛΟΙ: Ναι!

Σ: Ωραία πω αντιμετωπίζετε ένα τέτοιο περιστατικό αν συμβεί;

Φ: με εξυπηρετούμενο εννοούμε;

Σ: ή με εξυπηρετούμενο ή στη σχολή με κάποιο συνάδελφο

Σ: στο δρόμο

Φ: πως αντιμετωπίζουμε εμείς προσωπικά ή αν θα κάναμε κάτι;

Σ: όλα. Πως το διαχειρίζεσαι και προσωπικά μέσα σου, πως το αντιλαμβάνεσαι δηλαδή αλλά και πως το διαχειρίζεσαι πρακτικά εκείνη τη στιγμή

Φ: αυτό έχει να κάνει από ποιον εκφράζεται αυτή η στερεοτυπική συμπεριφορά/ αντίληψη. Αν ακούσω την αδερφή μου να έχει ένα έμφυλο στερεότυπο και να το εκφράζει, θα της κάνω μια κουβέντα. Αν ακούσω έναν στο δρόμο να βρίζει μια γυναίκα οδηγό και να φεύγει δε μπορώ να κάνω κάτι εκείνη την ώρα. Να τρέξω πίσω του στο δρόμο;

Φ: Βέβαια σε αυτά τα περιστατικά, δε ξέρεις και τι έχει προκύψει. Αν δεις κάτι στο δρόμο, και πεις γίνεται κάτι μεταξύ τους

Φ: αν καταλάβεις ότι είναι τελείως στερεοτυπικής προέλευσης λεω

Φ: ή αν ακούσεις κάτι δίπλα σου να λέει ο άλλος. Εμένα προσωπικά θα μου φανεί κάπως.

Φ: ίσως να φανεί άσχημο

Φ: δεν θα πω κάτι εγώ προσωπικά

Φ: ούτε εγώ θα πω κάτι

Φ: Αν είναι όμως κάποια φίλη μου, φίλος μου, που πολλοί φίλοι μου μου έχουν πει για το θέμα που είπαμε πριν (ομοφυλοφιλία), θα το συζητήσω μαζί του και θα προσπαθήσω να δώσω την άλλη οπτική για να καταλάβει.

- Όπως είναι λογικό σε κάθε επάγγελμα και στο δικό μας συγκεκριμένα εφόσον μιλάμε για αυτό, υπάρχουν κάποια στερεότυπα που έχουμε σαν άτομα, είτε το θέλουμε είτε όχι, όχι μόνο έμφυλα βέβαια, είτε ρατσιστικά είτε άλλου είδους. Πως πιστεύεται ότι ένας επαγγελματίας Κ.Λ. έχοντας αυτές τις στερεοτυπικές αντιλήψεις πως μπορούν να παρακωλύσουν τη δουλειά τους;

Φ: Για παράδειγμα, έχω εγώ θέμα με μια συγκεκριμένη πληθυσμιακή ομάδα και καλούμε να δουλέψω μαζί της αλλά δε μπορώ.

Φ: θα αποφύγεις να συνεργαστείς με τη συγκεκριμένη ομάδα.

Φ: ναι αν δεν μπορείς να το διαχειριστείς.

Φ: με μια κοπέλα που το είχα συζητήσει, έλεγε ότι θα το αποφύγει να ασχοληθεί με τη συγκεκριμένη ομάδα και θα παραπέμψει το περιστατικό σε άλλον επαγγελματία

Φ: ή θα μπορούσε να το διαχειριστεί με την έννοια να το δει τελείως έξω από αυτό, σαν τρίτος, να μπει στη θέση του άλλου

Φ: αν όμως έχει το στερεότυπο και είναι τελείως αρνητικός ο επαγγελματίας δεν μπορεί να το κάνει

Φ: ναι δεν μιλάω για κάποιον που είναι κάθετος, αναφέρμαι σε μια πληθυσμιακή ομάδα που είναι ακόμα σε μικρό βαθμό τα συναισθήματα άρνησης του επαγγελματία και μπορεί να το διαχειριστεί

Φ: μπορεί να πει ότι δεν μπορεί να το δει διαφορετικά, οπότε θα παραπέμψει

Σ: καταρχάς θα συμφωνήσουμε στο γεγονός ότι παρακωλύεται η δουλειά του επαγγελματία, όταν έχει στερεότυπα, σωστά;

ΟΛΟΙ: Ναι!

Φ: ναι γιατί το αντιμετωπίζεις το περιστατικό με βάση αυτό που εσύ πιστεύεις και προσπαθήσεις να πείσεις τον άλλο ότι ισχύει αυτό ακόμα και όταν δεν ισχύει

Φ: είναι τελείως καθοδηγητικό

Σ: και οι λύσεις που μπορούμε να δώσουμε σε κατι τέτοιο;

Φ: Γενικά ή εκείνη τη στιγμή;

- και τα δυο

Φ: κάνεις ψυχοθεραπεία

- εκείνη τη στιγμή που σε περιμένει ο εξυπηρετούμενος απ έξω από το γραφείο σου;

[γέλια]

Φ: θα το δώσεις κάπου αλλού το περιστατικό, σε κάποια συνάδελφο σου που είναι στην υπηρεσία εκείνη τη στιγμή

Σ: παραπομπή δηλαδή;

Φ: Ναι

Φ: Το ιδανικό θα είναι, αν δουλεύεις σε ένα πλαίσιο, που ξέρεις ότι συνεχώς θα έρχονται άνθρωποι με τους οποίους εσύ έχεις κάποια στερεοτυπική αντίληψη, να γίνει και μια δουλειά και μέσω των επαγγελματιών μεταξύ τους, μέσω εποπτείας, ώστε να προσπαθήσεις και εσύ αν θέλεις και καταλαβαίνεις αν είσαι επαγγελματίας, ότι είναι παράλογο αυτό που λες, το στερεότυπό σου, αλλά το έχεις. Καλό θα ήταν να γίνει μια δουλειά ώστε να σου φύγει αυτό το στερεότυπο αν είσαι διατεθειμένος. Αν όμως εσύ δεν μπορείς ή δε θέλεις, θα το παραπέμψεις.

Σ: Ωραία να ρωτήσω κάτι; Τι επιλέγουμε; Το να έχω καταλάβει το στερεότυπο που έχω και να πορευτώ με αυτό ή να το έχω καταλάβει και να είμαι και ανένδοτος; Πολλές φορές τα στερεότυπα δεν δουλεύονται, άλλες φορές δουλεύονται.

Σ: όλα δουλεύονται αν θες να τα δουλέψεις

Σ: ναι κατά μια έννοια. Είναι ορισμένοι επαγγελματίες όμως που δεν επιθυμούν να το αλλάξουν.

Φ: Πιστεύω ότι όλοι λίγο πολύ έχουν καταλάβει που υστερούν.

Σ: εσείς στη σχολή καταλάβατε που υστερείτε; Η τι θέματα έχετε; Εγώ προσωπικά κατάλαβα πάρα πολλά και έκανα προσπάθεια για να τα εξαλείψω.

Φ: ναι και εγώ κατάλαβα πολλά πράγματα από τη σχολή.

Φ: Μα και σε μια παρέα αν είσαι και πεις σε έναν φίλο σου αυτό που κάνει και του το εξηγήσεις και του πεις ότι έχει κάποιο κόλλημα, θα το καταλάβει, αλλά αν δεν μπορεί να το διαχειριστεί και σου πει εγώ αυτό πιστεύω, τελείωσε, δεν θέλω να μου πει κατι άλλο, θα καταλάβεις ότι το γνωρίζει αλλά δεν θέλει να το αλλάξει.

Σ: Η σχολή πως επηρέασε τις αντιλήψεις σας;

Φ: Τις αντιλήψεις μας γενικότερα ή σε σχέση με τα στερεότυπα;

Σ: Κοίταξε να δεις, το θέμα μας είναι τα έμφυλα στερεότυπα, άλλοι έχουν άλλοι δεν έχουν. Εσείς είστε άνθρωποι που δεν έχετε έμφυλα στερεότυπα. Δεν έχετε τέτοιες αντιλήψεις.

Σ: ή αν έχετε, τις έχετε αλλάξει

Σ: Για αυτό ανοίγουμε λίγο το θέμα ως προς τα στερεότυπα

Φ: Να ρωτήσω κάτι που δεν έχω καταλάβει. Το να σου κάνει εντύπωση κάτι που θα δεις, δε νομίζω ότι έχει να κάνει με στερεοτυπική αντίληψη, δηλαδή, βλέπεις μια γυναίκα να οδηγεί το συρμό του μετρό ή λεωφορείο ας πούμε. Αν από τα 2 μπαίνεις μέσα στον ηλεκτρικό και βλέπεις μόνο άνδρα και δεις μια γυναίκα ξαφνικά να οδηγεί το συρμό, θα ξαφνιαστείς, όχι επειδή δεν θεωρείς τις γυναίκες άξιες να οδηγούν, ξαφνιάζεσαι γιατί δεν έχεις μάθει σε αυτές τις εικόνες και θα πεις: «Ωχ κοίτα πρώτη φορά βλέπω», όπως για παράδειγμα να έβλεπες έξω έναν ηθοποιό που τον βλέπεις στη τηλεόραση. Καταλάβατε;

Σ: αυτό δεν είναι στερεότυπο

Χρύσα: ή μπορείς να δεις πολλές γυναίκες που ντύνονται περίεργα. Η εικόνα είναι πάτα αυτό που θα σχολιαστεί ή έναν άνδρα που ντύνεται περίεργα επίσης. Αυτό δεν ξέρω αν είναι αντίληψη. Εγώ θα το σχολιάσω επειδή θα μου φαίνεται περίεργο το ντύσιμο, όποιος και αν είναι αυτός/ή μου θα είναι έτσι ντυμένος.

Σ: να επανέλθουμε στην ερώτηση όμως. Η ερώτηση ήταν πως επηρέασε η σχολή τις αντιλήψεις σας

Φ: σα προσωπικότητα δεν θεωρώ ότι με επηρέασε αρνητικά εννοείται, αν με επηρέασε θετικά, ίσως είναι σε ένα βαθμό τον οποίο εγώ δεν μπορώ να συνειδητοποιήσω, που, σε ποιους τομείς κτλπ.

Φ: ναι μπορεί να έχεις γίνει πιο συζητήσιμος, πιο διαλλακτικός

Φ: ναι πιστεύω, ότι σε κάποια θέματα μπορεί να με έχει επηρεάσει θετικά.

Σ: η αλλαγή των απόψεων σας ως προς τα δυο φύλα σας έχει επηρεάσει μόνο επαγγελματικά ή και προσωπικά;

Φ: δεν έχει αλλάξει κάτι

Σ: όλες οι ερωτήσεις καταρρίπτονται από τη στιγμή που δεν έχετε έμφυλα στερεότυπα

Σ: όλα αυτά θα μπορούσαν να ειπωθούν σε μια βάση του ότι μπαίνοντας στη σχολή είχατε κάποιες προσλαμβάνουσες όπου είχατε στερεότυπα για τους ρόλους των φύλων που επικρατούν στη κοινωνία, αλλά όχι μόνο από τη σχολή και από άλλους ρόλους, λόγους διαφοροποιήθηκαν οι αντιλήψεις βγαίνοντας από τη σχολή με συνέπεια να έχετε διαμορφώσει μια άποψη τελείως διαφορετική.

Φ: μας βοήθησε η σχολή λίγο θετικά

Σ: αφού μπήκατε χωρίς στερεότυπα, επηρεαστήκατε θετικά, στερεότυπα δεν είχατε έτσι κι αλλιώς

Φ: ψάχνετε να βρείτε μια ομάδα Κ.Λ., που να έχουν στερεότυπα και να έχουν θέματα

Φ: έχετε βρει στις συνεντεύξεις σας άτομα που να έχουν στερεότυπα;

Σ: οι περισσότεροι στη Πάτρα κ όχι μόνο και εδώ που πήραμε τη συνέντευξη έχουν θέματα. Για παράδειγμα είχαμε ένα μάθημα στο οποίο κάναμε μια άσκηση. Σε μια κόλλα χαρτί ήταν γραμμένα κάποια στερεότυπα και έπρεπε όποια στερεότυπα είχατε να σηκώσετε το χέρι σου, Σας πληροφορώ πολλά άτομα δεν κατέβαζαν το χέρι τους.

Φ: τι στερεότυπα;

Σ: π.χ. τα αγόρια δεν γίνεται να παίζουν με κούκλες.

Σ: οι γυναίκες οδηγούν χειρότερα από τους άνδρες

Σ: οι άνδρες δεν κλαίνε

Σ: τα αγοράκια πρέπει να παίζουν με αυτοκινητάκια

Φ: υπάρχουν αυτά τα στερεότυπα γενικά

Φ: αυτό που είπατε με τα αυτοκινητάκια και με τις μπάρμπι το είχανε περάσει γενικά πιο παλιά

Φ: κοίταξε να δεις, αν δεις ένα παιδάκι- αγοράκι να παίζει με μια μπάρμπι δεν θα το πεις και φυσιολογικό, δεν θα το πω νορμάλ, θα μου έκανε εντύπωση

Φ: εμένα ο αδερφός μου, έπαιζε μαζί μου με τις κούκλες μου και μια χαρά αγόρι είναι τώρα

Φ: κοίταξε όμως άμα παίζει μόνο με κούκλες και να μη θέλει τίποτα άλλο, τότε υπάρχει θέμα

Σ: Αααα.... δεν έχετε έμφυλα στερεότυπα γενικά δηλαδή.

Φ: όχι δεν έπαιζε μόνο με κούκλες

Σ: αυτό ενοχλεί εσένα ή είναι κάτι γενικό;

Φ: δεν με ενοχλεί, αλλά μου κάνει εντύπωση ότι το αγοράκι που παίζει μόνο με κούκλες ή που θέλει να είναι μόνο μετά κορίτσια, θα καταλάβω ότι κάτι δεν πάει καλά, ότι κάτι συμβαίνει. Όχι ότι είναι κακό αλλά θα πω κάτι γίνεται

Σ: θα παραξενευτείς σαν εικόνα, θα σου φανεί περίεργο

Φ: Ναι

Φ: θα παραξενευτώ γιατί μεγαλώνοντας θα αναρωτηθώ αυτό το παιδάκι πως θα είναι θα το πάω πάρα πέρα.

Σ: Ναι και επειδή εκείνη τη στιγμή η επόπτρια μας είπε ότι , παίζουμε με τις κούκλες γιατί μαθαίνεις να γίνεσαι φροντιστικός άρα οι γυναίκες μαθαίνουν να μπαίνουν σε ένα ρόλο φροντιστικό, μαθαίνουν να μεγαλώνουν τα παιδιά και να αναπτύσσονται έτσι και τα αγόρια παίζουν πιο πολύ με αμάξια και μπάλες που τους δίνουν ελευθερία

Σ: ίσως γίνονται και πιο επιθετικοί, πιο εκφραστικοί, πιο δυναμικοί

Φ: οπότε είναι περίεργο ένα παιδί να παίζει μόνο με κούκλες, είναι λίγο περίεργο, υπάρχει ένα θέμα θα σκεφτώ

Σ: εγώ δεν το θεωρώ περίεργο. Εγώ θεωρώ περίεργο και μόνο με αμαξάκια να έπαιζε, γιατί είναι μονόπλευρο και θα αναπτύξει μόνο αυτό το στοιχείο

Σ: Άρα υπάρχουν έμφυλα στερεότυπα

Σ: Γιατί δεν τα λέμε τόση ώρα;

Φ: εμένα θα μου κάνει εντύπωση που θα δω ένα παιδί να παίζει μόνο με αυτοκινητάκια. Θα μου κάνει εντύπωση. Κάτι θα σκεφτώ ότι το παιδί αυτό αργότερα θα έχει κάποιο θέμα

Φ: αν δεις έναν άνδρα να φοράει μόνο λουλουδάτα ρούχα, με φανταχτερά χρώματα και υφασμάτινα παντελόνια. Για παράδειγμα συγκεκριμένα λουλουδάτο παντελόνι, ροζ πουκάμισο και πασμίνα φούξια

Σ: χαρούμενος πολύ

Φ: όχι, εγώ στερεοτυπικά θα θεωρούσα ότι αυτός ο άνθρωπος ενδέχεται να είναι και ομοφυλόφιλος

Σ: μπορεί και όχι όμως

Φ: η εικόνα λίγο σε προϊδεάζει σε κάποια πράγματα. Είναι και η κοινωνία που τα έχει ορίσει λίγο αυτά.

Φ: όπως και τα παιχνίδια είναι καθαρά δημιούργημα της κοινωνίας, δηλαδή αν έβλεπες παιδάκια να παίζουν με διάφορα παιχνίδια, θα έλεγες οκ, όλοι από μικροί παίζαμε με διάφορα παιχνίδια, όπως, π.χ. κοριτσάκι βλέπεις ότι από μικρό παίζει με μπάλες ή τνύνονται αγορίστικα, το λες αγοροκόριτσο κατευθείαν. Δηλαδή σου πάει

το μυαλό ότι όταν μεγαλώσει το κορίτσι αυτό, πως θα είναι. Εγώ στο περίγυρό μου είχα φίλες που ήταν έτσι και τώρα που έχουν μεγαλώσει καμία σχέση. Η στερεοτυπία υπήρχε όμως.

Φ: είναι θέμα στυλ πλέον αυτό. Το πάμε αλλού

Φ: πιστεύω ότι τα στερεότυπα πάνε και λίγο με το ρατσισμό, είναι σα να συμβαδίζουν.

Φ: και με το ρατσισμό και με τη προκατάληψη

Συνέντευξη Β' εξαμήνου

Τοποθεσία: καφετέρια απέναντι από το ΑΤΕΙ Αθηνών, Αιγάλειο, Αθήνα 3013

[Γνωριμία]

Σ: τι αντιλαμβάνεστε με τον όρο έμφυλα στερεότυπα; Τι είναι τα έμφυλα στερεότυπα;
Ο καθένας ξεχωριστά τι πιστεύετε.

Σ: μιλάμε όλοι μαζί σαν ομάδα. Απαντάμε ο ένας στον άλλο.

Φ: τα στερεότυπα, όσον αφορά το ρόλο της γυναίκας και του άνδρα αντίστοιχα, υποχρεώσεις και δικαιώματα.

Φ: Εγώ αυτό που έχω σκεφτεί, είναι τα στερεότυπα με βάση το φύλο. Σκεφτόμουν ακόμα και τους ομοφυλόφιλους. Δεν ξέρω αν συμπεριλαμβάνονται

Σ:αν από τη μεριά της σεξουαλικότητας

Φ: να έχουμε στερεότυπα απέναντί τους, απέναντι σε άτομα με διαφορετικές σεξουαλικές προτιμήσεις . Εγώ πιστεύω ότι όλοι έχουμε στερεότυπα μεταξύ μας. Ακόμα γυναίκα προς γυναίκα, άνδρα προς άνδρα, όλοι βγάζουμε κάτι ρεαλιστικό απέναντι στον άλλο κάποιες φορές

Φ: θεωρώ ότι είναι πιο εύκολο να βγάλεις στερεότυπα προς το δικό σου φύλο παρά στο αντίθετο(ανδρικό στη συγκεκριμένη περίπτωση). Είναι πιο εύκολο να πεις ότι «κοίτα τι έκανε η γυναίκα αυτή παρά ο άνδρας»

Σ: θες να μου δώσεις ένα παράδειγμα;

Φ: Έτσι όπως συζητάμε σε μια παρέα που είναι και αγόρια και κορίτσια και συζητούν καταστάσεις, μου είναι πιο εύκολο όταν μου λένε ότι οι γυναίκες είναι έτσι και αν το

παρατηρήσω και εγώ, θα το παραδεχτώ πιο εύκολα και να πω ναι υπάρχει αυτό το χαρακτηριστικό σε ένα ποσοστό.

Φ: Αυτό δεν είναι απαραίτητα λάθος, είναι απλά ένα στερεότυπο που είναι άλλοι υπεύθυνοι για εμάς. Κάποιος άλλος μπορεί να μην το βλέπει έτσι.

Φ: Δεν είναι απαραίτητο ότι λέμε να είναι απόλυτο. Για τις γυναίκες οδηγούς π.χ. ότι δεν είναι τόσο καλοί οδηγοί όσο οι άνδρες. Ως ένα βαθμό και εγώ το πιστεύω αυτό. Δεν εννοώ όταν το μαθαίνεις, είναι πόσο το εξασκείς. Δεν είναι ότι εκ γενετής δεν έχουν τη δυνατότητα να οδηγήσουν.

Φ: οι άνδρες έχουν το άλλο στην οδήγηση, να πατήσω λίγο το γκάζι, να τρέξει το αμάξι.

Σ: Αυτό που λες τι είναι. Τι εννοείς;

Φ: Οι άνδρες προτιμούν τα σπορ αυτοκίνητα και θέλουν να τρέχουν, ενώ εμείς (οι γυναίκες) προτιμούμε την οδήγηση μέσα στη πόλη, εκ του ασφαλούς, πιο μαζεμένα.

Φ: Δεν συμφωνώ. Πιστεύω, ότι υπάρχουν ριψοκίνδυνες γυναίκες και φοβιτσιάριδες άνδρες αντίστοιχα.

Φ: Ναι, δεν είναι απόλυτο αυτό.

Φ: Δε νομίζω ότι για αυτό θεωρούνται καλύτερες οι γυναίκες. Απλά προσέχουν και τον άλλο οδηγό εφόσον δεν τρέχουν και προσέχουν στους δρόμους. Έχω δει και πολύ καλές γυναίκες οδηγούς και πολύ κακούς άνδρες οδηγούς.

Φ: Δεν σημαίνει ότι είναι κάτι κακό, ότι ο άνδρας είναι κάτι ανώτερο αν τρέξει.

Σ: Οι υπόλοιποι; Είπαμε ένα κατά κόρον παράδειγμα στερεοτυπικής συμπεριφοράς. Ότι οι άνδρες οδηγούν καλύτερα από τις γυναίκες. Δεν εξετάζω το αν ισχύει η δεν ισχύει. Ξεκινήσατε και λέγατε κάποια παραδείγματα δικών σας βιωμάτων. Από τις οικογένειες σας κτλπ. Όλοι έχουμε ένα περιβάλλον στο οποίο αναπτυσσόμαστε, οικογένεια, σχολείο, σχολή, φίλοι, ερωτικές σχέσεις, σύντροφοι κτλπ. Είπαμε για το θέμα του μαγειρέματος, για τις δουλειές του σπιτιού κτλπ. Όλοι έχετε τέτοιες συμπεριφορές. Ας μην εξετάσω αυτή τη στιγμή τι γίνεται στη κοινωνία, νομίζω ότι είναι μια κοινή αποδοχή ότι υπάρχουν έμφυλα στερεότυπα

ΟΛΟΙ: Ναι

Σ: και προσωπικά έχετε διαπιστώσει ότι έχετε έμφυλα στερεότυπα

Φ: Για παράδειγμα εμένα οι γονείς μου έχουν κοινή δουλειά, με κάποιες εξαιρέσεις που ο πατέρας μου έχει έξτρα δουλειά. Αυτό είναι ανα διαστήματα, αλλά και πάλι παρόλο που και οι δυο δουλεύουν πολλές ώρες και σε πολύ κουραστική δουλειά και είναι περισσότερο ανδρική, θα μπορούσαμε να πούμε κατά κάποιο τρόπο ή μητέρα

μου κουράζεται 3 φορές χειρότερα, αλλά παρόλα αυτά στο σπίτι, κάνει εκείνη τις δουλειές και το μεγάλωμα των παιδιών. Από το παραμικρό μέχρι το πιο μεγάλο. Δεν συμβάλλει ο μπαμπάς μου σχεδόν σε τίποτα είναι πολύ. Ελάχιστο αυτό που κάνει. Το κακό είναι ότι περνάει και στον αδερφό μου αυτό το πράγμα, οπότε εξελίσσεται και πάει από το κακό στο χειρότερο.

Σ: Άλλος; Δεν το εντοπίζω μόνο στις οικιακές δουλειές. Το εντοπίζω γενικά, στις προσωπικές μας ζωές.

Φ: Σε εμάς;

Σ: Έχετε διαπιστώσει ότι έχετε στα περιβάλλοντα σας γενικά κάποια παραδείγματα έμφυλων στερεοτύπων ή στερεοτυπικής συμπεριφοράς. Αυτά που συμβαίνουν. Σε αυτά που συμβαίνουν και εσείς τα βλέπετε συμφωνείτε όμως που συμβαίνουν.

Φ: Όχι απλά σχετικά με εμένα θα προσπαθήσω όταν θα φτιάξω οικογένεια να ισορροπήσω κάπως τα πράγματα. Είναι και κάποια πράγματα που περνάνε χωρίς να το καταλαβαίνεις, δηλαδή είναι πολύ μεγάλη πιθανότητα να είμαι αυτή που θα μαγειρεύει μέσα στο σπίτι. Παρόλα αυτά όμως πιστεύω ότι μπορούμε κάπως να το ισορροπήσουμε άμα το θέλουμε.

ω εγώ πιστεύω και αυτό που παρατηρώ ότι οι τωρινές γενιές και αυτές που έρχονται ότι θα αλλάξουνε κάπως τα πράγματα. Όπως αλλάξανε από τη γενιά της γιαγιάς μου στη γενιά της μαμάς μου. Όταν της έλεγε(της γιαγιάς μου) η μητέρα μου ότι θα αφήσει τον μπαμπά μου να σκουπίσει το σπίτι, τότε η γιαγιά μου έπαθε απανωτά εγκεφαλικά και της έλεγε θα αφήσεις τον άνδρα σου να σκουπίσει το σπίτι, θ α σε αφήσει, θα σε παρατήσει, αυτό είναι δική σου δουλειά και της απαντούσε ότι δεν προλάβαινε γιατί δούλευε. Στο τέλος απλά έκανε τις δουλειές ο πατέρας μου και δεν το λέγαμε στη γιαγιά μου. Θεωρώ πως οι δουλειές στο σπίτι πρέπει να μοιράζονται. Βλέπω ότι υπάρχει αυτή η γενική αποδχή, ότι και τα αγόρια και τα κορίτσια κανουν τις δουλειές του σπιτιού, μαγειρεύουν κτλπ. Δηλαδή οι άνδρες θα πλύνουν τα πιάτα αν η γυναίκα θα μαγειρέψει.

Φ: Το μοτίβο αυτό, το κλασσικό, άνδρας- γυναίκα, γυναίκα κάνει τις δουλειές του σπιτιού, ισχύει μέχρι και τη γενιά των γονιών μου, δηλαδή από εδώ και πέρα επειδή έχουν αλλάξει αρκετά τα πράγματα και η νοοτροπία μας, δεν πιστεύω ότι θα υπάρχει γυναίκα, στο κλασσικό μοτίβο, κλείνομαι σπίτι, κάνω δουλειές, φυλάω παιδιά και μέχρι εκεί. Γιατί οι γυναίκες ζητούν, διεκδικούν πολύ περισσότερα και κυνηγούν τη καριέρα τους και κάνουν πράγματα για τον εαυτό τους παράλληλα με τον ρόλο που έχουν σε μια οικογένεια, αλλά πιστεύω ότι έχει αλλάξει αρκετά ο ρόλος του άνδρα

μέσα στο σπίτι. Δηλαδή οι δικές μας οικογένειες θα είναι πολύ διαφορετικές απ' ότι των γονιών μας. Αυτό θεωρώ και βλέπω και από τις τωρινές μας σχέσεις, ακόμα και από την πιο εφήμερη, ότι τα αγόρια δεν συμπεριφέρονται όπως οι μπαμπάδες μας ή οι παππούδες μας, όσον αφορά τη νοοτροπία, είμαι ο άνδρας μέσα στο σπίτι και δεν κάνω το νοικοκυριό. Θεωρώ ότι έχει αλλάξει αυτό και ότι όσο το διεκδικούμε θα αλλάξει όλο και περισσότερο, είναι στο χέρι της γυναίκας και της κάθε γυναίκας, το τι απαιτεί μέσα σε ένα σπίτι, τι δέχεται τι δεν δέχεται, όσο και αν η κοινωνία μας ωθεί στο οι γυναίκες πρέπει να είναι μέσα στο σπίτι και κατώτερες από τον άνδρα.

Φ: Υπάρχουν κατασκευασμένοι ρόλοι από τη κοινωνία

-Ναι, αυτό. Η γυναίκα δεν είχε βέβαια τόσες ασχολίες παλιά, ενώ τώρα έχει. Δεν δούλευε καν.

Φ: Δεν είχε τόσες δυνατότητες

Φ: Δυνατότητες είχε, απλά μπορεί να μην της έδινε την ευκαιρία η κοινωνία να τις αξιοποιήσει.

Φ: Όχι θεωρώ πως δεν υπήρχαν καν ευκαιρίες. Ποιος θα σκεφτόταν το '30, το '40, το '50 ότι η γυναίκα θα δουλεύει και αν σκεφτείς δεν είναι τόσο μακριά,, οι γονείς μας γεννήθηκαν μια δεκαετία αργότερα. Η να σκέφτονταν ότι ένας άνδρας δεν θα δουλεύει και θα κρατάει την οικογένεια και το νοικοκυριό ή μια γυναίκα να κάνει κάποια συγκεκριμένα επαγγέλματα ή ένας άνδρας να κάνει συγκεκριμένα επαγγέλματα.

Σ: Συμφωνείτε όλοι; Λέμε δηλαδή ότι από γενιά σε γενιά αλλάζουν τα δεδομένα, οι σχέσεις αλλάζουν, άρα από τα περιβάλλοντα από τους πυλώνες που μας φτιάχνουν μια συμπεριφορά ή που μας βοηθούν να αναπτύξουμε μια συμπεριφορά και να αναπτυχθούμε χαρακτηριστικά, βλέπουμε ότι η κοινωνία κατασκευάζει ρόλους, η οικογένεια κατασκευάζει ρόλους, ή αν μη τι άλλο τους διαδραματίζει τους ρόλους αυτούς κτλπ. Εσείς έχετε στερεότυπα πάνω στους 2 ρόλους; ή είναι όλα προκηρυγμένα, δηλαδή να σας δώσω ένα παράδειγμα. Κάνουμε έρευνα στους τελειόφοιτους και μου λει μια κοπέλα ότι είχε ένα στερεότυπο πως ο άνδρας πρέπει να κάνει τη πρώτη κίνηση. Μιλήστε για εσάς, πέρα από την οικογένεια. Εσείς έχετε έμφυλα στερεότυπα;

ωΘεωρώ πως έχουμε αλλά δεν τα αντιλαμβανόμαστε όλα. Αυτό δηλαδή που είπα πριν για τις γυναίκες. Εγώ το έχω ως στερεότυπο, όμως δεν μου αρέσει που το έχω. Το γεγονός ότι πιάνεις τον εαυτό σου μερικές φορές ότι έχεις έμφυλα στερεότυπα. Νομίζω μετράει η προσπάθεια στο να σταματήσεις να τα έχεις, Να μην υπάρχουν πια.

Στερεότυπα πάντα θα υπάρχουν. Το θέμα είναι εσύ πως τα διαχειρίζεσαι. Τα συνεχίζεις, τα συντηρείς και κινείσαι με βάση αυτά ή όποτε σου έρχεται μια σκέψη στο μυαλό την αμφισβητείς, τη ξανασκέφτεσαι και προσπαθείς να την αλλάξεις.

Σ: Σε μια τέτοια βάση; Ότι έχετε και προσπαθείτε να τα αλλάξατε ή όχι

Φ: εγώ φοβάμαι να κανω σχέση, μας έχουν περάσει, ότι η γυναίκα θεωρείτε εύκολη αν κάνει πολλές σχέσεις ενώ ο άνδρας μπορεί να κάνει πολλές σχέσεις και να είναι και καλός σε αυτές

Φ: Ναι αν έχει κάνει κ πολλές σχέσεις κιόλας ο άνδρας χαίρεται και η γυναίκα που έχει εμπειρίες ο άνδρας που είναι μαζί.

Φ: Εμένα πάλι δεν θα μου άρεσε αν κάποιος είχε υπερβολικά πολλές σχέσεις

Φ: Καλά δεν λέμε να έχει κάνει σχέση με τον μισό γυναικείο πληθυσμό.

Φ: θα ήθελα να έχει 2, 3 βασικές

Φ: Θεωρώ χωρίς να παρεξηγηθώ με αυτό που θα πω, ότι ο άνδρας πρέπει να έχει ένα δυναμισμό παραπάνω, δεν θεωρώ ότι είναι ανώτερος από τη γυναίκα απλά θα προσφέρει αυτός ο δυναμισμός, προστασία στη γυναίκα, όταν θα τη χρειαστεί. Δεν ξέρω αν θεωρείται στερεότυπο αλλά κάποιες φορές νιώθω ο τι χάνονται οι ρόλοι και υποβαθμίζουμε τον άνδρα λίγο περισσότερο απ ότι θα έπρεπε. Σίγουρα όλα αυτά είναι ανάλογα με τον άνθρωπο, όπως είπαμε πριν οι γυναίκες είναι χάλια οδηγοί. Μια γυναίκα τη κάνουν να φοβάται να οδηγήσει ή γενικά της δημιουργούν τέτοια αισθήματα και θεωρεί τον εαυτό της κατώτερο, δεν σημαίνει ότι είναι. Εμένα π.χ. μου απαγορεύουν να πάρω το αυτοκίνητο, μου το δημιουργούν. Αλλά πάνω απ όλα αυτή η ανισότητα που υπάρχει ανάμεσα στον άνδρα και τη γυναίκα, είναι αυτ'ς ο δυναμισμός, είναι πάνω απ όλα για αυτό και στο φλέρντ θεωρώ ότι πρέπει να έχει ο άνδρας το πάνω χέρι. Να κάνεις τη κίνησή σου σα γυναίκα, ένα βλέμμα, ένα χαμόγελο, αλλά δεν θα είσαι εσύ αυ τη που θα πάει πρώτη. Ο άνδρας πρέπει να προστατεύει τη γυναίκα και σε επαγγελματικά θεματα αν θα προκύπτουν. Προστασία εννοώ ακόμα και τη λεκτική βοήθεια.

Φ: Βασικά εγώ συμφωνώ και καταλαβαίνω ακριβώς τι λειυ η Αντωνία. Πολλές φορές οι γυναίκες θέλουν να αισθάνονται μια ασφάλεια και προστασία, οπότε αναζητούν και περιμένουν από τον άλλο ως άνδρα να στα προσφέρει. Χωρίς να σημαίνει κάτι αυτό απόλυτα. Είναι το ξεκίνημα, κάποιος πρέπει να κάνει τη πρώτη κίνηση.

Σ: άρα υπάρχουν έμφυλα στερεότυπα και έχετε και εσείς

Φ: Ναι απ ότι φαίνεται .

Φ: Ναι μάλλον έτσι είναι

Φ: Ναι έχουμε αυτά που θέλουμε να κρατήσουμε

Φ: Όσον αφορά τους άνδρες απλά έχουν πιο πολύ μυϊκή δύναμη και είναι πιο μεγαλόσωμοι από τις γυναίκες, σου εμπνέουν εμπιστοσύνη, -αμα γινει κατι θα μπορέσει να σε προστατέψει-. Ενώ αν είναι ένας άνδρας σαν κ ε σένα δεν στο βγάζει εύκολα.

Φ: Εγώ πάντως στο θέμα του φλέρτ, θεωρώ ότι όλα εξαρτώνται από τη γυναίκα. Η γυναίκα θα κοιτάξει, δίνει το σήμα και ο άνδρας ακολουθεί. Αν η γυναίκα δεν «δώσει» κάτι και είναι τελείως αδιάφορη, ουτε ο άνδρας θα κάνει τη κίνηση να έρθει. Εκτός αν είναι του χαρακτήρα του και δεν έχει θέμα και πηγαίνει όπου βρει. Γενικότερα στις σχέσεις έχει το πάνω χέρι η γυναίκα, σε κάποια θέματα, αν όχι σε όλα. Αφήνει να νομίζει ότι ο άνδρας είναι ο κυνηγός, ότι είναι μπροστά. Αν η γυναίκα στη σχέση είναι πιο δυναμική από τον άνδρα και παίρνει όλες τις αποφάσεις και όλες τις πρωτοβουλίες υποτιμά πάρα πολύ τον άνδρα και δεν του κάνει καλό.

Φ: Συμφωνώ μαζί της όσον αφορά το φλερτ. Όσον αφορά τις αποφάσεις και το αντίθετο να γίνει και παίρνει ο άνδρας όλες τις αποφάσεις και τις πρωτοβουλίες, τότε η γυναίκα θα νιώσει μειονεκτικά. Η ισορροπία πρέπει να επιδιώκεται και από τα δυο μέρη.

Φ: Εγώ πιστεύω ότι η γυναίκα μπορεί να κάνει τα πρώτα βήματα απλά μας αρέσει να έρχεται ο άνδρας πρώτος και να μας δίνει σημασία και να μας μιλάει. Ουσιαστικά δε νομίζω ότι υπάρχει πρόβλημα στη γυναίκα να μιλήσει πρώτη. Είναι θέμα αρεσκείας. Όταν μας ξεχωρίζει από τους υπόλοιπους, είναι όμορφο.

Σ: Να ρωτήσω κάτι, επικρατεί ότι υπάρχουν δυο ρόλοι, ο ρόλος της γυναίκας και ο ρόλος του άνδρα. Μη το συγκεντρώνουμε στην οικογένεια και στο φλερτ. Και ρωτάω, υπάρχει αυτό ή υπάρχει ο άνθρωπος;

Σ: Πιστεύετε ότι ο άντρας << πρέπει να δουλεύει? ή ότι δεν πρέπει να μαγειρεύει για παράδειγμα γιατί θα πάθουμε δηλητηρίαση ;

Φ: (γελώντας) Εννοείται μου έχει τύχει παρόμοιο συμβάν.

Σ: Πιστεύετε ότι ο άντρας πρέπει να κάνει την πρώτη κίνηση? είναι θέμα φύλου , όχι ανθρώπου γιατί εσύ θα κάνεις το πρώτο βήμα γιατί δεν είσαι ντροπαλή ενώ εκείνος είναι .

Φ: άρα συνδυάζεται..

Σ: δηλαδή το ότι δεν μαγειρεύει εκείνη είναι θέμα γυναίκας ; ή ότι δεν της αρέσει να μαγειρεύει;

Φ: όχι , είναι θέμα χαρακτήρα

Σ: ωραία το ξεδιαλύναμε λίγο.

Φ: πιστεύω ότι είναι θέμα χαρακτήρα , δεν είναι κακό ο άντρας να μαγειρεύει, ούτε σημαίνει ότι πρέπει να βρεις άντρα να μαγειρεύει. Δεν πιστεύω ότι η γυναίκα το μόνο που έχει να κάνει είναι να μαγειρέψει , να κάνει παιδιά και να πλένει. Είναι θέμα του ζευγαριού να το συζητήσουν και να τα βρουν. Δεν θα το κρίνουμε εμείς.

Σ: Έχετε διαπιστώσει εάν υπάρχουν συμφοιτητές σας, συμφοιτήτριες σας ή καθηγητές που έχουν στερεότυπες συμπεριφορές ;

Φ: Ένα έντονο στερεότυπο που έχει παρατηρηθεί είναι ότι δεν υπάρχουν αγόρια στη σχολή. Είμαστε 100 κορίτσια για παράδειγμα και 10 αγόρια. Δεν θέλουν τα αγόρια να γίνουν κοινωνικοί λειτουργοί. Θέλουν το επάγγελμα τους να έχει κύρος.

Φ: Νομίζω ότι οι καθηγητές προσπαθούν να το καταπολεμήσουν αυτό.

Σ: Άρα λοιπόν παρακωλύουν τη δουλειά του κοινωνικού λειτουργού τα έντονα στερεότυπα;

Φ:Μην σκεφτόμαστε με αυτή την νοοτροπία. Εάν συναναστραφούμε... με κάποιο τρόπο θα δούμε πως θα το χειριστούμε.

Σ: Πού πιστεύετε ότι παρακωλύει τη δουλειά του ο κοινωνικός λειτουργός έχοντας στερεότυπα;

Φ: Δεν μπορεί να επικοινωνήσει με τον άλλο αν έχει τέτοιες στερεοτυπικές αντιλήψεις.

Σ: Μιλάτε για θεραπευόμενους ή για συναδέλφους;

Φ: Όχι για θεραπευόμενους, όπως μας δυσκολεύει με το εξυπηρετούμενο, αυτό εννοώ.

Φ:Νομίζω ότι είναι πιο εύκολο να έχει ο κοινωνικός λειτουργός στερεότυπα παρά ο θεραπευόμενος , γιατί είναι δεδομένο ότι ο θεραπευόμενος θα έχει κάποια στερεότυπα.

Φ: Εάν έχει ο κοινωνικός λειτουργός θα προσπαθήσει ή να τα χειραγωγήσει ή να τα αφήσει εκτός της δουλειάς του.

Σ: Είναι δεδομένο λοιπόν ότι ο κοινωνικός λειτουργός θα χαλιναγωγήσει τα στερεότυπα του ;

Φ: Ναι αν θέλει να είναι σωστός στη δουλειά του.

Φ: Εγώ πιστεύω ότι σίγουρα κάποιος έχει αλλά θα προσπαθήσει να τα καταπολεμήσει και ανάλογα με την περίπτωση να μην κρίνει ανάλογα με τα δικά του στερεότυπα.

Φ: Θα προσπαθήσει να δει τα γεγονότα σαν τρίτος.

Φ: Ναι μεν ο φοιτητής μαθαίνει μέσα στη σχολή μέσω βιωματικών ασκήσεων να τα ξεπεράσει , αλλά έχουμε δει και το αντίθετο, ότι δηλαδή μπορεί από την αρχή να αποκλείσει μια ομάδα με την οποία δεν θα θέλει να ασχοληθεί. Πολλές φορές για παράδειγμα έχουμε ακούσει την έκφραση << Δεν θα ασχοληθώ με τους τάδε γιατί είναι έτσι...>>

Φ: Εγώ έχω παρατηρήσει περιπτώσεις που οι κοινωνικοί λειτουργοί δεν έχουν την πρόθεση να ξεπεράσουν τυχόν στερεοτυπικές τους αντιλήψεις.

Φ: Ενώ γενικά εκπαιδευόμαστε ότι πρέπει να τα ξεπεράσουμε , αν και δεν είναι εύκολο ,πρέπει τουλάχιστον να μπορούμε να τα διαχειριστούμε ακόμα και με ομάδες που δεν θα φανταζόμασταν ότι θα δουλεύαμε. Έτσι θα μπορούσαμε να είμαστε καλοί και λειτουργικοί σε όλα.

Σ: Αντωνία;

Φ: Θεωρώ πως ένας κοινωνικός λειτουργός δεν θα πρέπει να έχει στερεότυπα. Πάνω από όλα είμαστε άνθρωποι. Όπως έχουμε μάθει από τη σχολή και γενικώς ως κοινωνικοί λειτουργοί πρέπει να γνωρίζουμε τον εαυτό μας καλύτερα από κάθε άλλον. Όταν κάποιος αντιληφθεί ότι έχει στερεότυπα λόγω των συνθηκών που έχει μεγαλώσει δεν θα πρέπει να ασχοληθεί με αυτό τον τομέα βάσει της ψυχολογίας που έχουμε μάθει (δίνοντας μας ένα παράδειγμα για την κακοποίηση ζώων που είχε αναφέρει μια καθηγήτρια τους σε ένα μάθημα).

Φ: Αυτό δεν είναι τόσο στερεοτυπικό όσο η ευαισθησία η δική της (αναφερόμενη στο παράδειγμα που έδωσε πριν η φοιτήτρια)

Φ: Δεν νομίζω ότι αυτό είναι στερεοτυπικό και ότι θα βρεθεί κάποιος που θα υπερασπιστεί την κακοποίηση των ζώων.

Φ: Όπως επίσης και για το βιαστή.

Φ: Γιατί υπάρχει κάποιος που να λέει ότι ο βιαστής είναι καλός άνθρωπος;

Φ: Γενικότερα ένα περιστατικό ότι ένα παιδί σκότωσε μια γάτα και το είπε με κάθε λεπτομέρεια στην καθηγήτρια και εκείνη είπε πως δεν θέλει να ασχοληθεί με αυτό το παιδί , κατά τη γνώμη μου δεν αποτελεί στερεότυπο.

Φ: Ίσως να είχε συμβεί κάτι στο παρελθόν και να μην μπορεί να το διαχειριστεί.

Φ: Όπως επίσης για κάποιον μετανάστη μπορεί κάποιος κοινωνικός λειτουργός να μην τον θεωρεί κατώτερο άνθρωπο αλλά να θεωρεί ότι δεν αξίζει την βοήθειά του.

Φ: Το να μην θέλει όμως με αυτόν που ξεκοίλιασε μια γάτα , αυτό πρέπει με αυτογνωσία να πεις ότι αυτόν δεν μπορώ να τον βοηθήσω και να τον παραπέμψεις σε κάποιον άλλο.

Σ: Μπορεί το θέμα της γάτας να μην είναι στερεοτυπικό , αλλά ουσιαστικά λέτε το ίδιο πράγμα. Θεωρώ ότι συναίσθημα είναι και το να θεωρώ ότι αυτός που βρίσκεται απέναντί μου , δεν αξίζει την βοήθειά μου, συναίσθημα μου επίσης είναι και το να μην θέλω να βλέπω απέναντί μου αυτόν που ξεκοίλιασε μια γάτα. Το ένα προέρχεται από μια στερεότυπη συμπεριφορά – ιδεολογία και το άλλο από μια εικόνα που μου ήρθε στο μυαλό. Και στις δύο περιπτώσεις δεν μπορώ να δουλέψω με τον άλλο, οπότε τον παραπέμπω.

Σ: Μπαίνοντας στη σχολή είχατε κάποιες διαμορφωμένες απόψεις , μέχρι ενός σημείου και ορίου. Έχετε δει ότι η σχολή σας βοήθησε ? Σε περίπτωση δηλαδή που είχατε μπει με 10 απόψεις για τη στερεοτυπική συμπεριφορά τώρα πια μέσω των συζητήσεων και των μαθημάτων έχετε δει ότι έχετε αλλάξει;

Φ:Εμένα με βοήθησε πολύ.

Σ: Μόνο ως προς το επάγγελμα ή και στην προσωπική σας ζωή;

Φ: Και στην προσωπική μας ζωή. Βασικά κάποια πράγματα δεν μου περνούσαν από το μυαλό πριν. Μπορεί δηλαδή πριν να μην συμπαθούσα τους μετανάστες , μπαίνοντας στη σχολή όμως μπήκα σε σκέψεις να τα αλλάξω.

Φ: Δεν είναι μόνο ότι μπήκα με διαφορετικές απόψεις , μπορεί να είχα και πολλά στερεότυπα. Σημασία έχει να τα αναγνωρίζουμε και να τα εξαλείφουμε. Όχι μόνο να τα εντοπίζουμε. Αυτό το εντοπίζω σε μένα, στον εαυτό μου και γενικότερα. Μαθαίνουμε να σκεφτόμαστε πιο ανοιχτά , πιο πολυδιάστατα , να είμαστε πιο σύνθετοι στη σκέψη και όχι απόλυτοι και κάθετοι. Ελίσσόμαστε γενικότερα , αποκτούμε άλλο τρόπο σκέψης. Γινόμαστε πιο ευέλικτοι. Αυτό μάθαμε.

Σ: Συμφωνείτε όλοι με αυτό που λέει η συμφοιτήτριά σας;

Φ: Ναι , αυτό που μάθαμε στη σχολή είναι να αμφισβητούμε ακόμα και αυτό που λέμε τώρα , να μην είμαστε σίγουροι για τίποτα. Συνέχεια δηλαδή να αναθεωρούμε τις απόψεις μας και να μην σταματάμε ποτέ.

Σ: Είχατε ποτέ κάποιο έμφυλο στερεότυπο ;

Φ: Δεν νομίζω. Πάντα ήθελα να μην τα πιστεύω απλά μπαίνοντας στη σχολή αναθεωρώ και αναζητώ πράγματα ακόμη περισσότερο. Πιστεύω πως δεν είμαι η μοναδική. Όπως εγώ έτσι και άλλοι αμφισβητούν απόψεις που μέχρι τώρα ίσχυαν για τους εαυτούς τους.

Φ: Εγώ στο θέμα των στερεοτύπων προσπαθώ να μην παίρνω μεγάλο μέρος, να τα βλέπω δηλαδή σαν τρίτος. Για παράδειγμα κάποιος από την παρέα μου μπορεί να έχει μια συγκεκριμένη άποψη για κάποιες ευπαθείς ομάδες. Εγώ προσπαθώ να είμαι πιο

αντικειμενική και να μην εκφράζω και τόσο την άποψή μου. Για παράδειγμα αποφεύγω να λέω <δεν θέλω να ασχοληθώ με κάποιο τομέα> γιατί θέλω να δοκιμάσω σε όλους τους τομείς και να καταπολεμήσω όποιο στερεότυπο έχω.

Φ: Εμένα με έχει βοηθήσει πολύ η σχολή να δω πολλά θέματα διαφορετικά και να αντιμετωπίσω το κάθε στερεότυπο που είχα.

Σ: Δώσε μας ένα παράδειγμα.

Φ: Για παράδειγμα εγώ έχω μια φοβία προς τους ναρκομανείς. Όχι ότι έχω κάτι εναντίον τους ..

Σ: Ας το εντοπίσουμε λίγο στα έμφυλα στερεότυπα. Αυτά όλα είναι όσα μαθαίνετε στη σχολή σχετικά με τις ευπαθείς ομάδες. Όντως είναι στερεότυπα αλλά όχι έμφυλα.

Φ: Για παράδειγμα ένας άντρας μπορεί να είναι βίαιος. Ούτε αυτό μπορώ να διαχειριστώ ιδιαίτερα.

Σ: Θεωρείται ότι ένας άντρας είναι πιο βίαιος από μία γυναίκα ;

Φ: Ναι κατά την γνώμη μου έχουν μάθει να εκφράζονται με τρόπους πιο επιθετικούς. Για παράδειγμα στο ποδόσφαιρο ή στα αθλήματα που απασχολούνται θεωρώ ότι αυτό που βγάζουν τις ώρες που είναι ελεύθεροι να εκφραστούν είναι και ο χαρακτήρας τους. Αυτό δεν μπορώ να διαχειριστώ. Δυσκολεύομαι στο να προσεγγίσω ένα άτομο όταν το έχω δει να είναι επιθετικό σε κάποιο άλλο. Δεν μπορώ.

Φ: Αυτό σχετίζεται και στον τρόπο που έχει μεγαλώσει ο καθένας. Εγώ ήμουν πάντα αντιδραστική σε αυτά που πρέσβευε η οικογένεια μου και ερχόμενη εδώ δεν άλλαξα κάτι γιατί τα είχα ήδη εντοπίσει και δουλέψει. Ίσως να βελτίωσα κάποια σημεία.

Σ: Θυμάμαι όταν ήμουν στο έτος σας μας είχαν μοιράσει ένα χαρτί με όλα τα έμφυλα στερεότυπα. Ήμασταν 30 άτομα. Μου είχε κάνει εντύπωση ότι οι 29 είχαν έμφυλα στερεότυπα. Υπήρξε συζήτηση μεταξύ μας , διάλογος και αντίλογος. Εσάς σας έχει τύχει σε κάποιο μάθημα να διαφωνήσετε μεταξύ σας τόσο πολύ για κάτι παρόμοιο ;

Φ: Δεν έχει εκδηλωθεί κάποιο ακραίο πιστεύω όσο αναφορά τα δύο φύλα.

Σ: Ούτε έχει πει κάποιος δεν θα μπορούσα να δουλέψω με κάποια ομάδα ;

Φ: Οι καθηγητές μας από την αρχή που μπήκαμε στη σχολή μας βοηθούν να ξεπεράσουμε οποιοδήποτε στερεότυπο. Επειδή όμως είμαστε γυναικοκρατούμενη σχολή και δεν υπάρχουν άντρες δεν έχει δοθεί η ευκαιρία μέχρι τώρα να αναπτυχθεί εκτενώς το θέμα <άντρας – γυναίκα >.

Σ: Έχει κάποιος να προσθέσει κάτι άλλο ;

Όλοι μαζί : όχι

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β΄

ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ-ΠΗΓΕΣ

IFSW- International Federation of Social Work

Statement of Ethical Principles

1. Preface

Ethical awareness is a fundamental part of the professional practice of social workers. Their ability and commitment to act ethically is an essential aspect of the quality of the service offered to those who use social work services. The purpose of the work of IASSW and IFSW on ethics is to promote ethical debate and reflection in the member organisations, among the providers of social work in member countries, as well as in the schools of social work and among social work students. Some ethical challenges and problems facing social workers are specific to particular countries; others are common. By staying at the level of general principles, the joint IASSW and IFSW statement aims to encourage social workers across the world to reflect on the challenges and dilemmas that face them and make ethically informed decisions about how to act in each particular case. Some of these problem areas include:

- The fact that the loyalty of social workers is often in the middle of conflicting interests.
- The fact that social workers function as both helpers and controllers.
- The conflicts between the duty of social workers to protect the interests of the people. with whom they work and societal demands for efficiency and utility.
- The fact that resources in society are limited.

This document takes as its starting point the definition of social work adopted separately by the IFSW and IASSW at their respective General Meetings in Montreal, Canada in July 2000 and then agreed jointly in Copenhagen in May 2001 (section 2). This definition stresses principles of human rights and social justice. The next section (3) makes reference to the various declarations and conventions on human rights that are relevant to social work, followed by a statement of general ethical principles under the two broad headings of human rights and dignity and social justice (section 4). The final section introduces some basic guidance on ethical conduct in social work, which

it is expected will be elaborated by the ethical guidance and in various codes and guidelines of the member organisations of IFSW and IASSW.

2. Definition of Social Work

The social work profession promotes social change, problem solving in human relationships and the empowerment and liberation of people to enhance well-being. Utilising theories of human behaviour and social systems, social work intervenes at the points where people interact with their environments. Principles of human rights and social justice are fundamental to social work.

3. International Conventions

International human rights declarations and conventions form common standards of achievement, and recognise rights that are accepted by the global community.

Documents particularly relevant to social work practice and action are:

- Universal Declaration of Human Rights
- The International Covenant on Civil and Political Rights
- The International Covenant on Economic Social and Cultural Rights
- The Convention on the Elimination of all Forms of Racial Discrimination
- The Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination against Women
- The Convention on the Rights of the Child
- Indigenous and Tribal Peoples Convention (ILO convention 169)

4. Principles

4.1. Human Rights and Human Dignity

Social work is based on respect for the inherent worth and dignity of all people, and the rights that follow from this. Social workers should uphold and defend each person's physical, psychological, emotional and spiritual integrity and well-being.

This means:

1. Respecting the right to self-determination – Social workers should respect and promote people's right to make their own choices and decisions, irrespective of their values and life choices, provided this does not threaten the rights and legitimate interests of others.
2. Promoting the right to participation – Social workers should promote the full involvement and participation of people using their services in ways that enable them to be empowered in all aspects of decisions and actions affecting their lives.

3. Treating each person as a whole – Social workers should be concerned with the whole person, within the family, community, societal and natural environments, and should seek to recognise all aspects of a person’s life.
4. Identifying and developing strengths – Social workers should focus on the strengths of all individuals, groups and communities and thus promote their empowerment.

4.2. Social Justice

Social workers have a responsibility to promote social justice, in relation to society generally, and in relation to the people with whom they work. This means:

1. Challenging negative discrimination* – Social workers have a responsibility to challenge negative discrimination on the basis of characteristics such as ability, age, culture, gender or sex, marital status, socio-economic status, political opinions, skin colour, racial or other physical characteristics, sexual orientation, or spiritual beliefs.*In some countries the term “discrimination” would be used instead of “negative discrimination”. The word negative is used here because in some countries the term “positive discrimination” is also used. Positive discrimination is also known as “affirmative action”. Positive discrimination or affirmative action means positive steps taken to redress the effects of historical discrimination against the groups named in clause 4.2.1 above.
2. Recognising diversity – Social workers should recognise and respect the ethnic and cultural diversity of the societies in which they practise, taking account of individual, family, group and community differences.
3. Distributing resources equitably – Social workers should ensure that resources at their disposal are distributed fairly, according to need.
4. Challenging unjust policies and practices – Social workers have a duty to bring to the attention of their employers, policy makers, politicians and the general public situations where resources are inadequate or where distribution of resources, policies and practices are oppressive, unfair or harmful.
5. Working in solidarity – Social workers have an obligation to challenge social conditions that contribute to social exclusion, stigmatisation or subjugation, and to work towards an inclusive society.

5. Professional conduct

It is the responsibility of the national organisations in membership of IFSW and IASSW to develop and regularly update their own codes of ethics or ethical guidelines, to be consistent with the IFSW/ IASSW statement. It is also the

responsibility of national organisations to inform social workers and schools of social work about these codes or guidelines. Social workers should act in accordance with the ethical code or guidelines current in their country. These will generally include more detailed guidance in ethical practice specific to the national context. The following general guidelines on professional conduct apply:

1. Social workers are expected to develop and maintain the required skills and competence to do their job.
2. Social workers should not allow their skills to be used for inhumane purposes, such as torture or terrorism.
3. Social workers should act with integrity. This includes not abusing the relationship of trust with the people using their services, recognising the boundaries between personal and professional life, and not abusing their position for personal benefit or gain.
4. Social workers should act in relation to the people using their services with compassion, empathy and care.
5. Social workers should not subordinate the needs or interests of people who use their services to their own needs or interests.
6. Social workers have a duty to take necessary steps to care for themselves professionally and personally in the workplace and in society, in order to ensure that they are able to provide appropriate services.
7. Social workers should maintain confidentiality regarding information about people who use their services. Exceptions to this may only be justified on the basis of a greater ethical requirement (such as the preservation of life).
8. Social workers need to acknowledge that they are accountable for their actions to the users of their services, the people they work with, their colleagues, their employers, the professional association and to the law, and that these accountabilities may conflict.
9. Social workers should be willing to collaborate with the schools of social work in order to support social work students to get practical training of good quality and up to date practical knowledge
10. Social workers should foster and engage in ethical debate with their colleagues and employers and take responsibility for making ethically informed decisions.
11. Social workers should be prepared to state the reasons for their decisions based on ethical considerations, and be accountable for their choices and actions.

12. Social workers should work to create conditions in employing agencies and in their countries where the principles of this statement and those of their own national code (if applicable) are discussed, evaluated and upheld.

The document “Ethics in Social Work, Statement of Principles” was approved at the General Meetings of the International Federation of Social Workers and the International Association of Schools of Social Work in Adelaide, Australia, October 2004.

<http://ifsw.org/policies/statement-of-ethical-principles/>

Διεθνής Κώδικας Δεοντολογίας Κοινωνικών Λειτουργών IFSW, IASSW

Μετάφραση στα Ελληνικά

Κοτσογλανίδη Αδαμαντία

IFSW- Διεθνής Ομοσπονδία Κοινωνικών Λειτουργών

Δήλωση Ηθικών Αρχών

1.Πρόλος

Η ηθική συνείδηση είναι ένα θεμελιώδες μέρος της επαγγελματικής πρακτικής των κοινωνικών λειτουργών. Η ικανότητα τους και η δέσμευσή τους, να ενεργούν ηθικά είναι μια σημαντική πτυχή της ποιότητας των υπηρεσιών που προσφέρονται σε όσους χρησιμοποιούν τις υπηρεσίες της κοινωνικής εργασίας. Ο σκοπός του έργου της IASSW και IFSW σχετικά με τη δεοντολογία είναι να προωθήσει την ηθική συζήτηση και τον προβληματισμό στις οργανώσεις-μέλη, μεταξύ των παρόχων της κοινωνικής εργασίας στις χώρες μέλη, καθώς και στις σχολές της κοινωνικής εργασίας και μεταξύ των σπουδαστών της κοινωνικής εργασίας. Μερικές ηθικές προκλήσεις και προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι κοινωνικοί λειτουργοί είναι ειδικά για συγκεκριμένες χώρες, άλλα είναι κοινά. Με την παραμονή στο επίπεδο των γενικών αρχών, η κοινή δήλωση των IASSW και IFSW, έχει ως στόχο να ενθαρρύνει τους κοινωνικούς λειτουργούς σε όλο τον κόσμο για να προβληματιστούν σχετικά με τις προκλήσεις και τα διλήμματα που αντιμετωπίζουν και να κάνουν ηθικά σωστές αποφάσεις σχετικά με το πώς να ενεργούν σε κάθε συγκεκριμένη περίπτωση.

Μερικούς από τους προβληματικούς τομείς:

- Το γεγονός ότι πίστη των Κ.Λ. είναι συνήθως στη μέση των αντικρουόμενων συμφερόντων

- Το γεγονός ότι οι Κ.Λ. λειτουργούν συγχρόνως και ως βοηθοί και ως ελεγκτές
- Οι συγκρούσεις ανάμεσα στο καθήκον του Κ.Λ. να προστατεύει το ενδιαφέρον του ανθρώπου, σε συνδυασμό με αυτούς που εργάζονται και τις απαιτήσεις της κοινωνίας για την αποτελεσματικότητα και τη χρηστικότητα
- Το γεγονός ότι οι πόροι στη κοινωνία είναι περιορισμένοι

2.Οριαμός της Κοινωνικής Εργασίας

Το επάγγελμα της Κ.Ε. επιδιώκει κοινωνικές αλλαγές, λύσεις στα προβλήματα των ανθρωπίνων σχέσεων, της χειραφέτησης και της απελευθέρωσης του λαού για την ενίσχυση της ευημερίας. Χρησιμοποιώντας θεωρίες για τη συμπεριφορά των ανθρώπων και των κοινωνικών συστημάτων, η Κ.Ε. παρεμβαίνει στα σημεία όπου οι άνθρωποι δρουν υπερβολικά με τα περιβάλλοντα στα οποία συμμετέχουν. Αρχές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και της κοινωνικής δικαιοσύνης είναι θεμελιώδεις στη Κ.Ε.

4.Αρχές

4.1. Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και της Ανθρώπινης Αξιοπρέπειας

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Γ΄

ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ

ΦΟΡΕΙΣ ΚΑΙ ΥΠΟΣΤΗΡΙΚΤΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΓΙΑ ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΘΥΜΑΤΑ ΒΙΑΣ (ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ 2009) Γενική Γραμματεία Ισότητας των Φύλων Συμβουλευτικά Κέντρα Για τη βία Κατά των Γυναικών www.isotita.gr Αθήνα: Νίκης 11, Σύνταγμα Τηλ.: 210 3317305-6, Φαξ: 210 3315787 e- mail: isotita4@otenet.gr Πειραιάς: Αλκιβιάδου 76 Τηλ.: 210 4112091, 4129101, Φαξ: 210 4129101 e-mail: isal76@otenet.gr Συμβουλευτικά Κέντρα Για τη βία Κατά των Γυναικών **Δήμος Αθηναίων/ Γραφείο Ισότητας** Δ/ση: Σοφοκλέους 70, Αθήνα Τηλ.: 210 5244657 Η Γενική Γραμματεία Ισότητας των Φύλων λειτουργεί σε συνεργασία με το Δήμο Αθηναίων ξενώνα για τη φιλοξενία κακοποιημένων γυναικών. **Ε.Κ.Κ.Α. (Εθνικό Κέντρο Κοινωνικής Αλληλεγγύης) (πρώην Ε.Κ.Α.Κ.Β.)** Δ/ση: Βασιλίσσης Σοφίας 135 & Ζαχάρωφ Τ.Κ. 115 21 Αμπελόκηποι Τηλ.: 2132039778, 2132039706, Φαξ: 2132039763 Τηλεφωνική Γραμμή Άμεσης Κοινωνικής Βοήθειας 197 Υπάρχουν ξενώνες του Υπουργείου Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης για τους οποίους πληροφορίες δίδονται από τη γραμμή 197 **Δίκτυο Γυναικών Ευρώπης** (λειτουργεί ξενώνας) Δ/ση: Τσόχα 32, 115 21 Αμπελόκηποι Τηλ.: 210 9700814 (γραμματεία) Γραμμή SOS (09.00 – 15.00 όλη την εβδομάδα) 8001188881 (ενδοοικογενειακή βία – χωρίς χρέωση από σταθερό) 8001114400 (traffi cking - χωρίς χρέωση από σταθερό) **Κλίμακα** www.klimaka.org.gr (λειτουργεί ξενώνας) Δ/ση: Ευμολπιδών 30-32, 11854 Αθήνα Τηλ.: 210 3417160-3, Φαξ: 210 3417164 e- mail: central@Klimaka.org.gr/ **Διεθνής Εταιρεία Στήριξης Οικογένειας – Φροντίδα (Δ.Ε.Σ.Ο)** (λειτουργεί ξενώνας) Τ.Θ. 67235, 15102 Μελίτσια Αττικής Τηλ.: 210 8103496, 8104079 , 6973871004 Φαξ: 210 8035274 **Αλληλεγγύη** (λειτουργεί ξενώνας) Δ/ση: Λεωνίδου 34, 104 36 Αθήνα Τηλ.: 210 5203031 Γραμμή SOS 8001137777 (χωρίς χρέωση) **Γυναικεία Ομάδα Αυτοάμυνας** Τηλ.: 6973352397, 210 5213224 (πρωινές ώρες) e-mail: aftoamyna@pathfinder.gr www.aftoamyna.gr **ΠΑΝΑΘΗΝΑΙΚΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΓΥΝΑΙΚΩΝ ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΝΕΑΣ ΜΑΚΡΗΣ (ΟΜΑΔΑ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΝΔΟΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΒΙΑ)** Τηλεφωνική Γραμμή SOS 6940706767 **ΒΟΡΕΙΑ ΕΛΛΑΔΑ** Εταιρεία για τον Κοινωνικό Αποκλεισμό και την Ψυχική Υγεία (Ε.Κ.Α.Ψ.Υ) Κέντρο Κοινωνικής Υποστήριξης Γυναικών Δ/ση: Καμβουνίων 8, 54 621 Θεσσαλονίκη Τηλ.: & Φαξ : 2310 276782 (Δευτέρα – Παρασκευή 10π.μ - 2μ.μ) e-mail: info@ekapsy.gr www.ekapsy.gr **Ένωση Κυριών Δράμας-Σπίτι Ανοιχτής Φιλοξενίας** Δ/ση: Βενιζέλου 114, 66 100 Δράμα Τηλ.: 25210 46062, 58015 **Κοινωνική Υπηρεσία Δήμου Κομοτηνής** Δ/ση: Γ. Μαρασλή και Πύργου, 69100 Κομοτηνή Τηλ.: 25310 82063, 83888, Φαξ:

25310 71447 Σπίτι της Γυναίκας – Κοινωνική Μέριμνα Δ/ση: Ορφέως 13, 621 22 Σέρρες Τηλ.: 23210 99500-1, Φαξ : 23210 99801 **ΗΠΕΙΡΟΣ Κέντρο Έρευνας και Υποστήριξης Θυμάτων Κακοποίησης και Κοινωνικού Αποκλεισμού(Ε.Κ.Υ.Θ.Κ.Κ.Α)** (λειτουργεί ξενώνας) Δ/ση: Γ. Παπανδρέου 2, 45444 Ιωάννινα Τηλ.: 26510 78810, Φαξ: 26510 72378 Γραμμή SOS 26510 33033 e-mail: cvme@ioa.forthnet.gr, www.cvme.gr **Κέντρο Έρευνας και Στήριξης Θυμάτων Κακοποίησης Ευπαθών Κοινωνικών Ομάδων και προστασίας Μονογονεϊκών Οικογενειών** Δ/ση: Ελ. Βενιζέλου 15, 48100 Πρέβεζα Τηλ.: 2682 0 61481/ 22321, Φαξ:2682 0 28570 **ΘΕΣΣΑΛΙΑ Δήμος Καρδίτσας Κέντρο Γυναικών Καρδίτσας** Δ/ση: Σταμούλη 9, 43100 Καρδίτσα Τηλ: 2441 0 77122, 71594 , Φαξ: 2441 0 75141 e-mail: wck@hol.gr **Ελληνική Μέριμνα Βόλου Φιλανθρωπικό Σωματείο** (λειτουργεί ξενώνας) Δ/ση: 28ης Οκτωβρίου 189, 38221 Βόλος Τηλ.: 2421 0 25489 **ΑΙΤΩΛΟΑΚΑΡΝΑΝΙΑ ΚΕΣΥΥ – ΚΕΜΟΠ (Κέντρο Εκπαίδευσης και Μέριμνας Οικογένειας και Παιδιού) “Ο ΠΛΑΤΩΝ”** Δ/ση: Παλαιοπαναγιά, 30300 Ναύπακτος Τηλ.: 26340 21080, Φαξ: 26340 21080 e-mail: kemop@hol.gr **ΚΡΗΤΗ ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΜΕΛΩΝ ΓΥΝΑΙΚΕΙΩΝ ΣΩΜΑΤΕΙΩΝ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ ΚΑΙ ΝΟΜΟΥ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ «ΞΕΝΩΝΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΚΟΠΟΙΗΜΕΝΗ ΓΥΝΑΙΚΑ ΚΑΙ ΤΟ ΠΑΙΔΙ»** Δ/ση: Λ. Μαρινέλη 12, 71202 Ηράκλειο Τηλ.: - Φαξ: 2810 242121 Γραμμή SOS: 800 1116000 (09. 00 - 21.00 καθημερινά , εμβέλεια νήσου Κρήτης και κοντινά νησιά) e-mail: kxenona@hotmail.com, www.kakoroisi.gr **ΝΗΣΙΑ Β. ΑΙΓΑΙΟΥ Δήμος Χίου Γραφείο Γυναικείων θεμάτων** Δ/ση: Οινοπίωνος 1, 82100 Χίος Τηλ.: 2271 0 42502, Φαξ: 2271 0 43715 e-mail: dopch@otenet.gr

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟ Αρ. Φύλλου 207 8 Δεκεμβρίου 2010 ΝΟΜΟΣ ΥΠ’ ΑΡΙΘ. 3896 Εφαρμογή της αρχής των ίσων ευκαιριών και της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών σε θέματα εργασίας και απασχόλησης – Εναρμόνιση της κείμενης νομοθεσίας με την Οδηγία 2006/54/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 5ης Ιουλίου 2006 και άλλες συναφείς διατάξεις. Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ Εκδίδομε τον ακόλουθο νόμο που ψήφισε η Βουλή: **ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ ΕΝΣΩΜΑΤΩΣΗ ΤΩΝ ΔΙΑΤΑΞΕΩΝ ΤΗΣ ΟΔΗΓΙΑΣ 2006/54/ΕΚ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΝΝΟΜΗ ΤΑΞΗ ΤΙΤΛΟΣ Ι ΓΕΝΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ Άρθρο 1 Σκοπός (Άρθρο 1 της Οδηγίας) Σκοπός του παρόντος νόμου είναι να εξασφαλισθεί η εφαρμογή της αρχής των ίσων ευκαιριών και της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών σε θέματα εργασίας και απασχόλησης, όσον αφορά: α) την πρόσβαση στην απασχόληση, συμπεριλαμβανομένης της επαγγελματικής εξέλιξης, και στην**

επαγγελματική κατάρτιση, συμπεριλαμβανομένης της εκπαίδευσης με σκοπό την απασχόληση («vocational training»), β) τις συνθήκες και τους όρους εργασίας, συμπεριλαμβανομένης της αμοιβής και γ) τα επαγγελματικά συστήματα κοινωνικής ασφάλισης, όπως προβλέπεται από τις διατάξεις της Οδηγίας 2006/54/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου. Άρθρο 2 Ορισμοί (Άρθρο 2 παρ. 1 της Οδηγίας) Για την εφαρμογή του παρόντος νόμου, ισχύουν οι ακόλουθοι ορισμοί: α. «άμεση διάκριση»: όταν ένα πρόσωπο υφίσταται, για λόγους φύλου, μεταχείριση λιγότερο ευνοϊκή από αυτήν την οποία υφίσταται, υπέστη ή θα υφίστατο ένα άλλο πρόσωπο σε ανάλογη κατάσταση, β. «έμμεση διάκριση»: όταν μία εκ πρώτης όψεως ουδέτερη διάταξη, κριτήριο ή πρακτική ενδέχεται να θέσει σε μειονεκτική θέση πρόσωπα του ενός φύλου σε σύγκριση με πρόσωπα του άλλου φύλου, εκτός αν αυτή η διάταξη, το κριτήριο ή η πρακτική δικαιολογείται αντικειμενικά από ένα θεμιτό σκοπό και τα μέσα επίτευξης του σκοπού αυτού είναι πρόσφορα και αναγκαία, γ. «παρενόχληση»: όταν εκδηλώνεται ανεπιθύμητη συμπεριφορά συνδεδεμένη με το φύλο ενός προσώπου, με σκοπό ή αποτέλεσμα την παραβίαση της αξιοπρέπειας του προσώπου αυτού και τη δημιουργία εκφοβιστικού, εχθρικού, εξευτελιστικού, ταπεινωτικού ή επιθετικού περιβάλλοντος, δ. «σεξουαλική παρενόχληση»: όταν εκδηλώνεται οποιαδήποτε μορφή ανεπιθύμητης λεκτικής, μη λεκτικής ή σωματικής συμπεριφοράς σεξουαλικού χαρακτήρα, με σκοπό ή αποτέλεσμα την προσβολή της αξιοπρέπειας ενός προσώπου, ιδίως με τη δημιουργία εκφοβιστικού, εχθρικού, εξευτελιστικού, ταπεινωτικού ή επιθετικού περιβάλλοντος, ε. «αμοιβή»: οι πάσης φύσεως μισθοί και αποδοχές και όλα τα άλλα οφέλη που παρέχονται άμεσα ή έμμεσα από κάθε πηγή, σε χρήματα ή σε είδος, από τον εργοδότη στον εργαζόμενο, εξαιτίας ή και με αφορμή την απασχόληση του τελευταίου, στ. «επαγγελματικά συστήματα κοινωνικής ασφάλισης»: συστήματα που δεν διέπονται από την Οδηγία 79/7/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 19ης Δεκεμβρίου 1978, περί της προοδευτικής εφαρμογής της αρχής της ίσης μεταχείρισεως μεταξύ ανδρών και γυναικών σε θέματα κοινωνικής ασφαλίσεως (ΕΕL 6 της 10.1.1979), και που έχουν ως αντικείμενο τη χορήγηση στους εργαζόμενους, μισθωτούς ή αυτοαπασχολούμενους, στα πλαίσια επιχείρησης ή ομάδας επιχειρήσεων, οικονομικού κλάδου ή επαγγελματικού ή διεπαγγελματικού τομέα, παροχών που προορίζονται να συμπληρώσουν ή να υποκαταστήσουν τις παροχές των εκ του νόμου συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης, ανεξαρτήτως του αν η υπαγωγή στα συστήματα αυτά είναι υποχρεωτική. Άρθρο 3 Αρχή ίσης μεταχείρισης – Απαγόρευση διακρίσεων (Άρθρο 2 παρ. 2 της Οδηγίας) 1. Απαγορεύεται κάθε μορφής άμεση ή έμμεση διάκριση λόγω φύλου, σε συσχετισμό ιδίως με την οικογενειακή κατάσταση, σε όλους τους τομείς που περιλαμβάνονται στο πεδίο εφαρμογής του παρόντος νόμου, όπως εξειδικεύονται στις κατωτέρω διατάξεις. 2. α) Η παρενόχληση, η σεξουαλική παρενόχληση, καθώς και οποιαδήποτε λιγότερο ευνοϊκή μεταχείριση που

οφείλεται στην ανοχή ή στην απόρριψη αυτής της συμπεριφοράς, συνιστούν διάκριση λόγω φύλου και απαγορεύονται. β) Διάκριση λόγω φύλου συνιστά, επίσης, οποιαδήποτε λιγότερο ευνοϊκή μεταχείριση προσώπου που συνδέεται με αλλαγή φύλου.

3. Η εντολή που ενέχει διάκριση εις βάρος ενός προσώπου λόγω φύλου συνιστά διάκριση κατά την έννοια του παρόντος νόμου.

4. Συνιστά επίσης διάκριση κατά την έννοια του παρόντος νόμου η λιγότερο ευνοϊκή μεταχείριση γυναικών λόγω εγκυμοσύνης ή μητρότητας, στις περιπτώσεις των προεδρικών διαταγμάτων 176/1997 (ΦΕΚ 150 Α'), 41/2003 (ΦΕΚ 44 Α') και του άρθρου 142 του ν. 3655/2008 (ΦΕΚ 58 Α').

ΤΙΤΛΟΣ ΙΙ ΕΙΔΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α' ΙΣΟΤΗΤΑ ΑΜΟΙΒΩΝ ΜΕΤΑΞΥ ΓΥΝΑΙΚΩΝ ΚΑΙ ΑΝΔΡΩΝ Άρθρο 4 Απαγόρευση διακρίσεων ως προς τις αμοιβές (Άρθρο 4 της Οδηγίας) 1. Άνδρες και γυναίκες δικαιούνται ίση αμοιβή για όμοια εργασία ή για εργασία ίσης αξίας. 2. α) Όταν χρησιμοποιείται σύστημα επαγγελματικής κατάταξης για τον καθορισμό των αμοιβών, το σύστημα αυτό πρέπει να βασίζεται σε κοινά κριτήρια για εργαζόμενους άνδρες και γυναίκες και να επιβάλλεται κατά τρόπο που να αποκλείει τις διακρίσεις που βασίζονται στο φύλο. β) Κατά το σχεδιασμό και την εφαρμογή συστημάτων αξιολόγησης του προσωπικού που συνδέονται με τη μισθολογική εξέλιξή του, πρέπει να τηρείται η αρχή της ίσης μεταχείρισης και να μην επιτρέπεται διάκριση λόγω φύλου ή οικογενειακής κατάστασης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β' ΙΣΗ ΜΕΤΑΧΕΙΡΙΣΗ ΣΤΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ Άρθρο 5 Πεδίο εφαρμογής (Άρθρα 6, 7 και 8 της Οδηγίας) 1. Πρόσωπα Οι διατάξεις του παρόντος κεφαλαίου εφαρμόζονται στον ενεργό πληθυσμό, συμπεριλαμβανομένων των αυτοαπασχολούμενων, των εργαζόμενων των οποίων η δραστηριότητα διακόπτεται λόγω ασθένειας, μητρότητας, ατυχήματος ή μη ηθελημένης ανεργίας και των προσώπων που αναζητούν εργασία, στους συνταξιούχους και στους αναπήρους εργαζόμενους, καθώς και στους εξ αυτών έλκοντες δικαιώματα, σύμφωνα με το εσωτερικό δίκαιο ή/και την πρακτική. 2. Καθ' ύλην πεδίο εφαρμογής α) Στα επαγγελματικά συστήματα κοινωνικής ασφάλισης που εξασφαλίζουν προστασία κατά των κινδύνων ασθένειας, αναπηρίας, γήρατος, συμπεριλαμβανομένης και της περίπτωσης πρόωρης συνταξιοδότησης, εργατικού ατυχήματος και επαγγελματικής ασθένειας, καθώς και ανεργίας. β) Στα επαγγελματικά συστήματα κοινωνικής ασφάλισης που προβλέπουν άλλες κοινωνικές παροχές σε είδος ή σε χρήμα και ιδίως παροχές επιζώντων και οικογενειακές παροχές, εφόσον οι παροχές αυτές προορίζονται για μισθωτούς και επομένως αποτελούν οφέλη που παρέχονται από τον εργοδότη στον εργαζόμενο λόγω της απασχόλησης αυτού. 3. Εξαιρέσεις από το καθ' ύλην πεδίο εφαρμογής 3.1. Οι διατάξεις του παρόντος κεφαλαίου δεν εφαρμόζονται: α. στις ατομικές συμβάσεις των αυτοαπασχολούμενων, β. στα συστήματα των αυτοαπασχολούμενων που έχουν μόνο ένα μέλος, γ. στις ασφαλιστήριες συμβάσεις στις οποίες δεν μετέχει ο εργοδότης, στην περίπτωση των μισθωτών, δ. στις προαιρετικές διατάξεις επαγγελματικών

συ- στημάτων κοινωνικής ασφάλισης που προσφέρονται ατομικά στους μετέχοντες για να εξασφαλίσουν: -είτε συμπληρωματικές παροχές -είτε την επιλογή ημερομηνίας έναρξης των κανονι- κών παροχών των αυτοαπασχολούμενων ή την επιλογή μεταξύ πολλών παροχών, ε. στα επαγγελματικά συστήματα κοινωνικής ασφάλισης στα οποία οι παροχές χρηματοδοτούνται από εισφορές που καταβάλλουν οι εργαζόμενοι σε εθελοντική βάση. 3.2. Οι διατάξεις του παρόντος κεφαλαίου δεν εμποδίζουν τον εργοδότη να χορηγήσει συμπληρωματικό ποσό σύνταξης σε άτομα τα οποία έχουν ήδη συμπληρώσει την ηλικία συνταξιοδότησης όσον αφορά τη χορήγηση σύνταξης δυνάμει επαγγελματικού συστήματος, αλλά τα οποία δεν έχουν ακόμη συμπληρώσει το προβλε- πόμενο όριο ηλικίας για τη χορήγηση σύνταξης από το εκ του νόμου σύστημα, με σκοπό την εξίσωση ή την προσέγγιση του ποσού των συνολικών παροχών που καταβάλλεται στα άτομα αυτά με το ποσό που καταβάλλεται σε ετερόφυλα άτομα τα οποία βρίσκο- νται στην ίδια κατάσταση και έχουν ήδη συμπληρώσει την ηλικία για συνταξιοδότηση από το εκ του νόμου σύστημα, έως ότου οι δικαιούχοι του συμπληρωματικού ποσού συμπληρώσουν το προβλεπόμενο από το εκ του νόμου σύστημα όριο ηλικίας. Άρθρο 6 Έκταση της απαγόρευσης (Άρθρο 5 της Οδηγίας) Υπό τους όρους που καθορίζονται στις ακόλουθες διατάξεις του παρόντος κεφαλαίου, απαγορεύεται κάθε άμεση ή έμμεση διάκριση λόγω φύλου, ιδίως σε συσχε- τισμό με την ύπαρξη γάμου ή την εν γένει οικογενειακή κατάσταση, όσον αφορά: -το πεδίο εφαρμογής των επαγγελματικών συστημά- των κοινωνικής ασφάλισης και τους όρους της υπαγω- γής στα συστήματα αυτά, -την υποχρέωση καταβολής εισφορών και τον υπο- λογισμό των εισφορών, -τον υπολογισμό των παροχών, συμπεριλαμβανομένων των προσαυξήσεων λόγω συζύγου και προστατευόμε- νων προσώπων, καθώς και τις προϋποθέσεις διάρκειας και διατήρησης του δικαιώματος παροχών. ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ (ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟ) 4355 Άρθρο 7 Περιπτώσεις διακρίσεων (Άρθρο 9 της Οδηγίας) 1. Αντιβαίνουν στην αρχή της ίσης μεταχείρισης διατά- ξεις που βασίζονται στο φύλο, είτε άμεσα είτε έμμεσα, ιδίως σε σχέση με την ύπαρξη γάμου ή την εν γένει οικογενειακή κατάσταση, προκειμένου: α) να προσδιορίσουν τα πρόσωπα που δικαιούνται να συμμετέχουν σε επαγγελματικό σύστημα κοινωνικής ασφάλισης, β) να καθορίσουν τον υποχρεωτικό ή προαιρετικό χαρακτήρα της συμμετοχής σε ένα επαγγελματικό σύ- στημα κοινωνικής ασφάλισης, γ) να διαμορφώσουν διαφορετικούς κανόνες σχετι- κά με την ηλικία εισόδου στο επαγγελματικό σύστημα κοινωνικής ασφάλισης ή με την ελάχιστη διάρκεια της απασχόλησης ή της υπαγωγής στο επαγγελματικό σύ- στημα κοινωνικής ασφάλισης, για τη λήψη παροχών από το σύστημα αυτό, δ) να προβλέψουν διαφορετικούς κανόνες, εκτός από τις περιπτώσεις που προβλέπονται στα στοιχεία η) και θ)ββ, για την απόδοση των εισφορών όταν ο εργα- ζόμενος αποχωρεί από το επαγγελματικό σύστημα κοινωνικής ασφάλισης χωρίς να έχει συμπληρώσει τις προϋποθέσεις που θα του εξασφάλιζαν μεταγενέστερο

δικαίωμα για τις μακροπρόθεσμες παροχές, ε) να καθορίσουν διαφορετικές προϋποθέσεις για τη χορήγηση παροχών ή να τις περιορίσουν μόνο στους εργαζόμενους του ενός ή του άλλου φύλου, στ) να επιβάλουν διαφορετικά όρια ηλικίας για τη συνταξιοδότηση, ζ) να διακόψουν τη διατήρηση ή την απόκτηση δικαιωμάτων κατά τη διάρκεια των αδειών λόγω μητρότητας ή για οικογενειακούς λόγους, οι οποίες ορίζονται με νόμο ή με σύμβαση και κατά τις οποίες καταβάλλονται αποδοχές από τον εργοδότη, η) να καθορίσουν διαφορετικά επίπεδα για τις παροχές, εκτός εάν αυτό είναι αναγκαίο προκειμένου να ληφθούν υπόψη αναλογιστικά στοιχεία υπολογισμού, τα οποία είναι διαφορετικά για τα δύο φύλα, στην περίπτωση συστημάτων καθορισμένων εισφορών. Στην περίπτωση επαγγελματικών συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης καθορισμένων παροχών τα οποία χρηματοδοτούνται με κεφαλαιοποίηση, ορισμένα στοιχεία μπορεί να είναι άνισα, στο βαθμό που η ανισότητα των ποσών οφείλεται στις συνέπειες της χρησιμοποίησης διαφορετικών αναλογιστικών συντελεστών σύμφωνα με το φύλο κατά την εφαρμογή της χρηματοδότησης του επαγγελματικού συστήματος κοινωνικής ασφάλισης, θ) να καθορίσουν διαφορετικά επίπεδα:

αα. για τις εισφορές των εργαζόμενων, ββ. για τις εισφορές των εργοδοτών εκτός από: -την περίπτωση επαγγελματικών συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης καθορισμένων εισφορών εάν στόχος είναι η εξίσωση ή η προσέγγιση των τελικών παροχών των δύο φύλων, -την περίπτωση επαγγελματικών συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης καθορισμένων παροχών, χρηματοδοτούμενων με κεφαλαιοποίηση, εφόσον οι εργοδοτικές εισφορές προορίζονται να συμπληρώσουν το χρηματικό ποσό το οποίο είναι απαραίτητο για να καλυφθεί το κόστος των καθορισμένων αυτών παροχών, ι) να προβλέψουν διαφορετικούς κανόνες ή κανόνες που εφαρμόζονται μόνο για τους εργαζόμενους συγκεκριμένου φύλου, εκτός από τις περιπτώσεις που προβλέπονται στα στοιχεία η) και θ)ββ όσον αφορά την εξασφάλιση ή τη διατήρηση του δικαιώματος για μεταγενέστερες παροχές, όταν ο εργαζόμενος αποχωρεί από το επαγγελματικό σύστημα κοινωνικής ασφάλισης.

2. Στις περιπτώσεις που η χορήγηση των παροχών που απορρέουν από το παρόν κεφάλαιο επαφίεται στη διακριτική ευχέρεια των οργάνων διαχείρισης του επαγγελματικού συστήματος κοινωνικής ασφάλισης, τα όργανα αυτά πρέπει να τηρούν την αρχή της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών.

Άρθρο 8 Εφαρμογή ως προς τους αυτοαπασχολούμενους (Άρθρα 10 και 11 της Οδηγίας) 1. Από 1.1.1993 παύουν να ισχύουν διατάξεις των επαγγελματικών συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης των αυτοαπασχολούμενων οι οποίες αντιβαίνουν προς την αρχή της ίσης μεταχείρισης. 2. Δικαιώματα και υποχρεώσεις που συνδέονται με περίοδο υπαγωγής σε επαγγελματικό σύστημα αυτοαπασχολούμενων χρονικώς προγενέστερη της 1.1.1993, εξακολουθούν να διέπονται από τις διατάξεις του συστήματος που ίσχυε κατά την περίοδο εκείνη. 3. Η εφαρμογή της αρχής της ίσης μεταχείρισης στα επαγγελματικά συστήματα κοινωνικής ασφάλισης των αυτοαπασχολούμενων ως προς τον καθορισμό της ηλικίας

συνταξιοδότησης για τη χορήγηση συντάξεων γή-ρατος ή αποχώρησης, καθώς και τις συνέπειες που είναι δυνατόν να προκύψουν για άλλες παροχές, αναβάλλεται μέχρι την ημερομηνία κατά την οποία η ίση μεταχείριση θα επιτευχθεί στα εκ του νόμου συστήματα. 4. Η αρχή της ίσης μεταχείρισης στα επαγγελματικά συστήματα κοινωνικής ασφάλισης των αυτοαπασχολούμενων ως προς τη σύνταξη επιζώντων ισχύει από 5.1.1999. 5. Η αρχή της ίσης μεταχείρισης στα επαγγελματικά συστήματα κοινωνικής ασφάλισης των αυτοαπασχολούμενων στις περιπτώσεις εφαρμογής του στοιχείου θ)ββ του άρθρου 8 ισχύει από 1.1.1999. Άρθρο 9 Αναδρομική εφαρμογή ως προς τους μισθωτούς (Άρθρο 12 της Οδηγίας) Οι διατάξεις του παρόντος κεφαλαίου όσον αφορά τους μισθωτούς εφαρμόζονται σε όλες τις παροχές που οφείλονται σε σχέση με περιόδους απασχόλησης μεταγενέστερες της 17ης Μαΐου 1990 και ισχύουν αναδρομικά από την ημερομηνία αυτή, με την επιφύλαξη των δικαιωμάτων των εργαζομένων ή των εξ αυτών ελκόντων δικαιώματα, οι οποίοι πριν από την ημερομηνία αυτή είχαν ασκήσει τα προβλεπόμενα στην ισχύουσα νομοθεσία ένδικα μέσα. Στην περίπτωση αυτή, οι διατάξεις του παρόντος νόμου ισχύουν αναδρομικά από 1.1.1981 και καλύπτουν όλες τις παροχές που οφείλονται σε σχέση με περιόδους απασχόλησης μεταγενέστερες της ημερομηνίας αυτής.4356 ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ (ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟ) Άρθρο 10 Μεταβλητή ηλικία συνταξιοδότησης (Άρθρο 13 της Οδηγίας) Οι περιπτώσεις όπου άνδρες και γυναίκες έχουν τη δυνατότητα μεταβλητής ηλικίας συνταξιοδότησης υπό τους ίδιους όρους, δεν θεωρούνται ασύμβατες με τον παρόντα νόμο. ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ΄ Ίση μεταχείριση σε σχέση με την πρόσβαση στην απασχόληση στην επαγγελματική εξέλιξη και κατάρτιση και τους όρους εργασίας Άρθρο 11 Πρόσβαση στην απασχόληση - Όροι πρόσληψης (Άρθρο 14 παρ. 1 περ. α΄ της Οδηγίας) 1. Απαγορεύεται κάθε μορφής άμεση ή έμμεση διάκριση λόγω φύλου ή λόγω οικογενειακής κατάστασης, όσον αφορά στους όρους πρόσβασης στη μισθωτή ή μη απασχόληση ή γενικά στην επαγγελματική ζωή, περιλαμβανομένων των κριτηρίων επιλογής και των όρων πρόσληψης, ανεξαρτήτως του κλάδου δραστηριότητας και σε όλα τα επίπεδα της επαγγελματικής ιεραρχίας. 2. Απαγορεύεται κάθε αναφορά στο φύλο ή στην οικογενειακή κατάσταση ή η χρήση κριτηρίων και στοιχείων που καταλήγουν σε άμεση ή έμμεση διάκριση με βάση το φύλο, σύμφωνα με τους ορισμούς του άρθρου 2, όσον αφορά στις δημοσιεύσεις, αγγελίες, διαφημίσεις, προκηρύξεις, εγκυκλίους και κανονισμούς, που αφορούν σε επιλογή προσώπων για την κάλυψη κενών θέσεων εργασίας, την παροχή εκπαίδευσης ή επαγγελματικής κατάρτισης ή τη χορήγηση επαγγελματικών αδειών. Άρθρο 12 Συνθήκες και όροι απασχόλησης - Επαγγελματική εξέλιξη (Άρθρο 14 παρ. 1 περ. γ΄ της Οδηγίας) Απαγορεύεται κάθε μορφής άμεση ή έμμεση διάκριση λόγω του φύλου ή της οικογενειακής κατάστασης του εργαζομένου όσον αφορά στους όρους, στις συνθήκες απασχόλησης και εργασίας, στις προαγωγές, καθώς και στο σχεδιασμό και την εφαρμογή

συστημάτων αξιολόγησης προσωπικού. Άρθρο 13 Επαγγελματικός προσανατολισμός και επαγγελματική κατάρτιση και επιμόρφωση (Άρθρο 14 παρ. 1 περ. β΄ της Οδηγίας) Απαγορεύεται κάθε μορφής άμεση ή έμμεση διάκριση λόγω φύλου ή λόγω οικογενειακής κατάστασης, όσον αφορά: α) στην πρόσβαση στο περιεχόμενο και στην εφαρμογή προγραμμάτων ή συστημάτων επαγγελματικού προσανατολισμού και επαναπροσανατολισμού κάθε τύπου και βαθμίδας, επαγγελματικής κατάρτισης και επιμόρφωσης, μαθητείας, μετεκπαίδευσης, εκπαίδευσης για αλλαγή επαγγέλματος, λαϊκής επιμόρφωσης, ενημέρωσης και πληροφόρησης των εργαζομένων ή των οικογενειών τους και γενικά προγραμμάτων που συντελούν στην πνευματική, οικονομική και κοινωνική τους εξέλιξη και ανάπτυξη, περιλαμβανομένης της απόκτησης πρακτικής ή εργασιακής εμπειρίας και της δοκιμαστικής υπηρεσίας, β) στον καθορισμό των προϋποθέσεων και στη συμμετοχή σε εξετάσεις απόκτησης ή απονομής διπλωμάτων, πιστοποιητικών ή άλλων τίτλων ή αδειών ασκήσεως επαγγέλματος, καθώς και στη χορήγηση υποτροφιών και εκπαιδευτικών αδειών ή στην παροχή σπουδαστικών ή άλλων συναφών ευεργετημάτων. Άρθρο 14 Λύση της σχέσεως εργασίας και της υπαλληλικής σχέσεως – Προστασία έναντι αντιποίνων (Άρθρο 14 παρ. 1 περ. γ΄ και άρθρο 24 της Οδηγίας) Απαγορεύεται η καταγγελία ή η με οποιονδήποτε τρόπο λύση της σχέσεως εργασίας και της υπαλληλικής σχέσεως, καθώς και κάθε άλλη δυσμενής μεταχείριση: α) για λόγους φύλου ή οικογενειακής κατάστασης, β) όταν συνιστά εκδικητική συμπεριφορά του εργοδότη, λόγω μη ενδοτικότητας του εργαζομένου σε σεξουαλική ή άλλη παρενόχληση σε βάρος του, σύμφωνα με τους ορισμούς του άρθρου 2, γ) όταν γίνεται ως αντίδραση του εργοδότη, ή υπεύθυνου για επαγγελματική κατάρτιση, σε διαμαρτυρία, καταγγελία, μαρτυρία ή οποιαδήποτε άλλη ενέργεια προσώπου εργαζομένου επαγγελματικά καταρτιζόμενου, ή εκπροσώπου του, στο χώρο της επιχείρησης ή επαγγελματικής κατάρτισης, ενώπιον δικαστηρίου ή άλλης αρχής, η οποία είναι σχετική με την εφαρμογή του παρόντος νόμου. Άρθρο 15 Συμμετοχή σε σωματεία και ενώσεις (Άρθρο 14 παρ. 1 περ. δ΄ της Οδηγίας) Απαγορεύεται κάθε μορφής άμεση ή έμμεση διάκριση λόγω φύλου ή οικογενειακής κατάστασης όσον αφορά στην ιδιότητα του μέλους ή στη συμμετοχή σε σωματεία ή ενώσεις εργαζομένων ή εργοδοτών ή σε οποιοδήποτε επαγγελματικό σωματείο, περιλαμβανομένων των πλεονεκτημάτων που χορηγούνται από τέτοια σωματεία ή ενώσεις. Επιτρέπεται η διατήρηση ή ίδρυση οργανώσεων προσώπων του ενός μόνο φύλου, εφόσον κύριος σκοπός τους είναι η προώθηση της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών. Άρθρο 16 Επιστροφή στην εργασία μετά από άδεια μητρότητας (Άρθρο 15 της Οδηγίας) Η εργαζόμενη που έχει λάβει την εκάστοτε ισχύουσα άδεια μητρότητας ή την ειδική άδεια του άρθρου 142 του ν. 3655/2008 (ΦΕΚ 58 Α΄) δικαιούται, μετά το πέρας των αδειών αυτών, να επιστρέψει στη θέση εργασίας της ή σε ισοδύναμη θέση, με όχι λιγότερο ευνοϊκούς επαγγελματικούς όρους και συνθήκες και να επωφεληθεί από οποιαδήποτε βελτίωση των συνθηκών εργασίας, την οποία θα εδικαιούτο

κατά την απουσία της. ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ ΜΕΤΡΑ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΝΟΜΟΘΕΤΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΗΣ ΑΡΧΗΣ ΤΩΝ ΙΣΩΝ ΕΥΚΑΙΡΙΩΝ ΚΑΙ ΤΗΣ ΙΣΗΣ ΜΕΤΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΑΝΔΡΩΝ ΚΑΙ ΓΥΝΑΙΚΩΝ ΣΕ ΘΕΜΑΤΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ Άρθρο 17 Πεδίο εφαρμογής Οι διατάξεις του παρόντος νόμου εφαρμόζονται στα άτομα που απασχολούνται ή είναι υποψήφια για απα-σχόληση στο Δημόσιο και στον ευρύτερο δημόσιο τομέα, καθώς και στον ιδιωτικό τομέα, με οποιαδήποτε σχέση εργασίας ή μορφή απασχόλησης, συμπεριλαμβανομένης της σύμβασης έργου και της έμμισθης εντολής, και ανε-ξάρτητα από τη φύση των παρεχόμενων υπηρεσιών, στα άτομα που ασκούν ελευθέρια επαγγέλματα, καθώς και στα άτομα που λαμβάνουν επαγγελματική εκπαίδευση. Οι διατάξεις του παρόντος νόμου εφαρμόζονται επίσης στα άτομα που λαμβάνουν επαγγελματική εκπαίδευση ή είναι υποψήφια για επαγγελματική εκπαίδευση οποι-σδήποτε είδους και μορφής. Άρθρο 18 Διάκριση λόγω γονικής άδειας ανατροφής και υιοθεσίας Πέρα από τους λόγους που αναφέρονται στο άρθρο 3 παράγραφοι 2 έως 4 του παρόντος νόμου, συνιστά διά-κριση και η λιγότερο ευνοϊκή μεταχείριση γονέων λόγω άδειας ανατροφής, φροντίδας, υιοθεσίας ή αναδοχής παιδιού. Άρθρο 19 Θετικά μέτρα (Άρθρο 3 της Οδηγίας) Δεν συνιστά διάκριση η λήψη ή η διατήρηση ειδικών ή θετικών μέτρων με σκοπό την εξάλειψη τυχόν υφι-στάμενων διακρίσεων εις βάρος του λιγότερο εκπρο-σωπούμενου φύλου και την επίτευξη της ουσιαστικής ισότητας στους τομείς που περιλαμβάνονται στο πεδίο εφαρμογής του παρόντος νόμου, όπως εξειδικεύονται στις διατάξεις του πρώτου μέρους. Άρθρο 20 Προστασία μητρότητας, πατρότητας και οικογενειακής ζωής 1. Δεν θίγονται με τον παρόντα νόμο ειδικές διατάξεις νόμων, διαταγμάτων ή κανονισμών που ρυθμίζουν θέμα-τα προστασίας της εγκυμοσύνης και της μητρότητας ή την προστασία της πατρότητας ή την προστασία της οικογενειακής ζωής. 2. Ο εργοδότης δεν μπορεί να αρνηθεί την πρόσληψη γυναίκας λόγω εγκυμοσύνης ή μητρότητας. Σε εργασίες όπου για την πρόσληψη απαιτείται η προσκόμιση ια-τρικής βεβαίωσης, η έγκυος προσλαμβάνεται χωρίς την ιατρική αυτή βεβαίωση, εφόσον οι ιατρικές εξετάσεις που απαιτούνται είναι επικίνδυνες για την υγεία της ίδιας ή του εμβρύου. Στην περίπτωση αυτή, η προσκό-μιση της ιατρικής βεβαίωσης γίνεται μετά τη λήξη της άδειας μητρότητας, με την επιφύλαξη των διατάξεων του π.δ. 176/1997 (ΦΕΚ 150 Α') και του π.δ. 41/2003 (ΦΕΚ 44 Α'). 3. Η προστασία του άρθρου 16 του παρόντος νόμου ισχύει και για τους εργαζόμενους που κάνουν χρήση οποιασδήποτε αδειάς, η οποία προβλέπεται για τη γέν-νηση, ανατροφή ή υιοθεσία παιδιού. 4. Οι ρυθμίσεις του άρθρου 15 του ν. 1483/1984 (ΦΕΚ 153 Α'), επεκτείνονται και ισχύουν για τρεις επιπλέον μήνες στην περίπτωση χρήσης της ειδικής παροχής προστα-σίας της μητρότητας του άρθρου 142 του ν. 3655/2008 (ΦΕΚ 58 Α'). 5. Τα άρθρα 7 και 9 του ν. 1483/1984 (ΦΕΚ 153 Α'), όπως ισχύουν, έχουν εφαρμογή και στους μερικώς απασχο-λούμενους. Άρθρο 21 Δικαιούχοι επιδόματος γάμου και παιδιών 1. α) Δικαιούχος του επιδόματος

γάμου είναι κάθε εργαζόμενος σύζυγος, χήρος ή διαζευγμένος, καθώς και ο άγαμος γονέας, ανεξαρτήτως φύλου. β) Δικαιούχος του επιδόματος παιδιών είναι κάθε εργαζόμενος γονέας, φυσικός ή θετός, ή εκείνος στον οποίο έχει ανατεθεί η επιμέλεια του παιδιού με δικαστική απόφαση. γ) Οι ρυθμίσεις της παρούσας παραγράφου δεν θίγουν τις προϋποθέσεις χορήγησης των ανωτέρω επιδομάτων που δεν συνδέονται με το φύλο του εργαζόμενου, τα οποία κατά τα λοιπά χορηγούνται με βάση τις ισχύουσες κάθε φορά διατάξεις. Επίσης, οι ρυθμίσεις της παρούσας παραγράφου δεν επεκτείνονται επί των προϋποθέσεων χορήγησης της οικογενειακής παροχής των υπαλλήλων του Δημοσίου, των Ν.Π.Δ.Δ. και των Ο.Τ.Α., η οποία εξακολουθεί να χορηγείται σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 11 του ν. 3205/2003 (ΦΕΚ 297 Α'), όπως κάθε φορά ισχύουν. 2. Το εδάφιο δ' της παρ. 4 του άρθρου 3 του από 20/23.12.1959 β.δ. (ΦΕΚ 279 Α'), όπως ισχύει, αντικαθίσταται ως εξής: «δ) Αν η επιμέλεια των παιδιών έχει ανατεθεί με δικαστική απόφαση σε τρίτο πρόσωπο, το επίδομα καταβάλλεται στο τρίτο αυτό πρόσωπο, εφόσον και αν δεν εργάζεται.» Άρθρο 22 Έννομη προστασία (Άρθρο 17 της Οδηγίας) 1. Κάθε πρόσωπο που θεωρεί ότι ζημιώθηκε από τη μη τήρηση των διατάξεων του παρόντος νόμου, ακόμη και αν έχει λήξει η σχέση, στο πλαίσιο της οποίας φέρεται ότι σημειώθηκε η διάκριση, έχει δικαίωμα δικαστικής προστασίας, καθώς και δικαίωμα προσφυγής ενώπιον των αρμόδιων διοικητικών αρχών, συμπεριλαμβανομένων των διαδικασιών διαμεσολάβησης από το φορέα του άρθρου 25 του παρόντος νόμου. Η άσκηση των δικαιωμάτων αυτών δεν επηρεάζει τις προβλεπόμενες προθεσμίες δικαστικής και διοικητικής προσφυγής. 2. Νομικά πρόσωπα και ενώσεις προσώπων που δικαιολογούν σχετικό έννομο συμφέρον μπορούν, κατόπιν συναινέσεως του θιγόμενου από παραβάσεις του παρόντος νόμου, να ασκούν στο όνομά του προσφυγή ενώπιον των αρμόδιων διοικητικών ή δικαστικών αρχών. Μπορούν επίσης να παρεμβαίνουν προς υπεράσπισή του ενώπιον των διοικητικών ή δικαστικών αρχών. Άρθρο 23 Αστικές, διοικητικές και ποινικές κυρώσεις (Άρθρα 18 και 25 της Οδηγίας) 1. Η παραβίαση της κατά τον παρόντα νόμο απαγόρευσης διακρίσεων λόγω φύλου γεννά, εκτός των άλλων, και αξίωση προς πλήρη αποζημίωση του θύματος, η οποία θα καλύπτει τη θετική και την αποθετική ζημία, καθώς και την ηθική βλάβη. Στο άρθρο 663 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας προτίθεται περίπτωση 6 ως εξής: «6) όλες οι διαφορές μεταξύ ιδιωτών από την παραβίαση της αρχής των ίσων ευκαιριών και της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών σε θέματα εργασίας και απασχόλησης, όπως αυτή κατοχυρώνεται στην κείμενη νομοθεσία που ενσωμάτωσε την οδηγία 2006/54/ΕΚ στην ελληνική έννομη τάξη.» 2. Η παραβίαση της κατά τον παρόντα νόμο απαγόρευσης διακρίσεων λόγω φύλου από πρόσωπο που ενεργεί ως εργοδότης ή από τον ασκούντα το διευθυντικό δικαίωμα ή εκπρόσωπο ή προστηθέντα υπ' αυτών, ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ (ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟ) 43574358 ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ (ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟ) κατά τη σύναψη ή άρνηση σύναψης εργασιακής σχέσης

ή κατά τη διάρκεια, λειτουργία, εξέλιξη ή λύση αυτής, συνιστά παραβίαση της εργατικής νομοθεσίας και κατά την έννοια του άρθρου 16 του ν. 2639/1998 (ΦΕΚ 205 Α'), για την οποία επιβάλλονται οι προβλεπόμενες στο άρθρο αυτό διοικητικές κυρώσεις σύμφωνα με τα κριτήρια της παραγράφου 3 αυτού, όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει. 3. Στην παράγραφο 1 του άρθρου 107 του Κώδικα Κατάστασης Δημοσίων Πολιτικών Διοικητικών Υπαλλήλων και Υπαλλήλων Ν.Π.Δ.Δ. που κυρώθηκε με το ν. 3528/2007 (ΦΕΚ 26 Α') προστίθεται περίπτωση κδ' ως εξής: «κδ) η παραβίαση της αρχής των ίσων ευκαιριών και της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών σε θέματα εργασίας και απασχόλησης, σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία που ενσωμάτωσε την οδηγία 2006/54/ΕΚ στην ελληνική έννομη τάξη.» 4. Στο άρθρο 337 του Ποινικού Κώδικα προστίθεται παράγραφος 5 ως εξής: «5. Όποιος τελεί την πράξη της παραγράφου 1 του άρθρου αυτού, εκμεταλλευόμενος την εργασιακή θέση του παθόντος ή τη θέση προσώπου που έχει ενταχθεί σε διαδικασία αναζήτησης θέσης εργασίας διώκεται κατ' έγκληση και τιμωρείται με φυλάκιση από έξι (6) μήνες μέχρι τρία (3) έτη και με χρηματική ποινή τουλάχιστον χιλίων (1.000) ευρώ.» Άρθρο 24 Βάρος απόδειξης (Άρθρο 19 της Οδηγίας) 1. Όταν ένα πρόσωπο που εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του παρόντος νόμου ισχυρίζεται ότι υφίσταται μεταχείριση που ενέχει διάκριση λόγω φύλου, κατά τις ανωτέρω διατάξεις, και επικαλείται, ενώπιον δικαστηρίου ή άλλης αρμόδιας αρχής, γεγονότα ή στοιχεία από τα οποία πιθανολογείται άμεση ή έμμεση διάκριση λόγω φύλου, ή ότι εκδηλώθηκε σεξουαλική ή άλλη παρενόχληση κατά την έννοια του παρόντος νόμου, ο καθ' ου φέρει το βάρος να αποδείξει στο δικαστήριο ή σε άλλη αρμόδια αρχή, ότι δεν υπήρξε παραβίαση της αρχής της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών. Η ανωτέρω ρύθμιση δεν ισχύει στην ποινική διαδικασία. 2. Η παράγραφος 1 εφαρμόζεται επίσης στις περιπτώσεις που τίθεται ζήτημα άνισης μεταχείρισης λόγω φύλου, οι οποίες εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας 92/85/ΕΟΚ, όπως ενσωματώθηκε ιδίως με τα προεδρικά διατάγματα 176/1997 (ΦΕΚ 50 Α') και 41/2003 (ΦΕΚ 44 Α'), καθώς και της οδηγίας 96/34/ΕΚ, όπως ενσωματώθηκε ιδίως με τα άρθρα 5 και 6 του ν. 1483/1984 (ΦΕΚ 153 Α'), 25 του ν. 2639/1998 (ΦΕΚ 205 Α'), 53 παρ. 2 του ν. 3528/2007 (ΦΕΚ 26 Α'), 6 του π.δ. 193/1988 (ΦΕΚ 84 Α') και 8 της Εθνικής Γενικής Συλλογικής Σύμβασης Εργασίας έτους 2003. Άρθρο 25 Φορέας παρακολούθησης και προώθησης της εφαρμογής της αρχής των ίσων ευκαιριών και της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών (Άρθρο 20 της Οδηγίας) 1. Φορέας για την παρακολούθηση και προώθηση της εφαρμογής της αρχής των ίσων ευκαιριών και της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών στο πεδίο εφαρμογής των διατάξεων του παρόντος νόμου ορίζεται ο Συνήγορος του Πολίτη. 2. Στην παρ. 1 του άρθρου 1 του ν. 3094/2003 (ΦΕΚ 10 Α') προστίθεται τελευταίο εδάφιο ως εξής: «Ο Συνήγορος του Πολίτη ορίζεται φορέας για την παρακολούθηση και προώθηση της εφαρμογής, στον ιδιωτικό και δημόσιο τομέα, της αρχής των ίσων ευκαιριών και της ίσης μεταχείρισης

ανδρών και γυναικών όσον αφορά: α) την πρόσβαση στην απασχόληση, συμπεριλαμβανομένης της επαγγελματικής εξέλιξης και στην επαγγελματική κατάρτιση, συμπεριλαμβανομένης της εκπαίδευσης με σκοπό την απασχόληση, β) τις συνθήκες και τους όρους εργασίας, συμπεριλαμβανομένης της αμοιβής και γ) τα επαγγελματικά συστήματα κοινωνικής ασφάλισης, κατ' εφαρμογή του άρθρου 20 της Οδηγίας 2006/54/EK.» 3. Το πρώτο εδάφιο της παρ. 2 του άρθρου 1 του ν. 3094/2003 αντικαθίσταται ως εξής: «2. Ο Συνήγορος του Πολίτη επικουρείται από έξι Βοηθούς Συνηγόρους. Ο Συνήγορος του Πολίτη αναθέτει σε Βοηθούς Συνηγόρους την εκτέλεση των καθηκόντων του Συνηγόρου για το Παιδί, καθώς και την παρακολούθηση και προώθηση της εφαρμογής της αρχής των ίσων ευκαιριών και της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών, κατά την πρώτη παράγραφο του άρθρου αυτού.» 4. Στην παρ. 1 του άρθρου 3 του ν. 3094/2003, προστίθεται προτελευταίο εδάφιο ως εξής: «Φυσικά ή νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου, συμπεριλαμβανομένων των τραπεζών, υπάγονται στην αρμοδιότητα του Συνηγόρου του Πολίτη για την εκπλήρωση της κατά την παράγραφο 1 του άρθρου 1 αποστολής αυτού ως φορέα για την παρακολούθηση και προώθηση της εφαρμογής της αρχής των ίσων ευκαιριών και της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών, βάσει της οδηγίας 2006/54/EK, όπως ενσωματώθηκε στην ελληνική έννομη τάξη.» 5. Όπου στα άρθρα 1 έως και 4 του ν. 3094/2003 αναφέρονται οι όροι «δημόσιες υπηρεσίες» ή «υπάλληλος», προστίθεται «και ιδιώτες/ιδιώτης, για την παρακολούθηση και προώθηση της εφαρμογής της αρχής των ίσων ευκαιριών και της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών, βάσει της Οδηγίας 2006/54/EK, όπως ενσωματώθηκε στην ελληνική έννομη τάξη». 6. Το τελευταίο εδάφιο της παρ. 2 του άρθρου 3 του ν. 3094/2003 αντικαθίσταται ως εξής: «Δεν υπάγονται επίσης στην αρμοδιότητά του θέματα που αφορούν την υπηρεσιακή κατάσταση του προσωπικού των δημοσίων υπηρεσιών, με εξαίρεση τις περιπτώσεις όπου ο Συνήγορος του Πολίτη ενεργεί ως φορέας προώθησης της αρχής της ίσης μεταχείρισης, ανεξαρτήτως φυλετικής ή εθνοτικής καταγωγής, θρησκευτικών ή άλλων πεποιθήσεων, ηλικίας, αναπηρίας ή γενετήσιου προσανατολισμού, καθώς και τις περιπτώσεις όπου ενεργεί ως φορέας για την παρακολούθηση και προώθηση της εφαρμογής της αρχής των ίσων ευκαιριών και της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών, βάσει της Οδηγίας 2006/54/EK, όπως ενσωματώθηκε στην ελληνική έννομη τάξη.» 7. Στην παρ. 4 του άρθρου 3 του ν. 3094/2003 προστίθεται δεύτερο εδάφιο ως εξής: «Όταν ο Συνήγορος του Πολίτη ενεργεί ως φορέας για την παρακολούθηση και προώθηση της εφαρμογής της ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ (ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟ) 4359 αρχής των ίσων ευκαιριών και της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών, κατά την παράγραφο 1 του άρθρου 1 του νόμου αυτού, επιλαμβάνεται υποθέσεων που εκκρεμούν ενώπιον δικαστηρίων, δικαστικών ή εισαγγελικών αρχών, έως τη διεξαγωγή της πρώτης συζήτησης στο ακροατήριο ή την άσκηση ποινικής δίωξης ή έως ότου το αρμόδιο

δικαστήριο ή η αρμόδια δικαστική αρχή αποφανθεί επί αιτήσεως παροχής προσωρινής δικαστικής προστασίας.» 8. Στο άρθρο 3 του ν. 3094/2003 προστίθεται παρά- γραφος 6 ως εξής: «6. Στο πλαίσιο της κατά την παράγραφο 1 του άρθρου 1 αποστολής του ως φορέα για την παρακολού- θηση και προώθηση της εφαρμογής της αρχής των ίσων ευκαιριών και της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών και πέραν των λοιπών κατά τον παρόντα νόμο αρμοδιοτήτων του, ο Συνήγορος του Πολίτη, α) παρέχει συνδρομή προς τα θύματα διακρίσεων λόγω φύλου, διαμεσολαβώντας με κάθε πρόσφορο τρόπο για την αποκατάσταση της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών. Εφόσον η διαμεσολάβηση αυτή δεν επιφέρει ικανοποιητικά αποτελέσματα, ο Συνήγορος του Πολίτη διαβιβάζει το πόρισμά του στον καθ' ύλην αρμόδιο φορέα για την άσκηση της πειθαρχικής ή και κυρωτικής αρμοδιότητας, ο οποίος οφείλει να ενημε- ρώσει περί αυτού τον Συνήγορο του Πολίτη. β) διενεργεί έρευνα σύμφωνα με το άρθρο 4, γ) δημοσιεύει ειδικές εκθέσεις για την εφαρμογή των ίσων ευκαιριών και της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών στον τομέα της απασχόλησης και της εργασί- ας, οι οποίες περιλαμβάνουν και εισηγήσεις μέτρων για την εξάλειψη των διακρίσεων λόγω φύλου. Οι εκθέσεις αυτές κοινοποιούνται, πέραν των οριζομένων στο τε- λευταίο εδάφιο της παραγράφου 5 του άρθρου 3 του παρόντος νόμου, στο Υπουργείο Εργασίας και Κοινω- νικής Ασφάλισης και στη Γενική Γραμματεία Ισότητας των Φύλων του Υπουργείου Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης, δ) διατυπώνει γνώμη, αυτεπαγγέλτως ή κατόπιν ερω- τήματος άλλης δημόσιας αρχής, ως προς την ερμηνεία διατάξεων του παρόντος νόμου, ε) ανταλλάσσει πληροφορίες με ομόλογους φορείς των κρατών - μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης και με αρ- μόδιους ευρωπαϊκούς οργανισμούς, όπως το Ευρωπαϊκό Ινστιτούτο για την Ισότητα των Φύλων που έχει συστα- θεί με τον Κανονισμό (ΕΚ) 1922/2006 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 20ής Δεκεμβρίου 2006 (ΕΕ L 403) και στ) συνεργάζεται με τη Γενική Γραμματεία Ισότητας των Φύλων του Υπουργείου Εσωτερικών, Αποκέντρω- σης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης, το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης, τους κοινωνικούς εταίρους, τις επιχειρήσεις και τις μη κυβερνητικές ορ- γανώσεις προς ενημέρωση και διάδοση των καλών πρα- κτικών ίσης μεταχείρισης και ίσων ευκαιριών για άνδρες και γυναίκες στην απασχόληση, την εργασία και την εν γένει επαγγελματική δραστηριότητα και για τη διοργά- νωση σχετικών επιμορφωτικών εκδηλώσεων.» 9. Τα εδάφια 6 έως 9 της παρ. 5 του άρθρου 4 του ν. 3094/2003 αντικαθίστανται ως εξής: «Για την προάσπιση των δικαιωμάτων του παιδιού και για την παρακολούθηση της εφαρμογής της αρχής της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών, κατά την παρά- γραφο 1 του άρθρου 1 του παρόντος, ο Συνήγορος του Πολίτη μπορεί να ζητεί, με ειδικά αιτιολογημένο έγγρα- φό του, από ιδιώτη που κατονομάζεται στην αναφορά, έγγραφα ή άλλα στοιχεία για την υπόθεση. Τα στοιχεία αυτά παρέχονται εφόσον δεν παραβιάζεται η νομοθεσία περί προστασίας δεδομένων

προσωπικού χαρακτήρα. Στο πλαίσιο έρευνας για την προάσπιση των δικαιωμάτων του παιδιού, δεν μπορεί να αντιταχθεί στον Συνήγορο ο χαρακτηρισμός των αιτούμενων στοιχείων ως απορρήτων. Ο Συνήγορος του Πολίτη υποχρεούται να διασφαλίζει το προσωπικό και επαγγελματικό απόρρητο των ιδιωτών και να μη δημοσιοποιεί στοιχεία που μπορεί να καταστήσουν δυνατό τον προσδιορισμό τους. Αν ο ιδιώτης αρνείται να παράσχει τα παραπάνω στοιχεία, ο Συνήγορος του Πολίτη μπορεί να ζητήσει τη συνδρομή δημόσιας υπηρεσίας ή επαγγελματικού συλλόγου κατά περίπτωση, καθώς και της εισαγγελικής αρχής.» 10. Καταγγελίες ή πληροφορίες που περιέρχονται σε δημόσια αρχή σχετικά με την εφαρμογή του παρόντος νόμου διαβιβάζονται από αυτήν στο Συνήγορο του Πολίτη. Όσον αφορά το πεδίο αρμοδιότητας του Σώματος Επιθεώρησης Εργασίας (Σ.ΕΠ.Ε.), οι κατά τόπο Επιθεωρήσεις Εργασίας επιλαμβάνονται των παραπάνω καταγγελιών και ενημερώνουν άμεσα το Συνήγορο του Πολίτη, έχουν δε την υποχρέωση να του υποβάλουν τα αποτελέσματα των ενεργειών αρμοδιότητάς τους, επιφυλασσομένης, σε κάθε περίπτωση, της αρμοδιότητας του Συνηγόρου του Πολίτη προς ιδίαν έρευνα και διαμόρφωση του τελικού πορίσματος επί της καταγγελίας. Άρθρο 26 Υποχρέωση πληροφόρησης και παροχής στοιχείων (Άρθρα 26 και 30 της Οδηγίας) 1. Οι συνδικαλιστικές οργανώσεις οφείλουν να ενημερώνουν τα μέλη τους για το περιεχόμενο του παρόντος νόμου και για τα μέτρα που λαμβάνονται για την εφαρμογή του και για την εξασφάλιση της αρχής της ισότητας αμοιβής και ίσης μεταχείρισης των δύο φύλων. 2. Οι εργοδότες υποχρεούνται να διευκολύνουν τις συνδικαλιστικές οργανώσεις στην ενημέρωση αυτή, που γίνεται είτε εγγράφως, σε πίνακες ανακοινώσεων που βρίσκονται στην επιχείρηση, είτε προφορικά είτε με διανομή εντύπων στους χώρους εργασίας, εκτός του χρόνου απασχόλησης, ή με άλλο πρόσφορο τρόπο. 3. Οι εργοδότες, καθώς και οι υπεύθυνοι για θέματα επαγγελματικής κατάρτισης, οφείλουν να προάγουν την ισότητα μεταξύ ανδρών και γυναικών στο χώρο εργασίας με τρόπο προγραμματισμένο και συστηματικό. Για το σκοπό αυτόν λαμβάνουν μέτρα για την πρόληψη και την αντιμετώπιση κάθε μορφής διάκρισης λόγω φύλου, σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος και ιδίως για την πρόληψη της παρενόχλησης και της σεξουαλικής παρενόχλησης, αλλά και ως προς την πρόσβαση στην απασχόληση, στην επαγγελματική κατάρτιση και στην επαγγελματική, μισθολογική και βαθμολογική εξέλιξη. Οι εργοδότες οφείλουν να παρέχουν, σε τακτά χρονικά διαστήματα, τις κατάλληλες πληροφορίες στους εργαζόμενους και στους εκπροσώπους τους, καθώς και στους αρμόδιους φορείς των άρθρων 25 και 28 του παρόντος νόμου, όταν οι πληροφορίες αυτές τους ζητούνται. Οι πληροφορίες αυτές μπορεί να περιλαμβάνουν στοιχεία για την αναλογία ανδρών και γυναικών στα 4360 ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ (ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟ) διάφορα επίπεδα οργάνωσης του φορέα απασχόλησης, καθώς και για τα μέτρα που ενδεχομένως προτίθενται να λάβουν για τη βελτίωση της κατάστασης, σε συνεργασία με τους εκπροσώπους των εργαζομένων. 4. Οι υπηρεσίες του

Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης υποχρεούνται να παρέχουν στις συνδικαλιστικές οργανώσεις και στους εργαζομένους, ατομικά, κάθε πληροφορία και στοιχείο που αναφέρεται στα θέματα που ρυθμίζονται με τον παρόντα νόμο. Άρθρο 27 Τμήμα Ισότητας των Φύλων του Ανώτατου Συμβουλίου Εργασίας 1. Στο Ανώτατο Συμβούλιο Εργασίας της Κεντρικής Υπηρεσίας του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης λειτουργεί από 2.2.1984 Ειδικό Τμήμα «Ισότητας των Φύλων». Η λειτουργία του Τμήματος «Ισότητας των Φύλων» στο Ανώτατο Συμβούλιο Εργασίας της Κεντρικής Υπηρεσίας του Υπουργείου Εργασίας, η απαρτία και η θητεία των μελών διέπονται από τις διατάξεις του άρθρου 25 του π.δ. 368/1989 (ΦΕΚ 163 Α΄) όπως ισχύουν. Τα μέλη του Τμήματος, τακτικά και αναπληρωματικά, και ο γραμματέας του ορίζονται με απόφαση του Υπουργού Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης. 2. Η παράγραφος 6 του άρθρου 25 του π.δ. 368/1989 αντικαθίσταται ως εξής: «6. Το Τμήμα Ισότητας των Φύλων συγκροτείται από: α) τον Γενικό Γραμματέα του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης, ως Πρόεδρο, ο οποίος σε περίπτωση απουσίας ή κωλύματος αναπληρώνεται από τον Γενικό Διευθυντή Εργασίας, β) έναν εκπρόσωπο της Γενικής Γραμματείας Ισότητας των Φύλων του Υπουργείου Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης, με τον αναπληρωτή του, γ) έναν ανώτερο υπάλληλο της Διεύθυνσης Όρων Εργασίας του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης, με τον αναπληρωτή του, δ) έναν εκπρόσωπο των εργαζομένων με τον αναπληρωτή του, όπως υποδεικνύεται από τους φορείς τους και ε) έναν εκπρόσωπο των εργοδοτών με τον αναπληρωτή του, όπως υποδεικνύεται από τους φορείς τους. Εισηγητής είναι ο κατά περίπτωση αρμόδιος υπάλληλος της Διεύθυνσης Όρων Εργασίας, Τμήμα Ισότητας των Φύλων του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης.» 3. Η παράγραφος 14 του άρθρου 25 του π.δ. 368/1989 αντικαθίσταται ως εξής: «14. Στην αρμοδιότητα του Τμήματος Ισότητας των Φύλων ανήκει η γνωμοδότηση για σχέδια νόμων, διοικητικών πράξεων και γενικά για θέματα που αναφέρονται στην εφαρμογή της αρχής των ίσων ευκαιριών και της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών στις εργασιακές σχέσεις, εφόσον παραπέμπονται σε αυτό από τις αρμόδιες υπηρεσίες.» Άρθρο 28 Θέματα Υπηρεσιών Ισότητας των Φύλων του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης και αρμοδιότητες αυτών 1. Τμήμα Ισότητας των Φύλων α. Στη Διεύθυνση Όρων Εργασίας της Κεντρικής Υπηρεσίας του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης λειτουργεί από 2.2.1984 Τμήμα «Ισότητας των Φύλων». β. Η περίπτωση δ΄ της παρ. 2 του άρθρου 4 του π.δ. 368/1989 αντικαθίσταται ως εξής: «δ) Τμήμα Ισότητας των Φύλων, στο οποίο ανήκουν: αα) Η νομοθετική πρωτοβουλία και η επεξεργασία σχεδίων νόμων και κανονιστικών διοικητικών πράξεων που αναφέρονται στην εφαρμογή της αρχής της ίσης μεταχείρισης και στην ισότητα ευκαιριών ανδρών και γυναικών στις εργασιακές σχέσεις, στην προστασία της μητρότητας και στη συμφιλίωση επαγγελματικού, ιδιωτικού και οικογενειακού βίου, σε

συνεργασία με τη Γενική Γραμματεία Ισότητας των Φύλων του Υπουργείου Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης. ββ) Η παρακολούθηση του διεθνούς και κοινοτικού δικαίου σχετικά με τα θέματα της ανωτέρω παραγράφου, σε συνεργασία με τους συναρμόδιους κάθε φορά φορείς. Εκπρόσωπος του Τμήματος Ισότητας των Φύλων μετέχει στις ελληνικές, ευρωπαϊκές και διεθνείς επιτροπές και ομάδες εργασίας, σχετικά με τα αντικείμενα αρμοδιότητάς του. γγ) Η παρακολούθηση των συλλογικών συμβάσεων εργασίας, των διαιτητικών αποφάσεων, των εσωτερικών κανονισμών προσωπικού και των εν γένει πρακτικών στο χώρο εργασίας ως προς την τήρηση της αρχής της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών και την υιοθέτηση θετικών δράσεων στο πλαίσιο αυτής. Για το σκοπό αυτόν συνεργάζεται με κάθε αρμόδια Υπηρεσία συμπεριλαμβανομένων του Σ.ΕΠ.Ε. και του Οργανισμού Μεσολάβησης και Διαιτησίας (Ο.ΜΕ.Δ.), οι οποίες υποχρεούνται να αποστέλλουν σε αυτό όλα τα σχετικά στοιχεία, λαμβάνει δε υπόψη σχετικές απόψεις, πληροφορίες ή στοιχεία των κοινωνικών εταίρων. δδ) Η συλλογή στοιχείων και στατιστικών δεδομένων για τη θέση των εργαζομένων και των δύο φύλων στην Ελλάδα και η παρακολούθηση της εφαρμογής ειδικών θετικών μέτρων για την προώθηση της ισότητας ευκαιριών για τα δύο φύλα και την εξάλειψη των ανισοτήτων στις εργασιακές σχέσεις. εε) Η ενημέρωση σχετικά με τις «καλές πρακτικές» στα θέματα που ρυθμίζει ο παρών νόμος. Για το σκοπό αυτόν ζητούνται σχετικές πληροφορίες και στοιχεία από Δημόσιες Υπηρεσίες, Ανεξάρτητες Αρχές, Διαχειριστικές Αρχές κοινοτικών και άλλων πόρων ή από άλλον αρμόδιο φορέα. στστ) Η ενημέρωση των εργοδοτών, των εργαζομένων, των συνδικαλιστικών και των μη κυβερνητικών οργανώσεων που ασχολούνται με την προώθηση της ισότητας μεταξύ ανδρών και γυναικών, σχετικά με τα μέτρα που λαμβάνονται για την ισότητα των φύλων στις εργασιακές σχέσεις.»

2. Γραφεία Ισότητας των Φύλων α. Σε όλες τις Επιθεωρήσεις Εργασίας (Διευθύνσεις, Τμήματα και Γραφεία) λειτουργούν από 2.2.1984 «Γραφεία Ισότητας των Φύλων». β. Στο άρθρο 9 του π.δ. 136/1999 (ΦΕΚ 134 Α') προστίθεται παράγραφος 3 ως εξής: «3. Γραφείο Ισότητας των Φύλων: (μη αυτοτελές) α) Ενημέρωση και συνεργασία με τον Συνήγορο του Πολίτη, σύμφωνα με τις διατάξεις των παραγράφων 8 περ. α' και 11 του άρθρου 25. *01002070812100012*β) Ενημέρωση του Τμήματος Ισότητας των Φύλων της Διεύθυνσης Όρων Εργασίας του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης για θέματα του παρόντος νόμου. γ) Συνεργασία με το Τμήμα Ισότητας των Φύλων της Διεύθυνσης Όρων Εργασίας του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης, τον Συνήγορο του Πολίτη και τη Γενική Γραμματεία Ισότητας του Υπουργείου Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης, για την ενημέρωση και για την εφαρμογή από τους Κοινωνικούς Επιθεωρητές Εργασίας των ρυθμίσεων του παρόντος. Για το σκοπό αυτόν τα σχετικά στατιστικά στοιχεία τηρούνται ανά φύλο. Ο Προϊστάμενος της Διεύθυνσης ορίζει τον υπεύθυνο του Γραφείου Ισότητας των Φύλων.» 3. Μονάδα Ανάλυσης και

Τεκμηρίωσης Το εδάφιο β΄ της παρ. 4 του άρθρου 2 του ν. 2874/ 2000 (ΦΕΚ 286 Α΄) αντικαθίσταται ως ακολούθως: «Η Μονάδα Ανάλυσης και Τεκμηρίωσης έχει ως έργο την παρακολούθηση των πολιτικών απασχόλησης, κοινω- νικής ασφάλισης και ισότητας των φύλων και την κα- τάρτιση μελετών και εκθέσεων για τα θέματα αυτά και γενικώς την επιστημονική και γραμματειακή υποστήριξη του Συμβουλίου Εμπειρογνομόνων για την προώθηση του έργου του.» 4. Με απόφαση του Υπουργού Εργασίας και Κοινω- νικής Ασφάλισης μπορούν να ρυθμίζονται ειδικότερα θέματα οργάνωσης και λειτουργίας των υπηρεσιών του Υπουργείου που αναφέρονται στο παρόν άρθρο. Άρθρο 29 Κοινωνικός διάλογος (Άρθρα 21, 22 και 29 της Οδηγίας) 1. Το Κράτος ενθαρρύνει το διάλογο μεταξύ των κοι- νωνικών εταίρων, καθώς και το διάλογο με τις μη κυβερ- νητικές οργανώσεις, οι οποίες προωθούν την ισότητα μεταξύ ανδρών και γυναικών, με στόχο την προαγωγή της αρχής των ίσων ευκαιριών και της ίσης μεταχει- ρισης ανδρών και γυναικών στην απασχόληση και την εργασία ως και τη συμφιλίωση επαγγελματικού, οικο- γενειακού και ιδιωτικού βίου. 2. Η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή, στο πλαίσιο της αποστολής της για τη διεξαγωγή κοινωνικού δια- λόγου για τη γενική πολιτική της χώρας και ειδικότερα για θέματα κοινωνικής πολιτικής, ενθαρρύνει το διάλογο με τις οργανώσεις - μέλη της, με σκοπό την ενημέρω- ση, ευαισθητοποίηση και ενεργό συμμετοχή τους στην προώθηση της αρχής των ίσων ευκαιριών και της ίσης μεταχείρισης, σύμφωνα με τους σκοπούς και κατά τις διατάξεις του παρόντος νόμου. 3. Κατά τη σύνταξη και εφαρμογή κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων ή πράξεων, καθώς και κάθε μορ- φής προγραμμάτων για την εργασία, την απασχόληση και την επαγγελματική κατάρτιση, πρέπει να λαμβάνεται ιδιαίτερως υπόψη η αρχή των ίσων ευκαιριών και της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών. ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟ ΚΑΤΑΡΓΟΥΜΕΝΕΣ – ΤΕΛΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ Άρθρο 30 Καταργούμενες διατάξεις (Άρθρο 23 της Οδηγίας) 1. Από την έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου καταρ- γείται κάθε γενική ή ειδική διάταξη νόμων, διαταγμάτων, υπουργικών αποφάσεων, εσωτερικών κανονισμών επι- χειρήσεων που έχουν ισχύ νόμου ή κανονιστικής πρά- ξης, καθώς και διατάξεις που ρυθμίζουν την άσκηση ελευθέρου επαγγέλματος ή ανεξάρτητης δραστηριό- τητας, εφόσον αντίκεινται στις διατάξεις του παρόντος νόμου. 2. Από την έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου κα- τργούνται, επίσης, όροι συλλογικών συμβάσεων ερ- γασίας ή άλλων συλλογικών συμφωνιών, διαιτητικών αποφάσεων του ν. 1876/1990 (ΦΕΚ 27 Α΄), εσωτερικών κανονισμών επιχειρήσεων ή εκμεταλλεύσεων συμβατι- κής ισχύος, καθώς και ατομικών συμβάσεων εργασίας, εφόσον αντίκεινται στις διατάξεις του παρόντος. 3. Ο ν. 3488/2006 (ΦΕΚ 191 Α΄) καταργείται, εξαιρου- μένων των διατάξεων της παραγράφου 7 του άρθρου 13 και των άρθρων 21 και 23. 4. Καταργούνται οι διατάξεις των παραγράφων 4 και 5 του άρθρου 4, του πρώτου εδαφίου της παραγράφου 1 και της παραγράφου 2 του άρθρου 8 και του πρώτου εδαφίου της παραγράφου 1 του άρθρου 9 του ν. 1414/ 1984 (ΦΕΚ 10 Α΄). 5. Τα

προεδρικά διατάγματα 87/2002 (ΦΕΚ 66 Α΄) και 105/2003 (ΦΕΚ 96 Α΄) καταργούνται. Άρθρο 31 Έκτακτη οικονομική ενίσχυση στους χαμηλοσυνταξιούχους 1. Στους κατά την ημερομηνία έναρξης ισχύος του νόμου αυτού συνταξιούχους του Δημοσίου, στους συνταξιούχους των νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου που διέπονται από ανάλογο με τους δημοσίους υπαλλήλους συνταξιοδοτικό καθεστώς, στους συνταξιούχους του ΝΑΤ και των οργανισμών κύριας ασφάλισης αρμοδιότητας Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης, πλην ΟΓΑ, καθώς και σε όσους εκ των ανωτέρω φορέων το δικαίωμα λήψης σύνταξης ανατρέχει στην ημερομηνία έναρξης ισχύος του νόμου αυτού, καταβάλλεται έκτακτη οικονομική ενίσχυση, ύψους εκατό (100,00) έως τριακόσια (300,00) ευρώ, εφόσον πληρούν αθροιστικά τις παρακάτω προϋποθέσεις: Α) Να έχουν συμπληρώσει το 60ό έτος της ηλικίας τους και Β) Να πληρούν τα παρακάτω όρια ετήσιου ατομικού και οικογενειακού εισοδήματος, τα οποία προκύπτουν από τη δήλωση φορολογίας εισοδήματος οικονομικού έτους 2009 και αφορούν σε εισοδήματα του έτους 2008, από το ύψος των οποίων διαμορφώνεται και το ποσό της ενίσχυσης σε: α) 300,00 ευρώ για όσους έχουν ατομικό ετήσιο εισόδημα έως 7.000,00 ευρώ και οικογενειακό ετήσιο εισόδημα έως 12.000,00 ευρώ, β) 200,00 ευρώ για όσους έχουν ατομικό ετήσιο εισόδημα 7.000,01 – 8.500,00 ευρώ και οικογενειακό ετήσιο εισόδημα μέχρι 14.500,00 ευρώ, γ) 100,00 ευρώ για όσους έχουν ατομικό ετήσιο εισόδημα 8.500,01 – 10.500 ευρώ και οικογενειακό ετήσιο εισόδημα μέχρι 16.500,00 ευρώ. 2. Από το όριο ηλικίας που προβλέπεται ανωτέρω εξαιρούνται όσοι εξ ιδίου δικαιώματος λαμβάνουν σύνταξη λόγω αναπηρίας καθώς και οι δικαιούχοι εκ μεταβιβάσεως, εφόσον οι τελευταίοι: α) είναι δικαιούχοι λόγω θανάτου συζύγου ή ΦΕΚ 207 ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ (ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟ) 43614362 ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ (ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟ) β) δεν έχουν υπερβεί το 18ο έτος ή, αν σπουδάζουν, το 24ο έτος της ηλικίας τους, ή γ) είναι ανίκανοι για άσκηση οποιουδήποτε βιοποριστικού επαγγέλματος σε ποσοστό μεγαλύτερο του 67%. 3. Η έκτακτη οικονομική ενίσχυση είναι αφορολόγητη, δεν υπόκειται σε οποιαδήποτε κράτηση, δεν κατάσχεται ούτε συμψηφίζεται με ήδη βεβαιωμένα χρέη προς το Δημόσιο ή πιστωτικά ιδρύματα και δεν υπολογίζεται στα εισοδηματικά κριτήρια του ΕΚΑΣ ή οποιασδήποτε άλλης παροχής κοινωνικού ή προνοιακού χαρακτήρα. 4. Κάθε δικαιούχος λαμβάνει μία έκτακτη οικονομική ενίσχυση από μία μόνο πηγή. Για την καταβολή της έκτακτης οικονομικής ενίσχυσης στους δικαιούχους αρμόδιοι είναι οι ασφαλιστικοί φορείς, συμπεριλαμβανομένου του Δημοσίου, που καταβάλλουν την κύρια σύνταξη. Σε περίπτωση διπλοσυνταξιούχων από διαφορετικούς φορείς αρμόδιος φορέας για την καταβολή της οικονομικής ενίσχυσης είναι εκείνος που χορηγεί το μεγαλύτερο ποσό σύνταξης. Αν την εκ μεταβιβάσεως σύνταξη δικαιούνται περισσότεροι του ενός δικαιούχοι, το ποσό της έκτακτης οικονομικής ενίσχυσης επιμερίζεται αντιστοίχως στα συνδικαιούχα πρόσωπα. Στην περίπτωση που τα ανωτέρω εισοδηματικά

κριτήρια δεν πληρούνται από όλους τους συνδικαιούχους της εκ μεταβιβάσεως σύνταξης, η οικονομική ενίσχυση καταβάλλεται σε εκείνους που τα πληρούν και σε ποσοστό αντίστοιχο με το ποσοστό σύνταξης που ο καθένας δικαιούται (ή ολόκληρη στο δικαιούχο μέλος που πληροί τα κριτήρια αυτά). 5. Η ανωτέρω έκτακτη οικονομική ενίσχυση καταβάλλεται μαζί με τη σύνταξη του μηνός Ιανουαρίου 2011. 6. Οι φορείς που καταβάλλουν την έκτακτη οικονομική ενίσχυση επιχορηγούνται για το σκοπό αυτόν από τον Κρατικό Προϋπολογισμό. Άρθρο 32 Ειδικά για το εξωιδρυματικό επίδομα που λαμβάνουν οι συνταξιούχοι των ασφαλιστικών οργανισμών κύριας ασφάλισης αρμοδιότητας Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης και του ΝΑΤ, καθώς και για το επίδομα απόλυτης αναπηρίας, με το οποίο προσαυξάνεται η σύνταξη τυφλών συνταξιούχων των Οργανισμών αυτών σύμφωνα με το ν. 612/1977 (ΦΕΚ 164 Α'), ως δώρο εορτών Χριστουγέννων χορηγείται ολόκληρο το ποσό του μηνιαία καταβαλλόμενου επιδόματος απόλυτης αναπηρίας ή του εξωιδρυματικού επιδόματος, ενώ ως δώρο Πάσχα και επίδομα αδείας το ήμισυ του μηνιαία καταβαλλόμενου επιδόματος απόλυτης αναπηρίας ή του εξωιδρυματικού επιδόματος αντίστοιχα. Τα επιδόματα της παρ. 10 του άρθρου τρίτου του ν. 3845/2010 (ΦΕΚ 65 Α') και τα δώρα του παρόντος άρθρου δεν καταβάλλονται, εφόσον οι καταβαλλόμενες συντάξεις, συμπεριλαμβανομένων των επιδομάτων της παραγράφου 10 και των δώρων του παρόντος άρθρου, υπολογιζόμενες σε δωδεκάμηνη βάση υπερβαίνουν κατά μήνα, τα δύο χιλιάδες πεντακόσια (2.500,00) ευρώ. Αν με την καταβολή των επιδομάτων της παρ. 10 του άρθρου τρίτου του ν. 3845/2010 και την καταβολή των δώρων του παρόντος άρθρου, οι καταβαλλόμενες συντάξεις υπερβαίνουν το ύψος αυτό, το σύνολο του ποσού που αντιστοιχεί στα επιδόματα της παραγράφου 10 και τα δώρα του άρθρου αυτού καταβάλλονται μέχρι του ορίου των δύο χιλιάδων πεντακοσίων (2.500,00) ευρώ. Ειδικά για τους συνταξιούχους του Δημοσίου που λαμβάνουν με τη σύνταξή τους το επίδομα ανικανότητας των παραγράφων 4 και 5 του άρθρου 54 του π.δ. 169/2007 (ΦΕΚ 210 Α') τα ποσά της παρ. 1 του άρθρου Μόνου του ν. 3847/2010 (ΦΕΚ 67 Α') προσαυξάνονται, το μεν δώρο Χριστουγέννων με ολόκληρο το ποσό του ανωτέρω επιδόματος ανικανότητας, το δώρο Πάσχα και το επίδομα αδείας με το ήμισυ του ποσού αυτού, κατά περίπτωση. Κατά τα λοιπά έχουν εφαρμογή οι παράγραφοι 10-15 του άρθρου τρίτου του ν. 3845/2010, καθώς και των παραγράφων 1 έως 6 του άρθρου Μόνου του ν. 3847/2010, κατά περίπτωση. Άρθρο 33 1. Η περίπτωση Θα 4 του άρθρου 4 του ν. 3754/2009 (ΦΕΚ 43 Α') αντικαθίσταται ως εξής: «4. Δύο Επιμελητές Α' ιατροί κλάδου Ε.Σ.Υ., που υπηρετούν στο ίδιο Νοσοκομείο ή Κέντρο Υγείας με την κρινόμενη θέση και έχουν την ίδια ή συναφή με την κρινόμενη θέση ειδικότητα. Οι Επιμελητές αυτοί επιλέγονται με κλήρωση για κάθε κρίση από σχετικό κατάλογο, που συντάσσει και διατηρεί το νοσοκομείο και επικαιροποιείται σε ετήσια βάση. Εξέλιξή τους σε ανώτερο βαθμό δεν επηρεάζει την επιλογή τους. Σε περίπτωση που ιατρός Επιμελητής Α' που

κληρώθηκε, παραιτηθεί από τον ορισμό του ως μέλος του Συμβουλίου, εντός αποκλειστικής προθεσμίας πέντε (5) ημερών από την κοινοποίηση της σχετικής απόφασης, τότε με απόφαση του Διοικητή του νοσοκομείου ορίζεται ως μέλος του Συμβουλίου Διευθυντής του οικείου τμήματος, ο οποίος εκτελεί χρέη εισηγητή. Εάν και οι δύο Επιμελητές Α΄ που κληρώθηκαν, παραιτηθούν από τον ορισμό τους ως μέλη του Συμβουλίου, εντός αποκλειστικής προθεσμίας πέντε (5) ημερών από την κοινοποίηση της σχετικής απόφασης, τότε με απόφαση του Διοικητή του νοσοκομείου ορίζεται ως μέλος του Συμβουλίου Διευθυντής του οικείου τμήματος, ο οποίος εκτελεί, μόνον αυτός, χρέη εισηγητή και ένα άλλο μέλος από τον ανωτέρω σχετικό κατάλογο Επιμελητών Α΄, που τηρείται στο νοσοκομείο. Σε όσα νοσοκομεία δεν υπάρχει ικανός αριθμός ιατρών Επιμελητών Α΄, ο ορισμός των μελών του Συμβουλίου θα γίνεται με απόφαση του Διοικητή της οικείας Υ.ΠΕ. από σχετικό κατάλογο, που συντάσσει και διατηρεί η Υ.ΠΕ. και επικαιροποιείται σε ετήσια βάση. Ο εισηγητής ή οι εισηγητές, κατά περίπτωση υποχρεούνται να καταθέτουν τις εισηγήσεις τους εντός τριάντα (30) ημερών από το πέρας της προκήρυξης. Ενστάσεις επί των εισηγήσεων υποβάλλονται από τους υποψηφίους εντός δέκα (10) ημερών από την κατάθεση των εισηγήσεων. Οι εισηγητές εισηγούνται επί των ενστάσεων εντός δέκα (10) ημερών και το Συμβούλιο συνεδριάζει και αποφασίζει σε διάστημα δέκα (10) ημερών από την ημερομηνία της τελευταίας εισήγησης. Έδρα του Συμβουλίου είναι το Νοσοκομείο που προκηρύσσει τη θέση. Οι επιλεγέντες κριτές μπορούν να παραιτηθούν μόνο για σπουδαίο λόγο και υποχρεούνται μέχρι την αντικατάστασή τους να ασκούν τα καθήκοντά τους, εκτός από τις περιπτώσεις ανωτέρας βίας. ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ (ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟ) 4363 Τα Συμβούλια προσλήψεων – κρίσεων συγκροτούνται με απόφαση του Διοικητή της Υ.ΠΕ. σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 2690/1999 (ΦΕΚ 45 Α΄). Με απόφαση του Υπουργού Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης ρυθμίζεται ο τρόπος λειτουργίας των ανωτέρω Συμβουλίων, η διαδικασία λήψης απόφασης, η ιεράρχηση των κριτηρίων και η συγκριτική αξιολόγηση των κρινομένων. Μέχρι την έκδοση της υπουργικής απόφασης που θα ρυθμίζει τη λειτουργία των Συμβουλίων κρίσης, ισχύουν οι σχετικές υπ’ αριθ. 39832/1997 (ΦΕΚ 1088 Β΄) και 2103/2003 (ΦΕΚ 33 Β΄) υπουργικές αποφάσεις, που εκδόθηκαν κατ’ εφαρμογή των νόμων 2519/1997 (ΦΕΚ 165 Α΄) και 2889/2001 (ΦΕΚ 37 Α΄) αντίστοιχα.» 2. Μετά το δεύτερο εδάφιο της περίπτωσης Θβ 4, του άρθρου 4 του ν. 3754/2009 (ΦΕΚ 43 Α΄), προστίθεται εδάφιο ως εξής: «Σε περίπτωση που ο ιατρός Διευθυντής που κληρώθηκε, παραιτηθεί από τον ορισμό του ως μέλος του Συμβουλίου εντός αποκλειστικής προθεσμίας πέντε (5) ημερών από την κοινοποίηση της σχετικής απόφασης, τότε με απόφαση του Διοικητή της οικείας Υ.ΠΕ. ορίζεται χωρίς κλήρωση μέλος του Συμβουλίου από το σχετικό κατάλογο που συντάσσει και διατηρεί η Υ.ΠΕ. και επικαιροποιείται σε ετήσια βάση.» 3. Μετά το δεύτερο εδάφιο της περίπτωσης Θδ 4 του άρθρου 4 του ν. 3754/2009 (ΦΕΚ 43 Α΄), προστίθεται

εδάφιο ως εξής: «Σε περίπτωση που ο ιατρός που κληρώθηκε παραιτηθεί από τον ορισμό του ως μέλος του Συμβουλίου εντός αποκλειστικής προθεσμίας πέντε (5) ημερών από την κοινοποίηση της σχετικής απόφασης, τότε με απόφαση του Διοικητή της οικείας Υ.ΠΕ. ορίζεται χωρίς κλήρωση μέλος του Συμβουλίου από το σχετικό κατάλογο που συντάσσει και διατηρεί η Υ.ΠΕ. και επικαιροποιείται σε ετήσια βάση.» 4. Στο τέλος της περίπτωσης Θ β3 του άρθρου 4 του ν. 3754/2009 (ΦΕΚ 43 Α'), προστίθεται εδάφιο ως εξής: «Στο Συμβούλιο Επιλογής Διευθυντών των πανεπιστημιακών κλινικών, μονάδων και εργαστηρίων συμμετέχει ο Συντονιστής Διευθυντής ιατρός μέλος Δ.Ε.Π. του οικείου τμήματος.» 5. Στο τέλος της περίπτωσης Θ δ3 του άρθρου 4 του ν. 3754/2009 (ΦΕΚ 43 Α'), προστίθεται εδάφιο ως εξής: «Στο Συμβούλιο Επιλογής Συντονιστών Διευθυντών των πανεπιστημιακών κλινικών, μονάδων και εργαστηρίων συμμετέχει ο Συντονιστής Διευθυντής ιατρός μέλος Δ.Ε.Π. του οικείου τμήματος.» 6. Σε περίπτωση που έχουν κατατεθεί και οι δύο εισηγήσεις στη γραμματεία του Συμβουλίου, κατά την έναρξη ισχύος του παρόντος άρθρου, η θητεία των εισηγητών αυτών παρατείνεται έως την ολοκλήρωση της κρίσης της συγκεκριμένης θέσης. Άρθρο 34 1. Η παράγραφος 2 του άρθρου 45 του ν. 3205/2003 (ΦΕΚ 297 Α') αντικαθίσταται ως εξής: «2. Τα νοσοκομεία και τα κέντρα υγείας όλης της χώρας, για την πραγματοποίηση εφημεριών, κατατάσσονται σε τρεις (3) ζώνες ανάλογα με την έδρα τους, ως εξής: α. Ζώνη Α' Στη ζώνη αυτή ανήκουν τα νοσοκομεία του λεκανοπεδίου Αττικής, της Θεσσαλονίκης, της Πάτρας, του Ηρακλείου και των Ιωαννίνων, συμπεριλαμβανομένων και των πανεπιστημιακών, καθώς και τα κέντρα υγείας που ως οργανικές μονάδες υπάγονται σε αυτά. β. Ζώνη Β' Στη ζώνη αυτή ανήκουν τα περιφερειακά και νομαρχιακά νοσοκομεία των υπολοίπων νομών ή πόλεων, της Αλεξανδρούπολης και της Λάρισας, καθώς και τα κέντρα υγείας που ως οργανικές μονάδες υπάγονται σε αυτά με την επιφύλαξη αυτών που ανήκουν στη Γ' Ζώνη. γ. Ζώνη Γ' Στη ζώνη αυτή ανήκουν το Γενικό Νοσοκομείο Φλώρινας και τα Γενικά Νοσοκομεία - Κέντρα Υγείας Λήμνου, Γουμένισσας, Ικαρίας, Καλαβρύτων, Καλύμνου, Καρύστου, Κυθήρων, Κύμης, Κω, Λέρου, Μολάων, Σητείας, Φιλιππιάδων, Ιθάκης, Νάξου, τα Κέντρα Υγείας που υπάγονται σε αυτά, καθώς και το Εθνικό Κέντρο Άμεσης Βοήθειας (Ε.Κ.Α.Β.) με τα παραρτήματά του.» Άρθρο 35 Στο άρθρο 3 παρ. 1 του ν. 3780/2008, όπως τροποποιήθηκε από το άρθρο 17 του ν. 3868/2010, προστίθεται περίπτωση η', ως εξής: «η) Στα πάσης φύσεως αυτοκίνητα, ιδιωτικής και δημοσίας χρήσης, όταν επιβαίνουν ανήλικοι κάτω των 12 ετών. Για την ως άνω παράβαση επιβάλλεται διοικητικό πρόστιμο ποσού 1.500 ευρώ στον επιβαίνοντα που καπνίζει ανεξάρτητα αν είναι οδηγός, ενώ διπλασιάζεται το πρόστιμο στο ποσό των 3.000 ευρώ, αν αυτός που καπνίζει οδηγεί αυτοκίνητο δημοσίας χρήσης. Επιπλέον στους οδηγούς των οχημάτων αυτών επιβάλλεται η αφαίρεση της άδειας ικανότητας οδήγησης για διάστημα ενός (1) μηνός για κάθε παράβαση έστω και αν δεν διέπραξαν οι ίδιοι την παράβαση, αλλά πρόσωπο που επιβαίνει στο

αυτοκίνητο. Η διαπίστωση της παράβασης και η επιβολή των προαναφερόμενων διοικητικών ποινών γίνεται από τα αστυνομικά όργανα. Για τη διαδικασία είσπραξης των προστίμων και τη διάθεση των εσόδων εφαρμόζονται οι διατάξεις της κοινής υπουργικής απόφασης, που εκδίδεται κατ' εξουσιοδότηση της παρ. 6 του άρθρου 6 του ν. 3730/2008, όπως τροποποιήθηκε με το ν. 3868/2010 (ΦΕΚ 129 Α').» Άρθρο 36 Αντικατάσταση της παρ. 23 και κατάργηση της παρ. 24 του άρθρου 11 του ν. 2956/2001 «Αναδιάρθρωση Ο.Α.Ε.Δ. και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ 258 Α') 1. Η παρ. 23 του άρθρου 11 (Κοινές διατάξεις) του ν. 2956/2001 «Αναδιάρθρωση Ο.Α.Ε.Δ. και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ 258 Α') αντικαθίσταται ως εξής: «23. Α. Οι πόροι της Εταιρείας «Παρατηρητήριο Απασχόλησης Ερευνητική – Πληροφορική Α.Ε.», προέρχονται από τη χρηματοδότηση και την επιχορήγηση του Ο.Α.Ε.Δ., από την εκτέλεση προγραμμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης και Διεθνών Οργανισμών και κάθε άλλη νόμιμη πηγή. Ο Ο.Α.Ε.Δ. υποχρεούται να μεριμνά για την εμπρόθεσμη εκπλήρωση κάθε οικονομικής παροχής που σύμφωνα με τον εγκεκριμένο προϋπολογισμό της Εταιρείας οφείλεται από τον Οργανισμό προς αυτήν. 4364 ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ (ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟ) Οι ως άνω επιχορηγήσεις, καθώς και οι οικονομικές ενισχύσεις, μειώνουν το κόστος των προγραμμάτων ή των εργασιών που έχουν πραγματοποιηθεί από την Εταιρεία. Η Εταιρεία μπορεί να έχει πόρους και από τυχόν παροχή υπηρεσιών, εφόσον συνάδει προς τους σκοπούς της. Β. Οι πόροι της εταιρείας «Επαγγελματική Κατάρτιση Α.Ε.» προέρχονται: α) από τον Τακτικό Κρατικό Προϋπολογισμό και συγκεκριμένα από τακτικούς πόρους που εγγράφονται κάθε έτος υπέρ του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης ειδικά για την εταιρεία αυτή, β) από την εκτέλεση προγραμμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης και Διεθνών Οργανισμών, γ) από παροχή υπηρεσιών, εφόσον αυτό συνάδει προς τους καταστατικούς σκοπούς της εταιρείας, δ) από κάθε άλλη νόμιμη πηγή.» 2. Η παρ. 24 του άρθρου 11 (Κοινές διατάξεις) του ν. 2956/2001 καταργείται. Άρθρο 37 Θέματα «Σχολής Επαγγελματικής Κατάρτισης Ατόμων με ειδικές Ανάγκες» 1. Από την περίπτωση α' της παρ. 2 του άρθρου 9 (Εταιρεία «Επαγγελματική Κατάρτιση Α.Ε.») του ν. 2956/2001 «Αναδιάρθρωση Ο.Α.Ε.Δ. και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ 258 Α'), όπως αυτή είχε τροποποιηθεί με τη νεότερη διάταξη της παρ.1 του άρθρου 7 του ν. 3667/2008 «Θέματα ειδικών επιδοτήσεων ανεργίας και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ 114 Α'), διαγράφεται η φράση «και Σχολών Επαγγελματικής Κατάρτισης Ατόμων με Αναπηρίες». 2. Από την παρ. 3 του άρθρου 9 (Εταιρεία «Επαγγελματική Κατάρτιση Α.Ε.») του ν. 2956/2001 «Αναδιάρθρωση Ο.Α.Ε.Δ. και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ 258 Α'), διαγράφεται η φράση «και Σχολές Επαγγελματικής Κατάρτισης Ατόμων με Ειδικές Ανάγκες του Ο.Α.Ε.Δ.». 3. Η αρμοδιότητα λειτουργίας της «Σχολής Επαγγελματικής Κατάρτισης Ατόμων με ειδικές Ανάγκες» που ιδρύθηκε με την υπ' αριθμ. 109816/12.7.1990 απόφαση της Διοικητού του Ο.Α.Ε.Δ. «Ίδρυση Σχολής Επαγγελματικής Κατάρτισης

Ατόμων με ειδικές Ανάγκες στην Αθήνα», υπάγεται στον Οργανισμό Απασχολήσεως Εργατικού Δυναμικού (Ο.Α.Ε.Δ.). Άρθρο 38 Έναρξη ισχύος Η ισχύς του παρόντος νόμου αρχίζει από τη δημοσίευση του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, εκτός αν ορίζεται διαφορετικά στις επί μέρους διατάξεις του. Παραγγέλλομε τη δημοσίευση του παρόντος στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως και την εκτέλεσή του ως νόμου του Κράτους. Αθήνα, 6 Δεκεμβρίου 2010

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ ΚΑΡΟΛΟΣ ΓΡ. ΠΑΠΟΥΛΙΑΣ ΟΙ ΥΠΟΥΡΓΟΙ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ, ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΣΗΣ ΚΑΙ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗΣ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΙΩΑΝΝΗΣ ΡΑΓΚΟΥΣΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΑΝΝΑ ΔΙΑΜΑΝΤΟΠΟΥΛΟΥ ΛΟΥΚΙΑ – ΤΑΡΣΙΤΣΑ ΚΑΤΣΕΛΗ ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΟΥΤΡΟΥΜΑΝΗΣ ΑΝΔΡΕΑΣ ΛΟΒΕΡΔΟΣ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ, ΔΙΑΦΑΝΕΙΑΣ ΚΑΙ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΗ ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ ΚΑΣΤΑΝΙΔΗΣ ΧΡΗΣΤΟΣ ΠΑΠΟΥΤΣΗΣ ΘΑΛΑΣΣΙΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ, ΝΗΣΩΝ ΚΑΙ ΑΛΙΕΙΑΣ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ ΙΩΑΝΝΗΣ ΔΙΑΜΑΝΤΙΔΗΣ ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ ΠΑΜΠΟΥΚΗΣ Θεωρήθηκε και τέθηκε η Μεγάλη Σφραγίδα του Κράτους. Αθήνα, 7 Δεκεμβρίου 2010 Ο ΕΠΙ ΤΗΣ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ ΚΑΣΤΑΝΙΔΗΣ

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟ Αρ. Φύλλου 207 8 Δεκεμβρίου 2010 ΝΟΜΟΣ ΥΠ' ΑΡΙΘ. 3896 Εφαρμογή της αρχής των ίσων ευκαιριών και της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών σε θέματα εργασίας και απασχόλησης – Έναρμόνιση της κείμενης νομοθεσίας με την Οδηγία 2006/54/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 5ης Ιουλίου 2006 και άλλες συναφείς διατάξεις. Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ Εκδίδομε τον ακόλουθο νόμο που ψήφισε η Βουλή: ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ ΕΝΣΩΜΑΤΩΣΗ ΤΩΝ ΔΙΑΤΑΞΕΩΝ ΤΗΣ ΟΔΗΓΙΑΣ 2006/54/ΕΚ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΝΝΟΜΗ ΤΑΞΗ ΤΙΤΛΟΣ Ι ΓΕΝΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ Άρθρο 1 Σκοπός (Άρθρο 1 της Οδηγίας) Σκοπός του παρόντος νόμου είναι να εξασφαλισθεί η εφαρμογή της αρχής των ίσων ευκαιριών και της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών σε θέματα εργασίας και απασχόλησης, όσον αφορά: α) την πρόσβαση στην απασχόληση, συμπεριλαμβανομένης της επαγγελματικής εξέλιξης, και στην επαγγελματική κατάρτιση, συμπεριλαμβανομένης της εκπαίδευσης με σκοπό την απασχόληση («vocational training»), β) τις συνθήκες και τους όρους εργασίας, συμπεριλαμβανομένης της αμοιβής και γ) τα επαγγελματικά συστήματα κοινωνικής ασφάλισης, όπως προβλέπεται από τις διατάξεις της

Οδηγίας 2006/54/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου. Άρθρο 2 Ορισμοί (Άρθρο 2 παρ. 1 της Οδηγίας) Για την εφαρμογή του παρόντος νόμου, ισχύουν οι ακόλουθοι ορισμοί: α. «άμεση διάκριση»: όταν ένα πρόσωπο υφίσταται, για λόγους φύλου, μεταχείριση λιγότερο ευνοϊκή από αυτήν την οποία υφίσταται, υπέστη ή θα υφίστατο ένα άλλο πρόσωπο σε ανάλογη κατάσταση, β. «έμμεση διάκριση»: όταν μία εκ πρώτης όψεως ουδέτερη διάταξη, κριτήριο ή πρακτική ενδέχεται να θέσει σε μειονεκτική θέση πρόσωπα του ενός φύλου σε σύγκριση με πρόσωπα του άλλου φύλου, εκτός αν αυτή η διάταξη, το κριτήριο ή η πρακτική δικαιολογείται αντικειμενικά από ένα θεμιτό σκοπό και τα μέσα επίτευξης του σκοπού αυτού είναι πρόσφορα και αναγκαία, γ. «παρενόχληση»: όταν εκδηλώνεται ανεπιθύμητη συμπεριφορά συνδεδεμένη με το φύλο ενός προσώπου, με σκοπό ή αποτέλεσμα την παραβίαση της αξιοπρέπειας του προσώπου αυτού και τη δημιουργία εκφοβιστικού, εχθρικού, εξευτελιστικού, ταπεινωτικού ή επιθετικού περιβάλλοντος, δ. «σεξουαλική παρενόχληση»: όταν εκδηλώνεται οποιαδήποτε μορφή ανεπιθύμητης λεκτικής, μη λεκτικής ή σωματικής συμπεριφοράς σεξουαλικού χαρακτήρα, με σκοπό ή αποτέλεσμα την προσβολή της αξιοπρέπειας ενός προσώπου, ιδίως με τη δημιουργία εκφοβιστικού, εχθρικού, εξευτελιστικού, ταπεινωτικού ή επιθετικού περιβάλλοντος, ε. «αμοιβή»: οι πάσης φύσεως μισθοί και αποδοχές και όλα τα άλλα οφέλη που παρέχονται άμεσα ή έμμεσα από κάθε πηγή, σε χρήματα ή σε είδος, από τον εργοδότη στον εργαζόμενο, εξαιτίας ή και με αφορμή την απασχόληση του τελευταίου, στ. «επαγγελματικά συστήματα κοινωνικής ασφάλισης»: συστήματα που δεν διέπονται από την Οδηγία 79/7/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 19ης Δεκεμβρίου 1978, περί της προοδευτικής εφαρμογής της αρχής της ίσης μεταχείρισεως μεταξύ ανδρών και γυναικών σε θέματα κοινωνικής ασφαλίσεως (ΕΕL 6 της 10.1.1979), και που έχουν ως αντικείμενο τη χορήγηση στους εργαζόμενους, μισθωτούς ή αυτοαπασχολούμενους, στα πλαίσια επιχείρησης ή ομάδας επιχειρήσεων, οικονομικού κλάδου ή επαγγελματικού ή διεπαγγελματικού τομέα, παροχών που προορίζονται να συμπληρώσουν ή να υποκαταστήσουν τις παροχές των εκ του νόμου συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης, ανεξαρτήτως του αν η υπαγωγή στα συστήματα αυτά είναι υποχρεωτική. Άρθρο 3 Αρχή ίσης μεταχείρισης – Απαγόρευση διακρίσεων (Άρθρο 2 παρ. 2 της Οδηγίας) 1. Απαγορεύεται κάθε μορφής άμεση ή έμμεση διάκριση λόγω φύλου, σε συσχετισμό ιδίως με την οικογενειακή κατάσταση, σε όλους τους τομείς που περιλαμβάνονται στο πεδίο εφαρμογής του παρόντος νόμου, όπως εξειδικεύονται στις κατωτέρω διατάξεις. 2. α) Η παρενόχληση, η σεξουαλική παρενόχληση, καθώς και οποιαδήποτε λιγότερο ευνοϊκή μεταχείριση που οφείλεται στην ανοχή ή στην απόρριψη αυτής της συμπεριφοράς, συνιστούν διάκριση λόγω φύλου και απαγορεύονται. β) Διάκριση λόγω φύλου συνιστά, επίσης, οποιαδήποτε λιγότερο ευνοϊκή μεταχείριση προσώπου που συνδέεται με αλλαγή φύλου. 3. Η εντολή που ενέχει διάκριση εις βάρος ενός προ-

σώπου λόγω φύλου συνιστά διάκριση κατά την έννοια του παρόντος νόμου.

4. Συνιστά επίσης διάκριση κατά την έννοια του παρόντος νόμου η λιγότερο ευνοϊκή μεταχείριση γυναικών λόγω εγκυμοσύνης ή μητρότητας, στις περιπτώσεις των προεδρικών διαταγμάτων 176/1997 (ΦΕΚ 150 Α'), 41/2003 (ΦΕΚ 44 Α') και του άρθρου 142 του ν. 3655/2008 (ΦΕΚ 58 Α').

ΤΙΤΛΟΣ Π ΕΙΔΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α' ΙΣΟΤΗΤΑ ΑΜΟΙΒΩΝ ΜΕΤΑΞΥ ΓΥΝΑΙΚΩΝ ΚΑΙ ΑΝΔΡΩΝ Άρθρο 4 Απαγόρευση διακρίσεων ως προς τις αμοιβές (Άρθρο 4 της Οδηγίας) 1. Άνδρες και γυναίκες δικαιούνται ίση αμοιβή για όμοια εργασία ή για εργασία ίσης αξίας. 2. α) Όταν χρησιμοποιείται σύστημα επαγγελματικής κατάταξης για τον καθορισμό των αμοιβών, το σύστημα αυτό πρέπει να βασίζεται σε κοινά κριτήρια για εργαζόμενους άνδρες και γυναίκες και να επιβάλλεται κατά τρόπο που να αποκλείει τις διακρίσεις που βασίζονται στο φύλο. β) Κατά το σχεδιασμό και την εφαρμογή συστημάτων αξιολόγησης του προσωπικού που συνδέονται με τη μισθολογική εξέλιξή του, πρέπει να τηρείται η αρχή της ίσης μεταχείρισης και να μην επιτρέπεται διάκριση λόγω φύλου ή οικογενειακής κατάστασης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β' ΙΣΗ ΜΕΤΑΧΕΙΡΙΣΗ ΣΤΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ Άρθρο 5 Πεδίο εφαρμογής (Άρθρα 6, 7 και 8 της Οδηγίας) 1. Πρόσωπα Οι διατάξεις του παρόντος κεφαλαίου εφαρμόζονται στον ενεργό πληθυσμό, συμπεριλαμβανομένων των αυτοαπασχολούμενων, των εργαζόμενων των οποίων η δραστηριότητα διακόπτεται λόγω ασθένειας, μητρότητας, ατυχήματος ή μη ηθελημένης ανεργίας και των προσώπων που αναζητούν εργασία, στους συνταξιούχους και στους αναπήρους εργαζόμενους, καθώς και στους εξ αυτών έλκοντες δικαιώματα, σύμφωνα με το εσωτερικό δίκαιο ή/και την πρακτική. 2. Καθ' ύλην πεδίο εφαρμογής α) Στα επαγγελματικά συστήματα κοινωνικής ασφάλισης που εξασφαλίζουν προστασία κατά των κινδύνων ασθένειας, αναπηρίας, γήρατος, συμπεριλαμβανομένης και της περίπτωσης πρόωρης συνταξιοδότησης, εργατικού ατυχήματος και επαγγελματικής ασθένειας, καθώς και ανεργίας. β) Στα επαγγελματικά συστήματα κοινωνικής ασφάλισης που προβλέπουν άλλες κοινωνικές παροχές σε είδος ή σε χρήμα και ιδίως παροχές επιζώντων και οικογενειακές παροχές, εφόσον οι παροχές αυτές προορίζονται για μισθωτούς και επομένως αποτελούν οφέλη που παρέχονται από τον εργοδότη στον εργαζόμενο λόγω της απασχόλησης αυτού. 3. Εξαιρέσεις από το καθ' ύλην πεδίο εφαρμογής 3.1. Οι διατάξεις του παρόντος κεφαλαίου δεν εφαρμόζονται: α. στις ατομικές συμβάσεις των αυτοαπασχολούμενων, β. στα συστήματα των αυτοαπασχολούμενων που έχουν μόνο ένα μέλος, γ. στις ασφαλιστήριες συμβάσεις στις οποίες δεν μετέχει ο εργοδότης, στην περίπτωση των μισθωτών, δ. στις προαιρετικές διατάξεις επαγγελματικών συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης που προσφέρονται ατομικά στους μετέχοντες για να εξασφαλίσουν: –είτε συμπληρωματικές παροχές –είτε την επιλογή ημερομηνίας έναρξης των κανονικών παροχών των αυτοαπασχολούμενων ή την επιλογή μεταξύ πολλών παροχών, ε. στα

επαγγελματικά συστήματα κοινωνικής ασφάλισης στα οποία οι παροχές χρηματοδοτούνται από εισφορές που καταβάλλουν οι εργαζόμενοι σε εθελοντική βάση. 3.2. Οι διατάξεις του παρόντος κεφαλαίου δεν εμποδίζουν τον εργοδότη να χορηγήσει συμπληρωματικό ποσό σύνταξης σε άτομα τα οποία έχουν ήδη συμπληρώσει την ηλικία συνταξιοδότησης όσον αφορά τη χορήγηση σύνταξης δυνάμει επαγγελματικού συστήματος, αλλά τα οποία δεν έχουν ακόμη συμπληρώσει το προβλεπόμενο όριο ηλικίας για τη χορήγηση σύνταξης από το εκ του νόμου σύστημα, με σκοπό την εξίσωση ή την προσέγγιση του ποσού των συνολικών παροχών που καταβάλλεται στα άτομα αυτά με το ποσό που καταβάλλεται σε ετερόφυλα άτομα τα οποία βρίσκονται στην ίδια κατάσταση και έχουν ήδη συμπληρώσει την ηλικία για συνταξιοδότηση από το εκ του νόμου σύστημα, έως ότου οι δικαιούχοι του συμπληρωματικού ποσού συμπληρώσουν το προβλεπόμενο από το εκ του νόμου σύστημα όριο ηλικίας. Άρθρο 6 Έκταση της απαγόρευσης (Άρθρο 5 της Οδηγίας) Υπό τους όρους που καθορίζονται στις ακόλουθες διατάξεις του παρόντος κεφαλαίου, απαγορεύεται κάθε άμεση ή έμμεση διάκριση λόγω φύλου, ιδίως σε συσχέτισμό με την ύπαρξη γάμου ή την εν γένει οικογενειακή κατάσταση, όσον αφορά: -το πεδίο εφαρμογής των επαγγελματικών συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης και τους όρους της υπαγωγής στα συστήματα αυτά, -την υποχρέωση καταβολής εισφορών και τον υπολογισμό των εισφορών, -τον υπολογισμό των παροχών, συμπεριλαμβανομένων των προσαυξήσεων λόγω συζύγου και προστατευόμενων προσώπων, καθώς και τις προϋποθέσεις διάρκειας και διατήρησης του δικαιώματος παροχών. ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ (ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟ) 4355 Άρθρο 7 Περιπτώσεις διακρίσεων (Άρθρο 9 της Οδηγίας) 1. Αντιβαίνουν στην αρχή της ίσης μεταχείρισης διατάξεις που βασίζονται στο φύλο, είτε άμεσα είτε έμμεσα, ιδίως σε σχέση με την ύπαρξη γάμου ή την εν γένει οικογενειακή κατάσταση, προκειμένου: α) να προσδιορίσουν τα πρόσωπα που δικαιούνται να συμμετέχουν σε επαγγελματικό σύστημα κοινωνικής ασφάλισης, β) να καθορίσουν τον υποχρεωτικό ή προαιρετικό χαρακτήρα της συμμετοχής σε ένα επαγγελματικό σύστημα κοινωνικής ασφάλισης, γ) να διαμορφώσουν διαφορετικούς κανόνες σχετικά με την ηλικία εισόδου στο επαγγελματικό σύστημα κοινωνικής ασφάλισης ή με την ελάχιστη διάρκεια της απασχόλησης ή της υπαγωγής στο επαγγελματικό σύστημα κοινωνικής ασφάλισης, για τη λήψη παροχών από το σύστημα αυτό, δ) να προβλέψουν διαφορετικούς κανόνες, εκτός από τις περιπτώσεις που προβλέπονται στα στοιχεία η) και θ)ββ, για την απόδοση των εισφορών όταν ο εργαζόμενος αποχωρεί από το επαγγελματικό σύστημα κοινωνικής ασφάλισης χωρίς να έχει συμπληρώσει τις προϋποθέσεις που θα του εξασφάλιζαν μεταγενέστερο δικαίωμα για τις μακροπρόθεσμες παροχές, ε) να καθορίσουν διαφορετικές προϋποθέσεις για τη χορήγηση παροχών ή να τις περιορίσουν μόνο στους εργαζόμενους του ενός ή του άλλου φύλου, στ) να επιβάλουν διαφορετικά όρια ηλικίας για τη συνταξιοδότηση, ζ) να διακόψουν τη διατήρηση ή την

απόκτηση δικαιωμάτων κατά τη διάρκεια των αδειών λόγω μητρότητας ή για οικογενειακούς λόγους, οι οποίες ορίζονται με νόμο ή με σύμβαση και κατά τις οποίες καταβάλλονται αποδοχές από τον εργοδότη, η) να καθορίσουν διαφορετικά επίπεδα για τις παροχές, εκτός εάν αυτό είναι αναγκαίο προκειμένου να ληφθούν υπόψη αναλογιστικά στοιχεία υπολογισμού, τα οποία είναι διαφορετικά για τα δύο φύλα, στην περίπτωση συστημάτων καθορισμένων εισφορών. Στην περίπτωση επαγγελματικών συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης καθορισμένων παροχών τα οποία χρηματοδοτούνται με κεφαλαιοποίηση, ορισμένα στοιχεία μπορεί να είναι άνισα, στο βαθμό που η ανισότητα των ποσών οφείλεται στις συνέπειες της χρησιμοποίησης διαφορετικών αναλογιστικών συντελεστών σύμφωνα με το φύλο κατά την εφαρμογή της χρηματοδότησης του επαγγελματικού συστήματος κοινωνικής ασφάλισης, θ) να καθορίσουν διαφορετικά επίπεδα:

αα. για τις εισφορές των εργαζόμενων, ββ. για τις εισφορές των εργοδοτών εκτός από: -την περίπτωση επαγγελματικών συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης καθορισμένων εισφορών εάν στόχος είναι η εξίσωση ή η προσέγγιση των τελικών παροχών των δύο φύλων, -την περίπτωση επαγγελματικών συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης καθορισμένων παροχών, χρηματοδοτούμενων με κεφαλαιοποίηση, εφόσον οι εργοδοτικές εισφορές προορίζονται να συμπληρώσουν το χρηματικό ποσό το οποίο είναι απαραίτητο για να καλυφθεί το κόστος των καθορισμένων αυτών παροχών, ι) να προβλέψουν διαφορετικούς κανόνες ή κανόνες που εφαρμόζονται μόνο για τους εργαζόμενους συγκεκριμένου φύλου, εκτός από τις περιπτώσεις που προβλέπονται στα στοιχεία η) και θ)ββ όσον αφορά την εξασφάλιση ή τη διατήρηση του δικαιώματος για μεταγενέστερες παροχές, όταν ο εργαζόμενος αποχωρεί από το επαγγελματικό σύστημα κοινωνικής ασφάλισης.

2. Στις περιπτώσεις που η χορήγηση των παροχών που απορρέουν από το παρόν κεφάλαιο επαφίεται στη διακριτική ευχέρεια των οργάνων διαχείρισης του επαγγελματικού συστήματος κοινωνικής ασφάλισης, τα όργανα αυτά πρέπει να τηρούν την αρχή της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών. Άρθρο 8 Εφαρμογή ως προς τους αυτοαπασχολούμενους (Άρθρα 10 και 11 της Οδηγίας)

1. Από 1.1.1993 παύουν να ισχύουν διατάξεις των επαγγελματικών συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης των αυτοαπασχολούμενων οι οποίες αντιβαίνουν προς την αρχή της ίσης μεταχείρισης.

2. Δικαιώματα και υποχρεώσεις που συνδέονται με περίοδο υπαγωγής σε επαγγελματικό σύστημα αυτοαπασχολούμενων χρονικώς προγενέστερη της 1.1.1993, εξακολουθούν να διέπονται από τις διατάξεις του συστήματος που ίσχυε κατά την περίοδο εκείνη.

3. Η εφαρμογή της αρχής της ίσης μεταχείρισης στα επαγγελματικά συστήματα κοινωνικής ασφάλισης των αυτοαπασχολούμενων ως προς τον καθορισμό της ηλικίας συνταξιοδότησης για τη χορήγηση συντάξεων γήρατος ή αποχώρησης, καθώς και τις συνέπειες που είναι δυνατόν να προκύψουν για άλλες παροχές, αναβάλλεται μέχρι την ημερομηνία κατά την οποία η ίση μεταχείριση θα επιτευχθεί στα εκ του νόμου συστήματα.

4. Η αρχή της ίσης μεταχείρισης στα

επαγγελματικά συστήματα κοινωνικής ασφάλισης των αυτοαπασχολούμενων ως προς τη σύνταξη επιζώντων ισχύει από 5.1.1999. 5. Η αρχή της ίσης μεταχείρισης στα επαγγελματικά συστήματα κοινωνικής ασφάλισης των αυτοαπασχολούμενων στις περιπτώσεις εφαρμογής του στοιχείου θ)ββ του άρθρου 8 ισχύει από 1.1.1999. Άρθρο 9 Αναδρομική εφαρμογή ως προς τους μισθωτούς (Άρθρο 12 της Οδηγίας) Οι διατάξεις του παρόντος κεφαλαίου όσον αφορά τους μισθωτούς εφαρμόζονται σε όλες τις παροχές που οφείλονται σε σχέση με περιόδους απασχόλησης μεταγενέστερες της 17ης Μαΐου 1990 και ισχύουν αναδρομικά από την ημερομηνία αυτή, με την επιφύλαξη των δικαιωμάτων των εργαζομένων ή των εξ αυτών ελκόντων δικαιώματα, οι οποίοι πριν από την ημερομηνία αυτή είχαν ασκήσει τα προβλεπόμενα στην ισχύουσα νομοθεσία ένδικα μέσα. Στην περίπτωση αυτή, οι διατάξεις του παρόντος νόμου ισχύουν αναδρομικά από 1.1.1981 και καλύπτουν όλες τις παροχές που οφείλονται σε σχέση με περιόδους απασχόλησης μεταγενέστερες της ημερομηνίας αυτής.4356 ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ (ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟ) Άρθρο 10 Μεταβλητή ηλικία συνταξιοδότησης (Άρθρο 13 της Οδηγίας) Οι περιπτώσεις όπου άνδρες και γυναίκες έχουν τη δυνατότητα μεταβλητής ηλικίας συνταξιοδότησης υπό τους ίδιους όρους, δεν θεωρούνται ασύμβατες με τον παρόντα νόμο. ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ΄ ΊΣΗ ΜΕΤΑΧΕΙΡΙΣΗ ΣΕ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΗΝ ΠΡΟΣΒΑΣΗ ΣΤΗΝ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ ΣΤΗΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΕΞΕΛΙΞΗ ΚΑΙ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ ΚΑΙ ΤΟΥΣ ΟΡΟΥΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ Άρθρο 11 Πρόσβαση στην απασχόληση – Όροι πρόσληψης (Άρθρο 14 παρ. 1 περ. α΄ της Οδηγίας) 1. Απαγορεύεται κάθε μορφής άμεση ή έμμεση διάκριση λόγω φύλου ή λόγω οικογενειακής κατάστασης, όσον αφορά στους όρους πρόσβασης στη μισθωτή ή μη απασχόληση ή γενικά στην επαγγελματική ζωή, περιλαμβανομένων των κριτηρίων επιλογής και των όρων πρόσληψης, ανεξαρτήτως του κλάδου δραστηριότητας και σε όλα τα επίπεδα της επαγγελματικής ιεραρχίας. 2. Απαγορεύεται κάθε αναφορά στο φύλο ή στην οικογενειακή κατάσταση ή η χρήση κριτηρίων και στοιχείων που καταλήγουν σε άμεση ή έμμεση διάκριση με βάση το φύλο, σύμφωνα με τους ορισμούς του άρθρου 2, όσον αφορά στις δημοσιεύσεις, αγγελίες, διαφημίσεις, προκηρύξεις, εγκυκλίους και κανονισμούς, που αφορούν σε επιλογή προσώπων για την κάλυψη κενών θέσεων εργασίας, την παροχή εκπαίδευσης ή επαγγελματικής κατάρτισης ή τη χορήγηση επαγγελματικών αδειών. Άρθρο 12 Συνθήκες και όροι απασχόλησης – Επαγγελματική εξέλιξη (Άρθρο 14 παρ. 1 περ. γ΄ της Οδηγίας) Απαγορεύεται κάθε μορφής άμεση ή έμμεση διάκριση λόγω του φύλου ή της οικογενειακής κατάστασης του εργαζομένου όσον αφορά στους όρους, στις συνθήκες απασχόλησης και εργασίας, στις προαγωγές, καθώς και στο σχεδιασμό και την εφαρμογή συστημάτων αξιολόγησης προσωπικού. Άρθρο 13 Επαγγελματικός προσανατολισμός και επαγγελματική κατάρτιση και επιμόρφωση (Άρθρο 14 παρ. 1 περ. β΄ της Οδηγίας) Απαγορεύεται κάθε μορφής άμεση ή έμμεση διάκριση λόγω φύλου ή λόγω οικογενειακής κατάστασης, όσον αφορά: α)

στην πρόσβαση στο περιεχόμενο και στην εφαρμογή προγραμμάτων ή συστημάτων επαγγελματικού προσανατολισμού και επαναπροσανατολισμού κάθε τύπου και βαθμίδας, επαγγελματικής κατάρτισης και επιμόρφωσης, μαθητείας, μετεκπαίδευσης, εκπαίδευσης για αλλαγή επαγγέλματος, λαϊκής επιμόρφωσης, ενημέρωσης και πληροφόρησης των εργαζομένων ή των οικογενειών τους και γενικά προγραμμάτων που συντελούν στην πνευματική, οικονομική και κοινωνική τους εξέλιξη και ανάπτυξη, περιλαμβανομένης της απόκτησης πρακτικής ή εργασιακής εμπειρίας και της δοκιμαστικής υπηρεσίας, β) στον καθορισμό των προϋποθέσεων και στη συμμετοχή σε εξετάσεις απόκτησης ή απονομής διπλωμάτων, πιστοποιητικών ή άλλων τίτλων ή αδειών ασκήσεως επαγγέλματος, καθώς και στη χορήγηση υποτροφιών και εκπαιδευτικών αδειών ή στην παροχή σπουδαστικών ή άλλων συναφών ευεργετημάτων. Άρθρο 14 Λύση της σχέσεως εργασίας και της υπαλληλικής σχέσεως – Προστασία έναντι αντιποίνων (Άρθρο 14 παρ. 1 περ. γ' και άρθρο 24 της Οδηγίας) Απαγορεύεται η καταγγελία ή η με οποιονδήποτε τρόπο λύση της σχέσεως εργασίας και της υπαλληλικής σχέσεως, καθώς και κάθε άλλη δυσμενής μεταχείριση: α) για λόγους φύλου ή οικογενειακής κατάστασης, β) όταν συνιστά εκδικητική συμπεριφορά του εργοδότη, λόγω μη ενδοτικότητας του εργαζομένου σε σεξουαλική ή άλλη παρενόχληση σε βάρος του, σύμφωνα με τους ορισμούς του άρθρου 2, γ) όταν γίνεται ως αντίδραση του εργοδότη, ή υπεύθυνου για επαγγελματική κατάρτιση, σε διαμαρτυρία, καταγγελία, μαρτυρία ή οποιαδήποτε άλλη ενέργεια προσώπου εργαζομένου επαγγελματικά καταρτιζόμενου, ή εκπροσώπου του, στο χώρο της επιχείρησης ή επαγγελματικής κατάρτισης, ενώπιον δικαστηρίου ή άλλης αρχής, η οποία είναι σχετική με την εφαρμογή του παρόντος νόμου. Άρθρο 15 Συμμετοχή σε σωματεία και ενώσεις (Άρθρο 14 παρ. 1 περ. δ' της Οδηγίας) Απαγορεύεται κάθε μορφής άμεση ή έμμεση διάκριση λόγω φύλου ή οικογενειακής κατάστασης όσον αφορά στην ιδιότητα του μέλους ή στη συμμετοχή σε σωματεία ή ενώσεις εργαζομένων ή εργοδοτών ή σε οποιοδήποτε επαγγελματικό σωματείο, περιλαμβανομένων των πλεονεκτημάτων που χορηγούνται από τέτοια σωματεία ή ενώσεις. Επιτρέπεται η διατήρηση ή ίδρυση οργανώσεων προσώπων του ενός μόνο φύλου, εφόσον κύριος σκοπός τους είναι η προώθηση της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών. Άρθρο 16 Επιστροφή στην εργασία μετά από άδεια μητρότητας (Άρθρο 15 της Οδηγίας) Η εργαζόμενη που έχει λάβει την εκάστοτε ισχύουσα άδεια μητρότητας ή την ειδική άδεια του άρθρου 142 του ν. 3655/2008 (ΦΕΚ 58 Α') δικαιούται, μετά το πέρας των αδειών αυτών, να επιστρέψει στη θέση εργασίας της ή σε ισοδύναμη θέση, με όχι λιγότερο ευνοϊκούς επαγγελματικούς όρους και συνθήκες και να επωφεληθεί από οποιαδήποτε βελτίωση των συνθηκών εργασίας, την οποία θα εδικαιούτο κατά την απουσία της. ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ ΜΕΤΡΑ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΝΟΜΟΘΕΤΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΗΣ ΑΡΧΗΣ ΤΩΝ ΙΣΩΝ ΕΥΚΑΙΡΙΩΝ ΚΑΙ ΤΗΣ ΙΣΗΣ ΜΕΤΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΑΝΔΡΩΝ ΚΑΙ ΓΥΝΑΙΚΩΝ ΣΕ ΘΕΜΑΤΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ Άρθρο 17

Πεδίο εφαρμογής Οι διατάξεις του παρόντος νόμου εφαρμόζονται στα άτομα που απασχολούνται ή είναι υποψήφια για απα-σχόληση στο Δημόσιο και στον ευρύτερο δημόσιο τομέα, καθώς και στον ιδιωτικό τομέα, με οποιαδήποτε σχέση εργασίας ή μορφή απασχόλησης, συμπεριλαμβανομένης της σύμβασης έργου και της έμμισθης εντολής, και ανε-ξάρτητα από τη φύση των παρεχόμενων υπηρεσιών, στα άτομα που ασκούν ελευθέρια επαγγέλματα, καθώς και στα άτομα που λαμβάνουν επαγγελματική εκπαίδευση. Οι διατάξεις του παρόντος νόμου εφαρμόζονται επίσης στα άτομα που λαμβάνουν επαγγελματική εκπαίδευση ή είναι υποψήφια για επαγγελματική εκπαίδευση οποι-ουδήποτε είδους και μορφής. Άρθρο 18 Διάκριση λόγω γονικής άδειας ανατροφής και υιοθεσίας Πέρα από τους λόγους που αναφέρονται στο άρθρο 3 παράγραφοι 2 έως 4 του παρόντος νόμου, συνιστά διά-κριση και η λιγότερο ευνοϊκή μεταχείριση γονέων λόγω άδειας ανατροφής, φροντίδας, υιοθεσίας ή αναδοχής παιδιού. Άρθρο 19 Θετικά μέτρα (Άρθρο 3 της Οδηγίας) Δεν συνιστά διάκριση η λήψη ή η διατήρηση ειδικών ή θετικών μέτρων με σκοπό την εξάλειψη τυχόν υφι-στάμενων διακρίσεων εις βάρος του λιγότερο εκπρο-σωπούμενου φύλου και την επίτευξη της ουσιαστικής ισότητας στους τομείς που περιλαμβάνονται στο πεδίο εφαρμογής του παρόντος νόμου, όπως εξειδικεύονται στις διατάξεις του πρώτου μέρους. Άρθρο 20 Προστασία μητρότητας, πατρότητας και οικογενειακής ζωής 1. Δεν θίγονται με τον παρόντα νόμο ειδικές διατάξεις νόμων, διαταγμάτων ή κανονισμών που ρυθμίζουν θέμα-τα προστασίας της εγκυμοσύνης και της μητρότητας ή την προστασία της πατρότητας ή την προστασία της οικογενειακής ζωής. 2. Ο εργοδότης δεν μπορεί να αρνηθεί την πρόσληψη γυναίκας λόγω εγκυμοσύνης ή μητρότητας. Σε εργασίες όπου για την πρόσληψη απαιτείται η προσκόμιση ια-τρικής βεβαίωσης, η έγκυος προσλαμβάνεται χωρίς την ιατρική αυτή βεβαίωση, εφόσον οι ιατρικές εξετάσεις που απαιτούνται είναι επικίνδυνες για την υγεία της ίδιας ή του εμβρύου. Στην περίπτωση αυτή, η προσκό-μιση της ιατρικής βεβαίωσης γίνεται μετά τη λήξη της άδειας μητρότητας, με την επιφύλαξη των διατάξεων του π.δ. 176/1997 (ΦΕΚ 150 Α') και του π.δ. 41/2003 (ΦΕΚ 44 Α'). 3. Η προστασία του άρθρου 16 του παρόντος νόμου ισχύει και για τους εργαζόμενους που κάνουν χρήση οποιασδήποτε αδείας, η οποία προβλέπεται για τη γέν-νηση, ανατροφή ή υιοθεσία παιδιού. 4. Οι ρυθμίσεις του άρθρου 15 του ν. 1483/1984 (ΦΕΚ 153 Α'), επεκτείνονται και ισχύουν για τρεις επιπλέον μήνες στην περίπτωση χρήσης της ειδικής παροχής προστα-σίας της μητρότητας του άρθρου 142 του ν. 3655/2008 (ΦΕΚ 58 Α'). 5. Τα άρθρα 7 και 9 του ν. 1483/1984 (ΦΕΚ 153 Α'), όπως ισχύουν, έχουν εφαρμογή και στους μερικώς απασχο-λούμενους. Άρθρο 21 Δικαιούχοι επιδόματος γάμου και παιδιών 1. α) Δικαιούχος του επιδόματος γάμου είναι κάθε εργαζόμενος σύζυγος, χήρος ή διαζευγμένος, καθώς και ο άγαμος γονέας, ανεξαρτήτως φύλου. β) Δικαιούχος του επιδόματος παιδιών είναι κάθε ερ-γαζόμενος γονέας, φυσικός ή θετός, ή εκείνος στον οποίο έχει ανατεθεί η επιμέλεια του παιδιού με δικα-στική απόφαση. γ) Οι ρυθμίσεις

της παρούσας παραγράφου δεν θίγουν τις προϋποθέσεις χορήγησης των ανωτέρω επιδομάτων που δεν συνδέονται με το φύλο του εργαζόμενου, τα οποία κατά τα λοιπά χορηγούνται με βάση τις ισχύουσες κάθε φορά διατάξεις. Επίσης, οι ρυθμίσεις της παρούσας παραγράφου δεν επεκτείνονται επί των προϋποθέσεων χορήγησης της οικογενειακής παροχής των υπαλλήλων του Δημοσίου, των Ν.Π.Δ.Δ. και των Ο.Τ.Α., η οποία εξακολουθεί να χορηγείται σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 11 του ν. 3205/2003 (ΦΕΚ 297 Α'), όπως κάθε φορά ισχύουν. 2. Το εδάφιο δ' της παρ. 4 του άρθρου 3 του από 20/23.12.1959 β.δ. (ΦΕΚ 279 Α'), όπως ισχύει, αντικαθίσταται ως εξής: «δ) Αν η επιμέλεια των παιδιών έχει ανατεθεί με δικαστική απόφαση σε τρίτο πρόσωπο, το επίδομα καταβάλλεται στο τρίτο αυτό πρόσωπο, έστω και αν δεν εργάζεται.» Άρθρο 22 Έννομη προστασία (Άρθρο 17 της Οδηγίας) 1. Κάθε πρόσωπο που θεωρεί ότι ζημιώθηκε από τη μη τήρηση των διατάξεων του παρόντος νόμου, ακόμη και αν έχει λήξει η σχέση, στο πλαίσιο της οποίας φέρεται ότι σημειώθηκε η διάκριση, έχει δικαίωμα δικαστικής προστασίας, καθώς και δικαίωμα προσφυγής ενώπιον των αρμόδιων διοικητικών αρχών, συμπεριλαμβανομένων των διαδικασιών διαμεσολάβησης από το φορέα του άρθρου 25 του παρόντος νόμου. Η άσκηση των δικαιωμάτων αυτών δεν επηρεάζει τις προβλεπόμενες προθεσμίες δικαστικής και διοικητικής προσφυγής. 2. Νομικά πρόσωπα και ενώσεις προσώπων που δικαιολογούν σχετικό έννομο συμφέρον μπορούν, κατόπιν συναινέσεως του θιγόμενου από παραβάσεις του παρόντος νόμου, να ασκούν στο όνομά του προσφυγή ενώπιον των αρμόδιων διοικητικών ή δικαστικών αρχών. Μπορούν επίσης να παρεμβαίνουν προς υπεράσπισή του ενώπιον των διοικητικών ή δικαστικών αρχών. Άρθρο 23 Αστικές, διοικητικές και ποινικές κυρώσεις (Άρθρα 18 και 25 της Οδηγίας) 1. Η παραβίαση της κατά τον παρόντα νόμο απαγόρευσης διακρίσεων λόγω φύλου γεννά, εκτός των άλλων, και αξίωση προς πλήρη αποζημίωση του θύματος, η οποία θα καλύπτει τη θετική και την αποθετική ζημία, καθώς και την ηθική βλάβη. Στο άρθρο 663 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας προτίθεται περίπτωση 6 ως εξής: «6) όλες οι διαφορές μεταξύ ιδιωτών από την παραβίαση της αρχής των ίσων ευκαιριών και της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών σε θέματα εργασίας και απασχόλησης, όπως αυτή κατοχυρώνεται στην κείμενη νομοθεσία που ενσωμάτωσε την οδηγία 2006/54/ΕΚ στην ελληνική έννομη τάξη.» 2. Η παραβίαση της κατά τον παρόντα νόμο απαγόρευσης διακρίσεων λόγω φύλου από πρόσωπο που ενεργεί ως εργοδότης ή από τον ασκούντα το διευθυντικό δικαίωμα ή εκπρόσωπο ή προστηθέντα υπ' αυτών, ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ (ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟ) 43574358 ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ (ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟ) κατά τη σύναψη ή άρνηση σύναψης εργασιακής σχέσης ή κατά τη διάρκεια, λειτουργία, εξέλιξη ή λύση αυτής, συνιστά παραβίαση της εργατικής νομοθεσίας και κατά την έννοια του άρθρου 16 του ν. 2639/1998 (ΦΕΚ 205 Α'), για την οποία επιβάλλονται οι προβλεπόμενες στο άρθρο αυτό διοικητικές κυρώσεις σύμφωνα με τα κριτήρια της παραγράφου

3 αυτού, όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει. 3. Στην παράγραφο 1 του άρθρου 107 του Κώδικα Κατάστασης Δημοσίων Πολιτικών Διοικητικών Υπαλλήλων και Υπαλλήλων Ν.Π.Δ.Δ. που κυρώθηκε με το ν. 3528/2007 (ΦΕΚ 26 Α΄) προστίθεται περίπτωση κδ΄ ως εξής: «κδ) η παραβίαση της αρχής των ίσων ευκαιριών και της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών σε θέματα εργασίας και απασχόλησης, σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία που ενσωμάτωσε την οδηγία 2006/54/ΕΚ στην ελληνική έννομη τάξη.» 4. Στο άρθρο 337 του Ποινικού Κώδικα προστίθεται παράγραφος 5 ως εξής: «5. Όποιος τελεί την πράξη της παραγράφου 1 του άρθρου αυτού, εκμεταλλευόμενος την εργασιακή θέση του παθόντος ή τη θέση προσώπου που έχει ενταχθεί σε διαδικασία αναζήτησης θέσης εργασίας διώκεται κατ' έγκληση και τιμωρείται με φυλάκιση από έξι (6) μήνες μέχρι τρία (3) έτη και με χρηματική ποινή τουλάχιστον χιλίων (1.000) ευρώ.» Άρθρο 24 Βάρος απόδειξης (Άρθρο 19 της Οδηγίας) 1. Όταν ένα πρόσωπο που εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του παρόντος νόμου ισχυρίζεται ότι υφίσταται μεταχείριση που ενέχει διάκριση λόγω φύλου, κατά τις ανωτέρω διατάξεις, και επικαλείται, ενώπιον δικαστηρίου ή άλλης αρμόδιας αρχής, γεγονότα ή στοιχεία από τα οποία πιθανολογείται άμεση ή έμμεση διάκριση λόγω φύλου, ή ότι εκδηλώθηκε σεξουαλική ή άλλη παρενόχληση κατά την έννοια του παρόντος νόμου, ο καθ' ου φέρει το βάρος να αποδείξει στο δικαστήριο ή σε άλλη αρμόδια αρχή, ότι δεν υπήρξε παραβίαση της αρχής της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών. Η ανωτέρω ρύθμιση δεν ισχύει στην ποινική διαδικασία. 2. Η παράγραφος 1 εφαρμόζεται επίσης στις περιπτώσεις που τίθεται ζήτημα άνισης μεταχείρισης λόγω φύλου, οι οποίες εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας 92/85/ΕΟΚ, όπως ενσωματώθηκε ιδίως με τα προεδρικά διατάγματα 176/1997 (ΦΕΚ 50 Α΄) και 41/2003 (ΦΕΚ 44 Α΄), καθώς και της οδηγίας 96/34/ΕΚ, όπως ενσωματώθηκε ιδίως με τα άρθρα 5 και 6 του ν. 1483/1984 (ΦΕΚ 153 Α΄), 25 του ν. 2639/1998 (ΦΕΚ 205 Α΄), 53 παρ. 2 του ν. 3528/2007 (ΦΕΚ 26 Α΄), 6 του π.δ. 193/1988 (ΦΕΚ 84 Α΄) και 8 της Εθνικής Γενικής Συλλογικής Σύμβασης Εργασίας έτους 2003. Άρθρο 25 Φορέας παρακολούθησης και προώθησης της εφαρμογής της αρχής των ίσων ευκαιριών και της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών (Άρθρο 20 της Οδηγίας) 1. Φορέας για την παρακολούθηση και προώθηση της εφαρμογής της αρχής των ίσων ευκαιριών και της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών στο πεδίο εφαρμογής των διατάξεων του παρόντος νόμου ορίζεται ο Συνήγορος του Πολίτη. 2. Στην παρ. 1 του άρθρου 1 του ν. 3094/2003 (ΦΕΚ 10 Α΄) προστίθεται τελευταίο εδάφιο ως εξής: «Ο Συνήγορος του Πολίτη ορίζεται φορέας για την παρακολούθηση και προώθηση της εφαρμογής, στον ιδιωτικό και δημόσιο τομέα, της αρχής των ίσων ευκαιριών και της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών όσον αφορά: α) την πρόσβαση στην απασχόληση, συμπεριλαμβανομένης της επαγγελματικής εξέλιξης και στην επαγγελματική κατάρτιση, συμπεριλαμβανομένης της εκπαίδευσης με σκοπό την απασχόληση, β) τις συνθήκες και τους όρους εργασίας,

συμπεριλαμβανομένης της αμοιβής και γ) τα επαγγελματικά συστήματα κοινωνικής ασφάλισης, κατ' εφαρμογή του άρθρου 20 της Οδηγίας 2006/54/ΕΚ.» 3. Το πρώτο εδάφιο της παρ. 2 του άρθρου 1 του ν. 3094/2003 αντικαθίσταται ως εξής: «2. Ο Συνήγορος του Πολίτη επικουρείται από έξι Βοηθούς Συνηγόρους. Ο Συνήγορος του Πολίτη αναθέτει σε Βοηθούς Συνηγόρους την εκτέλεση των καθηκόντων του Συνηγόρου για το Παιδί, καθώς και την παρακολούθηση και προώθηση της εφαρμογής της αρχής των ίσων ευκαιριών και της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών, κατά την πρώτη παράγραφο του άρθρου αυτού.» 4. Στην παρ. 1 του άρθρου 3 του ν. 3094/2003, προστίθεται προτελευταίο εδάφιο ως εξής: «Φυσικά ή νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου, συμπεριλαμβανομένων των τραπεζών, υπάγονται στην αρμοδιότητα του Συνηγόρου του Πολίτη για την εκπλήρωση της κατά την παράγραφο 1 του άρθρου 1 αποστολής αυτού ως φορέα για την παρακολούθηση και προώθηση της εφαρμογής της αρχής των ίσων ευκαιριών και της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών, βάσει της οδηγίας 2006/54/ΕΚ, όπως ενσωματώθηκε στην ελληνική έννομη τάξη.» 5. Όπου στα άρθρα 1 έως και 4 του ν. 3094/2003 αναφέρονται οι όροι «δημόσιες υπηρεσίες» ή «υπάλληλος», προστίθεται «και ιδιώτες/ιδιώτης, για την παρακολούθηση και προώθηση της εφαρμογής της αρχής των ίσων ευκαιριών και της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών, βάσει της Οδηγίας 2006/54/ΕΚ, όπως ενσωματώθηκε στην ελληνική έννομη τάξη». 6. Το τελευταίο εδάφιο της παρ. 2 του άρθρου 3 του ν. 3094/2003 αντικαθίσταται ως εξής: «Δεν υπάγονται επίσης στην αρμοδιότητά του θέματα που αφορούν την υπηρεσιακή κατάσταση του προσωπικού των δημοσίων υπηρεσιών, με εξαίρεση τις περιπτώσεις όπου ο Συνήγορος του Πολίτη ενεργεί ως φορέας προώθησης της αρχής της ίσης μεταχείρισης, ανεξαρτήτως φυλετικής ή εθνοτικής καταγωγής, θρησκευτικών ή άλλων πεποιθήσεων, ηλικίας, αναπηρίας ή γενετήσιου προσανατολισμού, καθώς και τις περιπτώσεις όπου ενεργεί ως φορέας για την παρακολούθηση και προώθηση της εφαρμογής της αρχής των ίσων ευκαιριών και της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών, βάσει της Οδηγίας 2006/54/ΕΚ, όπως ενσωματώθηκε στην ελληνική έννομη τάξη.» 7. Στην παρ. 4 του άρθρου 3 του ν. 3094/2003 προστίθεται δεύτερο εδάφιο ως εξής: «Όταν ο Συνήγορος του Πολίτη ενεργεί ως φορέας για την παρακολούθηση και προώθηση της εφαρμογής της ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ (ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟ) 4359 αρχής των ίσων ευκαιριών και της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών, κατά την παράγραφο 1 του άρθρου 1 του νόμου αυτού, επιλαμβάνεται υποθέσεων που εκκρεμούν ενώπιον δικαστηρίων, δικαστικών ή εισαγγελικών αρχών, έως τη διεξαγωγή της πρώτης συζήτησης στο ακροατήριο ή την άσκηση ποινικής δίωξης ή έως ότου το αρμόδιο δικαστήριο ή η αρμόδια δικαστική αρχή αποφανθεί επί αιτήσεως παροχής προσωρινής δικαστικής προστασίας.» 8. Στο άρθρο 3 του ν. 3094/2003 προστίθεται παράγραφος 6 ως εξής: «6. Στο πλαίσιο της κατά την παράγραφο 1 του άρθρου 1 αποστολής του ως φορέα για την παρακολού-

θηση και προώθηση της εφαρμογής της αρχής των ίσων ευκαιριών και της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών και πέραν των λοιπών κατά τον παρόντα νόμο αρμοδιοτήτων του, ο Συνήγορος του Πολίτη, α) παρέχει συνδρομή προς τα θύματα διακρίσεων λόγω φύλου, διαμεσολαβώντας με κάθε πρόσφορο τρόπο για την αποκατάσταση της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών. Εφόσον η διαμεσολάβηση αυτή δεν επιφέρει ικανοποιητικά αποτελέσματα, ο Συνήγορος του Πολίτη διαβιβάζει το πόρισμά του στον καθ' ύλην αρμόδιο φορέα για την άσκηση της πειθαρχικής ή και κυρωτικής αρμοδιότητας, ο οποίος οφείλει να ενημερώσει περί αυτού τον Συνήγορο του Πολίτη. β) διενεργεί έρευνα σύμφωνα με το άρθρο 4, γ) δημοσιεύει ειδικές εκθέσεις για την εφαρμογή των ίσων ευκαιριών και της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών στον τομέα της απασχόλησης και της εργασίας, οι οποίες περιλαμβάνουν και εισηγήσεις μέτρων για την εξάλειψη των διακρίσεων λόγω φύλου. Οι εκθέσεις αυτές κοινοποιούνται, πέραν των οριζομένων στο τελευταίο εδάφιο της παραγράφου 5 του άρθρου 3 του παρόντος νόμου, στο Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης και στη Γενική Γραμματεία Ισότητας των Φύλων του Υπουργείου Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης, δ) διατυπώνει γνώμη, αυτεπαγγέλτως ή κατόπιν ερωτήματος άλλης δημόσιας αρχής, ως προς την ερμηνεία διατάξεων του παρόντος νόμου, ε) ανταλλάσσει πληροφορίες με ομόλογους φορείς των κρατών – μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης και με αρμόδιους ευρωπαϊκούς οργανισμούς, όπως το Ευρωπαϊκό Ινστιτούτο για την Ισότητα των Φύλων που έχει συσταθεί με τον Κανονισμό (ΕΚ) 1922/2006 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 20ής Δεκεμβρίου 2006 (ΕΕ L 403) και στ) συνεργάζεται με τη Γενική Γραμματεία Ισότητας των Φύλων του Υπουργείου Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης, το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης, τους κοινωνικούς εταίρους, τις επιχειρήσεις και τις μη κυβερνητικές οργανώσεις προς ενημέρωση και διάδοση των καλών πρακτικών ίσης μεταχείρισης και ίσων ευκαιριών για άνδρες και γυναίκες στην απασχόληση, την εργασία και την εν γένει επαγγελματική δραστηριότητα και για τη διοργάνωση σχετικών επιμορφωτικών εκδηλώσεων.» 9. Τα εδάφια 6 έως 9 της παρ. 5 του άρθρου 4 του ν. 3094/2003 αντικαθίστανται ως εξής: «Για την προάσπιση των δικαιωμάτων του παιδιού και για την παρακολούθηση της εφαρμογής της αρχής της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών, κατά την παράγραφο 1 του άρθρου 1 του παρόντος, ο Συνήγορος του Πολίτη μπορεί να ζητεί, με ειδικά αιτιολογημένο έγγραφο του, από ιδιώτη που κατονομάζεται στην αναφορά, έγγραφα ή άλλα στοιχεία για την υπόθεση. Τα στοιχεία αυτά παρέχονται εφόσον δεν παραβιάζεται η νομοθεσία περί προστασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα. Στο πλαίσιο έρευνας για την προάσπιση των δικαιωμάτων του παιδιού, δεν μπορεί να αντιταχθεί στον Συνήγορο ο χαρακτηρισμός των αιτούμενων στοιχείων ως απορρήτων. Ο Συνήγορος του Πολίτη υποχρεούται να διασφαλίζει το προσωπικό και επαγγελματικό

απόρρητο των ιδιωτών και να μη δημοσιοποιεί στοιχεία που μπορεί να καταστήσουν δυνατό τον προσδιορισμό τους. Αν ο ιδιώτης αρνείται να παράσχει τα παραπάνω στοιχεία, ο Συνήγορος του Πολίτη μπορεί να ζητήσει τη συνδρομή δημόσιας υπηρεσίας ή επαγγελματικού συλλόγου κατά περίπτωση, καθώς και της εισαγγελικής αρχής.» 10. Καταγγελίες ή πληροφορίες που περιέχονται σε δημόσια αρχή σχετικά με την εφαρμογή του παρόντος νόμου διαβιβάζονται από αυτήν στο Συνήγορο του Πολίτη. Όσον αφορά το πεδίο αρμοδιότητας του Σώματος Επιθεώρησης Εργασίας (Σ.Ε.Π.Ε.), οι κατά τόπο Επιθεωρήσεις Εργασίας επιλαμβάνονται των παραπάνω καταγγελιών και ενημερώνουν άμεσα το Συνήγορο του Πολίτη, έχουν δε την υποχρέωση να του υποβάλουν τα αποτελέσματα των ενεργειών αρμοδιότητάς τους, επιφυλασσομένης, σε κάθε περίπτωση, της αρμοδιότητας του Συνηγόρου του Πολίτη προς ιδίαν έρευνα και διαμόρφωση του τελικού πορίσματος επί της καταγγελίας. Άρθρο 26 Υποχρέωση πληροφόρησης και παροχής στοιχείων (Άρθρα 26 και 30 της Οδηγίας) 1. Οι συνδικαλιστικές οργανώσεις οφείλουν να ενημερώνουν τα μέλη τους για το περιεχόμενο του παρόντος νόμου και για τα μέτρα που λαμβάνονται για την εφαρμογή του και για την εξασφάλιση της αρχής της ισότητας αμοιβής και ίσης μεταχείρισης των δύο φύλων. 2. Οι εργοδότες υποχρεούνται να διευκολύνουν τις συνδικαλιστικές οργανώσεις στην ενημέρωση αυτή, που γίνεται είτε εγγράφως, σε πίνακες ανακοινώσεων που βρίσκονται στην επιχείρηση, είτε προφορικά είτε με διανομή εντύπων στους χώρους εργασίας, εκτός του χρόνου απασχόλησης, ή με άλλο πρόσφορο τρόπο. 3. Οι εργοδότες, καθώς και οι υπεύθυνοι για θέματα επαγγελματικής κατάρτισης, οφείλουν να προάγουν την ισότητα μεταξύ ανδρών και γυναικών στο χώρο εργασίας με τρόπο προγραμματισμένο και συστηματικό. Για το σκοπό αυτόν λαμβάνουν μέτρα για την πρόληψη και την αντιμετώπιση κάθε μορφής διάκρισης λόγω φύλου, σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος και ιδίως για την πρόληψη της παρενόχλησης και της σεξουαλικής παρενόχλησης, αλλά και ως προς την πρόσβαση στην απασχόληση, στην επαγγελματική κατάρτιση και στην επαγγελματική, μισθολογική και βαθμολογική εξέλιξη. Οι εργοδότες οφείλουν να παρέχουν, σε τακτά χρονικά διαστήματα, τις κατάλληλες πληροφορίες στους εργαζόμενους και στους εκπροσώπους τους, καθώς και στους αρμόδιους φορείς των άρθρων 25 και 28 του παρόντος νόμου, όταν οι πληροφορίες αυτές τους ζητούνται. Οι πληροφορίες αυτές μπορεί να περιλαμβάνουν στοιχεία για την αναλογία ανδρών και γυναικών στα 4360 ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ (ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟ) διάφορα επίπεδα οργάνωσης του φορέα απασχόλησης, καθώς και για τα μέτρα που ενδεχομένως προτίθενται να λάβουν για τη βελτίωση της κατάστασης, σε συνεργασία με τους εκπροσώπους των εργαζομένων. 4. Οι υπηρεσίες του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης υποχρεούνται να παρέχουν στις συνδικαλιστικές οργανώσεις και στους εργαζομένους, ατομικά, κάθε πληροφορία και στοιχείο που αναφέρεται στα θέματα που ρυθμίζονται με τον παρόντα νόμο. Άρθρο 27 Τμήμα Ισότητας των Φύλων

του Ανωτάτου Συμβουλίου Εργασίας 1. Στο Ανώτατο Συμβούλιο Εργασίας της Κεντρικής Υπηρεσίας του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης λειτουργεί από 2.2.1984 Ειδικό Τμήμα «Ισότητα των Φύλων». Η λειτουργία του Τμήματος «Ισότητας των Φύλων» στο Ανώτατο Συμβούλιο Εργασίας της Κεντρικής Υπηρεσίας του Υπουργείου Εργασίας, η απαρτία και η θητεία των μελών διέπονται από τις διατάξεις του άρθρου 25 του π.δ. 368/1989 (ΦΕΚ 163 Α΄) όπως ισχύουν. Τα μέλη του Τμήματος, τακτικά και αναπληρωματικά, και ο γραμματέας του ορίζονται με απόφαση του Υπουργού Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης.

2. Η παράγραφος 6 του άρθρου 25 του π.δ. 368/1989 αντικαθίσταται ως εξής: «6. Το Τμήμα Ισότητας των Φύλων συγκροτείται από: α) τον Γενικό Γραμματέα του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης, ως Πρόεδρο, ο οποίος σε περίπτωση απουσίας ή κωλύματος αναπληρώνεται από τον Γενικό Διευθυντή Εργασίας, β) έναν εκπρόσωπο της Γενικής Γραμματείας Ισότητας των Φύλων του Υπουργείου Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης, με τον αναπληρωτή του, γ) έναν ανώτερο υπάλληλο της Διεύθυνσης Όρων Εργασίας του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης, με τον αναπληρωτή του, δ) έναν εκπρόσωπο των εργαζομένων με τον αναπληρωτή του, όπως υποδεικνύεται από τους φορείς τους και ε) έναν εκπρόσωπο των εργοδοτών με τον αναπληρωτή του, όπως υποδεικνύεται από τους φορείς τους. Εισηγητής είναι ο κατά περίπτωση αρμόδιος υπάλληλος της Διεύθυνσης Όρων Εργασίας, Τμήμα Ισότητας των Φύλων του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης.»

3. Η παράγραφος 14 του άρθρου 25 του π.δ. 368/1989 αντικαθίσταται ως εξής: «14. Στην αρμοδιότητα του Τμήματος Ισότητας των Φύλων ανήκει η γνωμοδότηση για σχέδια νόμων, διοικητικών πράξεων και γενικά για θέματα που αναφέρονται στην εφαρμογή της αρχής των ίσων ευκαιριών και της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών στις εργασιακές σχέσεις, εφόσον παραπέμπονται σε αυτό από τις αρμόδιες υπηρεσίες.»

Άρθρο 28 Θέματα Υπηρεσιών Ισότητας των Φύλων του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης και αρμοδιότητες αυτών

1. Τμήμα Ισότητας των Φύλων

α. Στη Διεύθυνση Όρων Εργασίας της Κεντρικής Υπηρεσίας του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης λειτουργεί από 2.2.1984 Τμήμα «Ισότητας των Φύλων».

β. Η περίπτωση δ΄ της παρ. 2 του άρθρου 4 του π.δ. 368/1989 αντικαθίσταται ως εξής: «δ) Τμήμα Ισότητας των Φύλων, στο οποίο ανήκουν: αα) Η νομοθετική πρωτοβουλία και η επεξεργασία σχεδίων νόμων και κανονιστικών διοικητικών πράξεων που αναφέρονται στην εφαρμογή της αρχής της ίσης μεταχείρισης και στην ισότητα ευκαιριών ανδρών και γυναικών στις εργασιακές σχέσεις, στην προστασία της μητρότητας και στη συμφιλίωση επαγγελματικού, ιδιωτικού και οικογενειακού βίου, σε συνεργασία με τη Γενική Γραμματεία Ισότητας των Φύλων του Υπουργείου Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης. ββ) Η παρακολούθηση του διεθνούς και κοινοτικού δικαίου σχετικά με τα θέματα της ανωτέρω παραγράφου, σε συνεργασία με τους συναρμόδιους κάθε φορά

φορείς. Εκπρόσωπος του Τμήματος Ισότητας των Φύλων μετέχει στις ελληνικές, ευρωπαϊκές και διεθνείς επιτροπές και ομάδες εργασίας, σχετικά με τα αντικείμενα αρμοδιότητάς του. γγ) Η παρακολούθηση των συλλογικών συμβάσεων εργασίας, των διαιτητικών αποφάσεων, των εσωτερικών κανονισμών προσωπικού και των εν γένει πρακτικών στο χώρο εργασίας ως προς την τήρηση της αρχής της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών και την υιοθέτηση θετικών δράσεων στο πλαίσιο αυτής. Για το σκοπό αυτόν συνεργάζεται με κάθε αρμόδια Υπηρεσία συμπεριλαμβανομένων του Σ.ΕΠ.Ε. και του Οργανισμού Μεσολάβησης και Διαιτησίας (Ο.ΜΕ.Δ.), οι οποίες υποχρεούνται να αποστέλλουν σε αυτό όλα τα σχετικά στοιχεία, λαμβάνει δε υπόψη σχετικές απόψεις, πληροφορίες ή στοιχεία των κοινωνικών εταίρων. δδ) Η συλλογή στοιχείων και στατιστικών δεδομένων για τη θέση των εργαζομένων και των δύο φύλων στην Ελλάδα και η παρακολούθηση της εφαρμογής ειδικών θετικών μέτρων για την προώθηση της ισότητας ευκαιριών για τα δύο φύλα και την εξάλειψη των ανισοτήτων στις εργασιακές σχέσεις. εε) Η ενημέρωση σχετικά με τις «καλές πρακτικές» στα θέματα που ρυθμίζει ο παρών νόμος. Για το σκοπό αυτόν ζητούνται σχετικές πληροφορίες και στοιχεία από Δημόσιες Υπηρεσίες, Ανεξάρτητες Αρχές, Διαχειριστικές Αρχές κοινοτικών και άλλων πόρων ή από άλλον αρμόδιο φορέα. στστ) Η ενημέρωση των εργοδοτών, των εργαζομένων, των συνδικαλιστικών και των μη κυβερνητικών οργανώσεων που ασχολούνται με την προώθηση της ισότητας μεταξύ ανδρών και γυναικών, σχετικά με τα μέτρα που λαμβάνονται για την ισότητα των φύλων στις εργασιακές σχέσεις.»

2. Γραφεία Ισότητας των Φύλων α. Σε όλες τις Επιθεωρήσεις Εργασίας (Διευθύνσεις, Τμήματα και Γραφεία) λειτουργούν από 2.2.1984 «Γραφεία Ισότητας των Φύλων». β. Στο άρθρο 9 του π.δ. 136/1999 (ΦΕΚ 134 Α') προστίθεται παράγραφος 3 ως εξής: «3. Γραφείο Ισότητας των Φύλων: (μη αυτοτελές) α) Ενημέρωση και συνεργασία με τον Συνήγορο του Πολίτη, σύμφωνα με τις διατάξεις των παραγράφων 8 περ. α' και 11 του άρθρου 25. *01002070812100012*β) Ενημέρωση του Τμήματος Ισότητας των Φύλων της Διεύθυνσης Όρων Εργασίας του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης για θέματα του παρόντος νόμου. γ) Συνεργασία με το Τμήμα Ισότητας των Φύλων της Διεύθυνσης Όρων Εργασίας του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης, τον Συνήγορο του Πολίτη και τη Γενική Γραμματεία Ισότητας του Υπουργείου Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης, για την ενημέρωση και για την εφαρμογή από τους Κοινωνικούς Επιθεωρητές Εργασίας των ρυθμίσεων του παρόντος. Για το σκοπό αυτόν τα σχετικά στατιστικά στοιχεία τηρούνται ανά φύλο. Ο Προϊστάμενος της Διεύθυνσης ορίζει τον υπεύθυνο του Γραφείου Ισότητας των Φύλων.» 3. Μονάδα Ανάλυσης και Τεκμηρίωσης Το εδάφιο β' της παρ. 4 του άρθρου 2 του ν. 2874/ 2000 (ΦΕΚ 286 Α') αντικαθίσταται ως ακολούθως: «Η Μονάδα Ανάλυσης και Τεκμηρίωσης έχει ως έργο την παρακολούθηση των πολιτικών απασχόλησης, κοινωνικής ασφάλισης και ισότητας των φύλων και την κατάρτιση

μελετών και εκθέσεων για τα θέματα αυτά και γενικώς την επιστημονική και γραμματειακή υποστήριξη του Συμβουλίου Εμπειρογνομόνων για την προώθηση του έργου του.» 4. Με απόφαση του Υπουργού Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης μπορούν να ρυθμίζονται ειδικότερα θέματα οργάνωσης και λειτουργίας των υπηρεσιών του Υπουργείου που αναφέρονται στο παρόν άρθρο. Άρθρο 29 Κοινωνικός διάλογος (Άρθρα 21, 22 και 29 της Οδηγίας) 1. Το Κράτος ενθαρρύνει το διάλογο μεταξύ των κοινωνικών εταίρων, καθώς και το διάλογο με τις μη κυβερνητικές οργανώσεις, οι οποίες προωθούν την ισότητα μεταξύ ανδρών και γυναικών, με στόχο την προαγωγή της αρχής των ίσων ευκαιριών και της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών στην απασχόληση και την εργασία ως και τη συμφιλίωση επαγγελματικού, οικογενειακού και ιδιωτικού βίου. 2. Η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή, στο πλαίσιο της αποστολής της για τη διεξαγωγή κοινωνικού διαλόγου για τη γενική πολιτική της χώρας και ειδικότερα για θέματα κοινωνικής πολιτικής, ενθαρρύνει το διάλογο με τις οργανώσεις – μέλη της, με σκοπό την ενημέρωση, ευαισθητοποίηση και ενεργό συμμετοχή τους στην προώθηση της αρχής των ίσων ευκαιριών και της ίσης μεταχείρισης, σύμφωνα με τους σκοπούς και κατά τις διατάξεις του παρόντος νόμου. 3. Κατά τη σύνταξη και εφαρμογή κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων ή πράξεων, καθώς και κάθε μορφής προγραμμάτων για την εργασία, την απασχόληση και την επαγγελματική κατάρτιση, πρέπει να λαμβάνεται ιδιαίτερος υπόψη η αρχή των ίσων ευκαιριών και της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών. ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟ ΚΑΤΑΡΓΟΥΜΕΝΕΣ – ΤΕΛΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ Άρθρο 30 Καταργούμενες διατάξεις (Άρθρο 23 της Οδηγίας) 1. Από την έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου καταργείται κάθε γενική ή ειδική διάταξη νόμων, διαταγμάτων, υπουργικών αποφάσεων, εσωτερικών κανονισμών επιχειρήσεων που έχουν ισχύ νόμου ή κανονιστικής πράξης, καθώς και διατάξεις που ρυθμίζουν την άσκηση ελευθέρου επαγγέλματος ή ανεξάρτητης δραστηριότητας, εφόσον αντίκεινται στις διατάξεις του παρόντος νόμου. 2. Από την έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου καταργούνται, επίσης, όροι συλλογικών συμβάσεων εργασίας ή άλλων συλλογικών συμφωνιών, διαιτητικών αποφάσεων του ν. 1876/1990 (ΦΕΚ 27 Α'), εσωτερικών κανονισμών επιχειρήσεων ή εκμεταλλεύσεων συμβατικής ισχύος, καθώς και ατομικών συμβάσεων εργασίας, εφόσον αντίκεινται στις διατάξεις του παρόντος. 3. Ο ν. 3488/2006 (ΦΕΚ 191 Α') καταργείται, εξαιρουμένων των διατάξεων της παραγράφου 7 του άρθρου 13 και των άρθρων 21 και 23. 4. Καταργούνται οι διατάξεις των παραγράφων 4 και 5 του άρθρου 4, του πρώτου εδαφίου της παραγράφου 1 και της παραγράφου 2 του άρθρου 8 και του πρώτου εδαφίου της παραγράφου 1 του άρθρου 9 του ν. 1414/1984 (ΦΕΚ 10 Α'). 5. Τα προεδρικά διατάγματα 87/2002 (ΦΕΚ 66 Α') και 105/2003 (ΦΕΚ 96 Α') καταργούνται. Άρθρο 31 Έκτακτη οικονομική ενίσχυση στους χαμηλοσυνταξιούχους 1. Στους κατά την ημερομηνία έναρξης ισχύος του νόμου αυτού συνταξιούχους του Δημοσίου, στους συνταξιούχους των

νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου που διέπονται από ανάλογο με τους δημοσίους υπαλλήλους συνταξιοδοτικό καθεστώς, στους συνταξιούχους του ΝΑΤ και των οργανισμών κύριας ασφάλισης αρμοδιότητας Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης, πλην ΟΓΑ, καθώς και σε όσους εκ των ανωτέρω φορέων το δικαίωμα λήψης σύνταξης ανατρέχει στην ημερομηνία έναρξης ισχύος του νόμου αυτού, καταβάλλεται έκτακτη οικονομική ενίσχυση, ύψους εκατό (100,00) έως τριακόσια (300,00) ευρώ, εφόσον πληρούν αθροιστικά τις παρακάτω προϋποθέσεις: Α) Να έχουν συμπληρώσει το 60ό έτος της ηλικίας τους και Β) Να πληρούν τα παρακάτω όρια ετήσιου ατομικού και οικογενειακού εισοδήματος, τα οποία προκύπτουν από τη δήλωση φορολογίας εισοδήματος οικονομικού έτους 2009 και αφορούν σε εισοδήματα του έτους 2008, από το ύψος των οποίων διαμορφώνεται και το ποσό της ενίσχυσης σε: α) 300,00 ευρώ για όσους έχουν ατομικό ετήσιο εισόδημα έως 7.000,00 ευρώ και οικογενειακό ετήσιο εισόδημα έως 12.000,00 ευρώ, β) 200,00 ευρώ για όσους έχουν ατομικό ετήσιο εισόδημα 7.000,01 – 8.500,00 ευρώ και οικογενειακό ετήσιο εισόδημα μέχρι 14.500,00 ευρώ, γ) 100,00 ευρώ για όσους έχουν ατομικό ετήσιο εισόδημα 8.500,01 – 10.500 ευρώ και οικογενειακό ετήσιο εισόδημα μέχρι 16.500,00 ευρώ. 2. Από το όριο ηλικίας που προβλέπεται ανωτέρω εξαιρούνται όσοι εξ ιδίου δικαιώματος λαμβάνουν σύνταξη λόγω αναπηρίας καθώς και οι δικαιούχοι εκ μεταβιβάσεως, εφόσον οι τελευταίοι: α) είναι δικαιούχοι λόγω θανάτου συζύγου ή ΦΕΚ 207 ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ (ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟ) 43614362 ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ (ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟ) β) δεν έχουν υπερβεί το 18ο έτος ή, αν σπουδάζουν, το 24ο έτος της ηλικίας τους, ή γ) είναι ανίκανοι για άσκηση οποιουδήποτε βιοποριστικού επαγγέλματος σε ποσοστό μεγαλύτερο του 67%. 3. Η έκτακτη οικονομική ενίσχυση είναι αφορολόγητη, δεν υπόκειται σε οποιαδήποτε κράτηση, δεν κατάσχεται ούτε συμψηφίζεται με ήδη βεβαιωμένα χρέη προς το Δημόσιο ή πιστωτικά ιδρύματα και δεν υπολογίζεται στα εισοδηματικά κριτήρια του ΕΚΑΣ ή οποιασδήποτε άλλης παροχής κοινωνικού ή προνοιακού χαρακτήρα. 4. Κάθε δικαιούχος λαμβάνει μία έκτακτη οικονομική ενίσχυση από μία μόνο πηγή. Για την καταβολή της έκτακτης οικονομικής ενίσχυσης στους δικαιούχους αρμόδιοι είναι οι ασφαλιστικοί φορείς, συμπεριλαμβανομένου του Δημοσίου, που καταβάλλουν την κύρια σύνταξη. Σε περίπτωση διπλοσυνταξιούχων από διαφορετικούς φορείς αρμόδιος φορέας για την καταβολή της οικονομικής ενίσχυσης είναι εκείνος που χορηγεί το μεγαλύτερο ποσό σύνταξης. Αν την εκ μεταβιβάσεως σύνταξη δικαιούνται περισσότεροι του ενός δικαιούχοι, το ποσό της έκτακτης οικονομικής ενίσχυσης επιμερίζεται αντιστοίχως στα συνδικαιούχα πρόσωπα. Στην περίπτωση που τα ανωτέρω εισοδηματικά κριτήρια δεν πληρούνται από όλους τους συνδικαιούχους της εκ μεταβιβάσεως σύνταξης, η οικονομική ενίσχυση καταβάλλεται σε εκείνους που τα πληρούν και σε ποσοστό αντίστοιχο με το ποσοστό σύνταξης που ο καθένας δικαιούται (ή ολόκληρη στο δικαιόδοχο μέλος που πληροί τα κριτή-

ρια αυτά). 5. Η ανωτέρω έκτακτη οικονομική ενίσχυση καταβάλ- λεται μαζί με τη σύνταξη του μηνός Ιανουαρίου 2011. 6. Οι φορείς που καταβάλλουν την έκτακτη οικονομική ενίσχυση επιχορηγούνται για το σκοπό αυτόν από τον Κρατικό Προϋπολογισμό. Άρθρο 32 Ειδικά για το εξωιδρυματικό επίδομα που λαμβάνουν οι συνταξιούχοι των ασφαλιστικών οργανισμών κύριας ασφάλισης αρμοδιότητας Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης και του ΝΑΤ, καθώς και για το επίδομα απόλυτης αναπηρίας, με το οποίο προσαυξά- νεται η σύνταξη τυφλών συνταξιούχων των Οργανισμών αυτών σύμφωνα με το ν. 612/1977 (ΦΕΚ 164 Α'), ως δώρο εορτών Χριστουγέννων χορηγείται ολόκληρο το ποσό του μηνιαία καταβαλλόμενου επιδόματος απόλυτης αναπηρίας ή του εξωιδρυματικού επιδόματος, ενώ ως δώρο Πάσχα και επίδομα αδείας το ήμισυ του μηνι- αία καταβαλλόμενου επιδόματος απόλυτης αναπηρίας ή του εξωιδρυματικού επιδόματος αντίστοιχα. Τα επιδόματα της παρ. 10 του άρθρου τρίτου του ν. 3845/2010 (ΦΕΚ 65 Α') και τα δώρα του παρόντος άρθρου δεν καταβάλλονται, εφόσον οι καταβαλλόμενες συντάξεις, συμπεριλαμβανομένων των επιδομάτων της παραγράφου 10 και των δώρων του παρόντος άρθρου, υπολογιζόμενες σε δωδεκάμηνη βάση υπερβαίνουν κατά μήνα, τα δύο χιλιάδες πεντακόσια (2.500,00) ευρώ. Αν με την καταβολή των επιδομάτων της παρ. 10 του άρθρου τρίτου του ν. 3845/2010 και την καταβολή των δώρων του παρόντος άρθρου, οι καταβαλλόμενες συντάξεις υπερβαίνουν το ύψος αυτό, το σύνολο του ποσού που αντιστοιχεί στα επιδόματα της παραγράφου 10 και τα δώρα του άρθρου αυτού καταβάλλονται μέχρι του ορίου των δύο χιλιάδων πεντακοσίων (2.500,00) ευρώ. Ειδικά για τους συνταξιούχους του Δημοσίου που λαμβάνουν με τη σύνταξή τους το επίδομα ανικανότητας των πα- ραγράφων 4 και 5 του άρθρου 54 του π.δ. 169/2007 (ΦΕΚ 210 Α') τα ποσά της παρ. 1 του άρθρου Μόνου του ν. 3847/2010 (ΦΕΚ 67 Α') προσαυξάνονται, το μεν δώρο Χριστουγέννων με ολόκληρο το ποσό του ανω- τέρω επιδόματος ανικανότητας, το δώρο Πάσχα και το επίδομα αδείας με το ήμισυ του ποσού αυτού, κατά περίπτωση. Κατά τα λοιπά έχουν εφαρμογή οι παράγραφοι 10-15 του άρθρου τρίτου του ν. 3845/2010, καθώς και των πα- ραγράφων 1 έως 6 του άρθρου Μόνου του ν. 3847/2010, κατά περίπτωση. Άρθρο 33 1. Η περίπτωση Θα 4 του άρθρου 4 του ν. 3754/2009 (ΦΕΚ 43 Α') αντικαθίσταται ως εξής: «4. Δύο Επιμελητές Α' ιατροί κλάδου Ε.Σ.Υ., που υπηρε- τούν στο ίδιο Νοσοκομείο ή Κέντρο Υγείας με την κρινό- μενη θέση και έχουν την ίδια ή συναφή με την κρινόμενη θέση ειδικότητα. Οι Επιμελητές αυτοί επιλέγονται με κλήρωση για κάθε κρίση από σχετικό κατάλογο, που συντάσσει και διατηρεί το νοσοκομείο και επικαιροποι- είται σε ετήσια βάση. Εξέλιξή τους σε ανώτερο βαθμό δεν επηρεάζει την επιλογή τους. Σε περίπτωση που ιατρός Επιμελητής Α' που κλη- ρώθηκε, παραιτηθεί από τον ορισμό του ως μέλος του Συμβουλίου, εντός αποκλειστικής προθεσμίας πέντε (5) ημερών από την κοινοποίηση της σχετικής απόφασης, τότε με απόφαση του Διοικητή του νοσοκομείου ορί- ζεται ως μέλος του Συμβουλίου Διευθυντής του οικεί- ου τμήματος, ο οποίος

εκτελεί χρέη εισηγητή. Εάν και οι δύο Επιμελητές Α΄ που κληρώθηκαν, παραιτηθούν από τον ορισμό τους ως μέλη του Συμβουλίου, εντός αποκλειστικής προθεσμίας πέντε (5) ημερών από την κοινοποίηση της σχετικής απόφασης, τότε με απόφαση του Διοικητή του νοσοκομείου ορίζεται ως μέλος του Συμβουλίου Διευθυντής του οικείου τμήματος, ο οποίος εκτελεί, μόνον αυτός, χρέη εισηγητή και ένα άλλο μέλος από τον ανωτέρω σχετικό κατάλογο Επιμελητών Α΄, που τηρείται στο νοσοκομείο. Σε όσα νοσοκομεία δεν υπάρχει ικανός αριθμός ιατρών Επιμελητών Α΄, ο ορισμός των μελών του Συμβουλίου θα γίνεται με απόφαση του Διοικητή της οικείας Υ.ΠΕ. από σχετικό κατάλογο, που συντάσσει και διατηρεί η Υ.ΠΕ. και επικαιροποιείται σε ετήσια βάση. Ο εισηγητής ή οι εισηγητές, κατά περίπτωση υπο- χρεούνται να καταθέτουν τις εισηγήσεις τους εντός τριάντα (30) ημερών από το πέρας της προκήρυξης. Ενστάσεις επί των εισηγήσεων υποβάλλονται από τους υποψηφίους εντός δέκα (10) ημερών από την κατάθεση των εισηγήσεων. Οι εισηγητές εισηγούνται επί των εν- στάσεων εντός δέκα (10) ημερών και το Συμβούλιο συ- νεδριάζει και αποφασίζει σε διάστημα δέκα (10) ημερών από την ημερομηνία της τελευταίας εισηγησης. Έδρα του Συμβουλίου είναι το Νοσοκομείο που προκηρύσσει τη θέση. Οι επιλεγέντες κριτές μπορούν να παραιτηθούν μόνο για σπουδαίο λόγο και υποχρεούνται μέχρι την αντικατάστασή τους να ασκούν τα καθήκοντά τους, εκτός από τις περιπτώσεις ανωτέρας βίας. ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ (ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟ) 4363 Τα Συμβούλια προσλήψεων – κρίσεων συγκροτούνται με απόφαση του Διοικητή της Υ.ΠΕ. σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 2690/1999 (ΦΕΚ 45 Α΄). Με απόφαση του Υπουργού Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης ρυθμί- ζεται ο τρόπος λειτουργίας των ανωτέρω Συμβουλίων, η διαδικασία λήψης απόφασης, η ιεράρχηση των κρι- τηρίων και η συγκριτική αξιολόγηση των κρινομένων. Μέχρι την έκδοση της υπουργικής απόφασης που θα ρυθμίζει τη λειτουργία των Συμβουλίων κρίσης, ισχύ- ουν οι σχετικές υπ΄ αριθ. 39832/1997 (ΦΕΚ 1088 Β΄) και 2103/2003 (ΦΕΚ 33 Β΄) υπουργικές αποφάσεις, που εκ- δόθηκαν κατ' εφαρμογή των νόμων 2519/1997 (ΦΕΚ 165 Α΄) και 2889/2001 (ΦΕΚ 37 Α΄) αντίστοιχα.» 2. Μετά το δεύτερο εδάφιο της περίπτωσης Θβ 4, του άρθρου 4 του ν. 3754/2009 (ΦΕΚ 43 Α΄), προστίθεται εδάφιο ως εξής: «Σε περίπτωση που ο ιατρός Διευθυντής που κλη- ρώθηκε, παραιτηθεί από τον ορισμό του ως μέλος του Συμβουλίου εντός αποκλειστικής προθεσμίας πέντε (5) ημερών από την κοινοποίηση της σχετικής απόφασης, τότε με απόφαση του Διοικητή της οικείας Υ.ΠΕ. ορί- ζεται χωρίς κλήρωση μέλος του Συμβουλίου από το σχετικό κατάλογο που συντάσσει και διατηρεί η Υ.ΠΕ. και επικαιροποιείται σε ετήσια βάση.» 3. Μετά το δεύτερο εδάφιο της περίπτωσης Θδ 4 του άρθρου 4 του ν. 3754/2009 (ΦΕΚ 43 Α΄), προστίθεται εδάφιο ως εξής: «Σε περίπτωση που ο ιατρός που κληρώθηκε παραιτη- θεί από τον ορισμό του ως μέλος του Συμβουλίου εντός αποκλειστικής προθεσμίας πέντε (5) ημερών από την κοινοποίηση της σχετικής απόφασης, τότε με απόφαση του Διοικητή της οικείας Υ.ΠΕ. ορίζεται χωρίς κλήρωση

μέλος του Συμβουλίου από το σχετικό κατάλογο που συντάσσει και διατηρεί η Υ.ΠΕ. και επικαιροποιείται σε ετήσια βάση.» 4. Στο τέλος της περίπτωσης Θ β3 του άρθρου 4 του ν. 3754/2009 (ΦΕΚ 43 Α'), προστίθεται εδάφιο ως εξής: «Στο Συμβούλιο Επιλογής Διευθυντών των πανεπιστημιακών κλινικών, μονάδων και εργαστηρίων συμμετέχει ο Συντονιστής Διευθυντής ιατρός μέλος Δ.Ε.Π. του οικείου τμήματος.» 5. Στο τέλος της περίπτωσης Θ δ3 του άρθρου 4 του ν. 3754/2009 (ΦΕΚ 43 Α'), προστίθεται εδάφιο ως εξής: «Στο Συμβούλιο Επιλογής Συντονιστών Διευθυντών των πανεπιστημιακών κλινικών, μονάδων και εργαστηρίων συμμετέχει ο Συντονιστής Διευθυντής ιατρός μέλος Δ.Ε.Π. του οικείου τμήματος.» 6. Σε περίπτωση που έχουν κατατεθεί και οι δύο εισηγήσεις στη γραμματεία του Συμβουλίου, κατά την έναρξη ισχύος του παρόντος άρθρου, η θητεία των εισηγητών αυτών παρατείνεται έως την ολοκλήρωση της κρίσης της συγκεκριμένης θέσης. Άρθρο 34 1. Η παράγραφος 2 του άρθρου 45 του ν. 3205/2003 (ΦΕΚ 297 Α') αντικαθίσταται ως εξής: «2. Τα νοσοκομεία και τα κέντρα υγείας όλης της χώρας, για την πραγματοποίηση εφημεριών, κατατάσσονται σε τρεις (3) ζώνες ανάλογα με την έδρα τους, ως εξής: α. Ζώνη Α' Στη ζώνη αυτή ανήκουν τα νοσοκομεία του λεκανοπεδίου Αττικής, της Θεσσαλονίκης, της Πάτρας, του Ηρακλείου και των Ιωαννίνων, συμπεριλαμβανομένων και των πανεπιστημιακών, καθώς και τα κέντρα υγείας που ως οργανικές μονάδες υπάγονται σε αυτά. β. Ζώνη Β' Στη ζώνη αυτή ανήκουν τα περιφερειακά και νομαρχιακά νοσοκομεία των υπολοίπων νομών ή πόλεων, της Αλεξανδρούπολης και της Λάρισας, καθώς και τα κέντρα υγείας που ως οργανικές μονάδες υπάγονται σε αυτά με την επιφύλαξη αυτών που ανήκουν στη Γ' Ζώνη. γ. Ζώνη Γ' Στη ζώνη αυτή ανήκουν το Γενικό Νοσοκομείο Φλώρινας και τα Γενικά Νοσοκομεία - Κέντρα Υγείας Λήμνου, Γουμένισσας, Ικαρίας, Καλαβρύτων, Καλύμνου, Καρύστου, Κυθήρων, Κύμης, Κω, Λέρου, Μολάων, Σητείας, Φιλιππιάδας, Ιθάκης, Νάξου, τα Κέντρα Υγείας που υπάγονται σε αυτά, καθώς και το Εθνικό Κέντρο Άμεσης Βοήθειας (Ε.Κ.Α.Β.) με τα παραρτήματά του.» Άρθρο 35 Στο άρθρο 3 παρ. 1 του ν. 3780/2008, όπως τροποποιήθηκε από το άρθρο 17 του ν. 3868/2010, προστίθεται περίπτωση η', ως εξής: «η) Στα πάσης φύσεως αυτοκίνητα, ιδιωτικής και δημοσίας χρήσης, όταν επιβαίνουν ανήλικοι κάτω των 12 ετών. Για την ως άνω παράβαση επιβάλλεται διοικητικό πρόστιμο ποσού 1.500 ευρώ στον επιβαίνοντα που καπνίζει ανεξάρτητα αν είναι οδηγός, ενώ διπλασιάζεται το πρόστιμο στο ποσό των 3.000 ευρώ, αν αυτός που καπνίζει οδηγεί αυτοκίνητο δημοσίας χρήσης. Επιπλέον στους οδηγούς των οχημάτων αυτών επιβάλλεται η αφαίρεση της άδειας ικανότητας οδήγησης για διάστημα ενός (1) μηνός για κάθε παράβαση έστω και αν δεν διέπραξαν οι ίδιοι την παράβαση, αλλά πρόσωπο που επιβαίνει στο αυτοκίνητο. Η διαπίστωση της παράβασης και η επιβολή των προαναφερόμενων διοικητικών ποινών γίνεται από τα αστυνομικά όργανα. Για τη διαδικασία είσπραξης των προστίμων και τη διάθεση των εσόδων εφαρμόζονται οι διατάξεις της κοινής υπουργικής απόφασης, που εκδίδεται

κατ' εξουσιοδότηση της παρ. 6 του άρθρου 6 του ν. 3730/2008, όπως τροποποιήθηκε με το ν. 3868/2010 (ΦΕΚ 129 Α').» Άρθρο 36 Αντικατάσταση της παρ. 23 και κατάργηση της παρ. 24 του άρθρου 11 του ν. 2956/2001 «Αναδιάρθρωση Ο.Α.Ε.Δ. και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ 258 Α') 1. Η παρ. 23 του άρθρου 11 (Κοινές διατάξεις) του ν. 2956/2001 «Αναδιάρθρωση Ο.Α.Ε.Δ. και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ 258 Α') αντικαθίσταται ως εξής: «23. Α. Οι πόροι της Εταιρείας «Παρατηρητήριο Απασχόλησης Ερευνητική – Πληροφορική Α.Ε.», προέρχονται από τη χρηματοδότηση και την επιχορήγηση του Ο.Α.Ε.Δ., από την εκτέλεση προγραμμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης και Διεθνών Οργανισμών και κάθε άλλη νόμιμη πηγή. Ο Ο.Α.Ε.Δ. υποχρεούται να μεριμνά για την εμπρόθεσμη εκπλήρωση κάθε οικονομικής παροχής που σύμφωνα με τον εγκεκριμένο προϋπολογισμό της Εταιρείας οφείλεται από τον Οργανισμό προς αυτήν. 4364 ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ (ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟ) Οι ως άνω επιχορηγήσεις, καθώς και οι οικονομικές ενισχύσεις, μειώνουν το κόστος των προγραμμάτων ή των εργασιών που έχουν πραγματοποιηθεί από την Εταιρεία. Η Εταιρεία μπορεί να έχει πόρους και από τυχόν παροχή υπηρεσιών, εφόσον συνάδει προς τους σκοπούς της. Β. Οι πόροι της εταιρείας «Επαγγελματική Κατάρτιση Α.Ε.» προέρχονται: α) από τον Τακτικό Κρατικό Προϋπολογισμό και συγκεκριμένα από τακτικούς πόρους που εγγράφονται κάθε έτος υπέρ του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης ειδικά για την εταιρεία αυτή, β) από την εκτέλεση προγραμμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης και Διεθνών Οργανισμών, γ) από παροχή υπηρεσιών, εφόσον αυτό συνάδει προς τους καταστατικούς σκοπούς της εταιρείας, δ) από κάθε άλλη νόμιμη πηγή.» 2. Η παρ. 24 του άρθρου 11 (Κοινές διατάξεις) του ν. 2956/2001 καταργείται. Άρθρο 37 Θέματα «Σχολής Επαγγελματικής Κατάρτισης Ατόμων με ειδικές Ανάγκες» 1. Από την περίπτωση α' της παρ. 2 του άρθρου 9 (Εταιρεία «Επαγγελματική Κατάρτιση Α.Ε.») του ν. 2956/2001 «Αναδιάρθρωση Ο.Α.Ε.Δ. και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ 258 Α'), όπως αυτή είχε τροποποιηθεί με τη νεότερη διάταξη της παρ.1 του άρθρου 7 του ν. 3667/2008 «Θέματα ειδικών επιδοτήσεων ανεργίας και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ 114 Α'), διαγράφεται η φράση «και Σχολών Επαγγελματικής Κατάρτισης Ατόμων με Αναπηρίες». 2. Από την παρ. 3 του άρθρου 9 (Εταιρεία «Επαγγελματική Κατάρτιση Α.Ε.») του ν. 2956/2001 «Αναδιάρθρωση Ο.Α.Ε.Δ. και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ 258 Α'), διαγράφεται η φράση «και Σχολές Επαγγελματικής Κατάρτισης Ατόμων με Ειδικές Ανάγκες του Ο.Α.Ε.Δ.». 3. Η αρμοδιότητα λειτουργίας της «Σχολής Επαγγελματικής Κατάρτισης Ατόμων με ειδικές Ανάγκες» που ιδρύθηκε με την υπ' αριθμ. 109816/12.7.1990 απόφαση της Διοικητού του Ο.Α.Ε.Δ. «Ίδρυση Σχολής Επαγγελματικής Κατάρτισης Ατόμων με ειδικές Ανάγκες στην Αθήνα», υπάγεται στον Οργανισμό Απασχολήσεως Εργατικού Δυναμικού (Ο.Α.Ε.Δ.). Άρθρο 38 Έναρξη ισχύος Η ισχύς του παρόντος νόμου αρχίζει από τη δημοσίευσή του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, εκτός αν ορίζεται διαφορετικά στις επί μέρους

διατάξεις του. Παραγγέλλομε τη δημοσίευση του παρόντος στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως και την εκτέλεσή του ως νόμου του Κράτους. Αθήνα, 6 Δεκεμβρίου 2010 Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ ΚΑΡΟΛΟΣ ΓΡ. ΠΑΠΟΥΛΙΑΣ ΟΙ ΥΠΟΥΡΓΟΙ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ, ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΣΗΣ ΚΑΙ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗΣ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΙΩΑΝΝΗΣ ΡΑΓΚΟΥΣΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΑΝΝΑ ΔΙΑΜΑΝΤΟΠΟΥΛΟΥ ΛΟΥΚΙΑ – ΤΑΡΣΙΤΣΑ ΚΑΤΣΕΛΗ ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΟΥΤΡΟΥΜΑΝΗΣ ΑΝΔΡΕΑΣ ΛΟΒΕΡΔΟΣ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ, ΔΙΑΦΑΝΕΙΑΣ ΚΑΙ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΗ ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ ΚΑΣΤΑΝΙΔΗΣ ΧΡΗΣΤΟΣ ΠΑΠΟΥΤΣΗΣ ΘΑΛΑΣΣΙΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ, ΝΗΣΩΝ ΚΑΙ ΑΛΙΕΙΑΣ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ ΙΩΑΝΝΗΣ ΔΙΑΜΑΝΤΙΔΗΣ ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ ΠΑΜΠΟΥΚΗΣ Θεωρήθηκε και τέθηκε η Μεγάλη Σφραγίδα του Κράτους. Αθήνα, 7 Δεκεμβρίου 2010 Ο ΕΠΙ ΤΗΣ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ ΚΑΣΤΑΝΙΔΗΣ

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟ Αρ. Φύλλου 105 1 Ιουλίου 2009 ΝΟΜΟΣ ΥΠ' ΑΡΙΘΜ. 3769

Εφαρμογή της αρχής της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών όσον αφορά την πρόσβαση σε αγαθά και υπηρεσίες και την παροχή αυτών και άλλες διατάξεις. Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ Εκδίδομε τον ακόλουθο νόμο που ψήφισε η Βουλή: ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α' Άρθρο 1 Σκοπός Σκοπός του παρόντος νόμου είναι η καθιέρωση ενός πλαισίου για την καταπολέμηση των διακρίσεων λόγω φύλου όσον αφορά την πρόσβαση σε αγαθά και υπηρεσίες και την παροχή αυτών, όπως προβλέπεται από τις διατάξεις της Οδηγίας 2004/113/ΕΚ του Συμβουλίου της 13ης Δεκεμβρίου 2004 (ΕΕΛ 373/37). Άρθρο 2 Ορισμοί Για την εφαρμογή του παρόντος νόμου, ισχύουν οι ακόλουθοι ορισμοί: α. «άμεση διάκριση»: όταν ένα πρόσωπο υφίσταται, λόγω του φύλου του, μεταχείριση λιγότερο ευνοϊκή από αυτήν της οποίας τυγχάνει, έτυχε ή θα τύχει ένα άλλο πρόσωπο, σε ανάλογη κατάσταση, β. «έμμεση διάκριση»: όταν μια εκ πρώτης όψεως ουδέτερη διάταξη, κριτήριο ή πρακτική ενδέχεται να θέσει σε μειονεκτική θέση πρόσωπα του ενός φύλου σε σχέση με πρόσωπα του άλλου φύλου, εκτός εάν αυτή η διάταξη, το κριτήριο ή η πρακτική δικαιολογείται αντικειμενικά από ένα θεμιτό σκοπό και τα μέσα επίτευξης του σκοπού αυτού είναι πρόσφορα και αναγκαία, γ. «παρενόχληση»: όταν εκδηλώνεται ανεπιθύμητη συμπεριφορά συνδεδεμένη με το φύλο ενός προσώπου, με σκοπό ή αποτέλεσμα την προσβολή της αξιοπρέπειας του προσώπου αυτού και τη δημιουργία εκφοβιστικού, εχθρικού, ταπεινωτικού, εξευτελιστικού ή επιθετικού περιβάλλοντος, δ. «σεξουαλική παρενόχληση»: όταν εκδηλώνεται οποιαδήποτε μορφή ανεπιθύμητης λεκτικής, μη λεκτικής ή σωματικής

συμπεριφοράς σεξουαλικού χαρακτήρα, με σκοπό ή αποτέλεσμα την προσβολή της αξιοπρέπειας ενός προσώπου, ιδίως με τη δημιουργία εκφοβιστικού, εχθρικού, εξευτελιστικού, ταπεινωτικού ή επιθετικού περιβάλλοντος. Άρθρο 3 Πεδίο εφαρμογής 1. Οι διατάξεις του παρόντος νόμου εφαρμόζονται στα πρόσωπα, τα οποία παρέχουν αγαθά και υπηρεσίες που διατίθενται στο κοινό, ανεξάρτητα από το ενδιαφερόμενο πρόσωπο, στο πλαίσιο του δημόσιου τομέα, του ευρύτερου δημόσιου τομέα, όπως αυτός εκάστοτε οριοθετείται από τις κείμενες διατάξεις, καθώς και του ιδιωτικού τομέα, και οι οποίες προσφέρονται εκτός του πλαισίου του ιδιωτικού και του οικογενειακού βίου και των συναλλαγών που διεξάγονται σε αυτό. 2. Ο νόμος αυτός δεν θίγει την ελευθερία του ατόμου να επιλέγει αντισυμβαλλόμενο, εφόσον η επιλογή αυτή δεν γίνεται με βάση το φύλο. 3. Οι διατάξεις του παρόντος νόμου ισχύουν υπό την επιφύλαξη ευνοϊκότερων διατάξεων σχετικά με την προστασία των γυναικών όσον αφορά την εγκυμοσύνη και τη μητρότητα. 4. Ο παρών νόμος δεν εφαρμόζεται: (α) στην εκπαίδευση, (β) στα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης και τη διαφήμιση και (γ) σε θέματα απασχόλησης, επαγγελματικής δραστηριότητας και μη μισθωτής δραστηριότητας, που ρυθμίζονται από το ν. 3488/2006 (ΦΕΚ 191 Α), όπως ισχύει. Άρθρο 4 Αρχή της ίσης μεταχείρισης 1. α) Απαγορεύεται οποιαδήποτε άμεση ή έμμεση διάκριση λόγω φύλου, συμπεριλαμβανομένης της λιγότερο ευνοϊκής μεταχείρισης των γυναικών λόγω εγκυμοσύνης και μητρότητας. β) Απαγορεύονται η παρενόχληση και η σεξουαλική παρενόχληση, κατά την έννοια του νόμου αυτού, θεωρούμενες ως διάκριση λόγω φύλου. Το γεγονός ότι ένα άτομο απορρίπτει ή ανέχεται τέτοιου είδους συμπεριφορά δεν μπορεί να χρησιμοποιείται ως βάση για τη λήψη απόφασης που επηρεάζει το εν λόγω άτομο. 52795280 ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ (ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟ) 2. Η ενθάρρυνση για την άσκηση άμεσων ή έμμεσων διακρίσεων λόγω φύλου θεωρείται διάκριση, κατά την έννοια του νόμου αυτού. 3. Ο παρών νόμος δεν αποκλείει τη διαφορετική μεταχείριση, εάν η παροχή αγαθών ή υπηρεσιών αποκλειστικά ή πρωτίστως σε άτομα του ενός φύλου αιτιολογείται από θεμιτό σκοπό και τα μέσα επίτευξης του σκοπού αυτού είναι πρόσφορα και αναγκαία, έχει δε τηρηθεί εύλογη αναλογία μεταξύ της ιδιαίτερης μεταχείρισης και του επιδιωκόμενου σκοπού. Άρθρο 5 Θετική δράση Με διάταγμα που εκδίδεται κατόπιν προτάσεως του κατά περίπτωση αρμόδιου Υπουργού, δύναται να θεσπίζονται ή να διατηρούνται ειδικά μέτρα για την πρόληψη ή την αντιστάθμιση μειονεκτημάτων που συνδέονται με το φύλο, προκειμένου να διασφαλίζεται στην πράξη η πλήρης ισότητα μεταξύ ανδρών και γυναικών. Άρθρο 6 Αναλογιστικοί παράγοντες 1. Η χρήση του παράγοντα του φύλου, ως συντελεστή για τον υπολογισμό των ασφαλιστρών και παροχών, σε όλα τα συμβόλαια παροχής ασφαλιστικών και άλλων συναφών χρηματοοικονομικών υπηρεσιών που συνάπτονται από την έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου, δεν επιτρέπεται να οδηγεί σε διαφορές μεταξύ ατομικών ασφαλιστρών και παροχών. 2. Αναλογιστικές διαφορές μεταξύ

ατομικών ασφαλί- στρων και παροχών των ασφαλιζομένων με χρήση του φύλου ως καθοριστικού παράγοντα στην αξιολόγηση του κινδύνου επιτρέπονται μόνον στις ασφαλίσεις του κλάδου ζωής, ατυχημάτων, ασθενείας και αστικής ευθύ- νης από οχήματα, σύμφωνα με την πολιτική διαχείρισης κινδύνων των ασφαλιστικών επιχειρήσεων επί τη βάσει σημαντικών και αξιόπιστων αναλογιστικών στατιστικών δεδομένων. 3. Η Επιτροπή Εποπτείας Ιδιωτικής Ασφάλισης (εφε- ξής: ΕΠΕΙΑ) υποβάλλει το αργότερο έως την 30ή Οκτω- βρίου 2012 έκθεση προς το Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών, σχετικά με τη διατήρηση της ισχύος ή την τροποποίηση της προηγούμενης παραγράφου, κατόπιν γνώμης της Γενικής Γραμματείας Ισότητας των Φύλων (εφεξής: ΓΓΙΦ). 4. Η ΕΠΕΙΑ είναι αρμόδια για τη συλλογή, δημοσί- ευση και τακτική ενημέρωση αξιόπιστων δεδομένων σχετικών με τη χρήση του παράγοντα του φύλου ως καθοριστικού αναλογιστικού συντελεστή. Για το σκοπό αυτόν συνεργάζεται με όλους τους αρμόδιους φορείς. Η ΕΠΕΙΑ περιλαμβάνει και τα ως άνω δεδομένα στην ετήσια έκθεση της, την οποία διαβιβάζει, πέρα από τα οριζόμενα στο ν. 3229/2004 πρόσωπα, και στη ΓΓΙΦ. 5. Σε κάθε περίπτωση τα έξοδα εγκυμοσύνης και μητρότητας δεν επιτρέπεται να οδηγούν σε διαφορές μεταξύ των ατομικών ασφαλίσεων και παροχών μετά την 21.12.2009. Άρθρο 7 Έννομη προστασία 1. Κάθε πρόσωπο που θεωρεί ότι ζημιώθηκε από τη μη τήρηση της αρχής της ίσης μεταχείρισης, ακόμη και αν έχει λήξει η σχέση, στο πλαίσιο της οποίας φέρεται ότι σημειώθηκε η διάκριση, έχει δικαίωμα δικαστικής προστασίας, καθώς και δικαίωμα προσφυγής ενώπιον των αρμόδιων διοικητικών αρχών, συμπεριλαμβανομέ- νων των διαδικασιών διαμεσολάβησης από τον αρμόδιο φορέα του άρθρου 11 του παρόντος νόμου, για την πραγμάτωση των υποχρεώσεων που απορρέουν από αυτόν. 2. Νομικά πρόσωπα και ενώσεις προσώπων που έχουν, βάσει του σκοπού τους, έννομο συμφέρον να μεριμνούν για την τήρηση των διατάξεων του νόμου αυτού, μπο- ρούν, με τη συναίνεση του θιγόμενου, να ασκούν στο όνομα του προσφυγή ενώπιον των αρμόδιων διοικητι- κών ή δικαστικών αρχών, ως και να παρεμβαίνουν προς υπεράσπισή του. 3. Η άσκηση των δικαιωμάτων αυτών δεν επηρεάζει τις προβλεπόμενες προθεσμίες διοικητικής και δικαστικής προσφυγής. Άρθρο 8 Προστασία έναντι αντιποίνων Απαγορεύεται η δυσμενής μεταχείριση ή η πρόκληση δυσμενών επιπτώσεων εναντίον προσώπου, το οποίο προβαίνει σε καταγγελία ή εμπλέκεται σε διαδικασία που αποσκοπεί στην επιβολή της συμμόρφωσης με την αρχή της ίσης μεταχείρισης, κατά την έννοια του πα- ρόντος νόμου. Άρθρο 9 Βάρος απόδειξης 1. Όταν ένα πρόσωπο που εμπίπτει στο πεδίο εφαρ- μογής του παρόντος νόμου ισχυρίζεται ότι υφίσταται μεταχείριση που ενέχει διάκριση λόγω φύλου, κατά τις ανωτέρω διατάξεις, και επικαλείται, ενώπιον δικαστη- ρίου ή άλλης αρμόδιας αρχής, γεγονότα ή στοιχεία από τα οποία πιθανολογείται άμεση ή έμμεση διάκριση λόγω φύλου ή, ότι εκδηλώθηκε εις βάρος του σεξουα- λική ή άλλη παρενόχληση κατά την έννοια του παρό- ντος νόμου, ο καθ' ου φέρει το βάρος να αποδείξει στο

δικαστήριο ή σε άλλη αρμόδια αρχή, ότι δεν υπήρξε παραβίαση της αρχής της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών. 2. Η ανωτέρω ρύθμιση δεν ισχύει στην ποινική διαδικασία. 3. Οι παράγραφοι 1 και 2 ισχύουν και σε κάθε διαδικασία που κινείται βάσει των παραγράφων 1 και 2 του άρθρου 7 του παρόντος. Άρθρο 10 Αποζημίωση – Κυρώσεις 1. Η παράβαση των διατάξεων του παρόντος νόμου γεννά, εκτός των άλλων, αξίωση προς πλήρη αποζημίωση του θιγόμενου και αποκατάσταση της ηθικής του βλάβης. 2. Σε περίπτωση που διαπιστωθεί παράβαση των διατάξεων του άρθρου 6, επιβάλλονται κυρώσεις σύμφωνα με την εκάστοτε ισχύουσα ασφαλιστική νομοθεσία. 3. Η παράβαση της, κατά τον παρόντα νόμο, απαγόρευσης διακρίσεων λόγω φύλου συνιστά πειθαρχικό παράπτωμα υπαλλήλου κατά την έννοια της περίπτωσης γ' της παραγράφου 1 του άρθρου 107 του Υπαλληλικού Κώδικα, που κυρώθηκε με το άρθρο πρώτο του ν. 3528/2007 (ΦΕΚ 26 Α'), όπως ισχύει. 4. Όποιος τελεί την πράξη της σεξουαλικής παρενόχλησης, σύμφωνα με την περίπτωση δ' του άρθρου 2 και στο πλαίσιο του παρόντος νόμου, διώκεται κατ'έγκληση ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ (ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟ) 5281 βάσει της παραγράφου 1 του άρθρου 337 του Ποινικού Κώδικα και τιμωρείται σύμφωνα με το άρθρο αυτό. Άρθρο 11 Φορείς παρακολούθησης και προώθησης της εφαρμογής της αρχής της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών 1. α) Φορείς παρακολούθησης της εφαρμογής της αρχής της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών, κατά τους ορισμούς του παρόντος νόμου, ορίζονται, για μεν τις δημόσιες υπηρεσίες και τον ευρύτερο δημόσιο τομέα, ο Συνήγορος του Πολίτη (παρ. 1 του άρθρου 3 του ν. 3094/2003 – ΦΕΚ 10 Α'), για δε τον ιδιωτικό τομέα, ο Συνήγορος του Καταναλωτή (ν. 3297/2004 – ΦΕΚ 259 Α). β) Ο Συνήγορος του Πολίτη και ο Συνήγορος του Καταναλωτή είναι επιφορτισμένοι με την προώθηση, την ανάλυση, τον έλεγχο και την υποστήριξη της ίσης μεταχείρισης των προσώπων χωρίς διακρίσεις λόγω φύλου. Κάθε πρόσωπο που θεωρεί ότι ζημιώνεται από τη μη τήρηση της αρχής της ίσης μεταχείρισης, κατά τους ορισμούς του παρόντος νόμου, ακόμη και αν έχει λήξει η σχέση, στο πλαίσιο της οποίας φέρεται ότι σημειώθηκε η διάκριση, δύναται να απευθύνεται στον αρμόδιο, κατά περίπτωση, Φορέα. 2. Κάθε δημόσια αρχή που δέχεται καταγγελίες ή κοινοποιούνται σε αυτήν πληροφορίες σχετικά με την εφαρμογή του παρόντος νόμου, τις διαβιβάζει στον αρμόδιο Φορέα, σύμφωνα με τα παραπάνω. 3. Σε περίπτωση παράβασης των διατάξεων του παρόντος νόμου, ο αρμόδιος Φορέας διεξάγει έρευνα και διαμεσολαβεί με κάθε πρόσφορο τρόπο για την άρση της προσβολής της ίσης μεταχείρισης. Εφόσον η διαμεσολάβηση προς άρση της προσβολής δεν επιφέρει ικανοποιητικά αποτελέσματα, το τελικό πόρισμα του Φορέα διαβιβάζεται στην καθ' ύλην αρμόδια Αρχή, προκειμένου να επιβληθούν κυρώσεις ή και να κινηθεί η πειθαρχική διαδικασία και, ακολούθως, η αρμόδια Αρχή ενημερώνει το Φορέα σχετικά. 4. Ο Συνήγορος του Πολίτη και ο Συνήγορος του Καταναλωτή υποβάλλουν στη Βουλή των Ελλήνων, πέρα από τις ετήσιες εκθέσεις

τους το Μάρτιο και τον Ιούνιο κάθε έτους αντίστοιχα, ειδικές εκθέσεις για την εφαρμογή του παρόντος νόμου. Οι εκθέσεις αυτές περιλαμβάνουν και τις τυχόν υποθέσεις που ενέχουν διακρίσεις λόγω φύλου, κατά τους ορισμούς του παρόντος νόμου, και εισηγήσεις μέτρων για την εξάλειψη των εν λόγω διακρίσεων. Οι εκθέσεις κοινοποιούνται πέρα από τα πρόσωπα που ορίζονται στο τελευταίο εδάφιο της παραγράφου 5 του άρθρου 3 του ν. 3094/2003 και στην παράγραφο 11 του άρθρου 3 του ν. 3297/2004, και στη ΓΓΙΦ, η οποία, βάσει αυτών των στοιχείων, προβαίνει σε εισηγήσεις και παρεμβάσεις στο πλαίσιο της αρμοδιότητας της για την παρακολούθηση της εφαρμογής της νομοθεσίας για την ισότητα των φύλων και την προώθηση νομοθετικών μέτρων για την ουσιαστική πραγματοποίηση της. Η ΓΓΙΦ συνεργάζεται με τον Συνήγορο του Πολίτη, τον Συνήγορο του Καταναλωτή, το Υπουργείο Ανάπτυξης και τα συναρμόδια Υπουργεία, προς ενημέρωση των ενδιαφερόμενων προσώπων για την εφαρμογή του παρόντος νόμου, τη διάδοση των καλών πρακτικών ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών και τη διοργάνωση επιμορφωτικών σεμιναρίων για θέματα που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του παρόντος νόμου. Άρθρο 12 Διάλογος με φορείς και διάχυση πληροφοριών 1. Η ΓΓΙΦ ενθαρρύνει το διάλογο μεταξύ των κοινωνικών φορέων, καθώς και το διάλογο με τις μη κυβερνητικές οργανώσεις που προωθούν την ίση μεταχείριση ανδρών και γυναικών, σύμφωνα με το σκοπό και τις διατάξεις του παρόντος νόμου. 2. Η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή, στο πλαίσιο της αποστολής της για τη διεξαγωγή κοινωνικού διάλογου για τη γενική πολιτική της χώρας και ειδικότερα για θέματα κοινωνικής πολιτικής, ενθαρρύνει το διάλογο με τις οργανώσεις - μέλη της, με σκοπό την ενημέρωση, ευαισθητοποίηση και ενεργό συμμετοχή τους στην προώθηση της αρχής της ίσης μεταχείρισης, σύμφωνα με το σκοπό και τις διατάξεις του παρόντος νόμου. Άρθρο 13 Περιοδική ενημέρωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής Ο Υπουργός Ανάπτυξης, σε συνεργασία με τη ΓΓΙΦ και τους ενδιαφερόμενους φορείς, κοινοποιεί στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή τις διαθέσιμες πληροφορίες σχετικά με την εφαρμογή της Οδηγίας 2004/113/EK, το αργότερο έως την 21.12.2009 και εν συνεχεία κάθε πέντε έτη. Άρθρο 14 Λοιπές διατάξεις 1. Συμβόλαια ασφαλίσεως ζωής, ατυχημάτων, ασθενείων και αστικής ευθύνης από οχήματα, που έχουν συναφθεί μέχρι την έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου και για τα οποία διατηρήθηκε η χρήση του παράγοντα του φύλου ως αναλογιστικού συντελεστή, εξακολουθούν να ισχύουν μέχρι τη λήξη τους, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα από την παράγραφο 2 του άρθρου 6 και με την επιφύλαξη της παραγράφου 3 του ίδιου άρθρου. 2. Προστίθεται εδάφιο τέταρτο στην παρ. 1 του άρθρου 1 του ν. 3094/2003 ως εξής: «Ο Συνήγορος του Πολίτη ορίζεται και φορέας παρακολούθησης της εφαρμογής στις δημόσιες υπηρεσίες και τον ευρύτερο δημόσιο τομέα, κατά την παράγραφο 1 του άρθρου 3 του παρόντος νόμου, της αρχής της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών στην πρόσβαση σε αγαθά και υπηρεσίες και την παροχή αυτών, κατ' εφαρμογή του άρθρου 12 της Οδηγίας 2004/113/EK.». 3. Προστίθεται

εδάφιο δεύτερο στην παρ. 1 του άρθρου 1 του ν. 3297/2004 ως εξής: «Ο Συνήγορος του Καταναλωτή ορίζεται και φορέας παρακολούθησης της εφαρμογής στον ιδιωτικό τομέα της αρχής της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών στην πρόσβαση σε αγαθά και υπηρεσίες και την παροχή αυτών, κατ' εφαρμογή του άρθρου 12 της Οδηγίας 2004/113/ΕΚ.» Άρθρο 15 Καταργούμενες διατάξεις Κάθε γενική ή ειδική διάταξη που έρχεται σε αντίθεση με τις διατάξεις του παρόντος Κεφαλαίου ή ρυθμίζει κατά τρόπο διαφορετικό θέματα που καταλαμβάνονται από αυτό, καταργείται. ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β' Άρθρο 16 Ρυθμίσεις υπαίθριου εμπορίου – Κυριακάτικες αγορές 1. Η παράγραφος 1 του άρθρου 2 του ν. 2323/1995 (ΦΕΚ 145 Α), όπως ισχύει, αντικαθίσταται ως ακολούθως: 5282 ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ (ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟ) «1. Για τη συμμετοχή σε υπαίθριες αγορές, δηλαδή σε εμποροπανηγύρεις που διενεργούνται με την ευκαιρία θρησκευτικών ή επετειακών εορτών, σε παραδοσιακές εμποροπανηγύρεις και ζωοπανηγύρεις που τελούνται μία φορά το χρόνο, σε πασχαλινές και σε χριστουγεννιάτικες αγορές, απαιτείται άδεια. Η ισχύς των αδειών αυτών δεν μπορεί να υπερβαίνει για τις εμποροπανηγύρεις των θρησκευτικών ή επετειακών εορτών τις πέντε (5) συναπτές ημέρες, για τις παραδοσιακές εμποροπανηγύρεις και ζωοπανηγύρεις που τελούνται μία φορά το χρόνο τις επτά (7) συναπτές ημέρες, για τις πασχαλινές αγορές τις δέκα (10) συναπτές ημέρες και για τις χριστουγεννιάτικες αγορές τις δεκαπέντε (15) συναπτές ημέρες. Οι άδειες χορηγούνται: α) σε επαγγελματίες εμπόρους που νόμιμα δραστηριοποιούνται αποκλειστικά σε υπαίθριες αγορές (υπαίθριοι πωλητές), β) σε κατόχους άδειας συμμετοχής σε κυριακάτικες αγορές, γ) σε κατόχους άδειας πωλητή λαϊκών αγορών που λειτουργούν εκτός της περιφέρειας των Ν.Α. Αθηνών – Πειραιώς και Θεσσαλονίκης, δ) σε όσους κατέχουν άδεια άσκησης υπαίθριου (στάσιμου ή πλανόδιου) εμπορίου και ε) σε λοιπούς εμπόρους. Η επιλογή των δικαιούχων γίνεται με δημόσια κλήρωση που διενεργείται μεταξύ των ενδιαφερομένων από το νομαρχιακό, το δημοτικό ή κοινοτικό συμβούλιο, κατά περίπτωση, κατά την οποία οι διαθέσιμες άδειες κληρώνονται κατά ποσοστό εβδομήντα πέντε τοις εκατό (75%) στους ενδιαφερομένους των περιπτώσεων α', β' και γ' του προηγούμενου εδαφίου και κατά ποσοστό είκοσι πέντε τοις εκατό (25%) στους ενδιαφερομένους των περιπτώσεων δ' και ε' του προηγούμενου εδαφίου. Δημόσια κλήρωση διενεργείται και για τη θέση στην οποία θα τοποθετηθεί ο κάθε αδειοδοτούμενος, κατά τα ανωτέρω. Στη συνέχεια οι άδειες συμμετοχής εκδίδονται με απόφαση του αρμόδιου κατά τόπο δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου και ισχύουν για συγκεκριμένο χώρο και θέση. Κατ' εξαίρεση, για τη συμμετοχή στις ως άνω υπαίθριες αγορές που τελούνται στα νησιά της χώρας, εκτός από την Κρήτη και την Εύβοια, οι σχετικές άδειες εκδίδονται με απόφαση του κατά τόπο αρμόδιου νομαρχιακού συμβουλίου, εφόσον τα γεωγραφικά όρια κάθε νησιού συμπίπτουν με τα διοικητικά όρια αρμοδιότητας της οικείας νομαρχιακής αυτοδιοίκησης ή οι άδειες αφορούν το νησί, όπου εδρεύει η οικεία νομαρχιακή αυτοδιοίκηση. Οι άδειες είναι

προσωποπαγείς και δεν επιτρέπεται η μεταβίβαση, η εισφορά, η εκμίσθωση και η παραχώρηση, κατά χρήση, των αδειών της παραγράφου αυτής, καθώς και η άσκηση των δικαιωμάτων που απορρέουν από αυτές, από οποιονδήποτε τρίτο, εκτός από τον/τη σύζυγο και τα τέκνα των κατόχων των αδειών, υπό τον όρο ότι αυτοί δεν κατέχουν άλλη άδεια άσκησης υπαίθριου εμπορίου. Το Δημόσιο, δήμοι ή κοινότητες και εκκλησιαστικές αρχές δεν επιτρέπεται να εκμισθώνουν ή να παραχωρούν κατά χρήση χώρους που προορίζονται για τη λειτουργία των προαναφερόμενων αγορών σε πρόσωπα που δεν κατέχουν άδεια κατά την παρούσα παράγραφο. Με απόφαση του κατά περίπτωση αρμόδιου νομαρχιακού, δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου καθορίζονται τα είδη που επιτρέπεται να πωλούνται στις εμποροπανηγύρεις θρησκευτικές ή επετειακές. Με όμοια απόφαση καθορίζονται τα είδη που επιτρέπεται να πωλούνται στις πασχαλινές και χριστουγεννιάτικες αγορές, τα οποία πρέπει να δικαιολογούν το χαρακτήρα της συγκεκριμένης αγοράς, όπως χριστουγεννιάτικα και πασχαλινά στολίδια και είδη διακόσμησης, χριστουγεννιάτικες και πασχαλινές κάρτες, χριστουγεννιάτικα δέντρα, πασχαλινά αυγά, μπαλόνια, υλικά περιτυλίγματος δώρων, κεριά και λαμπάδες κ.λπ.» 2. Η περίπτωση ε' της παραγράφου 2 του άρθρου 2 του ν. 2323/1995, όπως ισχύει, αντικαθίσταται ως ακολούθως: «ε) μία κυριακάτικη αγορά στο δημοτικό διαμέρισμα Δοξάτου του Δήμου Δοξάτου της Ν.Α. Δράμας και μία στην περιοχή Σχιστό του Δήμου Περάματος της Ν.Α. Πειραιά.» 3. Η παράγραφος 4 του άρθρου 2 του ν. 2323/1995, όπως ισχύει, αντικαθίσταται ως ακολούθως: «4. Για τη συμμετοχή σε κυριακάτικες αγορές απαιτείται άδεια, η οποία χορηγείται: α) σε επαγγελματίες εμπόρους που νόμιμα δραστηριοποιούνται αποκλειστικά σε υπαίθριες αγορές (υπαίθριοι πωλητές), β) σε κατόχους άδειας συμμετοχής σε κυριακάτικες αγορές, γ) σε κατόχους άδειας πωλητή λαϊκών αγορών που λειτουργούν εκτός της περιφέρειας των Ν.Α. Αθηνών – Πειραιώς και Θεσσαλονίκης, δ) σε όσους κατέχουν άδεια άσκησης υπαίθριου (στάσιμου ή πλανόδιου) εμπορίου και ε) σε λοιπούς εμπόρους και εκδίδεται σύμφωνα με τις παραγράφους 3 και 4 του άρθρου 1 του παρόντος νόμου. Η επιλογή των δικαιούχων γίνεται με δημόσια κλήρωση που διενεργείται μεταξύ των ενδιαφερομένων από το νομαρχιακό συμβούλιο κατά την οποία οι διαθέσιμες άδειες κληρώνονται κατά ποσοστό εβδομήντα πέντε τοις εκατό (75%) στους ενδιαφερομένους των περιπτώσεων α, β' και γ του προηγούμενου εδαφίου και κατά ποσοστό είκοσι πέντε τοις εκατό (25%) στους ενδιαφερομένους των περιπτώσεων δ και ε του προηγούμενου εδαφίου. Δημόσια κλήρωση διενεργείται και για τη θέση στην οποία θα τοποθετηθεί ο κάθε αδειοδοτούμενος, κατά τα ανωτέρω. Οι χορηγούμενες άδειες είναι προσωποπαγείς και δεν επιτρέπεται η μεταβίβαση, η εισφορά, η εκμίσθωση και η παραχώρηση της χρήσης τους ή η άσκηση, από τρίτα πρόσωπα, των δικαιωμάτων που απορρέουν από αυτές με οποιονδήποτε τρόπο, εκτός από τη σύζυγο και τα τέκνα των κατόχων των αδειών υπό τον όρο ότι αυτοί δεν κατέχουν άλλη άδεια άσκησης υπαίθριου εμπορίου.» Άρθρο 17 Συμμετοχή

σε υπαίθριο εμπόριο και λαϊκές αγορές 1. Στο δεύτερο εδάφιο της παραγράφου 9 του άρθρου 1 του ν. 2323/1995, όπως ισχύει, προστίθεται στοιχείο ζ' ως ακολούθως: «ζ) μέχρι ποσοστό πέντε τοις εκατό (5%) Έλληνες τσιγγάνοι POM που έχουν εγγραφεί στα δημοτολόγια των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης της χώρας». 2. Στην παράγραφο 6 του άρθρου 7 του ν. 2323/1995, όπως ισχύει, προστίθεται στοιχείο η' ως ακολούθως: «η) μέχρι ποσοστό πέντε τοις εκατό (5%) Έλληνες τσιγγάνοι POM που έχουν εγγραφεί στα δημοτολόγια των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης της χώρας». ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ (ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟ) 5283 3. Στο πρώτο εδάφιο της παραγράφου 1 του άρθρου 3 του π.δ. 254/2005, στο τέλος του στοιχείου β' προστίθεται η φράση «και για τους Έλληνες τσιγγάνους POM ο αριθμός δημοτολογίου όπου έχουν εγγραφεί.» 4. Το πρώτο εδάφιο της παραγράφου 1 του άρθρου 1 του π.δ. 51/2006, όπως ισχύει, αντικαθίσταται ως εξής: «1. Αδειες πωλητών λαϊκών αγορών δικαιούνται φυσικά πρόσωπα, μόνιμοι κάτοικοι Ελλάδας που έχουν την ελληνική ιθαγένεια, την ιθαγένεια άλλου κράτους μέλους της ΕΕ, οι ομογενείς Βορειοηπειρώτες, οι ομογενείς Παλιννοστούντες από την πρώην ΕΣΣΔ ή την περιοχή του Πόντου, οι Έλληνες τσιγγάνοι POM που έχουν εγγραφεί στα δημοτολόγια των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης της χώρας και οι υπήκοοι τρίτων χωρών που διαμένουν στην Ελλάδα νόμιμα και αδιάλειπτα τουλάχιστον κατά τα τελευταία πέντε έτη και κατέχουν την προβλεπόμενη από το π.δ. 150/2006 (ΦΕΚ 160 Α') απόφαση χορήγησης ή ανανέωσης της άδειας διαμονής επί μακρόν διαμένοντος, καθώς και οι Πρωτοβάθμιες Συνεταιριστικές Οργανώσεις ή οι αναγνωρισμένες ομάδες παραγωγών που προβλέπονται από την παρ. 2 του άρθρου 2 του π.δ. 36/1986 (ΦΕΚ 12 Α') για τα μέλη τους.» 5. Μετά το στοιχείο 8 της περίπτωσης α' της παραγράφου (Γ) «Απαιτούμενα Δικαιολογητικά» του άρθρου 2 του π.δ. 51/2006, όπως ισχύει, προστίθεται στοιχείο 9, ως εξής: «9. Οι Έλληνες τσιγγάνοι POM επικυρωμένο αντίγραφο δελτίου αστυνομικής ταυτότητας και βεβαίωση εγγραφής στο δημοτολόγιο οργανισμού τοπικής αυτοδιοίκησης της χώρας.» Άρθρο 18 Θέματα Επιμελητηριακής Νομοθεσίας 1. Το δεύτερο εδάφιο της περίπτωσης ε' της παραγράφου 2 του άρθρου 2 του ν. 2081/1992, όπως ισχύει, αντικαθίσταται ως εξής: «Με αποφάσεις του Διοικητικού Συμβουλίου, οι οποίες υπόκεινται στην έγκριση του Υπουργού Ανάπτυξης, μπορούν να συνιστούν κεφαλαιουχικές εταιρείες ή να συμμετέχουν σε αυτές, η δραστηριότητα των οποίων εξυπηρετεί ειδικό σκοπό δημοσίου συμφέροντος και οι οποίες απολαμβάνουν όλων των ωφελειών εθνικής ή κοινοτικής χρηματοδότησης ή επιχορήγησης.» 2. Το πρώτο εδάφιο της παραγράφου 2 του άρθρου 3 του ν. 2081/1992, όπως ισχύει, αντικαθίσταται ως εξής: «2. Αμιγή Επιμελητήρια είναι τα Βιοτεχνικά, που διαθέτουν Τμήματα Βιοτεχνών και Υπηρεσιών, ως και τα Επαγγελματικά, που διαθέτουν Τμήματα Επαγγελματιών και Υπηρεσιών.» 3. Το πρώτο εδάφιο της παραγράφου 5 του άρθρου 4 του ν. 2081/1992, όπως ισχύει, αντικαθίσταται ως εξής: «5. Οδοιορικά έξοδα και ημερήσια

αποζημίωση: Τα οδοιοπορικά έξοδα και η ημερήσια αποζημίωση των μετακινούμενων μελών του διοικητικού συμβουλίου και της διοικητικής επιτροπής, ως και των μελών και των υπαλλήλων του επιμελητηρίου καθορίζονται με απόφαση του διοικητικού συμβουλίου του οικείου επιμελητηρίου, κατά παρέκκλιση των κειμένων διατάξεων.» 4. Τα δύο πρώτα εδάφια της παραγράφου 4 του άρθρου 5 του ν. 2081/1992, όπως ισχύουν, αντικαθίστανται ως εξής: «4. Η Διοικητική Επιτροπή: Η Διοικητική Επιτροπή αποτελείται από τον Πρόεδρο και οκτώ μέλη. Η ψηφοφορία για την ανάδειξη αυτών γίνεται το πρώτο τρίμηνο κάθε τέταρτου έτους και μετά τις επί μέρους επιμελητηρικές εκλογές. Ο πρόεδρος εκλέγεται με χωριστή ψηφοφορία μεταξύ των προέδρων των επιμελητηρίων. Τα λοιπά οκτώ μέλη εκλέγονται μεταξύ των τακτικών μελών της Γενικής Συνέλευσης. Κάθε επιμελητήριο προτείνει μία μόνο υποψηφιότητα για τη διοικητική επιτροπή της Κεντρικής Ένωσης. Κατ' εξαίρεση, το επιμελητήριο από το οποίο προέρχεται ο εκλεγείς πρόεδρος της διοικητικής επιτροπής μπορεί να είναι, με έναν εκπρόσωπο του, υποψήφιο για μία από τις λοιπές θέσεις της. Τα μέλη της Διοικητικής Επιτροπής, συγκαλούμενα από τον Πρόεδρο της, εκλέγουν, μεταξύ τους, τους Α', Β', Γ' και Δ' Αντιπροέδρους, τον Οικονομικό Επόπτη μετά του αναπληρωτή του και τον Γενικό Γραμματέα μετά του αναπληρωτή του.» Άρθρο 19 Άλλα θέματα Υπουργείου Ανάπτυξης 1. Η παράγραφος 3 του άρθρου 41 του ν. 3190/1955 (ΦΕΚ 91 Α), όπως ισχύει, αντικαθίσταται ως εξής: «3. Το εταιρικό κεφάλαιο δεν μπορεί σε καμία περίπτωση να μειωθεί κάτω των τεσσάρων χιλιάδων πεντακοσίων (4.500,00) ευρώ, ούτε τα εταιρικά μερίδια κάτω των τριάντα (30,00) ευρώ.» 2. α) Με απόφαση του Υπουργού Ανάπτυξης και σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 4 του ν. 3614/2007 (ΦΕΚ 267 Α), μετά από γνώμη του Διοικητικού Συμβουλίου του Κέντρου Ανανεώσιμων Πηγών και Εξοικονόμησης Ενέργειας του π.δ. 375/1987 (ΦΕΚ 167 Α) (ΚΑΓΠΕ), δύναται αυτό να εκτελεί καθήκοντα ενδιάμεσου φορέα διαχείρισης προγραμμάτων αρμοδιότητας του Υπουργείου Ανάπτυξης (ΥΠΑΝ), τα οποία αφορούν είτε σε έργα ανάπτυξης υποδομών από φορείς του δημόσιου τομέα είτε σε έργα χορήγησης κρατικής ενίσχυσης για εκτέλεση έργων για εξοικονόμηση ενέργειας (ΕΞΕ) ή για προώθηση των Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας (ΑΠΕ) ή Συμπαράγωγής Ηλεκτρισμού και Θερμότητας (ΣΗΘ) και εντάσσονται στον προγραμματισμό των έργων του Υπουργείου Ανάπτυξης, που χρηματοδοτούνται είτε με εθνικούς πόρους είτε μέσω συγχρηματοδοτούμενων από την Ευρωπαϊκή Ένωση προγραμμάτων. Στους αναφερόμενους ανωτέρω τομείς δεν συμπεριλαμβάνονται έργα ανάπτυξης υποδομών και χορήγησης κρατικών ενισχύσεων για την έρευνα, την τεχνολογική ανάπτυξη και την καινοτομία. β) Με απόφαση του Υπουργού Ανάπτυξης καθορίζονται οι ειδικότεροι όροι και διαδικασίες που αφορούν στην υλοποίηση των ως άνω προγραμμάτων, ιδίως ζητήματα σχετικά με τη σύσταση γνωμοδοτικής επιτροπής, μητρώου αξιολογητών, τη φύση του προγράμματος, τους δυνητικούς δικαιούχους, τη διαδικασία και τα κριτήρια

αξιολόγησης, τον τρόπο βαθμολόγησης τους, το ύψος της επιχορήγησης, τη διαδικασία ένταξης των έργων στο πρόγραμμα, τη διαδικασία ελέγχου του παραδοτέου έργου, τις προϋποθέσεις καταβολής της επιχορήγησης, τις υποχρεώσεις του ωφελούμενου, τις συνέπειες μη τήρησης των όρων και προϋποθέσεων του προγράμματος και κάθε αναγκαία λεπτομέρεια. γ) Η παρούσα διάταξη καταλαμβάνει και τυχόν πριν την ψήφιση του παρόντος νόμου εκδοθείσες αποφάσεις 5284 ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ (ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟ) Προκήρυξης προγραμμάτων του Υπουργού Ανάπτυξης με το ανωτέρω περιεχόμενο, στο πλαίσιο των οποίων το ΚΑΠΕ εκτελεί καθήκοντα ενδιάμεσου φορέα διαχείρισης. 3. α) Η περίπτωση β' της παραγράφου 1 του άρθρου 25 του ν. 1514/1985 (ΦΕΚ 13 Α'), όπως ισχύει, τροποποιείται ως εξής: «β) εκτός από όσα ορίζονται στο νόμο αυτόν για τα εθνικά κέντρα, ανεξάρτητα ινστιτούτα και ακαδημαϊκά κέντρα και ινστιτούτα, να καθορίζεται η φύση τους ως δημόσιας υπηρεσίας ή Ν.Π.Δ.Δ. ή Ν.Π.Ι.Δ., ο ειδικότερος σκοπός τους, τα όργανα διοίκησης αυτών, η διάρθρωση και οι αρμοδιότητες των υπηρεσιών αυτών ή και η δυνατότητα σύστασης των αναγκαίων υπηρεσιακών μονάδων μέσω του Εσωτερικού Κανονισμού του οικείου φορέα με έγκριση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Ανάπτυξης, τα της άσκησης εποπτείας επ' αυτών, που μπορεί να περιλαμβάνει τον οικονομικό, διοικητικό και διαχειριστικό έλεγχο και ιδίως την έγκριση των προγραμμάτων, των προϋπολογισμών και απολογισμών, ως και τα της αποτίμησης των αποτελεσμάτων των ερευνητικών προγραμμάτων, με δυνατότητα ανάθεσης αυτής σε ειδικούς επιστήμονες ημεδαπούς ή αλλοδαπούς, που η αμοιβή τους καθορίζεται με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Ανάπτυξης.» β) Στο άρθρο 4 του π.δ. 145/2003 (ΦΕΚ 121 Α), σχετικά με τη σύσταση και λειτουργία ερευνητικού κέντρου με την επωνυμία – «Αθηνά – Ερευνητικό Κέντρο Καινοτομίας στις Τεχνολογίες της Πληροφορίας, των Επικοινωνιών και της Γνώσης» και διακριτικό τίτλο «Αθηνά», όπως μετονομάστηκε με το άρθρο 9 παρ. 3 του ν. 3438/2006 (ΦΕΚ 33 Α), προστίθεται παράγραφος 3, ως εξής: «3. Με τον Εσωτερικό Κανονισμό του «Αθηνά», ο οποίος καταρτίζεται και εγκρίνεται σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 10 του παρόντος διατάγματος, δύναται να συνιστώνται νέες Υπηρεσιακές Μονάδες, επιπέδου Τμήματος ή Διεύθυνσης, υπαγόμενες στη Γενική Διεύθυνση του «Αθηνά», πέραν αυτών που προβλέπονται στην παράγραφο 2 του παρόντος άρθρου και να προσδιορίζονται οι αρμοδιότητες και η διάρθρωσή τους.» γ) Στο άρθρο 4 του π.δ. 9/2006 (ΦΕΚ 7 Α'), σχετικά με τη σύσταση νομικού προσώπου ιδιωτικού δικαίου με την επωνυμία «ΚΕΝΤΡΟ ΕΡΕΥΝΑΣ, ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ» (ΚΕΤΕΑΘ), προστίθεται περίπτωση στ', ως εξής: «στ. Με τον εσωτερικό κανονισμό του ΚΕΤΕΑΘ, ο οποίος καταρτίζεται και εγκρίνεται σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 15 του παρόντος, δύναται να ορίζεται η διάρθρωση της Κεντρικής Διεύθυνσης (Κ.Δ.) σε τμήματα ή και γραφεία και να προσδιορίζονται οι αρμοδιότητές τους.» δ) Το άρθρο 15 του

π.δ. 9/2006 αναδιατυπώνεται ως εξής: «Με εσωτερικό κανονισμό που καταρτίζεται από το ΚΕΤΕΑΘ μέσα σε δώδεκα (12) μήνες από την έναρξη λειτουργίας αυτού και εγκρίνεται από τον Υπουργό Ανάπτυξης, ρυθμίζονται τα θέματα αρμοδιοτήτων, καθηκόντων, ειδικοτήτων του πάσης φύσεως προσωπικού, η εσωτερική δομή και λειτουργία των ινστιτούτων και της Κ.Δ., η λειτουργία των συλλογικών οργάνων και κάθε αναγκαία λεπτομέρεια για την εύρυθμη και αποδοτική λειτουργία του ΚΕΤΕΑΘ και των ινστιτούτων του. Μέχρι την έκδοση του εσωτερικού κανονισμού, τα ανωτέρω θέματα αντιμετωπίζονται με αποφάσεις του Δ.Σ. του ΚΕΤΕΑΘ.» ε) Στο άρθρο 4 του π.δ. 77/2000 (ΦΕΚ 65 Α), σχετικά με τη σύσταση νομικού προσώπου ιδιωτικού δικαίου με την επωνυμία «Εθνικό Κέντρο Έρευνας και Τεχνο-λογικής Ανάπτυξης» (ΕΚΕΤΑ), προστίθεται περίπτωση η', ως εξής: «η. Με τον εσωτερικό κανονισμό του ΕΚΕΤΑ, ο οποίος καταρτίζεται και εγκρίνεται σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 16 του παρόντος, δύναται να ορίζεται η διάρθρωση της Κεντρικής Διεύθυνσης (Κ.Δ.) σε τμήματα ή και γραφεία και να προσδιορίζονται οι αρμοδιότητές τους.» στ) Το άρθρο 16 του π.δ. 77/2000 αναδιατυπώνεται ως εξής: «Με εσωτερικό κανονισμό που καταρτίζεται από το ΕΚΕ-ΤΑ μέσα σε έξι (6) μήνες από την έναρξη λειτουργίας αυτού και εγκρίνεται από τον Υπουργό Ανάπτυξης, ρυθμίζονται τα θέματα αρμοδιοτήτων, καθηκόντων, ειδικοτήτων του κάθε φύσης προσωπικού, η εσωτερική δομή και λειτουργία των ινστιτούτων και της Κ.Δ., τα της λειτουργίας των συλλογικών οργάνων, ως και κάθε λεπτομέρεια που είναι αναγκαία για την εύρυθμη και αποδοτική λειτουργία του ΕΚΕΤΑ και των Ινστιτούτων του, κατ' εφαρμογή των εξουσιοδοτικών διατάξεων του άρθρου 25 παρ. 2 του ν. 1514/1985. Μέχρι την έκδοση του εσωτερικού κανονισμού, προβλήματα που δεν μπορούν να επιλυθούν από τους κανόνες που ίσχυαν στα ενοποιηθέντα Ινστιτούτα, πριν από τη δημοσίευση του παρόντος, ρυθμίζονται με αποφάσεις του Δ.Σ. του ΕΚΕΤΑ.» 4. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Ανάπτυξης η συσταθείσα με το ν. 2687/1999 (ΦΕΚ 39 Α') Ανώνυμη Εταιρεία «Ελληνικές Εκθέσεις HELEXPO Α.Ε.» δύναται, κατ' εξαίρεση, να επιχορηγείται από το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων, για τη δημιουργία μόνιμου εκθεσιακού χώρου στο Τεχνολογικό Πολιτιστικό Πάρκο Λαυρίου, το οποίο θα αποτελέσει κοινό τόπο αναφοράς, πληροφόρησης, ενημέρωσης, επαγγελματικών και ερευνητικών επαφών μεταξύ επιχειρήσεων, φορέων και του επενδυτικού κοινού, με στόχο τη δημιουργία του πρότυπου Σπιτιού των Νέων Ενεργειακών Τεχνολογιών. Με την απόφαση ορίζονται το ύψος της επιχορήγησης, η διαδικασία ελέγχου και κάθε αναγκαία λεπτομέρεια. Οι αναγκαίες για την υποστήριξη των ενεργειών υλοποίησης του ανωτέρω έργου συμβάσεις με τρίτους συνάπτονται και οι σχετικές δράσεις εκτελούνται σύμφωνα με τις διέπουσες την ανωτέρω εταιρεία γενικές ή ειδικές διατάξεις, καθώς και τις σχετικές διατάξεις περί δημοσίων επενδύσεων. 5. Το πρώτο εδάφιο του άρθρου 35 του ν. 3734/2009 (ΦΕΚ 8 Α') αντικαθίσταται ως εξής: «Με κοινή απόφαση των Υπουργών

Εσωτερικών, Οι- κονομίας και Οικονομικών και Ανάπτυξης μπορεί να συνιστάται Επιτροπή αποτελούμενη από τον Νομάρχη του Νομαρχιακού Διαμερίσματος Εβρου, τον Δήμαρχο Αλεξανδρούπολης και από εκπροσώπους της Περιφε- ρειακής Διοίκησης, των ΟΤΑ α' και β' βαθμού, καθώς και των επαγγελματικών και λοιπών φορέων του ίδι- ου Νομαρχιακού Διαμερίσματος σε σχέση με το έργο «Αγωγός πετρελαίου Μπουργκάς – Αλεξανδρούπολη» κατ' εφαρμογή της Τριμερούς Συμφωνίας που κυρώθηκε με το ν. 3558/2007 (ΦΕΚ 101 Α). Για τη συγκρότηση της Επιτροπής εκδίδεται σχετική απόφαση του Νομάρχη.» ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ (ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟ) 5285 6.α) Τα συνημμένα στον παρόντα νόμο: i) το από 8.2.2005 κτηματολογικό διάγραμμα, πινακίδες 1 έως 13 και ο από 8.2.2005 αντίστοιχος κτηματολογικός πίνακας, που συντάξε ο κτηματογράφος μηχανικός του Δημο- σίου Αν. Τάσιος και θεωρήθηκαν από τον Διευθυντή Τεχνικών Υπηρεσιών της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Τρικάλων Νικ. Λέγκα και ii) τα υπ' αριθμ. 1401-ΣΜΕΛ-016-027/26.2.2007/1 η Αναθεώρηση 31.7.2007 και 1401-ΣΜΕΛ-016-030/9.8.2007 τοπογραφικά διαγράμματα, τα οποία συντάξε η Διεύθυνση Ανάπτυξης Υδροηλεκτρικών Έρ- γων (ΔΑΥΕ) της ΔΕΗ Α.Ε. και αναφέρονται στα άρθρα 16 και 17 του ν. 3734/2009 σχετικά με την αναγκαστική απαλλοτρίωση των εκεί οριζόμενων περιοχών που βρί- σκονται στη διοικητική περιφέρεια του Δήμου Πινδέων και δημοσιεύονται σε σμίκρυνση στον παρόντα νόμο, αποτελούν το παράρτημα Α' του ν. 3734/2009, όπως ορίζεται στις διατάξεις του νόμου αυτού. β) Οι προθεσμίες που αναφέρονται στο στοιχείο γ' της παραγράφου 1 και στην παράγραφο 2 του άρθρου 19 του ν. 3734/2009, καθώς και η προθεσμία που ανα- φέρεται στην παράγραφο 2 του άρθρου 22 του ίδιου αυτού νόμου παρατείνονται από τη λήξη τους μέχρι 30 Σεπτεμβρίου 2009. γ) Αν ο εκπρόσωπος της Τοπικής Αυτοδιοίκησης στην επιτροπή της παραγράφου 2 του άρθρου 23 του ν. 3734/2009 δεν υποδειχθεί από τον οικείο ΟΤΑ εντός δέκα ημερών από τη δημοσίευση του παρόντος, αυτός υποδεικνύεται από το Διοικητικό Συμβούλιο της ΤΕΔΚ του οικείου νομού. 7. Η παράγραφος 7 του άρθρου 27Α του ν. 3734/2009 τροποποιείται ως εξής: «7. Οι άδειες παραγωγής ή αποφάσεις εξαιρέσης για την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας από φωτοβολταϊ- κούς σταθμούς δεν επιτρέπεται να μεταβιβασθούν πριν την έναρξη λειτουργίας των σταθμών. Κατ' εξαίρεση επιτρέπεται η μεταβίβαση, εφόσον το εταιρικό κεφά- λαιο της εταιρείας προς την οποία γίνεται η μεταβί- βαση κατέχεται εξ ολοκλήρου από τη μεταβιβάζουσα εταιρεία. Οι διατάξεις των προηγούμενων εδαφίων δεν καταλαμβάνουν εκκρεμείς κατά το χρόνο δημοσίευσης του νόμου αιτήσεις για μεταβίβαση ενώπιον της ΡΑΕ, καθώς και αιτήσεις για τις οποίες έχει γνωμοδοτήσει θετικά η ΡΑΕ, χωρίς ωστόσο να έχει εκδοθεί επ' αυτών απόφαση του Υπουργού Ανάπτυξης.» 8. Στο δεύτερο εδάφιο της παραγράφου 1 του άρθρου 15 του ν. 802/1978 (ΦΕΚ 121 Α'), όπως ισχύει, μετά τις λέξεις «...να ανακοινώνουν προς το κοινό, εκπτώσεις» διαγράφονται οι λέξεις «ή προσφορές». Άρθρο 20 Παράταση

αναστολής είσπραξης οφειλόμενων ασφαλιστικών εισφορών και ρύθμισης οφειλών 1. α) Η προβλεπόμενη από τις διατάξεις του άρθρου 9 του ν. 3551/2007 (ΦΕΚ 76 Α') αναστολή καταβολής των πάσης φύσεως ασφαλιστικών εισφορών, που οφείλονται στο ΙΚΑ-ΕΤΑΜ και στους λοιπούς ασφαλιστικούς φορείς αρμοδιότητας του Υπουργείου Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας από τις επιχειρήσεις του άρθρου 1 του νόμου αυτού, καθώς και η αναστολή λήψης αναγκαστικών μέτρων, παρατείνεται για δύο (2) ακόμη έτη και χορηγείται στις επιχειρήσεις αυτές από το ΙΚΑ-ΕΤΑΜ αποδεικτικό ασφαλιστικής ενημερότητας, κατά παρέκκλιση των σχετικών διατάξεων της κείμενης νομοθεσίας. β) Η κατά την προηγούμενη περίπτωση α' αναστολή ισχύει μέχρι την 31η Δεκεμβρίου 2010, υπό τον όρο ότι οι επιχειρήσεις κατέβαλαν εμπρόθεσμα τις τρέχουσες μηνιαίες ασφαλιστικές εισφορές κατά το χρονικό διάστημα από 1ης Απριλίου 2007 μέχρι και την 31η Δεκεμβρίου 2008, και θα συνεχίζουν και κατά το χρονικό διάστημα από 1ης Ιανουαρίου 2009 μέχρι και την 31η Δεκεμβρίου 2010 να καταβάλλουν εμπρόθεσμα αυτές. γ) Οι διατάξεις των προηγούμενων παραγράφων έχουν ανάλογη εφαρμογή και με τις ίδιες προϋποθέσεις και στις επιχειρήσεις εκείνες, που αν και είχαν ρυθμίσει τις οφειλόμενες ασφαλιστικές εισφορές, σύμφωνα με τις διατάξεις της παραγράφου 2 του άρθρου 8 του ν. 3232/ 2004, κατ' εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 9 του ν. 3551/2007, συνέχισαν από 1.4.2007 μέχρι 31.12.2008 να καταβάλλουν εμπρόθεσμα στο ΙΚΑ-ΕΤΑΜ και στους λοιπούς ασφαλιστικούς φορείς αρμοδιότητας του Υπουργείου Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας μόνο τις τρέχουσες μηνιαίες ασφαλιστικές εισφορές. 2. Στις επιχειρήσεις του άρθρου 1 του ν. 3551/2007, παρέχεται η δυνατότητα ρύθμισης των πάσης φύσεως οφειλόμενων ασφαλιστικών εισφορών στα πλαίσια των ανωτέρω διατάξεων του ν. 3232/2004 και εντός χρονικού διαστήματος τριών (3) μηνών από τη θέση σε ισχύ των διατάξεων του παρόντος άρθρου, χωρίς προκαταβολή και πρόσθετα τέλη. Η καταβολή των δόσεων, που θα προκύψουν από τη ρύθμιση και οι οποίες δεν μπορούν να υπερβούν τις 96, αρχίζει αμέσως μετά τη λήξη του χρόνου της παράτασης που χορηγείται με τις διατάξεις του παρόντος άρθρου και υπό την προϋπόθεση ότι οι εταιρείες θα καταβάλλουν στο ΙΚΑ-ΕΤΑΜ και στους ανωτέρω ασφαλιστικούς φορείς τις τρέχουσες μηνιαίες ασφαλιστικές εισφορές. Οι διατάξεις του άρθρου αυτού έχουν αναδρομική ισχύ από 1ης Ιανουαρίου 2009. Άρθρο 21 Ο ορισμός 17 «Αλλα Ανανεώσιμα Καύσιμα» του άρθρου 3 του ν. 3054/2002 αντικαθίσταται ως εξής: «17. Αλλα Ανανεώσιμα Καύσιμα: Τα Ανανεώσιμα Καύσιμα εκτός των Βιοκαυσίμων, που προέρχονται από ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, όπως αυτές ορίζονται στο άρθρο 2 της Οδηγίας 2001/77/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 27ης Σεπτεμβρίου 2001 για την προαγωγή της ηλεκτρικής ενέργειας που παράγεται από ανανεώσιμες πηγές στην εσωτερική αγορά ηλεκτρικής ενέργειας (ΕΕΕΚ L.283), και χρησιμοποιοούνται στις μεταφορές». Άρθρο 22 Το άρθρο 15Α του ν. 3054/2002 αντικαθίσταται ως εξής: «Άρθρο 15Α Βιοκαύσιμα και

Αλλα Ανανεώσιμα Καύσιμα 1. Τα Βιοκαύσιμα και τα Αλλα Ανανεώσιμα Καύσιμα, όπως αυτά ορίζονται στο άρθρο 3 του ν. 3054/2002, μπορούν να διατίθενται είτε αυτούσια είτε σε μίγμα με προϊόντα διύλισης του αργού πετρελαίου, εφόσον πληρούν τις τεχνικές προδιαγραφές που καθορίζονται με αποφάσεις του Ανώτατου Χημικού Συμβουλίου (ΑΧΣ), σύμφωνα με το εδάφιο δ' της παραγράφου 8 του άρθρου 6 του ν. 4328/1929 (ΦΕΚ 272 Α). Επιτρέπεται η διάθεση μιγμάτων βιοκαυσίμων με προϊόντα διύλισης 5286 ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ (ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟ) του αργού πετρελαίου με περιεκτικότητα σε βιοκαύσιμα πέραν του ορίου που καθορίζεται στις αποφάσεις του ΑΧΣ, εφόσον οι λοιπές προδιαγραφές των μιγμάτων αυτών βρίσκονται εντός των ορίων των προδιαγραφών, όπως καθορίζονται στις ισχύουσες αποφάσεις του ΑΧΣ για το βιοκαύσιμο ή άλλο ανανεώσιμο καύσιμο και το προϊόν διύλισης αργού πετρελαίου. 2. Η ανάμειξη των αυτούσιων Βιοκαυσίμων ή Άλλων Ανανεώσιμων Καυσίμων με τα αντίστοιχα συμβατά προϊόντα διύλισης του αργού πετρελαίου πραγματοποιείται με ευθύνη των κατόχων Αδειας Διύλισης ή Αδειας Εμπορίας κατηγορίας Α, στις εγκαταστάσεις τους. 3. Οι κάτοχοι Αδειας Λιανικής Εμπορίας και Αδειας Διάθεσης Βιοκαυσίμων υποχρεούνται να αναρτούν ειδική σήμανση στα σημεία πώλησης των: α) αυτούσιων Βιοκαυσίμων ή Άλλων Ανανεώσιμων Καυσίμων, β) Βιοντίζελ αναμεμιγμένου με πετρέλαιο κίνησης σε ποσοστό που υπερβαίνει το όριο που καθορίζεται στις εκάστοτε σχετικές αποφάσεις του ΑΧΣ για τις προδιαγραφές του πετρελαίου κίνησης, γ) Βιοαιθανόλης αναμεμιγμένης με βενζίνη σε ποσοστό που υπερβαίνει το όριο που καθορίζεται στις εκάστοτε σχετικές αποφάσεις του ΑΧΣ για τις προδιαγραφές της βενζίνης. Τα χαρακτηριστικά της ειδικής σήμανσης καθορίζονται με απόφαση του Υπουργού Ανάπτυξης. 4. α) Με κοινή απόφαση των Υπουργών Ανάπτυξης και Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, που εκδίδεται κάθε έτος πριν την 15η Απριλίου, καθορίζεται η προς κατανομή ετήσια ποσότητα αυτούσιου βιοντίζελ για το επόμενο έτος (περίοδος 1ης Ιουλίου τρέχοντος έτους – 30ής Ιουνίου επόμενου έτους). Για τον υπολογισμό της ποσότητας αυτής λαμβάνονται υπόψη: i) το μέγιστο όριο ανάμειξης για το πετρέλαιο κίνησης, όπως αυτό καθορίζεται στις εκάστοτε σχετικές αποφάσεις του ΑΧΣ και ii) η εκτίμηση κατανάλωσης πετρελαίου κίνησης για το επόμενο έτος. Με την ίδια απόφαση πραγματοποιείται η σχετική πρόσκληση εκδήλωσης ενδιαφέροντος για συμμετοχή στην κατανομή, καθορίζονται τα δικαιολογητικά που συνοδεύουν τις αιτήσεις συμμετοχής, συγκροτείται η Επιτροπή αξιολόγησης και ελέγχου και ρυθμίζεται κάθε αναγκαία λεπτομέρεια. β) Η Επιτροπή αξιολόγησης και ελέγχου, η οποία αποτελείται από δύο εκπροσώπους από τα Υπουργεία Ανάπτυξης και Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων και έναν εκπρόσωπο του Υπουργείου Οικονομίας και Οικονομικών, προβαίνει στον έλεγχο της τυπικής πληρότητας των αιτήσεων συμμετοχής και, στη συνέχεια, στην αξιολόγηση όσων προκρίνονται στο επόμενο στάδιο της κατανομής, βάσει των στοιχείων των παραγράφων 5 και 6 του παρόντος άρθρου, και συντάσσει

σχετικό πρακτικό με τις κατανεμόμενες ανά εταιρεία ποσότητες. γ) Απαραίτητη προϋπόθεση για τη συμμετοχή στην κατανομή είναι: i) είτε η κατοχή άδειας λειτουργίας για Μονάδα Παραγωγής Βιοντίζελ εγκατεστημένη σε κράτος-μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή, σε περίπτωση μονάδων παραγωγής που προβλέπεται να λειτουργήσουν εντός του επόμενου έτους (περίοδος Ιουλίου-Ιουνίου), η κατοχή άδειας εγκατάστασης ή, σε περίπτωση εξαίρεσης από την υποχρέωση λήψης άδειας εγκατάστασης, η κατοχή σχετικής απόφασης έγκρισης περιβαλλοντικών όρων, είτε η προσκόμιση συμβάσεων αγοράς αυτούσιου βιοντίζελ για το επόμενο έτος (περίοδος Ιουλίου-Ιουνίου) από μονάδες παραγωγής αυτούσιου βιοντίζελ εγκατεστημένες σε άλλο κράτος-μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και ii) η ύπαρξη και διαθεσιμότητα των απαιτούμενων αποθηκευτικών χώρων εντός της ελληνικής επικράτειας για το αυτούσιο βιοντίζελ, η ελάχιστη χωρητικότητα των οποίων δεν μπορεί να είναι μικρότερη από 100 κυβικά μέτρα ανά εγκατάσταση. δ) Ειδικά για την κατανομή του έτους 2009 η ως άνω αναφερόμενη απόφαση εκδίδεται εντός δεκαπέντε (15) εργάσιμων ημερών από τη δημοσίευση του παρόντος. 5. Για την κατανομή της ετήσιας ποσότητας αυτούσιου βιοντίζελ της προηγούμενης παραγράφου μεταξύ των δικαιούχων, λαμβάνονται υπόψη τα ακόλουθα κριτήρια: α1) οι υφιστάμενες συμβάσεις προμήθειας πρώτων υλών, θεωρημένες από τις οικείες Διευθύνσεις Αγροτικής Ανάπτυξης των Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων, για την παραγωγή αυτούσιου βιοντίζελ σε μονάδα παραγωγής εντός της ελληνικής επικράτειας, προερχόμενες από ελληνικές ενεργειακές καλλιέργειες, όπως ορίζεται στο Κεφάλαιο 8 του Κανονισμού 1973/2004 της Επιτροπής της 29ης Οκτωβρίου 2004 (ΕΕ-ΕΚ L 345 της 20ής Νοεμβρίου 2004), α2) τιμολόγια αγοράς ή/και λογιστικά στοιχεία προμήθειας βαμβακόσπορου ή/και βαμβακελαίου, α3) τα τιμολόγια προμήθειας πρώτων υλών, προερχόμενων από χρησιμοποιημένα φυτικά έλαια, τηγανέλαια και ζωικά λίπη ελληνικής προέλευσης, κατάλληλα για την παραγωγή βιοντίζελ. β) Η δυναμικότητα της Μονάδας Παραγωγής Βιοντίζελ εγκατεστημένης σε κράτος-μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή οι συμβάσεις εισαγωγής αυτούσιου βιοντίζελ από μονάδες παραγωγής βιοντίζελ εγκατεστημένες σε άλλο κράτος-μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης. γ) Η ύπαρξη Πιστοποιητικού ή η σύμβαση ανάθεσης για τη λήψη ISO σειράς 9000 σχετικά με την παραγωγή ή/και διάθεση αυτούσιου βιοντίζελ. δ) Το προσφερόμενο, από την αιτούσα εταιρεία, μέγιστο υπερτίμημα (premium), το οποίο αντιστοιχεί στο συνολικό κόστος παραγωγής και στο περιθώριο κέρδους, καθοριζόμενο ως €χιλιόλιτρο επιπλέον της τιμής βάσης. Ως τιμή βάσης, υπολογίζεται ο μέσος όρος σε €χιλιόλιτρο, της τιμής «Reuters Biodiesel ex Works» (υπό τη στήλη FAME2 GERMANY) και της χαμηλής τιμής του «Biodiesel» για τη χειμερινή περίοδο ή του «FAME0» για την καλοκαιρινή περίοδο (υπό τη στήλη Barges FOB Rotterdam) του PLATT's European Marketscan. Η τιμή βάσης υπολογίζεται ανά ημερολογιακό δεκαπενθήμερο, για τις παραδόσεις αυτών των ημερών, στην ισοτιμία \$/€

της ΕΚΤ για το ίδιο διάστημα, με πυκνότητα για την μετατροπή του βιοντίζελ ίση με 0,88 κιλό/λίτρο. Το προσφερόμενο μέγιστο υπερτίμημα (premium) είναι δεσμευτικό για την εταιρεία καθ' όλη τη διάρκεια του έτους και για όλη την αιτούμενη ποσότητα αυτούσιου βιοντίζελ. ε) Οι υφιστάμενες συμβάσεις συνεργασίας με ερευνητικά ιδρύματα και φορείς ή οι συμβάσεις συμμετοχής σε ερευνητικά προγράμματα, εντός της Ε.Ε., για θέματα σχετικά με τα βιοκαύσιμα και τη βιομάζα. στ) Το σύνολο των παραδόσεων αυτούσιου βιοντίζελ, σε χιλιόλιτρα, για τις κατανομές των δύο προηγούμενων ετών. ζ) Ο δείκτης συνέπειας των παραδόσεων, που αφορά την κατανομή του προηγούμενου έτους, στα διωλιστήρια. *01001050107090104*6. Η αξιολόγηση των κριτηρίων της παραγράφου 5 του παρόντος άρθρου συντελείται από την Επιτροπή αξιολόγησης της παραγράφου 4, σύμφωνα με τον ακόλουθο τύπο:
$$K_i = \{ [0,25 * E\Lambda 1i / (\Sigma \text{όλο } E\Lambda 1i)] + [0,05 * E\Lambda 2i / (\Sigma \text{όλο } E\Lambda 2i)] + [0,075 * E\Lambda 3i / (\Sigma \text{όλο } E\Lambda 3i)] + [0,20 * A_i / (\Sigma \text{όλο } A_i)] + [0,05 * I_i / (\Sigma \text{όλο } I_i)] + [0,10 * T_i / (\Sigma \text{όλο } T_i)] + [0,05 * E_i / (\Sigma \text{όλο } E_i)] + [0,15 * \Pi_i / (\Sigma \text{όλο } \Pi_i)] + [0,075 * \Pi K_i / (\Sigma \text{όλο } \Pi K_i)] \} * \text{ποσότητα βιοντίζελ προς κατανομή, όπου: } i = \text{η εξεταζόμενη εταιρεία } K_i = \text{κατανευόμενη ποσότητα αυτούσιου βιοντίζελ έτους, σε χιλιόλιτρα } E\Lambda 1i = \text{χιλιόλιτρα αυτούσιου βιοντίζελ, παραγόμενα από α1) συμβολαιοποιημένες ελληνικές ενεργειακές καλλιέργειες, θεωρώντας ότι παράγονται 0,10 χιλιόλιτρα βιοντίζελ ανά στρέμμα ενεργειακής καλλιέργειας } E\Lambda 2i = \text{χιλιόλιτρα αυτούσιου βιοντίζελ, παραγόμενα από α2) τιμολόγια αγοράς βαμβακόσπορου ελληνικής προέλευσης θεωρώντας ότι παράγονται 0,14 χιλιόλιτρα ανά τόνο ή/και τιμολόγια αγοράς βαμβακελαίου ελληνικής προέλευσης θεωρώντας ότι παράγονται 0,95 χιλιόλιτρα βιοντίζελ ανά μετρικό τόνο } E\Lambda 3i = \text{χιλιόλιτρα αυτούσιου βιοντίζελ, παραγόμενα από α3) χρησιμοποιημένα φυτικά έλαια, τηγανέλαια και ζωικά λίπη, ελληνικής προέλευσης, κατάλληλων για παραγωγή βιοντίζελ, θεωρώντας ότι παράγονται 0,95 χιλιόλιτρα βιοντίζελ ανά μετρικό τόνο πρώτης ύλης } A_i = \text{συνολική αιτούμενη ποσότητα αυτούσιου βιοντίζελ, σε χιλιόλιτρα, η οποία δεν μπορεί να υπερβαίνει την κατά το σημείο 5β ετήσια δυναμικότητα της μονάδας για μονάδες εγκατεστημένες στην ελληνική επικράτεια και το 1/4 της δυναμικότητας για μονάδες εγκατεστημένες σε άλλο κράτος-μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Στην περίπτωση συμβάσεων αυτούσιου βιοντίζελ από μονάδες παραγωγής εγκατεστημένες σε άλλο κράτος-μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης η ως άνω ποσότητα δεν μπορεί να υπερβαίνει το 1/4 της ετήσιας δυναμικότητας της μονάδας παραγωγής και την ποσότητα της σύμβασης. Σε κάθε περίπτωση η αιτούμενη ποσότητα δεν μπορεί να υπερβαίνει την προς κατανομή ποσότητα } I_i = \text{δείκτης, υπολογιζόμενος βάσει των υποβληθέντων κατά το σημείο 5γ δικαιολογητικών, ίσος με 1 για ύπαρξη πιστοποιητικού ISO σειράς 9000, ή 0 για απουσία } T_i = \text{δείκτης υπολογιζόμενος βάσει των υποβληθέντων κατά το σημείο 5δ δικαιολογητικών ίσος με 1 όταν το προσφερόμενο υπερτίμημα υπερβαίνει έως και 10% το χαμηλότερο προσφερθέν ή 0 για υπέρβαση άνω του 10\% } E_i = \text{δείκτης, υπολογιζόμενος$$

βάσει των υποβληθέντων κατά το σημείο 5ε δικαιολογητικών, ίσος με 1 για διαπίστωση ερευνητικής δραστηριότητας, ή 0 για απουσία Πi = σύνολο παραδόσεων αυτούσιου βιοντίζελ, σε χιλιόλιτρα, για τα 2 προηγούμενα έτη με βάση τα σχετικά στοιχεία του Υπουργείου Οικονομίας και Οικονομικών ΠKi = δείκτης, υπολογιζόμενος βάσει της συνέπειας παραδόσεων για το προηγούμενο έτος, στα διυλιστήρια, ίσος με 1 για απόκλιση συνολικών παραδόσεων έως και 2% επί της συνολικής ποσότητας κατανομής ή 0,5 για απόκλιση συνολικών παραδόσεων από 2% έως και 5% επί της συνολικής ποσότητας κατανομής, ή 0 για απόκλιση μεγαλύτερη από 5%. Σε περίπτωση που οι παραγόμενες ποσότητες αυτούσιου βιοντίζελ προερχόμενες από συμβάσεις ενεργειακών καλλιεργειών υπερβαίνουν την ποσότητα που αντιστοιχεί στο συντελεστή βαρύτητας του ΕΛ1i, αυτές κατανομούνται στο σύνολο τους στους αιτούντες και αναπροσαρμόζονται αναλογικά οι συντελεστές βαρύτητας των λοιπών κριτηρίων. Σε περίπτωση που για κάποιο από τα παραπάνω κριτήρια δεν υποβληθούν σχετικά δικαιολογητικά από κανέναν από τους αιτούντες, η βαρύτητα του κριτηρίου κατανέμεται αναλογικά στα λοιπά κριτήρια. Ειδικά για το έτος 2009 για την κατανομή δεν λαμβάνεται υπόψη το υπό δ' κριτήριο της παρ. 5 (Ti – προσφερόμενο μέγιστο υπερτίμημα) και ο συντελεστής βαρύτητας του στον τύπο προσμετράται στο υπό α1' κριτήριο της παραγράφου 5 (ΕΛ1i – ελληνικές ενεργειακές καλλιέργειες). 7. Με κοινή υπουργική απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών, Ανάπτυξης και Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, που εκδίδεται κάθε έτος, μέχρι την 1η Ιουνίου, εγκρίνεται η κατανομή της ετήσιας ποσότητας αυτούσιου βιοντίζελ της παραγράφου 4 για το επόμενο έτος (περίοδος 1 ης Ιουλίου τρέχοντος έτους – 30ής Ιουνίου επόμενου έτους), καθώς και το μηνιαίο δεσμευτικό χρονοδιάγραμμα, ανά δικαιούχο. Με την ίδια κ.α καθορίζονται ειδικότερα θέματα, ιδίως οι εγγυήσεις και τα πρόσθετα δικαιολογητικά συμμετοχής που οφείλουν να προσκομίσουν οι δικαιούχοι, καθώς και οι σχετικές προθεσμίες για την υποβολή τους. Οι δικαιούχοι της κατανομής αναλαμβάνουν την υποχρέωση να διαθέτουν εντός της Ελληνικής Επικράτειας, από την 1η Ιουλίου κάθε έτους και μέχρι την 30ή Ιουνίου του επόμενου, τις κατανεμόμενες σε αυτούς συνολικές ετήσιες ποσότητες αυτούσιου βιοντίζελ, σύμφωνα με την κοινή υπουργική απόφαση έγκρισης κατανομής της παραγράφου αυτής. Ειδικότερες υποχρεώσεις των προσώπων της παραγράφου αυτής, καθώς και ο έλεγχος τήρησης των υποχρεώσεων τους, καθορίζονται με την ίδια κ.α έγκρισης κατανομής. Ποσότητες αυτούσιου βιοντίζελ που προκύπτουν κατόπιν της επιβολής των διοικητικών κυρώσεων της παραγράφου 9 του παρόντος άρθρου ανακατανέμονται συμπληρωματικά και αναλογικά μεταξύ των υπολοίπων δικαιούχων κατανομής, εφόσον δεν τους έχουν επιβληθεί διοικητικές κυρώσεις. Ειδικά για το έτος 2009: α) η κοινή υπουργική απόφαση έγκρισης κατανομής εκδίδεται εντός δύο (2) μηνών από την έκδοση της απόφασης της παραγράφου 4, β) με κοινή υπουργική απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών, Ανάπτυξης και Αγροτικής

Ανάπτυξης και Τροφίμων είναι δυνατή η κατανομή τμήματος της ετήσιας ποσότητας αυτούσιου βιοντίζελ αναλογικά στους δικαιούχους κατανομής του προηγούμενου έτους, με ισχύ μέχρι την έκδοση της κοινής υπουργικής απόφασης έγκρισης κατανομής. Το τμήμα της ποσότητας αυτούσιου βιοντίζελ που κατανέμεται κατά το προηγούμενο εδάφιο και αφορά σε μήνες από τον Ιούλιο και πέρα θα συνυπολογισθεί στην ετήσια κατανομή, γ) ποσότητες αυτούσιου βιοντίζελ που θα έχουν απορροφηθεί πριν την έκδοση της κυα του ανωτέρω εδαφίου α', περί των εκείνων της παραγράφου 3 του άρθρου 34 του ν. 3734/2009 (ΦΕΚ 8 Α), συμπεριλαμβάνονται στην ετήσια κατανομή 2009-2010. ΦΕΚ 105 ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ (ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟ) 52875288 ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ (ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟ) Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών, Ανάπτυξης και Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, είναι δυνατή η κατανομή επιπλέον ποσοτήτων αυτούσιου βιοντίζελ, αναλογικά στους δικαιούχους, εφόσον στη διάρκεια του έτους αυξηθεί το μέγιστο όριο ανάμειξης που προβλέπουν οι σχετικές προδιαγραφές για το πετρέλαιο κίνησης. Με ίδια κοινή υπουργική απόφαση είναι δυνατή η τροποποίηση της κοινής υπουργικής απόφασης κατανομής, με αύξηση ή μείωση της συνολικής ποσότητας αυτούσιου βιοντίζελ, εφόσον αυτό δικαιολογείται από σημαντική απόκλιση της κατανάλωσης πετρελαίου κίνησης ως προς τις σχετικές προβλέψεις της παραγράφου 4, η οποία παρατηρείται για εύλογο χρονικό διάστημα και τεκμηριώνεται από στοιχεία του Υπουργείου Οικονομίας και Οικονομικών. Στην περίπτωση αυτή, αυξάνεται ή μειώνεται αναλογικά η ποσότητα ανά δικαιούχο. 8. Οι ποσότητες αυτούσιου βιοντίζελ που καθορίζονται σύμφωνα με την προηγούμενη παράγραφο, οι οποίες προσφέρονται από τους δικαιούχους της κατανομής και προορίζονται για ανάμειξη με πετρέλαιο κίνησης, παραλαμβάνονται υποχρεωτικά, αναμειγνύονται και διατίθενται στην Ελληνική Επικράτεια από: α) κατόχους άδειας διύλισης, β) κατόχους άδειας εμπορίας κατηγορίας Α', εφόσον αυτοί πραγματοποιούν εισαγωγές πετρελαίου κίνησης. Οι τελευταίοι υποχρεούνται να προμηθεύονται ποσότητα αυτούσιου βιοντίζελ από δικαιούχους κατανομής που αντιστοιχεί σε ίδιο ποσοστό ανάμειξης με αυτό που χρησιμοποιήθηκε για τον υπολογισμό της ποσότητας που απορροφούν οι κάτοχοι άδειας διύλισης. Ειδικότερες υποχρεώσεις των προσώπων της παραγράφου αυτής, καθώς και ο έλεγχος τήρησης των υποχρεώσεών τους, καθορίζονται με την κοινή υπουργική απόφαση έγκρισης κατανομής της παραγράφου 7. Οι κάτοχοι των ανωτέρω αδειών υποχρεούνται να διαθέτουν τις ποσότητες αυτούσιου βιοντίζελ που παραλαμβάνουν, κατά τα ανωτέρω, σε κατόχους άδειας εμπορίας κατηγορίας Α' και άδειας λιανικής εμπορίας που αναφέρονται στην παράγραφο 3α του άρθρου 7 και σε Προμηθευτικούς Συνεταιρισμούς ή Κοινοπραξίες αυτών, οι οποίοι υποχρεούνται να παραλαμβάνουν και να διαθέτουν εντός της Ελληνικής Επικράτειας τις ποσότητες αυτές, εφόσον τους παραδίδονται σε μείγμα μέχρι το όριο που καθορίζεται στις εκάστοτε σχετικές αποφάσεις του ΑΧΣ για τις

προδιαγραφές του πετρε- λαιού κίνησης. Με απόφαση του Υπουργού Ανάπτυξης μπορούν να συγκροτούνται μικτά κλιμάκια για τη διενέργεια ελέγ- χων στους δικαιούχους και υπόχρεους της κατανομής αυτούσιου βιοντίζελ και καθορίζεται κάθε αναγκαία λεπτομέρεια. 9. Στους δικαιούχους της παραγράφου 7 και στους υπόχρεους της παραγράφου 8, οι οποίοι δεν τηρούν τους όρους και τις προϋποθέσεις που ορίζονται στο παρόν άρθρο, επιβάλλονται οι διοικητικές κυρώσεις του άρθρου 17 του παρόντος νόμου. Στους δικαιούχους της παραγράφου 7 του παρόντος άρθρου με απόφαση του Υπουργού Ανάπτυξης δύναται να επιβληθούν, ανάλογα με τη σοβαρότητα της παράβα- σης και την υποτροπή τους και οι ακόλουθες κυρώσεις: α) Μερική ή ολική κατάπτωση της εγγυητικής επιστολής της παραγράφου 7, β) μερική ή ολική ανάκληση της έγκρισης κατανομής του οικείου έτους, γ) απαγόρευση συμμετοχής σε μελλοντικές διαδικασίες κατανομής, δ) προσωρινή ή οριστική ανάκληση της χορηγηθείσας άδειας διάθεσης βιοκαυσίμων. 10. Κατά τη χρονική περίοδο 2010 – 2016 διατίθεται ως καύσιμο κίνησης στην Ελληνική Επικράτεια, αυτού- σια, σε μείγμα με βενζίνες ή μέσω μετατροπής της σε συστατικά βενζινών, βιοαιθανόλη παραγόμενη κατά προτεραιότητα από ενεργειακές καλλιέργειες, όπως αυτές ορίζονται στις διατάξεις του παρόντος νόμου. Η παραγόμενη ποσότητα βιοαιθανόλης, σύμφωνα με το προηγούμενο εδάφιο, απορροφάται υποχρεωτικά από: α) κατόχους άδειας διύλισης, β) κατόχους άδειας εμπορίας κατηγορίας Α', εφόσον αυτοί πραγματοποιούν εισαγωγές βενζινών. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών, Ανάπτυξης και Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, ρυθμίζεται κάθε ειδικότερο θέμα και αναγκαία λεπτομέρεια εφαρμογής της παρού- σας παραγράφου. 11. Με κοινές υπουργικές αποφάσεις των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών, Ανάπτυξης και Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, μπορούν να καθορίζονται ζητήματα παραγωγής και διάθεσης στην ελληνική επι- κράτεια, βιοκαυσίμων και άλλων ανανεώσιμων καυσίμων της παραγράφου 1 του παρόντος άρθρου, πλην του βιοντίζελ και της βιοαιθανόλης. Σε κάθε περίπτωση, όποιος έχει λάβει έγκριση κατα- νομής ποσοτήτων αυτούσιων βιοκαυσίμων και άλλων ανανεώσιμων καυσίμων, αναλαμβάνει την υποχρέωση να διαθέτει αυτές εντός της Ελληνικής Επικράτειας. 12. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών, Ανάπτυξης, Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων και Μεταφορών και Επικοινωνιών θεσπίζεται πλαίσιο για την περαιτέρω προώθηση των βιοκαυσίμων, στην οποία ορίζονται τα προϊόντα αυτούσια ή σε μείγ- ματα, το ποσοστό ανάμειξης, η διαδικασία και τα κίνη- τρα για την παραγωγή, τη διάθεση και την κατανάλωση τους, καθώς και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια. Με ίδια απόφαση, σε ειδικές περιπτώσεις και πέραν της διαδικασίας των παραγράφων 4-9, είναι δυνατόν να καθορίζεται ελάχιστο υποχρεωτικό ποσοστό ανά- μειξης αυτούσιων βιοκαυσίμων και άλλων ανανεώσιμων καυσίμων με τα αντίστοιχα συμβατά προϊόντα διύλισης του αργού πετρελαίου, εφόσον αυτό είναι εντός των ορίων που καθορίζονται στις

σχετικές αποφάσεις του Ανώτατου Χημικού Συμβουλίου.» Άρθρο 23 Για τις κτιριακές εγκαταστάσεις που εξυπηρετούν καθ' οιονδήποτε τρόπο τη λειτουργία, τη συντήρηση και την εκμετάλλευση της Εγνατίας οδού και των καθέτων προς αυτήν οδικών αξόνων, εφαρμόζονται αναλογικώς οι διατάξεις του άρθρου 23 παρ. 7 του ν. 2300/1995. Όπου στις διατάξεις αυτές αναφέρεται το Ταμείο Εθνικής Οδοποιίας νοείται αντίστοιχα η εταιρεία «ΕΓΝΑΤΙΑ ΟΔΟΣ Α.Ε.». Η ακριβής θέση και χρήση των αντιστοιχών παρόδιων εκτάσεων επί των οποίων θα ανεγερθούν οι ως άνω εγκαταστάσεις καθορίζονται με απόφαση της Γενικής Συνέλευσης των μετόχων της εταιρείας «ΕΓΝΑΤΙΑ ΟΔΟΣ Α.Ε.» και οι αντίστοιχες κτιριακές μελέτες εφαρμογής εγκρίνονται από την αρμόδια τεχνική υπηρεσία της εταιρείας. Άρθρο 24 1. Ο Υπουργός Ανάπτυξης δύναται με απόφαση του να προκηρύσσει δράσεις χρηματοδοτούμενες από το ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ (ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟ) 5289 πρόγραμμα δημοσίων επενδύσεων (Π.Δ.Ε.), εξασφαλίζοντας τις αναγκαίες πιστώσεις, που αφορούν στην αντικατάσταση οικιακών ηλεκτρικών συσκευών με άλλες όμοιες συσκευές υψηλής ενεργειακής απόδοσης και την απόσυρση αυτών μέσω συστήματος εναλλακτικής διαχείρισης και ανακύκλωσης από πιστοποιημένους φορείς, σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 2939/2001 (ΦΕΚ 179 Α'). Φορέας χρηματοδότησης των δράσεων ορίζεται το Υπουργείο Ανάπτυξης. 2. Με την ανωτέρω απόφαση του Υπουργού Ανάπτυξης καθορίζονται ο προϋπολογισμός της σχετικής δράσης, το είδος των συσκευών στις οποίες αναφέρεται, το ποσοστό χρηματοδότησης αυτών, οι ωφελούμενοι από τη δράση, η διάρκεια και οι διαδικασίες εφαρμογής της δράσης, ο φορέας και η διαδικασία πιστοποίησης της αντικατάστασης και απόσυρσης των συσκευών, τα απαιτούμενα δικαιολογητικά και ο φορέας καταβολής της χρηματοδότησης, οι υποχρεώσεις και οι συνέπειες μη τήρησης των όρων και των προϋποθέσεων της δράσης και κάθε σχετική λεπτομέρεια για την εφαρμογή της. 3. Στο πλαίσιο εφαρμογής της δράσης δύνανται να ορίζονται στην απόφαση της παραγράφου 1 ως φορείς πιστοποίησης της αντικατάστασης και απόσυρσης, των συσκευών ή/και της καταβολής της χρηματοδότησης, φορείς πιστοποιημένοι με βάση τις διατάξεις του ν. 2939/2001 (ΦΕΚ 179 Α). Στην περίπτωση αυτή, στην υπουργική απόφαση της παραγράφου 1, προβλέπεται και ο Φορέας Ελέγχου για την πιστοποίηση της τήρησης των όρων και προϋποθέσεων της δράσης από τους εν λόγω φορείς. 4. Στην περίπτωση ορισμού φορέων σύμφωνα με την παράγραφο 3, καθορίζονται με κοινή υπουργική απόφαση (κυα) των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Ανάπτυξης η διαδικασία, οι όροι μεταφοράς των πιστώσεων που εγγράφονται στο Π.Δ.Ε. προς τους φορείς αυτούς, τα απαιτούμενα δικαιολογητικά δημοσιονομικής τακτοποίησης των πληρωμών, καθώς και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια για την υλοποίηση των δράσεων. Με την ίδια ή όμοια απόφαση δύναται να καθορίζεται η καταβολή από το Π.Δ.Ε. προς τους ανωτέρω φορείς ποσοστού του προϋπολογισμού των δράσεων που διαχειρίζονται, για την κάλυψη των

εξόδων τους, το οποίο καθορίζεται ανάλογα με το εύρος των εργασιών που αναλαμβάνουν και δεν δύναται να ξεπερνά το 2% του προϋπολογισμού των δράσεων. 5. Η παρούσα διάταξη καταλαμβάνει και τυχόν εκδο- θείσες πριν την ψήφιση του παρόντος νόμου προκη- ρύξεις του Υπουργού Ανάπτυξης με το ορισθέν στην παράγραφο 1 περιεχόμενο

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟ Αρ. Φύλλου 232 24 Οκτωβρίου 2006 ΝΟΜΟΣ ΥΠ'ΑΡΙΘ. 3500

Για την αντιμετώπιση της ενδοοικογενειακής βίας και άλλες διατάξεις. Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ Εκδίδομε τον ακόλουθο νόμο που ψήφισε η Βουλή: ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α' ΓΕΝΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ Άρθρο 1 Ορισμοί Για τον παρόντα νόμο θεωρείται: 1. ενδοοικογενειακή βία, η τέλεση αξιόποινης πράξης, σε βάρος μέλους της οικογένειας, σύμφωνα με τα άρθρα 6, 7, 8 και 9 του παρόντος και τα άρθρα 299 και 311 του Ποινικού Κώδικα. 2. α. οικογένεια ή κοινότητα που αποτελείται από συ- ζύγους ή γονείς και συγγενείς πρώτου και δεύτερου βαθμού εξ αίματος ή εξ αγχιστείας και τα εξ υιοθεσίας τέκνα τους. β. στην οικογένεια περιλαμβάνονται, εφόσον συνοι- κούν, συγγενείς εξ αίματος ή εξ αγχιστείας μέχρι τε- τάρτου βαθμού και πρόσωπα των οποίων επίτροπος, δικαστικός παραστάτης ή ανάδοχος γονέας έχει ορισθεί μέλος της οικογένειας, καθώς και κάθε ανήλικο πρόσω- πο που συνοικεί στην οικογένεια. γ. οι διατάξεις του παρόντος νόμου εφαρμόζονται και στην μόνιμη σύντροφο του άνδρα ή στον μόνιμο σύντροφο της γυναίκας και στα τέκνα, κοινά ή ενός εξ αυτών, εφόσον τα πρόσωπα αυτά συνοικούν, ως και στους τέως συζύγους. 3. θύμα ενδοοικογενειακής βίας κάθε πρόσωπο της προηγούμενης παραγράφου σε βάρος του οποίου τε- λείται αξιόποινη πράξη κατά τα άρθρα 6, 7, 8 και 9 του παρόντος. Θύμα είναι και το μέλος, στην οικογένεια του οποίου τελέσθηκε αξιόποινη πράξη, κατά τα άρθρα 299 και 311 του Ποινικού Κώδικα, καθώς και ο ανήλικος κατά την παράγραφο 2, ενώπιον του οποίου τελείται μία από τις αξιόποινες πράξεις της παρούσας. Άρθρο 2 Απαγόρευση χρήσης βίας Η άσκηση βίας κάθε μορφής μεταξύ των μελών της οικογένειας απαγορεύεται. ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β' ΑΣΤΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ Άρθρο 3 Η ενδοοικογενειακή βία ως τεκμήριο κλονισμού του γάμου Το δεύτερο εδάφιο του άρθρου 1439 του Αστικού Κώδικα αντικαθίσταται ως εξής: «Εφόσον ο εναγόμενος δεν αποδεικνύει το αντίθετο, ο κλονισμός τεκμαίρεται σε περίπτωση διγαμίας ή μοιχεί- ας αυτού, εγκατάλειψης του ενάγοντος ή επιβουλής της ζωής του από τον εναγόμενο, καθώς και σε περίπτωση άσκησης από τον εναγόμενο ενδοοικογενειακής βίας εναντίον του ενάγοντος.» Άρθρο 4 Σωματική βία σε βάρος ανηλίκων Επί ασκήσεως σωματικής βίας σε βάρος ανηλίκου, ως μέσου σωφρονισμού στο πλαίσιο της ανατροφής του, εφαρμόζεται το άρθρο 1532 του Αστικού Κώδικα. Άρθρο 5 Χρηματική ικανοποίηση Η κατά το άρθρο 932 του Αστικού Κώδικα χρηματική ικανοποίηση, λόγω ηθικής βλάβης του παθόντος για μία από τις πράξεις του παρόντος νόμου, δεν μπορεί να είναι κατώτερη των χιλίων (1.000) ευρώ, εκτός αν ο ίδιος ο παθών ζήτησε μικρότερο ποσό. ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ' ΠΟΙΝΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ Άρθρο 6

Ενδοοικογενειακή σωματική βλάβη 1. Το μέλος της οικογένειας το οποίο προξενεί σε άλλο μέλος αυτής σωματική κάκωση ή βλάβη της υγείας του, υπό την έννοια του εδαφίου α' της παρ. 1 του άρθρου 308 του Ποινικού Κώδικα, ή με συνεχή συμπεριφορά προξενεί εντελώς ελαφρά κάκωση ή βλάβη της υγείας του, με την έννοια του εδαφίου β' της παραπάνω διάταξης, τιμωρείται με φυλάκιση, τουλάχιστον, ενός έτους. 2. Αν η πράξη της πρώτης παραγράφου είναι δυνατόν να προκαλέσει στο θύμα κίνδυνο για τη ζωή του ή βαριά σωματική βλάβη, επιβάλλεται φυλάκιση, τουλάχιστον, δύο ετών. Αν επακολογήσει βαριά σωματική ή διανοητική πάθηση του θύματος, επιβάλλεται κάθειρξη 25732574 ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ (ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟ) μέχρι δέκα ετών. Αν ο υπαίτιος επεδίωκε ή γνώριζε και αποδέχθηκε το αποτέλεσμα της πράξης του, τιμωρείται με κάθειρξη. 3. Αν η πράξη της πρώτης παραγράφου τελέσθηκε σε βάρος εγκύου ή σε βάρος μέλους της οικογένειας το οποίο, από οποιαδήποτε αιτία, είναι ανίκανο να αντισταθεί, τιμωρείται με φυλάκιση, τουλάχιστον, δύο ετών και αν η πράξη τελέσθηκε ενώπιον ανήλικου μέλους της οικογένειας, τιμωρείται με φυλάκιση, τουλάχιστον, ενός έτους. 4. Αν η πράξη της πρώτης παραγράφου συνιστά μεθουμένη πρόκληση έντονου σωματικού πόνου ή σωματικής εξάντλησης, επικίνδυνης για την υγεία, ή ψυχικού πόνου, ικανού να επιφέρει σοβαρή ψυχική βλάβη, ιδίως με την παρατεταμένη απομόνωση του θύματος, επιβάλλεται κάθειρξη. Αν το θύμα είναι ανήλικος, επιβάλλεται κάθειρξη τουλάχιστον δέκα ετών. 5. Οι διατάξεις των προηγούμενων παραγράφων εφαρμόζονται αντίστοιχα και όταν ο δράστης εργάζεται σε φορέα παροχής κοινωνικής μέριμνας, η δε πράξη του στρέφεται σε βάρος προσώπου, το οποίο δέχεται τις υπηρεσίες του φορέα αυτού. Άρθρο 7 Ενδοοικογενειακή παράνομη βία και απειλή 1. Το μέλος της οικογένειας το οποίο εξαναγκάζει άλλο μέλος χρησιμοποιώντας βία ή απειλή με σπουδαίο και άμεσο κίνδυνο σε πράξη, παράλειψη ή ανοχή χωρίς το θύμα να υποχρεούται προς τούτο τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον έξι μηνών, ανεξάρτητα από το αν το απειλούμενο κακό στρέφεται εναντίον του ίδιου του θύματος ή κάποιου από τους οικείους του υπό την έννοια της περίπτωσης β' του άρθρου 13 του Ποινικού Κώδικα. 2. Το μέλος της οικογένειας το οποίο προκαλεί τρόμο ή ανησυχία σε άλλο μέλος της οικογένειας, απειλώντας το με βία ή άλλη παράνομη πράξη ή παράλειψη, τιμωρείται με φυλάκιση. Άρθρο 8 Βιασμός και κατάχρηση σε ασέλγεια 1. Η παρ. 1 του άρθρου 336 του Ποινικού Κώδικα αντικαθίσταται ως εξής: «1. Όποιος με σωματική βία ή με απειλή σπουδαίου και άμεσου κινδύνου εξαναγκάζει άλλον σε συνουσία ή σε άλλη ασελή πράξη ή σε ανοχή της τιμωρείται με κάθειρξη.» 2. Η παρ. 1 του άρθρου 338 του Ποινικού Κώδικα αντικαθίσταται ως εξής: «1. Όποιος με κατάχρηση της παραφροσύνης άλλου ή της από οποιαδήποτε αιτία προερχόμενης ανικανότητάς του να αντισταθεί, ενεργεί επ' αυτού συνουσία ή άλλη ασελή πράξη τιμωρείται με κάθειρξη μέχρι δέκα ετών.» Άρθρο 9 Ενδοοικογενειακή προσβολή της γενετήσιας αξιοπρέπειας 1. Το μέλος της οικογένειας το οποίο προσβάλλει

την αξιοπρέπεια άλλου μέλους της, με ιδιαίτερα ταπεινωτικό λόγο ή έργο που ανάγεται στη γενετήσια ζωή του, τιμωρείται με φυλάκιση μέχρι δύο ετών. 2. Με φυλάκιση τουλάχιστον έξι μηνών μέχρι τριών ετών τιμωρείται η πράξη της προηγούμενης παραγράφου, αν ο παθών είναι ανήλικος. 3. Οι διατάξεις των προηγούμενων παραγράφων εφαρμόζονται αντίστοιχα και όταν ο δράστης εργάζεται σε φορέα παροχής κοινωνικής μέριμνας, η δε πράξη του στρέφεται σε βάρος προσώπου, το οποίο δέχεται τις υπηρεσίες του φορέα αυτού. Άρθρο 10 Παρακώλυση απονομής της δικαιοσύνης Όποιος σε υπόθεση ενδοοικογενειακής βίας απειλεί μάρτυρα ή μέλος της οικογένειάς του ή ασκεί βία εναντίον του ή τον δωροδοκεί, με σκοπό την παρακώλυση απονομής της δικαιοσύνης, τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον τριών μηνών μέχρι τριών ετών. ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ΄ ΠΟΙΝΙΚΗ ΔΙΑΜΕΣΟΛΑΒΗΣΗ Άρθρο 11 Προϋποθέσεις 1. Στα πλημμελήματα ενδοοικογενειακής βίας ο αρμόδιος για την άσκηση ποινικής δίωξης εισαγγελέας διερευνά τη δυνατότητα διαμεσολάβησης κατά τη διαδικασία των επόμενων άρθρων. 2. Προϋπόθεση για την έναρξη της διαδικασίας ποινικής διαμεσολάβησης είναι η υποβολή ανεπιφύλακτης δήλωσης εκ μέρους του προσώπου στο οποίο αποδίδεται η τέλεση του εγκλήματος, ότι είναι πρόθυμο σωρευτικά: α) να υποσχεθεί ότι δεν θα τελέσει στο μέλλον οποιαδήποτε πράξη ενδοοικογενειακής βίας (λόγος τιμής) και ότι, σε περίπτωση συνοίκησης, δέχεται να μείνει εκτός οικογενειακής κατοικίας για εύλογο χρονικό διάστημα, εάν το προτείνει το θύμα. Για την υπόσχεση αυτή συντάσσεται έκθεση κατά τα άρθρα 148 επ. του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας. β) να παρακολουθήσει ειδικό συμβουλευτικό – θεραπευτικό πρόγραμμα για την αντιμετώπιση της ενδοοικογενειακής βίας σε δημόσιο φορέα, σε όποιον τόπο και για όσο χρονικό διάστημα κρίνεται τούτο αναγκαίο από τους αρμόδιους θεραπευτές. Ο υπεύθυνος του προγράμματος πιστοποιεί την ολοκλήρωση της παρακολούθησής του. Το σχετικό πιστοποιητικό επισυνάπτεται στο φάκελο της δικογραφίας. Αναφέρονται δε σε αυτό, αναλυτικά, το αντικείμενο του συμβουλευτικού – θεραπευτικού προγράμματος και ο αριθμός των συνεδριών που παρακολούθησε ο ενδιαφερόμενος. γ) να άρει ή να αποκαταστήσει, εφόσον είναι δυνατόν, αμέσως τις συνέπειες που προκλήθηκαν από την πράξη και να καταβάλει εύλογη χρηματική ικανοποίηση στον παθόντα. 3. Αν το θύμα της ενδοοικογενειακής βίας είναι ανήλικος, η ποινική διαμεσολάβηση ενεργείται υπέρ αυτού και από κοινού από τον κατά τόπον αρμόδιο εισαγγελέα ανηλίκων και τον ασκούντα την επιμέλεια, εφόσον αυτός δεν είναι το ίδιο πρόσωπο με τον φερόμενο ως δράστη του εγκλήματος. Αν δεν υπάρξει ομοφωνία, η διαμεσολάβηση δεν είναι δυνατή. Ο ανήλικος που έχει συμπληρώσει το δέκατο τέταρτο έτος της ηλικίας του μπορεί, εφόσον το επιθυμεί, να παρίσταται κατ' αυτήν και να ακούγεται. Τα πρόσωπα του πρώτου εδαφίου αντιπροσωπεύουν τον ανήλικο στη διαδικασία της ποινικής διαμεσολάβησης και για τις αστικές αξιώσεις. 4. Οι σχετικές με την ποινική διαμεσολάβηση διατάξεις ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ

(ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟ) 2575 του παρόντος νόμου δεν εφαρμόζονται, αν ο φερόμενος ως δράστης της πράξεως ενδοοικογενειακής βίας είναι επίτροπος, δικαστικός συμπαραστάτης ή ανάδοχος γο- νέας του ανηλίκου. 5. Αν την πράξη ενδοοικογενειακής βίας σε βαθμό πλημμελήματος φέρεται να έχει τελέσει ανήλικος, εφαρμόζεται το άρθρο 45Α του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας. Άρθρο 12 Διαδικασία 1. Αν σε βάρος του υπαιτίου κινηθεί η διαδικασία των άρθρων 417 επ. του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας, ποινική διαμεσολάβηση επιτρέπεται μόνον εφόσον το δικαστήριο αναβάλει την εκδίκαση της υπόθεσης κατά τις δια- τάξεις του άρθρου 423 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας. Στην περίπτωση αυτή, η σχετική διαδικασία χωρεί κατά τις παραγράφους 3 έως 6 του παρόντος άρθρου. Το δικαστήριο που αναβάλλει την εκδίκαση της υπόθεσης, κατά το πρώτο εδάφιο, εξετάζει αυτεπαγγέλτως αν συντρέχει περίπτωση να επιβληθούν στον υπαίτιο περιοριστικοί όροι κατά το άρθρο 18 του παρόντος νόμου. 2. Αν σε βάρος του φερόμενου ως δράστη ενεργείται προκαταρκτική εξέταση, ο εισαγγελέας, πριν από κάθε άλλη ενέργεια: α) μπορεί να διατάσσει τη διενέργεια ιατρικής πραγ- ματογνωμοσύνης στο φερόμενο ως θύμα, προκειμένου να ερευνηθεί η βασιμότητα της καταγγελίας για την σε βάρος του τέλεση της πράξεως, β) εξετάζει ο ίδιος κάθε μάρτυρα που προτείνεται, καθώς και τα πρόσωπα της οικογένειας ή παραγγέλλει την εξέταση αυτών από τους αρμόδιους ανακριτικούς υπαλλήλους, και γ) καλεί το πρόσωπο στο οποίο αποδίδεται η τέλεση της πράξεως να παράσχει στον ίδιο ή στον αρμόδιο ανακριτικό υπάλληλο εξηγήσεις υπό τους όρους του άρθρου 31 παρ. 2 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας. 3. Αν ο παρέχων εξηγήσεις δεν υποβάλει ο ίδιος, ή μέσω του συνηγόρου του, την κατά την παρ. 2 του άρθρου 11 δήλωση περί ποινικής διαμεσολάβησης, καλείται, προς τούτο, από τον αρμόδιο εισαγγελέα. Στην περί- πτωση αυτή μπορεί να λάβει προθεσμία τριών ημερών για να απαντήσει. 4. Αν η απάντηση του παρέχοντος εξηγήσεις είναι αρ- νητική ή αυτός δεν απαντήσει, κινείται η ποινική διαδικα- σία κατά τις διατάξεις του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας. Αν η απάντηση του παρέχοντος εξηγήσεις είναι θετική, ο εισαγγελέας ενημερώνει τον παθόντα ή τον συνηγόρο του για την κατά τα ανωτέρω δήλωση του ενδιαφε- ρομένου και, αν υποβληθεί σχετικό αίτημα, παρέχεται στον παθόντα προθεσμία, το πολύ τριών ημερών, για να δηλώσει αν δέχεται τη διαμεσολάβηση. 5. Αν η απάντηση του παθόντος είναι αρνητική ή αυτός δεν απαντήσει ή δεν επέλθει συμφωνία ως προς τους όρους της περίπτωσης α΄ της παραγράφου 2 του άρθρου 11, κινείται η ποινική διαδικασία κατά τις διατάξεις του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας. Αν η απάντηση του παθόντος είναι θετική, ο εισαγγελέας με διάταξή του θέτει τη δικογραφία σε ειδικό αρχείο της εισαγγελίας. Κατά της διατάξεως αυτής δεν χωρεί προσφυγή. 6. Αν τα πρόσωπα στα οποία αποδίδεται η τέλεση της πράξης είναι περισσότερα, για την έναρξη της δι- αδικασίας ποινικής διαμεσολάβησης απαιτείται μεταξύ τους συμφωνία. Το ίδιο ισχύει και αν η φερόμενη ως τελεσθείσα πράξη αφορά περισσότερα θύματα. Αν δεν επιτευχθεί συμφωνία κατά τα

προηγούμενα εδάφια, η διαμεσολάβηση δεν είναι δυνατή. 7. Η συμφωνία των διαδίκων μερών για την κατά την παρ. 2 του άρθρου 11 του παρόντος έναρξη της διαδικασίας ποινικής διαμεσολάβησης μπορεί να υποβληθεί στον αρμόδιο εισαγγελέα και με σχετικό πρακτικό εκ μέρους των συνηγόρων τους. Άρθρο 13 Ποινικές συνέπειες 1. Η διάταξη του εισαγγελέα που εκδίδεται κατόπιν ποινικής διαμεσολάβησης καταχωρίζεται σε ειδική μερίδα στο δελτίο ποινικού μητρώου και τηρείται για χρονικό διάστημα ίσο προς τον εκ του νόμου προβλεπόμενο χρόνο παραγραφής του εγκλήματος στο οποίο αφορά. 2. Αν ο ενδιαφερόμενος συμμορφωθεί προς τους όρους της ποινικής διαμεσολάβησης για χρονικό διάστημα τριών ετών, τότε η σχετική διαδικασία ολοκληρώνεται και εξαλείφεται η ποινική αξίωση της πολιτείας για το έγκλημα που αφορά. 3. Η διαπιστούμενη από τον εισαγγελέα υπαίτια μη ολοκλήρωση της ποινικής διαμεσολάβησης διακόπτει τη διαδικασία και προκαλεί την αναδρομική άρση των επελθόντων αποτελεσμάτων. Στην περίπτωση αυτή ο εισαγγελέας ανασύρει τη δικογραφία από το αρχείο, η δε ποινική διαδικασία συνεχίζεται κατά τις οικείες διατάξεις του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας, χωρίς να επιτρέπεται πλέον η υποβολή νέου αιτήματος για ποινική διαμεσολάβηση. 4. Ενόσω διαρκεί η διαδικασία ποινικής διαμεσολάβησης, τελεί σε εκκρεμοδικία η πράξη στην οποία αυτή αφορά. Η άσκηση ποινικής δίωξης για πράξη για την οποία εξαλείφθηκε η ποινική αξίωση της πολιτείας, λόγω ολοκλήρωσεως της διαδικασίας ποινικής διαμεσολάβησης, είναι απαράδεκτη. Η παραγραφή της πράξης αναστέλλεται μέχρι την ολοκλήρωση της διαδικασίας ποινικής διαμεσολάβησης. 5. Η άρνηση ενός εκ των διαδίκων μερών να δεχθεί τη διαμεσολάβηση ή η αποτυχία ολοκλήρωσεώς της, για οποιαδήποτε αιτία, δεν επάγονται σε βάρος αυτών καμία αρνητική ουσιαστική ή οικονομική συνέπεια στην ποινική δίκη που επακολουθεί. 6. Στην παρ. 3 του άρθρου 574 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας προστίθεται στοιχείο γ', το οποίο έχει ως εξής: «γ) η διάταξη του εισαγγελέα που εκδίδεται κατόπιν ποινικής διαμεσολάβησης σε εγκλήματα ενδοοικογενειακής βίας.» Άρθρο 14 Αστικές συνέπειες 1. Η συμφωνία των διαδίκων για την έναρξη της διαδικασίας ποινικής διαμεσολάβησης ισχύει ως συμβιβασμός ως προς τις χρηματικές αξιώσεις από το έγκλημα ενδοοικογενειακής βίας. Μόνη η συμφωνία του παθόντος συζύγου για την έναρξη της διαδικασίας δεν εμποδίζει την άσκηση αγωγής διαζυγίου ή την υποβολή αιτήσεως συναινετικής λύσεως του γάμου, την πρόοδο της δίκης και τη λύση του γάμου. 2576 ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ (ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟ) 2. Η εντός τριετίας από την αρχειοθέτηση της υπόθεσης μη συμμόρφωση του φερόμενου ως δράστη προς τους όρους της ποινικής διαμεσολάβησης παρέχει στο θύμα του εγκλήματος ενδοοικογενειακής βίας το δικαίωμα να ζητήσει, με αγωγή του, την ανατροπή της συμφωνίας, όσον αφορά στις χρηματικές αξιώσεις. Με την άσκηση της αγωγής ανατροπής αναβιώνουν οι χρηματικές αξιώσεις του παθόντος, τα δε καταβληθέντα λόγω της συμφωνίας αναζητούνται κατά τις διατάξεις περί αδικαιολόγητου

πλουτισμού. 3. Μετά την ολοκλήρωση της ποινικής διαμεσολάβησης αποκλείεται η ανατροπή της συμφωνίας, εξ ου ουδέν δήποτε λόγου και η αναζήτηση των καταβληθέντων σε συμμόρφωση αυτής. Τα ίδια αποτελέσματα επιφέρει και η λύση του γάμου μεταξύ των συζύγων εντός της τριετίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε΄ ΔΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ Άρθρο 15 Προσωρινή ρύθμιση της κατάστασης Στο τέλος του άρθρου 735 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας προστίθεται εδάφιο, το οποίο έχει ως εξής: «Σε υποθέσεις ενδοοικογενειακής βίας μπορεί να διατάσσεται ιδίως η απομάκρυνση του καθ' ου από την οικογενειακή κατοικία, η μετοίκηση του, η απαγόρευση να προσεγγίζει τους χώρους κατοικίας ή και εργασίας του αιτούντος, κατοικίες στενών συγγενών του, τα εκπαιδευτήρια των παιδιών και ξενώνες φιλοξενίας.» Άρθρο 16 Παραγραφή Αν οι πράξεις των άρθρων 6, 7 και 9 του παρόντος στρέφονται κατά ανηλίκου, η έναρξη της προθεσμίας παραγραφής αναστέλλεται μέχρι την ενηλικίωσή του. Άρθρο 17 Ποινική δίωξη 1. Η ποινική δίωξη για τα εγκλήματα των άρθρων 6, 7, 9 και 10 ασκείται αυτεπαγγέλτως. 2. Σε βάρος του υπαιτίου εφαρμόζεται η διαδικασία των άρθρων 417 επ. του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας. Άρθρο 18 Περιοριστικοί όροι 1. Σε περίπτωση διαπράξεως εγκλήματος ενδοοικογενειακής βίας είναι δυνατόν, αν υπό τις συγκεκριμένες συνθήκες κρίνεται απαραίτητο για την προστασία της σωματικής και ψυχικής υγείας του θύματος, να επιβληθεί στον κατηγορούμενο από το αρμόδιο ποινικό δικαστήριο στο οποίο παραπέμπεται να δικασθεί ή από τον αρμόδιο ανακριτή ή από το δικαστικό συμβούλιο και για όσο χρονικό διάστημα απαιτείται, ο περιοριστικός όρος της απομάκρυνσής του από την οικογενειακή κατοικία, η μετοίκηση του, η απαγόρευση να προσεγγίζει τους χώρους κατοικίας ή και εργασίας του θύματος, κατοικίες στενών συγγενών του, τα εκπαιδευτήρια των παιδιών και ξενώνες φιλοξενίας. Η ισχύς του παραπάνω περιοριστικού όρου παύει αυτοδικαίως μετά την έκδοση οριστικής απόφασεως ή της διατάξεως του εισαγγελέα με την οποία αρχειοθετείται η υπόθεση λόγω ποινικής διαμεσολάβησης. 2. Ο περιοριστικός όρος που έχει επιβληθεί σύμφωνα με τις διατάξεις της προηγούμενης παραγράφου είναι δυνατόν να ανακληθεί, αντικατασταθεί ή τροποποιηθεί από το αρμόδιο δικαστικό όργανο που τον επέβαλε, με αίτηση του κατηγορουμένου, στην οποία αναφέρονται οι λόγοι για τους οποίους επιβάλλεται η ανάκληση, αντικατάσταση ή τροποποίησή του. Για τη συζήτηση της αιτήσεως κλητεύεται υποχρεωτικά ο παθών, σύμφωνα με τις διατάξεις που ισχύουν κάθε φορά. 3. Το δικαστικό όργανο που είναι αρμόδιο κατά την παράγραφο 1 για την επιβολή, ανάκληση, αντικατάσταση ή τροποποίηση των περιοριστικών όρων, μπορεί να ζητήσει, συμβουλευτικά, τη γνώμη ψυχιάτρων, ψυχολόγων, κοινωνικών λειτουργών και άλλων επιστημόνων με ειδικές γνώσεις σε θέματα ενδοοικογενειακής βίας, εφόσον τα πρόσωπα αυτά εργάζονται σε δημόσιο φορέα υγείας. Άρθρο 19 Εξέταση μαρτύρων 1. Σε υποθέσεις ενδοοικογενειακής βίας, μέλη της οικογένειας εξετάζονται ως μάρτυρες χωρίς όρκο. 2. Οι ανήλικοι κατά την εκδίκαση των

υποθέσεων της προηγούμενης παραγράφου δεν κλητεύονται ως μάρ-
τυρες στο ακροατήριο, αλλά αναγιγνώσκεται η κατά-
θεση τους, εφόσον υπάρχει, εκτός εάν η εξέτασή τους κρίνεται αναγκαία από το δικαστήριο. Άρθρο 20
Υποχρέωση τήρησης εχεμύθειας 1. Σε περίπτωση διαπράξεως εγκλήματος
ενδοοικο-
γενειακής βίας, οι αρμόδιες αστυνομικές αρχές που διενεργούν
προανάκριση, σύμφωνα με τις διατάξεις της παραγράφου 2 του άρθρου 243
του Κώδικα Ποι-
νικής Δικονομίας, απαγορεύεται να ανακοινώνουν με
οποιοδήποτε τρόπο το ονοματεπώνυμο του θύματος και του
κατηγορουμένου, τη διεύθυνση κατοικίας τους, καθώς και οποιαδήποτε άλλα
στοιχεία είναι δυνατόν να αποκαλύψουν την ταυτότητά τους. 2. Οι
παραβάτες της διατάξεως αυτής τιμωρούνται με φυλάκιση μέχρι δύο ετών.
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΣΤ' ΑΡΩΓΗ ΤΩΝ ΘΥΜΑΤΩΝ Άρθρο 21 Κοινωνική
συμπαράσταση 1. Τα θύματα ενδοοικογενειακής βίας δικαιούνται ηθι-
κής
συμπαράστασης και της αναγκαίας υλικής συνδρο-
μής από νομικά πρόσωπα
δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου, που λειτουργούν ειδικά για τους σκοπούς
αυτούς υπό την εποπτεία του Υπουργείου Υγείας και Κοινωνικής
Αλληλεγγύης, και από κοινωνικές υπηρεσίες των ορ-
γανισμών τοπικής
αυτοδιοίκησης. 2. Οι αστυνομικές αρχές που επιλαμβάνονται, στο πλαίσιο
των αρμοδιοτήτων τους, υποθέσεων ενδοοι-
κογενειακής βίας υποχρεούνται,
εφόσον το ζητήσει το θύμα, να ενημερώσουν αυτό και τους παραπάνω φο-
ρείς, ώστε να παρασχεθεί αμέσως η απαραίτητη, κατά περίπτωση, αρωγή.
Άρθρο 22 Ευεργέτημα πενίας Στα θύματα ενδοοικογενειακής βίας, τα οποία
ζητούν τη λήψη ασφαλιστικών μέτρων για προσωρινή ρύθμιση ΕΦΗΜΕΡΙΣ
ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ (ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟ) 2577 της κατάστασης, εξαιτίας
του συγκεκριμένου περιστα-
τικού, παρέχεται το ευεργέτημα της πενίας με
μόνη την απόδειξη του περιστατικού βίας, σύμφωνα με τις διατάξεις των
άρθρων 194 επ. του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας, αν αδυνατούν να
καταβάλουν, έστω και προσωρινά, τις απαιτούμενες δικαστικές δαπάνες.
Άρθρο 23 Υποχρεώσεις των εκπαιδευτικών 1. Εκπαιδευτικός της
πρωτοβάθμιας ή δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης ο οποίος, κατά την εκτέλεση
του εκπαιδευ-
τικού του έργου, με οποιοδήποτε τρόπο πληροφορείται ή
διαπιστώνει ότι έχει διαπραχθεί σε βάρος μαθητή έγκλημα
ενδοοικογενειακής βίας, ενημερώνει, χωρίς καθυστέρηση, τον διευθυντή της
σχολικής μονάδας. Ο διευθυντής της σχολικής μονάδας ανακοινώνει,
αμέσως, την αξιόποινη πράξη στον αρμόδιο εισαγγε-
λέα, σύμφωνα με τις
διατάξεις της παραγράφου 1 του άρθρου 37 του Κώδικα Ποινικής
Δικονομίας, ή στην πλη-
σιέστερη αστυνομική αρχή. Την ίδια υποχρέωση
έχουν οι εκπαιδευτικοί και οι διευ-
θυντές των ιδιωτικών σχολείων, καθώς
και οι υπεύθυνοι των πάσης φύσεως Μονάδων Προσχολικής Αγωγής. 2.
Κατά την προδικασία και τη διαδικασία στο ακρο-
ατήριο, ο διευθυντής της
σχολικής μονάδας, ο οποίος ανακοίνωσε την αξιόποινη πράξη στις παραπάνω
αρμό-
διες αρχές, και ο εκπαιδευτικός, ο οποίος την πληρο-
φορήθηκε ή τη
διαπίστωσε, καλούνται να εξετασθούν ως μάρτυρες, μόνο αν η πληροφορία
δεν αποδεικνύεται με οποιοδήποτε άλλο αποδεικτικό μέσο. Άρθρο 24 Το

άρθρο 342 του Ποινικού Κώδικα (κατάχρηση ανη- λίκων σε ασέλγεια) αντικαθίσταται ως εξής: «Άρθρο 342. Κατάχρηση ανηλίκων σε ασέλγεια 1. Ο ενήλικος ο οποίος ενεργεί ασελγείς πράξεις με ανήλικο, τον οποίον του έχουν εμπιστευθεί για να τον επιβλέπει ή να τον φυλάσσει, έστω και προσωρινά, τι- μωρείται ως εξής: α) αν ο παθών δεν συμπλήρωσε τα δεκατέσσερα έτη, με κάθειρξη τουλάχιστον δέκα ετών, β) αν ο παθών συμπλήρωσε τα δεκατέσσερα, όχι όμως και τα δεκαοκτώ έτη, με κάθειρξη. 2. Συνιστά επιβαρυντική περίσταση η τέλεση της πρά- ξης της πρώτης παραγράφου: α) από οικείο, β) από πρόσωπο που συνοικεί με τον ανήλικο ή δια- τηρεί φιλικές σχέσεις με τους οικείους του, γ) από εκπαιδευτικό, παιδαγωγό, γυμναστή ή άλλο πρόσωπο που παραδίδει μαθήματα στον ανήλικο, δ) από πρόσωπο που δέχεται τις υπηρεσίες του ανη- λίκου, ε) από κληρικό με τον οποίο ο ανήλικος διατηρεί πνευματική σχέση, στ) από ψυχολόγο, ιατρό, νοσοκόμο ή από ειδικό επι- στήμονα που παρέχει τις υπηρεσίες του στον ανήλι- κο. 3. Ο ενήλικος ο οποίος με χειρονομίες, με προτάσεις ή με εξιστόρηση, απεικόνιση ή παρουσίαση πράξεων που αφορούν τη γενετήσια ζωή προσβάλλει την αιδώ ανηλίκου, τον οποίον του έχουν εμπιστευθεί για να τον επιβλέπει ή να τον φυλάσσει, έστω και προσωρινά, τι- μωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον έξι μηνών και αν η πράξη τελείται κατά συνήθεια με φυλάκιση τουλάχιστον δύο ετών. Η παράγραφος 2 εφαρμόζεται αναλόγως και στις περιπτώσεις αυτές. 4. Ο ενήλικος, ο οποίος μέσω διαδικτύου ή άλλου μέσου επικοινωνίας, αποκτά επαφή με πρόσωπο που δεν συμπλήρωσε τα δεκαέξι έτη και με προτάσεις ή με εξιστόρηση, απεικόνιση ή παρουσίαση πράξεων που αφορούν τη γενετήσια ζωή προσβάλλει την αιδώ του, τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον ενός έτους και αν η πράξη τελείται κατά συνήθεια με φυλάκιση τουλάχι- στον τριών ετών. 5. Η παραγραφή των πράξεων των προηγούμενων παραγράφων αναστέλλεται μέχρι την ενηλικίωση του ανηλίκου.» Άρθρο 25 Οι προθεσμίες των παραγράφων 1 και 2 του άρθρου 3 και του άρθρου 4 ΣΤ' του ν. 3388/2005, που παρατά- θηκαν με την αριθ. 99583 οικ./24.12.2005 (ΦΕΚ 1490 Β') κοινή υπουργική απόφαση των Υπουργών Δικαιοσύνης, Οικονομίας και Οικονομικών και Δημόσιας Τάξης, παρα- τείνονται αντίστοιχα έως ότου προαχθούν οι εξωτερικοί φρουροί στο βαθμό του Υπαρχιφύλακα και μέχρι την 12.9.2007. Άρθρο 26 Η παράγραφος 4 του άρθρου 49 του ν. 2721/1999, όπως αντικαταστάθηκε με την παράγραφο 2 του άρθρου 1 του ν. 3388/2005 και συμπληρώθηκε με το άρθρο 18 του ν. 3472/2006, αντικαθίσταται ως εξής: «4. Για την πλήρωση των θέσεων που προβλέπονται στην παράγραφο 2 διορίζονται Έλληνες πολίτες, από- φοιτοι λυκείου ή άλλης ισότιμης σχολής της ημεδαπής ή της αλλοδαπής. Οι υποψήφιοι δεν πρέπει να έχουν ηλικία μεγαλύτερη των 30 ετών, πρέπει να είναι αρτι- μελείς, να έχουν ανάστημα (χωρίς υποδήματα) τουλά- χιστον ενός μέτρου και εβδομήντα εκατοστών (1,70) και οι άνδρες να έχουν εκπληρώσει τις στρατιωτικές τους υποχρεώσεις. Για την επιλογή τους εφαρμόζονται τα ακόλουθα αντικειμενικά κριτήρια: (α) Η εκπλήρωση της

στρατιωτικής τους θητείας στις Ένοπλες Δυνάμεις με το βαθμό του εφέδρου αξιωματικού ή στις Ειδικές Δυνάμεις των Ενόπλων Δυνάμεων ή η προϋπηρεσία ως εθελοντών πενταετούς θητείας στις Ένοπλες Δυνάμεις. (β) Ο βαθμός του απολυτηρίου τίτλου σπουδών. (γ) Η μόνιμη κατοικία και η εγγραφή στα δημοτολόγια δήμων ή κοινοτήτων του νομού όπου εδρεύουν τα Καταστήματα Κράτησης, για δύο τουλάχιστον χρόνια έως την έκδοση της προκήρυξης. Υποψήφιοι οι οποίοι λαμβάνουν μόρια με βάση το κριτήριο αυτό υποχρεούνται να υπηρετήσουν στο νομό για τον οποίο έλαβαν τα μόρια τουλάχιστον επί δέκα χρόνια, εκτός αν, λόγω βαθμολογικής προαγωγής τους ή υπηρεσιακών αναγκών, καταστεί αναγκαία η μετάθεση ή η απόσπασή τους σε Κατάστημα άλλου νομού. (δ) Η κατοχή άδειας ικανότητας οδηγού Γ΄ ή Δ΄ κατηγορίας. (ε) Η κατοχή διπλώματος μεταδευτεροβάθμιας επαγγελματικής εκπαίδευσης του Ο.Ε.Ε.Κ. δωδεκάμηνης τουλάχιστον φοίτησης, με ειδικότητα «Στέλεχος Υπηρεσιών Ασφαλείας».»2578 ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ (ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟ) Άρθρο 27 Το τελευταίο εδάφιο της παραγράφου 6 του άρθρου 49 του ν. 2721/1999 (ΦΕΚ 112 Α΄), όπως αντικαταστάθηκε από την παρ. 2 του άρθρου 1 του ν. 3388/2005 (ΦΕΚ 225 Α΄), αντικαθίσταται ως εξής: «Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Δικαιοσύνης καθορίζεται το ύψος της αποζημίωσης, που λαμβάνουν οι εκπαιδευόμενοι στις ανωτέρω Σχολές. Η αποζημίωση υπόκειται σε κράτηση υγειονομικής περίθαλψης, όπως αυτή προβλέπεται εκάστοτε για τις αποδοχές των δημοσίων υπαλλήλων. Η κράτηση αυτή περιέρχεται στο Δημόσιο. Οι δαπάνες ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης των εκπαιδευομένων και μόνο καλύπτονται από τον Ο.Π.Α.Δ., ο οποίος επιχορηγείται προς τούτο κατά τα οριζόμενα στην παράγραφο 1 του άρθρου 11 του ν. 2768/1999 (ΦΕΚ 273 Α΄). Το χρονικό διάστημα φοίτησης των ανωτέρω στη Σχολή αποτελεί χρόνο πραγματικής δημόσιας υπηρεσίας, εφόσον διορισθούν. Εάν με υπαιτιότητά τους διακοπεί η εκπαίδευση στη Σχολή ή δεν αποδεχθούν το διορισμό τους, οι εκπαιδευόμενοι υποχρεούνται να επιστρέψουν την αποζημίωση, καθώς και τις δαπάνες για την εκπαίδευσή τους, όπως καθορίζονται με την κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Δικαιοσύνης, η οποία προβλέπεται στην παράγραφο 8 του παρόντος.» Άρθρο 28 Έναρξη ισχύος Η ισχύς του παρόντος νόμου αρχίζει τρεις μήνες μετά τη δημοσίευσή του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. Άρθρο 28 Έναρξη ισχύος Η ισχύς του παρόντος νόμου αρχίζει τρεις μήνες μετά τη δημοσίευσή του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. Παραγγέλλομε τη δημοσίευση του παρόντος στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως και την εκτέλεσή του ως νόμου του Κράτους. Αθήνα, 23 Οκτωβρίου 2006

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ ΚΑΡΟΛΟΣ ΓΡ. ΠΑΠΟΥΛΙΑΣ ΟΙ
ΥΠΟΥΡΓΟΙ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ, ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ
ΚΑΙ ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ Π. ΠΑΥΛΟΠΟΥΛΟΣ Γ.

ΑΛΟΓΟΣΚΟΥΦΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΚΑΙ
ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗΣ Μ. ΓΙΑΝΝΑΚΟΥ
Δ. ΑΒΡΑΜΟΠΟΥΛΟΣ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΤΑΞΗΣ Α.
ΠΑΠΑΛΗΓΟΥΡΑΣ Β. ΠΟΛΥΔΩΡΑΣ Θεωρήθηκε και τέθηκε η Μεγάλη
Σφραγίδα του Κράτους Αθήνα, 24 Οκτωβρίου 2006 Ο ΕΠΙ ΤΗΣ
ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΥΠΟΥΡΓΟΣ Α. ΠΑΠΑ

**ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ
ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟ Αρ. Φύλλου 105 1 Ιουλίου**

2009 ΝΟΜΟΣ ΥΠ' ΑΡΙΘΜ. 3769 Εφαρμογή της αρχής της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών όσον αφορά την πρόσβαση σε αγαθά και υπηρεσίες και την παροχή αυτών και άλλες διατάξεις. Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ Εκδίδομε τον ακόλουθο νόμο που ψήφισε η Βουλή: ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α' Άρθρο 1 Σκοπός Σκοπός του παρόντος νόμου είναι η καθιέρωση ενός πλαισίου για την καταπολέμηση των διακρίσεων λόγω φύλου όσον αφορά την πρόσβαση σε αγαθά και υπηρεσίες και την παροχή αυτών, όπως προβλέπεται από τις διατάξεις της Οδηγίας 2004/113/ΕΚ του Συμβουλίου της 13ης Δεκεμβρίου 2004 (ΕΕL 373/37). Άρθρο 2 Ορισμοί Για την εφαρμογή του παρόντος νόμου, ισχύουν οι ακόλουθοι ορισμοί: α. «άμεση διάκριση»: όταν ένα πρόσωπο υφίσταται, λόγω του φύλου του, μεταχείριση λιγότερο ευνοϊκή από αυτήν της οποίας τυγχάνει, έτυχε ή θα τύχει ένα άλλο πρόσωπο, σε ανάλογη κατάσταση, β. «έμμεση διάκριση»: όταν μια εκ πρώτης όψεως ουδέτερη διάταξη, κριτήριο ή πρακτική ενδέχεται να θέσει σε μειονεκτική θέση πρόσωπα του ενός φύλου σε σχέση με πρόσωπα του άλλου φύλου, εκτός εάν αυτή η διάταξη, το κριτήριο ή η πρακτική δικαιολογείται αντικειμενικά από ένα θεμιτό σκοπό και τα μέσα επίτευξης του σκοπού αυτού είναι πρόσφορα και αναγκαία, γ. «παρενόχληση»: όταν εκδηλώνεται ανεπιθύμητη συμπεριφορά συνδεδεμένη με το φύλο ενός προσώπου, με σκοπό ή αποτέλεσμα την προσβολή της αξιοπρέπειας του προσώπου αυτού και τη δημιουργία εκφοβιστικού, εχθρικού, ταπεινωτικού, εξευτελιστικού ή επιθετικού περιβάλλοντος, δ. «σεξουαλική παρενόχληση»: όταν εκδηλώνεται οποιαδήποτε μορφή ανεπιθύμητης λεκτικής, μη λεκτικής ή σωματικής συμπεριφοράς σεξουαλικού χαρακτήρα, με σκοπό ή αποτέλεσμα την προσβολή της αξιοπρέπειας ενός προσώπου, ιδίως με τη δημιουργία εκφοβιστικού, εχθρικού, εξευτελιστικού, ταπεινωτικού ή επιθετικού περιβάλλοντος. Άρθρο 3 Πεδίο εφαρμογής 1. Οι διατάξεις του παρόντος νόμου εφαρμόζονται στα πρόσωπα, τα οποία παρέχουν αγαθά και υπηρεσίες που διατίθενται στο κοινό, ανεξάρτητα από το ενδιαφερόμενο πρόσωπο, στο πλαίσιο του δημόσιου τομέα, του ευρύτερου δημόσιου τομέα, όπως αυτός εκάστοτε οριοθετείται από τις

κείμενες διατάξεις, καθώς και του ιδιωτικού τομέα, και οι οποίες προσφέρονται εκτός του πλαισίου του ιδιωτικού και του οικογενειακού βίου και των συναλλαγών που διεξάγονται σε αυτό. 2. Ο νόμος αυτός δεν θίγει την ελευθερία του ατόμου να επιλέγει αντισυμβαλλόμενο, εφόσον η επιλογή αυτή δεν γίνεται με βάση το φύλο. 3. Οι διατάξεις του παρόντος νόμου ισχύουν υπό την επιφύλαξη ευνοϊκότερων διατάξεων σχετικά με την προ-στασία των γυναικών όσον αφορά την εγκυμοσύνη και τη μητρότητα. 4. Ο παρών νόμος δεν εφαρμόζεται: (α) στην εκπαίδευση, (β) στα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης και τη διαφήμιση και (γ) σε θέματα απασχόλησης, επαγγελματικής δραστη-ριότητας και μη μισθωτής δραστηριότητας, που ρυθμί-ζονται από το ν. 3488/2006 (ΦΕΚ 191 Α), όπως ισχύει. Άρθρο 4 Αρχή της ίσης μεταχείρισης 1. α) Απαγορεύεται οποιαδήποτε άμεση ή έμμεση διά-κριση λόγω φύλου, συμπεριλαμβανομένης της λιγότερο ευνοϊκής μεταχείρισης των γυναικών λόγω εγκυμοσύνης και μητρότητας. β) Απαγορεύονται η παρενόχληση και η σεξουαλική παρενόχληση, κατά την έννοια του νόμου αυτού, θεω-ρούμενες ως διάκριση λόγω φύλου. Το γεγονός ότι ένα άτομο απορρίπτει ή ανέχεται τέτοιου είδους συμπερι-φορά δεν μπορεί να χρησιμοποιείται ως βάση για τη λήψη απόφασης που επηρεάζει το εν λόγω άτομο. 52795280 ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ (ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟ) 2. Η ενθάρρυνση για την άσκηση άμεσων ή έμμεσων διακρίσεων λόγω φύλου θεωρείται διάκριση, κατά την έννοια του νόμου αυτού. 3. Ο παρών νόμος δεν αποκλείει τη διαφορετική μετα-χείριση, εάν η παροχή αγαθών ή υπηρεσιών αποκλειστι-κά ή πρωτίστως σε άτομα του ενός φύλου αιτιολογείται από θεμιτό σκοπό και τα μέσα επίτευξης του σκοπού αυτού είναι πρόσφορα και αναγκαία, έχει δε τηρηθεί εύλογη αναλογία μεταξύ της ιδιαίτερης μεταχείρισης και του επιδιωκόμενου σκοπού. Άρθρο 5 Θετική δράση Με διάταγμα που εκδίδεται κατόπιν προτάσεως του κατά περίπτωση αρμόδιου Υπουργού, δύναται να θεσπί-ζονται ή να διατηρούνται ειδικά μέτρα για την πρόληψη ή την αντιστάθμιση μειονεκτημάτων που συνδέονται με το φύλο, προκειμένου να διασφαλίζεται στην πράξη η πλήρης ισότητα μεταξύ ανδρών και γυναικών. Άρθρο 6 Αναλογιστικοί παράγοντες 1. Η χρήση του παράγοντα του φύλου, ως συντελεστή για τον υπολογισμό των ασφαλιστρών και παροχών, σε όλα τα συμβόλαια παροχής ασφαλιστικών και άλλων συναφών χρηματοοικονομικών υπηρεσιών που συνάπτο-νται από την έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου, δεν επιτρέπεται να οδηγεί σε διαφορές μεταξύ ατομικών ασφαλιστρών και παροχών. 2. Αναλογιστικές διαφορές μεταξύ ατομικών ασφαλί-στρων και παροχών των ασφαλιζομένων με χρήση του φύλου ως καθοριστικού παράγοντα στην αξιολόγηση του κινδύνου επιτρέπονται μόνον στις ασφαλίσεις του κλάδου ζωής, ατυχημάτων, ασθένειας και αστικής ευθύ-νης από οχήματα, σύμφωνα με την πολιτική διαχείρισης κινδύνων των ασφαλιστικών επιχειρήσεων επί τη βάσει

σημαντικών και αξιόπιστων αναλογιστικών στατιστικών δεδομένων. 3. Η Επιτροπή Εποπτείας Ιδιωτικής Ασφάλισης (εφεξής: ΕΠΕΙΑ) υποβάλλει το αργότερο έως την 30ή Οκτωβρίου 2012 έκθεση προς το Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών, σχετικά με τη διατήρηση της ισχύος ή την τροποποίηση της προηγούμενης παραγράφου, κατόπιν γνώμης της Γενικής Γραμματείας Ισότητας των Φύλων (εφεξής: ΓΓΙΦ).

4. Η ΕΠΕΙΑ είναι αρμόδια για τη συλλογή, δημοσίευση και τακτική ενημέρωση αξιόπιστων δεδομένων σχετικών με τη χρήση του παράγοντα του φύλου ως καθοριστικού αναλογιστικού συντελεστή. Για το σκοπό αυτόν συνεργάζεται με όλους τους αρμόδιους φορείς. Η ΕΠΕΙΑ περιλαμβάνει και τα ως άνω δεδομένα στην ετήσια έκθεση της, την οποία διαβιβάζει, πέρα από τα οριζόμενα στο ν. 3229/2004 πρόσωπα, και στη ΓΓΙΦ.

5. Σε κάθε περίπτωση τα έξοδα εγκυμοσύνης και μητρότητας δεν επιτρέπεται να οδηγούν σε διαφορές μεταξύ των ατομικών ασφαλιστρών και παροχών μετά την 21.12.2009.

Άρθρο 7 Έννομη προστασία

1. Κάθε πρόσωπο που θεωρεί ότι ζημιώθηκε από τη μη τήρηση της αρχής της ίσης μεταχείρισης, ακόμη και αν έχει λήξει η σχέση, στο πλαίσιο της οποίας φέρεται ότι σημειώθηκε η διάκριση, έχει δικαίωμα δικαστικής προστασίας, καθώς και δικαίωμα προσφυγής ενώπιον των αρμόδιων διοικητικών αρχών, συμπεριλαμβανομένων των διαδικασιών διαμεσολάβησης από τον αρμόδιο φορέα του άρθρου 11 του παρόντος νόμου, για την πραγμάτωση των υποχρεώσεων που απορρέουν από αυτόν.

2. Νομικά πρόσωπα και ενώσεις προσώπων που έχουν, βάσει του σκοπού τους, έννομο συμφέρον να μεριμνούν για την τήρηση των διατάξεων του νόμου αυτού, μπορούν, με τη συναίνεση του θιγόμενου, να ασκούν στο όνομα του προσφυγιά ενώπιον των αρμόδιων διοικητικών ή δικαστικών αρχών, ως και να παρεμβαίνουν προς υπεράσπισή του.

3. Η άσκηση των δικαιωμάτων αυτών δεν επηρεάζει τις προβλεπόμενες προθεσμίες διοικητικής και δικαστικής προσφυγής.

Άρθρο 8 Προστασία έναντι αντιποίνων Απαγορεύεται η δυσμενής μεταχείριση ή η πρόκληση δυσμενών επιπτώσεων εναντίον προσώπου, το οποίο προβαίνει σε καταγγελία ή εμπλέκεται σε διαδικασία που αποσκοπεί στην επιβολή της συμμόρφωσης με την αρχή της ίσης μεταχείρισης, κατά την έννοια του παρόντος νόμου.

Άρθρο 9 Βάρος απόδειξης

1. Όταν ένα πρόσωπο που εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του παρόντος νόμου ισχυρίζεται ότι υφίσταται μεταχείριση που ενέχει διάκριση λόγω φύλου, κατά τις ανωτέρω διατάξεις, και επικαλείται, ενώπιον δικαστηρίου ή άλλης αρμόδιας αρχής, γεγονότα ή στοιχεία από τα οποία πιθανολογείται άμεση ή έμμεση διάκριση λόγω φύλου ή, ότι εκδηλώθηκε εις βάρος του σεξουαλική ή άλλη παρενόχληση κατά την έννοια του παρόντος νόμου, ο καθ' ου φέρει το βάρος να αποδείξει στο δικαστήριο ή σε άλλη αρμόδια αρχή, ότι δεν υπήρξε παραβίαση της αρχής της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών.

2. Η ανωτέρω ρύθμιση δεν ισχύει στην ποινική διαδικασία.

3. Οι παράγραφοι 1 και 2 ισχύουν και σε κάθε διαδικασία που κινείται βάσει των παραγράφων 1 και 2 του άρθρου 7 του παρόντος. Άρθρο 10 Αποζημίωση – Κυρώσεις 1. Η παράβαση των διατάξεων του παρόντος νόμου γεννά, εκτός των άλλων, αξίωση προς πλήρη αποζημίωση του θιγόμενου και αποκατάσταση της ηθικής του βλάβης. 2. Σε περίπτωση που διαπιστωθεί παράβαση των διατάξεων του άρθρου 6, επιβάλλονται κυρώσεις σύμφωνα με την εκάστοτε ισχύουσα ασφαλιστική νομοθεσία. 3. Η παράβαση της, κατά τον παρόντα νόμο, απαγόρευσης διακρίσεων λόγω φύλου συνιστά πειθαρχικό παράπτωμα υπαλλήλου κατά την έννοια της περίπτωσης γ' της παραγράφου 1 του άρθρου 107 του Υπαλληλικού Κώδικα, που κυρώθηκε με το άρθρο πρώτο του ν. 3528/2007 (ΦΕΚ 26 Α'), όπως ισχύει. 4. Όποιος τελεί την πράξη της σεξουαλικής παρενόχλησης, σύμφωνα με την περίπτωση δ' του άρθρου 2 και στο πλαίσιο του παρόντος νόμου, διώκεται κατ'έγκληση ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ (ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟ) 5281 βάσει της παραγράφου 1 του άρθρου 337 του Ποινικού Κώδικα και τιμωρείται σύμφωνα με το άρθρο αυτό. Άρθρο 11 Φορείς παρακολούθησης και προώθησης της εφαρμογής της αρχής της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών 1. α) Φορείς παρακολούθησης της εφαρμογής της αρχής της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών, κατά τους ορισμούς του παρόντος νόμου, ορίζονται, για μεν τις δημόσιες υπηρεσίες και τον ευρύτερο δημόσιο τομέα, ο Συνήγορος του Πολίτη (παρ. 1 του άρθρου 3 του ν. 3094/2003 – ΦΕΚ 10 Α'), για δε τον ιδιωτικό τομέα, ο Συνήγορος του Καταναλωτή (ν. 3297/2004 – ΦΕΚ 259 Α). β) Ο Συνήγορος του Πολίτη και ο Συνήγορος του Καταναλωτή είναι επιφορτισμένοι με την προώθηση, την ανάλυση, τον έλεγχο και την υποστήριξη της ίσης μεταχείρισης των προσώπων χωρίς διακρίσεις λόγω φύλου. Κάθε πρόσωπο που θεωρεί ότι ζημιώνεται από τη μη τήρηση της αρχής της ίσης μεταχείρισης, κατά τους ορισμούς του παρόντος νόμου, ακόμη και αν έχει λήξει η σχέση, στο πλαίσιο της οποίας φέρεται ότι σημειώθηκε η διάκριση, δύναται να απευθύνεται στον αρμόδιο, κατά περίπτωση, Φορέα. 2. Κάθε δημόσια αρχή που δέχεται καταγγελίες ή κοινοποιούνται σε αυτήν πληροφορίες σχετικά με την εφαρμογή του παρόντος νόμου, τις διαβιβάζει στον αρμόδιο Φορέα, σύμφωνα με τα παραπάνω. 3. Σε περίπτωση παράβασης των διατάξεων του παρόντος νόμου, ο αρμόδιος Φορέας διεξάγει έρευνα και διαμεσολαβεί με κάθε πρόσφορο τρόπο για την άρση της προσβολής της ίσης μεταχείρισης. Εφόσον η διαμεσολάβηση προς άρση της προσβολής δεν επιφέρει ικανοποιητικά αποτελέσματα, το τελικό πόρισμα του Φορέα διαβιβάζεται στην καθ' ύλην αρμόδια Αρχή, προκειμένου να επιβληθούν κυρώσεις ή και να κινηθεί η πειθαρχική διαδικασία και, ακολούθως, η αρμόδια Αρχή ενημερώνει το Φορέα σχετικά. 4. Ο Συνήγορος του Πολίτη και ο Συνήγορος του Καταναλωτή υποβάλλουν στη Βουλή των Ελλήνων, πέρα από τις ετήσιες εκθέσεις τους το Μάρτιο και τον Ιούνιο κάθε έτους

αντίστοιχα, ειδικές εκθέσεις για την εφαρμογή του παρόντος νόμου. Οι εκθέσεις αυτές περιλαμβάνουν και τις τυχόν υποθέσεις που ενέχουν διακρίσεις λόγω φύλου, κατά τους ορισμούς του παρόντος νόμου, και εισηγήσεις μέτρων για την εξάλειψη των εν λόγω διακρίσεων. Οι εκθέσεις κοινοποιούνται πέρα από τα πρόσωπα που ορίζονται στο τελευταίο εδάφιο της παραγράφου 5 του άρθρου 3 του ν. 3094/2003 και στην παράγραφο 11 του άρθρου 3 του ν. 3297/2004, και στη ΓΓΙΦ, η οποία, βάσει αυτών των στοιχείων, προβαίνει σε εισηγήσεις και παρεμβάσεις στο πλαίσιο της αρμοδιότητας της για την παρακολούθηση της εφαρμογής της νομοθεσίας για την ισότητα των φύλων και την προώθηση νομοθετικών μέτρων για την ουσιαστική πραγματοποίηση της. Η ΓΓΙΦ συνεργάζεται με τον Συνήγορο του Πολίτη, τον Συνήγορο του Καταναλωτή, το Υπουργείο Ανάπτυξης και τα συναρμόδια Υπουργεία, προς ενημέρωση των ενδιαφερόμενων προσώπων για την εφαρμογή του παρόντος νόμου, τη διάδοση των καλών πρακτικών ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών και τη διοργάνωση επιμορφωτικών σεμιναρίων για θέματα που εμπíπτουν στο πεδίο εφαρμογής του παρόντος νόμου.

Άρθρο 12 Διάλογος με φορείς και διάχυση πληροφοριών

1. Η ΓΓΙΦ ενθαρρύνει το διάλογο μεταξύ των κοινωνικών φορέων, καθώς και το διάλογο με τις μη κυβερνητικές οργανώσεις που προωθούν την ίση μεταχείριση ανδρών και γυναικών, σύμφωνα με το σκοπό και τις διατάξεις του παρόντος νόμου.

2. Η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή, στο πλαίσιο της αποστολής της για τη διεξαγωγή κοινωνικού διαλόγου για τη γενική πολιτική της χώρας και ειδικότερα για θέματα κοινωνικής πολιτικής, ενθαρρύνει το διάλογο με τις οργανώσεις – μέλη της, με σκοπό την ενημέρωση, ευαισθητοποίηση και ενεργό συμμετοχή τους στην προώθηση της αρχής της ίσης μεταχείρισης, σύμφωνα με το σκοπό και τις διατάξεις του παρόντος νόμου.

Άρθρο 13 Περιοδική ενημέρωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής

Ο Υπουργός Ανάπτυξης, σε συνεργασία με τη ΓΓΙΦ και τους ενδιαφερόμενους φορείς, κοινοποιεί στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή τις διαθέσιμες πληροφορίες σχετικά με την εφαρμογή της Οδηγίας 2004/113/ΕΚ, το αργότερο έως την 21.12.2009 και εν συνεχεία κάθε πέντε έτη.

Άρθρο 14 Λοιπές διατάξεις

1. Συμβόλαια ασφαλίσεως ζωής, ατυχημάτων, ασθενείων και αστικής ευθύνης από οχήματα, που έχουν συναφθεί μέχρι την έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου και για τα οποία διατηρήθηκε η χρήση του παράγοντα του φύλου ως αναλογιστικού συντελεστή, εξακολουθούν να ισχύουν μέχρι τη λήξη τους, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα από την παράγραφο 2 του άρθρου 6 και με την επιφύλαξη της παραγράφου 3 του ίδιου άρθρου.

2. Προστίθεται εδάφιο τέταρτο στην παρ. 1 του άρθρου 1 του ν. 3094/2003 ως εξής: «Ο Συνήγορος του Πολίτη ορίζεται και φορέας παρακολούθησης της εφαρμογής στις δημόσιες υπηρεσίες και τον ευρύτερο δημόσιο τομέα, κατά την παράγραφο 1 του άρθρου 3 του παρόντος νόμου, της αρχής της

ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών στην πρόσβαση σε αγαθά και υπηρεσίες και την παροχή αυτών, κατ' εφαρμογή του άρθρου 12 της Οδηγίας 2004/113/ΕΚ.». 3. Προστίθεται εδάφιο δεύτερο στην παρ. 1 του άρθρου 1 του ν. 3297/2004 ως εξής: «Ο Συνήγορος του Καταναλωτή ορίζεται και φορέας παρακολούθησης της εφαρμογής στον ιδιωτικό τομέα της αρχής της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών στην πρόσβαση σε αγαθά και υπηρεσίες και την παροχή αυτών, κατ' εφαρμογή του άρθρου 12 της Οδηγίας 2004/113/ΕΚ.» Άρθρο 15 Καταργούμενες διατάξεις Κάθε γενική ή ειδική διάταξη που έρχεται σε αντίθεση με τις διατάξεις του παρόντος Κεφαλαίου ή ρυθμίζει κατά τρόπο διαφορετικό θέματα που καταλαμβάνονται από αυτό, καταργείται. ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β' Άρθρο 16 Ρυθμίσεις υπαίθριου εμπορίου – Κυριακάτικες αγορές 1. Η παράγραφος 1 του άρθρου 2 του ν. 2323/1995 (ΦΕΚ 145 Α), όπως ισχύει, αντικαθίσταται ως ακολούθως: 5282 ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ (ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟ) «1. Για τη συμμετοχή σε υπαίθριες αγορές, δηλαδή σε εμποροπανηγύρεις που διενεργούνται με την ευκαιρία θρησκευτικών ή επετειακών εορτών, σε παραδοσιακές εμποροπανηγύρεις και ζωοπανηγύρεις που τελούνται μία φορά το χρόνο, σε πασχαλινές και σε χριστουγεννιάτικες αγορές, απαιτείται άδεια. Η ισχύς των αδειών αυτών δεν μπορεί να υπερβαίνει για τις εμποροπανηγύρεις των θρησκευτικών ή επετειακών εορτών τις πέντε (5) συναπτές ημέρες, για τις παραδοσιακές εμποροπανηγύρεις και ζωοπανηγύρεις που τελούνται μία φορά το χρόνο τις επτά (7) συναπτές ημέρες, για τις πασχαλινές αγορές τις δέκα (10) συναπτές ημέρες και για τις χριστουγεννιάτικες αγορές τις δεκαπέντε (15) συναπτές ημέρες. Οι άδειες χορηγούνται: α) σε επαγγελματίες εμπόρους που νόμιμα δραστηριοποιούνται αποκλειστικά σε υπαίθριες αγορές (υπαίθριοι πωλητές), β) σε κατόχους άδειας συμμετοχής σε κυριακάτικες αγορές, γ) σε κατόχους άδειας πωλητή λαϊκών αγορών που λειτουργούν εκτός της περιφέρειας των Ν.Α. Αθηνών – Πειραιώς και Θεσσαλονίκης, δ) σε όσους κατέχουν άδεια άσκησης υπαίθριου (στάσιμου ή πλανόδιου) εμπορίου και ε) σε λοιπούς εμπόρους. Η επιλογή των δικαιούχων γίνεται με δημόσια κλήρωση που διενεργείται μεταξύ των ενδιαφερομένων από το νομαρχιακό, το δημοτικό ή κοινοτικό συμβούλιο, κατά περίπτωση, κατά την οποία οι διαθέσιμες άδειες κληρώνονται κατά ποσοστό εβδομήντα πέντε τοις εκατό (75%) στους ενδιαφερομένους των περιπτώσεων α', β' και γ' του προηγούμενου εδαφίου και κατά ποσοστό είκοσι πέντε τοις εκατό (25%) στους ενδιαφερομένους των περιπτώσεων δ' και ε' του προηγούμενου εδαφίου. Δημόσια κλήρωση διενεργείται και για τη θέση στην οποία θα τοποθετηθεί ο κάθε αδειοδοτούμενος, κατά τα ανωτέρω. Στη συνέχεια οι άδειες συμμετοχής εκδίδονται με απόφαση του αρμόδιου κατά τόπο δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου και ισχύουν για συγκεκριμένο χώρο και θέση. Κατ' εξαίρεση, για τη συμμετοχή στις ως άνω υπαίθριες

αγορές που τελούνται στα νησιά της χώρας, εκτός από την Κρήτη και την Εύβοια, οι σχετικές άδειες εκδίδονται με απόφαση του κατά τόπο αρμόδιου νομαρχιακού συμβουλίου, εφόσον τα γεωγραφικά όρια κάθε νησιού συμπίπτουν με τα διοικητικά όρια αρμοδιότητας της οικείας νομαρχιακής αυτοδιοίκησης ή οι άδειες αφορούν το νησί, όπου εδρεύει η οικεία νομαρχιακή αυτοδιοίκηση. Οι άδειες είναι προσωποπαγείς και δεν επιτρέπεται η μεταβίβαση, η εισφορά, η εκμίσθωση και η παραχώρηση, κατά χρήση, των αδειών της παραγράφου αυτής, καθώς και η άσκηση των δικαιωμάτων που απορρέουν από αυτές, από οποιονδήποτε τρίτο, εκτός από τον/τη σύζυγο και τα τέκνα των κατόχων των αδειών, υπό τον όρο ότι αυτοί δεν κατέχουν άλλη άδεια άσκησης υπαίθριου εμπορίου. Το Δημόσιο, δήμοι ή κοινότητες και εκκλησιαστικές αρχές δεν επιτρέπεται να εκμισθώνουν ή να παραχωρούν κατά χρήση χώρους που προορίζονται για τη λειτουργία των προαναφερόμενων αγορών σε πρόσωπα που δεν κατέχουν άδεια κατά την παρούσα παράγραφο. Με απόφαση του κατά περίπτωση αρμόδιου νομαρχιακού, δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου καθορίζονται τα είδη που επιτρέπεται να πωλούνται στις εμποροπανηγύρεις θρησκευτικές ή επετειακές. Με όμοια απόφαση καθορίζονται τα είδη που επιτρέπεται να πωλούνται στις πασχαλινές και χριστουγεννιάτικες αγορές, τα οποία πρέπει να δικαιολογούν το χαρακτήρα της συγκεκριμένης αγοράς, όπως χριστουγεννιάτικα και πασχαλινά στολίδια και είδη διακόσμησης, χριστουγεννιάτικες και πασχαλινές κάρτες, χριστουγεννιάτικα δέντρα, πασχαλινά αυγά, μπαλόνια, υλικά περιτυλίγματος δώρων, κεριά και λαμπάδες κ.λπ.» 2. Η περίπτωση ε' της παραγράφου 2 του άρθρου 2 του ν. 2323/1995, όπως ισχύει, αντικαθίσταται ως ακολούθως: «ε) μία κυριακάτικη αγορά στο δημοτικό διαμέρισμα Δοξάτου του Δήμου Δοξάτου της Ν.Α. Δράμας και μία στην περιοχή Σχιστό του Δήμου Περάματος της Ν.Α. Πειραιά.» 3. Η παράγραφος 4 του άρθρου 2 του ν. 2323/1995, όπως ισχύει, αντικαθίσταται ως ακολούθως: «4. Για τη συμμετοχή σε κυριακάτικες αγορές απαιτείται άδεια, η οποία χορηγείται: α) σε επαγγελματίες εμπόρους που νόμιμα δραστηριοποιούνται αποκλειστικά σε υπαίθριες αγορές (υπαίθριοι πωλητές), β) σε κατόχους άδειας συμμετοχής σε κυριακάτικες αγορές, γ) σε κατόχους άδειας πωλητή λαϊκών αγορών που λειτουργούν εκτός της περιφέρειας των Ν.Α. Αθηνών – Πειραιώς και Θεσσαλονίκης, δ) σε όσους κατέχουν άδεια άσκησης υπαίθριου (στάσιμου ή πλανόδιου) εμπορίου και ε) σε λοιπούς εμπόρους και εκδίδεται σύμφωνα με τις παραγράφους 3 και 4 του άρθρου 1 του παρόντος νόμου. Η επιλογή των δικαιούχων γίνεται με δημόσια κλήρωση που διενεργείται μεταξύ των ενδιαφερομένων από το νομαρχιακό συμβούλιο κατά την οποία οι διαθέσιμες άδειες κληρώνονται κατά ποσοστό εβδομήντα πέντε τοις εκατό (75%) στους ενδιαφερομένους των περιπτώσεων α, β' και γ του προηγούμενου εδαφίου και κατά ποσοστό είκοσι πέντε τοις εκατό (25%)

στους ενδιαφερομένους των περιπτώσεων δ και ε του προηγούμενου εδαφίου. Δημόσια κλήρωση διενεργείται και για τη θέση στην οποία θα τοποθετηθεί ο κάθε αδειοδοτούμενος, κατά τα ανωτέρω. Οι χορηγούμενες άδειες είναι προσωποπαγείς και δεν επιτρέπεται η μεταβίβαση, η εισφορά, η εκμίσθωση και η παραχώρηση της χρήσης τους ή η άσκηση, από τρίτα πρόσωπα, των δικαιωμάτων που απορρέουν από αυτές με οποιονδήποτε τρόπο, εκτός από τη σύζυγο και τα τέκνα των κατόχων των αδειών υπό τον όρο ότι αυτοί δεν κατέχουν άλλη άδεια άσκησης υπαίθριου εμπορίου.» Άρθρο 17 Συμμετοχή σε υπαίθριο εμπόριο και λαϊκές αγορές 1. Στο δεύτερο εδάφιο της παραγράφου 9 του άρθρου 1 του ν. 2323/1995, όπως ισχύει, προστίθεται στοιχείο ζ' ως ακολούθως: «ζ) μέχρι ποσοστό πέντε τοις εκατό (5%) Έλληνες τσιγγάνοι ΡΟΜ που έχουν εγγραφεί στα δημοτολόγια των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης της χώρας». 2. Στην παράγραφο 6 του άρθρου 7 του ν. 2323/1995, όπως ισχύει, προστίθεται στοιχείο η' ως ακολούθως: «η) μέχρι ποσοστό πέντε τοις εκατό (5%) Έλληνες τσιγγάνοι ΡΟΜ που έχουν εγγραφεί στα δημοτολόγια των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης της χώρας». ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ (ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟ) 5283 3. Στο πρώτο εδάφιο της παραγράφου 1 του άρθρου 3 του π.δ. 254/2005, στο τέλος του στοιχείου β' προστίθεται η φράση «και για τους Έλληνες τσιγγάνους ΡΟΜ ο αριθμός δημοτολογίου όπου έχουν εγγραφεί.» 4. Το πρώτο εδάφιο της παραγράφου 1 του άρθρου 1 του π.δ. 51/2006, όπως ισχύει, αντικαθίσταται ως εξής: «1. Άδειες πωλητών λαϊκών αγορών δικαιούνται φυσικά πρόσωπα, μόνιμοι κάτοικοι Ελλάδας που έχουν την ελληνική ιθαγένεια, την ιθαγένεια άλλου κράτους –μέλους της ΕΕ, οι ομογενείς Βορειοηπειρώτες, οι ομογενείς Παλινοστούντες από την πρώην ΕΣΣΔ ή την περιοχή του Πόντου, οι Έλληνες τσιγγάνοι ΡΟΜ που έχουν εγγραφεί στα δημοτολόγια των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης της χώρας και οι υπήκοοι τρίτων χωρών που διαμένουν στην Ελλάδα νόμιμα και αδιάλειπτα τουλάχιστον κατά τα τελευταία πέντε έτη και κατέχουν την προβλεπόμενη από το π.δ. 150/2006 (ΦΕΚ 160 Α') απόφαση χορήγησης ή ανανέωσης της άδειας διαμονής επί μακρόν διαμένοντος, καθώς και οι Πρωτοβάθμιες Συνεταιριστικές Οργανώσεις ή οι αναγνωρισμένες ομάδες παραγωγών που προβλέπονται από την παρ. 2 του άρθρου 2 του π.δ. 36/1986 (ΦΕΚ 12 Α') για τα μέλη τους.» 5. Μετά το στοιχείο 8 της περίπτωσης α' της παραγράφου (Γ) «Απαιτούμενα Δικαιολογητικά» του άρθρου 2 του π.δ. 51/2006, όπως ισχύει, προστίθεται στοιχείο 9, ως εξής: «9. Οι Έλληνες τσιγγάνοι ΡΟΜ επικυρωμένο αντίγραφο δελτίου αστυνομικής ταυτότητας και βεβαίωση εγγραφής στο δημοτολόγιο οργανισμού τοπικής αυτοδιοίκησης της χώρας.» Άρθρο 18 Θέματα Επιμελητηριακής Νομοθεσίας 1. Το δεύτερο εδάφιο της περίπτωσης ε' της παραγράφου 2 του άρθρου 2 του ν. 2081/1992, όπως ισχύει, αντικαθίσταται ως εξής: «Με αποφάσεις του Διοικητικού Συμβουλίου, οι

οποίες υπόκεινται στην έγκριση του Υπουργού Ανάπτυξης, μπορούν να συνιστούν κεφαλαιουχικές εταιρείες ή να συμμετέχουν σε αυτές, η δραστηριότητα των οποίων εξυπηρετεί ειδικό σκοπό δημοσίου συμφέροντος και οι οποίες απολαμβάνουν όλων των ωφελειών εθνικής ή κοινοτικής χρηματοδότησης ή επιχορήγησης.» 2. Το πρώτο εδάφιο της παραγράφου 2 του άρθρου 3 του ν. 2081/1992, όπως ισχύει, αντικαθίσταται ως εξής: «2. Αμιγή Επιμελητήρια είναι τα Βιοτεχνικά, που διαθέτουν Τμήματα Βιοτεχνών και Υπηρεσιών, ως και τα Επαγγελματικά, που διαθέτουν Τμήματα Επαγγελματιών και Υπηρεσιών.» 3. Το πρώτο εδάφιο της παραγράφου 5 του άρθρου 4 του ν. 2081/1992, όπως ισχύει, αντικαθίσταται ως εξής: «5. Οδοιπορικά έξοδα και ημερήσια αποζημίωση: Τα οδοιπορικά έξοδα και η ημερήσια αποζημίωση των μετakinούμενων μελών του διοικητικού συμβουλίου και της διοικητικής επιτροπής, ως και των μελών και των υπαλλήλων του επιμελητηρίου καθορίζονται με απόφαση του διοικητικού συμβουλίου του οικείου επιμελητηρίου, κατά παρέκκλιση των κειμένων διατάξεων.» 4. Τα δύο πρώτα εδάφια της παραγράφου 4 του άρθρου 5 του ν. 2081/1992, όπως ισχύουν, αντικαθίστανται ως εξής: «4. Η Διοικητική Επιτροπή: Η Διοικητική Επιτροπή αποτελείται από τον Πρόεδρο και οκτώ μέλη. Η ψηφοφορία για την ανάδειξη αυτών γίνεται το πρώτο τρίμηνο κάθε τέταρτου έτους και μετά τις επί μέρους επιμελητηριακές εκλογές. Ο πρόεδρος εκλέγεται με χωριστή ψηφοφορία μεταξύ των προέδρων των επιμελητηρίων. Τα λοιπά οκτώ μέλη εκλέγονται μεταξύ των τακτικών μελών της Γενικής Συνέλευσης. Κάθε επιμελητήριο προτείνει μία μόνο υποψηφιότητα για τη διοικητική επιτροπή της Κεντρικής Ένωσης. Κατ' εξαίρεση, το επιμελητήριο από το οποίο προέρχεται ο εκλεγείς πρόεδρος της διοικητικής επιτροπής μπορεί να είναι, με έναν εκπρόσωπο του, υποψήφιο για μία από τις λοιπές θέσεις της. Τα μέλη της Διοικητικής Επιτροπής, συγκαλούμενα από τον Πρόεδρο της, εκλέγουν, μεταξύ τους, τους Α', Β', Γ' και Δ' Αντιπροέδρους, τον Οικονομικό Επόπτη μετά του αναπληρωτή του και τον Γενικό Γραμματέα μετά του αναπληρωτή του.» Άρθρο 19 Άλλα θέματα Υπουργείου Ανάπτυξης 1. Η παράγραφος 3 του άρθρου 41 του ν. 3190/1955 (ΦΕΚ 91 Α), όπως ισχύει, αντικαθίσταται ως εξής: «3. Το εταιρικό κεφάλαιο δεν μπορεί σε καμία περίπτωση να μειωθεί κάτω των τεσσάρων χιλιάδων πεντακοσίων (4.500,00) ευρώ, ούτε τα εταιρικά μερίδια κάτω των τριάντα (30,00) ευρώ.» 2. α) Με απόφαση του Υπουργού Ανάπτυξης και σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 4 του ν. 3614/2007 (ΦΕΚ 267 Α), μετά από γνώμη του Διοικητικού Συμβουλίου του Κέντρου Ανανεώσιμων Πηγών και Εξοικονόμησης Ενέργειας του π.δ. 375/1987 (ΦΕΚ 167 Α) (ΚΑΓΙΕ), δύναται αυτό να εκτελεί καθήκοντα ενδιάμεσου φορέα διαχείρισης προγραμμάτων αρμοδιότητας του Υπουργείου Ανάπτυξης (ΥΠΑΝ), τα οποία αφορούν είτε σε έργα ανάπτυξης υποδομών από φορείς του δημόσιου τομέα είτε

σε έργα χορήγησης κρατικής ενίσχυσης για εκτέλεση έργων για εξοικονόμηση ενέργειας (ΕΞΕ) ή για προώθηση των Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας (ΑΠΕ) ή Συμπααραγωγής Ηλεκτρισμού και Θερμότητας (ΣΗΘ) και εντάσσονται στον προγραμματισμό των έργων του Υπουργείου Ανάπτυξης, που χρηματοδοτούνται είτε με εθνικούς πόρους είτε μέσω συγχρηματοδοτούμενων από την Ευρωπαϊκή Ένωση προγραμμάτων. Στους αναφερόμενους ανωτέρω τομείς δεν συμπεριλαμβάνονται έργα ανάπτυξης υποδομών και χορήγησης κρατικών ενισχύσεων για την έρευνα, την τεχνολογική ανάπτυξη και την καινοτομία. β) Με απόφαση του Υπουργού Ανάπτυξης καθορίζονται οι ειδικότεροι όροι και διαδικασίες που αφορούν στην υλοποίηση των ως άνω προγραμμάτων, ιδίως ζητήματα σχετικά με τη σύσταση γνωμοδοτικής επιτροπής, μη- τρώου αξιολογητών, τη φύση του προγράμματος, τους δυνητικούς δικαιούχους, τη διαδικασία και τα κριτήρια αξιολόγησης, τον τρόπο βαθμολόγησης τους, το ύψος της επιχορήγησης, τη διαδικασία ένταξης των έργων στο πρόγραμμα, τη διαδικασία ελέγχου του παραδοτέου έργου, τις προϋποθέσεις καταβολής της επιχορήγησης, τις υποχρεώσεις του ωφελούμενου, τις συνέπειες μη τήρησης των όρων και προϋποθέσεων του προγράμματος και κάθε αναγκαία λεπτομέρεια. γ) Η παρούσα διάταξη καταλαμβάνει και τυχόν πριν την ψήφιση του παρόντος νόμου εκδοθείσες αποφάσεις 5284 ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ (ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟ) Προκήρυξης προγραμμάτων του Υπουργού Ανάπτυξης με το ανωτέρω περιεχόμενο, στο πλαίσιο των οποίων το ΚΑΠΕ εκτελεί καθήκοντα ενδιάμεσου φορέα διαχείρισης. 3. α) Η περίπτωση β' της παραγράφου 1 του άρθρου 25 του ν. 1514/1985 (ΦΕΚ 13 Α'), όπως ισχύει, τροποποιείται ως εξής: «β) εκτός από όσα ορίζονται στο νόμο αυτόν για τα εθνικά κέντρα, ανεξάρτητα ινστιτούτα και ακαδημαϊκά κέντρα και ινστιτούτα, να καθορίζεται η φύση τους ως δημόσιας υπηρεσίας ή Ν.Π.Δ.Δ. ή Ν.Π.Ι.Δ., ο ειδικότερος σκοπός τους, τα όργανα διοίκησης αυτών, η διάρθρωση και οι αρμοδιότητες των υπηρεσιών αυτών ή και η δυνατότητα σύστασης των αναγκαίων υπηρεσιακών μονάδων μέσω του Εσωτερικού Κανονισμού του οικείου φορέα με έγκριση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Ανάπτυξης, τα της άσκησης εποπτείας επ' αυτών, που μπορεί να περιλαμβάνει τον οικονομικό, διοικητικό και διαχειριστικό έλεγχο και ιδίως την έγκριση των προγραμμάτων, των προϋπολογισμών και απολογισμών, ως και τα της αποτίμησης των αποτελεσμάτων των ερευνητικών προγραμμάτων, με δυνατότητα ανάθεσης αυτής σε ειδικούς επιστήμονες ημεδαπούς ή αλλοδαπούς, που η αμοιβή τους καθορίζεται με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Ανάπτυξης.» β) Στο άρθρο 4 του π.δ. 145/2003 (ΦΕΚ 121 Α), σχετικά με τη σύσταση και λειτουργία ερευνητικού κέντρου με την επωνυμία - «Αθηνά - Ερευνητικό Κέντρο Καινοτομίας στις Τεχνολογίες της Πληροφορίας, των Επικοινωνιών και

της Γνώσης» και διακριτικό τίτλο «Αθηνά», όπως μετονομάστηκε με το άρθρο 9 παρ. 3 του ν. 3438/2006 (ΦΕΚ 33 Α), προστίθεται παράγραφος 3, ως εξής: «3. Με τον Εσωτερικό Κανονισμό του «Αθηνά», ο οποίος καταρτίζεται και εγκρίνεται σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 10 του παρόντος διατάγματος, δύναται να συνιστώνται νέες Υπηρεσιακές Μονάδες, επιπέδου Τμήματος ή Διεύθυνσης, υπαγόμενες στη Γενική Διεύθυνση του «Αθηνά», πέραν αυτών που προβλέπονται στην παράγραφο 2 του παρόντος άρθρου και να προσδιορίζονται οι αρμοδιότητες και η διάρθρωσή τους.» γ) Στο άρθρο 4 του π.δ. 9/2006 (ΦΕΚ 7 Α'), σχετικά με τη σύσταση νομικού προσώπου ιδιωτικού δικαίου με την επωνυμία «ΚΕΝΤΡΟ ΕΡΕΥΝΑΣ, ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ» (ΚΕΤΕΑΘ), προστίθεται περίπτωση στ', ως εξής: «στ. Με τον εσωτερικό κανονισμό του ΚΕΤΕΑΘ, ο οποίος καταρτίζεται και εγκρίνεται σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 15 του παρόντος, δύναται να ορίζεται η διάρθρωση της Κεντρικής Διεύθυνσης (Κ.Δ.) σε τμήματα ή και γραφεία και να προσδιορίζονται οι αρμοδιότητές τους.» δ) Το άρθρο 15 του π.δ. 9/2006 αναδιατυπώνεται ως εξής: «Με εσωτερικό κανονισμό που καταρτίζεται από το ΚΕΤΕΑΘ μέσα σε δώδεκα (12) μήνες από την έναρξη λειτουργίας αυτού και εγκρίνεται από τον Υπουργό Ανάπτυξης, ρυθμίζονται τα θέματα αρμοδιοτήτων, καθηκόντων, ειδικοτήτων του πάσης φύσεως προσωπικού, η εσωτερική δομή και λειτουργία των ινστιτούτων και της Κ.Δ., η λειτουργία των συλλογικών οργάνων και κάθε αναγκαία λεπτομέρεια για την εύρυθμη και αποδοτική λειτουργία του ΚΕΤΕΑΘ και των ινστιτούτων του. Μέχρι την έκδοση του εσωτερικού κανονισμού, τα ανωτέρω θέματα αντιμετωπίζονται με αποφάσεις του Δ.Σ. του ΚΕΤΕΑΘ.» ε) Στο άρθρο 4 του π.δ. 77/2000 (ΦΕΚ 65 Α), σχετικά με τη σύσταση νομικού προσώπου ιδιωτικού δικαίου με την επωνυμία «Εθνικό Κέντρο Έρευνας και Τεχνολογικής Ανάπτυξης» (ΕΚΕΤΑ), προστίθεται περίπτωση η', ως εξής: «η. Με τον εσωτερικό κανονισμό του ΕΚΕΤΑ, ο οποίος καταρτίζεται και εγκρίνεται σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 16 του παρόντος, δύναται να ορίζεται η διάρθρωση της Κεντρικής Διεύθυνσης (Κ.Δ.) σε τμήματα ή και γραφεία και να προσδιορίζονται οι αρμοδιότητές τους.» στ) Το άρθρο 16 του π.δ. 77/2000 αναδιατυπώνεται ως εξής: «Με εσωτερικό κανονισμό που καταρτίζεται από το ΕΚΕΤΑ μέσα σε έξι (6) μήνες από την έναρξη λειτουργίας αυτού και εγκρίνεται από τον Υπουργό Ανάπτυξης, ρυθμίζονται τα θέματα αρμοδιοτήτων, καθηκόντων, ειδικοτήτων του κάθε φύσης προσωπικού, η εσωτερική δομή και λειτουργία των ινστιτούτων και της Κ.Δ., τα της λειτουργίας των συλλογικών οργάνων, ως και κάθε λεπτομέρεια που είναι αναγκαία για την εύρυθμη και αποδοτική λειτουργία του ΕΚΕΤΑ και των Ινστιτούτων του, κατ' εφαρμογή των εξουσιοδοτικών διατάξεων του άρθρου 25 παρ. 2 του ν. 1514/1985. Μέχρι την έκδοση του εσωτερικού κανονισμού, προβλήματα που δεν

μπορούν να επιλυθούν από τους κανόνες που ίσχυαν στα ενοποιηθέντα Ινστιτούτα, πριν από τη δημοσίευση του παρόντος, ρυθμίζονται με αποφάσεις του Δ.Σ. του ΕΚΕΤΑ.» 4. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Ανάπτυξης η συσταθείσα με το ν. 2687/1999 (ΦΕΚ 39 Α') Ανώνυμη Εταιρεία «Ελληνικές Εκθέσεις HELEXPO Α.Ε.» δύναται, κατ' εξαίρεση, να επιχορηγείται από το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων, για τη δημιουργία μόνιμου εκθεσιακού χώρου στο Τεχνολογικό Πολιτιστικό Πάρκο Λαυρίου, το οποίο θα αποτελέσει κοινό τόπο αναφοράς, πληροφόρησης, ενημέρωσης, επαγγελματικών και ερευνητικών επαφών μεταξύ επιχειρήσεων, φορέων και του επενδυτικού κοινού, με στόχο τη δημιουργία του πρότυπου Σπιτιού των Νέων Ενεργειακών Τεχνολογιών. Με την απόφαση ορίζονται το ύψος της επιχορήγησης, η διαδικασία ελέγχου και κάθε αναγκαία λεπτομέρεια. Οι αναγκαίες για την υποστήριξη των ενεργειών υλοποίησης του ανωτέρω έργου συμβάσεις με τρίτους συνάπτονται και οι σχετικές δράσεις εκτελούνται σύμφωνα με τις διέπουσες την ανωτέρω εταιρεία γενικές ή ειδικές διατάξεις, καθώς και τις σχετικές διατάξεις περί δημοσίων επενδύσεων. 5. Το πρώτο εδάφιο του άρθρου 35 του ν. 3734/2009 (ΦΕΚ 8 Α') αντικαθίσταται ως εξής: «Με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Οικονομίας και Οικονομικών και Ανάπτυξης μπορεί να συνιστάται Επιτροπή αποτελούμενη από τον Νομάρχη του Νομαρχιακού Διαμερίσματος Εβρου, τον Δήμαρχο Αλεξανδρούπολης και από εκπροσώπους της Περιφερειακής Διοίκησης, των ΟΤΑ α' και β' βαθμού, καθώς και των επαγγελματικών και λοιπών φορέων του ίδιου Νομαρχιακού Διαμερίσματος σε σχέση με το έργο «Αγωγός πετρελαίου Μπουργκάς - Αλεξανδρούπολη» κατ' εφαρμογή της Τριμερούς Συμφωνίας που κυρώθηκε με το ν. 3558/2007 (ΦΕΚ 101 Α). Για τη συγκρότηση της Επιτροπής εκδίδεται σχετική απόφαση του Νομάρχη.» ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ (ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟ) 5285 6.α) Τα συνημμένα στον παρόντα νόμο: i) το από 8.2.2005 κτηματολογικό διάγραμμα, πινακίδες 1 έως 13 και ο από 8.2.2005 αντίστοιχος κτηματολογικός πίνακας, που συνέταξε ο κτηματογράφος μηχανικός του Δημοσίου Αν. Τάσιος και θεωρήθηκαν από τον Διευθυντή Τεχνικών Υπηρεσιών της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Τρικάλων Νικ. Λέγκα και ii) τα υπ' αριθμ. 1401-ΣΜΕΛ-016-027/26.2.2007/1 η Αναθεώρηση 31.7.2007 και 1401-ΣΜΕΛ-016-030/9.8.2007 τοπογραφικά διαγράμματα, τα οποία συνέταξε η Διεύθυνση Ανάπτυξης Υδροηλεκτρικών Έργων (ΔΑΥΕ) της ΔΕΗ Α.Ε. και αναφέρονται στα άρθρα 16 και 17 του ν. 3734/2009 σχετικά με την αναγκαστική απαλλοτρίωση των εκεί οριζόμενων περιοχών που βρίσκονται στη διοικητική περιφέρεια του Δήμου Πινδέων και δημοσιεύονται σε σμίκρυνση στον παρόντα νόμο, αποτελούν το παράρτημα Α' του ν. 3734/2009, όπως ορίζεται στις διατάξεις του νόμου αυτού. β) Οι

προθεσμίες που αναφέρονται στο στοιχείο γ' της παραγράφου 1 και στην παράγραφο 2 του άρθρου 19 του ν. 3734/2009, καθώς και η προθεσμία που αναφέρεται στην παράγραφο 2 του άρθρου 22 του ίδιου αυτού νόμου παρατείνονται από τη λήξη τους μέχρι 30 Σεπτεμβρίου 2009. γ) Αν ο εκπρόσωπος της Τοπικής Αυτοδιοίκησης στην επιτροπή της παραγράφου 2 του άρθρου 23 του ν. 3734/2009 δεν υποδειχθεί από τον οικείο ΟΤΑ εντός δέκα ημερών από τη δημοσίευση του παρόντος, αυτός υποδεικνύεται από το Διοικητικό Συμβούλιο της ΤΕΔΚ του οικείου νομού. 7. Η παράγραφος 7 του άρθρου 27Α του ν. 3734/2009 τροποποιείται ως εξής: «7. Οι άδειες παραγωγής ή αποφάσεις εξαίρεσης για την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας από φωτοβολταϊκούς σταθμούς δεν επιτρέπεται να μεταβιβασθούν πριν την έναρξη λειτουργίας των σταθμών. Κατ' εξαίρεση επιτρέπεται η μεταβίβαση, εφόσον το εταιρικό κεφάλαιο της εταιρείας προς την οποία γίνεται η μεταβίβαση κατέχεται εξ ολοκλήρου από τη μεταβιβάζουσα εταιρεία. Οι διατάξεις των προηγούμενων εδαφίων δεν καταλαμβάνουν εκκρεμείς κατά το χρόνο δημοσίευσης του νόμου αιτήσεις για μεταβίβαση ενώπιον της ΡΑΕ, καθώς και αιτήσεις για τις οποίες έχει γνωμοδοτήσει θετικά η ΡΑΕ, χωρίς ωστόσο να έχει εκδοθεί επ' αυτών απόφαση του Υπουργού Ανάπτυξης.» 8. Στο δεύτερο εδάφιο της παραγράφου 1 του άρθρου 15 του ν. 802/1978 (ΦΕΚ 121 Α'), όπως ισχύει, μετά τις λέξεις «...να ανακοινώνουν προς το κοινό, εκπτώσεις» διαγράφονται οι λέξεις «ή προσφορές». Άρθρο 20 Παράταση αναστολής είσπραξης οφειλόμενων ασφαλιστικών εισφορών και ρύθμισης οφειλών 1. α) Η προβλεπόμενη από τις διατάξεις του άρθρου 9 του ν. 3551/2007 (ΦΕΚ 76 Α') αναστολή καταβολής των πάσης φύσεως ασφαλιστικών εισφορών, που οφείλονται στο ΙΚΑ-ΕΤΑΜ και στους λοιπούς ασφαλιστικούς φορείς αρμοδιότητας του Υπουργείου Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας από τις επιχειρήσεις του άρθρου 1 του νόμου αυτού, καθώς και η αναστολή λήψης αναγκαστικών μέτρων, παρατείνεται για δύο (2) ακόμη έτη και χορηγείται στις επιχειρήσεις αυτές από το ΙΚΑ-ΕΤΑΜ αποδεικτικό ασφαλιστικής ενημερότητας, κατά παρέκκλιση των σχετικών διατάξεων της κείμενης νομοθεσίας. β) Η κατά την προηγούμενη περίπτωση α' αναστολή ισχύει μέχρι την 31η Δεκεμβρίου 2010, υπό τον όρο ότι οι επιχειρήσεις κατέβαλαν εμπρόθεσμα τις τρέχουσες μηνιαίες ασφαλιστικές εισφορές κατά το χρονικό διάστημα από 1ης Απριλίου 2007 μέχρι και την 31η Δεκεμβρίου 2008, και θα συνεχίζουν και κατά το χρονικό διάστημα από 1ης Ιανουαρίου 2009 μέχρι και την 31η Δεκεμβρίου 2010 να καταβάλλουν εμπρόθεσμα αυτές. γ) Οι διατάξεις των προηγούμενων παραγράφων έχουν ανάλογη εφαρμογή και με τις ίδιες προϋποθέσεις και στις επιχειρήσεις εκείνες, που αν και είχαν ρυθμίσει τις οφειλόμενες ασφαλιστικές εισφορές, σύμφωνα με τις διατάξεις της παραγράφου 2 του άρθρου 8 του ν. 3232/2004, κατ' εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 9 του ν. 3551/2007,

συνέχισαν από 1.4.2007 μέχρι 31.12.2008 να καταβάλλουν εμπρόθεσμα στο ΙΚΑ-ΕΤΑΜ και στους λοιπούς ασφαλιστικούς φορείς αρμοδιότητας του Υπουργείου Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας μόνο τις τρέχουσες μηνιαίες ασφαλιστικές εισφορές. 2. Στις επιχειρήσεις του άρθρου 1 του ν. 3551/2007, παρέχεται η δυνατότητα ρύθμισης των πάσης φύσεως οφειλόμενων ασφαλιστικών εισφορών στα πλαίσια των ανωτέρω διατάξεων του ν. 3232/2004 και εντός χρονικού διαστήματος τριών (3) μηνών από τη θέση σε ισχύ των διατάξεων του παρόντος άρθρου, χωρίς προκαταβολή και πρόσθετα τέλη. Η καταβολή των δόσεων, που θα προκύψουν από τη ρύθμιση και οι οποίες δεν μπορούν να υπερβούν τις 96, αρχίζει αμέσως μετά τη λήξη του χρόνου της παράτασης που χορηγείται με τις διατάξεις του παρόντος άρθρου και υπό την προϋπόθεση ότι οι εταιρείες θα καταβάλλουν στο ΙΚΑ-ΕΤΑΜ και στους ανωτέρω ασφαλιστικούς φορείς τις τρέχουσες μηνιαίες ασφαλιστικές εισφορές. Οι διατάξεις του άρθρου αυτού έχουν αναδρομική ισχύ από 1ης Ιανουαρίου 2009. Άρθρο 21 Ο ορισμός 17 «Αλλα Ανανεώσιμα Καύσιμα» του άρθρου 3 του ν. 3054/2002 αντικαθίσταται ως εξής: «17. Αλλα Ανανεώσιμα Καύσιμα: Τα Ανανεώσιμα Καύσιμα εκτός των Βιοκαυσίμων, που προέρχονται από ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, όπως αυτές ορίζονται στο άρθρο 2 της Οδηγίας 2001/77/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 27ης Σεπτεμβρίου 2001 για την προαγωγή της ηλεκτρικής ενέργειας που παράγεται από ανανεώσιμες πηγές στην εσωτερική αγορά ηλεκτρικής ενέργειας (ΕΕΕΚ L.283), και χρησιμοποιούνται στις μεταφορές». Άρθρο 22 Το άρθρο 15Α του ν. 3054/2002 αντικαθίσταται ως εξής: «Άρθρο 15Α Βιοκαύσιμα και Αλλα Ανανεώσιμα Καύσιμα 1. Τα Βιοκαύσιμα και τα Αλλα Ανανεώσιμα Καύσιμα, όπως αυτά ορίζονται στο άρθρο 3 του ν. 3054/2002, μπορούν να διατίθενται είτε αυτούσια είτε σε μίγμα με προϊόντα διύλισης του αργού πετρελαίου, εφόσον πληρούν τις τεχνικές προδιαγραφές που καθορίζονται με αποφάσεις του Ανώτατου Χημικού Συμβουλίου (ΑΧΣ), σύμφωνα με το εδάφιο δ' της παραγράφου 8 του άρθρου 6 του ν. 4328/1929 (ΦΕΚ 272 Α). Επιτρέπεται η διάθεση μιγμάτων βιοκαυσίμων με προϊόντα διύλισης 5286 ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ (ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟ) του αργού πετρελαίου με περιεκτικότητα σε βιοκαύσιμα πέραν του ορίου που καθορίζεται στις αποφάσεις του ΑΧΣ, εφόσον οι λοιπές προδιαγραφές των μιγμάτων αυτών βρίσκονται εντός των ορίων των προδιαγραφών, όπως καθορίζονται στις ισχύουσες αποφάσεις του ΑΧΣ για το βιοκαύσιμο ή άλλο ανανεώσιμο καύσιμο και το προϊόν διύλισης αργού πετρελαίου. 2. Η ανάμειξη των αυτούσιων Βιοκαυσίμων ή Άλλων Ανανεώσιμων Καυσίμων με τα αντίστοιχα συμβατά προϊόντα διύλισης του αργού πετρελαίου πραγματοποιείται με ευθύνη των κατόχων Αδειας Διύλισης ή Αδειας Εμπορίας κατηγορίας Α, στις εγκαταστάσεις τους. 3. Οι κάτοχοι Αδειας Λιανικής

Εμπορίας και Άδειας Διάθεσης Βιοκαυσίμων υποχρεούνται να αναρτούν ειδική σήμανση στα σημεία πώλησης των: α) αυτούσιων Βιοκαυσίμων ή Άλλων Ανανεώσιμων Καυσίμων, β) Βιοντί- ζελ αναμεμειγμένου με πετρέλαιο κίνησης σε ποσοστό που υπερβαίνει το όριο που καθορίζεται στις εκάστοτε σχετικές αποφάσεις του ΑΧΣ για τις προδιαγραφές του πετρελαίου κίνησης, γ) Βιοαιθανόλης αναμεμειγμένης με βενζίνη σε ποσοστό που υπερβαίνει το όριο που καθορίζεται στις εκάστοτε σχετικές αποφάσεις του ΑΧΣ για τις προδιαγραφές της βενζίνης. Τα χαρακτηριστικά της ειδικής σήμανσης καθορίζονται με απόφαση του Υπουργού Ανάπτυξης.

4. α) Με κοινή απόφαση των Υπουργών Ανάπτυξης και Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, που εκδίδεται κάθε έτος πριν την 15η Απριλίου, καθορίζεται η προς κατανομή ετήσια ποσότητα αυτούσιου βιοντίζελ για το επόμενο έτος (περίοδος 1ης Ιουλίου τρέχοντος έτους - 30ής Ιουνίου επόμενου έτους). Για τον υπολογισμό της ποσότητας αυτής λαμβάνονται υπόψη: i) το μέγιστο όριο ανάμειξης για το πετρέλαιο κίνησης, όπως αυτό καθορίζεται στις εκάστοτε σχετικές αποφάσεις του ΑΧΣ και ii) η εκτίμηση κατανάλωσης πετρελαίου κίνησης για το επόμενο έτος. Με την ίδια απόφαση πραγματοποιείται η σχετική πρόσκληση εκδήλωσης ενδιαφέροντος για συμμετοχή στην κατανομή, καθορίζονται τα δικαιολογητικά που συνοδεύουν τις αιτήσεις συμμετοχής, συγκροτείται η Επιτροπή αξιολόγησης και ελέγχου και ρυθμίζεται κάθε αναγκαία λεπτομέρεια. β) Η Επιτροπή αξιολόγησης και ελέγχου, η οποία αποτελείται από δύο εκπροσώπους από τα Υπουργεία Ανάπτυξης και Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων και έναν εκπρόσωπο του Υπουργείου Οικονομίας και Οικονομικών, προβαίνει στον έλεγχο της τυπικής πληρότητας των αιτήσεων συμμετοχής και, στη συνέχεια, στην αξιολόγηση όσων προκρίνονται στο επόμενο στάδιο της κατανομής, βάσει των στοιχείων των παραγράφων 5 και 6 του παρόντος άρθρου, και συντάσσει σχετικό πρακτικό με τις κατανεμόμενες ανά εταιρεία ποσότητες. γ) Απαραίτητη προϋπόθεση για τη συμμετοχή στην κατανομή είναι: i) είτε η κατοχή άδειας λειτουργίας για Μονάδα Παραγωγής Βιοντίζελ εγκατεστημένη σε κράτος-μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή, σε περίπτωση μόνων παραγωγής που προβλέπεται να λειτουργήσουν εντός του επόμενου έτους (περίοδος Ιουλίου-Ιουνίου), η κατοχή άδειας εγκατάστασης ή, σε περίπτωση εξαίρεσης από την υποχρέωση λήψης άδειας εγκατάστασης, η κατοχή σχετικής απόφασης έγκρισης περιβαλλοντικών όρων, είτε η προσκόμιση συμβάσεων αγοράς αυτούσιου βιοντίζελ για το επόμενο έτος (περίοδος Ιουλίου-Ιουνίου) από μονάδες παραγωγής αυτούσιου βιοντίζελ εγκατεστημένες σε άλλο κράτος-μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και ii) η ύπαρξη και διαθεσιμότητα των απαιτούμενων αποθηκευτικών χώρων εντός της ελληνικής επικράτειας για το αυτούσιο βιοντίζελ, η ελάχιστη χωρητικότητα των οποίων δεν μπορεί να είναι μικρότερη από 100 κυβικά μέτρα ανά εγκατάσταση. δ) Ειδικά για την

κατανομή του έτους 2009 η ως άνω αναφερόμενη απόφαση εκδίδεται εντός δεκαπέντε (15) εργάσιμων ημερών από τη δημοσίευση του παρόντος. 5. Για την κατανομή της ετήσιας ποσότητας αυτού-σιου βιοντίζελ της προηγούμενης παραγράφου μετα-ξύ των δικαιούχων, λαμβάνονται υπόψη τα ακόλουθα κριτήρια: α1) οι υφιστάμενες συμβάσεις προμήθειας πρώτων υλών, θεωρημένες από τις οικείες Διευθύνσεις Αγροτικής Ανάπτυξης των Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων, για την παραγωγή αυτούσιου βιοντίζελ σε μονάδα παρα-γωγής εντός της ελληνικής επικράτειας, προερχόμενες από ελληνικές ενεργειακές καλλιέργειες, όπως ορίζο-νται στο Κεφάλαιο 8 του Κανονισμού 1973/2004 της Επιτροπής της 29ης Οκτωβρίου 2004 (ΕΕ-ΕΚ L 345 της 20ής Νοεμβρίου 2004), α2) τιμολόγια αγοράς ή/και λογιστικά στοιχεία προ-μήθειας βαμβακόσπορου ή/και βαμβακελαίου, α3) τα τιμολόγια προμήθειας πρώτων υλών, προερχό-μενων από χρησιμοποιημένα φυτικά έλαια, τηγανέλαια και ζωικά λίπη ελληνικής προέλευσης, κατάλληλα για την παραγωγή βιοντίζελ. β) Η δυναμικότητα της Μονάδας Παραγωγής Βιοντί-ζελ εγκατεστημένης σε κράτος-μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή οι συμβάσεις εισαγωγής αυτούσιου βιοντίζελ από μονάδες παραγωγής βιοντίζελ εγκατεστημένες σε άλλο κράτος - μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης. γ) Η ύπαρξη Πιστοποιητικού ή η σύμβαση ανάθεσης για τη λήψη ISO σειράς 9000 σχετικά με την παραγωγή ή/και διάθεση αυτούσιου βιοντίζελ. δ) Το προσφερόμενο, από την αιτούσα εταιρεία, μέ-γιστο υπερτίμημα (premium), το οποίο αντιστοιχεί στο συνολικό κόστος παραγωγής και στο περιθώριο κέρ-δους, καθοριζόμενο ως €χιλιόλιτρο επιπλέον της τιμής βάσης. Ως τιμή βάσης, υπολογίζεται ο μέσος όρος σε €χιλιόλιτρο, της τιμής «Reuters Biodiesel ex Works» (υπό τη στήλη FAME2 GERMANY) και της χαμηλής τιμής του «Biodiesel» για τη χειμερινή περίοδο ή του «FAME0» για την καλοκαιρινή περίοδο (υπό τη στήλη Barges FOB Rotterdam) του PLATT's European Marketscan. Η τιμή βάσης υπολογίζεται ανά ημερολογιακό δεκαπενθήμερο, για τις παραδόσεις αυτών των ημερών, στην ισοτιμία \$/€ της ΕΚΤ για το ίδιο διάστημα, με πυκνότητα για την μετατροπή του βιοντίζελ ίση με 0,88 κιλό/λίτρο. Το προσφερόμενο μέγιστο υπερτίμημα (premium) είναι δεσμευτικό για την εταιρεία καθ' όλη τη διάρκεια του έτους και για όλη την αιτούμενη ποσότητα αυτούσιου βιοντίζελ. ε) Οι υφιστάμενες συμβάσεις συνεργασίας με ερευ-νητικά ιδρύματα και φορείς ή οι συμβάσεις συμμετοχής σε ερευνητικά προγράμματα, εντός της Ε.Ε., για θέματα σχετικά με τα βιοκαύσιμα και τη βιομάζα. στ) Το σύνολο των παραδόσεων αυτούσιου βιοντίζελ, σε χιλιόλιτρα, για τις κατανομές των δύο προηγούμε-νων ετών. ζ) Ο δείκτης συνέπειας των παραδόσεων, που αφορά την κατανομή του προηγούμενου έτους, στα διυλιστή-ρια. *01001050107090104*6. Η αξιολόγηση των κριτηρίων της παραγράφου 5 του παρόντος άρθρου συντελείται από την Επιτροπή αξιολόγησης της

παραγράφου 4, σύμφωνα με τον ακόλουθο τύπο: $K_i = \{ [0,25 * E\Lambda 1_i / (\text{Σύνολο } E\Lambda 1_i)] + [0,05 * E\Lambda 2_i / (\text{Σύνολο } E\Lambda 2_i)] + [0,075 * E\Lambda 3_i / (\text{Σύνολο } E\Lambda 3_i)] + [0,20 * A_i / (\text{Σύνολο } A_i)] + [0,05 * l_i / (\text{Σύνολο } l_i)] + [0,10 * T_i / (\text{Σύνολο } T_i)] + [0,05 * E_i / (\text{Σύνολο } E_i)] + [0,15 * \Pi_i / (\text{Σύνολο } \Pi_i)] + [0,075 * \Pi K_i / (\text{Σύνολο } \Pi K_i)] \} * \text{ποσότητα βιοντίζελ προς κατανομή, όπου: } i = \text{η εξεταζόμενη εταιρεία } K_i = \text{κατανεμόμενη ποσότητα αυτούσιου βιοντίζελ έτους, σε χιλιόλιτρα } E\Lambda 1_i = \text{χιλιόλιτρα αυτούσιου βιοντίζελ, παραγόμενα από α1) συμβολαιοποιημένες ελληνικές ενεργειακές καλ-λιέργειες, θεωρώντας ότι παράγονται 0,10 χιλιόλιτρα βιοντίζελ ανά στρέμμα ενεργειακής καλλιέργειας } E\Lambda 2_i = \text{χιλιόλιτρα αυτούσιου βιοντίζελ, παραγόμενα από α2) τιμολόγια αγοράς βαμβακόσπορου ελληνικής προέλευσης θεωρώντας ότι παράγονται 0,14 χιλιόλιτρα ανά τόνο ή/και τιμολόγια αγοράς βαμβακελαίου ελληνικής προέλευσης θεωρώντας ότι παράγονται 0,95 χιλιόλιτρα βιοντίζελ ανά μετρικό τόνο } E\Lambda 3_i = \text{χιλιόλιτρα αυτούσιου βιοντίζελ, παραγόμενα από α3) χρησιμοποιημένα φυτικά έλαια, τηγανέλαια και ζωικά λίπη, ελληνικής προέλευσης, κατάλληλων για παραγωγή βιοντίζελ, θεωρώντας ότι παράγονται 0,95 χιλιόλιτρα βιοντίζελ ανά μετρικό τόνο πρώτης ύλης } A_i = \text{συνολική αιτούμενη ποσότητα αυτούσιου βιοντίζελ, σε χιλιόλιτρα, η οποία δεν μπορεί να υπερβαίνει την κατά το σημείο 5β ετήσια δυναμικότητα της μονάδας για μονάδες εγκατεστημένες στην ελληνική επικράτεια και το 1/4 της δυναμικότητας για μονάδες εγκατεστημένες σε άλλο κράτος-μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Στην περίπτωση συμβάσεων αυτούσιου βιοντίζελ από μονάδες παραγωγής εγκατεστημένες σε άλλο κράτος-μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης η ως άνω ποσότητα δεν μπορεί να υπερβαίνει το 1/4 της ετήσιας δυναμικότητας της μονάδας παραγωγής και την ποσότητα της σύμβασης. Σε κάθε περίπτωση η αιτούμενη ποσότητα δεν μπορεί να υπερβαίνει την προς κατανομή ποσότητα } l_i = \text{δείκτης, υπολογιζόμενος βάσει των υποβληθέντων κατά το σημείο 5γ δικαιολογητικών, ίσος με 1 για ύπαρξη πιστοποιητικού ISO σειράς 9000, ή 0 για απουσία } T_i = \text{δείκτης υπολογιζόμενος βάσει των υποβληθέντων κατά το σημείο 5δ δικαιολογητικών ίσος με 1 όταν το προσφερόμενο υπερτίμημα υπερβαίνει έως και 10% το χαμηλότερο προσφερθέν ή 0 για υπέρβαση άνω του 10% } E_i = \text{δείκτης, υπολογιζόμενος βάσει των υποβληθέντων κατά το σημείο 5ε δικαιολογητικών, ίσος με 1 για διαπίστωση ερευνητικής δραστηριότητας, ή 0 για απουσία } \Pi_i = \text{σύνολο παραδόσεων αυτούσιου βιοντίζελ, σε χιλιόλιτρα, για τα 2 προηγούμενα έτη με βάση τα σχετικά στοιχεία του Υπουργείου Οικονομίας και Οικονομικών } \Pi K_i = \text{δείκτης, υπολογιζόμενος βάσει της συνέπειας παραδόσεων για το προηγούμενο έτος, στα διυλιστήρια, ίσος με 1 για απόκλιση συνολικών παραδόσεων έως και 2% επί της συνολικής ποσότητας κατανομής ή 0,5 για απόκλιση συνολικών παραδόσεων από 2% έως και 5% επί της συνολικής ποσότητας κατανομής, ή 0 για απόκλιση μεγαλύτερη από 5%.}$

Σε περίπτωση που οι παραγόμενες ποσότητες αυ-
τούσιου βιοντίζελ προερχόμενες από συμβάσεις ενεργειακών καλλιεργειών υπερβαίνουν την ποσότητα που αντιστοιχεί στο συντελεστή βαρύτητας του ΕΛ1i, αυτές κατανέμονται στο σύνολο τους στους αιτούντες και αναπροσαρμόζονται αναλογικά οι συντελεστές βαρύτητας των λοιπών κριτηρίων. Σε περίπτωση που για κάποιο από τα παραπάνω κριτήρια δεν υποβληθούν σχετικά δικαιολογητικά από κανέναν από τους αιτούντες, η βαρύτητα του κριτηρίου κατανέμεται αναλογικά στα λοιπά κριτήρια. Ειδικά για το έτος 2009 για την κατανομή δεν λαμβάνεται υπόψη το υπό δ' κριτήριο της παρ. 5 (Τι - προ-σφερόμενο μέγιστο υπερτίμημα) και ο συντελεστής βαρύτητας του στον τύπο προσμετράται στο υπό α1' κριτήριο της παραγράφου 5 (ΕΛ1i - ελληνικές ενεργειακές καλλιέργειες).

7. Με κοινή υπουργική απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών, Ανάπτυξης και Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, που εκδίδεται κάθε έτος, μέχρι την 1η Ιουνίου, εγκρίνεται η κατανομή της ετήσιας ποσότητας αυτούσιου βιοντίζελ της παραγράφου 4 για το επόμενο έτος (περίοδος 1 ης Ιουλίου τρέχοντος έτους - 30ής Ιουνίου επόμενου έτους), καθώς και το μηνιαίο δεσμευτικό χρονοδιάγραμμα, ανά δικαιούχο. Με την ίδια κυα καθορίζονται ειδικότερα θέματα, ιδίως οι εγγυήσεις και τα πρόσθετα δικαιολογητικά συμμετοχής που οφείλουν να προσκομίσουν οι δικαιούχοι, καθώς και οι σχετικές προθεσμίες για την υποβολή τους. Οι δικαιούχοι της κατανομής αναλαμβάνουν την υποχρέωση να διαθέτουν εντός της Ελληνικής Επικράτειας, από την 1η Ιουλίου κάθε έτους και μέχρι την 30ή Ιουνίου του επόμενου, τις κατανεμόμενες σε αυτούς συνολικές ετήσιες ποσότητες αυτούσιου βιοντίζελ, σύμφωνα με την κοινή υπουργική απόφαση έγκρισης κατανομής της παραγράφου αυτής. Ειδικότερες υποχρεώσεις των προσώπων της παραγράφου αυτής, καθώς και ο έλεγχος τήρησης των υποχρεώσεων τους, καθορίζονται με την ίδια κυα έγκρισης κατανομής. Ποσότητες αυτούσιου βιοντίζελ που προκύπτουν κατόπιν της επιβολής των διοικητικών κυρώσεων της παραγράφου 9 του παρόντος άρθρου ανακατανέμονται συμπληρωματικά και αναλογικά μεταξύ των υπολοίπων δικαιούχων κατανομής, εφόσον δεν τους έχουν επιβληθεί διοικητικές κυρώσεις. Ειδικά για το έτος 2009: α) η κοινή υπουργική απόφαση έγκρισης κατανομής εκδίδεται εντός δύο (2) μηνών από την έκδοση της απόφασης της παραγράφου 4, β) με κοινή υπουργική απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών, Ανάπτυξης και Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων είναι δυνατή η κατανομή τμήματος της ετήσιας ποσότητας αυτούσιου βιοντίζελ αναλογικά στους δικαιούχους κατανομής του προηγούμενου έτους, με ισχύ μέχρι την έκδοση της κοινής υπουργικής απόφασης έγκρισης κατανομής. Το τμήμα της ποσότητας αυτούσιου βιοντίζελ που κατανέμεται κατά το προηγούμενο εδάφιο και αφορά σε μήνες από τον Ιούλιο και πέρα θα συνυπολογισθεί στην ετήσια κατανομή, γ) ποσότη-

τες αυτούσιου βιοντίζελ που θα έχουν απορροφηθεί πριν την έκδοση της κυα του ανωτέρω εδαφίου α', πέ- ραν εκείνων της παραγράφου 3 του άρθρου 34 του ν. 3734/2009 (ΦΕΚ 8 Α), συμπεριλαμβάνονται στην ετήσια κατανομή 2009-2010. ΦΕΚ 105 ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ (ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟ) 52875288 ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ (ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟ) Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Οι- κονομικών, Ανάπτυξης και Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, είναι δυνατή η κατανομή επιπλέον ποσότη- των αυτούσιου βιοντίζελ, αναλογικά στους δικαιούχους, εφόσον στη διάρκεια του έτους αυξηθεί το μέγιστο όριο ανάμειξης που προβλέπουν οι σχετικές προδιαγραφές για το πετρέλαιο κίνησης. Με ίδια κοινή υπουργική απόφαση είναι δυνατή η τρο- ποποίηση της κοινής υπουργικής απόφασης κατανομής, με αύξηση ή μείωση της συνολικής ποσότητας αυτούσι- ου βιοντίζελ, εφόσον αυτό δικαιολογείται από σημαντική απόκλιση της κατανάλωσης πετρελαίου κίνησης ως προς τις σχετικές προβλέψεις της παραγράφου 4, η οποία παρατηρείται για εύλογο χρονικό διάστημα και τεκμηριώνεται από στοιχεία του Υπουργείου Οικονομίας και Οικονομικών. Στην περίπτωση αυτή, αυξάνεται ή μειώνεται αναλογικά η ποσότητα ανά δικαιούχο. 8. Οι ποσότητες αυτούσιου βιοντίζελ που καθορίζονται σύμφωνα με την προηγούμενη παράγραφο, οι οποίες προσφέρονται από τους δικαιούχους της κατανομής και προορίζονται για ανάμειξη με πετρέλαιο κίνησης, παρα- λαμβάνονται υποχρεωτικά, αναμειγνύονται και διατίθε- νται στην Ελληνική Επικράτεια από: α) κατόχους άδειας δύλισης, β) κατόχους άδειας εμπορίας κατηγορίας Α', εφόσον αυτοί πραγματοποιούν εισαγωγές πετρελαίου κίνησης. Οι τελευταίοι υποχρεούνται να προμηθεύονται ποσότητα αυτούσιου βιοντίζελ από δικαιούχους κατανο- μής που αντιστοιχεί σε ίδιο ποσοστό ανάμειξης με αυτό που χρησιμοποιήθηκε για τον υπολογισμό της ποσότη- τας που απορροφούν οι κάτοχοι άδειας δύλισης. Ειδι- κότερες υποχρεώσεις των προσώπων της παραγράφου αυτής, καθώς και ο έλεγχος τήρησης των υποχρεώσεων τους, καθορίζονται με την κοινή υπουργική απόφαση έγκρισης κατανομής της παραγράφου 7. Οι κάτοχοι των ανωτέρω αδειών υποχρεούνται να διαθέτουν τις ποσότητες αυτούσιου βιοντίζελ που πα- ραλαμβάνουν, κατά τα ανωτέρω, σε κατόχους άδειας εμπορίας κατηγορίας Α' και άδειας λιανικής εμπορίας που αναφέρονται στην παράγραφο 3α του άρθρου 7 και σε Προμηθευτικούς Συνεταιρισμούς ή Κοινοπραξίες αυτών, οι οποίοι υποχρεούνται να παραλαμβάνουν και να διαθέτουν εντός της Ελληνικής Επικράτειας τις πο- σότητες αυτές, εφόσον τους παραδίδονται σε μείγμα μέχρι το όριο που καθορίζεται στις εκάστοτε σχετικές αποφάσεις του ΑΧΣ για τις προδιαγραφές του πετρε- λαίου κίνησης. Με απόφαση του Υπουργού Ανάπτυξης μπορούν να συγκροτούνται μικτά κλιμάκια για τη διενέργεια ελέγ- χων στους δικαιούχους και υπόχρεους της κατανομής αυτούσιου βιοντίζελ και

καθορίζεται κάθε αναγκαία λεπτομέρεια. 9. Στους δικαιούχους της παραγράφου 7 και στους υπόχρεους της παραγράφου 8, οι οποίοι δεν τηρούν τους όρους και τις προϋποθέσεις που ορίζονται στο παρόν άρθρο, επιβάλλονται οι διοικητικές κυρώσεις του άρθρου 17 του παρόντος νόμου. Στους δικαιούχους της παραγράφου 7 του παρόντος άρθρου με απόφαση του Υπουργού Ανάπτυξης δύναται να επιβληθούν, ανάλογα με τη σοβαρότητα της παράβασης και την υποτροπή τους και οι ακόλουθες κυρώσεις: α) Μερική ή ολική κατάπτωση της εγγυητικής επιστολής της παραγράφου 7, β) μερική ή ολική ανάκληση της έγκρισης κατανομής του οικείου έτους, γ) απαγόρευση συμμετοχής σε μελλοντικές διαδικασίες κατανομής, δ) προσωρινή ή οριστική ανάκληση της χορηγηθείσας άδειας διάθεσης βιοκαυσίμων. 10. Κατά τη χρονική περίοδο 2010 – 2016 διατίθεται ως καύσιμο κίνησης στην Ελληνική Επικράτεια, αυτούσια, σε μείγμα με βενζίνες ή μέσω μετατροπής της σε συστατικά βενζινών, βιοαιθανόλη παραγόμενη κατά προτεραιότητα από ενεργειακές καλλιέργειες, όπως αυτές ορίζονται στις διατάξεις του παρόντος νόμου. Η παραγόμενη ποσότητα βιοαιθανόλης, σύμφωνα με το προηγούμενο εδάφιο, απορροφάται υποχρεωτικά από: α) κατόχους άδειας διύλισης, β) κατόχους άδειας εμπορίας κατηγορίας Α', εφόσον αυτοί πραγματοποιούν εισαγωγές βενζινών. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών, Ανάπτυξης και Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, ρυθμίζεται κάθε ειδικότερο θέμα και αναγκαία λεπτομέρεια εφαρμογής της παρούσας παραγράφου. 11. Με κοινές υπουργικές αποφάσεις των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών, Ανάπτυξης και Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, μπορούν να καθορίζονται ζητήματα παραγωγής και διάθεσης στην ελληνική επικράτεια, βιοκαυσίμων και άλλων ανανεώσιμων καυσίμων της παραγράφου 1 του παρόντος άρθρου, πλην του βιοντίζελ και της βιοαιθανόλης. Σε κάθε περίπτωση, όποιος έχει λάβει έγκριση κατανομής ποσοτήτων αυτούσιων βιοκαυσίμων και άλλων ανανεώσιμων καυσίμων, αναλαμβάνει την υποχρέωση να διαθέτει αυτές εντός της Ελληνικής Επικράτειας. 12. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών, Ανάπτυξης, Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων και Μεταφορών και Επικοινωνιών θεσπίζεται πλαίσιο για την περαιτέρω προώθηση των βιοκαυσίμων, στην οποία ορίζονται τα προϊόντα αυτούσια ή σε μείγματα, το ποσοστό ανάμειξης, η διαδικασία και τα κίνητρα για την παραγωγή, τη διάθεση και την κατανάλωσή τους, καθώς και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια. Με ίδια απόφαση, σε ειδικές περιπτώσεις και πέραν της διαδικασίας των παραγράφων 4-9, είναι δυνατόν να καθορίζεται ελάχιστο υποχρεωτικό ποσοστό ανάμειξης αυτούσιων βιοκαυσίμων και άλλων ανανεώσιμων καυσίμων με τα αντίστοιχα συμβατά προϊόντα διύλισης του αργού πετρελαίου, εφόσον αυτό είναι εντός των ορίων που καθορίζονται στις σχετικές αποφάσεις του Ανώτατου Χημικού Συμβουλίου.» Άρθρο 23 Για τις κτιριακές

εγκαταστάσεις που εξυπηρετούν καθ' οιονδήποτε τρόπο τη λειτουργία, τη συντήρηση και την εκμετάλλευση της Εγνατίας οδού και των καθέτων προς αυτήν οδικών αξόνων, εφαρμόζονται αναλογικώς οι διατάξεις του άρθρου 23 παρ. 7 του ν. 2300/1995. Όπου στις διατάξεις αυτές αναφέρεται το Ταμείο Εθνικής Οδοποιίας νοείται αντίστοιχα η εταιρεία «ΕΓΝΑΤΙΑ ΟΔΟΣ Α.Ε.». Η ακριβής θέση και χρήση των αντιστοιχών παρόδιων εκτάσεων επί των οποίων θα ανεγερθούν οι ως άνω εγκαταστάσεις καθορίζονται με απόφαση της Γενικής Συνέλευσης των μετόχων της εταιρείας «ΕΓΝΑΤΙΑ ΟΔΟΣ Α.Ε.» και οι αντίστοιχες κτιριακές μελέτες εφαρμογής εγκρίνονται από την αρμόδια τεχνική υπηρεσία της εταιρείας. Άρθρο 24 1. Ο Υπουργός Ανάπτυξης δύναται με απόφαση του να προκηρύσσει δράσεις χρηματοδοτούμενες από το ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ (ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟ) 5289 πρόγραμμα δημοσίων επενδύσεων (Π.Δ.Ε.), εξασφαλίζοντας τις αναγκαίες πιστώσεις, που αφορούν στην αντικατάσταση οικιακών ηλεκτρικών συσκευών με άλλες όμοιες συσκευές υψηλής ενεργειακής απόδοσης και την απόσυρση αυτών μέσω συστήματος εναλλακτικής διαχείρισης και ανακύκλωσης από πιστοποιημένους φορείς, σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 2939/2001 (ΦΕΚ 179 Α'). Φορέας χρηματοδότησης των δράσεων ορίζεται το Υπουργείο Ανάπτυξης. 2. Με την ανωτέρω απόφαση του Υπουργού Ανάπτυξης καθορίζονται ο προϋπολογισμός της σχετικής δράσης, το είδος των συσκευών στις οποίες αναφέρεται, το ποσοστό χρηματοδότησης αυτών, οι ωφελοούμενοι από τη δράση, η διάρκεια και οι διαδικασίες εφαρμογής της δράσης, ο φορέας και η διαδικασία πιστοποίησης της αντικατάστασης και απόσυρσης των συσκευών, τα απαιτούμενα δικαιολογητικά και ο φορέας καταβολής της χρηματοδότησης, οι υποχρεώσεις και οι συνέπειες μη τήρησης των όρων και των προϋποθέσεων της δράσης και κάθε σχετική λεπτομέρεια για την εφαρμογή της. 3. Στο πλαίσιο εφαρμογής της δράσης δύνανται να ορίζονται στην απόφαση της παραγράφου 1 ως φορείς πιστοποίησης της αντικατάστασης και απόσυρσης, των συσκευών ή/και της καταβολής της χρηματοδότησης, φορείς πιστοποιημένοι με βάση τις διατάξεις του ν. 2939/2001 (ΦΕΚ 179 Α). Στην περίπτωση αυτή, στην υπουργική απόφαση της παραγράφου 1, προβλέπεται και ο Φορέας Ελέγχου για την πιστοποίηση της τήρησης των όρων και προϋποθέσεων της δράσης από τους εν λόγω φορείς. 4. Στην περίπτωση ορισμού φορέων σύμφωνα με την παράγραφο 3, καθορίζονται με κοινή υπουργική απόφαση (κυα) των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Ανάπτυξης η διαδικασία, οι όροι μεταφοράς των πιστώσεων που εγγράφονται στο Π.Δ.Ε. προς τους φορείς αυτούς, τα απαιτούμενα δικαιολογητικά δημοσιονομικής τακτοποίησης των πληρωμών, καθώς και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια για την υλοποίηση των δράσεων. Με την ίδια ή όμοια απόφαση δύναται να καθορίζεται η καταβολή από το Π.Δ.Ε προς τους

ανωτέρω φορείς ποσοστού του προϋπολογισμού των δράσεων που διαχειρίζονται, για την κάλυψη των εξόδων τους, το οποίο καθορίζεται ανάλογα με το εύρος των εργασιών που αναλαμβάνουν και δεν δύναται να ξεπερνά το 2% του προϋπολογισμού των δράσεων. 5. Η παρούσα διάταξη καταλαμβάνει και τυχόν εκδοθείσες πριν την ψήφιση του παρόντος νόμου προκηρύξεις του Υπουργού Ανάπτυξης με το ορισθέν στην παράγραφο 1 περιεχόμενο

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟ Αρ. Φύλλου 235 3 Δεκεμβρίου 2012 ΝΟΜΟΣ ΥΠ' ΑΡΙΘ. 4097

Εφαρμογή της αρχής της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών κατά την άσκηση αυτοτελούς επαγγελματικής δραστηριότητας – Εναρμόνιση της νομοθεσίας με την Οδηγία 2010/41/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου. Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ Εκδίδομε τον ακόλουθο νόμο που ψήφισε η Βουλή: Άρθρο 1 Σκοπός (άρθρα 1 και 12 της Οδηγίας) 1. Σκοπός του παρόντος νόμου είναι η εναρμόνιση της νομοθεσίας με την Οδηγία 2010/41 /ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 7ης Ιουλίου 2010, (L.180/15.7.2010) προκειμένου να εξασφαλισθεί η εφαρμογή της αρχής της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών που ασκούν αυτοτελή επαγγελματική απασχόληση ή συμβάλλουν στην άσκηση τέτοιας απασχόλησης. 2. Η εφαρμογή της ίσης μεταχείρισης, κατά τα οριζόμενα στην παράγραφο 1, αφορά τις πτυχές εκείνες που δεν εμπίπτουν: α) στις διατάξεις του ν. 3896/2010 (Α' 207) με τον οποίο προσαρμόστηκε η νομοθεσία στις Οδηγίες 2006/54/ΕΚ και 79/7/ΕΟΚ, β) στις διατάξεις του π.δ. 1362/1981 (Α' 339) με το οποίο εναρμονίστηκε η νομοθεσία στην Οδηγία 79/7/ΕΟΚ. 3. Η εφαρμογή της αρχής της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών στην πρόσβαση σε αγαθά και υπηρεσίες και στην παροχή αυτών εξακολουθεί να διέπεται από το ν. 3769/2009, με τις διατάξεις του οποίου προσαρμόστηκε η νομοθεσία στις απαιτήσεις της Οδηγίας 2004/113/ΕΚ. Άρθρο 2 Πεδίο εφαρμογής-αντικείμενο (άρθρο 2 της Οδηγίας) Οι διατάξεις του παρόντος νόμου εφαρμόζονται: α) στους αυτοαπασχολούμενους εργαζόμενους, ήτοι σε όλα τα πρόσωπα που ασκούν επικερδή δραστηριότητα για λογαριασμό τους, υπό τους όρους που καθορίζουν οι ισχύουσες διατάξεις και το άρθρο 1 του παρόντος νόμου, β) στους/στις συζύγους των αυτοαπασχολούμενων εργαζομένων, στους/στις συντρόφους συμβίωσης των αυτοαπασχολούμενων εργαζομένων, σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 3719/2008 (Α' 241) και τις διατάξεις του άρθρου 20 του ν. 3801/2009 (Α' 163), οι οποίοι δεν είναι μισθωτοί ή συντάκται στην επιχείρηση, στην οποία συμμετέχουν συνήθως, στις δραστηριότητες του αυτοαπασχολούμενου εργαζομένου και εκτελούν τα ίδια ή δευτερεύοντα καθήκοντα. Άρθρο 3 Ορισμοί (άρθρο 3 της Οδηγίας) Για την εφαρμογή των διατάξεων του παρόντος ισχύουν οι ακόλουθοι ορισμοί: α) «άμεση διάκριση»: όταν πρόσωπο υφίσταται, για λόγους φύλου, μεταχείριση

λιγότερο ευνοϊκή από αυτήν την οποία υφίσταται, υπέστη ή θα υφίστατο ένα άλλο πρόσωπο σε ανάλογη κατάσταση, β) «έμμεση διάκριση»: όταν εκ πρώτης όψεως ουδέτερη διάταξη, κριτήριο ή πρακτική θέτει σε ιδιαίτερα μειονεκτική θέση τους εκπροσώπους του ενός φύλου σε σύγκριση με τους εκπροσώπους του άλλου φύλου, εκτός αν η εν λόγω διάταξη, κριτήριο ή πρακτική δικαιολογείται αντικειμενικώς από νόμιμο στόχο και τα μέσα για την επίτευξη του εν λόγω στόχου είναι πρόσφορα και αναγκαία, γ) «παρενόχληση»: όταν εκδηλώνεται ανεπιθύμητη συμπεριφορά συνδεδεμένη με το φύλο ενός προσώπου, με σκοπό ή αποτέλεσμα την προσβολή της αξιοπρέπειας του προσώπου αυτού και τη δημιουργία εκφοβιστικού, εχθρικού, εξευτελιστικού, ταπεινωτικού ή επιθετικού περιβάλλοντος και δ) «σεξουαλική παρενόχληση»: κάθε μορφή ανεπιθύμητης προφορικής, μη προφορικής ή φυσικής συμπεριφοράς με πράξεις γενετήσιου χαρακτήρα με σκοπό ή αποτέλεσμα την προσβολή της αξιοπρέπειας ενός προσώπου και ιδίως τη δημιουργία εκφοβιστικού, εχθρικού, ταπεινωτικού, εξευτελιστικού ή επιθετικού περιβάλλοντος. Άρθρο 4 Αρχή της ίσης μεταχείρισης (άρθρο 4 της Οδηγίας) 1. Απαγορεύεται οποιαδήποτε άμεση ή έμμεση διάκριση λόγω φύλου, στον δημόσιο ή ιδιωτικό τομέα, είτε 57315732 ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ (ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟ) άμεσα είτε έμμεσα, σε σχέση ιδίως με την οικογενειακή κατάσταση, ιδίως όσον αφορά τη σύσταση, την εγκατάσταση ή την επέκταση μίας επιχείρησης ή την έναρξη ή επέκταση κάθε άλλης μορφής αυτοτελούς επαγγελματικής δραστηριότητας. 2. Στους τομείς που καλύπτει η παράγραφος 1 η παρενόχληση και η σεξουαλική παρενόχληση θεωρούνται διάκριση λόγω φύλου και απαγορεύονται. Το γεγονός ότι ένα άτομο απορρίπτει ή ανέχεται τέτοιου είδους συμπεριφορά δεν μπορεί να χρησιμοποιείται ως βάση για τη λήψη απόφασης που επηρεάζει το εν λόγω άτομο. 3. Η εντολή και η ενθάρρυνση για την άσκηση άμεσων ή έμμεσων διακρίσεων λόγω φύλου, θεωρείται διάκριση. Άρθρο 5 Σύσταση εταιρείας (άρθρο 6 της Οδηγίας) Με την επιφύλαξη των ειδικών όρων πρόσβασης σε ορισμένες δραστηριότητες που ισχύουν εξίσου και για τα δύο φύλα, απαγορεύονται οι όροι για τη σύσταση εταιρείας μεταξύ συζύγων ή μεταξύ συντρόφων συμβίωσης σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 3719/2008 (Α' 241), να είναι πιο περιοριστικοί από τους όρους για τη σύσταση εταιρείας μεταξύ άλλων προσώπων. Άρθρο 6 Παροχές μητρότητας (άρθρα 7 και 8 της Οδηγίας) 1. Στις αυτοαπασχολούμενες εργαζόμενες γυναίκες μπορεί να χορηγείται επίδομα μητρότητας, το οποίο επιτρέπει την προσωρινή διακοπή του επαγγέλματός τους, λόγω εγκυμοσύνης ή μητρότητας, για χρονικό διάστημα τουλάχιστον 14 εβδομάδων. 2. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας καθορίζονται ο φορέας, το ύψος, ο τρόπος και η διαδικασία χορήγησης του επιδόματος, καθώς και κάθε άλλο σχετικό θέμα για την εφαρμογή της παραγράφου 1. Άρθρο 7 Προάσπιση των δικαιωμάτων και αποζημίωση ή αποκατάσταση (άρθρα 9 και 10 της Οδηγίας) 1. Κάθε πρόσωπο που θεωρεί ότι ζημιώθηκε ή υπέστη απώλεια από την παραβίαση

των διατάξεων του παρόντος νόμου για την αρχή της ίσης μεταχείρισης, ακόμη και αν η σχέση, στο πλαίσιο της οποίας εικάζεται ότι υπέστη μεταχείριση που ενέχει διάκριση, έχει λήξει, έχει δικαίωμα δικαστικής προστασίας, καθώς και δικαίωμα προσφυγής ενώπιον των αρμοδίων διοικητικών αρχών μεταξύ των οποίων περιλαμβάνεται και ο φορέας του άρθρου 8. 2. Νομικά πρόσωπα και ενώσεις προσώπων που δικαιολογούν σχετικό έννομο συμφέρον μπορούν, κατόπιν έγκρισης του θιγόμενου από παραβάσεις του παρόντος νόμου, να ασκούν στο όνομα του ή για την υπεράσπιση του προσφυγή ενώπιον των αρμοδίων διοικητικών ή δικαστικών αρχών, ως και να παρεμβαίνουν προς υπεράσπισή του. 3. Όταν ένα πρόσωπο που εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του παρόντος νόμου ισχυρίζεται ότι υφίσταται μεταχείριση που ενέχει διάκριση λόγω φύλου σύμφωνα με τα άρθρα 2, 3, 4 και 5 του παρόντος, και επικαλείται, ενώπιον δικαστηρίου ή άλλης αρμόδιας αρχής, γεγονότα ή στοιχεία από τα οποία πιθανολογείται άμεση ή έμμεση διάκριση λόγω φύλου ή ότι εκδηλώθηκε εις βάρος του σεξουαλική ή άλλη παρενόχληση κατά την έννοια του παρόντος νόμου, ο καθού φέρει το βάρος να αποδείξει στο δικαστήριο ή σε άλλη αρμόδια αρχή, ότι δεν υπήρξε παραβίαση της αρχής της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών. Η ανωτέρω ρύθμιση δεν ισχύει στην ποινική διαδικασία. 4. Η παράγραφος 3 ισχύει και σε κάθε διαδικασία που κινείται βάσει των παραγράφων 1 και 2. Η ρύθμιση αυτή δεν ισχύει στην ποινική διαδικασία. 5. Η παράβαση των διατάξεων του παρόντος νόμου γεννά, εκτός των άλλων, αξίωση προς πλήρη αποζημίωση του θιγόμενου και αποκατάσταση της ηθικής του βλάβης. 6. Όποιος τελεί την πράξη της σεξουαλικής παρενόχλησης σύμφωνα με την περίπτωση δ' του άρθρου 3 και στο πλαίσιο του παρόντος νόμου διώκεται κατ' έγκληση βάσει της παραγράφου 1 του άρθρου 337 του Ποινικού Κώδικα και τιμωρείται σύμφωνα με το άρθρο αυτό. Άρθρο 8 Φορείς για την εφαρμογή του παρόντος (άρθρο 11 της Οδηγίας) 1 .α. Φορέας παρακολούθησης της τήρησης, της αρχής της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών κατά την εφαρμογή του παρόντος νόμου ορίζεται ο Συνήγορος του Πολίτη. β. Ο Συνήγορος του Πολίτη είναι επιφορτισμένος με την προώθηση, την ανάλυση, την παρακολούθηση και την υποστήριξη της ίσης μεταχείρισης των προσώπων χωρίς διακρίσεις λόγω φύλου. Κάθε πρόσωπο που θεωρεί ότι ζημιώνεται από τη μη τήρηση της αρχής της ίσης μεταχείρισης, κατά τους ορισμούς του παρόντος νόμου, δύναται να απευθύνεται στον Συνήγορο του Πολίτη. 2. Η δημόσια αρχή που δέχεται καταγγελίες ή πληροφόρίες οι οποίες εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του παρόντος νόμου, υποχρεούται να τις διαβιβάσει στον Συνήγορο του Πολίτη. 3. Σε περίπτωση παράβασης των διατάξεων του παρόντος νόμου, ο Συνήγορος του Πολίτη διεξάγει έρευνα και διαμεσολαβεί με κάθε πρόσφορο τρόπο για την άρση της προσβολής της ίσης μεταχείρισης. Εφόσον η διαμεσολάβηση προς άρση της προσβολής δεν επιφέρει ικανοποιητικά αποτελέσματα, το τελικό πόρισμα του Συνήγορου του Πολίτη διαβιβάζεται στην καθ' ύλην αρμόδια αρχή, προκειμένου να

επιβληθούν κυρώσεις ή και να κινηθεί η πειθαρχική διαδικασία. Η αρμόδια αρχή ενημερώνει τον φορέα σχετικά. 4. Όταν ο Συνήγορος του Πολίτη ενεργεί ως φορέας για την παρακολούθηση και προώθηση της εφαρμογής της αρχής των ίσων ευκαιριών και της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών, κατά την παράγραφο 1 του άρθρου 1 του παρόντος νόμου, επιλαμβάνεται υποθέσεων που εκκρεμούν ενώπιον δικαστηρίων, δικαστικών ή εισαγγελικών αρχών, έως τη διεξαγωγή της πρώτης συζήτησης στο ακροατήριο ή την άσκηση ποινικής δίωξης ή έως ότου το αρμόδιο δικαστήριο ή η αρμόδια δικαστική αρχή αποφανθεί επί αιτήσεως παροχής προσωρινής δικαστικής προστασίας. 5. Στο πλαίσιο της κατά την παράγραφο 1 του άρθρου ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ (ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟ) 5733 1 του παρόντος νόμου αποστολής του και πέραν των λοιπών αρμοδιοτήτων του, ο Συνήγορος του Πολίτη: α) παρέχει συνδρομή προς τα θύματα διακρίσεων λόγω φύλου με διαμεσολάβηση για την αποκατάσταση της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών. Αν η διαμεσολάβηση δεν επιφέρει ικανοποιητικά αποτελέσματα, ο Συνήγορος του Πολίτη διαβιβάζει το πόρισμά του στην καθ' ύλην αρμόδια αρχή για την άσκηση της πειθαρχικής ή και κυρωτικής αρμοδιότητας, ο οποίος οφείλει να ενημερώσει περί αυτού τον Συνήγορο του Πολίτη, β) διενεργεί έρευνα, γ) δημοσιεύει ειδικές εκθέσεις για την εφαρμογή των ίσων ευκαιριών και της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών αυτοαπασχολούμενων, οι οποίες περιλαμβάνουν και εισηγήσεις για τη λήψη μέτρων με σκοπό την εξάλειψη των διακρίσεων λόγω φύλου. Οι εκθέσεις αυτές κοινοποιούνται στο Υπουργείο Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας και στη Γενική Γραμματεία Ισότητας των Φύλων του Υπουργείου Εσωτερικών, δ) διατυπώνει γνώμη, αυτεπαγγέλτως ή κατόπιν ερωτήματος άλλης δημόσιας αρχής, ως προς την ερμηνεία διατάξεων του παρόντος νόμου, ε) ανταλλάσσει πληροφορίες με ομόλογους φορείς των κρατών – μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης και με αρμόδιους ευρωπαϊκούς οργανισμούς, όπως το Ευρωπαϊκό Ινστιτούτο για την Ισότητα των Φύλων που έχει συσταθεί με τον Κανονισμό (ΕΚ) 1922/2006 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 20ής Δεκεμβρίου 2006 (ΕΕ L 403) και στ) συνεργάζεται με τη Γενική Γραμματεία Ισότητας των Φύλων του Υπουργείου Εσωτερικών, το Υπουργείο Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας, τους κοινωνικούς εταίρους, τις επιχειρήσεις και τις Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις προς ενημέρωση και διάδοση των καλών πρακτικών ίσης μεταχείρισης και ίσων ευκαιριών για άνδρες και γυναίκες αυτοαπασχολούμενους και για τη διοργάνωση σχετικών επιμορφωτικών εκδηλώσεων. 6. Για την παρακολούθηση της εφαρμογής της αρχής της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών, κατά την παράγραφο 1, ο Συνήγορος του Πολίτη μπορεί να ζητεί, με ειδικά αιτιολογημένο έγγραφό του, από ιδιώτη που κατονομάζεται στην αναφορά, έγγραφα ή άλλα στοιχεία για την υπόθεση. Τα στοιχεία αυτά παρέχονται εφόσον δεν παραβιάζεται η νομοθεσία περί προστασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα. Ο Συνήγορος του Πολίτη υποχρεούται να διασφαλίζει το προσωπικό και

επαγγελματικό απόρρητο των ιδιωτών και να μην δημοσιοποιεί στοιχεία που μπορεί να καταστήσουν δυνατό τον προσδιορισμό τους. Αν ο ιδιώτης αρνείται να παράσχει τα παραπάνω στοιχεία, ο Συνήγορος του Πολίτη μπορεί να ζητήσει τη συνδρομή δημόσιας υπηρεσίας ή επαγγελματικού συλλόγου κατά περίπτωση, καθώς και της εισαγγελικής αρχής. Άρθρο 9 Διάδοση πληροφοριών και εκθέσεις (άρθρα 13 και 15 της Οδηγίας) 1. Η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή, στο πλαίσιο της αποστολής της για τη διεξαγωγή κοινωνικού διάλογου για τη γενική πολιτική της χώρας και ειδικότερα για θέματα κοινωνικής πολιτικής, σύμφωνα και με το άρθρο 18 του ν. 3304/2005 (Α' 16), ενθαρρύνει το διάλογο με τις οργανώσεις – μέλη της, με σκοπό την ενημέρωση, ευαισθητοποίηση και ενεργό συμμετοχή τους στην προώθηση της αρχής της ίσης μεταχείρισης, σύμφωνα με το σκοπό και τις διατάξεις του παρόντος νόμου. 2. Η Γενική Γραμματεία Ισότητας των Φύλων (ΓΓΙΦ) σε συνεργασία με τους ενδιαφερόμενους φορείς, κοινοποιεί στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή τις διαθέσιμες πληροφορίες σχετικά με την εφαρμογή της Οδηγίας 2010/41/ ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 7ης Ιουλίου 2010. Άρθρο 10 Έναρξη ισχύος Η ισχύς του παρόντος νόμου αρχίζει από τη δημοσίευσή του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. Παραγγέλλομε τη δημοσίευση του παρόντος στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως και την εκτέλεσή του ως νόμου του Κράτους. Αθήνα, 29 Νοεμβρίου 2012 Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ ΚΑΡΟΛΟΣ ΓΡ. ΠΑΠΟΥΛΙΑΣ ΟΙ ΥΠΟΥΡΓΟΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ ΙΩΑΝΝΗΣ ΣΤΟΥΡΝΑΡΑΣ ΕΥΡΥΠΙΔΗΣ ΣΤΥΛΙΑΝΙΔΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ, ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑΣ, ΕΡΓΑΣΙΑΣ, ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΥΠΟΔΟΜΩΝ, ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ ΚΑΙ ΔΙΚΤΥΩΝ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΚΑΙ ΠΡΟΝΟΙΑΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΧΑΤΖΗΔΑΚΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΡΟΥΤΣΗΣ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ, ΔΙΑΦΑΝΕΙΑΣ ΚΑΙ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΑΝΤΩΝΙΟΣ ΡΟΥΠΑΚΙΩΤΗΣ Θεωρήθηκε και τέθηκε η Μεγάλη Σφραγίδα του Κράτους Αθήνα, 30 Νοεμβρίου 2012 Ο ΕΠΙ ΤΗΣ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΑΝΤΩΝΙΟΣ ΡΟΥΠΑΚΙΩΤΗΣ

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟ Αρ. Φύλλου 89 11 Απριλίου 2012 2691 ΝΟΜΟΣ ΥΠ' ΑΡΙΘ. 4075 Θέματα Κανονισμού Ασφάλισης ΙΚΑ – ΕΤΑΜ, Ασφαλιστικών Φορέων, προσαρμογή της νομοθεσίας στην Οδηγία 2010/18/ΕΕ και λοιπές διατάξεις. Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ Εκδίδομε τον ακόλουθο νόμο που ψήφισε η Βουλή: ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α' ΡΥΘΜΙΣΗ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΩΝ ΘΕΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΙΚΑ–ΕΤΑΜ Άρθρο 1 Υπαγωγή στους κλάδους και λογαριασμούς του Ο.Α.Ε.Δ. 1. Στο τέλος του άρθρου τέταρτου του ν. 1305/1982 (Α' 146), όπως προστέθηκε στην παρ. 3 του άρθρου 2 του α.ν. 1846/1951 (Α' 179) και τροποποιήθηκε με την παρ. 3 του άρθρου 1 του ν. 1759/1988 (Α' 50), προστίθεται εδάφιο ως εξής: «Τα παραπάνω πρόσωπα υπάγονται και στην ασφαλίση όλων των κλάδων και λογαριασμών του Ο.Α.Ε.Δ., του Ο.Ε.Κ.

και του Οργανισμού Εργατικής Εστίας.» 2. Στο τέλος της παρ. 1 του άρθρου 1 του ν. 1759/1988 (Α΄ 50), όπως προστέθηκε στο τέλος του άρθρου 2 του α.ν. 1846/1951 (Α΄179), προστίθεται εδάφιο ως εξής: «Τα παραπάνω πρόσωπα υπάγονται και στην ασφάλιση όλων των κλάδων και λογαριασμών του Ο.Α.Ε.Δ., του Ο.Ε.Κ. και του Οργανισμού Εργατικής Εστίας.» 3. Στην ασφάλιση όλων των κλάδων και λογαριασμών του Ο.Α.Ε.Δ., του Ο.Ε.Κ. και του Οργανισμού Εργατικής Εστίας υπάγονται από τη δημοσίευση του νόμου αυτού: α) Οι Έλληνες πολίτες που εργάζονται στο εξωτερικό εκτός χωρών Ε.Ε. για λογαριασμό εργοδότη που εδρεύει στην Ελλάδα. β) Οι υπάλληλοι του Δημοσίου, Ν.Π.Δ.Δ. και Ο.Τ.Α. που κατά τη μονιμοποίησή τους επέλεξαν την πρότερή τους ασφάλιση στο ΙΚΑ-ΕΤΑΜ. γ) Οι Ορκωτοί εκτιμητές μέλη του Σώματος Ορκωτών Εκτιμητών. δ) Τα μέλη των διοικήσεων αστικών συνεταιρισμών. ε) Οι αθλητές με αμοιβή και οι επαγγελματίες αθλητές. στ) Οι εργάτες αλιείς που απασχολούνται σε πλοία με ξένη σημαία που ασφαλίζονται κατά τις διατάξεις του ν. 800/1978. ζ) Οι εθελοντές πενταετούς υπηρεσίας των ενόπλων δυνάμεων, καθώς και οι σπλίτες των ενόπλων δυνάμεων που μετά την εκπλήρωση των στρατιωτικών τους υποχρεώσεων, ανακατατάσσονται εθελοντικά για βραχεία περίοδο.

Άρθρο 2 Κατάργηση απαλλαγής από εργοδοτικές εισφορές Στο τέλος της παρ. 11 του άρθρου 25 του α.ν. 1846/1951 (Α΄179), που προστέθηκε με το άρθρο έβδομο του ν. 1305/1982 (Α΄146), προστίθεται εδάφιο ως εξής: «Απαλλαγές από εισφορές ή μειώσεις, που έχουν θεσπιστεί υπέρ των Ιδρυμάτων Κοινοφελούς Χαρακτήρα που περιλαμβάνονται στην παρούσα διάταξη με βασιλικά, προεδρικά ή νομοθετικά διατάγματα, καταργούνται.» Άρθρο 3 Συγχώνευση του «Ειδικού Λογαριασμού Ξενοδοχοϋπαλλήλων» στον κλάδο ασθενείας του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ Ο «Ειδικός Λογαριασμός Ξενοδοχοϋπαλλήλων», που συστήθηκε με την παρ. 2 του άρθρου 4 του ν. 3655/2008, συγχωνεύεται στον κλάδο ασθενείας του ΙΚΑ - ΕΤΑΜ από την 1η του μεθεπόμενου μήνα μετά το μήνα δημοσίευσης του νόμου αυτού. Από την ημερομηνία αυτή, οι ασφαλισμένοι του Ειδικού Λογαριασμού, καθώς και τα μέλη της οικογένειάς τους γίνονται υποχρεωτικά ασφαλισμένοι του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ και συνεχίζουν να διέπονται από τη νομοθεσία του Ειδικού Λογαριασμού Ξενοδοχοϋπαλλήλων, ως προς τις παροχές σε χρήμα. Οι πόροι που προβλέπονται από τις ισχύουσες διατάξεις υπέρ του Ειδικού Λογαριασμού, καθώς και η περιουσία του, περιέρχονται από την ημερομηνία της συγχώνευσης στο ΙΚΑ - ΕΤΑΜ ως καθολικό διάδοχο αυτού. Εκκρεμείς δίκες που προέκυψαν κατά τη λειτουργία του Κλάδου, συνεχίζονται υπέρ ή κατά του ΙΚΑ - ΕΤΑΜ χωρίς διακοπή. Με απόφαση του Υπουργού Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης, μετά από πρόταση του Δ.Σ. του ΙΚΑ - ΕΤΑΜ, 2692 ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ (ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟ) δύναται να ρυθμίζεται κάθε ειδικό θέμα ή λεπτομέρεια που δεν καλύπτεται από τις ανωτέρω διατάξεις. Άρθρο 4 Καθορισμός ενιαίου ποσοστού πρόσθετων ειδικών εισφορών 1. Η πρόσθετη ειδική εισφορά που καταβάλλεται στο ΙΚΑ - ΕΤΑΜ για την ασφάλιση

αναπηρίας, γήρατος και θανάτου προσώπων που έχουν υπαχθεί στην ασφάλιση πριν από την 1.1.1993 και υπάγονται σε ειδικά συνταξιοδοτικά καθεστάτα πλην αυτού των ΒΑΕ ορίζεται σε ποσοστό 7% επί των αποδοχών των ασφαλισμένων, που υπόκεινται σε εισφορές και βαρύνει κατά ποσοστό 2,70% τους εργοδότες και 4,30% τους ασφαλισμένους. Στο ίδιο ποσοστό, όπως επιμερίζεται κατά το προηγούμενο εδάφιο, ορίζεται και η πρόσθετη ειδική εισφορά που καταβάλλεται στο ΙΚΑ – ΕΤΑΜ για την ασφάλιση αναπηρίας, γήρατος και θανάτου προσώπων που έχουν υπαχθεί στην ασφάλιση μετά την 1.1.1993 και απασχολούνται σε υπόγειες στοές μεταλλείων – λιγνιτωρυχείων και σε εναέριες ή υποθαλάσσιες εργασίες, καθώς και των ασφαλισμένων της Διεύθυνσης Ασφαλίσεως Προσωπικού Δ.Ε.Η., που απασχολούνται σε ορυχεία, σταθμούς παραγωγής και δίκτυα. 2. Η πρόσθετη ειδική εισφορά των ασφαλισμένων στο ΕΤΕΑΜ, ανεξάρτητα αν έχουν υπαχθεί στην ασφάλιση πριν ή μετά την 1.1.1993, οι οποίοι απασχολούνται σε βάρεα και ανθυγιεινά επαγγέλματα, ορίζεται σε ποσοστό 2% και βαρύνει τους ασφαλισμένους κατά 1,25% και τους εργοδότες κατά 0,75%. Η πρόσθετη ειδική εισφορά που καταβάλλεται υπέρ ΕΤΕΑΜ για τους απασχολούμενους σε υπόγειες στοές μεταλλείων – λιγνιτωρυχείων, σε υποθαλάσσιες εργασίες, καθώς και σε ορυχεία, σταθμούς παραγωγής και δίκτυα της Δ.Ε.Η., ανεξάρτητα αν έχουν υπαχθεί στην ασφάλιση πριν ή μετά την 1.1.1993, ορίζεται σε 3% και βαρύνει κατά 2% τον εργοδότη και 1% τον ασφαλισμένο. Η πρόσθετη ειδική εισφορά του προηγούμενου εδαφίου, όπως επιμερίζεται μεταξύ εργοδότη και ασφαλισμένου, καταβάλλεται για όλες τις κατηγορίες υπαγομένων στα ειδικά συνταξιοδοτικά καθεστάτα της παραγράφου 1, εφόσον ασφαλιζονται επικουρικά στο ΕΤΕΑΜ. Οι διατάξεις της παρ. 18 του άρθρου 22 του ν. 3232/2004 (Α' 48) και της παρ. 8 του άρθρου 58 του ν. 3518/2006 (Α' 272) καταργούνται. Άρθρο 5 Εισφορές απασχολούμενων συνταξιούχων 1. Η εισφορά υπέρ του κλάδου ανεργίας του Ο.Α.Ε.Δ. που προβλέπεται από την παρ. 2 του άρθρου 25 του ν. 1902/1990 (Α' 138) ορίζεται στο ίδιο ποσοστό που ισχύει για τους λοιπούς ασφαλισμένους του κλάδου αυτού, επιμεριζόμενη μεταξύ εργοδότη και ασφαλισμένου κατά την περίπτωση α' της παρ. 1 του άρθρου 32 του ν.δ. 2961/1954 (Α' 197), όπως διαμορφώθηκε μετά την παρ. 6 του άρθρου 44 του ν. 2084/1992 (Α' 165) και την παρ. 9 του άρθρου 44 του ν. 3986/2011 (Α' 152). 2. Από τη δημοσίευση του νόμου αυτού καταργούνται οι παράγραφοι 1 έως 4 του άρθρου 10 του ν.δ. 4104/1960 (Α' 147). 3. Η παρ. 10 του άρθρου 25 του α.ν. 1846/1951 (Α' 179), όπως αναριθμήθηκε σε παρ. 9 με το άρθρο 1 παρ. 7 του ν. 825/1978 (Α' 189), αντικαθίσταται ως εξής: «Ο εργοδότης βαρύνεται με ολόκληρη την εισφορά ασφαλισμένου και εργοδότη, εφόσον καμιά αμοιβή σε χρήμα δεν εισπράττει ο ασφαλισμένος από αυτόν ή από τρίτους.» Άρθρο 6 Ασφάλιση οικοδόμων που απασχολούνται σε σταθερό εργοδότη ως συντηρητές κτιριακών εγκαταστάσεων Τα τρία τελευταία εδάφια της παρ. 1 του άρθρου 38 του α.ν. 1846/1951 (Α' 179), όπως προστέθηκε με το άρθρο 4 παρ. 1 του ν. 1880/1990 (Α' 70), αντικαθίστανται ως εξής: «Οι

διατάξεις του προηγούμενου εδαφίου δεν εφαρμόζονται προκειμένου για εργατοτεχνίτες οικοδόμους, εκτός από τα πρόσωπα που απασχολούνται με σχέση εργασίας σε σταθερό εργοδότη για τη συντήρηση των κτιριακών εγκαταστάσεων της επιχείρησής του. Για την κάλυψη της επιβάρυνσης από τη χορήγηση του επιπλέον ποσού αυξάνεται κατά 1% το ποσοστό Κλάδου Ασθενείας σε χρήμα και βαρύνει εξ ολοκλήρου τους εργοδότες που απασχολούν οικοδόμους, εκτός από τους συντηρητές των κτιριακών τους εγκαταστάσεων. Κάθε δύο χρόνια καταρτίζεται αναλογιστική μελέτη και το παραπάνω ποσοστό ανακαθορίζεται ανάλογα με τα αποτελέσματα της μελέτης αυτής.» Άρθρο 7 Υπαγωγή κατηγοριών ασφαλισμένων σε κλάδους και λογαριασμούς του Ο.Α.Ε.Δ. 1. Από τη δημοσίευση του νόμου αυτού το προσωπικό του ΟΛΠ που αναφέρεται στην παρ. 6 του άρθρου 19 του α.ν. 1559/1950 (Α' 252), όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 1 του ν.δ. 3398/1955 (Α' 277), υπάγεται στην ασφάλιση του κλάδου ανεργίας του Ο.Α.Ε.Δ.. 2. Από τη δημοσίευση του νόμου αυτού τα υδρονομικά όργανα που απασχολούνται στις Τοπικές Επιτροπές Αρδεύσεως, Ο.Τ.Α. και λοιπούς οργανισμούς υπάγονται στην ασφάλιση του Διανεμητικού Λογαριασμού Οικογενειακών Επιδομάτων Μισθωτών (ΔΛΟΕΜ) και τον Ειδικό Λογαριασμό Στρατευομένων Μισθωτών του Ο.Α.Ε.Δ.. 3. Από τη δημοσίευση του νόμου αυτού οι εκπαιδευτικοί των ισότιμων με τα δημόσια σχολείων που κατέχουν οργανικές θέσεις σε αυτά ασφαλιζονται για το σύνολο των κλάδων και λογαριασμών του Ο.Α.Ε.Δ.. Άρθρο 8 Ασφάλιση μαθητευομένων Τα τρία τελευταία εδάφια της παρ. 2 του άρθρου 25 του α.ν. 1846/1951 (Α' 179), όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 4 του ν.δ. 4104/1960 (Α' 147) και τροποποιήθηκε με το δεύτερο εδάφιο της παρ. 3 του άρθρου 1 του ν. 825/1978 (Α' 189), αντικαθίστανται ως εξής: «Προκειμένου για μαθητές τεχνίτες απασχολούμενους σύμφωνα με τις διατάξεις του από 6.6.1952 βασιλικού διατάγματος «περί εκπαίδευσεως μαθητών τεχνιτών» και για μαθητευόμενους τροφίμους των Εθνικών Ιδρυμάτων Παιδικής Μέριμνας, καθώς και προκειμένου για μαθητές και σπουδαστές των προβλεπόμενων από το ν.δ. 3971/1959 Τεχνικών και Επαγγελματικών Σχολών, το ποσό αποδοχών επί του οποίου υπολογίζονται οι κατά την παράγραφο 1 του παρόντος άρθρου ασφαλιστικές εισφορές, ορίζεται στο 1/2 του πραγματικού ημερομισθίου που λαμβάνει ο ασφαλισμένος και οι εισφορές ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ (ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟ) 2693 υπολογίζονται κατά τα ισχύοντα για τους ασφαλισμένους του ΙΚΑ – ΕΤΑΜ. Ο υπολογισμός των αποδοχών στο 1/2 του πραγματικού ημερομισθίου ισχύει μόνο για όσο χρόνο διαρκεί κατά τις κείμενες διατάξεις η μαθητεία ή πρακτική άσκηση, ως προϋπόθεση για την απόκτηση του πτυχίου. Οι διατάξεις της παρ. 1 του άρθρου 30 του ν.δ. 2698/ 1953 και του άρθρου 22 παρ. 3 του ν.δ. 3971/1959 δεν έχουν εφαρμογή για το ΙΚΑ – ΕΤΑΜ και τους λοιπούς Οργανισμούς Κοινωνικής Ασφάλισης.» Άρθρο 9 Ασφάλιση απασχολουμένων στο πλαίσιο ειδικών προγραμμάτων του ΟΑΕΔ 1. Η παρ. 2 του άρθρου 1 του ν. 3227/2004 (Α' 31) αντικαθίσταται ως εξής: «2. Η αμοιβή του

προσλαμβανόμενου ή τοποθετούμενου βαρύνει τον Οργανισμό Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού (Ο.Α.Ε.Δ.) κατά το ύψος του επιδόματος ανεργίας που δικαιούται και κατά τα λοιπά τον εργοδότη, ο οποίος έχει και την ευθύνη της ασφαλιστικής του κάλυψης. Ο προσλαμβανόμενος ή τοποθετούμενος ασφαρίζεται στο ΙΚΑ – ΕΤΑΜ, καθώς και σε όλους τους κλάδους και λογαριασμούς του Ο.Α.Ε.Δ., στον Ο.Ε.Κ. και στον Οργανισμό Εργατικής Εστίας. Αν απολυθεί πριν από το χρόνο λήξης του δικαιώματος επιδότησης, ο άνεργος λαμβάνει το επίδομα ανεργίας για το υπόλοιπο διάστημα, εφόσον δεν επανατοποθετηθεί ή προσληφθεί.» 2. Άνεργοι ηλικίας 16 έως 24 ετών, νεοεισερχόμενοι στην αγορά εργασίας, που απασχολούνται στον ιδιωτικό τομέα, βάσει του επιδοτούμενου από τον Ο.Α.Ε.Δ. προγράμματος που καταρτίστηκε με την υπ’ αριθ. 13251/531/2010 (Β’ 1655) απόφαση των Υπουργών Οικονομικών, Οικονομίας, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας και Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης, υπάγονται, σε κάθε στάδιο του προγράμματος, στην ασφάλιση όλων των κλάδων του ΙΚΑ – ΕΤΑΜ, καθώς και στους κλάδους και λογαριασμούς του Ο.Α.Ε.Δ., Ο.Ε.Ε. και Ο.Ε.Κ.. 3. Η παρ. 5 του άρθρου 51 του ν. 3693/2008 (Α’ 174) αντικαθίσταται ως εξής: «5. Οι συμμετέχοντες στα Προγράμματα «ΠΡΟΕΡΓΑΣΙΑ», για το χρόνο συμμετοχής τους σε αυτά, υπάγονται στο σύνολο των κλάδων του ΙΚΑ–ΕΤΑΜ, καθώς και στην ασφάλιση των κλάδων και λογαριασμών του Ο.Α.Ε.Δ., Ο.Ε.Κ. και Ο.Ε.Ε.. Ο υπολογισμός των καταβλητέων εισφορών γίνεται επί του ποσού της αποζημίωσης της προηγούμενης παραγράφου. Από το ανωτέρω ποσό ο Ο.Α.Ε.Δ. παρακρατεί την προβλεπόμενη εισφορά ασφαλισμένου και την αποδίδει στο ΙΚΑ – ΕΤΑΜ μαζί με την προβλεπόμενη εισφορά εργοδότη που βαρύνει τον Οργανισμό.» Άρθρο 10 Ειδικές διατάξεις για την ασφάλιση του προσωπικού του Ο.Σ.Ε. Από τη δημοσίευση του νόμου αυτού το τακτικό προσωπικό του Ο.Σ.Ε. υπάγεται στην ασφάλιση του Ο.Ε.Κ.. Άρθρο 11 Πολλαπλή ασφάλιση για παροχές ασθενοείας σε είδος Τα πρόσωπα που έχουν υπαχθεί στην ασφάλιση μετά από την 1.1.1993 και λόγω παράλληλης απασχόλησης έχουν επιλέξει να ασφαρίζονται στον κλάδο σύνταξης περισσότερων του ενός φορέων, οι κλάδοι παροχών ασθενοείας σε είδος των οποίων έχουν ενταχθεί στον ΕΟΠΥΥ, καταβάλλουν εισφορά στον ένα φορέα, που επιλέγουν με αίτησή τους, εντός έξι μηνών από τη δημοσίευση του παρόντος, ο οποίος τις αποδίδει στον ΕΟΠΠΥ. Άρθρο 12 Υπολογισμός εισφορών υπέρ ΕΤΕΑΜ ασφαλισμένων τέως Ταμείου Επικουρικής Ασφάλισης Εκπροσώπων και Υπαλλήλων Εργατικών Επαγγελματικών Οργανώσεων (ΤΕΑΕΥΕΕΟ) Οι εισφορές που καταβάλλονται υπέρ του ΕΤΕΑΜ για την ασφάλιση προσώπων που προέρχονται από το τ. ΤΕΑΕΥΕΕΟ υπολογίζονται κατά τις διατάξεις που ισχύουν για τους ασφαλισμένους του ΕΤΕΑΜ. Άρθρο 13 Απασχολούμενοι σε εργασία ασφαλιστέα στο ΙΚΑ–ΕΤΑΜ, παράλληλα ασφαλισμένοι στον Ο.Γ.Α. Ασφαλισμένοι του κλάδου Κύριας Ασφάλισης Αγροτών του Ο.Γ.Α. που έχουν υπαχθεί στην ασφάλιση οποιουδήποτε ασφαλιστικού οργανισμού από

1.1.1993 και εφεξής, οι οποίοι απασχολούνται και σε εργασία ασφαλιστέα στο ΙΚΑ – ΕΤΑΜ, υπάγονται υποχρεωτικά στον πρώην «Οργανισμό Εργατικής Εστίας» (Ο.Ε.Ε.) και όχι στον «Λογισμικό Αγροτικής Εστίας» (Λ.Α.Ε.). ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β΄ ΘΕΜΑΤΑ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΩΝ ΕΙΣΦΟΡΩΝ Άρθρο 14 Χρόνος υποβολής Αναλυτικών Περιοδικών Δηλώσεων Κοινών Επιχειρήσεων 1. Η Αναλυτική Περιοδική Δήλωση που υποβάλλεται από τους εργοδότες που απασχολούν προσωπικό που υπάγεται στην ασφάλιση του ΙΚΑ – ΕΤΑΜ ή στην ασφάλιση των φορέων ή κλάδων και λογαριασμών των Οργανισμών Κοινωνικής Πολιτικής, τις εισφορές των οποίων εισπράττει ή συνεισπράττει το ΙΚΑ – ΕΤΑΜ και προβλέπεται από την παρ. 1 του άρθρου 1 του ν. 2972/2001 (Α΄ 291) υποβάλλεται μέσω διαδικτύου από την 1η ημέρα του μήνα που έπεται του ημερολογιακού μήνα απασχόλησης ως ακολούθως: α) Για τους εργοδότες που ο αριθμός μητρώου τους λήγει σε 1, την 21η πριν από το τέλος του μήνα ημέρα. β) Για τους εργοδότες που ο αριθμός μητρώου τους λήγει σε 2, τη 19η πριν από το τέλος του μήνα ημέρα. γ) Για τους εργοδότες που ο αριθμός μητρώου τους λήγει σε 3, τη 17η πριν από το τέλος του μήνα ημέρα. δ) Για τους εργοδότες που ο αριθμός μητρώου τους λήγει σε 4, τη 15η πριν από το τέλος του μήνα ημέρα. ε) Για τους εργοδότες που ο αριθμός μητρώου τους λήγει σε 5, τη 13η πριν από το τέλος του μήνα ημέρα. στ) Για τους εργοδότες που ο αριθμός μητρώου τους λήγει σε 6, την 11η πριν από το τέλος του μήνα ημέρα. ζ) Για τους εργοδότες που ο αριθμός μητρώου τους λήγει σε 7, την 9η πριν από το τέλος του μήνα ημέρα. η) Για τους εργοδότες που ο αριθμός μητρώου τους λήγει σε 8, την 7η πριν από το τέλος του μήνα ημέρα. θ) Για τους εργοδότες που ο αριθμός μητρώου τους λήγει σε 9, την 5η πριν από το τέλος του μήνα ημέρα. ι) Για τους εργοδότες που ο αριθμός μητρώου τους 2694 ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ (ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟ) λήγει σε 10, 20, 30, 40, 50, την 3η πριν από το τέλος του μήνα ημέρα. ια) Για τους εργοδότες που ο αριθμός μητρώου τους λήγει σε 60, 70, 80, 90 και 00, την προτελευταία ημέρα από το τέλος του μήνα. ιβ) Για το Δημόσιο, Ν.Π.Δ.Δ. και Ο.Τ.Α. πρώτου και δεύτερου βαθμού την τελευταία ημέρα του μήνα που έπεται του μήνα απασχόλησης, ανεξαρτήτως του αριθμού μητρώου. 2. Ως ημερομηνία υποβολής θεωρείται η ημερομηνία αποδοχής και επιτυχούς καταχώρησης στο δικτυακό τόπο (web-site) του ΙΚΑ – ΕΤΑΜ. 3. Οι διατάξεις του παρόντος άρθρου ισχύουν για μισθολογικές περιόδους από 1.7.2012 και εφεξής. Άρθρο 15 Χρόνος υποβολής Αναλυτικών Περιοδικών Δηλώσεων Οικοδομικών Έργων Η προθεσμία υποβολής της μηνιαίας Αναλυτικής Περιοδικής Δήλωσης για όλους τους εργοδότες οικοδομικών και τεχνικών έργων αρχίζει από την 1η ημέρα του μήνα που έπεται του ημερολογιακού μήνα απασχόλησης και λήγει την τελευταία ημέρα του ίδιου μήνα, ανεξαρτήτως του αριθμού μητρώου τους. Άρθρο 16 Υποβολή ΑΠΔ 1. Οι εργοδότες, μαζί με τα στοιχεία απασχόλησης και ασφάλισης των απασχολούμενων σε αυτούς προσώπων, υποχρεούνται να δηλώνουν με τις ΑΠΔ που υποβάλλουν στο ΙΚΑ – ΕΤΑΜ και τα στοιχεία που είναι απαραίτητα για τον υπολογισμό του

φόρου μισθωτών υπηρεσιών. Από την υποχρέωση αυτή εξαιρούνται το Δημόσιο, τα Ν.Π.Δ.Δ., οι Ο.Τ.Α. πρώτου και δεύτερου βαθμού και οι εργοδότες οικοδομικών και τεχνικών έργων. 2. Η χρονική περίοδος αναφοράς της ΑΠΔ για το σύνολο των εργοδοτών είναι μηνιαία και τα στοιχεία της υποβάλλονται εντός του μήνα που έπεται της μισθολογικής περιόδου απασχόλησης, με εξαίρεση τις ΑΠΔ του Δημοσίου, Ν.Π.Δ.Δ. και Ο.Τ.Α. πρώτου και δεύτερου βαθμού που υποβάλλονται εντός του μεθεπόμενου της μισθολογικής περιόδου απασχόλησης μήνα. Οι ειδικότερες προθεσμίες για την εντός του μήνα υποβολή των ΑΠΔ μέσω του διαδικτύου καθορίζονται από τις παραγράφους 9 και 10 του άρθρου 16 του Κανονισμού διαδικασιών ασφάλισης για την εφαρμογή της ΑΠΔ, όπως τροποποιήθηκε με τη Φ.11321/12352/ 1071/19.6.2009 απόφαση του Υπουργού Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας (Β' 1277/29.6.2009). 3. Από 1.6.2012 οι αποδοχές των εργαζομένων και οι ασφαλιστικές εισφορές υπέρ ΙΚΑ – ΕΤΑΜ καταβάλλονται σε Πιστωτικά Ιδρύματα και στα ΕΛΤΑ. Με απόφαση του Υπουργού Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης καθορίζονται οι υπόχρεοι, ο τρόπος καταβολής και απόδοσης των ασφαλιστικών εισφορών στο ΙΚΑ – ΕΤΑΜ και κάθε άλλο σχετικό θέμα που είναι απαραίτητο για την εφαρμογή της παρούσας διάταξης. Άρθρο 17 Έλεγχος Δηλωθεισών – Καταβληθεισών Εισφορών Εντός του επομένου του μήνα υποβολής των Αναλυτικών Περιοδικών Δηλώσεων διενεργείται μηχανογραφικός έλεγχος σύγκρισης δηλωθεισών και καταβληθεισών εισφορών για κάθε προηγούμενη μισθολογική περίοδο. Ο έλεγχος Δηλωθέντων – Καταβληθέντων καθιερώνεται υποχρεωτικά ως τυπική ελεγκτική διαδικασία και ολοκληρώνεται εντός του μεθεπόμενου αυτού της απασχόλησης μήνα. Εάν από τη διενέργεια του ελέγχου αυτού, προκύψει ότι δεν έχουν καταβληθεί στο σύνολό τους οι εισφορές που δηλώθηκαν στην ΑΠΔ τότε εκδίδεται Πράξη Επιβολής Εισφορών σε βάρος του υπόχρεου εργοδότη, σύμφωνα με τα οριζόμενα στην παρ. 11 του άρθρου 26 του α.ν. 1846/1951, όπως ισχύουν μετά την αντικατάστασή τους με το άρθρο 60 παρ. 2 του ν. 2677/1999 (Α' 1). Άρθρο 18 Χρόνος ενημέρωσης Ασφαλιστικής Ιστορίας Απασχολούμενων στις περιπτώσεις μη καταβολής του συνόλου των Δηλωθεισών Ασφαλιστικών Εισφορών Αν από τον έλεγχο των Δηλωθεισών και Καταβληθεισών Εισφορών του προηγούμενου άρθρου προκύψει ότι δεν έχουν καταβληθεί οι συνολικές εισφορές που δηλώθηκαν με την ΑΠΔ εκάστης μισθολογικής περιόδου, τότε η ασφαλιστική ιστορία των απασχολούμενων της υποβληθείσας ΑΠΔ ενημερώνεται μόνο μετά την έκδοση σε βάρος του υπόχρεου εργοδότη Πράξεως Επιβολής Εισφορών και την επίδοση σε αυτόν. Ως μισθολογική περίοδος νοείται ο μήνας που έλαβε χώρα η απασχόληση των απασχολούμενων. Άρθρο 19 Εκπρόθεσμη υποβολή ΑΠΔ 1. Η περίπτωση β' της παρ. 1 του άρθρου 7 του ν. 2972/2001 (Α' 291), όπως ισχύει μετά την αντικατάστασή της από την παρ. 4 του άρθρου 9 του ν. 3232/2004 (Α' 48), αντικαθίσταται ως εξής: «β. Υποβάλλουν εκπρόθεσμα την ΑΠΔ, επιβάλλεται πρόσθετη επιβάρυνση εισφορών που ανέρχεται σε

ποσοστό 3% επί του ποσού των εισφορών που δηλώνεται σε αυτή, πριν από τη λήξη της προθεσμίας που προβλέπεται από τις οικείες διατάξεις για την υποβολή της επόμενης κατά περίπτωση ΑΠΔ και προσαυξάνεται κατά 1% μετά την παρέλευση της προθεσμίας υποβολής της κάθε επόμενης κατά περίπτωση ΑΠΔ και μέχρι 30% συνολικά.» 2. Μετά την παρέλευση τεσσάρων μηνών από την πρώτη εφαρμογή της διάταξης της παραγράφου 3 του άρθρου 16 και ανά τέσσερις μήνες, συντάσσεται έκθεση οικονομικών αποτελεσμάτων από τη Διοίκηση του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ. Στην περίπτωση αύξησης των εσόδων από ασφαλιστικές εισφορές σε σχέση με τις προϋπολογιζόμενες, δύναται να παρέχεται έκπτωση στις αναλογούσες εργοδοτικές εισφορές για τους επόμενους τέσσερις μήνες. Η έκπτωση παρέχεται στις Κοινές Επιχειρήσεις πλην Δημοσίου, Νομικών Προσώπων Δημοσίου Δικαίου, Ο.Τ.Α. πρώτου και δεύτερου βαθμού, υπό την προϋπόθεση ότι καταβάλλουν ανελλιπώς τις τρέχουσες ασφαλιστικές εισφορές και είναι ασφαλιστικά ενήμερες για την ασφάλιση στο ΙΚΑ-ΕΤΑΜ του προσωπικού που απασχολούν. Με απόφαση του Υπουργού Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης που εκδίδεται μετά από γνώμη του Διοικητικού Συμβουλίου του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ καθορίζεται το ποσοστό της έκπτωσης και κάθε άλλο αναγκαίο θέμα για την εφαρμογή της παρούσας. ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ (ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟ) 2695 Στους εργοδότες Κοινών Επιχειρήσεων, πλην Δημοσίου, Ν.Π.Δ.Δ., Ο.Τ.Α. πρώτου και δεύτερου βαθμού που καταβάλλουν εντός της προβλεπόμενης προθεσμίας τις τρέχουσες εισφορές τριών συνεχών μισθολογικών περιόδων παρέχεται η δυνατότητα εντός των επόμενων 21 συνεχών μισθολογικών περιόδων καταβολής των τρεχουσών εισφορών μίας μισθολογικής περιόδου μέχρι την τελευταία εργάσιμη ημέρα του έκτου μήνα από το μήνα απασχόλησης και εάν τους έχει παρασχεθεί η έκπτωση της παραγράφου αυτής, παύουν εφεξής να τη δικαιούνται. Άρθρο 20 Προθεσμία καταβολής εισφορών Οι διατάξεις της παρ. 3 του άρθρου 26 του α.ν. 1846/ 1951, όπως αντικαταστάθηκαν με το άρθρο 13 του ν. 2972/2001 και συμπληρώθηκαν με την παρ. 4 του άρθρου 33 του ν. 3232/2004 και την παρ. 1 του άρθρου 32 του ν. 3518/2006, αντικαθίστανται ως ακολούθως: «3. Ως χρόνος υπολογισμού των εισφορών ορίζεται ο ημερολογιακός μήνας εντός του οποίου παρασχέθηκε η εργασία ή η υπηρεσία. Δεν μεταβάλλει τον παραπάνω χρόνο η καθυστέρηση, από οποιαδήποτε αιτία, της πληρωμής του μισθού πέραν του μηνός, όπως επίσης δεν μεταβάλλει αυτόν η καταβολή των πάσης φύσεως αποδοχών σε μακρότερα ή βραχύτερα χρονικά διαστήματα. Ο υπόχρεος οφείλει να καταβάλλει τις εισφορές στο ΙΚΑ - ΕΤΑΜ μέχρι την πέμπτη (5η) για τις δημόσιες υπηρεσίες εργάσιμη ημέρα του επόμενου μήνα από τον παραπάνω οριζόμενο χρόνο. Η προθεσμία αυτή δεν ισχύει για το Δημόσιο, τα Ν.Π.Δ.Δ. και τους Ο.Τ.Α. πρώτου και δεύτερου βαθμού. Η προθεσμία καταβολής των εισφορών επί των επιδομάτων εορτών Χριστουγέννων και Πάσχα από όλους τους υπόχρεους λήγει την τελευταία εργάσιμη ημέρα του Ιανουαρίου και Μαΐου αντίστοιχα.» Άρθρο 21 Πρόσθετα τέλη εκπρόθεσμης καταβολής

εισφορών Οι διατάξεις της παρ. 1 του άρθρου 27 του α.ν. 1846/ 1951, όπως αντικαταστάθηκαν τελικά με το άρθρο 9 παρ. 6 του ν. 3232/2004, αντικαθίστανται ως εξής: «1. Ασφαλιστικές εισφορές υπέρ του ΙΚΑ – ΕΤΑΜ, οι οποίες δεν καταβάλλονται εμπροθέσμως, επιβαρύνονται με πρόσθετο τέλος από την επόμενη ημέρα εκείνης κατά την οποία έληξε η κατά νόμο προθεσμία καταβολής τους. Ως ασφαλιστικές εισφορές νοούνται και οι εισφορές υπέρ του Ειδικού Λογαριασμού Δώρων Εργατοτεχνικών Οικοδόμων (ΕΔΔΕΟ), καθώς και οι εισφορές που συνεισπράττονται από το ΙΚΑ – ΕΤΑΜ. Κάθε φορά που εισπράττονται απαιτήσεις από τις παραπάνω αιτίες, συνεισπράττεται υποχρεωτικά και η προσαύξηση λόγω εκπρόθεσμης καταβολής που αναλογεί στο καταβαλλόμενο ποσό. Το ποσοστό του πρόσθετου τέλους ορίζεται σε 3% για το διάστημα καθυστέρησης που αντιστοιχεί στην επομένη της προθεσμίας λήξης της προθεσμίας καταβολής και μέχρι το ημερολογιακό τέλος του μήνα αυτού και σε 1% για κάθε επόμενο μήνα και μέχρι 100% συνολικά. Για την εφαρμογή της διάταξης αυτής ως μήνας θεωρείται ο ημερολογιακός μήνας. Στις διατάξεις της παραγράφου αυτής υπάγονται όλες οι οφειλόμενες ασφαλιστικές εισφορές ανεξάρτητα από τις μισθολογικές περιόδους στις οποίες ανάγονται.» Άρθρο 22 Κατάργηση αυτοτελούς προστίμου Το αυτοτελές πρόστιμο που προβλέπεται στην παρ. 1 περίπτωση α' του άρθρου 6 του ν. 2972/2001 (Α' 291), όπως αντικαταστάθηκε με την παρ. 1 του άρθρου 10 του ν. 3050/2002 (Α' 214) και με την παρ. 3 του άρθρου 9 του ν. 3232/2004 (Α' 48) για την παράβαση της υποχρέωσης γνωστοποίησης μεταβολών στα στοιχεία που καταχωρίστηκαν στο μητρώο εργοδοτών, καταργείται. ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ' ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ ΘΕΜΑΤΩΝ ΙΚΑ-ΕΤΑΜ Άρθρο 23 Ρύθμιση οφειλών προς το ΙΚΑ-ΕΤΑΜ 1. Στο τέλος της παρ. 3 του άρθρου 21 του ν. 4038/ 2012 προστίθεται παράγραφος 4, ως εξής: «4. Επιχειρήσεις, εργοδότες ή ασφαλισμένοι, για τους οποίους έχει ανοίξει και εκκρεμεί η διαδικασία συνδι-αλλαγής σύμφωνα με το άρθρο 100 του ν. 3588/2007, όπως τροποποιήθηκε και έλαβε την αριθμηση 101 με το άρθρο 12 του ν. 4013/2011 -διαδικασία εξυγίανσης- και οφείλουν ασφαλιστικές εισφορές προς το ΙΚΑ-ΕΤΑΜ, μπορούν, αφού υποβάλλουν αντίστοιχη αίτηση στις αρμόδιες υπηρεσίες μέχρι την 30.4.2012, να υπαχθούν: Στον προσωρινό διακανονισμό της περίπτωσης Α' του άρθρου 48 του ν. 3943/2011, με την κεφαλαιοποίηση της έως την 31.12.2011 οφειλής τους και την καταβολή ποσοστού 10% επί των τρεχουσών ασφαλιστικών εισφορών. Ειδικά για την περίπτωση αυτή, δεν εφαρμόζεται ο περιορισμός του ποσοστού του 1,25% της περίπτωσης i και η παράγραφος 4 του ανωτέρω άρθρου.» 2. Η προθεσμία αναστολής λήψης αναγκαστικών μέτρων του εδαφίου 1 της παρ. Α' του άρθρου 48 του ν. 3943/2011, όπως ισχύει, παρατείνεται μέχρι την 31.12.2013. 3. Για τους οφειλέτες των Φορέων Κοινωνικής Ασφάλισης, παρατείνεται έως τις 30.4.2012 η προθεσμία του πρώτου εδαφίου της παραγράφου 1 του άρθρου 21 του ν. 4038/2012 (Α' 14) για την υποβολή αίτησης υπαγωγής σε ρύθμιση και έως τις 31.5.2012 η προθεσμία του δευτε-

ρου εδαφίου της περίπτωσης β΄ της παραγράφου 1 του άρθρου 21 του ν. 4038/2012 για την εφάπαξ καταβολή και την καταβολή πρώτης δόσης. Άρθρο 24 Αρμοδιότητες Οργάνων ΙΚΑ 1. Για τον καθορισμό του ποσού μέχρι του οποίου τυχόν αξίωση του ασφαλισμένου ή μελών της οικογενείας του μεταβιβάζεται στο ΙΚΑ – ΕΤΑΜ, σύμφωνα με την παρ. 5 του άρθρου 10 του ν.δ. 4104/1960, όπως αντικαταστάθηκε από το άρθρο 18 του ν. 4476/1965 και για δαπάνες από 1.1.2012 και εφεξής, αρμόδιος είναι ο Διευθυντής του Υποκαταστήματος του τόπου κατοικίας του ασφαλισμένου. 2. Επί αιτήματος συμφωνίας συνδιαλλαγής με το ΙΚΑ – ΕΤΑΜ κατά τις διατάξεις των άρθρων 99 και επόμενα του ν. 3588/2007 (Α΄ 153), αρμόδιος να αποφασίζει είναι 2696 ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ (ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟ) ο Διοικητής του ΙΚΑ – ΕΤΑΜ, μετά από γνωμοδότηση της Νομικής Υπηρεσίας του ΙΚΑ – ΕΤΑΜ. 3. Με απόφαση του Διοικητή του ΙΚΑ–ΕΤΑΜ, που εκδίδεται μετά από γνώμη του Δ.Σ. του ΙΚΑ–ΕΤΑΜ και δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, είναι δυνατή η συγχώνευση ή η αναστολή λειτουργίας οργανικών μονάδων του ΙΚΑ–ΕΤΑΜ οποιουδήποτε επιπέδου και η μεταφορά των αρμοδιοτήτων επί της ασφαλιστικής τους περιοχής σε άλλη ή άλλες οργανικές μονάδες. 4. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Διοικητικής Μεταρρύθμισης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης, Οικονομικών και Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης, που εκδίδεται μετά από πρόταση του Δ.Σ. του ΙΚΑ – ΕΤΑΜ και δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, μπορεί να καθορίζεται ή να ανακαθορίζεται η εσωτερική διάρθρωση των Υπηρεσιών του ΙΚΑ – ΕΤΑΜ και να συστήνονται ή να καταργούνται οργανικές μονάδες επιπέδου τμήματος, υποδιεύθυνσης ή διεύθυνσης. 5. Το ΙΚΑ – ΕΤΑΜ με απόφαση του Διοικητικού του Συμβουλίου, μπορεί να συνάπτει προγραμματικές συμβάσεις συνεργασίας με το Ελληνικό Ινστιτούτο Υγιεινής και Ασφάλειας της Εργασίας (ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε.) για μελέτες και τεχνική υποστήριξη σε θέματα υγιεινής και ασφάλειας της εργασίας, οι οποίες εγκρίνονται με απόφαση του Υπουργού Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης. 6. Η Ειδική Επιτροπή Ρύθμισης Εσόδων που προβλέπεται στο άρθρο 55 του ν. 3863/2010 καταργείται. Αρμόδια όργανα για τη χορήγηση διευκολύνσεων τμηματικής καταβολής ληξιπρόθεσμων οφειλών προς τους Φορείς Κοινωνικής Ασφάλισης ορίζονται τα Διοικητικά Συμβούλια των Φορέων αυτών ή οι Επιτροπές Ρύθμισης Εσόδων που μπορούν να ορίζονται με απόφαση των Διοικητικών Συμβουλίων των Φορέων Κοινωνικής Ασφάλισης. Στις επιτροπές ρύθμισης εσόδων συμμετέχει υποχρεωτικά ο Προϊστάμενος της Νομικής Υπηρεσίας του Φορέα Κοινωνικής Ασφάλισης. Ο Πρόεδρος, τα μέλη, ο γραμματέας των Επιτροπών Ρύθμισης Εσόδων και οι αντίστοιχοι αναπληρωτές τους διορίζονται με απόφαση του οικείου Διοικητικού Συμβουλίου κάθε Φορέα Κοινωνικής Ασφάλισης. Άρθρο 25 Ευθύνη Νομικών Προσώπων 1. Στο άρθρο 1 του α.ν. 86/1967 προστίθενται παράγραφοι 7, 8 και 9 ως εξής: «7. Για εργοδότες μη φυσικά πρόσωπα, που δεν καταβάλλουν ασφαλιστικές εισφορές υπέρ του ΙΚΑ – ΕΤΑΜ ή των φορέων ή

κλάδων ή λογαριασμών των οργανισμών των οποίων τις εισφορές εισπράττει ή συνεισπράττει το ΙΚΑ – ΕΤΑΜ, ως αυτουργοί των αδικημάτων του παρόντος άρθρου θεωρούνται: α) Στις ημεδαπές ανώνυμες εταιρίες, οι πρόεδροι των Δ.Σ., οι διευθύνοντες ή εντεταλμένοι ή συμπράττοντες σύμβουλοι, οι διοικητές, οι γενικοί διευθυντές ή διευθυντές και γενικά κάθε πρόσωπο εντεταλμένο είτε άμεσα από το νόμο είτε από ιδιωτική βούληση είτε με δικαστική απόφαση στη διοίκηση ή διαχείριση αυτών. Αν ελλείπουν όλα τα παραπάνω πρόσωπα, ως αυτουργοί θεωρούνται τα μέλη των διοικητικών συμβουλίων των εταιριών αυτών, εφόσον ασκούν πράγματι προσωρινά ή διαρκώς ένα από τα καθήκοντα που αναφέρονται πιο πάνω. β) Στις ομόρρυθμες ή ετερόρρυθμες εταιρίες, οι ομόρρυθμοι εταίροι. γ) Στις περιορισμένης ευθύνης εταιρίες, οι διαχειριστές αυτών και όταν ελλείπουν ή απουσιάζουν αυτοί, ο κάθε εταίρος. δ) Στους συνεταιρισμούς και στις ενώσεις τους, οι πρόεδροι, αντιπρόεδροι και διευθύνοντες σύμβουλοι αυτών. ε) Στη συμπλοιοκτησία, ο κάθε συμπλοιοκτήτης κατά το ποσοστό συμπλοιοκτησίας. στ) Στα ιδρύματα, σωματεία, συλλόγους και επιτροπές εράνων οι πρόεδροι αυτών. ζ) Στα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου και στους οργανισμούς κοινής ωφελείας οι πρόεδροι ή οι διοικητές αυτών. η) Στις πολυκατοικίες, οι διαχειριστές. θ) Στους ιερούς ναούς, τα μέλη των εκκλησιαστικών συμβουλίων που εκπροσωπούν το ναό. ι) Στις αλλοδαπές επιχειρήσεις γενικά και στους κάθε είδους αλλοδαπούς οργανισμούς, ως αυτουργοί θεωρούνται οι διευθυντές ή αντιπρόσωποι ή πράκτορες, που έχουν στην Ελλάδα και τους εκπροσωπούν νομίμως. 8. Στις κοινοπραξίες, κοινωνίες, αστικές, συμμετοχικές ή αφανείς εταιρίες και στις ενώσεις προσώπων που δεν αποτελούν σωματείο, ως αυτουργοί των αδικημάτων του άρθρου 1 του α.ν. 86/1967 (Α' 136) θεωρούνται οι εκπρόσωποί τους και αν ελλείπουν αυτοί, τα μέλη τους. Όταν στα μέλη αυτών περιλαμβάνονται και νομικά πρόσωπα ή αλλοδαπές επιχειρήσεις ή αλλοδαποί οργανισμοί, ως αυτουργοί θεωρούνται οι κατά νόμο υπεύθυνοι των συμπραττόντων μελών-νομικών προσώπων, εφαρμοζομένων αναλόγως των διατάξεων της προηγούμενης παραγράφου. 9. Οι αυτουργοί των παραγράφων 7 και 8 τιμωρούνται εφόσον κατά το χρόνο διάπραξης του αδικήματος είχαν την ιδιότητα αυτή.» 2. Στο τέλος της παραγράφου 4 του άρθρου 4 του ν. 2556/1997 (Α' 270), όπως αντικαταστάθηκε με την παρ. 2 του άρθρου 69 του ν. 2676/1999 (Α' 1), προστίθενται εδάφια ως εξής: «Τα πρόσωπα του προηγούμενου εδαφίου, κατ' εξαίρεση, είναι δυνατό να εξοφλήσουν αυτοτελώς τις οφειλές του νομικού προσώπου προς το ΙΚΑ – ΕΤΑΜ, που ανέλαβαν ή δημιούργησαν κατά τη διάρκεια της θητείας τους, ανεξαρτήτως του χρόνου βεβαίωσης αυτών, κατά τις εκάστοτε ισχύουσες διατάξεις περί ρύθμισης οφειλών. Στην περίπτωση αυτή αναστέλλεται η λήψη ή η εκτέλεση κάθε αναγκαστικού μέτρου σε βάρος τους και χορηγείται σε αυτούς αποδεικτικό ενημερότητας για κάθε χρήση». Άρθρο 26 Ρυθμίσεις ασφαλιστικών θεμάτων 1. Στην παρ. 2 του άρθρου 30 του ν. 2084/1992 (Α' 68) η φράση «ή συνταξιούχων λόγω γήρατος τυφλών και από τους δύο

οφθαλμούς» διαγράφεται. 2. Στο τέλος της παρ. 2 του άρθρου 30 του ν. 2084/1992 προστίθεται εδάφιο ως ακολούθως: «Το επίδομα απολύτου αναπηρίας του άρθρου 42 του ν. 1140/1981, όπως ισχύει μέχρι σήμερα, χορηγείται στους τυφλούς οι οποίοι ασφαλίστηκαν μετά την 1.1.1993 σε φορείς κύριας και επικουρικής ασφάλισης που υπάγο- ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ (ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟ) 2697 νται στην αρμοδιότητα του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης.» 3. Στην περίπτωση α' της παρ. 5 του άρθρου 5 του ν. 3232/2004 (Α' 48), η φράση «80%» αντικαθίσταται από τη φράση «67% και άνω». 4. Στην περίπτωση ε' της παρ. 2 του άρθρου 5 του ν. 3232/2004 (Α' 48), η φράση «, που δεν επιδέχεται εφαρμογής τεχνητού μέλους» διαγράφεται. 5. Στο τέλος της παρ. 1 του άρθρου 20 του ν. 2556/1997 προστίθεται εδάφιο ως εξής: «Προκειμένου για τα παιδιά, τα εγγόνια και τους προ- γονούς που συμπλήρωσαν το 18ο έτος της ηλικίας τους πριν από την εισαγωγή τους σε ανώτερες ή ανώτατες σχολές και εφόσον η εισαγωγή τους σε αυτές τις σχο- λές γίνει μέσα στο ίδιο ημερολογιακό έτος με αυτό της ενηλικίωσης, το δικαίωμα σε σύνταξη, καθώς και το δικαίωμα προσαύξησης της σύνταξης για αυτά, παρα- τείνεται για το χρονικό διάστημα μεταξύ του επόμενου της ενηλικίωσης μήνα και μέχρι το μήνα έναρξης του ακαδημαϊκού έτους.» 6. Στο δεύτερο εδάφιο της περίπτωσης α' της παρ. 2 του άρθρου 26 του ν. 4038/2012 (Α' 14), η λέξη «ευρώ» διαγράφεται. 7. Το πρώτο εδάφιο της παρ. 10 του άρθρου 61 του ν. 3996/2011 (Α' 170) αντικαθίσταται ως ακολούθως: «Η μηνιαία εισφορά, υπέρ του Τομέα Υγείας Μηχανι- κών και Εργοληπτών Δημοσίων Έργων (ΤΥΜΕΔΕ) του Κλάδου Υγείας του ΕΤΑΑ, των συνταξιούχων του Τομέα Σύνταξης Μηχανικών και Εργοληπτών Δημοσίων Έργων (ΤΣΜΕΔΕ), ορίζεται σε ποσοστό 10% επί των καταβαλ- λόμενων συντάξεων της περίπτωσης α' της παρ. 1 του άρθρου 8 του ν. 3518/2006 (Α' 272), όπως κάθε φορά διαμορφώνεται και κατανέμεται σε ποσοστό 4% σε βάρος των συνταξιούχων και 6% σε βάρος του Τομέα συνταξιοδότησης.» 8. Το δεύτερο εδάφιο της περίπτωσης γ' της παρ. 4 του άρθρου 5 του ν. 3232/2004 (Α' 48), όπως έχει τρο- ποποιηθεί και ισχύει αντικαθίσταται ως εξής: «Κατά την υποβολή της αίτησης συνταξιοδότησης οι δύο αδελφοί απαιτείται να είναι ορφανοί και από τους δύο γονείς ή ο εν ζωή γονέας να έχει συμπληρώσει το 75ο έτος της ηλικίας του ή ο εν ζωή γονέας να είναι ανάπηρος με ποσοστό αναπηρίας 67% και άνω.» 9. Στην παρ. 4 του άρθρου 2 του ν. 4024/2011 προστί- θεται εδάφιο ως εξής: «Από 1.1.2012 και εφεξής, εξαιρούνται της ανωτέρω μείωσης οι μερισματούχοι του Μ.Τ.Π.Υ. που συνταξιο- δοτούνται με βάση τις διατάξεις του ν. 1897/1990 (Α' 120) και του άρθρου 6 του ν. 3620/2007 (Α' 276).» 10. Η εισφορά υπέρ της Υγειονομικής Υπηρεσίας της ΕΥΔΑΠ για την ασφάλιση ασθένειας των συνταξιούχων του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ πρώην υπαλλήλων της ΕΥΔΑΠ ορίζεται σε ποσοστό 4% επί του ποσού της καταβαλλόμενης κύριας σύνταξης. Το ΙΚΑ-ΕΤΑΜ (φορέας συνταξιοδότησης) υποχρεού- ται να παρακρατεί από το ποσό της καταβαλλόμενης σύνταξης την ανωτέρω εισφορά και να αποδίδει αυτή στην

Υγειονομική Υπηρεσία της ΕΥΔΑΠ. Οι εισφορές για υγειονομική περίθαλψη από 1.10.2011, ημερομηνία συγχώνευσης του Τομέα Επικουρικής Ασφάλισης Προσωπικού ΕΥΔΑΠ (ΤΕΑΠ-ΕΥΔΑΠ) στο ΕΤΕΑΜ, παρακρατούνται από το ΙΚΑ-ΕΤΑΜ και αποδίδονται μαζί με την τρέχουσα εισφορά στην Υγειονομική Υπηρεσία της ΕΥΔΑΠ. 11. Στο τέλος της παραγράφου 1 του Α' τμήματος του άρθρου 137 του ν. 3655/2008 (Α' 58) προστίθεται νέο εδάφιο: «Απαιτήσεις του ΤΣΜΕΔΕ κατά ασφαλισμένων του από προμήθειες εγγυητικών επιστολών, που έχουν εκδοθεί προ της ενάρξεως ισχύος του ν. 3655/2008 (Α' 58) παραγράφονται εντός πενταετίας, αρχής γενομένης από την πρώτη ημέρα του επόμενου οικονομικού έτους μέσα στο οποίο βεβαιώθηκαν και κατέστησαν ληξιπρόθεσμες.» 12. α. Τα ηλεκτρονικά αιτήματα, τα οποία υποβάλλονται στο ΕΤΑΑ, είτε απευθείας από τους αιτούντες είτε μέσω Κέντρων Εξυπηρέτησης Πολιτών είτε στο πλαίσιο της αυτεπάγγελτης αναζήτησης δικαιολογητικών διεκπεραιώνονται αυτόματα, με την υποστήριξη και χρήση κατάλληλων Πληροφοριακών Συστημάτων από τους αρμόδιους Τομείς του ΕΤΑΑ, εφόσον πληρούνται οι ακόλουθες προϋποθέσεις: αα. Το ΕΤΑΑ ή και μόνο ο αρμόδιος Τομέας του θα έχει λάβει και διατηρεί σε ισχύ Αναγνωρισμένο Πιστοποιητικό πιστοποίησης ηλεκτρονικής υπογραφής από οποιονδήποτε νομίμως εγκατεστημένο και λειτουργούντα στην Ελλάδα Πάροχο Υπηρεσιών Πιστοποίησης. αβ. Η ταυτοποίηση των αιτούντων γίνεται, είτε με χρήση προηγμένης ηλεκτρονικής υπογραφής είτε με χρήση προσωπικού κωδικού αναγνώρισης, ο οποίος έχει αποδοθεί στον αιτούντα με ασφαλή τρόπο είτε κατά τη διαδικασία της παραλαβής. αγ. Η διεκπεραίωση της υπόθεσης και η έκδοση της σχετικής πράξης βασίζεται σε στοιχεία, τα οποία έχουν ελεγχθεί και έχει επιβεβαιωθεί η γνησιότητα και εγκυρότητα τους από τους αρμόδιους φορείς κατά το στάδιο της καταχώρησης των στοιχείων στο εκάστοτε Πληροφοριακό Σύστημα. αδ. Ο αρμόδιος για την έκδοση της πράξης Τομέας του ΕΤΑΑ παρέχει στους λοιπούς φορείς του δημόσιου τομέα και τους τρίτους τη δυνατότητα ηλεκτρονικής επαλήθευσης και επιβεβαίωσης του περιεχομένου και της εκδιδόμενης σε ψηφιακή μορφή πράξης. β. Η ηλεκτρονική έκδοση της πράξης σε ψηφιακή μορφή σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος άρθρου από τους αρμόδιους φορείς συνιστά έκδοση διοικητικής πράξης. Η εκτύπωση της εκδιδόμενης πράξης ή και του αιτηθέντος πιστοποιητικού σύμφωνα με τα ανωτέρω επέχει θέση ακριβούς αντιγράφου αυτών, το οποίο έχει ισχύ έναντι πάντων. γ. Η ψηφιοποίηση διοικητικής πράξης, που έχει εκδοθεί σε έντυπη μορφή, απαιτεί ψηφιοποίηση και επικύρωση από τον αρμόδιο υπάλληλο της διοικητικής αρχής, που το εξέδωσε ή άλλης με υποχρεωτική χρήση ψηφιακής υπογραφής. δ. Με απόφαση του Υπουργού Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης, όπου απαιτείται, ρυθμίζεται κάθε τυχόν αναγκαία λεπτομέρεια. 13. Οι διατάξεις του άρθρου 23 του α.ν. 1539/1938 (Α'488), όπως ισχύουν, εφαρμόζονται αναλόγως και για τα ακίνητα που ανήκουν στο ΙΚΑ - ΕΤΑΜ. 14. α. Ασφαλισμένοι σε Φορείς ή Κλάδους Κυρίας Ασφάλισης αρμοδιότητας του Υπουργείου Εργασίας και

Κοινωνικής Ασφάλισης, που εντάχθηκαν στο ΙΚΑ- ΕΤΑΜ με τις διατάξεις του άρθρου 5 του ν. 3029/2002 και του άρθρου 1 του ν. 3655/2008 μπορούν σε περί-2698 ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ (ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟ) πτωση διακοπής καθ' οιονδήποτε τρόπο της υποχρεω- τικής ασφάλισής τους να συνεχίσουν προαιρετικά την ασφάλισή τους στον ίδιο φορέα κύριας και επικουρι- κής ασφάλισης και στους ίδιους κλάδους πρόνοιας και ασθένειας υπό τις προϋποθέσεις του άρθρου 41 του α.ν. 1846/1951 ως ισχύει. β. Οι ασφαλισμένοι, που συνεχίζουν προαιρετικά την ασφάλισή τους, υποχρεούνται να καταβάλουν κατά μήνα ολόκληρο το ποσό εισφορών εργοδότη και ασφαλισμέ- νου του κλάδου ή φορέα στον οποίο υπήγοντο, όπως εκάστοτε ισχύουν, που υπολογίζεται στις τακτικές απο- δοχές τελευταίου μήνα πριν τη διακοπή της εργασιακής σχέσης. γ. Υπό τις αυτές ως άνω προϋποθέσεις η ασφαλί- ση μπορεί κατόπιν υποβολής σχετικών αιτημάτων των ασφαλισμένων να συνεχίζεται προαιρετικά και στους φορείς επικουρικής ασφάλισης, πρόνοιας και υγείας που ο καθένας ασφαλιζονταν πριν τη διακοπή της ερ- γασιακής σχέσης. δ. Ο χρόνος της προαιρετικής ασφάλισης λογίζεται ως πραγματικός χρόνος κύριας, επικουρικής ασφάλισης και ασφάλισης πρόνοιας του φορέα ή κλάδου στον οποίο υπήγοντο πριν τη διακοπή της εργασιακής σχέσης και συνυπολογίζεται τόσο για τη θεμελίωση δικαιώματος λήψης σύνταξης και εφάπαξ όσο και για προσαύξηση των αντίστοιχων παροχών. ε. Με απόφαση του Υπουργού Εργασίας και Κοινωνι- κής Ασφάλισης ρυθμίζεται κάθε άλλη αναγκαία λεπτο- μέρεια για την εφαρμογή του παρόντος άρθρου. στ. Στο άρθρο 26 του ν. 3863/2010 (Α' 115) προστίθεται παράγραφος 4, ως ακολούθως: «4. Η αληθής έννοια της παραγράφου 2 του παρόντος άρθρου είναι ότι τυχόν παρεχόμενο οικονομικό κίνητρο από εργοδότη προς εργαζόμενο δεν υπάγεται στο άρ- θρο 8 παρ. 14 του ν. 3842/2010 (Α' 58) εφόσον η σύμβαση εργασίας του εργαζόμενου είναι αορίστου χρόνου και λύεται με τις διατάξεις της κείμενης νομοθεσίας για τις συμβάσεις αορίστου χρόνου.» 15. Στο τέλος της παρ. 1 του άρθρου 30 του ν. 4024/2011 (Α' 266) προστίθεται εδάφιο, η ισχύς του οποίου ανα- τρέχει στην έναρξη ισχύος του ν. 4024/2011, ως εξής: «Επίσης στα ως άνω καταργούμενα επιδόματα και αμοιβές δεν περιλαμβάνεται η ειδική αμοιβή που προ- βλέπεται από τις διατάξεις της παρ. 11 του άρθρου 32 του ν. 3232/2004 (Α' 48), όπως τροποποιήθηκε και ισχύει με το άρθρο 14 του ν. 3302/2004 (Α' 267). Η εξαίρεση αυτή ισχύει έως τις 31.12.2012.» Άρθρο 27 Κανονιστικό πλαίσιο ΚΕ.Π.Α. 1. Στο άρθρο 6 του ν. 3863/2010, όπως τροποποιήθηκε και ισχύει, προστίθεται παράγραφος 8, ως εξής: «8. Με απόφαση του Υπουργού Εργασίας και Κοινω- νικής Ασφάλισης, μετά από γνώμη του Δ.Σ. του ΙΚΑ - ΕΤΑΜ, ρυθμίζεται το κανονιστικό πλαίσιο της σύστασης, λειτουργίας και ασφαλιστικής αρμοδιότητας του ΚΕ.Π.Α., καθώς και κάθε άλλο θέμα που δεν ρυθμίζεται από τις διατάξεις του άρθρου αυτού. Για τα θέματα που αφορούν ευθύνες, ρόλους και υπο- χρεώσεις των ιατρών που απαρτίζουν το Ειδικό Σώμα για τη συγκρότηση των Υγειονομικών Επιτροπών Αναπη- ρίας, εκδίδεται κοινή απόφαση των Υπουργών Εργασίας

και Κοινωνικής Ασφάλισης και Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης. Μέχρι την έκδοση του ανωτέρω Κανονισμού οι υπηρεσίες των ΚΕ.Π.Α. (Γραμματείες, Υγειονομικές Επιτροπές) συστήνονται και λειτουργούν σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις των άρθρων 27, 28, 29, 30, 33, 34, 35, 36, 37 του ΚΑΑ του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ.» 2. Το τέταρτο εδάφιο της παραγράφου 1 του κεφαλαίου ΙΑ του άρθρου 138 του ν. 4052/2012 (Α' 41) αντικαθίσταται ως εξής: «Στις Τοπικές Διοικητικές Επιτροπές των Υποκαταστημάτων του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ των υπολοίπων νομών της χώρας διορίζονται ως Πρόεδροι μέλη του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους ή συνταξιούχοι δικαστικοί λειτουργοί των τακτικών διοικητικών ή πολιτικών ή υπάλληλοι ΠΕ ή ΤΕ ή ΔΕ κατηγορίας, Α' ή Β' ή Γ' βαθμού του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης ή εποπτευόμενου οργανισμού, πλην ΙΚΑ-ΕΤΑΜ, και ως μέλη υπάλληλοι του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης ή εποπτευόμενου οργανισμού, πλην ΙΚΑ - ΕΤΑΜ, ΠΕ ή ΤΕ ή ΔΕ κατηγορίας, με πενταετή τουλάχιστον υπηρεσία στο Υπουργείο ή στον εποπτευόμενο φορέα, με τους αντίστοιχους αναπληρωτές τους. 3. Στη Διεύθυνση Αναπηρίας και Ιατρικής της Εργασίας του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ προΐσταται υπάλληλος του κλάδου ΠΕ Διοικητικού - Οικονομικού του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ ή ΠΕ Ιατρών του ΕΟΠΥΥ. Στα Τμήματα της Διεύθυνσης προϊστανται υπάλληλοι των Κλάδων ΠΕ Διοικητικού - Οικονομικού ή ΠΕ Αναλογιστών ή ΤΕ Διοικητικού - Λογιστικού ή ΔΕ Διοικητικών Γραμματέων. 4. Το πρώτο εδάφιο της υποπερίπτωσης Π της περίπτωσης α' της παραγράφου 5 του άρθρου 6 του ν. 3863/2010 (Α' 115), όπως αντικαταστάθηκε με την παράγραφο 1 του άρθρου 26 του ν. 4038/2012 (Α' 14), αντικαθίσταται ως εξής: «Π) Για τους εισηγητές ιατρούς των υγειονομικών επιτροπών, του Προϊσταμένου της Διεύθυνσης Αναπηρίας του ΙΚΑ - ΕΤΑΜ και των Προϊσταμένων Τμημάτων αυτής, στο ποσό των τριών (3) ευρώ ανά περίπτωση.» Άρθρο 28 Προμηθευτικοί Συνεταιρισμοί Με τη σύμφωνη γνώμη των συνταξιούχων μελών Προμηθευτικών Συνεταιρισμών, αποδεικνυόμενη με κάθε μέσο ιδίως με τις αιτήσεις εγγραφής των συνταξιούχων μελών των Συνεταιρισμών, επιτρέπεται η παρακράτηση ποσού της καταβαλλόμενης σύνταξής τους από τον ασφαλιστικό τους φορέα κλάδου κύριας και επικουρικής σύνταξης και η ταυτόχρονη απόδοσή του στον Προμηθευτικό Συνεταιρισμό στον οποίο είναι μέλη, για την εξόφληση πάσης φύσεως οφειλών τους προς τον Προμηθευτικό Συνεταιρισμό. Το ύψος του μηνιαίως παρακρατούμενου ποσού δεν μπορεί να είναι μεγαλύτερο του ποσού της εκάστοτε καταβαλλόμενης μηνιαίας δόσης της οφειλής των συνταξιούχων προς τους Προμηθευτικούς τους Συνεταιρισμούς. Η παρακράτηση των ανωτέρω ποσών δεν συνιστά σε καμία περίπτωση εκχώρηση απαίτησης, αλλά πάγια εντολή των συνταξιούχων προς τους Προμηθευτικούς Συνεταιρισμούς στους οποίους είναι μέλη. Η ως άνω πάγια εντολή μπορεί να ανακληθεί ελευθέρως οποτεδήποτε από τους συνταξιούχους. ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ (ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟ) 2699 Άρθρο 29 Ρυθμίσεις ΤΑ.Π.Ι.Τ. 1. Η Περιφερειακή

Υπηρεσία Πειραιά του ΤΑ.Π.Ι.Τ., επιπέδου Τμήματος, που συνεστήθη με τις διατάξεις της παρ. 2, του άρθρου 20 του ν. 3846/2010 (Α' 66), η οποία αντικατέστησε το πρώτο εδάφιο της παρ. Β του άρθρου 110 του ν. 3655/2008 (Α' 58), καταργείται. Οι προβλεπόμενες αρμοδιότητες από την παρ. 2 του άρθρου 20 του ν. 3846/2010 (Α' 66) και την κ.υ.α. Φ80000/15864/536 (Β1943/14.12.2010), που αντικατέστησαν το πρώτο εδάφιο της παρ. Β του άρθρου 110 του ν. 3655/2008, ασκούνται από τις αντίστοιχες οργανικές μονάδες της Γ' Διεύθυνσης Εφάπαξ Παροχών της Κεντρικής Υπηρεσίας του ΤΑ.Π.Ι.Τ.. Το προσωπικό που υπηρετεί στο Περιφερειακό Τμήμα Πειραιά τοποθετείται με απόφαση του αρμόδιου Οργάνου στη Κεντρική Υπηρεσία του ΤΑ.Π.Ι.Τ.. Η περίπτωση κα' του άρθρου 20 του ν. 3846/2010 καταργείται. 2. Μετά το πρώτο εδάφιο της παραγράφου 5 του άρθρου 66 του ν. 3655/2008 προστίθεται εδάφιο ως ακολούθως: «Η Α' Διεύθυνση Επικουρικής Ασφάλισης του ΤΕΑΙΤ δύναται να διενεργεί και τον έλεγχο των εργοδοτών που απασχολούν μισθωτούς που υπάγονται στην ασφάλιση του Τομέα Πρόνοιας Υπαλλήλων Εμπορικών Καταστημάτων του ΤΑ.Π.Ι.Τ., τη βεβαίωση των οφειλόμενων από αυτούς ασφαλιστικών εισφορών, καθώς και την είσπραξη των εισφορών αυτών για λογαριασμό του Τομέα Πρόνοιας Υπαλλήλων Εμπορικών Καταστημάτων του ΤΑ.Π.Ι.Τ.». 3. Μετά το δεύτερο εδάφιο της παραγράφου 5 του άρθρου 112 του ν. 3655/2008 προστίθεται εδάφιο, ως ακολούθως: «Ο έλεγχος των εργοδοτών που απασχολούν μισθωτούς που υπάγονται στην ασφάλιση του Τομέα Πρόνοιας Υπαλλήλων Εμπορικών Καταστημάτων του ΤΑ.Π.Ι.Τ., η βεβαίωση των οφειλόμενων από αυτούς ασφαλιστικών εισφορών, καθώς και η είσπραξη των εισφορών αυτών για λογαριασμό του Τομέα Πρόνοιας Υπαλλήλων Εμπορικών Καταστημάτων του ΤΑ.Π.Ι.Τ. δύναται να διενεργείται και από το ΤΕΑΙΤ». 4. Με απόφαση του Υπουργού Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης, μετά από γνώμη του Διοικητικού Συμβουλίου του ΤΑ.Π.Ι.Τ. και του ΤΕΑΙΤ, δύναται να ανατίθεται στο ΤΕΑΙΤ η άσκηση των αρμοδιοτήτων των παραγράφων 2 και 3 του παρόντος άρθρου. Στην ανάθεση αυτή δύναται να συμπεριλαμβάνεται και η ρύθμιση από το ΤΕΑΙΤ των ληξιπρόθεσμων ασφαλιστικών εισφορών που οφείλονται προς τον Τομέα Πρόνοιας Υπαλλήλων Εμπορικών Καταστημάτων του ΤΑ.Π.Ι.Τ., η χορήγηση ασφαλιστικής ενημερότητας στους ενήμερους εργοδότες, η υποβολή μηνυτήριας αναφοράς για μη καταβολή ασφαλιστικών εισφορών, καθώς και η επιστροφή από το ΤΕΑΙΤ για λογαριασμό του Τομέα Πρόνοιας Υπαλλήλων Εμπορικών Καταστημάτων του ΤΑ.Π.Ι.Τ. αχρεωστήτως καταβληθεισών εισφορών. Με την ίδια απόφαση ορίζεται ο χρόνος έναρξης και η διάρκεια της ανάθεσης, τα αρμόδια όργανα για την έκδοση των σχετικών αποφάσεων και την επίλυση των αναφυομένων διαφορών και αμφισβητήσεων επί ασκήσεως διοικητικών προσφυγών, οι εκατέρωθεν υποχρεώσεις, ο τρόπος απόδοσης των εισπραττομένων από το ΤΕΑΙΤ στο ΤΑ.Π.Ι.Τ., η καταβλητέα προς το ΤΕΑΙΤ αποζημίωση, καθώς και κάθε άλλο σχετικό θέμα για την υλοποίηση του άρθρου αυτού. 5. Το Τμήμα Κατερίνης

του Ταμείου Προνοίας Ιδιωτικού Τομέα (ΤΑ.Π.Ι.Τ.) καταργείται. Το Περιφερειακό Τμήμα Εφάπαξ Παροχών Θεσσαλονίκης, της περίπτωσης 9 της παραγράφου Α' του άρθρου 110 του ν. 3655/2008 (Α' 58), συγχωνεύεται διά απορροφήσεως από το Τμήμα Θεσσαλονίκης, της περίπτωσης ι' της παραγράφου Β του άρθρου 110 του ν. 3655/2008, το οποίο μετονομάζεται σε Περιφερειακό Τμήμα ΤΑ.Π.Ι.Τ. Θεσσαλονίκης με έδρα τη Θεσσαλονίκη. Το Περιφερειακό Τμήμα του ΤΑ.Π.Ι.Τ. Θεσσαλονίκης ασκεί τις αρμοδιότητες που προβλέπονται από τις διατάξεις του τελευταίου εδαφίου της παραγράφου 5 του άρθρου 112 του ν. 3655/2008, τις διατάξεις της παραγράφου Β του άρθρου 110 του ν. 3655/2008, όπως έχει αντικατασταθεί από την παράγραφο 2 του άρθρου 20 του ν. 3846/2010 (Α' 66) και της κ.υ.α. Φ80000/15864/536 (Β' 1943/14.12.2010), καθώς και τις αρμοδιότητες του καταργούμενου Τμήματος Κατερίνης. Το προσωπικό που υπηρετεί στις συγχωνευόμενες οργανικές μονάδες τοποθετείται, με απόφαση του Δ.Σ. του ΤΑ.Π.Ι.Τ. στο Περιφερειακό Τμήμα ΤΑ.Π.Ι.Τ. Θεσσαλονίκης. Η περίπτωση κδ' της περίπτωσης Β' του άρθρου 110 του ν. 3655/2008 όπως έχει αντικατασταθεί από την παράγραφο 2 του άρθρου 20 του ν. 3846/2010 καταργείται. Η περίπτωση ι' της παραγράφου Β του άρθρου 110 του ν. 3655/2008 όπως έχει αντικατασταθεί από την παράγραφο 2 του άρθρου 20 του ν. 3846/2010 αντικαθίσταται ως ακολούθως: «Δ) Περιφερειακό Τμήμα ΤΑ.Π.Ι.Τ. Θεσσαλονίκης με έδρα τη Θεσσαλονίκη.» Άρθρο 30 Κατ' οίκον φροντίδα 1. Η περίπτωση γ' της παραγράφου 6 της περίπτωσης Β του άρθρου 138 του ν. 4052/2012 (Α' 41) αντικαθίσταται ως εξής: «γ) Για τη χρηματοδότηση της παροχής κατ' οίκον φροντίδας των ασφαλισμένων, θεσμοθετείται από 1.5.2012 η παροχή ποσοστού 0,2% των συνολικών ετήσιων εσόδων από εισφορές των Φορέων Κοινωνικής Ασφάλισης κύριας ασφάλισης, αρμοδιότητας Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης, του Δημοσίου και του ΝΑΤ με ισόποση μείωση των κωδικών εξόδων των προϋπολογισμών των φορέων, που αφορούν κυρίως παροχές ασθένειας σε είδος και σε χρήμα. Με απόφαση του Υπουργού Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης ή κοινή απόφαση του Υπουργού Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης και του καθ' ύλην αρμόδιου Υπουργού καθορίζονται οι διαδικασίες απόδοσης των ανωτέρω εσόδων και προσαρμογής των προϋπολογισμών των φορέων, καθώς και κάθε άλλη σχετική λεπτομέρεια. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης μπορεί να τροποποιείται το ύψος του ποσοστού της εισφοράς, να καθορίζονται περισσότερες κατηγορίες υπόχρεων καταβολής, να ρυθμίζονται οι διαδικασίες είσπραξης, καθώς και κάθε άλλο αναγκαίο σχετικό θέμα.» 2700 ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ (ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟ) 2. Το τελευταίο εδάφιο της περίπτωσης α' της παραγράφου 9 της περίπτωσης Β του άρθρου 138 του ν. 4052/2012 (Α' 41) αντικαθίσταται ως εξής: «9. α) Στο Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης συνιστάται Εθνική Επιτροπή κατ' Οίκον Φροντίδας. Η Επιτροπή συγκροτείται με απόφαση του Υπουργού Εργασίας και Κοινωνικής

Ασφάλισης που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως και αποτελείται από: αα) τον Γενικό Γραμματέα Κοινωνικών Ασφαλίσεων, ως πρόεδρο, με τον νόμιμο αναπληρωτή του, ββ) τον Γενικό Γραμματέα Αλληλεγγύης του Υπουργείου Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, με τον νόμιμο αναπληρωτή του, γγ) τον Γενικό Γραμματέα του Υπουργείου Εσωτερικών, με τον νόμιμο αναπληρωτή του, δδ) έναν εκπρόσωπο της Κεντρικής Ένωσης Δήμων και Κοινοτήτων Ελλάδας, με τον αναπληρωτή του, οι οποίοι ορίζονται από το Διοικητικό Συμβούλιο της Ένωσης, εε) έναν εκπρόσωπο του Συνδέσμου Κοινωνικών Λειτουργιών Ελλάδας με τον αναπληρωτή του, οι οποίοι ορίζονται από το Διοικητικό Συμβούλιο του Συνδέσμου, στστ) έναν εκπρόσωπο της Εθνικής Συνομοσπονδίας Ατόμων με Αναπηρία (ΕΣ Αμε Α) με τον αναπληρωτή του, οι οποίοι ορίζονται από την ΕΣ Αμε Α και ζζ) έναν εκπρόσωπο της Ομοσπονδίας Συνταξιούχων Ελλάδας με τον αναπληρωτή του, οι οποίοι ορίζονται από την Ομοσπονδία.»

3. Στο δεύτερο εδάφιο της παραγράφου 1 του άρθρου 38 του ν. 3863/2010 (Α' 115), όπως αυτό αντικαταστάθηκε με την παράγραφο 10 της περίπτωσης Β του άρθρου 138 του ν. 4052/2012 (Α' 41), η φράση «Βοήθεια στο Σπίτι Συνταξιούχων» αντικαθίσταται από τη φράση «Πρόγραμμα κατ' οίκον φροντίδας συνταξιούχων».

4. Στο πρώτο εδάφιο της παραγράφου 8 του άρθρου 38 του ν. 3863/2010 (Α' 115), όπως αυτό προστέθηκε με την παράγραφο 9 του άρθρου 2 του ν. 4024/2011 (Α' 226) η φράση «Βοήθεια στο Σπίτι» αντικαθίσταται από τη φράση «Πρόγραμμα κατ' οίκον φροντίδας συνταξιούχων» και στο δεύτερο εδάφιο η λέξη «Εσωτερικών» διαγράφεται.» Άρθρο 31 Αναγνώριση χρόνου εργασίας 1. Το δεύτερο και τρίτο εδάφιο της παρ. 1 του άρθρου 17 του ν. 3863/2010 αντικαθίστανται από τότε που ίσχυσαν ως εξής: «Ο νέος Πίνακας Βαρέων και Ανθυγιεινών Επαγγελμάτων εφαρμόζεται από 1.1.2012. Όσοι απασχολούνται σε εργασίες ή επαγγέλματα, τα οποία εξαιρούνται από το νέο Πίνακα Βαρέων και Ανθυγιεινών Επαγγελμάτων, εξακολουθούν να ασφαρίζονται σύμφωνα με αυτόν, εφόσον έως 31.12.2011, οι μεν υπαχθέντες για πρώτη φορά σε φορέα κοινωνικής ασφάλισης έως 31.12.1992 έχουν πραγματοποιήσει τουλάχιστον 3.600 ημέρες ασφάλισης σε βαρέα και ανθυγιεινά επαγγέλματα, οι δε ασφαλισμένοι σε φορέα κοινωνικής ασφάλισης από 1.1.1993 και εφεξής τουλάχιστον 3.375 ημέρες ασφάλισης σε βαρέα και ανθυγιεινά επαγγέλματα. Όσοι απασχολούνται σε εργασίες ή επαγγέλματα, τα οποία εξαιρούνται από το νέο Πίνακα Βαρέων και Ανθυγιεινών Επαγγελμάτων, δύνανται, κατόπιν σχετικής αίτησης, να αναγνωρίσουν με εξαγορά το χρόνο πραγματικής απασχόλησής τους κατά το διάστημα από 1.1.2012 έως 31.12.2015 σε εργασίες ή επαγγέλματα τα οποία εξαιρούνται από το νέο Πίνακα των ΒΑΕ, προκειμένου να συμπληρώσουν τις ελάχιστες προϋποθέσεις χρόνου ασφάλισης, ήτοι 3.600 ημέρες ασφάλισης στα ΒΑΕ εκ των οποίων οι 1000 την τελευταία 13ετία πριν από την συμπλήρωση του προβλεπόμενου ορίου ηλικίας συνταξιοδότησης για τους υπαχθέντες για πρώτη φορά σε φορέα κοινωνικής ασφάλισης έως 31.12.1992 ή 3.375 για τους ασφαλισμένους από

1.1.1993 και εφεξής. Η εξαγορά του παραπάνω χρόνου που δεν μπορεί να υπερβαίνει τις 1.200 ημέρες ασφάλισης, γίνεται στο μεν ΙΚΑ – ΕΤΑΜ για κάθε μήνα με ποσοστό εισφοράς 3,60% στους δε φορείς επικουρικής ασφάλισης με ποσοστό εισφοράς 2% επί του 25πλασίου του ημερομισθίου του ανειδίκευτου εργάτη όπως αυτό ίσχυε την 31.12.2011. Η εξόφληση του ποσού της εξαγοράς γίνεται είτε εφάπαξ εντός τριμήνου από την κοινοποίηση της σχετικής απόφασης αναγνώρισης οπότε παρέχεται έκπτωση 15% είτε σε μηνιαίες δόσεις ο αριθμός των οποίων ισούται με τον αριθμό των αναγνωριζόμενων μηνών με παρακράτηση του ποσού κάθε δόσης από τη σύνταξη.» ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ΄ ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ ΘΕΜΑΤΩΝ ΓΓΚΑ και ΦΚΑ Άρθρο 32 Ρυθμίσεις ΟΑΕΕ 1.α. Στο τέλος της παρ. 3 του άρθρου 13 του π.δ. 258/2005 (Α΄ 316) προστίθεται εδάφιο ως εξής: «Η βεβαίωση χορηγείται και σε ασφαλισμένο του ΟΑΕΕ, εφόσον το ποσό των οφειλόμενων ασφαλιστικών εισφορών του στον Οργανισμό δεν ξεπερνά τις είκοσι χιλιάδες (20.000) ευρώ και έχει συμψηφιστεί ή παρακρατείται, σύμφωνα με τις παραγράφους 2 και 3 του άρθρου 61 του ν. 3863/2010 (Α΄ 115), όπως αυτό αντικαταστάθηκε με το άρθρο 43 του ν. 3996/2011 (Α΄ 170) και είτε έχει υποβάλει αίτηση για συνταξιοδότηση είτε έχει υπαχθεί στην περίπτωση α΄ της παρ. 1 του άρθρου 30 του π.δ. 258/2005 (Α΄ 316), όπως αυτό αντικαταστάθηκε με το άρθρο 49 του ν. 3996/2011 (Α΄ 170).» β. Το πρώτο εδάφιο της παρ. 4 του άρθρου 13 του π.δ. 258/2005 (Α΄ 316) αντικαθίσταται ως εξής: «4. Οι συμβολαιογράφοι, καθώς και κάθε αρμόδια κατά νόμο αρχή υποχρεούνται να αρνηθούν τη σύνταξη συμβολαιογραφικής πράξης μεταβίβασης Δ.Χ. αυτοκινήτου ή την έκδοση απόφασης οριστικής παραίτησης ή ανάκλησης του δικαιώματος της άδειας κυκλοφορίας Δ.Χ. αυτοκινήτου, αν ο ενδιαφερόμενος δεν προσκομίσει τη βεβαίωση της παραγράφου 3.» γ. Στο τέλος του πρώτου εδαφίου του άρθρου 11 της υπ΄ αριθ. Φ80000/7228/308/7.9.2006 υπουργικής απόφασης (Β΄ 1397) διαγράφεται η τελεία και προστίθεται εδάφιο ως εξής: «ή αυτή να έχει εκδοθεί βάσει του δευτέρου εδαφίου της παρ. 3 του άρθρου 13 του π.δ. 258/2005 (Α΄ 316).» 2.α. Η παρ. 5 του άρθρου 9 του ν. 3050/2002 (Α΄ 214), όπως έχει αντικατασταθεί με το άρθρο 25 του ν. 3846/2010 (Α΄ 66) και ισχύει, αντικαθίσταται ως εξής: «5.α) Ιδιοκτήτες τουριστικών καταλυμάτων των παραγράφων 1 και 2 του άρθρου 2 του ν. 2160/1993 (Α΄118) και του π.δ. 33/1979 (Α΄10), όπως ισχύουν, και γενικά όλων των κυρίων και μη κυρίων καταλυμάτων με το ειδικό ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ (ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟ) 2701 σήμα λειτουργίας του ΕΟΤ: α) δυναμικότητας έντεκα (11) δωματίων και άνω και με έδρα σε περιοχές της περίπτωσης α΄ της παραγράφου 1 και β) δυναμικότητας από έξι (6) μέχρι και δέκα (10) δωματίων, ασφαλιζονται υποχρεωτικά στον ΟΑΕΕ, στην 1η ασφαλιστική κατηγορία, με έκπτωση ποσοστού τριάντα τοις εκατό (30%) στο ποσό αυτής. Σε περίπτωση ιδιοκτησίας ή εκμετάλλευσης των ανωτέρω καταλυμάτων από ομόρρυθμη ή ετερόρρυθμη εταιρία, στην ασφάλιση του ΟΑΕΕ υπό τις προϋποθέσεις του πρώτου εδαφίου υπάγεται υποχρεωτικά

ένας εκ των εταίρων και προαιρετικά οι λοιποί, οι οποίοι άλλως υπάγονται υποχρεωτικά στην ασφάλιση του ΟΓΑ εκτός αν είναι ασφαλισμένοι σε άλλο ασφαλιστικό φορέα. Εφόσον ο μέσος όρος του εισοδήματός τους από την επαγγελματική δραστηριότητα για τρία (3) έτη από τη δημοσίευση του παρόντος, όπως αυτός προκύπτει από τα εκκαθαριστικά σημειώματα φόρου εισοδήματος της αρμόδιας Δ.Ο.Υ., δεν υπερβαίνει το 400πλάσιο του ημερομισθίου του ανειδίκευτου εργάτη, όπως ίσχυε στις 31.12.2011, παραμένουν στην 1η ασφαλιστική κατηγορία με την ως άνω έκπτωση και δεν υποχρεούνται στην ανά τριετία μετάταξη σε ανώτερη ασφαλιστική κατηγορία του δεύτερου εδαφίου της παρ. 3 του άρθρου 5 του π.δ. 258/2005 (Α' 316). Η ίδια ρύθμιση ισχύει εφεξής και για κάθε τριετία εφόσον ο μέσος όρος του ως άνω εισοδήματος από την επαγγελματική δραστηριότητα δεν υπερβαίνει το 400πλάσιο του ημερομισθίου του ανειδίκευτου εργάτη, όπως ίσχυε στις 31.12.2011. Εφόσον ο ως άνω μέσος όρος υπερβαίνει το 400πλάσιο του ημερομισθίου του ανειδίκευτου εργάτη, όπως ίσχυε στις 31.12.2011, οι υπαγόμενοι στο πρώτο εδάφιο παραμένουν στην 1η ασφαλιστική κατηγορία αλλά χωρίς έκπτωση και εφεξής υποχρεούνται στην ανά τριετία μετάταξη σε ανώτερη ασφαλιστική κατηγορία του δεύτερου εδαφίου της παρ. 3 του άρθρου 5 του π.δ. 258/2005 (Α' 316). Ο ΟΑΕΕ, μετά την παρέλευση τριών (3) ετών από τη χορήγηση της ανωτέρω διευκόλυνσης, έχει το δικαίωμα, οποτεδήποτε, του επανελέγχου της άσκησης της δραστηριότητας και των εισοδημάτων των δικαιούχων. Κατά τον επανέλεγχο εξετάζεται πάντα ο μέσος όρος των εισοδημάτων της προηγούμενης τριετίας. Το δικαίωμα αυτό έχει και ο ασφαλισμένος στις περιπτώσεις υπαγωγής στην ασφάλιση του ΟΑΕΕ λόγω εισοδηματικών κριτηρίων, μετά την παρέλευση τουλάχιστον τριών (3) ετών από την υπαγωγή του στην ασφάλιση του ΟΑΕΕ. Το ανωτέρω εισοδηματικό κριτήριο του 400πλάσιου εφαρμόζεται ξεχωριστά για τον κάθε εταίρο του δεύτερου εδαφίου. Αν οι υπαγόμενοι στο πρώτο εδάφιο είναι εγγεγραμμένοι στο Μητρώο Αγροτών και Αγροτικών Εκμεταλλεύσεων, το οποίο τηρείται στο Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, και εφόσον ο μέσος όρος του εισοδήματός τους από την επαγγελματική δραστηριότητα του πρώτου εδαφίου, για τρία (3) έτη από τη δημοσίευση του παρόντος, όπως αυτός προκύπτει από τα εκκαθαριστικά σημειώματα φόρου εισοδήματος της αρμόδιας ΔΟΥ, δεν υπερβαίνει το 400πλάσιο του ημερομισθίου του ανειδίκευτου εργάτη, όπως ίσχυε την 31.12.2011, ασφαρίζονται στον ΟΓΑ.

β) Ιδιοκτήτες τουριστικών καταλυμάτων των παραγράφων 1 και 2 του άρθρου 2 του ν. 2160/1993 (Α' 118) και του π.δ. 33/1979 (Α' 10), όπως ισχύουν, και γενικά όλων των κυρίων και μη κυρίων καταλυμάτων με το ειδικό σήμα λειτουργίας του ΕΟΤ δυναμικότητας έως και πέντε (5) δωματίων, ασφαρίζονται στον ΟΓΑ, εφόσον ο μέσος όρος του εισοδήματός τους από την επαγγελματική δραστηριότητα για τρία (3) έτη από τη δημοσίευση του παρόντος, όπως αυτός προκύπτει από τα εκκαθαριστικά σημειώματα φόρου εισοδήματος της αρμόδιας Δ.Ο.Υ., δεν υπερβαίνει το

400πλάσιο του ημερομισθίου του ανειδίκευτου εργάτη, όπως ίσχυε στις 31.12.2011. Η ίδια ρύθμιση ισχύει εφεξής και για κάθε τριετία εφόσον ο μέσος όρος του ως άνω εισοδήματος από την επαγγελματική δραστηριότητα δεν υπερβαίνει το 400πλάσιο του ημερομισθίου του ανειδίκευτου εργάτη, όπως ίσχυε στις 31.12.2011. Εφόσον ο ως άνω μέσος όρος υπερβαίνει το 400πλάσιο του ημερομισθίου του ανειδίκευτου εργάτη, όπως ίσχυε στις 31.12.2011, οι υπαγόμενοι στο πρώτο εδάφιο υπάγονται εφεξής στην ασφάλιση του ΟΑΕΕ. Μετά την παρέλευση της πρώτης τριετίας, ο αρμόδιος κατά περίπτωση Οργανισμός έχει το δικαίωμα του επανελέγχου, οποτεδήποτε, της άσκησης της δραστηριότητας και των εισοδημάτων των δικαιούχων. Κατά τον επανέλεγχο εξετάζεται πάντα ο μέσος όρος των εισοδημάτων της προηγούμενης τριετίας. Το δικαίωμα αυτό έχει και ο ασφαλισμένος στις περιπτώσεις υπαγωγής στην ασφάλιση του κατά περίπτωση Οργανισμού λόγω εισοδηματικών κριτηρίων, μετά την παρέλευση τουλάχιστον τριών (3) ετών από την υπαγωγή του στην ασφάλιση του κατά περίπτωση Οργανισμού.» β) Η παρούσα διάταξη εφαρμόζεται από την 1.7.2012. γ) Για όσους, έως την έναρξη ισχύος της παρούσας διάταξης, ασφαλιζόνταν στον ΟΓΑ, η ασφάλιση που έχει χωρήσει παραμένει ισχυρή και δεν αναζητούνται εισφορές από τον ΟΑΕΕ. Αντίστοιχα, η ασφάλιση που έχει χωρήσει στον ΟΑΕΕ παραμένει ισχυρή και δεν αναζητούνται εισφορές από τον ΟΓΑ. 3. Στο τέλος του άρθρου 61 του ν. 3863/2010 (Α' 115), όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 43 του ν. 3996/2011 (Α' 170), προστίθεται παράγραφος 4 ως εξής: «4.α) Ειδικά για τους δικαιούχους του ΟΑΕΕ, το ανώτατο όριο της παραγράφου 2 είναι το ποσό των είκοσι χιλιάδων (20.000) ευρώ. β) Σε περίπτωση διαδοχικής ασφάλισης, το παρόν άρθρο εφαρμόζεται από τον τελευταίο ασφαλιστικό φορέα. Με απόφαση του Υπουργού Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης καθορίζεται η διαδικασία εσωτερικής κατανομής και καταβολής του ως άνω ποσού μεταξύ των ασφαλιστικών φορέων, καθώς και κάθε άλλο σχετικό θέμα.» 4. Η παρ. 9 του άρθρου 9 του ν. 3050/2002 (Α' 214), όπως έχει αντικατασταθεί με το άρθρο 25 του ν. 3846/2010 (Α' 66) και ισχύει, αντικαθίσταται ως εξής: «9. Στην υποχρεωτική ασφάλιση του ΟΑΕΕ υπάγονται τα φυσικά πρόσωπα ή τα μέλη εταιρειών οποιασδήποτε μορφής, καθώς και τα μέλη του Δ.Σ. της ανώνυμης εταιρείας με ποσοστό τουλάχιστον 3%, που εγκαθιστούν φωτοβολταϊκά συστήματα συνολικής ισχύος πάνω από 20kW είτε σε κτιριακή εγκατάσταση που χρησιμοποιείται για κατοικία ή στέγη επιχείρησης είτε σε αγροτεμάχια ή οικόπεδα, σε όλη την Επικράτεια. Εξαιρούνται από την υποχρεωτική ασφάλιση του 2702 ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ (ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟ) ΟΑΕΕ και ασφαλιζονται στην 7η ασφαλιστική κατηγορία του ΟΓΑ οι κατά κύριο επάγγελμα, τουλάχιστον για μία πενταετία, αγρότες, όπως ορίζονται από το Μητρώο Αγροτών, καθώς και τα φυσικά πρόσωπα που εντάσσονται σε επιδοτούμενα προγράμματα αγροτικής ανάπτυξης νέων γεωργών, που εγκαθιστούν φωτοβολταϊκά συστήματα συνολικής ισχύος μέχρι 100kW.» 5.

Ασφαλισμένοι του ΟΑΕΕ μπορούν με αίτησή τους να επιλέξουν την κατάταξή τους στην αμέσως κατώτερη ή στη δεύτερη κατώτερη ασφαλιστική κατηγορία κλάδου σύνταξης του π.δ. 5/2007 και να παραμείνουν σε αυτήν έως 31.12.2014 εφόσον, κατά την υποβολή της αίτησης: α) δεν έχουν ληξιπρόθεσμη οφειλή ή β) έχουν υπαχθεί σε ρύθμιση και είναι ενήμεροι. Η κατάταξη στην κατώτερη κατηγορία αρχίζει από το αμέσως επόμενο προς έκδοση και μετά την αίτηση δίμηνο και ισχύει για όσο διάστημα είναι ενήμεροι στην καταβολή των τρεχουσών εισφορών και στις δόσεις της τυχόν ρύθμισης. Αν ο ασφαλισμένος δεν είναι ενήμερος, επανέρχεται αυτοδικαίως στην κατηγορία στην οποία βρισκόταν πριν την αίτηση του πρώτου εδαφίου, στην οποία επανέρχονται υποχρεωτικά από την 1.1.2015 και όλοι οι ασφαλισμένοι που έχουν κάνει χρήση της διάταξης αυτής. Με απόφαση του Υπουργού Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης, μετά από γνώμη του Δ.Σ. του Οργανισμού, καθορίζονται η διαδικασία, ο τρόπος, τα όργανα και κάθε άλλο σχετικό θέμα για την εφαρμογή της παρούσας διάταξης. 6. Ο χρόνος ασφάλισης όσων μέχρι την έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου, ασφαλίστηκαν στον ΟΓΑ βάσει του άρθρου 9 του ν. 3050/2002 (Α' 214), αφού έτυχαν εξαιρέσεως από την ασφάλιση του πρώην ΟΑΕΕ – ΤΕΒΕ, παραμένει ισχυρός και δεν αναζητούνται οι ασφαλιστικές εισφορές από το πρώην ΟΑΕΕ – ΤΑΕ. 7. Από τη δημοσίευση του παρόντος ο ΟΑΕΕ υποχρεούται να καταβάλει στον πάροχο της καθολικής ταχυδρομικής υπηρεσίας με την επωνυμία «Ελληνικά Ταχυδρομεία Α.Ε.» τις οφειλές από ταχυδρομικές υπηρεσίες που του παρασχέθηκαν από 1.3.2010 έως 31.12.2011, σύμφωνα με άρθρο 904 του Αστικού Κώδικα. Άρθρο 33 Ρυθμίσεις ΕΤΑΠ ΜΜΕ 1. Η εισφορά των εκδοτών εφημερίδων και περιοδικών του εδαφίου γ' της παρ. 1 του άρθρου 33 του β.δ. 29.5/25.6.1958 «Περί εγκρίσεως καταστατικού ΤΑΕΤΑ» (Α' 96) και της παρ. 1 του άρθρου 1 του ν.δ. 166/21–25.9.1973 (Α' 233), καθώς και η εισφορά των τυπογραφικών επιχειρήσεων της παρ. 6 του άρθρου 8 του ν. 2556/1997 (Α' 270) κατά το χρονικό διάστημα από 1.1.2012 έως και 31.12.2013 καθορίζεται σύμφωνα με το εδάφιο δ' της παρ. 1 του άρθρου 33 του ως άνω β.δ. 29.5/25.6.1958, εφόσον οι θέσεις εργασίας στις επιχειρήσεις αυτές καθ'όλο το χρονικό αυτό διάστημα ισούνται με ή υπερβαίνουν το μέσο όρο των θέσεων εργασίας του Ιανουαρίου του έτους του 2012, σύμφωνα με τις μισθοδοτικές καταστάσεις που υπέβαλαν στο ΕΤΑΠ – ΜΜΕ. Με απόφαση του Υπουργού Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης, έπειτα από γνώμη του Διοικητικού Συμβουλίου του ΕΤΑΠ – ΜΜΕ καθορίζεται ο τρόπος ελέγχου και εφαρμογής της ρύθμισης. Με όμοια απόφαση, ο χρόνος ισχύος της παρούσας διάταξης μπορεί να παρατείνεται έως και την 31.12.2018. 2. Από 1.1.2012 διακόπτεται η παρακράτηση της εισφοράς της παρ. 4 του άρθρου 4 του ν. 1186/1981 (Α' 202) για τους ασφαλισμένους της παρ. 6 του άρθρου 8 του ν. 2556/1997 (Α' 270). Ασφαλισμένοι της περίπτωσης αυτής, οι οποίοι έως την 31.12.2011 κατέβαλαν την πρόσθετη εισφορά της παρ. 4 του άρθρου 4 του ν. 1186/1981 (Α' 202) και δεν έχουν συνταξιοδοτηθεί,

δικαιούνται να συνταξι-οδοτηθούν νωρίτερα από το προβλεπόμενο εκάστοτε όριο ηλικίας κατά σαράντα πέντε (45) ημέρες για κάθε έτος πληρωμής της ανωτέρω προσαύξησης. 3. Επιχειρήσεις Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης (Μ.Μ.Ε.) που απασχόλησαν ή θα απασχολήσουν από 1.1.2010 μέχρι 31.12.2014 επιδοτούμενους ανέργους των Τομέων του ΕΤΑΠ-ΜΜΕ, μπορούν να συμψηφίσουν ασφαλιστικές εισφορές με το ποσό που αντιστοιχεί στην ήδη καταβληθείσα επιδότηση, εφόσον δεν έχουν απολύσεις ανά έτος που υπερβαίνουν το ποσοστό του 5% των εργαζομένων. 4. Στο πρώτο εδάφιο της παραγράφου 6 του άρθρου 8 του ν. 2556/1997 η λέξη «αποκλειστικά» διαγράφεται. Άρθρο 34 Ρυθμίσεις Ο.Α.Ε.Δ. 1. Στο άρθρο 4 του ν. 2956/2001 (Α' 258) προστίθεται παράγραφος 5 ως εξής: «5. Όταν ο Διοικητής του Ο.Α.Ε.Δ. απουσιάζει, ελλείπει ή κωλύεται, αναπληρώνεται στα καθήκοντά του ως Δι-οικητή και Προέδρου του Διοικητικού Συμβουλίου του Οργανισμού από τον πρώτο κατά τη σειρά ορισμού εκ των Αντιπροέδρων και αν αυτός απουσιάζει, ελλείπει ή κωλύεται, από τον δεύτερο.» 2. Η διάταξη του τρίτου εδαφίου της παρ. 5 του άρθρου 3 του ν. 2956/2001 καταργείται. 3. Οι διατάξεις του άρθρου 1, παράγραφοι 5 και 6, του άρθρου 4 παρ. 1 περιπτώσεις β' και γ', του άρθρου 6 παράγραφοι 1 έως και 7 και του άρθρου 11 παρ. 3 του ν. 2956/2001 «Αναδιάρθρωση Ο.Α.Ε.Δ. και άλλες διατάξεις» (Α' 258) καταργούνται από τη 1.1. 2010. 4. Η περίπτωση 38 της παρ. II του άρθρου 280 του ν. 3852/2010 (Α' 87) αντικαθίσταται ως εξής: «38. Οι αρμοδιότητες που είναι σχετικές με την απασχόληση προσώπων ειδικών κατηγοριών, κατά τις ρυθμίσεις του ν. 2643/1998 (Α' 220), εξακολουθούν να ασκούνται από τον ΟΑΕΔ και μετά την 30.6.2012. Οι πράξεις που εκδόθηκαν κατ' εφαρμογή των διατάξεων του ν. 2643/1998 μετά την ισχύ του ν. 3852/2010, δηλαδή μετά την 1.1.2011, είναι νόμιμες και ισχυρές. Οι αρμοδιότητες σχετικές με την απασχόληση προσώπων ειδικών κατηγοριών κατά τις ρυθμίσεις του ν. 2643/1998 που ασκούνται από το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης παραμένουν σε αυτό.» 5. Οι περιπτώσεις 39, 40, 41, 42, 43 και 44 της παρ. II του άρθρου 280 του ν. 3852/2010 (Α' 87) καταργούνται από την έναρξη ισχύος του. Άρθρο 35 Προσλήψεις βάσει του ν. 2643/1998 1. Στο τέλος της περίπτωσης Α' της παρ. 1 του άρθρου 2 του ν. 2643/1998 (Α' 220), όπως αντικαταστάθηκε από την περίπτωση β' της παρ. 4 του άρθρου 1 του ν. 3454/2006 (Α' 75), προστίθεται εδάφιο ως εξής: «Από τον αριθμό των προσώπων που προκύπτει ότι υποχρεούται να προσλάβει η επιχείρηση ή εκμετάλλευση με βάση τα ανωτέρω επί μέρους ποσοστά, αφαι-ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ (ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟ) 2703 ρούνται κατά κατηγορία προστασίας τα πρόσωπα που συγκεντρώνουν τις προϋποθέσεις υπαγωγής στον πα-ρόντα νόμο και έχουν προσληφθεί οικειοθελώς από την επιχείρηση ή εκμετάλλευση. Με απόφαση του Υπουρ-γού Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης ρυθμίζονται όλες οι αναγκαίες λεπτομέρειες για την εφαρμογή του εδαφίου αυτού.» 2. Η παρ. 2 του άρθρου 2 του ν. 2643/1998 (Α' 220) όπως αντικαταστάθηκε από την παρ. 2 του άρθρου 64 του ν.

3996/2011 (Α'170) αντικαθίσταται ως ακολούθως: «2. Για τον υπολογισμό των ποσοστών της προηγούμενης παραγράφου στο προσωπικό της υπόχρεης επιχείρησης, εκμετάλλευσης ή φορέα συνυπολογίζονται: α) Οι υπάλληλοι και οι εργατοτεχνίτες που υπηρετούν σε αυτήν, ανεξάρτητα από τον τύπο και τη μορφή της σύμβασής τους. Δεν συνυπολογίζονται εκείνοι που προσλαμβάνονται για σύντομο χρονικό διάστημα. β) Τα πρόσωπα που τοποθετήθηκαν αναγκαστικά σε κάθε υπόχρεη επιχείρηση με το ν. 1648/1986 (Α' 147) ή με οποιαδήποτε προηγούμενη προστατευτική διάταξη, ή με τις διατάξεις του παρόντος νόμου. Δεν συνυπολογίζονται τοποθετήσεις προσώπων που υπάγονται στον παρόντα νόμο, εφόσον γίνονται οικειοθελώς από την επιχείρηση. Τυχόν κλάσμα που προκύπτει κατά τον υπολογισμό του αριθμού αυτών που προσλαμβάνονται, αν υπερβαίνει τη μισή μονάδα, υπολογίζεται ως ακέραιη μονάδα.» Άρθρο 36 Ρυθμίσεις ΕΤΕΑ 1. Στο τέλος της παρ. 6 του άρθρου 46 του ν. 4052/2012 (Α' 41) προστίθενται τα παρακάτω εδάφια ως εξής: «Οι προϊστάμενοι οργανικών μονάδων των εντασσόμενων Φορέων και Κλάδων Επικουρικής Ασφάλισης, οι οποίοι έχουν οριστεί μέλη του οικείου Υπηρεσιακού Συμβουλίου, τοποθετούνται σε αντίστοιχου επιπέδου οργανική μονάδα του ΕΤΕΑ σύμφωνα με το προηγούμενο εδάφιο. Εφόσον δεν επαρκούν οι θέσεις προϊσταμένων οργανικής μονάδας του ΕΤΕΑ οι υπάλληλοι τοποθετούνται ως προϊστάμενοι σε οργανική μονάδα του αμέσως κατώτερου επιπέδου. Αν κενωθεί θέση προϊσταμένου οργανικής μονάδας, σε αυτήν τοποθετείται με απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου, σύμφωνα με τα κριτήρια του πρώτου εδαφίου, κατά προτεραιότητα, προϊστάμενος αντίστοιχου επιπέδου από αυτούς που ήταν προϊστάμενοι στους εντασσόμενους φορείς και κλάδους. Οι προϊστάμενοι των οργανικών μονάδων του Κλάδου Ασφάλισης Προσωπικού ΔΕΗ του ΤΑΥΤΕΚΩ, οι οποίοι εξακολουθούν να υπηρετούν με απόσπαση από τη ΔΕΗ Α.Ε. στο ΕΤΕΑ, τοποθετούνται με απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου σε θέσεις προϊσταμένων οργανικών μονάδων του ΕΤΕΑ με αντικείμενο την επικουρική ασφάλιση του προσωπικού της ΔΕΗ Α.Ε.» 2. Οι διατάξεις της Φ.10050/οικ.20496/4067/4.8.2008 κοινής απόφασης των Υπουργών Ανάπτυξης και Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας ισχύουν και για το αποσπασμένο στο ΕΤΕΑ και στον ΕΟΠΥΥ προσωπικό της ΔΕΗ Α.Ε.. Ειδικά για το προσωπικό αυτό, δεν ισχύει το άρθρο 2 της ανωτέρω κοινής απόφασης αλλά η διακοπή της απόσπασης μισθωτού της ΔΕΗ από τους ως άνω Φορείς μπορεί να γίνει με απόφαση του Δ.Σ. του ΕΤΕΑ και του ΕΟΠΥΥ αντίστοιχα και ο μισθωτός επιστρέφει αυτοδικαίως ως εργαζόμενος στη ΔΕΗ Α.Ε.. Άρθρο 37 Διαχωρισμός περιουσίας ΤΥΔΚΥ και ΟΠΑΔ με ΕΟΠΥΥ Το ένατο εδάφιο της παρ. 5 του άρθρου 25 του ν. 3918/ 2011 (Α' 31) αντικαθίσταται ως ακολούθως: «Η κινητή και ακίνητη περιουσία του Τομέα Υγείας Δημοτικών και Κοινοτικών Υπαλλήλων/Ο.Π.Α.Δ. κατανέμεται κατά ποσοστό 50% και 50% μεταξύ του Τομέα και του Ε.Ο.Π.Υ.Υ. του δε Ο.Π.Α.Δ. κατά ποσοστό 6,54% και 93,46% μεταξύ του Τομέα Υγείας Ασφαλισμένων του Δημοσίου/Ο.Π.Α.Δ. και του

Ε.Ο.Π.Υ.Υ.» Άρθρο 38 Τροποποίηση της κ.υ.α. 33165/23.6.2006, όπως ισχύει Το τελευταίο εδάφιο της περίπτωσης θ' της παραγράφου 3 του άρθρου 3 της υπ' αριθμ. 33165/23.6.2006 (Β' 780) κοινής απόφασης των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και Οικονομίας και Οικονομικών, όπως ισχύει μετά την τροποποίηση της με την υπ' αριθμ. 42950/30.7.2008 (Β' 1575) κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών και Οικονομίας και Οικονομικών και την υπ' αριθμ. 15654/31.3.2011 (Β' 512) κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης και Οικονομικών, αντικαθίσταται ως εξής: «Προκειμένου να συναφθεί η δανειακή σύμβαση, οι χρηματοδότες Τράπεζες δύνανται να ζητήσουν την προσκόμιση επιπλέον δικαιολογητικών. Για την αξιολόγηση της χορήγησης των δανείων και την εκταμίευσή τους οι χρηματοδότες Τράπεζες εξετάζουν τις προϋποθέσεις στεγαστικής συνδρομής στο πλαίσιο της παρούσας απόφασης ανεξαρτήτως του είδους, του ύψους και της χρονικής διάρκειας του εισοδήματος του δικαιούχου και δεν εφαρμόζουν τους ειδικότερους όρους και προϋποθέσεις αξιολόγησης και κατάταξης που ισχύουν σε αυτές για τη χορήγηση στεγαστικών δανείων. Μετά την εκταμίευση των δανείων αυτών, που ο συνολικός αριθμός τους δεν μπορεί να είναι παραπάνω από εκατό (100), το πρόγραμμα που ενεργοποιήθηκε με την ανωτέρω κ.υ.α. θεωρείται λήξαν.» Άρθρο 39 Ασφάλιση δικαστικών λειτουργών Οι δικαστικοί λειτουργοί και οι λειτουργοί του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους που διορίζονται στο Δημόσιο από 1.1.2011 και μετά, υπάγονται υποχρεωτικά και αυτοδίκαια για κύρια σύνταξη σε ειδικό κλάδο με λογιστική και οικονομική αυτοτέλεια του Τομέα Ασφάλισης Νομικών του κλάδου κύριας ασφάλισης του Ενιαίου Ταμείου Ανεξάρτητα Απασχολούμενων (Ε.Τ.Α.Α.). Για την ασφάλιση των ανωτέρω προσώπων στον Τομέα Ασφάλισης Νομικών του Ε.Τ.Α.Α. έχουν εφαρμογή τα προβλεπόμενα από το άρθρο 22 του ν. 2084/1992 (Α' 165), για τους εμμίσθους ασφαλισμένους. Η εργοδοτική εισφορά βαρύνει το Δημόσιο. Το ύψος της καταβαλλόμενης σύνταξης υπολογίζεται σύμφωνα με τα προβλεπόμενα από τις διατάξεις των άρθρων 28, 29 παρ. 1, και 30 του ν. 2084/1992 (Α' 165), όπως ισχύουν, της παρ. 2 του άρθρου 16 του ν. 3232/2004 (Α' 48) και των άρθρων 2, 3 και 4 του ν. 3863/2010 (Α' 115).2704 ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ (ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟ) Άρθρο 40 ΔΣ ΗΔΙΚΑ ΑΕ 1. Η παράγραφος 1 του άρθρου 11 του Καταστατικού της ΗΔΙΚΑ Α.Ε., το οποίο περιέχεται στο άρθρο πέμπτο του ν. 3607/2007, όπως τροποποιήθηκε με το πρώτο εδάφιο της περίπτωσης στ' της παραγράφου 12 του άρθρου 2 του ν. 4024/2011 (Α' 226), αντικαθίσταται ως εξής: «Το Διοικητικό Συμβούλιο αποτελείται από πέντε (5) μέλη ως ακολούθως: τον Πρόεδρο, τον Διευθύνοντα Σύμβουλο, έναν (1) ειδικό επιστήμονα, έναν (1) εκπρόσωπο του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης και έναν (1) εκπρόσωπο των εργαζομένων.» 2.α) Στην περίπτωση α' της παραγράφου 5 του άρθρου 88 του ν. 3996/2011 (Α' 170), η φράση «Έναν ανώτατο ή ανώτερο υπάλληλο του Οργανισμού της Εργατικής Εστίας, ο

οποίος υποδεικνύεται με τον αναπληρωτή του από τον Πρόεδρο του Οργανισμού» διαγράφεται. β) Στην περίπτωση α' της παραγράφου 5 του άρθρου 88 του ν. 3996/2011 (Α' 170), η φράση «Εναν ανώτατο ή ανώτερο υπάλληλο του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης, ο οποίος ορίζεται με τον αναπληρωτή του από τον Υπουργό Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης» αντικαθίσταται από τη φράση «Δύο (2) ανώτατους ή ανώτερους υπαλλήλους του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης, οι οποίοι ορίζονται με τους αναπληρωτές τους από τον Υπουργό Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης.» Άρθρο 41 Ρυθμίσεις ΟΓΑ 1. Στο τέλος της παρ. 9 του άρθρου 26 του ν. 3918/2011 (Α' 31), όπως συμπληρώθηκε με την παρ. 21 του άρθρου 72 του ν. 3984/2011, προστίθενται εδάφια, ως ακολούθως: «Στην Κεντρική Υπηρεσία του ΟΓΑ δύνανται να παραμείνουν, κατ' εξαίρεση των αναφερομένων στο προηγούμενο εδάφιο, δύο από τους υπηρετούντες στον Οργανισμό υπαλλήλους, κλάδου Ιατρών, με την ίδια εργασιακή σχέση και στην οργανική θέση, κλάδο και βαθμό που κατέχουν, κατόπιν υποβολής αίτησης που πρέπει να υποβληθεί εντός μηνός από τη δημοσίευση του παρόντος. Η αποδοχή των αιτήσεων γίνεται με απόφαση του Διοικητή του ΟΓΑ, ύστερα από γνώμη του Υπηρεσιακού Συμβουλίου του Οργανισμού. Κριτήρια για την επιλογή είναι η εμπειρία στο συγκεκριμένο έργο και η υπηρεσιακή αρχαιότητα. Οι ανωτέρω ιατροί του ΟΓΑ εισηγούνται, για την αποδοχή ή μη των αποφάσεων των ΚΕ.Π.Α. που τίθενται υπόψη τους από τα αρμόδια όργανα του Οργανισμού, σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία.» 2.α) Η παρ. 4 του άρθρου 83 του ν. 3996/2011 (Α' 170) αντικαθίσταται ως ακολούθως: «4. Θεωρούνται νόμιμες οι δαπάνες για οφειλές του Οργανισμού Γεωργικών Ασφαλίσεων (ΟΓΑ) προς θεραπευτήρια και ασφαλισμένους του που αφορούν δαπάνες νοσηλείας ασφαλισμένων που εισήχθησαν στα θεραπευτήρια έως 31.12.2011, στα παραστατικά των οποίων έχει τεθεί από τους ελεγκτές ιατρούς επιφύλαξη. Η παράγραφος 3 του άρθρου 20 της υπ' αριθμ. 400/106/1979 υπουργικής απόφασης (Β' 191) εφαρμόζεται για τα πάσης φύσεως θεραπευτήρια του άρθρου 4 της ως άνω υπουργικής απόφασης.» β) Το άρθρο 40 του π.δ. 78/1998 αντικαθίσταται ως εξής: «1. Τις ενστάσεις και αιτήσεις αντιρρήσεων εκδικάζουν στην Κεντρική ή στην αρμόδια Περιφερειακή Υπηρεσία του ΟΓΑ, μονομελή όργανα, τα οποία ορίζονται με απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου του ΟΓΑ, από συνταξιούχους ανώτατους ή ανώτερους δικαστικούς λειτουργούς ή εν ενεργεία ή συνταξιούχους λειτουργούς του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, κατόπιν τήρησης στην περίπτωση των μελών του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους και της προβλεπόμενης από τον Οργανισμό αυτού διαδικασίας (άρθρο 38 παρ. 3 του ν. 3086/2002). 2. Στα κατά την προηγούμενη παράγραφο μονομελή δικαιοδοτικά όργανα εισηγούνται υπάλληλοι του ΟΓΑ που ορίζονται με απόφαση του Διοικητή του ΟΓΑ, χρέη δε γραμματέα εκτελούν υπάλληλοι του Οργανισμού αυτού, που ορίζονται επίσης με απόφαση του Διοικητή του ΟΓΑ.» 3. Η παράγραφος 1 του άρθρου 74 του ν.

3918/2011 (Α΄ 31) αντικαθίσταται ως ακολούθως: «1. Θεωρούνται νόμιμες οι δαπάνες που απαιτούνται για την εξόφληση υποχρεώσεων του Οργανισμού Γεωργικών Ασφαλίσεων, καθώς και των λοιπών ασφαλιστικών οργανισμών αρμοδιότητας Γενικής Γραμματείας Κοινωνικών Ασφαλίσεων, προς μονάδες τεχνητού νεφρού ιδιωτικών κλινικών και μονάδες χρόνιας αιμοκάθαρσης, καθώς και προμηθευτές αυτών, που απορρέουν από προμήθειες οι οποίες διενεργήθηκαν, έως 21 Μαρτίου 2012, για την περίθαλψη των νεφροπαθών ασφαλισμένων του, κατ' εφαρμογή των καταργηθεισών με το άρθρο 37 του ν. 3784/2009 (Α΄ 137) διατάξεων της παρ. 2 του άρθρου 7 του ν. 2955/2001 και των κατ' εξουσιοδότηση αυτών εκδοθεισών υπουργικών αποφάσεων ή δυνάμει απευθείας αναθέσεων λόγω επείγουσών αναγκών ή καθ' οιονδήποτε άλλον επείγοντα τρόπο.» 4. Οι διατάξεις των εδαφίων που προστέθηκαν στο τέλος της παραγράφου 4 του άρθρου 12 του ν. 2458/1997 (Α΄ 15), με τις διατάξεις της παραγράφου 8 του άρθρου 53 του ν. 3518/2006 (Α΄ 272) καταργούνται. Οι εκκρεμείς υποθέσεις κρίνονται σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 12 του ν. 2458/1997, όπως ισχύουν μετά την κατάργηση των διατάξεων που αναφέρονται στο ανωτέρω εδάφιο. 5. Η παράγραφος 1 του άρθρου 14 του π.δ. 78/1998 (Α΄ 72) αντικαθίσταται ως ακολούθως: «1. Οι μηνιαίες ασφαλιστικές εισφορές είναι απαιτητές στο τέλος κάθε ημερολογιακού τριμήνου και εισπράττονται μέσα στο επόμενο ημερολογιακό τρίμηνο.» Η έναρξη ισχύος της διάταξης αυτής ορίζεται με απόφαση του Υπουργού Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης, ύστερα από γνώμη του Διοικητικού Συμβουλίου του ΟΓΑ. 6. Οι υπάλληλοι οι οποίοι σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις προβλέπεται να συμμετέχουν ως μέλη στα Υπηρεσιακά Συμβούλια του ΟΓΑ, απαιτείται να ανήκουν στην ΠΕ κατηγορία και να κατέχουν τουλάχιστον τον Γ΄ βαθμό. 7. Στο υποστοιχείο ααβ΄ της υποπερίπτωσης αα΄ της περίπτωσης γ΄ της παραγράφου 1 του άρθρου 19Α του ν. 3918/2011 (Α΄ 31), όπως προστέθηκε με την παράγραφο 5 του άρθρου 72 του ν. 3984/2011 (Α΄ 150) και αντικαταστάθηκε με την περίπτωση στ΄ της παραγράφου 3 ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ (ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟ) 2705 του άρθρου 20 του ν. 4019/2011 (Α΄ 216), διαγράφονται οι λέξεις «και συνταξιούχων υπαλλήλων». ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε΄ ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ ΕΟΠΥΥ Άρθρο 42 Ένταξη στον ΕΟΠΥΥ Η παράγραφος 17 του άρθρου 13 του ν. 4052/2012 (Α΄ 41) αντικαθίσταται ως εξής: «17. Στον ΕΟΠΥΥ εντάσσονται οι υπηρεσίες και οι αρμοδιότητες ως προς την παροχή υπηρεσιών υγείας σε είδος: α) την 1.4.2012 του Οίκου Ναύτου, β) την 1.5.2012 του Κλάδου Υγείας του ΤΑΥΤΕΚΩ και του Κλάδου Ασφάλισης Προσωπικού ΔΕΗ και γ) την 1.6.2012 του ΕΤΑΑ, καθώς και οι κάθε μορφής μονάδες παροχής υγείας με το σύνολο του εξοπλισμού τους.» Άρθρο 43 Οργανωτικά θέματα ΕΟΠΥΥ 1. Στην υποπερίπτωση ε΄ της Γενικής Διεύθυνσης Σχεδιασμού και Ανάπτυξης Υπηρεσιών Υγείας της περίπτωσης Α΄ της παραγράφου 1 του άρθρου 23 του ν. 3918/2011 (Α΄ 31), όπως αυτή αντικαταστάθηκε με την παράγραφο 6 του άρθρου 13 του ν. 4052/2012 (Α΄ 41), η φράση «Η Διεύθυνση

Ασφαλιστικών Σχέσεων του ΙΚΑ – ΕΤΑΜ, με την υφιστάμενη διάρθρωσή της μεταφέρεται στον ΕΟΠΥΥ.» διαγράφεται. 2. Το τελευταίο εδάφιο της παραγράφου 2 του άρθρου 25 του ν. 3918/2011 (Α΄ 31), όπως προστέθηκε με την παράγραφο 9 του άρθρου 13 του ν. 4052/2012 (Α΄ 41) αντικαθίσταται ως εξής: «Η Διεύθυνση Διεθνών Ασφαλιστικών σχέσεων έχει τις ακόλουθες αρμοδιότητες: α. Διαχείριση του μηχανισμού απόδοσης δαπανών υγειονομικής περίθαλψης από και προς τα κράτη – μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, τις χώρες του ΕΟΧ και την Ελβετία, καθώς επίσης προς ασφαλισμένους και παρόχους υπηρεσιών υγειονομικής περίθαλψης στο πλαίσιο είτε των ενωσιακών νομικών οργάνων είτε των διμερών συμβάσεων ή συμφωνιών για χορήγηση των εν λόγω παροχών σε τρίτες χώρες. β. Εφαρμογή των ενωσιακών Κανονισμών για το συντονισμό των συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης σε θέματα παροχών ασθένειας σε είδος και χειρισμός των αντίστοιχων θεμάτων της Οδηγίας 2011/24/ΕΕ. (ΕΕL 88/4.4.2011). γ. Διαχείριση θεμάτων που ανακύπτουν στο πλαίσιο διμερών και πολυμερών συμβάσεων ή συμφωνιών κοινωνικής ασφάλισης για χορήγηση των παροχών λόγω ασθένειας σε τρίτες χώρες. δ. Συντονισμός διοικητικών ενεργειών μεταξύ των φορέων ασφάλισης ασθένειας και λοιπών Υπηρεσιών για την ενιαία εφαρμογή των ανωτέρω ενωσιακών Κανονισμών και Οδηγιών οργάνων στο πεδίο των παροχών ασθένειας σε είδος, έκδοση γενικών εγκυκλίων οδηγιών, σύνταξη αντίστοιχων μελετών και εκθέσεων και την ενημέρωση με όλα τα σύγχρονα μέσα.» Άρθρο 44 Οργανωτικά και Οικονομικά Θέματα 1. Οι Διευθύνσεις Υγειονομικού των ενιαίων υπηρεσιών των Τ.Α.Υ.Τ.Ε.Κ.Ω. και Ε.Τ.Α.Α. και οι Διευθύνσεις Υγειονομικού και Φαρμακευτικής του Οίκου Ναύτου καταργούνται από την ένταξη τους στον ΕΟΠΥΥ. 2. Υπηρεσίες με αρμοδιότητες πέραν εκείνων των παροχών υγείας σε είδος διατηρούνται σε ισχύ στον Οίκο Ναύτου, ΤΑΥΤΕΚΩ και ΕΤΑΑ αντίστοιχα. 3. Στις Περιφερειακές Υπηρεσίες του ΕΟΠΥΥ εντάσσονται μόνο οι Περιφερειακές Υπηρεσίες των κλάδων υγείας της παραγράφου 17 του άρθρου 13 του ν. 4052/2012 όπως ισχύει. 4. Η αρμοδιότητα της έκδοσης βιβλιαρίων ασθένειας, της χορήγησης ασφαλιστικής ικανότητας και της Ευρωπαϊκής Κάρτας Ασφάλισης Ασθένειας (ΕΚΑΑ) ασκείται από τους οικείους φορείς κοινωνικής ασφάλισης. 5. Οι θεσμοθετημένοι πόροι, οι εισφορές, οι πρόσδοδοι περιουσίας, η απόδοση των κεφαλαίων και των αποθεματικών, οι δωρεές, καθώς και κάθε άλλο έσοδο των εντασσομένων κλάδων της παραγράφου 17 του άρθρου 13 του ν. 4052/2012 όπως ισχύει, που προβλέπεται από την οικεία νομοθεσία ή άλλες γενικές διατάξεις νόμων, αποτελούν έσοδα του ΕΟΠΥΥ. 6. Οι διατάξεις των παραγράφων 1 και 2 του άρθρου 28, 1 και 3 του άρθρου 29 και 9 του άρθρου 33 του ν. 3918/2011 (Α΄ 31) εφαρμόζονται και για τους εντασσόμενους κλάδους της παραγράφου 17 του άρθρου 13 του ν. 4052/2012 όπως ισχύει. 7. Μέχρι την έγκριση της ενσωμάτωσης των εσόδων και των δαπανών των εντασσομένων κλάδων της παραγράφου 17 του άρθρου 13 του ν. 4052/2012 όπως ισχύει, στον προϋπολογισμό του

ΕΟΠΥΥ, εξακολουθούν να εκτελούνται οι δαπάνες σύμφωνα με τις πιστώσεις των εγγεγραμμένων προϋπολογισμών τους. 8. Οι ασφαλιστικές εισφορές που προβλέπονται για παροχές ασθένειας των εντασσόμενων στον ΕΟΠΠΥ Κλάδων Υγείας εξακολουθούν να εισπράττονται από τους οικείους ασφαλιστικούς οργανισμούς, σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία περί είσπραξης εισφορών. 9. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης, Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης και Ανάπτυξης, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας καθορίζονται ο τρόπος, η διαδικασία και η διασφάλιση της έγκαιρης μεταβίβασης στον ΕΟΠΠΥ των ποσών που εισπράττονται, καθώς και κάθε άλλο αναγκαίο θέμα. 10. Οι ληξιπρόθεσμες οφειλές και τα ελλείμματα του Οίκου Ναύτου, μέχρι την ημερομηνία ένταξης, βαρύνουν τον Κρατικό Προϋπολογισμό. 11. Με απόφαση του Υπουργού Ανάπτυξης, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας η οποία εκδίδεται στην αρχή του κάθε οικονομικού έτους καθορίζεται το ύψος του ποσοστού της παρ. 12α του άρθρου 84 του κωδικοποιημένου με το π.δ. 913/1978 του ν. 792/1978 (Α' 220). Με την ίδια απόφαση επιμερίζεται το ως άνω ποσοστό στο Κεφάλαιο Ασθένειας και στο Κεφάλαιο Ανεργίας Ναυτικών. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Ανάπτυξης, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας, Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης και Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, κατανέμεται το ποσοστό των εισφορών που αποδίδεται στον ΕΟΠΥΥ για παροχές σε είδος και το ποσοστό των εισφορών για παροχές σε χρήμα, που αποδίδεται στο Λογαριασμό Παροχών σε Χρήμα του Οίκου Ναύτου, ο οποίος συνιστάται με την περίπτωση Α' της παραγράφου 1 του άρθρου 48. 12. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης και Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης καθορίζεται το ύψος του ποσού του πάγιου 2706 ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ (ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟ) πόρου του άρθρου 34 ν. 2773/1999 (Α' 286) όπως επικαιροποιήθηκε σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 132 του ν. 3655/2008 (Α' 58), καθώς και το ύψος του ποσού κάθε άλλου πόρου υπέρ ΚΑΠ-ΔΕΗ που διατηρήθηκε με την παράγραφο 9 του άρθρου 44 του ν. 3863/2010 (Α' 115), ποσό το οποίο αποδίδεται στον ΕΟΠΥΥ για παροχές σε είδος και στο Λογαριασμό Παροχών σε Χρήμα, ο οποίος συνιστάται στο Τ.ΑΥ.Τ.Ε.Κ.Ω. με την περίπτωση Β' της παραγράφου 1 του άρθρου 48, για παροχές ασθένειας σε χρήμα. 13. Η παράγραφος 4 του άρθρου 18 του ν. 3846/2010 τροποποιείται ως ακολούθως: «4. Στον ΕΟΠΥΥ συνιστάται Επιτροπή Ενστάσεων η οποία αποτελείται από: α) Τον Πρόεδρο του ΕΟΠΥΥ, αναπληρούμενο από έναν εκ των αντιπροέδρων του Δ.Σ. του ΕΟΠΥΥ, οριζόμενο από το Δ.Σ. αυτού. β) Τον Προϊστάμενο της Διεύθυνσης Επιθεώρησης Υπηρεσιών Υγείας της ΥΠΕΔΥΦΚΑ, με αναπληρωτή του τον Προϊστάμενο της Περιφερειακής Διεύθυνσης της Αττικής της ΥΠΕΔΥΦΚΑ. γ) Τον Προϊστάμενο της Διεύθυνσης Νομικών Υποθέσεων του ΕΟΠΥΥ αναπληρούμενο από άλλον οριζόμενο δικηγόρο της Διεύθυνσης. Γραμματέας ορίζεται με τον αναπληρωτή του υπάλληλος του ΕΟΠΥΥ, με βαθμό τουλάχιστον Γ'. Τα

μέλη της ανωτέρω επιτροπής και ο γραμματέας με τους αντίστοιχους αναπληρωτές τους διορίζονται με απόφαση του Δ.Σ. του ΕΟΠΥΥ για τριετή θητεία. Εισηγητής κάθε φορά ορίζεται ένας από τους συντάξαντες το πόρισμα από τον Γενικό Επιθεωρητή της ΥΠΕΔΥΦΚΑ. Αντικείμενο της Επιτροπής Ενστάσεων αποτελεί η εκδίκαση των προσφυγών επί των αποφάσεων επιβολής κυρώσεων από τον Γενικό Επιθεωρητή της ΥΠΕΔΥΦΚΑ και οι αποφάσεις της ως άνω Επιτροπής είναι άμεσα εκτελεστές.» 14. Μέχρι τις 31.12.2012 και μετά τη σύνταξη αναλογιστικής μελέτης που θα αποδεικνύει τη βιωσιμότητά τους, ταμεία, τομείς και κλάδοι υγείας που υπήχθησαν και προβλέπεται να υπαχθούν στον ΕΟΠΥΥ, δύνανται με αποφάσεις των αντιπροσωπευτικότερων οργανώσεων των ασφαλισμένων κάθε ταμείου ή τομέα ή κλάδου να εξαιρούνται από την ένταξη του ΕΟΠΥΥ, μετατρέπομενοι αυτοδίκαια σε νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου (Ν.Π.Ι.Δ.) υποχρεωτικής ασφάλισης κατά τα οριζόμενα στα άρθρα 7 και 8 του ν. 3029/2002 (Α' 160). Με τη μετατροπή τους σε Ν.Π.Ι.Δ. απαγορεύεται οποιαδήποτε χρηματοδότηση από τον Κρατικό Προϋπολογισμό. Άρθρο 45 Θέματα Δ.Σ. και Υ.Σ. ΕΟΠΥΥ 1. Πέραν των μελών που συμμετέχουν στο Διοικητικό Συμβούλιο του ΕΟΠΥΥ σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 4 του άρθρου 20 του ν. 3918/2011 (Α' 31), με κοινή απόφαση των Υπουργών Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης και Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης που εκδίδεται εντός τριών (3) μηνών από την έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου, καθορίζεται ο ακριβής αριθμός των εκπροσώπων των ασφαλισμένων, των εργοδοτών και των συνταξιούχων που συμμετέχουν στο Δ.Σ. του ΕΟΠΥΥ μετά την ένταξη των υπηρεσιών της παραγράφου 17 του άρθρου 13 του ν. 4052/2012 (Α' 41), όπως ισχύει, οι οργανώσεις από τις οποίες προτείνονται οι ανωτέρω εκπρόσωποι, καθώς και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια. Οι εν λόγω εκπρόσωποι διορίζονται με κοινή απόφαση των Υπουργών Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης και Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, εντός τεσσάρων (4) μηνών από την έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου, με θητεία έως τη λήξη της θητείας των λοιπών μελών του Δ.Σ. του ΕΟΠΥΥ. 2. Η υποπερίπτωση αβ' της περίπτωσης α' της παραγράφου 2 του άρθρου 33 του ν. 3918/2011 (Α' 31), όπως έχει αντικατασταθεί με την παράγραφο 1 του άρθρου 13 του ν. 4052/2012 (Α' 41) αντικαθίσταται ως εξής: «αβ. Δύο εκπροσώπους των υπαλλήλων, εκ των οποίων ένας εκπρόσωπος του διοικητικού προσωπικού και ένας εκπρόσωπος του υγειονομικού προσωπικού με ισάριθμους αναπληρωτές με βαθμό τουλάχιστον Γ', οι οποίοι υποδεικνύονται από τις συνδικαλιστικές οργανώσεις των εργαζομένων των εντασσόμενων φορέων και κλάδων.» 3. Η υποπερίπτωση ββ' της περίπτωσης β' της παρ. 3 του άρθρου 33 του ν. 3918/2011 (Α' 31) αντικαθίσταται ως εξής: «ββ. Δύο εκπροσώπους των ιατρών ή οδοντιάτρων του ΕΟΠΥΥ με τους αναπληρωτές τους, οι οποίοι υποδεικνύονται από τις συνδικαλιστικές οργανώσεις των ιατρών και οδοντιάτρων των εντασσόμενων φορέων και κλάδων.» Άρθρο 46 Θέματα Προσωπικού 1. Με κοινή απόφαση των υπουργών Εργασίας και Κοινωνικής

Ασφάλισης και Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, ορίζεται το διοικητικό προσωπικό και οι δικηγόροι με έμμισθη εντολή του ΕΤΑΑ και του ΤΑΥΤΕΚΩ που μεταφέρονται, κατά την ημερομηνία ένταξης των οικείων κλάδων υγείας στον ΕΟΠΥΥ, με συνεκτίμηση της αίτησης προτίμησής του και τις ανάγκες της υπηρεσίας. 2. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Ανάπτυξης, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας, Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης και Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, μεταφέρονται στον ΕΟΠΥΥ το διοικητικό προσωπικό και οι δικηγόροι με έμμισθη εντολή που υπηρετούν κατά την ημερομηνία ένταξης στον Οίκο Ναύτου, εκτός από δέκα πέντε (15) διοικητικούς υπαλλήλους της κεντρικής υπηρεσίας και όλους τους διοικητικούς υπαλλήλους των περιφερειακών υπηρεσιών, με συνεκτίμηση της αίτησης προτίμησής του και τις ανάγκες της υπηρεσίας. 3. Οι ιατροί, οδοντίατροι, φαρμακοποιοί και το υγειονομικό προσωπικό που υπηρετεί στο ΕΤΑΑ, ΤΑΥΤΕΚΩ και Οίκο Ναύτου μεταφέρονται αυτοδικαίως κατά την ημερομηνία ένταξης των οικείων κλάδων υγείας στον ΕΟΠΥΥ. 4. Το προσωπικό των προηγούμενων παραγράφων μεταφέρεται στον ΕΟΠΥΥ με την ίδια εργασιακή σχέση, οργανική θέση, βαθμό και μισθολογικό κλιμάκιο που κατέχει. 5. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης και Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης ορίζεται το προσωπικό που υπηρετεί με απόσπαση ή διάθεση στο ΤΑΥΤΕΚΩ κατά την ημερομηνία ένταξης του κλάδου υγείας στον ΕΟΠΥΥ και το οποίο ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ (ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟ) 2707 εξακολουθεί να υπηρετεί με απόσπαση ή διάθεση στον ΕΟΠΥΥ. Η υπηρεσιακή και μισθολογική κατάσταση των υπαλλήλων αυτών διέπεται από τον ισχύοντα κανονισμό λειτουργίας προσωπικού και το ισχύον εκάστοτε μισθολόγιο των υπηρεσιών από τις οποίες προέρχονται. Η δαπάνη της εν γένει μισθοδοσίας, καθώς και οι αντίστοιχες ασφαλιστικές εισφορές εργοδότη βαρύνουν τους φορείς από τους οποίους οι εν λόγω υπάλληλοι προέρχονται, για όσο χρόνο παρέχουν τις υπηρεσίες τους σε αυτό. 6. Συμβάσεις μίσθωσης έργου που έχουν συναφθεί με ιατρούς, οδοντιάτρους φαρμακοποιούς και λοιπά φυσικά πρόσωπα εξακολουθούν να ισχύουν έναντι του ΕΟΠΥΥ. Διαδικασίες που βρίσκονται σε εξέλιξη από τους εντασσόμενους φορείς για τους οποίους έχει δοθεί σχετική έγκριση για την ανάθεση με μίσθωση έργου σε ιατρούς, οδοντιάτρους και φαρμακοποιούς και την πλήρωση θέσεων ιατρικού και υγειονομικού προσωπικού, συνεχίζονται από τον ΕΟΠΥΥ. Το προσλαμβανόμενο προσωπικό και οι αντίστοιχες θέσεις μεταφέρονται στον ΕΟΠΥΥ. 7. Συμβάσεις οι οποίες έχουν συναφθεί μεταξύ του Οίκου Ναύτου και ιατρών και οδοντιάτρων κατά πράξη και περίπτωση λύονται αζημίως, με τη δημοσίευση του παρόντος. Οι προαναφερόμενοι ιατροί δύνανται να παρέχουν τις υπηρεσίες τους στον ΕΟΠΥΥ, σύμφωνα με την υπ' αριθμ. Φ90380/25916/3294/2011 κοινή υπουργική απόφαση «Ενιαίος Κανονισμός Παροχών Υγείας του ΕΟΠΥΥ» (Β' 2456), όπως ισχύει, μέχρι δύο χρόνια, εφόσον υποβάλουν δήλωση στον Οργανισμό εντός προθεσμίας δέκα (10)

ημερών από την έναρξη ισχύος της διάταξης αυτής. Η αμοιβή τους ορίζεται σε δέκα (10) ευρώ ανά επίσκεψη και μέχρι διακόσιες (200) επισκέψεις μηνιαία. Για την αποζημίωση αυτή δεν επιβαρύνεται ο ΕΟΠΥΥ με εισφορές υπέρ ΤΣΑΥ. 8. Με απόφαση του Προέδρου του Δ.Σ. του ΕΟΠΥΥ διενεργείται η τοποθέτηση του πάσης φύσεως προσωπικού, που μεταφέρεται στον ΕΟΠΥΥ σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος. 9. Για τους προϊσταμένους οργανικών μονάδων των εντασσόμενων Κλάδων Υγείας ισχύουν οι διατάξεις του άρθρου 33 παρ. 4 του ν. 3918/2011(Α΄ 31), όπως έχει αντικατασταθεί με την παρ. 3ε του άρθρου 20 του ν. 4019/2011 (Α΄ 216). 10. Οι προϊστάμενοι των οργανικών μονάδων του Κλάδου Ασφάλισης Προσωπικού ΔΕΗ του ΤΑΥΤΕΚΩ, οι οποίοι εξακολουθούν να υπηρετούν με απόσπαση από τη ΔΕΗ Α.Ε. στον ΕΟΠΥΥ, τοποθετούνται με απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου σε θέσεις προϊσταμένων οργανικών μονάδων του ΕΟΠΥΥ με αντικείμενο την παροχή υπηρεσιών υγείας στο προσωπικό της ΔΕΗ Α.Ε.» 11. Η παράγραφος 2 του άρθρου 6 της από 16.12.2011 Πράξης Νομοθετικού Περιεχομένου (Α΄ 262), η οποία κυρώθηκε με το άρθρο πρώτο του ν. 4047/2012 (Α΄ 31), εφαρμόζεται και στο προσωπικό που μεταφέρεται στον ΕΟΠΥΥ από το ΕΤΑΑ, το ΤΑΥΤΕΚΩ και τον Οίκο Ναύτου. Άρθρο 47 Σύσταση Λογαριασμών Παροχών σε Χρήμα 1. Από την ένταξη των Κλάδων Υγείας του Οίκου Ναύτου, του ΤΑΥΤΕΚΩ και του ΕΤΑΑ στον ΕΟΠΥΥ, όπως καθορίζεται από την παρ. 17 του άρθρου 13 του ν. 4052/2012 (Α΄ 41), συστήνεται: Α. Στο Οίκο Ναύτου, λογαριασμός με την ονομασία «Λογαριασμός Παροχών σε Χρήμα», με πλήρη λογιστική και οικονομική αυτοτέλεια. Σκοπός του λογαριασμού, είναι η χορήγηση παροχών σε χρήμα στους ασφαλισμένους του Οίκου Ναύτου και στους εφεξής εισερχόμενους στην ασφάλιση αυτού. Η χορήγηση των παροχών αυτών, εξακολουθεί να διέπεται από τις διατάξεις του Κανονισμού Υγειονομικής Περίθαλψης του Οίκου Ναύτου οι οποίες παραμένουν σε ισχύ ως προς τις παροχές αυτές και μετά την ένταξη στον Ε.Ο.Π.Υ.Υ. του Οίκου Ναύτου, ως προς τις παροχές σε είδος και τροποποιούνται με απόφαση του Υπουργού Ανάπτυξης Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας, ύστερα από πρόταση του Δ.Σ. του Οίκου Ναύτου. Οι ασφαλισμένοι του Λογαριασμού εξυπηρετούνται από τις υγειονομικές επιτροπές του Ε.Ο.Π.Υ.Υ.. Πόροι του Λογαριασμού είναι: Τα έσοδα του Οίκου Ναύτου από εισφορές για παροχές σε χρήμα, ήτοι: α) εισφορά ασφαλισμένου και εργοδότη, όπως καθορίζεται με την κοινή υπουργική απόφαση της παρ. 11 του άρθρου 45 του παρόντος νόμου και β) έσοδα που προέρχονται από επιχορηγήσεις, προσόδους περιουσίας, αποδόσεις, καθώς και κάθε άλλο έσοδο που προκύπτει από τη δραστηριότητα του λογαριασμού ή προβλέπεται υπέρ αυτού από τις επί μέρους διατάξεις. Β. Στο ΤΑΥΤΕΚΩ, λογαριασμός με την ονομασία «Λογαριασμός Παροχών σε Χρήμα», με πλήρη λογιστική και οικονομική αυτοτέλεια. Σκοπός του λογαριασμού, είναι η χορήγηση παροχών σε χρήμα στους ασφαλισμένους του Ταμείου και στους εφεξής εισερχόμενους στην ασφάλιση αυτού. Η χορήγηση των παροχών σε χρήμα, εξακολουθεί να

διέπεται από τις διατάξεις των Κανονισμών των Τομέων του Κλάδου Υγείας του ΤΑΥΤΕΚΩ και του ΚΑΠ – ΔΕΗ/Τομέας Πρόνοιας και Παιδικής Μέριμνας, οι οποίες παραμένουν σε ισχύ ως προς τις παροχές αυτές και μετά την ένταξη στον Ε.Ο.Π.Υ.Υ. του Κλάδου Υγείας και του ΚΑΠ – ΔΕΗ του Ταμείου ως προς τις παροχές σε είδος, και τροποποιούνται με απόφαση του Υπουργού Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης, ύστερα από πρόταση του Δ.Σ. του Τ.Α.Υ.Τ.Ε.Κ.Ω.. Οι ασφαλισμένοι του Λογαριασμού εξυπηρετούνται από τις υγειονομικές επιτροπές του Ε.Ο.Π.Υ.Υ.. Πόροι του Λογαριασμού είναι: τα έσοδα του Κλάδου Υγείας και του ΚΑΠ – ΔΕΗ του Τ.Α.Υ.Τ.Ε.Κ.Ω. από ειςφορές ήτοι: α) εισφορά ασφαλισμένου και εργοδότη, το ποσοστό της οποίας καθορίζεται με απόφαση του Υπουργού Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης, β) ποσοστό 0,40% από τα έσοδα που προέρχονται από τη συμμετοχή του Κράτους στην ασφάλιση των ασφαλισμένων μετά την 1.1.1993, γ) ποσό από τον πάγιο πόρο του άρθρου 34 του ν. 2773/1999 (Α' 286) όπως επικαιροποιείται σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 132 του ν. 3655/2008 (Α' 58), καθώς και κάθε άλλο πόρο υπέρ ΚΑΠ – ΔΕΗ που διατηρήθηκε με το άρθρο 44 παρ. 9 του ν. 3863/2010 (Α' 115), όπως καθορίζεται με την κοινή υπουργική απόφαση της παρ. 12 του άρθρου 45 του παρόντος νόμου και δ) έσοδα από επιχορηγήσεις, προσόδους περιουσίας, 2708 ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ (ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟ) αποδόσεις, καθώς και κάθε άλλο έσοδο που προκύπτει από τη δραστηριότητα του λογαριασμού ή προβλέπεται υπέρ αυτού από τις επί μέρους διατάξεις. Γ. Στο Ε.Τ.Α.Α., λογαριασμός με την ονομασία «Λογαριασμός Παροχών σε Χρήμα», με πλήρη λογιστική και οικονομική αυτοτέλεια. Σκοπός του λογαριασμού είναι η χορήγηση παροχών σε χρήμα στους ασφαλισμένους του Ταμείου και στους εφεξής εισερχόμενους στην ασφάλιση αυτού. Η χορήγηση των παροχών σε χρήμα, εξακολουθεί να διέπεται από τις διατάξεις των Κανονισμών των Τομέων του Κλάδου Υγείας του Ε.Τ.Α.Α. οι οποίες παραμένουν σε ισχύ ως προς τις παροχές αυτές και μετά την ένταξη στον Ε.Ο.Π.Υ.Υ. του Κλάδου Υγείας του Ταμείου ως προς τις παροχές σε είδος, και τροποποιούνται με απόφαση του Υπουργού Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης, ύστερα από πρόταση του Δ.Σ. του Ε.Τ.Α.Α.. Οι ασφαλισμένοι του Λογαριασμού εξυπηρετούνται από τις υγειονομικές επιτροπές του Ε.Ο.Π.Υ.Υ.. Πόροι του Λογαριασμού είναι: τα έσοδα του Κλάδου Υγείας του Ε.Τ.Α.Α. από εισφορές: α) εισφορά ασφαλισμένου και εργοδότη, το ποσοστό της οποίας καθορίζεται με απόφαση του Υπουργού Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης, β) ποσοστό 0,40% από τα έσοδα που προέρχονται από τη συμμετοχή του Κράτους στην ασφάλιση των ασφαλισμένων μετά την 1.1.1993 και γ) έσοδα από επιχορηγήσεις, προσόδους περιουσίας, αποδόσεις, καθώς και κάθε άλλο έσοδο που προκύπτει από τη δραστηριότητα του λογαριασμού ή προβλέπεται υπέρ αυτού από τις επί μέρους διατάξεις. 2. Για την είσπραξη των εισφορών των ανωτέρω Λογαριασμών εφαρμόζονται οι διατάξεις της παρ. 2 του άρθρου 19 του ν. 3918/2011 (Α' 31). Η συμμετοχή των Λογαριασμών στις

δαπάνες Διοίκησης καθορίζεται με απόφαση του Υπουργού Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης, ύστερα από πρόταση των Δ.Σ. των οικείων φορέων. Τα της λογιστικής οργάνωσης, διαχείρισης, κατάρτισης ισοζυγίων, προϋπολογισμών, ισολογισμών, απολογισμών, διενέργειας προμηθειών και επενδύσεων των Λογαριασμών, διέπονται από τις εκάστοτε ισχύουσες για τους φορείς διατάξεις. 3. Με κοινή απόφαση του Υπουργού Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης και των κατά περίπτωση καθ' ύλην αρμόδιων Υπουργών ρυθμίζονται θέματα που αφορούν τη λειτουργία του Ε.Ο.Π.Υ.Υ., καθώς και των υπηρεσιών που παραμένουν στον Οίκο Ναύτου, στο Τ.Α.Υ.Τ.Ε.Κ.Ω. και στο Ε.Τ.Α.Α..

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΣΤ' ΕΝΣΩΜΑΤΩΣΗ ΣΤΟ ΕΘΝΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ ΤΗΣ ΟΔΗΓΙΑΣ 2010/18/ΕΕ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΗΣ 8ΗΣ ΜΑΡΤΙΟΥ 2010 ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΗΣ ΑΝΑΘΕΩΡΗΜΕΝΗΣ ΣΥΜΦΩΝΙΑΣ-ΠΛΑΙΣΙΟΥ ΓΙΑ ΤΗ ΓΟΝΙΚΗ ΑΔΕΙΑ ΠΟΥ ΣΥΝΗΦΘΗ ΑΠΟ ΤΙΣ ΟΡΓΑΝΩΣΕΙΣ BUSINESSSEUROPE, UEAPME, CEEP ΚΑΙ ETUC ΚΑΙ ΜΕ ΤΗΝ ΚΑΤΑΡΓΗΣΗ ΤΗΣ ΟΔΗΓΙΑΣ 96/34/ΕΚ Άρθρο 48 (άρθρα 1 και 3 της Οδηγίας) Σκοπός Σκοπός των άρθρων 49 έως 55 του παρόντος Κεφαλαίου είναι η προσαρμογή της ελληνικής νομοθεσίας στην Οδηγία 2010/18/ΕΕ του Συμβουλίου της 8ης Μαρτίου 2010 σχετικά με την εφαρμογή της αναθεωρημένης συμφωνίας - πλαισίου για τη γονική άδεια, η οποία έχει συναφθεί στις 18 Ιουνίου 2009 από τις διακλαδικές οργανώσεις των Ευρωπαϊκών κοινωνικών εταίρων (BUSINESSSEUROPE, UEAPME, CEEP και ETUC). Άρθρο 49 (ρήτρα 1 της συμφωνίας - πλαισίου Παράρτημα της Οδηγίας) Πεδίο εφαρμογής 1. Οι διατάξεις των άρθρων 49 έως 55 του παρόντος Κεφαλαίου αφορούν στους εργαζόμενους γονείς και ορίζουν τις ελάχιστες απαιτήσεις για τη διευκόλυνση της εναρμόνισης των γονεϊκών και επαγγελματικών τους ευθυνών, λαμβάνοντας υπόψη την αυξανόμενη ποικιλομορφία των οικογενειακών δομών και την ανάγκη προώθησης της ισότητας των ευκαιριών και της μεταχείρισης ανδρών και γυναικών. 2. Οι διατάξεις των άρθρων 49 έως 55 του παρόντος Κεφαλαίου εφαρμόζονται σε όλους τους εργαζόμενους γονείς, φυσικούς, θετούς ή ανάδοχους, που απασχολούνται στον ιδιωτικό, το δημόσιο τομέα, τα Ν.Π.Δ.Δ., τους Ο.Τ.Α. και τον ευρύτερο δημόσιο τομέα, όπως οριοθετείται από τις διατάξεις της παρ. 6 του άρθρου 1 του ν. 1256/1982 (Α'65), με οποιαδήποτε σχέση εργασίας ή μορφή απασχόλησης, συμπεριλαμβανομένων των συμβάσεων μερικής απασχόλησης και ορισμένου χρόνου, των συμβάσεων ή σχέσεων μέσω επιχείρησης προσωρινής απασχόλησης, του άρθρου 115 του ν. 4052/2012 (Α'41) και της έμμισθης εντολής, ανεξάρτητα από τη φύση των παρεχόμενων υπηρεσιών. 3. Με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται με πρόταση των Υπουργών Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης και Ανάπτυξης, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας, προσαρμόζονται οι διατάξεις της εθνικής νομοθεσίας προς τις διατάξεις της Οδηγίας 2010/18/ΕΕ, για τη χορήγηση της γονικής άδειας στους εργαζόμενους με σχέση ναυτικής εργασίας σε εμπορικά πλοία. Άρθρο 50 (ρήτρες 2 έως 4 της συμφωνίας -

πλασίου Παράρτημα της Οδηγίας) Γονική άδεια ανατροφής – Δικαιούχοι Όροι και προϋποθέσεις 1. Ο εργαζόμενος γονέας έχει δικαίωμα γονικής άδειας ανατροφής του παιδιού μέχρις ότου συμπληρώσει την ηλικία των έξι (6) ετών, με σκοπό την εκπλήρωση των ελάχιστων υποχρεώσεων ανατροφής προς αυτό. 2. Για τη χορήγηση της γονικής άδειας ανατροφής οι εργαζόμενοι πρέπει να έχουν συμπληρώσει ένα (1) χρόνο συνεχόμενης ή διακεκομμένης εργασίας στον ίδιο εργοδότη, εκτός αν ορίζεται ευνοϊκότερα από ειδική διάταξη νόμων, διαταγμάτων, κανονισμών, Συλλογικών Συμβάσεων Εργασίας, Διαιτητικών Αποφάσεων ή συμφωνιών εργοδοτών και εργαζομένων. 3. Η γονική άδεια ανατροφής είναι άνευ αποδοχών, χορηγείται εγγράφως για περίοδο τουλάχιστον τεσσάρων (4) μηνών και αποτελεί ατομικό δικαίωμα κάθε γονέα, χωρίς δυνατότητα μεταβίβασης. 4. Η γονική άδεια ανατροφής χορηγείται εφάπαξ ή τμηματικά, με βάση σχετική αίτηση του εργαζόμενου, όπου διευκρινίζεται η έναρξη και η λήξη της. Η γονική ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ (ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟ) 2709 άδεια ανατροφής χορηγείται από τον εργοδότη με βάση τη σειρά προτεραιότητας των απασχολούμενων στην επιχείρηση για κάθε ημερολογιακό έτος. Αιτήσεις χορήγησης γονικής άδειας γονέων παιδιών με αναπηρία, με μακροχρόνια ή αιφνίδια ασθένεια και μόνων γονέων λόγω θανάτου γονέα, ολικής αφαίρεσης της γονικής μέριμνας ή μη αναγνώρισης τέκνων, χορηγούνται με απόλυτη προτεραιότητα. 5. Αν υπάρχουν περισσότερα παιδιά, το δικαίωμα των γονέων είναι αυτοτελές για το καθένα από αυτά, εφόσον από τη λήξη της άδειας που δόθηκε για το προηγούμενο παιδί μεσολάβησε ένας (1) χρόνος πραγματικής απασχόλησης στον ίδιο εργοδότη, εκτός αν ορίζεται ευνοϊκότερα από ειδική διάταξη νόμων, διαταγμάτων, κανονισμών, Συλλογικών Συμβάσεων Εργασίας, Διαιτητικών Αποφάσεων ή συμφωνιών εργοδοτών και εργαζομένων. 6. Αν και οι δύο γονείς απασχολούνται στον ίδιο εργοδότη, αποφασίζουν με κοινή δήλωσή τους, κάθε φορά, ποιος από τους δύο θα κάνει πρώτος χρήση αυτού του δικαιώματος και για πόσο χρονικό διάστημα. 7. Σε περίπτωση θανάτου γονέα, ολικής αφαίρεσης της γονικής μέριμνας ή μη αναγνώρισης τέκνου, η γονική άδεια ανατροφής της παραγράφου 3 του παρόντος άρθρου χορηγείται στο διπλάσιο στον άλλο γονέα. Σε περίπτωση διάστασης ή διαζυγίου το δικαίωμα είναι αυτοτελές για κάθε γονέα. 8. Τη γονική άδεια ανατροφής δικαιούνται και ο εργαζόμενος ο οποίος υιοθετεί ή αναδέχεται τέκνο ηλικίας έως έξι (6) ετών. Η άδεια χορηγείται μετά την περαίωση της διαδικασίας υιοθεσίας ή αναδοχής, ενώ τμήμα αυτής μπορεί να χορηγείται, με αίτηση του εργαζόμενου και στο προ της ολοκλήρωσης των ως άνω διαδικασιών διάστημα. Το ανωτέρω δικαίωμα ισχύει μέχρι τα οκτώ (8) έτη του παιδιού, σε περίπτωση που η διαδικασία υιοθεσίας ή αναδοχής δεν έχει ολοκληρωθεί μέχρι την ηλικία των έξι (6) ετών αυτού. Άρθρο 51 (ρήτρες 3 παράγραφος 3 και 7 της συμφωνίας – πλασίου Παράρτημα της Οδηγίας) Ειδικές γονικές άδειες 1. Στο φυσικό, θετό ή ανάδοχο γονέα παιδιού ηλικίας έως 18 ετών συμπληρωμένων, το οποίο πάσχει από νόσημα που απαιτεί μεταγίσεις

αίματος και παραγώγων του ή αιμοκάθαρση, από νεοπλασματική ασθένεια, ή χρήζει μεταμόσχευσης χορηγείται ειδική γονική άδεια, διάρκειας δέκα εργάσιμων ημερών κατ' έτος, με αποδοχές, έπειτα από αίτησή του, κατά απόλυτη προτεραιότητα. 2. Στο φυσικό, θετό και ανάδοχο γονέα, σε περίπτωση νοσηλείας του παιδιού λόγω ασθένειας ή ατυχήματος που καθιστά αναγκαία την άμεση παρουσία του εργαζόμενου, χορηγείται γονική άδεια νοσηλείας, και μέχρι την ηλικία των 18 ετών αυτού συμπληρωμένων, χωρίς αποδοχές, εφόσον έχει εξαντλήσει τη γονική άδεια ανατροφής του άρθρου 51 του παρόντος νόμου, για όσο διάστημα διαρκεί η νοσηλεία και σε κάθε περίπτωση όχι πέραν των τριάντα εργάσιμων ημερών κατ' έτος. 3. Οι άδειες των παραγράφων 1 και 2 αποτελούν ατομικό δικαίωμα του κάθε γονέα, χορηγούνται, χωρίς άλλη προϋπόθεση, πέραν των σχετικών διευκολύνσεων που παρέχονται από άλλες διατάξεις στους εργαζόμενους γονείς για οικογενειακούς λόγους και αφού εξαντληθούν συναφή δικαιώματα με αποδοχές, πλην της ετήσιας κανονικής άδειας. Άρθρο 52 Εργασιακά και ασφαλιστικά δικαιώματα Προστασία εργαζομένων (ρήτρα 5 της συμφωνίας – πλαισίου Παράρτημα της Οδηγίας) 1. Μετά τη λήξη της γονικής άδειας των άρθρων 51 και 52 του παρόντος νόμου, ο εργαζόμενος γονέας δικαιούται να επιστρέψει στην ίδια θέση εργασίας του ή σε ισοδύναμη ή ανάλογη θέση, με όχι λιγότερο ευνοϊκούς επαγγελματικούς όρους και να επωφεληθεί από οποιαδήποτε βελτίωση των συνθηκών εργασίας, την οποία θα edικαιούτο κατά την απουσία του. 2. Ο χρόνος απουσίας των εργαζομένων από την εργασία τους λόγω γονικής άδειας των άρθρων 51 και 52 του παρόντος νόμου, λογίζεται ως χρόνος πραγματικής υπηρεσίας για τον υπολογισμό των αποδοχών τους, τη χορήγηση της ετήσιας κανονικής άδειας απουσίας και του επιδόματος αδείας, την επαγγελματική εξέλιξη, καθώς και για τον υπολογισμό της αποζημίωσης σε περίπτωση απόλυσής τους. 3. Η καταγγελία της σύμβασης εργασίας που γίνεται εξαιτίας αίτησης ή λήψης γονικής άδειας των άρθρων 51 και 52 του παρόντος νόμου είναι άκυρη. Απαγορεύεται κάθε δυσμενής μεταχείριση εργαζόμενου που γίνεται λόγω αίτησης ή λήψης γονικής άδειας των άρθρων 51 και 52. 4. Ο εργαζόμενος γονέας, που λαμβάνει τη γονική άδεια του άρθρου 51 και της παραγράφου 2 του άρθρου 52 του παρόντος νόμου έχει, κατά το χρονικό διάστημα της απουσίας από την εργασία του, πλήρη ασφαλιστική κάλυψη από τον ασφαλιστικό του φορέα και μπορεί να αναγνωρίσει το χρόνο απουσίας σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 40 του ν. 2084/1992 (Α'165), όπως ισχύει. 5. Ο αναγνωριζόμενος χρόνος της γονικής άδειας των άρθρων 51 και 52 του παρόντος νόμου, ως ισχύουν κάθε φορά, λαμβάνεται υπόψη τόσο για τη θεμελίωση του ασφαλιστικού δικαιώματος, όσο και για τον υπολογισμό του ποσού της σύνταξης. Άρθρο 53 (άρθρο 2 της Οδηγίας) Κυρώσεις 1. Η παραβίαση των άρθρων 49 έως 55 του παρόντος Κεφαλαίου συνιστά παραβίαση της εργατικής νομοθεσίας για την οποία επιβάλλονται διοικητικές κυρώσεις, σύμφωνα με τα άρθρα 23 και 24 του ν. 3996/2011 (Α'170), ως ισχύουν κάθε φορά. 2. Για κάθε παραβίαση των διατάξεων του

παρόντος στο δημόσιο τομέα, τα Ν.Π.Δ.Δ., τους Ο.Τ.Α. και στον ευρύτερο δημόσιο τομέα, όπως οριοθετείται από τις διατάξεις της παρ. 6 του άρθρου 1 του ν. 1256/1982 (Α'65), επιβάλλονται πειθαρχικές και διοικητικές κυρώσεις, σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις.

3. Μη χορήγηση από τον εργοδότη της αιτούμενης από τον εργαζόμενο βεβαίωσης των στοιχείων της εργασιακής σχέσης ή των διαστημάτων των αδειών του 2710 ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ (ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟ) παρόντος Κεφαλαίου, που του χορηγήθηκαν συνιστά παραβίαση της εργατικής νομοθεσίας. Άρθρο 54 (ρήτρα 8 της συμφωνίας – πλαισίου Παράρτημα της Οδηγίας) Τελικές διατάξεις 1. Από την έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου καταργείται κάθε γενική ή ειδική διάταξη που ρυθμίζει δυσμενέστερα τα θέματα του παρόντος, καθώς και οι διατάξεις των άρθρων 5 και 6 του ν. 1483/1984 (Α' 153) και του άρθρου 25 του ν. 2639/1998 (Α'205).

2. Δεν τίγονται με τον παρόντα νόμο ειδικές διατάξεις νόμων, διαταγμάτων, κανονισμών, Συλλογικών Συμβάσεων Εργασίας, Διαιτητικών Αποφάσεων ή συμφωνιών εργοδοτών και εργαζομένων που ρυθμίζουν ευνοϊκότερα θέματα γονικής άδειας ανατροφής παιδιών.

3. Με συλλογικές συμβάσεις εργασίας, διαιτητικές αποφάσεις, κανονισμούς εργασίας ή συμφωνίες εργοδοτών και εργαζομένων μπορεί να τίθενται ευνοϊκότεροι όροι για τα ζητήματα του παρόντος Κεφαλαίου.

4. Η γονική άδεια των άρθρων 51 και 52 του παρόντος νόμου δεν καταργεί και δεν επηρεάζει τη χορήγηση άλλων δικαιωμάτων που αφορούν στη διευκόλυνση των γονέων για την ανατροφή του παιδιού, για το θηλασμό και τη φροντίδα του παιδιού ή για λόγους που συνδέονται με την οικογένεια.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ζ' ΛΟΙΠΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ Άρθρο 55 Ρυθμίσεις θεμάτων Υπουργείου Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης και νοσοκομείων ΕΣΥ 1. Στο άρθρο 1 του π.δ. 136/2011 (Α' 267) στην υποπερίπτωση ι) προστίθεται εδάφιο ως ακολούθως: «Για τις δαπάνες των νοσοκομείων του ΕΣΥ από το ποσό των πέντε χιλιάδων (5.000) ευρώ και άνω.» 2. Το πρώτο εδάφιο της παραγράφου 4 του άρθρου 35 του ν. 4025/2011 (Α'228) αντικαθίσταται ως ακολούθως: « Η ισχύς της παραγράφου 1 του παρόντος άρθρου αρχίζει από 1.1.2013. Αιτήσεις που υποβάλλονται στις οικείες περιφέρειες μέχρι 31.12.2012 εξετάζονται από αυτές. Η ισχύς της παραγράφου 2 του παρόντος άρθρου αρχίζει από 1.4.2012. Αιτήσεις που υποβάλλονται στις οικείες περιφέρειες μέχρι 31.3.2012 εξετάζονται από αυτές.» 3. Για τα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου που εποπτεύονται από το Υπουργείο Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης και τις Δ.Υ.ΠΕ. ισχύει η ρύθμιση της παραγράφου 7 του άρθρου 38 του ν. 3986/2011 (Α' 152).

4. Στο τέλος του πρώτου εδαφίου της παραγράφου 2 του άρθρου 9 του ν. 3984/2011 (Α' 150) προστίθεται μετά τη φράση «παράγραφο 3» η φράση «και κατόπιν συναίνεσης της οικογένειάς του». 5. Στην παράγραφο 10 του άρθρου 6 του ν. 4052/2012 (Α'41) μετά τη φράση «του έτους 2011» προστίθεται η φράση «και των ιατρών του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ, καθώς και του λοιπού ιατρικού, νοσηλευτικού και διοικητικού προσωπικού που εντάχθηκαν στο ΕΣΥ, σύμφωνα με το άρθρο 32 του ν.

3918/2011 (Α'31) για τους μήνες Νοέμβριο και Δεκέμβριο του έτους 2011,».

6. Στο πρώτο εδάφιο της παρ. 6 του άρθρου 39 του ν. 2725/1999, όπως προστέθηκε εκ νέου με το άρθρο 76 του ν. 3057/2002 και αντικαταστάθηκε με την παρ.10 του άρθρου 34 του ν. 4052/2012 (Α' 41), μετά τις λέξεις «που εποπτεύονται από αυτήν,» προστίθεται η φράση «καθώς και οι φορείς που υλοποιούν προγράμματα Άθλησης για Όλους μετά από έγκρισή της,». 7. Στην παράγραφο 2 του άρθρου 36 του ν. 3918/2011 (Α'31) η φράση «31 Οκτωβρίου» αντικαθίσταται από τη φράση «30 Νοεμβρίου». 8. Η διάταξη της περίπτωσης γ' της παραγράφου 2 του άρθρου 28 του ν. 1418/1984 (Α'23) επανέρχεται σε ισχύ ως μηδέποτε καταργηθείσα. 9. Εξαιρείται από τις προβλέψεις της παρ. 1 του άρθρου 30 του ν. 4024/2011 (Α' 226) το πάσης φύσεως προσωπικό του ΕΟΦ. Στο εν λόγω προσωπικό καταβάλλεται αποκλειστικά από ανταποδοτικούς πόρους ειδικό επιμίσθιο. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης ύστερα από πρόταση του ΕΟΦ, καθορίζεται το ύψος του επιμίσθιου, ο τρόπος υπολογισμού, η διαδικασία καταβολής και κάθε άλλο αναγκαίο ζήτημα για την εφαρμογή του προηγούμενου εδαφίου. Άρθρο 56 Ρυθμίσεις θεμάτων μεταφοράς της Πρόνοιας στο Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης 1. Στην παράγραφο 29 του άρθρου 9 του ν.4052/2012 (Α' 41) στην υπάρχουσα διάταξη τίθεται στην αρχή της περίπτωση α' και προστίθεται περίπτωση β' ως ακολούθως: «β) Η κυριότητα και κάθε άλλο εμπράγματο δικαίωμα επί του συνόλου της κινητής και ακίνητης περιουσίας του Ε.Ο.Κ.Φ., η οποία σύμφωνα με την παρ. 8 του άρθρου 5 του ν. 3106/2003 περιήλθε στο Υπουργείο Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης ή σύμφωνα με την παρ. 4 του άρθρου 1 του ν. 3106/2003 περιήλθε στις Δ.Υ.Π.Ε. και δεν έχει παραχωρηθεί για χρήση σε Ν.Π.Δ.Δ. από τις Διευθύνσεις ή Τμήματα της Γενικής Διεύθυνσης Πρόνοιας μεταφέρεται αυτοδικαίως από το Υπουργείο Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης και τις Δ.Υ.Π.Ε. στο Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης, χωρίς την τήρηση οποιουδήποτε τύπου, πράξης ή συμβολαίου και χωρίς αντάλλαγμα, με την επιφύλαξη των κειμένων διατάξεων περί δωρεών, κληρονομιών και κληροδοσιών. Μέσα σε προθεσμία έξι (6) μηνών από τη δημοσίευση του παρόντος υποχρεούνται οι οικείες Υ.Π.Ε. και το Υπουργείο Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης σε διενέργεια απογραφής όλων των ακινήτων, που κατά τις διατάξεις του προηγούμενου εδαφίου περιέχονται στην κυριότητά του και στην υποβολή των σχετικών εκθέσεων στον Γενικό Γραμματέα Πρόνοιας. Απόσπασμα της έκθεσης απογραφής που περιγράφει τα ακίνητα που αποκτώνται κατά κυριότητα από το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης, καθώς και τα λοιπά εμπράγματα δικαιώματα επί των ακινήτων καταχωρίζεται ατελώς στα οικεία βιβλία του υποθηκοφυλακείου. Η αξιοποίηση, ιδίως εκμίσθωση, εκποίηση, παραχώρηση με ή άνευ ανταλλάγματος και διαχείριση της ως άνω κινητής και ακίνητης περιουσίας πραγματοποιείται με αποφάσεις του Γενικού Γραμματέα Πρόνοιας.» 2. Το πρώτο εδάφιο της παραγράφου 20 του άρθρου 9 ν. 4052/2012 (Α' 41)

αντικαθίσταται ως ακολούθως: «Οι θέσεις μόνιμου προσωπικού του άρθρου 115 του π.δ. 95/2000, των Ιδρυμάτων Παιδικής Προστασίας κατά κατηγορία, κλάδο και αριθμό θέσεων μεταφέρονται ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ (ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟ) 2711 αυτοδικαίως στο Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης.» 3. Στην παράγραφο 15 του άρθρου 9 του ν. 4052/2012 (Α΄ 41) μετά τη φράση «κατέχει προσωποπαγείς θέσεις» προστίθεται η φράση «που έχει τοποθετηθεί και υπη- ρετεί στις διευθύνσεις και τμήματα της Γενικής Διεύ- θυνσης Πρόνοιας». 4. Στο τέλος της παραγράφου 17 του άρθρου 9 του ν. 4052/2012 (Α΄ 41) προστίθεται εδάφιο ως ακολού- θως: «Ομοίως και όσοι αναλάβουν θέση ευθύνης μέχρι 30.6.2012. Υπάλληλοι των Διευθύνσεων και Τμημάτων της Γενικής Διεύθυνσης Πρόνοιας που έχουν υποβάλλει μέχρι 1.3.2012 αιτήσεις για κρίση σε θέση ανώτερου επι- πέδου ευθύνης άλλης οργανικής μονάδας, σε περίπτωση επιλογής τους τοποθετούνται στην οργανική μονάδα που έχουν επιλεγεί.» 5. Στο τέλος της παραγράφου 16 του άρθρου 9 του ν. 4052/2012 (Α΄ 41) προστίθεται εδάφιο ως ακολούθως: «Οι ρυθμίσεις του παρόντος άρθρου εφαρμόζονται και στο προσωπικό που θα τοποθετηθεί ή θα μετακινηθεί στις Διευθύνσεις και Τμήματα της Γενικής Διεύθυνσης Πρόνοιας μέχρι 30.6.2012. Ομοίως εφαρμόζονται και στο προσωπικό που θα τοποθετηθεί σε θέση οποιουδήπο- τε επιπέδου ευθύνης Γενικής Διεύθυνσης, Διεύθυνσης και Τμήματος της Γενικής Διεύθυνσης Πρόνοιας μέχρι 30.6.2012.» 6. Στο τέλος της παραγράφου 22 του άρθρου 9 του ν. 4052/2012 (Α΄ 41) προστίθενται εδάφιο ως ακολούθως: «Αποζημιώσεις για πρόσθετες αμοιβές, εργασία εξαιρέ- σιμων ημερών, νυκτερινών ωρών, υπερωριακή απασχό- ληση προς συμπλήρωση του υποχρεωτικού ωραρίου, κάλυψη εκτάκτων ή εποχιακών υπηρεσιακών αναγκών του πάσης φύσεως προσωπικού, των Μονάδων Κοινωνι- κής Φροντίδας, όπως προέκυψαν από τις διατάξεις του ν. 4025/2011 (Α΄228) και τα Ν.Π.Δ.Δ. «Κέντρο Εκπαίδευσης και Αποκατάστασης Τυφλών» (Κ.Ε.Α.Τ.), «Εθνικό Ίδρυμα Κωφών» (Ε.Ι.Κ.) και Εθνικό Κέντρο Κοινωνικής Αλληλεγγ- γής, καθώς και τα παραρτήματα τους, καταβάλλονται με χρηματικά εντάλματα που εκδίδονται από τις οικεί- ες Υπηρεσίες Δημοσιονομικού Ελέγχου (Υ.Δ.Ε.) στους νομούς και περιφέρειες σε βάρος των πιστώσεων, του προϋπολογισμού του Υπουργείου Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, που τους μεταβιβάζονται με επιτροπικά εντάλματα. Κατά τον ίδιο τρόπο καταβάλλονται και αντίστοιχες αποζημιώσεις στο ιατρικό και λοιπό προ- σωπικό των ανωτέρω φορέων, που απορρέουν από την εκτέλεση δικαστικών αποφάσεων. Από 1.7.2012 θα πραγ- ματοποιείται σε βάρος των πιστώσεων του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης. 7. Στο άρθρο 10 του ν. 3329/2005 (Α΄81) στην παρά- γραφο 9 μετά τη φράση «Για την κάλυψη των αναγκών» προστίθεται η φράση «των Μονάδων Κοινωνικής Φρο- ντίδας και». 8. Στο τέλος της παραγράφου 23 του άρθρου 9 του ν. 4052/2012 (Α΄ 41) προστίθεται εδάφιο ως ακολούθως: «Δεν υπάγεται στις διατάξεις του παρόντος άρθρου η αρμοδιότητα της παραγράφου 5 του άρθρου 19 του ν.

2646/1998 (Α' 236).» 9. Στο τέλος του άρθρου 24 του ν. 3599/2007 (Α' 176) προστίθεται εδάφιο ως ακολούθως: «Για τις Μονάδες Κοινωνικής Φροντίδας και τα Ν.Π.Δ.Δ. Ε.Κ.Κ.Α., Ε.Ι.Κ. και Κ.Ε.Α.Τ. η μετακίνηση του προσωπικού σύμφωνα με τα προηγούμενα εδάφια γίνεται με απόφαση του Υπουργού Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης και η μισθοδοσία τους για το διάστημα της μετακίνησής τους βαρύνει την οργανική τους θέση. Η ισχύς της παρούσας άρχεται την 1.7.2012.» 10. Στο άρθρο 30B του π.δ. 368/1989 (Α' 163), όπως αυτό συμπληρώθηκε με το ν.4052/2012 (Α' 41) υποπερίπτωση δ' της περίπτωσης 2, Διάρθρωση- Αρμοδιότητες Διεύθυνσης (Π2) Κοινωνικής Αντίληψης και Αλληλεγγύης, η φράση «Ως Αρμοδιότητα του Τμήματος ορίζεται η μελέτη, η κατάρτιση και η παρακολούθηση των προγραμμάτων κοινωνικής προστασίας και οικονομικής ενίσχυσης των προσφύγων και των αιτούντων άσυλο. Το Τμήμα διαρθρώνεται σε τέσσερα γραφεία ως εξής:» αντικαθίσταται ως ακολούθως: «Ως αρμοδιότητες του Τμήματος ορίζονται οι ακόλουθες: (1) Η μελέτη, επεξεργασία, κατάρτιση, ανάθεση, παρακολούθηση και έλεγχος της εφαρμογής προγραμμάτων κοινωνικής προστασίας που αποσκοπούν στην εφαρμογή πλήρους δέσμης μέτρων σχετικών με την υποδοχή και φιλοξενία των αιτούντων άσυλο και την παροχή προστασίας ατόμων που διαπιστευμένα χρήζουν διεθνούς προστασίας, δηλαδή αναγνωρισμένων προσφύγων, δικαιούχων επικουρικής προστασίας και δικαιούχων ανθρωπιστικού καθεστώτος. Οι υποχρεώσεις καθορίζονται από την εθνική και κοινοτική νομοθεσία και απορρέουν ρητά από το διττό ρόλο της Διεύθυνσης Κοινωνικής Προστασίας και Αλληλεγγύης ως Αρμόδιας Αρχής Υποδοχής και Φιλοξενίας Αιτούντων Άσυλο και ως Υπεύθυνης Αρχής της Γενικής Διεύθυνσης Εσωτερικών Υποθέσεων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και ειδικότερα, του Ευρωπαϊκού Ταμείου Προσφύγων, στην Ελλάδα. (2) Ο καθορισμός των όρων και προϋποθέσεων παροχής κοινωνικής προστασίας στις ομάδες-στόχος, σύμφωνα με την εθνική και κοινοτική νομοθεσία. (3) Η συνεργασία με συναρμόδια υπουργεία, τη Γενική Διεύθυνση Εσωτερικών Υποθέσεων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, την Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες, φορείς της κοινωνίας των πολιτών και άλλους κατά περίπτωση αρμόδιους φορείς, για τη χάραξη και υλοποίηση των ως άνω πολιτικών. (4) Η διαβούλευση με τους εταίρους. (5) Η υποβολή προτάσεων πολυετών και ετήσιων προγραμμάτων στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή. (6) Η διοργάνωση και δημοσίευση, εφόσον ενδείκνυται, προσκλήσεων για την υποβολή προσφορών και για την υποβολή προτάσεων. (7) Η διενέργεια της προβλεπόμενης διαδικασίας για την επιλογή των σχεδίων για συγχρηματοδότηση και η έκδοση των απαιτούμενων διοικητικών πράξεων για την ανάθεση αυτών, στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Ταμείου Προσφύγων, σύμφωνα με την προβλεπόμενη διαδικασία. (8) Η λήψη των πληρωμών της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στο πλαίσιο της υλοποίησης των εγκεκριμένων πολυετών και ετήσιων προγραμμάτων. (9) Η εξασφάλιση της συνοχής και της συμπληρωματικότητας μεταξύ των συγχρηματοδοτήσεων του Ευ-

ρωπαϊκού Ταμείου Προσφύγων και εκείνων που προ- βλέπονται στο πλαίσιο άλλων εθνικών και κοινοτικών χρηματοδοτικών μέσων.2712 ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ (ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟ) (10) Η παρακολούθηση της παράδοσης των συγχρημα- τοδοτούμενων προϊόντων και υπηρεσιών και ο έλεγχος του κατά πόσον οι δηλωθείσες δαπάνες για τις δράσεις έχουν όντως πραγματοποιηθεί και συμμορφώνονται με τους κοινοτικούς και εθνικούς κανόνες. (11) Η μέριμνα ώστε να υφίσταται σύστημα ηλεκτρο- νικής καταγραφής και αποθήκευσης της λογιστικής καταχώρισης κάθε δράσης που υπάγεται στα ετήσια προγράμματα και να συλλέγονται τα δεδομένα που αφορούν την υλοποίηση και απαιτούνται για την οικο- νομική διαχείριση, την παρακολούθηση, τον έλεγχο και την αξιολόγηση. (12) Η διασφάλιση ότι οι τελικοί δικαιούχοι και οι άλ- λοι οργανισμοί που συμμετέχουν στην εφαρμογή των συγχρηματοδοτούμενων από το Ταμείο δράσεων χρη- σιμοποιούν είτε ένα χωριστό σύστημα λογιστικής είτε ανάλογη λογιστική κωδικοποίηση όλων των συναλλα- γών που έχουν σχέση με τη δράση, υπό την επιφύλαξη των εθνικών λογιστικών κανόνων. (13) Η διασφάλιση ότι οι αξιολογήσεις του Ευρωπαϊκού Ταμείου Προσφύγων πραγματοποιούνται εντός των οριζόμενων προθεσμιών και ότι ανταποκρίνονται στα πρότυπα ποιότητας που συμφωνήθηκαν μεταξύ της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και του κράτους - μέλους. (14) Η θέσπιση διαδικασιών για την εξασφάλιση της διατήρησης όλων των εγγράφων που αφορούν σε δα- πάνες και λογιστικούς ελέγχους, τα οποία απαιτούνται για να εξασφαλισθεί κατάλληλη διαδρομή ελέγχου. (15) Η διασφάλιση ότι η ελεγκτική αρχή λαμβάνει, για τους σκοπούς της διεξαγωγής των οριζόμενων λογιστι- κών ελέγχων, όλες τις απαραίτητες πληροφορίες για τις εφαρμοζόμενες διαδικασίες διαχείρισης και για τα συγχρηματοδοτούμενα σχέδια. (16) Η εξασφάλιση ότι η αρχή πιστοποίησης λαμβά- νει όλες τις αναγκαίες πληροφορίες, σχετικά με τις διαδικασίες και τις επαληθεύσεις που πραγματοποιι- ήθηκαν σε σχέση με δαπάνες για τους σκοπούς της πιστοποίησης. (17) Η σύνταξη και διαβίβαση στην Ευρωπαϊκή Επιτρο- πή εκθέσεων προόδου και τελικών εκθέσεων σχετικά με την εφαρμογή των ετήσιων προγραμμάτων, δηλώσεων δαπανών πιστοποιημένων από την αρχή πιστοποίησης και αιτήσεων πληρωμών ή δηλώσεων επιστροφής. (18) Η παροχή πληροφοριών ή συμβουλών και η εξα- σφάλιση της διάδοσης των αποτελεσμάτων των υπο- στηριζόμενων δράσεων. (19) Η συνεργασία με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και με τις υπεύθυνες αρχές των άλλων κρατών - μελών. (20) Η επαλήθευση της εφαρμογής των κατευθυντη- ρίων οδηγιών από τους τελικούς δικαιούχους. (21) Η συγκρότηση των επιτροπών που προβλέπονται για την υλοποίηση των επιδοτούμενων προγραμμά- των. (22) Η διενέργεια των απαραίτητων διαδικασιών για τη σύναψη και εκτέλεση συμβάσεων προμήθειας ειδών και παροχής υπηρεσιών για την Υπεύθυνη Αρχή του Ε.Τ.Π., η συγκρότηση επιτροπών διενέργειας και αξιολόγησης των διαγωνισμών και των επιτροπών παραλαβής των ειδών, η παρακολούθηση του έργου τους και η απο- στολή των σχετικών φακέλων των διαγωνισμών στο αρμόδιο τμήμα της Διεύθυνσης

Οικονομικού για την εκκαθάριση της δαπάνης και ο χειρισμός κάθε άλλου σχετικού θέματος. (23) Σύμφωνα με την 573/2007/ΕΚ απόφαση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, εφεξής «Βασική Πράξη», καθώς και την 2008/22/ΕΚ εφαρμοστική απόφαση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, όπως αυτή συμπληρώθηκε και τροποποιήθηκε μεταγενέστερα, οι αρμοδιότητες της Υπεύθυνης Αρχής του Ε.Τ.Π. ανατέθηκαν στη Διεύθυνση Κοινωνικής Αντίληψης και Αλληλεγγύης του Υπουργείου Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης με το άρθρο 28 παράγραφος 10 στοιχείο β' του ν. 3613/2007 (Α' 263) και ασκούνται από το Τμήμα (Π2δ) Προστασίας Προσφύγων και Αιτούντων Άσυλο της Διεύθυνσης Κοινωνικής Αντίληψης και Αλληλεγγύης, όπως αυτό συστάθηκε με το άρθρο 51 παράγραφος 11 στοιχείο α' του ν. 3918/2011 (Α' 31), συμπληρώθηκε με το άρθρο 9 παράγραφος 8 του ν. 4052/2012 (Α' 41). Το Τμήμα διαρθρώνεται σε τέσσερα γραφεία, ως εξής:». Άρθρο 57 Ρυθμίσεις θεμάτων Ευρωπαϊκού Ταμείου Προσφύγων (Ε.Τ.Π) 1. Η διαδικασία που ακολουθείται από την Υπεύθυνη Αρχή του Ευρωπαϊκού Ταμείου Προσφύγων για την ανάθεση της υλοποίησης των τακτικών, συγχρηματοδοτούμενων προγραμμάτων του Ευρωπαϊκού Ταμείου Προσφύγων σε φορείς υλοποίησης και στην οποία περιλαμβάνονται οι κανόνες δημοσιοποίησης της σχετικής πρόσκλησης, τα στάδια συλλογής, επεξεργασίας και αξιολόγησης των προτάσεων, τα κριτήρια και η μέθοδος αξιολόγησης, η διαδικασία ανάθεσης των προκρινόμενων προγραμμάτων, καθώς και οι διαδικασίες εξέτασης των ενστάσεων και ενημέρωσης των συμμετεχόντων, περιγράφεται σε διακριτή διοικητική πράξη της Υπεύθυνης Αρχής, υπογεγραμμένη από τον έχοντα την αρμοδιότητα τελικής υπογραφής, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στην «Περιγραφή των Συστημάτων Διαχείρισης και Ελέγχου (Management & Control Systems)» της Υπεύθυνης Αρχής, όπως αυτή εγκρίνεται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και ισχύει. 2. Η διαδικασία ανάθεσης τακτικών προγραμμάτων από την Υπεύθυνη Αρχή του Ε.Τ.Π. διέπεται από τα ρητώς προβλεπόμενα στην «Περιγραφή των Συστημάτων Διαχείρισης και Ελέγχου (Management & Control Systems)» της Υπεύθυνης Αρχής. 3. Η διαδικασία ανάθεσης έκτακτων προγραμμάτων από την Υπεύθυνη Αρχή του Ε.Τ.Π., σύμφωνα με το άρθρο 5 της Βασικής Πράξης του Ε.Τ.Π. και το άρθρο 40 της Απόφασης 2008/22/ΕΚ της Ε.Ε. που αφορούν στο πρόγραμμα «Επείγοντα Μέτρα», το οποίο απαιτεί άμεση έναρξη, λόγω επειγουσών συνθηκών που δημιουργούν κίνδυνο για την ανθρώπινη ζωή, την υγεία ή την πρόσβαση στην προστασία την οποία χορηγεί η κοινοτική νομοθεσία, σε άτομα που ενδεχομένως χρήζουν διεθνούς προστασίας, η Υπεύθυνη Αρχή δύναται να εξαντλεί τη διαχειριστική της ευχέρεια, η οποία παρέχεται από τις ισχύουσες, κοινοτικές, κανονιστικές πράξεις που ισχύουν κάθε φορά για τα εν λόγω προγράμματα του Ε.Τ.Π.. 4. Σε κάθε περίπτωση, είναι δυνατή η απευθείας ανάθεση προγραμμάτων, χωρίς προηγούμενη διαδικασία δημοσίευσης πρόσκλησης, σε φορείς υλοποίησης, οι οποίοι αξιολογούνται βάσιμα από την Υπεύθυνη Αρχή ως ικανοί να φέρουν εις πέρας τα εν λόγω

έργα. 5. Για τη διενέργεια διαδικασιών προμηθειών, στο ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ (ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟ) 2713 πλαίσιο της τεχνικής βοήθειας της Υπεύθυνης Αρχής, σύμφωνα με τα όσα προβλέπονται στις σχετικές διατάξεις της Βασικής Πράξης του Ε.Τ.Π. και της εφαρμοστικής Απόφασης 2008/22/ΕΚ της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, όπως αυτή συμπληρώθηκε και τροποποιήθηκε μεταγενέστερα, ακολουθούνται αποκλειστικά οι διαδικασίες που περιγράφονται ρητά στην «Περιγραφή των Συστημάτων Διαχείρισης και Ελέγχου (Management & Control Systems)» της Υπεύθυνης Αρχής, όπως αυτή εγκρίνεται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και ισχύει. 6. Στους φορείς υλοποίησης των συγχρηματοδοτούμενων προγραμμάτων του Ε.Τ.Π. δύνανται να περιλαμβάνονται εθνικές, περιφερειακές και τοπικές αρχές, εταιρείες του ιδιωτικού και δημόσιου δικαίου, διεθνείς οργανισμοί και φορείς μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα. Δεν επιτρέπεται περιορισμός της ευρύτητας της κατηγορίας των δυνητικών δικαιούχων, με την εφαρμογή οποιωνδήποτε κριτηρίων ομαδοποίησης αυτών που δεν προβλέπεται ρητά από την «Περιγραφή των Συστημάτων Διαχείρισης και Ελέγχου (Management & Control Systems)» της Υπεύθυνης Αρχής, όπως αυτή εγκρίνεται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και ισχύει. 7. Για την υλοποίηση των συγχρηματοδοτούμενων προγραμμάτων του Ε.Τ.Π., η Υπεύθυνη Αρχή του Ε.Τ.Π. δύνανται να θέτει προϋπόθεση υποβολής εγγυητικής επιστολής καλής εκτέλεσης, το ύψος της οποίας θα καθορίζεται ρητά σε διοικητική πράξη, η οποία θα υπογράφεται από τον έχοντα αρμοδιότητα τελικής υπογραφής, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στην «Περιγραφή των Συστημάτων Διαχείρισης και Ελέγχου (Management & Control Systems)» της Υπεύθυνης Αρχής, όπως αυτή εγκρίνεται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και ισχύει. Σε κάθε περίπτωση, το ύψος της εγγυητικής επιστολής δεν θα ξεπερνά το 10% της συνολικής αξίας του ανατιθέμενου έργου. 8. Η ανωτέρω διάταξη θα εφαρμόζεται εξαιρετικά, κατά περίπτωση και μόνο όταν αυτό κρίνεται απαραίτητο από την Υπεύθυνη Αρχή, με κριτήριο το επισφαλές των ανατιθέμενων προγραμμάτων ή λόγω ενδεχόμενης αφερεγγυότητας των τελικών δικαιούχων, η οποία θα έχει επίπτωση ενδεχόμενη απώλεια των διατιθέμενων πόρων του εν λόγω Σχεδίου και εφόσον έχουν εξαντληθεί οι διαθέσιμες εναλλακτικές δυνατότητες διασφάλισης των πόρων. Στις περιπτώσεις αυτές, οι λόγοι που επιβάλλουν τη χρήση του μέσου της εγγυητικής επιστολής θα παρατίθενται με σαφήνεια στη διοικητική πράξη με την οποία θα αποφασίζεται το ακριβές ύψος αυτής από τον έχοντα αρμοδιότητα τελικής υπογραφής. 9. Ο προσδιορισμός του αρμόδιου τελικού υπογράφοντος του συνόλου των διοικητικών πράξεων και διαδικαστικών εντύπων που απαιτούνται στο πλαίσιο της διαχείρισης των αρμοδιοτήτων της Υπεύθυνης Αρχής του Ε.Τ.Π. προβλέπεται ρητά στην «Περιγραφή των Συστημάτων Διαχείρισης και Ελέγχου (Management & Control Systems)» της Υπεύθυνης Αρχής, όπως αυτή εγκρίνεται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και ισχύει. 10. Με απόφαση του Υπουργού Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης και των κατά περίπτωση αρμόδιων Υπουργών,

καθορίζονται τα ειδικότερα θέματα εφαρμογής των διατάξεων του παρόντος άρθρου, σχετικά με την οργάνωση και λειτουργία της Υπεύθυνης Αρχής του Ε.Τ.Π., τη συνεργασία μεταξύ των συναρμόδιων Υπουργείων, καθώς και κάθε άλλη σχετική λεπτομέρεια. 11. Κάθε ειδικότερη ή γενικότερη διάταξη, η οποία αντίκειται στις διατάξεις του παρόντος και ρυθμίζει αντίστοιχες ή παραπλήσιες διαδικασίες σχετικών φορέων ή ευρύτερων κατηγοριών οργανισμών όπου ενδεχομένως εμπίπτει η Υπεύθυνη Αρχή, παύει να ισχύει. Άρθρο 58 1. Η παράγραφος 2 του άρθρου 43 του ν. 4025/2011 (Α΄228) τροποποιείται ως εξής: «2. Οι υγειονομικές διατάξεις εκδίδονται μετά από αιτιολογημένη εισήγηση των Κεντρικών Υπηρεσιών του Υπουργείου Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης ή μετά από γνώμη του ΕΣΥΔΥ ή του ΚΕΣΥ ή του ΚΕΕΛΠΙΝΟ ή του ΟΚΑΝΑ ή του ΕΟΦ ή του ΕΦΕΤ ή των Υγειονομικών Υπηρεσιών των Περιφερειών, η εκτέλεση των οποίων ανατίθεται στα αρμόδια υγειονομικά – ελεγκτικά όργανα.» 2. Η παράγραφος 1 του άρθρου 43 του ν. 4025/2011 (Α΄ 228) τροποποιείται ως εξής: «1. Ο Υπουργός Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης εκδίδει υγειονομικές διατάξεις με άμεσα εκτελεστό χαρακτήρα για την προστασία της δημόσιας υγείας για θέματα που αφορούν στην υγιεινή και καθαριότητα καταστημάτων υγειονομικού ενδιαφέροντος, νοσοκομείων, ιδιωτικών κλινικών και εν γένει νοσηλευτικών ιδρυμάτων, καθώς και για την αντιμετώπιση κινδύνου προερχόμενου από μεταδοτικά νοσήματα ή μικροβιολογικές μολύνσεις. Ρητά ορίζεται πως η αρμοδιότητα έκδοσης υγειονομικών διατάξεων δεν υπεισέρχεται και δεν αφορά τη διαδικασία αδειοδότησης των ανωτέρω φορέων, όπως αυτό προσδιορίζεται από το ισχύον νομοθετικό πλαίσιο.» 3. Η παράγραφος 8 του άρθρου 43 του ν. 4025/2011 (Α΄ 228) τροποποιείται ως εξής: «8. Ο Υπουργός Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης ή ο Περιφερειάρχης, μετά από προηγούμενη αιτιολογημένη γνωμοδότηση-εισήγηση της Υγειονομικής Υπηρεσίας της Περιφέρειας ή των κατά περίπτωση αρμόδιων φορέων, μπορεί να απαγορεύσει τη λειτουργία, πρόσκαιρα ή οριστικά, κάθε επιχείρησης υγειονομικού ενδιαφέροντος ή την άσκηση επαγγελματικής δραστηριότητας ή επιτηδεύματος, καθώς και τη χρήση οικίας ή άλλου χώρου που χρησιμοποιείται για διαβίωση αν μπορεί να προκληθεί κίνδυνος για τη δημόσια υγεία. Οι ως άνω επιχειρήσεις, οικίες και χώροι, κλείνουν υποχρεωτικά χωρίς άλλες διατυπώσεις και σφραγίζονται από την αρμόδια αστυνομική αρχή. Κατ’ εξαίρεση για κλείσιμο επιχειρήσεων που έχουν λάβει άδεια από το Υπουργείο Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής, καθώς και για αναστολή της άδειάς τους πάνω από τριάντα (30) ημέρες απαιτείται κοινή υπουργική απόφαση των Υπουργών Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης και του Υπουργού Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής.» 4. Στο τέλος του άρθρου 43 του ν. 4025/2011 (Α΄ 228) προστίθεται παράγραφος 12 ως εξής: «12. Οι παραβάσεις των διατάξεων του Υγειονομικού Κανονισμού (Β΄ 275) και όλες οι παραβάσεις των διατάξεων όλων των Υγειονομικών Διατάξεων, που εκδίδονται κατ’ εφαρμογή του

άρθρου 1 του α.ν. 2520/1940 (Α' 73) ή κατ' εξουσιοδότηση άλλου νόμου, τιμωρούνται με φυλάκιση μέχρι ενός έτους ή χρηματική ποινή τουλάχιστον 2.000 ευρώ, εκτός αν από άλλες διατάξεις τιμωρούνται 2714 ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ (ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟ) βαρύτερα. Από τη δημοσίευση του παρόντος καταργούνται οι διατάξεις του άρθρου 31 παρ. 2 του ν. 3904/2010 (Α' 218).» 5. Στο τέλος του πρώτου εδαφίου της παραγράφου 10 του άρθρου 53 του ν. 4021/2011 (Α' 218) προστίθενται εδάφια ως εξής: «Ειδικά, τα εισπραχθέντα ποσά του Ε.Ε.Τ.Η.Δ.Ε. μηνός Μαρτίου 2012 δύνανται να αποδοθούν, από τη ΔΕΗ και τους εναλλακτικούς προμηθευτές ηλεκτρικού ρεύματος, μέχρι την 30ή Ιουνίου 2012. Στην περίπτωση αυτή, εφόσον γίνει χρήση της παράταξης, δεν εφαρμόζεται η παρακράτηση του ποσοστού 0,25% από τις εισπράξεις, που ορίζεται στην παράγραφο αυτή. Οι αναλυτικές καταστάσεις θα αποστέλλονται στη Γενική Γραμματεία Πληροφοριακών Συστημάτων μέχρι την 12η Απριλίου 2012.» 6. α) Στο τέλος της περίπτωσης α' της παραγράφου 6 του άρθρου 4 του ν. 3808/2009 (Α' 227) προστίθεται εδάφιο ως εξής: «Στην περίπτωση των φορέων των υποπεριπτώσεων ββ' και γγ' της περίπτωσης α' της παραγράφου 1 του άρθρου 1 του ν.2322/1995 (Α' 143), των οποίων οι εγγυημένες από το Ελληνικό Δημόσιο οφειλές ανέρχονται σε ποσοστό ίσο ή μεγαλύτερο του 20% των συνολικών υποχρεώσεών τους, επί αιτήματος συμφωνίας με το Δημόσιο, κατά τις διατάξεις του 6ου και του 7ου Κεφαλαίου του ν. 3588/2007, όπως ισχύει, αρμόδιο για τη γνωμοδότηση προς τον Υπουργό Οικονομικών είναι το Συμβούλιο Διαχείρισης και Αξιολόγησης της εγγυητικής ευθύνης του Ελληνικού Δημοσίου, μετά από γνώμη της αρμόδιας για την είσπραξη των δημοσίων εσόδων Διεύθυνσης του Υπουργείου Οικονομικών.» β) Στο τέλος της παραγράφου 4 του άρθρου 1 του ν. 2322/1995 (Α' 143), όπως αντικαταστάθηκε με την παράγραφο 10 του άρθρου 15 του ν. 2469/1997 (Α' 38), προστίθεται εδάφιο ως εξής: «Παραίτηση του Ελληνικού Δημοσίου από την ένσταση της διζήσεως, με την απόφαση αυτή, επιτρέπεται μόνο μετά από σύμφωνη γνώμη του Συμβουλίου Διαχείρισης και Αξιολόγησης της εγγυητικής ευθύνης του Ελληνικού Δημοσίου.» γ) Στην παράγραφο 3 του άρθρου 11 του ν. 2322/1995 (Α' 143), όπως ισχύει, προστίθενται εδάφια δεύτερο και τρίτο ως εξής: «Προς εφαρμογή της διάταξης του προηγούμενου εδαφίου με ενέργειες των Δ.Ο.Υ. η πλήρης υποκατάσταση του Ελληνικού Δημοσίου επέρχεται αφ' ενός αυτοδίκαια από το νόμο για το εγγυημένο τμήμα των οφειλών που βεβαιώνεται στις Δ.Ο.Υ. και αφ' ετέρου με έγγραφη συμβατική εκχώρηση στο Ελληνικό Δημόσιο, από τις τράπεζες, όλων των δικαιωμάτων τους που απορρέουν από τις δανειακές συμβάσεις, με σκοπό την επιδίωξη της είσπραξης αποκλειστικά από τις Δ.Ο.Υ.. Οι Δ.Ο.Υ. που πραγματοποιούν εισπράξεις με χρησιμοποίηση των ασφαλειών των τραπεζών υποχρεούνται να αποδίδουν τα ποσά που αναλογούν στις δανείστριες τράπεζες για το μη εγγυημένο τμήμα των ανεξόφλητων απαιτήσεών τους με βάση τα στοιχεία της βεβαιώσας υπηρεσίας του Γ.Λ.Κ.» 7. Στο άρθρο 2 του ν. 3965/2011 (Α' 113)

προστίθεται παράγραφος 6, ως εξής: «6. Μέχρι τη σύσταση της ανωνύμου εταιρείας του άρθρου 3 παράγραφος 1 του παρόντος νόμου, επιτρέπεται στο Ταμείο να χορηγεί από το δεσμευμένο τομέα του δάνεια προς νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου και ανώνυμες εταιρείες κοινωφελούς χαρακτήρα, μετά από απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου αυτού, εφαρμοζόμενων αναλογικά των διατάξεων του π.δ. 256/1984 (Α'101).» 8.α. Το Ελληνικό Δημόσιο δύναται να χορηγεί χρηματικές προκαταβολές στη Δ.Ε.Η. έναντι των ληξιπρόθεσμων οφειλών ή και λοιπών οφειλών της τρέχουσας χρήσης των φορέων της Γενικής Κυβέρνησης, όπως ορίζονται με την παράγραφο 2 του άρθρου 1Β του ν. 2362/1995, προς τη Δ.Ε.Η. και μέχρι την εξόφλησή τους. Οι προκαταβολές αυτές επιστρέφονται ή συμψηφίζονται κατά το μέρος και το χρόνο εξόφλησης των οφειλών αυτών. β. Το συνολικό ύψος των κατά την προηγούμενη υποπαράγραφο οφειλών, προκειμένου να προσδιοριστεί το ύψος των χρηματικών προκαταβολών, βεβαιώνεται είτε με επίσημα έγγραφα των φορέων της Γενικής Κυβέρνησης είτε με επίσημα έγγραφα της Δ.Ε.Η. προς τους φορείς της Γενικής Κυβέρνησης είτε με θεωρημένα αντίγραφα των τελεσίδικων δικαστικών αποφάσεων των αρμόδιων δικαστηρίων. 9. Στο πλαίσιο του Εθνικού Στρατηγικού Πλαισίου Αναφοράς 2007–2013 (Ε.Σ.Π.Α.) και ιδίως στις συγχρηματοδοτούμενες πράξεις του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου, η παροχή υπηρεσιών από εκπαιδευτικούς και δημοσίους υπαλλήλους προς όλους ανεξαιρέτως τους φορείς υλοποίησης συγχρηματοδοτούμενων πράξεων γίνεται κατά τους όρους του άρθρου 31 του ν. 3528/2007 (Α' 26), ως ιδιωτικό έργο. Οι διατάξεις των παραγράφων 1 έως 5 του άρθρου 55 του ν. 3966/2011 (Α' 118), όπως και οι εκδοθείσες κατ' εξουσιοδότηση αυτών διοικητικές πράξεις καταργούνται αναδρομικά από το χρόνο ισχύος τους. 10. α) Στο εδάφιο α' της παραγράφου 1 του άρθρου 131 του π.δ. 96/2007, όπως αντικαταστάθηκε με την παράγραφο 10 του άρθρου 19 του προσφάτως ψηφισθέντος σχεδίου νόμου του Υπουργείου Εσωτερικών με τίτλο «Ρυθμίσεις για την τοπική ανάπτυξη, την αυτοδιοίκηση και την αποκεντρωμένη διοίκηση – Ενσωμάτωση Οδηγίας 2009/50/ΕΚ», μετά τη λέξη «Εσωτερικών» διαγράφεται η λέξη «και», τίθεται κόμμα και μετά τις λέξεις «Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων» προστίθενται οι λέξεις «και Προστασίας του Πολίτη». β) Το εδάφιο β' της παραγράφου 3 του άρθρου 131 του π.δ. 96/2007, όπως ισχύει, διαγράφεται. Άρθρο 59 1. Στην παράγραφο 2 του άρθρου 13 του π.δ. 114/2010 (Α' 195) προστίθεται περίπτωση δ' ως εξής: «δ. Συνιστά κίνδυνο για τη δημόσια υγεία, επειδή πάσχει από λοιμώδες νόσημα ή ανήκει σε ομάδες ευάλωτες σε λοιμώδεις ασθένειες, ιδίως λόγω της χώρας προέλευσης ή της χρήσης ενδοφλέβιων μη σύννομων ουσιών ή του ότι είναι εκδιδόμενο πρόσωπο, κατά την έννοια των διατάξεων του ν. 2734/1999 (Α' 161) ή του ότι διαμένει υπό συνθήκες που δεν πληρούν τους στοιχειώδεις 2. κανόνες υγιεινής, όπως τα θέματα αυτά καθορίζονται από υγειονομικές διατάξεις.» 2. Η περίπτωση δ' της παραγράφου 1 του άρθρου 76 του ν.3386/2005 (Α' 212) αντικαθίσταται ως εξής: «δ. Η παρουσία του στο ελληνικό έδαφος συνιστά

κίνδυνο για τη δημόσια υγεία, επειδή πάσχει από λοι- ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ (ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟ) 2715 μώδες νόσημα ή ανήκει σε ομάδες ευάλωτες σε λοι- μώδεις ασθένειες, ιδίως λόγω της κατάστασης της δημόσιας υγείας στη χώρα προέλευσής τους ή της χρήσης ενδοφλέβιων μη σύννομων ουσιών ή του ότι είναι εκδιδόμενο πρόσωπο, κατά την έννοια των διατά- ξων του ν. 2734/1999, ή του ότι διαμένει υπό συνθήκες που δεν πληρούν τους στοιχειώδεις κανόνες υγιεινής, όπως τα θέματα αυτά καθορίζονται από υγειονομικές διατάξεις.» 3. Τα πρόσωπα που αναφέρονται στις προηγούμενες παραγράφους υποβάλλονται υποχρεωτικά σε υγειονομική εξέταση και στην προσήκουσα νοσηλεία. Για τους χώρους νοσηλείας εφαρμόζονται οι περί κρατουμένων διατάξεις, εφόσον εξακολουθούν να συντρέχουν οι προ- ύποθέσεις κράτησής τους. Άρθρο 60 Οι δαπάνες μετακινήσεων και εκπαίδευσης του προ- σωπικού της Ελληνικής Αστυνομίας, Λιμενικού Σώματος- Ελληνικής Ακτοφυλακής, που πραγματοποιήθηκαν έως 31.12.2011, καθ' υπέρβαση των εγγεγραμμένων πιστώσεων ή χωρίς την πιστή τήρηση της προβλεπόμενης διαδι- κασίας στο π.δ. 113/2010, λόγω κάλυψης επιτακτικών αναγκών δημόσιας ασφάλειας, μπορούν, κατά παρέκκλι- ση των ισχυουσών διατάξεων, να πληρωθούν έως την 31.12.2012, σε βάρος των πιστώσεων του προϋπολογι- σμού εξόδων της Ελληνικής Αστυνομίας, Λ.Σ. - ΕΛ.ΑΚΤ. έτους 2012. Άρθρο 61 Στο ν. 4052/2012 στο κεφάλαιο Η «Ρυθμίσεις σχετικά με τα φάρμακα» στο άρθρο 21 προστίθεται παράγραφος 8, ως εξής: «Ειδικά επιτρέπεται η χονδρική πώληση προϊόντων από παραγωγούς, αντιπροσώπους και εισαγωγείς προς άλλες φαρμακευτικές εταιρίες, νόμιμα εγκατεστημένες και λειτουργούσες στην Ελληνική Επικράτεια, με τη σύμ- φωνη γνώμη από τον ΕΟΦ, σε τιμή που θα καθορίζεται από την μεταξύ τους συμφωνία και με την προϋπόθεση ότι η τελική πώληση του προϊόντος προς τους χον- δρεμπόρους, τα φαρμακεία, τις φαρμακαποθήκες, το δημόσιο και πάσης φύσεως νοσηλευτικά ιδρύματα και ιδιωτικές κλινικές, θα πραγματοποιείται σύμφωνα με τις τιμές που ορίζει η εκάστοτε ισχύουσα αγορανομική νομοθεσία. Με κοινή υπουργική απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης ρυθμίζονται οι τεχνικές λεπτομέρειες υλοποίησης της προαναφερόμενης συμφωνίας και ο ενδεχόμενος κα- θορισμός νέας τιμής λιανικής πώλησης». Άρθρο 62 Ληξιπρόθεσμες οφειλές προς το Δημόσιο, βεβαιωμέ- νες στις Δημόσιες Οικονομικές Υπηρεσίες (Δ.Ο.Υ.), που οφείλονται από φόρο μεταβίβασης ονομαστικών μετο- χών, μη εισηγμένων στο χρηματιστήριο, επιχειρήσεων που ανέλαβαν να λειτουργήσουν οι ίδιοι οι εργαζόμε- νοι, εφόσον καταβάλλονται εφάπαξ για το σύνολο της κύριας οφειλής, απαλλάσσονται κατά ποσοστό εκατό τοις εκατό (100%) από τις κατά ΚΕΔΕ προσαυξήσεις εκπρόθεσμης καταβολής και τους πρόσθετους φόρους ή τα πρόσθετα τέλη που προβλέπονται σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 1 και 2 του ν. 2523/1997 και συμβεβαιώθηκαν με την κύρια οφειλή. Η αίτηση του οφειλέτη για την υπαγωγή στη ρύθμιση πρέπει να κατατεθεί μέχρι και την 31η Μαΐου 2012 στην αρμόδια Δ.Ο.Υ., όπου είναι βεβαιωμένες

οι οφειλές.2716 ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ (ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟ)
Άρθρο 63 Έναρξη ισχύος Η ισχύς των διατάξεων του παρόντος νόμου
άρχεται από τη δημοσίευση του νόμου, εκτός αν ορίζεται άλλως από ειδικές
διατάξεις. Παραγγέλλομε τη δημοσίευση του παρόντος στην Εφημερίδα της
Κυβερνήσεως και την εκτέλεσή του ως νόμου του Κράτους. Αθήνα, 11
Απριλίου 2012 Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ ΚΑΡΟΛΟΣ ΓΡ.
ΠΑΠΟΥΛΙΑΣ ΟΙ ΥΠΟΥΡΓΟΙ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗΣ ΚΑΙ
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗΣ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΡΕΠΠΑΣ ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΓΙΑΝΝΙΤΣΗΣ ΦΙΛΙΠΠΟΣ
ΣΑΧΙΝΙΔΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ, ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΥΓΕΙΑΣ
ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΝΑΥΤΙΛΙΑΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ
ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗΣ ΑΝΝΑ
ΔΙΑΜΑΝΤΟΠΟΥΛΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΟΥΤΡΟΥΜΑΝΗΣ ΑΝΔΡΕΑΣ
ΛΟΒΕΡΔΟΣ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ, ΔΙΑΦΑΝΕΙΑΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΚΑΙ
ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΗ ΜΙΛΤΙΑΔΗΣ
ΠΑΠΑΪΩΑΝΝΟΥ ΜΙΧΑΗΛ ΧΡΥΣΟΧΟΪΔΗΣ Θεωρήθηκε και τέθηκε η
Μεγάλη Σφραγίδα του Κράτους. Αθήνα, 11 Απριλίου 2012 Ο ΕΠΙ ΤΗΣ
ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΜΙΛΤΙΑΔΗΣ ΠΑΠΑΪΩΑΝΝΟΥ

**ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ
ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟ Αρ. Φύλλου 191 11 Σεπτεμβρίου
2006 ΝΟΜΟΣ ΥΠ' ΑΡΙΘ. 3488** Εφαρμογή της αρχής της ίσης μεταχείρισης
ανδρών και γυναικών όσον αφορά στην πρόσβαση στην απασχόληση, στην
επαγγελματική εκπαίδευση και ανέλιξη, στους όρους και στις συνθήκες
εργασίας και άλλες συναφείς διατάξεις. Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ
ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ Εκδίδομε τον ακόλουθο νόμο που ψήφισε η Βουλή: Άρθρο
1 Σκοπός Σκοπός του παρόντος νόμου είναι η εφαρμογή της αρχής της ίσης
μεταχείρισης ανδρών και γυναικών όσον αφορά στην πρόσβαση στην
απασχόληση, στην επαγγελματική εκπαίδευση και ανέλιξη και στις
συνθήκες εργασίας όπως προβλέπεται και από τις διατάξεις της Οδηγίας
2002/73/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 23ης
Σεπτεμβρίου 2002, η οποία τροποποίησε την Οδηγία 76/207/ΕΟΚ του
Συμβουλίου, καθώς και η ρύθμιση συναφών θεμάτων ισότητας των αμοιβών
μεταξύ εργαζομένων ανδρών και γυναικών. Ο νόμος 1414/1984 (ΦΕΚ 10 Α΄)
καταργείται και αντικαθίσταται από τις διατάξεις του παρόντος νόμου,
εξαρουμένων των διατάξεων των παραγράφων 4 και 5 του άρθρου 4, του
πρώτου εδαφίου της παραγράφου 1 και της παραγράφου 2 του άρθρου 8, του
πρώτου εδαφίου της παραγράφου 1 του άρθρου 9 και των άρθρων 11 και 14.
Άρθρο 2 Πεδίο εφαρμογής Οι διατάξεις του παρόντος νόμου εφαρμόζονται
στα άτομα που απασχολούνται ή είναι υποψήφια για απασχόληση στον
ιδιωτικό, καθώς και στο Δημόσιο και στον ευρύτερο δημόσιο τομέα, όπως

αυτός εκάστοτε οριοθετείται από τις κείμενες διατάξεις, με οποιαδήποτε σχέση εργασίας ή μορφή απασχόλησης, συμπεριλαμβανομένης της σύμβασης έργου και της έμμισθης εντολής, και ανεξάρτητα από τη φύση των παρεχόμενων υπηρεσιών, καθώς και στα άτομα που ασκούν ελευθέρια επαγγέλματα. Οι διατάξεις του παρόντος νόμου εφαρμόζονται, επίσης, στα άτομα που λαμβάνουν επαγγελματική εκπαίδευση ή είναι υποψήφια για επαγγελματική εκπαίδευση οποιουδήποτε είδους και μορφής. Άρθρο 3 Ορισμοί 1. Για την εφαρμογή του παρόντος νόμου, ισχύουν οι ακόλουθοι ορισμοί: α. «άμεση διάκριση»: όταν ένα πρόσωπο υφίσταται, για λόγους φύλου, μεταχείριση λιγότερο ευνοϊκή από αυτήν την οποία υφίσταται, υπέστη ή θα υφίστατο ένα άλλο πρόσωπο σε ανάλογη κατάσταση, β. «έμμεση διάκριση»: όταν μία εκ πρώτης όψεως ουδέτερη διάταξη, κριτήριο ή πρακτική θα μπορούσε να θέσει σε μειονεκτική θέση τους εκπροσώπους του ενός φύλου σε σύγκριση με τους εκπροσώπους του άλλου φύλου, εκτός αν αυτή η διάταξη, το κριτήριο ή η πρακτική δικαιολογείται αντικειμενικώς από νόμιμο στόχο, και τα μέσα για την επίτευξη του εν λόγω στόχου είναι πρόσφορα και αναγκαία, γ. «παρενόχληση»: όταν εκδηλώνεται ανεπιθύμητη συμπεριφορά συνδεδεμένη με το φύλο ενός προσώπου, με σκοπό ή αποτέλεσμα την παραβίαση της αξιοπρέπειας του προσώπου αυτού και τη δημιουργία εκφοβιστικού, εχθρικού, εξευτελιστικού, ταπεινωτικού ή επιθετικού περιβάλλοντος, δ. «σεξουαλική παρενόχληση»: όταν εκδηλώνεται οποιαδήποτε μορφή ανεπιθύμητης λεκτικής, μη λεκτικής ή σωματικής συμπεριφοράς σεξουαλικού χαρακτήρα, με σκοπό ή αποτέλεσμα την προσβολή της αξιοπρέπειας ενός προσώπου, ιδίως με τη δημιουργία εκφοβιστικού, εχθρικού, εξευτελιστικού, ταπεινωτικού ή επιθετικού περιβάλλοντος. Άρθρο 4 Αρχή ίσης μεταχείρισης – Απαγόρευση διακρίσεων 1. Απαγορεύεται κάθε μορφής άμεση ή έμμεση διάκριση λόγω φύλου, σε συσχετισμό ιδίως με την οικογενειακή κατάσταση, σε όλους τους τομείς που περιλαμβάνονται στο πεδίο εφαρμογής του παρόντος νόμου, όπως εξειδικεύονται στις κατωτέρω διατάξεις. 2. Η παρενόχληση και η σεξουαλική παρενόχληση συνιστούν διάκριση λόγω φύλου και απαγορεύονται. Το γεγονός ότι κάποιος απορρίπτει ή υποκύπτει σε παρόμοια συμπεριφορά δεν μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως βάση για να ληφθεί απόφαση που θίγει το εν λόγω πρόσωπο. 3. Η εντολή που ενέχει διάκριση εις βάρος ενός προσώπου λόγω φύλου συνιστά διάκριση κατά την έννοια του παρόντος νόμου. 21712172 ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ (ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟ) 4. Δεν συνιστά διάκριση η λήψη ή η διατήρηση ειδικών ή θετικών μέτρων με σκοπό την εξάλειψη τυχόν υφιστάμενων διακρίσεων εις βάρος του λιγότερο εκπροσωπούμενου φύλου και την επίτευξη της ουσιαστικής ισότητας στους τομείς που περιλαμβάνονται στο πεδίο εφαρμογής του παρόντος νόμου, όπως εξειδικεύονται στις κατωτέρω διατάξεις. 5. Δεν θίγονται με τον παρόντα νόμο ειδικές διατάξεις νόμων, διαταγμάτων ή κανονισμών που ρυθμίζουν θέματα προστασίας της εγκυμοσύνης και της μητρότητας ή την προστασία της πατρότητας ή την προστασία της οικογενειακής ζωής. Άρθρο 5

Πρόσβαση στην απασχόληση Συνθήκες και όροι απασχόλησης 1. Απαγορεύεται κάθε μορφής άμεση ή έμμεση διάκριση λόγω φύλου ή λόγω οικογενειακής κατάστασης, όσον αφορά στους όρους πρόσβασης στη μισθωτή ή μη απασχόληση ή γενικά στην επαγγελματική ζωή, περιλαμβανομένων των κριτηρίων επιλογής και των όρων πρόσληψης, ανεξαρτήτως του κλάδου δραστηριότητας και σε όλα τα επίπεδα της επαγγελματικής ιεραρχίας. 2. Απαγορεύεται κάθε αναφορά στο φύλο ή στην οικογενειακή κατάσταση ή η χρήση κριτηρίων και στοιχείων που καταλήγουν σε άμεση ή έμμεση διάκριση με βάση το φύλο, σύμφωνα με τους ορισμούς του άρθρου 3 του παρόντος νόμου, όσον αφορά στις δημοσιεύσεις, αγγελίες, διαφημίσεις, προκηρύξεις, εγκυκλίους και κανονισμούς, που αφορούν σε επιλογή προσώπων για την κάλυψη κενών θέσεων εργασίας, την παροχή εκπαίδευσης ή επαγγελματικής κατάρτισης ή τη χορήγηση επαγγελματικών αδειών. 3. α) Ο εργοδότης δεν μπορεί να αρνηθεί την πρόσληψη γυναίκας λόγω εγκυμοσύνης ή μητρότητας. Σε εργασίες όπου για την πρόσληψη απαιτείται η προσκόμιση ιατρικής βεβαίωσης, η έγκυος προσλαμβάνεται χωρίς την ιατρική αυτή βεβαίωση, εφόσον οι ιατρικές εξετάσεις που απαιτούνται είναι επικίνδυνες για την υγεία της ίδιας ή του εμβρύου. Στην περίπτωση αυτή, η προσκόμιση της ιατρικής βεβαίωσης γίνεται μετά τη λήξη της άδειας μητρότητας, με την επιφύλαξη των διατάξεων του π.δ. 176/1997 (ΦΕΚ 150 Α') και του π.δ. 41/2003 (ΦΕΚ 44 Α'). β) Η εργαζόμενη που έχει λάβει άδεια μητρότητας δικαιούται, μετά το πέρας της άδειας αυτής, να επιστρέψει στη θέση εργασίας της ή σε ισοδύναμη θέση, με τους ίδιους επαγγελματικούς όρους και συνθήκες, και να επωφεληθεί από οποιαδήποτε βελτίωση των συνθηκών εργασίας, την οποία θα edικαιούτο κατά την απουσία της. γ) Η ανωτέρω προστασία ισχύει και για τους εργαζόμενους γονείς που κάνουν χρήση γονικής άδειας ανατροφής παιδιού. δ) Τυχόν λιγότερο ευνοϊκή μεταχείριση γυναίκας λόγω εγκυμοσύνης ή μητρότητας, κατά την έννοια των προεδρικών διαταγμάτων 176/1997 και 41/2003, ή γονέων λόγω γονικής άδειας ανατροφής ή λόγω άδειας φροντίδας παιδιού, συνιστά διάκριση κατά την έννοια του παρόντος νόμου. Άρθρο 6 Επαγγελματικός προσανατολισμός και επαγγελματική κατάρτιση και επιμόρφωση Απαγορεύεται κάθε μορφής άμεση ή έμμεση διάκριση λόγω φύλου ή λόγω οικογενειακής κατάστασης, όσον αφορά: α) στην πρόσβαση στο περιεχόμενο και στην εφαρμογή προγραμμάτων ή συστημάτων επαγγελματικού προσανατολισμού και επαναπροσανατολισμού κάθε τύπου και βαθμίδας, επαγγελματικής κατάρτισης και επιμόρφωσης, μαθητείας, μετεκπαίδευσης, εκπαίδευσης για αλλαγή επαγγέλματος, λαϊκής επιμόρφωσης, ενημέρωσης και πληροφόρησης των εργαζομένων ή των οικογενειών τους και γενικά προγραμμάτων που συντελούν στην πνευματική, οικονομική και κοινωνική τους εξέλιξη και ανάπτυξη, περιλαμβανομένης της απόκτησης πρακτικής ή εργασιακής εμπειρίας και της δοκιμαστικής υπηρεσίας, β) στον καθορισμό των προϋποθέσεων και στη συμμετοχή σε εξετάσεις απόκτησης ή απονομής διπλωμάτων, πιστοποιητικών ή άλλων

τίτλων ή αδειών ασκήσεως επαγγέλματος, καθώς και στη χορήγηση υποτροφιών και εκπαιδευτικών αδειών ή στην παροχή σπουδαστικών ή άλλων συναφών ευεργετημάτων. Άρθρο 7 Ισότητα αμοιβών 1. Άνδρες και γυναίκες δικαιούνται ίση αμοιβή για ίσης αξίας εργασία. 2. Για τους σκοπούς του παρόντος άρθρου, ως «αμοι- βή» νοούνται οι πάσης φύσεως μισθοί και αποδοχές και όλα τα άλλα οφέλη που παρέχονται άμεσα ή έμμεσα από κάθε πηγή, σε χρήματα ή σε είδος, από τον εργο- δότη στον εργαζόμενο, εξαιτίας ή και με αφορμή την απασχόληση του τελευταίου. 3. α) Όταν χρησιμοποιείται σύστημα επαγγελματικής κατάταξης για τον καθορισμό των αμοιβών, το σύστημα αυτό πρέπει να βασίζεται σε κοινά κριτήρια για εργα- ζόμενους άνδρες και γυναίκες και να επιβάλλεται κατά τρόπο που να αποκλείει τις διακρίσεις που βασίζονται στο φύλο. β) Κατά το σχεδιασμό και την εφαρμογή συστημάτων αξιολόγησης του προσωπικού που συνδέονται με τη μισθολογική εξέλιξη του, πρέπει να τηρείται η αρχή της ίσης μεταχείρισης και να μην επιτρέπεται διάκριση λόγω φύλου ή οικογενειακής κατάστασης. 4. Το εδάφιο δ' της παρ. 4 του άρθρου 1 του π.δ. 527 της 24/26.11.1984 (ΦΕΚ 184 Α'), όπως τροποποιήθηκε, συ- μπληρώθηκε και ισχύει, τροποποιείται ως εξής: «Αν η επιμέλεια των παιδιών έχει ανατεθεί με δικα- στική απόφαση σε τρίτο πρόσωπο, το επίδομα κατα-βάλλεται στο τρίτο αυτό πρόσωπο, έστω και αν δεν εργάζεται.» Άρθρο 8 Επαγγελματική εξέλιξη Απαγορεύεται κάθε μορφής άμεση ή έμμεση διάκριση λόγω του φύλου ή της οικογενειακής κατάστασης του εργαζομένου όσον αφορά στους όρους, στις συνθήκες απασχόλησης και εργασίας, στις προαγωγές, καθώς και στο σχεδιασμό και την εφαρμογή συστημάτων αξιολό- γησης προσωπικού. ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ (ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟ) 2173 Άρθρο 9 Λύση της σχέσεως εργασίας και της υπαλληλικής σχέσεως Απαγορεύεται η καταγγελία ή η με οποιονδήποτε τρό- πο λύση της σχέσεως εργασίας και της υπαλληλικής σχέσεως, καθώς και κάθε άλλη δυσμενής μεταχείριση και α) για λόγους φύλου ή οικογενειακής κατάστασης, β) όταν συνιστά εκδικητική συμπεριφορά του εργοδότη, λόγω μη ενδοτικότητας του εργαζομένου σε σεξουαλική ή άλλη παρενόχληση σε βάρος του, σύμφωνα με τους ορισμούς του άρθρου 3 του παρόντος νόμου, γ) όταν γίνεται ως αντίδραση του εργοδότη εξαιτίας της μαρ- τυρίας ή οποιασδήποτε άλλης ενέργειας εργαζομένου ενώπιον δικαστηρίου ή άλλης αρχής, που άπτεται της εφαρμογής του παρόντος ή άλλου νόμου. Άρθρο 10 Συμμετοχή σε σωματεία και ενώσεις Απαγορεύεται κάθε μορφής άμεση ή έμμεση διάκριση λόγω φύλου ή οικογενειακής κατάστασης όσον αφορά στην ιδιότητα του μέλους ή στη συμμετοχή σε σωματεία ή ενώσεις εργαζομένων ή εργοδοτών ή σε οποιοδήποτε επαγγελματικό σωματείο, περιλαμβανομένων των πλε- ονεκτημάτων που χορηγούνται από τέτοια σωματεία ή ενώσεις. Επιτρέπεται η διατήρηση ή ίδρυση οργανώ- σεων προσώπων του ενός μόνο φύλου, εφόσον κύριος σκοπός τους είναι η προώθηση της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών. Άρθρο 11 Υποχρέωση πληροφόρησης και παροχής στοιχείων 1. Οι συνδικαλιστικές οργανώσεις οφείλουν να ενη- μερώνουν τα μέλη τους

για το περιεχόμενο του παρόντος νόμου και για τα μέτρα που λαμβάνονται για την εφαρμογή του και για την εξασφάλιση της αρχής της ισότητας αμοιβής και ίσης μεταχείρισης των δύο φύλων. 2. Οι εργοδότες υποχρεούνται να διευκολύνουν τις συνδικαλιστικές οργανώσεις στην ενημέρωση αυτή, που γίνεται είτε εγγράφως, σε πίνακες ανακοινώσεων που βρίσκονται στην επιχείρηση, είτε προφορικά είτε με διανομή εντύπων στους χώρους εργασίας, εκτός του χρόνου απασχόλησης, ή με άλλο πρόσφορο τρόπο. 3. Οι εργοδότες οφείλουν να προάγουν την ισότητα ανδρών και γυναικών στον χώρο εργασίας με τρόπο προγραμματισμένο και συστηματικό. Για το σκοπό αυτόν, θα πρέπει να παρέχουν τακτικά τις κατάλληλες πληροφορίες στους εργαζόμενους, στους εκπροσώπους τους και στους αρμόδιους φορείς των άρθρων 13 και 15 του παρόντος νόμου, όταν αυτές τους ζητούνται. Οι πληροφορίες αυτές μπορεί να περιλαμβάνουν στοιχεία για την αναλογία ανδρών και γυναικών στα διάφορα επίπεδα οργάνωσης του φορέα απασχόλησης, καθώς και για τα μέτρα που ενδεχομένως, προτίθενται να λάβουν για τη βελτίωση της κατάστασης, σε συνεργασία με τους εκπροσώπους των εργαζομένων. 4. Οι υπηρεσίες του Υπουργείου Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας υποχρεούνται να παρέχουν στις συνδικαλιστικές οργανώσεις και στους εργαζόμενους, ατομικά, κάθε πληροφορία και στοιχείο που αναφέρεται στα θέματα που ρυθμίζονται με τον παρόντα νόμο. Άρθρο 12 Έννομη προστασία 1. Κάθε πρόσωπο που θεωρεί ότι ζημιώθηκε από τη μη τήρηση της αρχής της ίσης μεταχείρισης, ακόμη και αν η σχέση στο πλαίσιο της οποίας φέρεται ότι σημειώθηκε η διάκριση έχει λήξει, έχει δικαίωμα δικαστικής προστασίας, καθώς και δικαίωμα διοικητικής προσφυγής ενώπιον των αρμόδιων αρχών, συμπεριλαμβανομένων των διαδικασιών διαμεσολάβησης από τον φορέα του άρθρου 13 του παρόντος νόμου, για την πραγμάτωση των εκ του παρόντος νόμου υποχρεώσεων. Η άσκηση των δικαιωμάτων αυτών δεν θίγει τις προβλεπόμενες προθεσμίες δικαστικής και διοικητικής προσφυγής. 2. Συνδικαλιστικά σωματεία, άλλα νομικά πρόσωπα και ενώσεις προσώπων, που έχουν συναφές έννομο συμφέρον, βάσει του σκοπού τους, μπορούν, με τη συναίνεση του θιγομένου από παραβίαση της αρχής της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών κατά τον παρόντα νόμο, να ασκούν στο όνομα του προσφυγή ενώπιον των αρμόδιων διοικητικών ή ανεξάρτητων αρχών, ως και να παρεμβαίνουν προς υπεράσπιση του. Επίσης, μπορούν να ασκήσουν παρέμβαση υπέρ αυτού ενώπιον των δικαστηρίων. Άρθρο 13 Φορέας παρακολούθησης της εφαρμογής της αρχής της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών 1. Φορέας παρακολούθησης της εφαρμογής της αρχής της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών στο πεδίο εφαρμογής και κατά τους ορισμούς του παρόντος νόμου ορίζεται ο Συνήγορος του Πολίτη. 2. Στην παράγραφο 1 του άρθρου 1 του ν.3094/2003 (ΦΕΚ 10 Α') προστίθεται τελευταίο εδάφιο ως εξής: «Ο Συνήγορος του Πολίτη ορίζεται και φορέας παρακολούθησης της εφαρμογής, στον ιδιωτικό και δημόσιο τομέα, της αρχής της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών όσον αφορά στην πρόσβαση στην απασχόληση, στην επαγγελματική

εκπαίδευση και ανέλιξη και στις συνθήκες εργασίας, κατ' εφαρμογή του άρθρου 1 παρ. 7 της Οδηγίας 2002/73/EK και του νέου άρθρου 8α της Οδηγίας 76/207/ΕΟΚ.» 3. Το πρώτο εδάφιο της παραγράφου 2 του άρθρου 1 του ν. 3094/2003 αντικαθίσταται ως εξής: «Ο Συνήγορος του Πολίτη επικουρείται από έξι (6) Βοηθούς Συνηγόρους. Ο Συνήγορος του Πολίτη αναθέτει σε Βοηθούς Συνηγόρους την εκτέλεση των καθηκόντων του Συνηγόρου για το Παιδί, καθώς και την παράκολουθηση της εφαρμογής της αρχής της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών, κατά την πρώτη παράγραφο του άρθρου αυτού.» 4. Στην παράγραφο 1 του άρθρου 3 του ν. 3094/2003, προστίθεται προτελευταίο εδάφιο ως εξής: «Φυσικά ή νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου, συμπεριλαμβανομένων των τραπεζών, υπάγονται στην αρμοδιότητα του Συνηγόρου του Πολίτη για την εκπλήρωση της κατά την παράγραφο 1 του άρθρου 1 αποστολής αυτού ως φορέα παρακολούθησης της εφαρμογής της αρχής της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών, βάσει της Οδηγίας 2002/73/EK, όπως ενσωματώθηκε στην ελληνική έννομη τάξη.» 5. Όπου στα άρθρα 1 έως και 4 του ν. 3094/2003 αναφέρονται οι όροι «δημόσιες υπηρεσίες» ή «υπάλληλος», προστίθεται «και ιδιώτες/ιδιώτης για την παρακολούθηση της εφαρμογής της Οδηγίας 2002/73/EK, όπως ενσωματώθηκε στην ελληνική έννομη τάξη». 6. Το τελευταίο εδάφιο της παραγράφου 2 του άρθρου 3 του ν. 3094/2003 αντικαθίσταται ως εξής: «Δεν υπάγονται επίσης στην αρμοδιότητα του θέματα που αφορούν στην υπηρεσιακή κατάσταση του προσωπικού των δημοσίων υπηρεσιών, με εξαίρεση τις περιπτώσεις όπου ο Συνήγορος του Πολίτη ενεργεί ως φορέας προώθησης της αρχής της ίσης μεταχείρισης, ανεξαρτήτως φυλετικής ή εθνοτικής καταγωγής, θρησκευτικών ή άλλων πεποιθήσεων, ηλικίας, αναπηρίας ή γενετήσιου προσανατολισμού, καθώς και στις περιπτώσεις όπου ενεργεί ως φορέας παρακολούθησης της εφαρμογής της αρχής της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών, βάσει της Οδηγίας 2002/73/EK, όπως ενσωματώθηκε στην ελληνική έννομη τάξη.» 7. Για τις ανάγκες των καθηκόντων του φορέα παρακολούθησης της εφαρμογής της αρχής της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών, συνιστώνται στον Συνήγορο του Πολίτη πέντε (5) θέσεις ειδικών επιστημόνων, η πλήρωση των οποίων γίνεται σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 5 του ν. 3094/2003 και του άρθρου 4 του ν. 3051/2002 (ΦΕΚ 220 Α'). Στις θέσεις της παρ. 1 του άρθρου 8 του ν. 2623/1998 (ΦΕΚ 139 Α'), όπως ισχύει, προστίθεται μία (1) ακόμη θέση για τις ανάγκες Βοηθού Συνηγόρου. 8. Κάθε δημόσια αρχή που δέχεται καταγγελίες ή κοινοποιούνται σε αυτήν πληροφορίες σχετικά με την εφαρμογή του παρόντος νόμου, τις διαβιβάζει στον Συνήγορο του Πολίτη. Όσον αφορά στο πεδίο αρμοδιότητας του Σώματος Επιθεώρησης Εργασίας (Σ.ΕΠ.Ε.), οι κατά τόπον επιθεωρητές εργασίας επιλαμβάνονται των καταγγελιών που στηρίζονται στον παρόντα νόμο και ενημερώνουν άμεσα τον Συνήγορο του Πολίτη, υπέχουν δε την υποχρέωση να του υποβάλουν τα αποτελέσματα του ελέγχου τους, επιφυλασσομένης, σε κάθε

περίπτω- ση, της αρμοδιότητας του Συνηγόρου του Πολίτη προς ιδίαν έρευνα και διαμόρφωση του τελικού πορίσματος επί της καταγγελίας. 9. Σε περίπτωση που διαπιστωθεί παραβίαση του πα- ρόντος νόμου, ο Συνήγορος του Πολίτη διαμεσολαβεί με κάθε πρόσφορο τρόπο για την άρση της προσβολής της ίσης μεταχείρισης. Εφόσον η διαμεσολάβηση προς άρση της προσβολής δεν επιφέρει ικανοποιητικά αποτε- λέςματα, ο Συνήγορος του Πολίτη διαβιβάζει το τελικό του πόρισμα στον καθ' ύλην αρμόδιο φορέα για την άσκηση της πειθαρχικής ή και κυρωτικής αρμοδιότητας και τη σχετική ενημέρωση του Συνηγόρου του Πολίτη. 10. Ο Συνήγορος του Πολίτη, μαζί με την ετήσια έκ- θεση του το Μάρτιο κάθε έτους, υποβάλλει στη Βουλή των Ελλήνων και ειδική έκθεση για την εφαρμογή του παρόντος νόμου, η οποία περιλαμβάνει και τις τυχόν υποθέσεις που ενέχουν διάκριση εις βάρος του ενός φύ- λου στα θέματα της Οδηγίας και εισηγήσεις μέτρων για την εξάλειψη των διακρίσεων αυτών. Η έκθεση αυτή κοι- νοποιείται, πέραν των οριζομένων στο τελευταίο εδάφιο της παραγράφου 5 του άρθρου 3 του ν. 3094/2003, και στη Γενική Γραμματεία Ισότητας, η οποία τεκμηριώνει, βάσει αυτών των στοιχείων, τις εισηγήσεις και παρεμ- βάσεις της, στο πλαίσιο της αρμοδιότητας της για την παρακολούθηση της εφαρμογής της νομοθεσίας για την ισότητα των φύλων και την προώθηση νομοθετι- κών μέτρων για την ουσιαστική πραγματοποίηση της. Η Γενική Γραμματεία Ισότητας συνεργάζεται με τον Συνήγορο του Πολίτη και το Υπουργείο Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας προς ενημέρωση και διά- δοση των καλών πρακτικών ίσης μεταχείρισης και για τη διοργάνωση επιμορφωτικών σεμιναρίων για θέματα ισότητας των φύλων στην απασχόληση, την εργασία και εν γένει την επαγγελματική δραστηριότητα. Άρθρο 14 Τμήμα Ισότητας των Φύλων του Ανωτάτου Συμβουλίου Εργασίας 1. Το Τμήμα Ισότητας των Φύλων του Ανωτάτου Συμβουλίου Εργασίας της Κεντρικής Υπηρεσίας του Υπουργείου Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας συγκροτείται: α) από τον Γενικό Γραμματέα του Υπουργείου Απα- σχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας, ως Πρόεδρο, ο οποίος σε περίπτωση απουσίας ή κωλύματος αναπλη- ρώνεται από τον Γενικό Διευθυντή Εργασίας, β) από έναν εκπρόσωπο της Γενικής Γραμματείας Ισότητας των Φύλων του Υπουργείου Εσωτερικών, Δη- μόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, με τον αναπλη- ρωτή του, γ) από έναν ανώτερο υπάλληλο της Διεύθυνσης Όρων Εργασίας του Υπουργείου Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας, με τον αναπληρωτή του, δ) από έναν εκπρόσωπο των εργαζομένων με τον αναπληρωτή του, όπως υποδεικνύεται από τους φορείς τους και ε) από έναν εκπρόσωπο των εργοδοτών με τον ανα- πληρωτή του, όπως υποδεικνύεται από τους φορείς τους. Εισηγητής είναι ο κατά περίπτωση αρμόδιος υπάλλη- λος της Διεύθυνσης Όρων Εργασίας, Τμήμα Ισότητας των Φύλων του Υπουργείου Απασχόλησης και Κοινο- νικής Προστασίας. Τα μέλη του Τμήματος, τακτικά και αναπληρωματι- κά, και ο γραμματέας του ορίζονται με απόφαση του Υπουργού Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας. 2. Η λειτουργία του

Τμήματος, η απαρτία και η θητεία των μελών διέπονται από τις διατάξεις που ισχύουν για το Ανώτατο Συμβούλιο Εργασίας (ν. 3239/1955, όπως τροποποιήθηκε από το ν.δ. 184/1969 (ΦΕΚ 85 Α') και π.δ. 368/1989 (ΦΕΚ 163 Α')). 3. Το Τμήμα γνωμοδοτεί για σχέδια νόμων, διοικητικών πράξεων και γενικά για θέματα που αναφέρονται στην εφαρμογή της αρχής της ισότητας των φύλων στις εργασιακές σχέσεις, εφόσον παραπέμπονται σε αυτό από τις αρμόδιες υπηρεσίες. Άρθρο 15 Θέματα αρμοδιοτήτων Υπηρεσιών του Υπουργείου Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας 1. Τμήμα Ισότητας των Φύλων Στο Τμήμα Ισότητας των Φύλων της Διεύθυνσης Όρων Εργασίας του Υπουργείου Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας ανήκουν: α. η επεξεργασία σχεδίων νόμων και κανονιστικών διοικητικών πράξεων που αναφέρονται στην ισότητα των φύλων στις εργασιακές σχέσεις, σε συνεργασία με τη Γενική Γραμματεία Ισότητας του Υπουργείου Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης. β. η παρακολούθηση των συλλογικών συμβάσεων εργασίας, των διαιτητικών αποφάσεων, των εσωτερικών ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ (ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟ) 2175 κανονισμών προσωπικού και των εν γένει πρακτικών στο χώρο εργασίας ως προς την τήρηση της αρχής της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών και την υιοθέτηση θετικών δράσεων στο πλαίσιο αυτής. Για το σκοπό αυτόν συνεργάζεται με κάθε αρμόδια Υπηρεσία συμπεριλαμβανομένων του Σ.Ε.Π.Ε. και του Οργανισμού Μεσολάβησης και Διαιτησίας (Ο.ΜΕ.Δ.), οι οποίες υποχρεούνται να αποστέλλουν σε αυτό όλα τα σχετικά στοιχεία, λαμβάνει δε υπ' όψιν σχετικές απόψεις, πληροφορίες ή στοιχεία των κοινωνικών εταίρων. γ. η συλλογή στοιχείων και στατιστικών δεδομένων για τη θέση των εργαζομένων και των δύο φύλων στην Ελλάδα και η παρακολούθηση της εφαρμογής ειδικών θετικών μέτρων για την προώθηση της ισότητας ευκαιριών για τα δύο φύλα και την εξάλειψη των ανισοτήτων στις εργασιακές σχέσεις. δ. η ενημέρωση σχετικά με τις «καλές πρακτικές» στα θέματα που ρυθμίζει ο παρών νόμος. Για το σκοπό αυτόν, ζητούνται σχετικές πληροφορίες και στοιχεία από Δημόσιες Υπηρεσίες, Ανεξάρτητες Αρχές, Διαχειριστικές Αρχές κοινοτικών και άλλων πόρων ή από άλλον αρμόδιο φορέα. ε. η ενημέρωση των εργοδοτών, των εργαζομένων, των συνδικαλιστικών και των μη κυβερνητικών οργανώσεων που ασχολούνται με την προώθηση της ισότητας μεταξύ ανδρών και γυναικών, σχετικά με τα μέτρα που λαμβάνονται για την ισότητα των φύλων στις εργασιακές σχέσεις. Εκπρόσωπος του Τμήματος Ισότητας των Φύλων μετέχει στις ελληνικές, ευρωπαϊκές και διεθνείς επιτροπές και ομάδες εργασίας, σχετικά με τα αντικείμενα αρμοδιότητάς του. 2. Μονάδα Ανάλυσης και Τεκμηρίωσης Το β' εδάφιο της παραγράφου 4 του άρθρου 2 του ν. 2874/2000 (ΦΕΚ 286 Α') αντικαθίσταται ως ακολούθως: «Η Μονάδα Ανάλυσης και Τεκμηρίωσης έχει ως έργο την παρακολούθηση των πολιτικών απασχόλησης, κοινωνικής ασφάλισης και ισότητας των φύλων και την κατάρτιση μελετών και εκθέσεων για τα θέματα αυτά και γενικώς την επιστημονική και γραμματειακή υποστήριξη του Συμβουλίου Εμπειρογνομόνων για την

προώθηση του έργου του.» 3. Γραφεία Ισότητας των Φύλων Στα Γραφεία Ισότητας των Φύλων που λειτουργούν στα Τμήματα Κοινωνικής Επιθεώρησης Εργασίας του Σώματος Επιθεωρητών Εργασίας του Υπουργείου Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας, προστίθενται και οι ακόλουθες αρμοδιότητες: α) η ενημέρωση και η συνεργασία με τον Συνήγορο του Πολίτη, σύμφωνα με τις διατάξεις των παραγράφων 8 και 9 του άρθρου 13 του παρόντος νόμου β) η ενημέρωση του Τμήματος Ισότητας των Φύλων της Διεύθυνσης Όρων Εργασίας του Υπουργείου Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας για θέματα του παρόντος νόμου γ) η συνεργασία με το Τμήμα Ισότητας των Φύλων της Διεύθυνσης Όρων Εργασίας του Υπουργείου Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας, τον Συνήγορο του Πολίτη και τη Γενική Γραμματεία Ισότητας, για την ενημέρωση και για την εφαρμογή από τους Κοινωνικούς Επιθεωρητές Εργασίας των ρυθμίσεων του παρόντος. Για το σκοπό αυτόν, τα σχετικά στατιστικά στοιχεία τηρούνται ανά φύλο. 4. Με απόφαση του Υπουργού Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας μπορούν να ρυθμίζονται ειδικότερα θέματα οργάνωσης και λειτουργίας των υπηρεσιών του Υπουργείου που αναφέρονται στο παρόν άρθρο. Άρθρο 16 Διοικητικές και ποινικές κυρώσεις 1. Η παραβίαση της κατά τον παρόντα νόμο απαγόρευσης διακρίσεων λόγω φύλου γεννά, εκτός των άλλων, και αξίωση προς πλήρη αποζημίωση του θύματος, η οποία θα καλύπτει την υλική και ηθική βλάβη και κάθε θετική ή αποθετική ζημία. Οι διαφορές της παρούσας παραγράφου εκδικάζονται κατά τη διαδικασία των εργατικών διαφορών. 2. Η παραβίαση της κατά τον παρόντα νόμο απαγόρευσης διακρίσεων λόγω φύλου από πρόσωπο που ενεργεί ως εργοδότης ή από τον ασκούντα το διευθυντικό δικαίωμα ή εκπρόσωπο ή προστηθέντα υπ' αυτών, κατά τη σύναψη ή άρνηση σύναψης εργασιακής σχέσης ή κατά τη διάρκεια, λειτουργία, εξέλιξη ή λύση αυτής, συνιστά παραβίαση της εργατικής νομοθεσίας και κατά την έννοια του άρθρου 16 του ν. 2639/1998 (ΦΕΚ 205 Α') όπως ισχύει, για την οποία επιβάλλονται οι προβλεπόμενες στο άρθρο αυτό διοικητικές κυρώσεις σύμφωνα με τα κριτήρια της παραγράφου 3 αυτού. 3. Η παραβίαση της κατά τον παρόντα νόμο απαγόρευσης διακρίσεων λόγω φύλου συνιστά πειθαρχικό παράπτωμα υπαλλήλου κατά την έννοια του άρθρου 107 παρ. 1 του Υπαλληλικού Κώδικα, όπως ισχύει. 4. Όποιος τελεί την πράξη της παραγράφου 1 του άρθρου 337 του Ποινικού Κώδικα, εκμεταλλευόμενος την εργασιακή θέση του παθόντος ή τη θέση προσώπου που έχει ενταχθεί σε διαδικασία αναζήτησης θέσης εργασίας διώκεται κατ' έγκληση και τιμωρείται με φυλάκιση από έξι (6) μήνες μέχρι τρία (3) έτη και με χρηματική ποινή τουλάχιστον χιλίων (1.000) ευρώ. Άρθρο 17 Βάρος απόδειξης Όταν ένα πρόσωπο που εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του παρόντος νόμου ισχυρίζεται ότι υφίσταται μεταχείριση που ενέχει διάκριση λόγω φύλου, κατά τις ανωτέρω διατάξεις, και επικαλείται, ενώπιον δικαστηρίου ή άλλης αρμόδιας αρχής, γεγονότα ή στοιχεία από τα οποία πιθανολογείται άμεση ή έμμεση διάκριση λόγω φύλου, ή ότι εκδηλώθηκε

σεξουαλική ή άλλη παρενόχληση κατά την έννοια του παρόντος νόμου, ο καθ' ου φέρει το βάρος να θεμελιώσει στο δικαστήριο ή σε άλλη αρμόδια αρχή, ότι δεν υπήρξε παραβίαση της αρχής της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών. Η ανωτέρω ρύθμιση δεν ισχύει στην ποινική διαδικασία. Άρθρο 18 Κοινωνικός διάλογος 1. Η Πολιτεία ενθαρρύνει το διάλογο μεταξύ των κοινωνικών εταίρων, με σκοπό την προαγωγή της αρχής της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών στην απασχόληση και την εργασία, σύμφωνα με τον παρόντα νόμο. 2. Η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή, στο πλαίσιο της αποστολής της για τη διεξαγωγή κοινωνικού διαλόγου για τη γενική πολιτική της χώρας και ειδικότερα για θέματα κοινωνικής πολιτικής, ενθαρρύνει το 2176 ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ (ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟ) διάλογο με τις οργανώσεις – μέλη της, με σκοπό την ενημέρωση, ευαισθητοποίηση και ενεργό συμμετοχή τους στην προώθηση της αρχής της ίσης μεταχείρισης, σύμφωνα με τους σκοπούς και κατά τις διατάξεις του παρόντος νόμου. Άρθρο 19 Περιοδική ενημέρωση της Επιτροπής Ο Υπουργός Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας κοινοποιεί στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή τα κείμενα των νομοθετικών και κανονιστικών πράξεων με τα μέτρα που έχουν θεσπισθεί σύμφωνα με την παράγραφο 4 του άρθρου 141 της Συνθήκης, καθώς και εκθέσεις για την εφαρμογή τους, ανά τετραετία. Άρθρο 20 Καταργούμενες διατάξεις 1. Από την έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου καταργείται κάθε γενική ή ειδική διάταξη νόμων, διαταγμάτων, υπουργικών αποφάσεων, εσωτερικών κανονισμών επιχειρήσεων που έχουν ισχύ νόμου ή κανονιστικής πράξης, καθώς και διατάξεις που ρυθμίζουν την άσκηση ελευθέριου επαγγέλματος ή ανεξάρτητης δραστηριότητας, εφόσον αντίκεινται στις διατάξεις του παρόντος νόμου. 2. Από την έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου καταργούνται, επίσης, όροι συλλογικών συμβάσεων εργασίας ή άλλων συλλογικών συμφωνιών, διαιτητικών αποφάσεων του ν. 1876/1990, εσωτερικών κανονισμών επιχειρήσεων ή εκμεταλλεύσεων συμβατικής ισχύος, καθώς και ατομικών συμβάσεων εργασίας, εφόσον αντίκεινται στις διατάξεις του παρόντος. Άρθρο 21 Στο άρθρο 1 του ν. 1387/1983, όπως τροποποιήθηκε και ισχύει, προστίθεται τρίτη παράγραφος, η οποία έχει ως εξής: «3. Για τον υπολογισμό του αριθμού των απολύσεων που προβλέπονται στις παραγράφους 1 και 2 του παρόντος άρθρου, όλοι οι τρόποι λήξης της σύμβασης εργασίας που γίνονται με πρωτοβουλία του εργοδότη για έναν ή περισσότερους λόγους, οι οποίοι δεν έχουν σχέση με το πρόσωπο των εργαζομένων, εξομοιώνονται με τις απολύσεις, υπό τον όρο ότι οι απολύσεις είναι τουλάχιστον πέντε.» Άρθρο 22 Τα άρθρα 7 και 9 του ν. 1483/1984 (ΦΕΚ 153 Α'), όπως ισχύουν, έχουν εφαρμογή και στους μερικώς απασχολούμενους. Άρθρο 23 Η διαδικασία αδειοδότησης Ολυμπιακών Εγκαταστάσεων που προβλέπεται στο άρθρο 1 του ν. 3342/2005 εφαρμόζεται και για τις εν γένει εγκαταστάσεις του Ολυμπιακού Χωριού. Άρθρο 24 Έναρξη ισχύος Η ισχύς του παρόντος νόμου αρχίζει από τη δημοσίευσή του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, εκτός εάν ορίζεται διαφορετικά από τις

διατάξεις του παρόντος νόμου. Παραγγέλλομε τη δημοσίευση του παρόντος στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως και την εκτέλεσή του ως νόμου του Κράτους. Αθήνα, 6 Σεπτεμβρίου 2006 Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ ΚΑΡΟΛΟΣ ΓΡ. ΠΑΠΟΥΛΙΑΣ ΟΙ ΥΠΟΥΡΓΟΙ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ, ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ Π. ΠΑΥΛΟΠΟΥΛΟΣ Γ. ΑΛΟΓΟΣΚΟΥΦΗΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΧΩΡΟΤΑΞΙΑΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΕΡΓΩΝ Δ. ΣΙΟΥΦΑΣ Γ. ΣΟΥΦΛΙΑΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ Μ. ΓΙΑΝΝΑΚΟΥ Σ. ΤΣΙΤΟΥΡΙΔΗΣ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΕΜΠΟΡΙΚΗΣ ΝΑΥΤΙΛΙΑΣ Α. ΠΑΠΑΛΗΓΟΥΡΑΣ Κ. ΚΕΦΑΛΟΓΙΑΝΝΗΣ Θεωρήθηκε και τέθηκε η Μεγάλη Σφραγίδα του Κράτους. Αθήνα, 8 Σεπτεμβρίου 2006 Ο ΕΠΙ ΤΗΣ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΥΠΟΥΡΓΟΣ Α. ΠΑΠΑΛΗΓΟΥΡΑΣ

Ακολουθούν αντίστοιχα το Βασιλικό Διάταγμα περί της ασκήσεως του επαγγέλματος Κοινωνικών Λειτουργών και το Προεδρικό Διάταγμα για την άσκηση του επαγγέλματος του Κοινωνικού Λειτουργού.

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ

ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
ΤΗ 14 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 1961

ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

ΑΡΙΘΜΟΣ ΦΥΛΛΟΥ
163

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΔΙΑΤΑΓΜΑΤΑ

682. Περί τυπικών προσόντων διορισμού επίμελητών της Υγειονομικής Σχολής 'Αθηνών. 1
683. Περί αύξησεως των οργανικών θέσεων τῶν προσωπικοῦ τῶν σχολείων Μέσης Ἐκπαιδεύσεως λόγω μετατροπῆς τοῦ Γυμνασιακοῦ Παιδ. Ἐξομοιωθῶν - Λασηθίου εἰς αὐτοτελὲς Γυμνάσιον. 2
684. Περί ιδρύσεως θέσεων κατωτέρου διδακτικοῦ, τεχνικοῦ καὶ ὑπηρετικοῦ προσωπικοῦ ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ Θεσσαλονίκης. 3
685. Περί ιδρύσεως κύκλου σπουδῶν Μηχανικῶν παραγωγῆς παρὰ τῇ Ἀνωτ. Σχολῇ Μηχανολόγων - Ἡλεκτρολόγων τοῦ Ε. Μ. Πολυτεχνείου, μιᾶς ἐκτάκτου ἑδρας καὶ θέσεων Ἐπιμελητῶν παρὰ τῷ Ἰδρύματι τούτῳ. 4
686. Περί ιδρύσεως ἐνοριακοῦ ναοῦ ἐν Κοινότητι Ἁγίου Δημητρίου (Μπραχομίου) Ἀθηνῶν. 5
687. Περί ιδρύσεως ἐνοριακοῦ ναοῦ ἐν τῷ συνοικισμῷ Κυπαρίσσι τῆς Κοινότητος Σπαρτιάς (Γρεβενῶν). 6

688. Περί ιδρύσεως ἐνοριακοῦ ναοῦ ἐν τῷ συνοικισμῷ Φλαμουλίου τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Τρίκκης καὶ Σπαργῶν. 7
689. Περί ἀνακατατάξεως τῆς μηνιαίας εἰσφορᾶς «Πέτσια» τῆς Ἰσραηλιτικῆς Κοινότητος Βόλου. 8
690. Περί τῆς ἀσκήσεως τοῦ ἐπαγγέλματος Κοινωνικῶν Λειτουργῶν. 9
961. Περί τροποποιήσεως καὶ συμπληρώσεως τοῦ ἀνεμερσοθέντος ὀργανισμοῦ τοῦ Νοσοκομείου - Σανατορίου Τριπόλεως. 10

ΠΡΑΞΕΙΣ ΥΠΟΥΡΓΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

120. Περί ἐξουσιοδοτήσεως τοῦ Ὑπουργοῦ Ἐθνικῆς Ἀμύνης διὰ τὰς μετακινήσεις τοῦ Στρατιωτικοῦ Προσωπικοῦ Κύπρου κλπ. 11

ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ

- Περί καθορισμοῦ Ἀναπληρωτοῦ τοῦ Γενικοῦ Ἐπιθεωρητοῦ Τραπεζῶν τῆς Ν. Ε. 12

ΔΙΟΡΘΩΣΕΙΣ ΗΜΑΡΤΗΜΕΝΩΝ

- Διορθώσεις ἡμαρτημένων εἰς τὸ ὑπ' ἀριθ. 531/61 Β. Δ. ἀρμοδιότητος Ὑπ. Ἐσωτερικῶν. 13

ΔΙΑΤΑΓΜΑΤΑ

Β. ΔΙΑΤΑΓΜΑ ΥΠ' ΑΡΙΘ. 682

Περί τυπικών προσόντων διορισμού επίμελητών της Υγειονομικής Σχολής 'Αθηνών.

ΠΑΥΛΟΣ

ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

Ἐχόντες ὑπ' ὄψιν τὰς διατάξεις α) τοῦ ἀρθροῦ 21 παρ. 1 τοῦ ν.1811/51 «περὶ κώδικος καταστάσεως τῶν δημοσίων διοικητικῶν ὑπαλλήλων», β) τοῦ ἀρθροῦ 5 παρ. 2 ἐδ. στ' τοῦ ν.3925/59 «περὶ Ὑπουργείων καὶ τῶν ὀργανισμῶν τῶν δημοσίων πολιτικῶν ὑπηρεσιῶν» καὶ γ) τῶν ἀρθρῶν 39 καὶ 53 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 682/60 Β. Διατάγματος «περὶ ὀργανισμοῦ τοῦ Ὑπουργείου Κοινωνικῆς Προνοίας», τὴν ὑπ' ἀριθ. 251/1961 συμφωνῶν γνωμοδότησιν τοῦ Ἀνωτάτου Συμβουλίου Δημοσίων Ὑπηρεσιῶν, ὡς καὶ τὴν ὑπ' ἀριθ. 410/1961 γνωμοδότησιν τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας, προτάσει τοῦ ἡμετέρου ἐπὶ τοῦ Συντονισμοῦ Ὑπουργοῦ ἀπεφασίσαιμεν καὶ διατάσσειν:

Ἄρθρον 1.

Προσόντα διορισμοῦ εἰς τὸν εἰσαγωγικὸν (βον) βαθμὸν τοῦ Κλάδου Α12 Ἐπίμελητῶν Υγειονομικῆς Σχολῆς, ὁρίζονται: τὰ κάτωθι:

1. Διὰ τὴν ἑδραν Δημοσίας Ὑγεινῆς:

α) Πτυχίον ἱατρικῆς σχολῆς πανεπιστημίου τῆς ἡμεδαπῆς ἢ ἰσοτίμου τῆς ἀλλοδαπῆς.

β) Πτυχίον ὑγεινολόγου τῆς Ὑγειονομικῆς Σχολῆς Ἀθηνῶν ἢ ἰσοτίμου τῆς ἀλλοδαπῆς ἢ διετῆς τοῦλάχιστον προϋπηρεσίας ἐπὶ πτυχίῳ εἰς δημοσίον μικροβιολογικὸν ἐργαστήριον ἢ τοιοῦτον νοσηλευτικὸν ἰδρύματος ἢ εἰδικότης μικροβιολόγου.

γ) Καλὴ γνώσις μιᾶς τῶν γλωσσῶν ἀγγλικῆς, γαλλικῆς ἢ γερμανικῆς κατὰ προτίμησιν τοῦ ὑποψηφίου.

2. Διὰ τὴν ἑδραν τῆς Μικροβιολογίας καὶ Ἀντανοβιολογίας:

α) Πτυχίον ἱατρικῆς σχολῆς πανεπιστημίου τῆς ἡμεδαπῆς ἢ ἰσοτίμου τῆς ἀλλοδαπῆς.

β) Εἰδικότης μικροβιολόγου, προτιμωμένου τοῦ ἔχοντος διετῆ τοῦλάχιστον προϋπηρεσίαν εἰς δημοσίον μικροβιολογικὸν ἐργαστήριον ἢ τοιοῦτον πανεπιστημίου ἢ νοσηλευτικὸν ἰδρύματος.

γ) Καλὴ γνώσις μιᾶς τῶν γλωσσῶν ἀγγλικῆς, γαλλικῆς ἢ γερμανικῆς κατὰ προτίμησιν τοῦ ὑποψηφίου.

3. Διὰ τὴν ἑδραν τῆς Ἐπιδημιολογίας:

α) Πτυχίον ἱατρικῆς σχολῆς πανεπιστημίου τῆς ἡμεδαπῆς ἢ ἰσοτίμου τῆς ἀλλοδαπῆς.

β) Πτυχίον ὑγεινολόγου τῆς Ὑγειονομικῆς Σχολῆς Ἀθηνῶν ἢ ἰσοτίμου τῆς ἀλλοδαπῆς, προτιμωμένου τοῦ ἔχοντος ἐκπαιδευθῆ εἰς τὴν ἐπιδημιολογίαν καὶ διοστατιστικῇ.

γ) Καλή γνώσις μιάς των γλωσσών αγγλικής, γαλλικής ή γερμανικής κατά προτίμησιν του υποψηφίου.

4 Διά την έδραν της Έλενοσιολογίας και Τροπικών Νόσων:
Α. Διά τον έπιμελητήν ιατρόν.

α) Πτυχίον ιατρικής σχολής πανεπιστημίου της ήμεδαπής ή ισότημου της άλλοδαπής.

β) Πτυχίον υγειονολόγου της Ύγειονομικής Σχολής Αθηνών ή ισότημου της άλλοδαπής, προτιμωμένου του έχοντος μνοειτή τουλάχιστον μετακαίρειυσιν εις θέματα έλενοσιολογίας και τροπικών νόσων.

γ) Καλή γνώσις μιάς των γλωσσών αγγλικής, γαλλικής ή γερμανικής κατά προτίμησιν του υποψηφίου.

Β. Διά τον έπιμελητήν έντομολόγον:

α) Πτυχίον ιατρικής σχολής πανεπιστημίου της ήμεδαπής ή ισότημου της άλλοδαπής ή πτυχίον των βιολογικών ή φυσιολογικών έπιστημών ήμεδαπού ή άλλοδαπού πανεπιστημίου ή τοιούτον της Ανωτάτης Γεωπονικής Σχολής της ήμεδαπής ή ισότημου της άλλοδαπής, προτιμωμένου του έχοντος πτυχίον υγειονολόγου της Ύγειονομικής Σχολής Αθηνών ή ισότημου της άλλοδαπής ή ειδικήν ένιαύσιον τουλάχιστον εκπαίδευσιν εις την έντομολογίαν.

β) Καλή γνώσις μιάς των γλωσσών αγγλικής, γαλλικής ή γερμανικής κατά προτίμησιν του υποψηφίου.

5. Διά την έδραν της Ύγειονομικής Μηχανικής:

Α. Διά τον έπιμελητήν μηχανικόν:

α) Πτυχίον πολιτικού μηχανικού ή μηχανολόγου πολυτεχνείου της ήμεδαπής ή άλλης ισότημου σχολής της άλλοδαπής, προτιμωμένου του έχοντος πτυχίον υγειονολόγου χημικού της Ύγειονομικής Σχολής Αθηνών ή ισότημου της άλλοδαπής.

β) Καλή γνώσις μιάς των γλωσσών αγγλικής, γαλλικής ή γερμανικής κατά προτίμησιν του υποψηφίου.

Β. Διά τον έπιμελητήν έργαστηρίου:

α) Πτυχίον χημικού πανεπιστημίου ή όμοταγούς ίδρύματος της ήμεδαπής ή άλλης ισότημου σχολής της άλλοδαπής, προτιμωμένου του έχοντος πτυχίον υγειονολόγου χημικού της Ύγειονομικής Σχολής Αθηνών ή ισότημου της άλλοδαπής.

β) Καλή γνώσις μιάς των γλωσσών αγγλικής, γαλλικής ή γερμανικής κατά προτίμησιν του υποψηφίου.

6. Διά την έδραν της Ύγεινης της διατροφής και Βιοχημίας:

Α. Διά τον έπιμελητήν της Ύγεινης της διατροφής:

α) Πτυχίον ιατρικής σχολής πανεπιστημίου της ήμεδαπής ή ισότημου της άλλοδαπής και διετής προώηρησεία εις καθολογικήν κλινικήν νοσοκομείου άνω των 100 κλινών ως και άποδεδειγμένη πείρα εις νοσήματα θρέψεως ή πτυχίον διαιτολογικής σχολής ή διαιτολογικού τμήματος ιατρικής σχολής άλλοδαπού πανεπιστημίου και διετής τουλάχιστον προώηρησεία εις τό έργαστήριον διαιτολογίας της Ύγειονομικής Σχολής Αθηνών ή ισότημου της άλλοδαπής.

β) Καλή γνώσις μιάς των γλωσσών αγγλικής, γαλλικής ή γερμανικής κατά προτίμησιν του υποψηφίου.

Β. Διά τον έπιμελητήν Βιοχημείας:

α) Πτυχίον χημικού ήμεδαπού πανεπιστημίου ή όμοταγούς ίδρύματος της ήμεδαπής ή ισότημου τοιούτου της άλλοδαπής.

β) Τριετής έπί πτυχίω προώηρησεία εις νοσηλευτικό ίδρυμα άνω των 100 κλινών και άποδεδειγμένη πείρα βιοχημικού.

γ) Καλή γνώσις μιάς των γλωσσών αγγλικής, γαλλικής ή γερμανικής κατά προτίμησιν του υποψηφίου.

7. Διά την έδραν της Παρασιτολογίας:

α) Πτυχίον ιατρικής σχολής πανεπιστημίου της ήμεδαπής ή ισότημου της άλλοδαπής και ειδικότης μικροβιολόγου ή πτυχίον υγειονολόγου της Ύγειονομικής Σχολής Αθηνών ή ισότημου της άλλοδαπής ή πτυχίον ιατρικής σχολής Πανεπιστημίου της ήμεδαπής ή ισότημου της άλλοδαπής και διετής έργασία εις ανεγνωρισμένον έργαστήριον γενικής παρασιτολογίας πιστοποιουμένης άρμοδιώς.

β) Καλή γνώσις μιάς των γλωσσών αγγλικής, γαλλικής ή γερμανικής κατά προτίμησιν του υποψηφίου.

Άρθρον 2.

Καταργείται πάσα διάταξις άλλως όρίζουσα τά προτιμήσιν

διορισμού εις τον εισαγωγικόν βαθμόν των θέσεων έπιμελητήν της Ύγειονομικής Σχολής Αθηνών.

Είς τους Ήμετέρους έπί του Συντονισμού και της Κοιν. Προνοίας Ύπουργούς ανατίθειμεν την δημοσίευσιν και εκτέλεσιν του παρόντος.

Έν Κερκύρα τή 14 Αύγουστου 1961

ΠΑΥΛΟΣ Β.

ΟΙ ΥΠΟΥΡΓΟΙ

ΕΠΙ ΤΟΥ ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΥ
Α. ΠΡΩΤΟΠΑΠΑΔΑΚΗΣ

ΕΠΙ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝ. ΠΡΟΝΟΙΑΣ
Α. ΣΤΡΑΤΟΣ

(2)

Β. ΔΙΑΤΑΓΜΑ ΥΠ' ΑΡΙΘ. 683

Περί αύξήσεως των όργανικών θέσεων του προσωπικού των σχολείων Μέσης Εκπαίδεύσεως λόγω μετατροπής του Γυμνασιακού Παραρτήματος Τετταριάδου Λασηθίου εις αυτότελες Γυμνάσιον.

ΠΑΥΛΟΣ ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

Έχοντες ύπ' όψει 1) τάς διατάξεις του άρθρου 2 του Ν.Δ. 3970)1959, της παραγρ. 3 του άρθρου 4 του Ν. Δ. 3379) 1955 και των άρθρων 7 και 10 του Α. Ν. 1849)1939, 2) την ύπ' αριθ. 23106)27.3.1961 (ΦΕΚ 103 τ. Β') κοινήν άπόφασιν των Ύπουργών Έθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων και Οικονομικών άπερι μετατροπής του Γυμνασιακού Παραρτήματος Τετταριάδου εις πλήρες και αυτότελες Γυμνάσιον και 3) την ύπ' αριθ. 519)1961 γνωμοδότησιν του Συμβουλίου Έπικρατείας, προτάσει των Ήμετέρων έπί της Έθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, Οικονομικών και Συντονισμού Ύπουργών, άπεφασίσασμεν και διατάσσομεν:

Αυξάνονται ως ακόλουθως οι όργανικαι θέσεις του προσωπικού των Σχολείων Μέσης Εκπαίδεύσεως:

α) Τών Γυμνασιαρχών κατά μίαν (1).

β) Τών Καθηγητών του κλάδου 3 του άρθρου 4 του Ν. Δ. 3379)1955 κατά όκτώ (8).

γ) Τών Καθηγητών του κλάδου 4 του άρθρου 5 του Ν. Δ. 3379)1955 κατά μίαν (1).

δ) Τών Διδακτών του κλάδου 5 του άρθρου 6 του Ν. Δ. 3379)1955 κατά τρεις (3).

ε) Τών Έπιστατών κατά μίαν (1) και.

στ) Τών Ύπηρετών κατά δύο (2).

Είς τον Ήμέτερον έπί της Έθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων Ύπουργόν ανατίθειμεν την δημοσίευσιν και εκτέλεσιν του παρόντος Διατάγματος.

Έν Αθήναις τή 31 Αύγουστου 1961

ΠΑΥΛΟΣ Β.

ΟΙ ΥΠΟΥΡΓΟΙ

ΕΠΙ ΤΟΥ ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΥ
ΑΡ. ΠΡΩΤΟΠΑΠΑΔΑΚΗΣ

ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΘΝ. ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ
Γ. ΒΟΥΓΙΑΤΖΗΣ

ΕΠΙ ΤΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

Κ. ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ

(3)

Β. ΔΙΑΤΑΓΜΑ ΥΠ' ΑΡΙΘ. 684

Περί ίδρύσεως θέσεων κατωτέρου διδακτικού, τεχνικού και υπηρετικού προσωπικού εν τώ Πανεπιστημίο Θεσσαλονίκης.

ΠΑΥΛΟΣ ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

Έχοντες ύπ' όψει: α) τάς διατάξεις του άρθρου 31 του Ν.Δ. 3974)59, β) την γνώμην της Συγκλήτου και της Ιατρικής Σχολής του Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, γ) την ύπ' αριθ. 337)1961 σύμφωνον γνωμοδότησιν του Ανωτάτου Συμβουλίου Δημοσίων Ύπηρεσιών και δ) την ύπ' αριθ. 512)

1961 γνωμοδότησιν τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας, προτάσει τῶν Ἡμετέρων Ὑπουργῶν ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν καὶ καὶ ἐπὶ τῆς Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Ὀργανισμῶν, ἀπεφασίσμεν καὶ διατάσσομεν:

Ἄρθρον μόνον

Ἰδρύονται παρὰ τῶ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης αἱ κάτωθι θέσεις κατωτέρου διδακτικοῦ, τεχνικοῦ καὶ ὑπηρετικοῦ προσωπικοῦ, προσπίθμεναι εἰς τὰς ὑφισταμένας ἀντιστοιχοῦς θέσεις αὐτοῦ:

α) Παρὰ τῆ Ἱατρικῆ Σχολῆ: 2 θέσεις Ἐπιμελητῶν Κλινικῆς ἐπὶ βαθμῶ 7ω—8ω καὶ 3 θέσεις Ἐπιμελητῶν Ἐργαστηρίου ἐπὶ βαθμῶ 5ω—2ω (Α' Κατηγορίας) ὡς καὶ 5 θέσεις Παρασκευαστῶν Ἐργαστηρίου ἐπὶ βαθμῶ 9ω—5ω (Β' Κατηγορίας), β) 2 θέσεις τεχνικῶν ἐπὶ βαθμῶ 10ω—6ω (Β' Κατηγορίας) καὶ γ) 2 θέσεις νοσηλευτῶν καὶ 1 θέσις κηπουροῦ ἐπὶ βαθμῶ 13ω—9ω (Γ' Κατηγορίας).

Εἰς τὸ Ἡμέτερον ἐπὶ τῆς Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Ὀργανισμῶν Ὑπουργῶν ἀνατίθμεν τὴν δημοσίευσιν καὶ ἐκτέλεσιν τοῦ παρόντος Διατάγματος.

Ἐν Ἀθήναις τῆ 7 Σεπτεμβρίου 1961

Ἐν Ὄνόματι τοῦ Βασιλέως

Ὁ Ἀντιβασιλεὺς

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΔΙΑΔΟΧΟΣ

Οἱ Ὑποῦργοι

ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΘΝ. ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΠ. ΕΠΙ ΤΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
Γ. ΒΟΓΙΑΤΖΗΣ **Κ. ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ**

Β. ΔΙΑΤΑΓΜΑ ΥΠ' ΑΡΙΘ. 685

Περὶ ἰδρύσεως κύκλου σπουδῶν Μηχανικῶν παρὰ τῆ Ἀνωτ. Σχολῆ Μηχανολόγων — Ἠλεκτρολόγων τοῦ Ε. Μ. Πολυτεχνείου, μιᾶς ἐκτάκτου ἑδρας καὶ θέσεων Ἐπιμελητῶν παρὰ τῶ Ἰδρύματι τούτῳ.

ΠΑΥΛΟΣ

ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

Ἐχοντας ὑπ' ὄψει τὰ ἄρθρα α) 1 τοῦ Ν. 1493/1944, ὡς ἀντικατεστάθη διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 295/1946 πράξεως τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου καὶ 31 (παραγρ. 4) τοῦ Ν. Δ. 3974/59, β) τὴν ὑπ' ἀριθ. 273/24.5.1961 σύμφωνον γνωμοδότησιν τοῦ Ἀνωτάτου Συμβουλίου Δημοσίων Ὑπηρεσιῶν καὶ γ) τὴν ὑπ' ἀριθ. 405/21 Ἰουνίου 1961 γνωμοδότησιν τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας, προτάσει τῶν Ἡμετέρων ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν καὶ ἐπὶ τῆς Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Ὀργανισμῶν Ὑπουργῶν, στηριζομένη εἰς ἀποφάσεις τῆς Συνκλήτου τοῦ Ἐθνικοῦ Μ. Πολυτεχνείου ληφθείσας κατὰ τὰς Συνεδριάσεις αὐτῆς τῆ 9.10.1958 καὶ 28.4.1960 μετὰ σχετικὴν πρότασιν τοῦ Συλλόγου τῶν καθηγητῶν τῆς Ἀνωτάτης Σχολῆς Μηχανολόγων Ἠλεκτρολόγων τοῦ ἰδρύματος τούτου, ἀπεφασίσμεν καὶ διατάσσομεν:

Ἄρθρον 1.

1. Ἰδρύεται παρὰ τῆ Ἀνωτάτης Σχολῆς Μηχανολόγων — Ἠλεκτρολόγων τοῦ Ε. Μ. Πολυτεχνείου κύκλος σπουδῶν Μηχανικῶν παραγωγῆς, ἀρχόμενος ἀπὸ τοῦ Γ' ἔτους τῆς ἐν τῇ Σχολῇ ταύτῃ φοιτήσεως.

2. Πρὸς λειτουργίαν τοῦ κύκλου τούτου σπουδῶν ἰδρύεται μία (1) ἐκτάκτος ἑδρα παρὰ τῆ ὡς ἂνω ἰδρύματι ὑπὸ τὸν τίτλον «Τεχνικοοικονομικῆς ἀναλύσεως».

Ἄρθρον 2.

Εἰς τὰς ὑφισταμένας παρὰ τῶ ὡς ἂνω ἰδρύματι θέσεις Ἐπιμελητῶν (Α' Κατηγορίας) προστίθενται 25 θέσεις, ἐξ ὧν 5 ὀρίζονται διὰ τὰς ἀνάγκας τοῦ ἐν ἄρθρῳ 1 τοῦ παρόντος ἰδρυομένου κύκλου σπουδῶν.

Εἰς τὸν ἐπὶ τῆς Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Ὀργανισμῶν Ὑπουργῶν ἀνατίθμεν τὴν δημοσίευσιν καὶ ἐκτέλεσιν τοῦ παρόντος Διατάγματος.

Ἐν Ἀθήναις τῆ 31 Αὐγούστου 1961

ΠΑΥΛΟΣ

Β.

Οἱ Ὑποῦργοι

ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΘΝ. ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΠ. ΕΠΙ ΤΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΥΠΟΥΡΓΟΣ
Γ. ΒΟΓΙΑΤΖΗΣ **Δ. ΑΛΙΠΡΑΝΤΗΣ**

Β. ΔΙΑΤΑΓΜΑ ΥΠ' ΑΡΙΘ. 686

(5)

Περὶ ἰδρύσεως ἐνοριακοῦ ναοῦ ἐν Κοινότητι Ἁγίου Δημητρίου (Μπραχαμίου) Ἀθηνῶν.

ΠΑΥΛΟΣ

ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

Ἐχοντας ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τῶν ἄρθρων 3, 10 καὶ 11 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2200/1940 Α. Νόμου ἀπερὶ ἱερῶν Ναῶν καὶ Ἐφημερίων ἐν συνδυασμῷ πρὸς τὸ ἄρθρον 4 παραγρ. 1 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 979/1942 Νομοθετικοῦ Διατάγματος, τὴν ὑπ' ἀριθ. 228/1960 γνωμοδότησιν τοῦ Κοινοτικοῦ Συμβουλίου τῆς Κοινότητος Ἁγίου Δημητρίου — Ἀθηνῶν ὡς καὶ τὴν ὑπ' ἀριθ. 1035/1960 γνώμην τοῦ Μητροπολιτικοῦ Συμβουλίου τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν, μετὰ γνώμην τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας περιλαμβανομένην ἐν τῇ ὑπ' ἀριθ. 469/13.7.1961 πράξει αὐτοῦ, προτάσει τοῦ ἐπὶ τῆς Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Ὀργανισμῶν Ὑπουργοῦ, ἀπεφασίσμεν καὶ διατάσσομεν:

Ἄρθρον μόνον.

Ἰδρύεται ἐνοριακὸς ναὸς ὁ Ἱερὸς Ναὸς Μεταμορφώσεως τοῦ Σωτήρος τῆς Κοινότητος Ἁγίου Δημητρίου (Μπραχαμίου) Ἀθηνῶν, ἀνευ αὐξήσεως τῶν ὀργανικῶν θέσεων τῶν Ἐφημερίων ἐν τῇ Ἱερᾷ Ἀρχιεπισκοπῇ Ἀθηνῶν (συν. Ἀσυρμάτου).

Εἰς τὸν αὐτὸν ἐπὶ τῆς Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Ὀργανισμῶν Ὑπουργῶν ἀνατίθμεν τὴν δημοσίευσιν καὶ ἐκτέλεσιν τοῦ παρόντος Διατάγματος.

Ἐν Ἀθήναις τῆ 31 Αὐγούστου 1961

ΠΑΥΛΟΣ

Β.

Ο ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΘΝ. ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΥΜΑΤΩΝ ΥΠΟΥΡΓΟΣ
Γ. ΒΟΓΙΑΤΖΗΣ

(6)

Β. ΔΙΑΤΑΓΜΑ ΥΠ' ΑΡΙΘ. 687

Περὶ ἰδρύσεως ἐνοριακοῦ ναοῦ ἐν τῇ συνοικισμῷ Κυπαρίσσι τῆς Κοινότητος Σπαρτιάς (Γρεβενῶν).

ΠΑΥΛΟΣ

ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

Ἐχοντας ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τῶν ἄρθρων 3, 10 καὶ 11 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2200/1940 Α. Νόμου ἀπερὶ ἱερῶν Ναῶν καὶ Ἐφημερίων, ἐν συνδυασμῷ πρὸς τὸ ἄρθρον 4 παραγρ. 1 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 979/1942 Νομοθετικοῦ Διατάγματος, τὴν ὑπ' ἀριθ. 12/16.11.58 γνωμοδότησιν τοῦ Κοινοτικοῦ Συμβουλίου Σπαρτιάς, ὡς καὶ τὴν ὑπ' ἀριθ. 337/18.12.1958 σύμφωνον γνώμην τοῦ Μητροπολιτικοῦ Συμβουλίου τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Πιτρῶν μετὰ γνώμην τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας περιλαμβανομένην ἐν τῇ ὑπ' ἀριθ. 471/61 πράξει αὐτοῦ, προτάσει τοῦ Ἡμετέρου ἐπὶ τῆς Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Ὀργανισμῶν Ὑπουργοῦ, ἀπεφασίσμεν καὶ διατάσσομεν:

Ἄρθρον μόνον.

Ἰδρύεται ἐνοριακὸς ναὸς ἐν τῇ συνοικισμῷ Κυπαρίσσι τῆς Κοινότητος Σπαρτιάς (Γρεβενῶν), ὁ Ἱερὸς Ναὸς τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς Κυπαρίσσι — Σπαρτιάς, ἀνευ αὐξήσεως τῶν ὀργανικῶν θέσεων τῶν ἐφημερίων ἐν τῇ Ἱ. Μητροπόλει Πιτρῶν.

Εἰς τὸν αὐτὸν ἐπὶ τῆς Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Ὀργανισμῶν Ὑπουργῶν ἀνατίθμεν τὴν δημοσίευσιν καὶ ἐκτέλεσιν τοῦ παρόντος Διατάγματος.

Ἐν Ἀθήναις τῆ 31 Αὐγούστου 1961

ΠΑΥΛΟΣ

Β.

Ο ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΘΝ. ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΥΜΑΤΩΝ ΥΠΟΥΡΓΟΣ
Γ. ΒΟΓΙΑΤΖΗΣ

(7)
Β. ΔΙΑΤΑΓΜΑ ΥΠ' ΑΡΙΘ. 688
 Περὶ ἰδρύσεως ἐνοριακοῦ Ναοῦ ἐν τῷ συνοικισμῷ Φλαμουλίου τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Τρίκκης καὶ Σταγῶν.

ΠΑΥΛΟΣ
ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ
 Ἐχόντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τῶν ἀρθρῶν 3, 10 καὶ 11 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2200(1940) Α. Νόμου περὶ Ἱερῶν Ναῶν καὶ Ἐφημερίων, ἐν συνδυασμῷ πρὸς τὸ ἄρθρον 4' παραγρ. 1 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 979(1942) Νομοθετικοῦ Διατάγματος, τὴν ὑπ' ἀριθ. 239(1959) γνωμοδότησιν τοῦ Δημοτικοῦ Συμβουλίου τοῦ Δήμου Τρικκαίων, ὡς καὶ τὴν ὑπ' ἀριθ. 191(1959) τῶν ἠμερῶν γνώμην τοῦ Μητροπολιτικοῦ Συμβουλίου τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Τρίκκης καὶ Σταγῶν, μετὰ γνώμην τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας περιλαμβανομένη ἐν τῇ ὑπ' ἀριθ. 468(13.7.1961) πράξει αὐτοῦ, προτάσει τοῦ ἐπι τῆς Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Ἐργησκευμάτων Ἡμετέρου Ὑπουργοῦ, ἀπεφασίσμεν καὶ διατάσσομεν:

Ἄρθρον μόνον.
 Ἱδρύεται ἐνοριακὸς Ναὸς ὁ Ἱερὸς Ναὸς τῆς Ἁγίας Παρασκευῆς τοῦ συνοικισμοῦ Φλαμουλίου τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Τρίκκης καὶ Σταγῶν.
 Εἰς τὸν αὐτὸν ἐπι τῆς Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Ἐργησκευμάτων Ὑπουργὸν ἀνατίθεμεν τὴν δημοσίευσιν καὶ ἐκτέλεσιν τοῦ παρόντος Διατάγματος.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 31 Αὐγούστου 1961
ΠΑΥΛΟΣ
Β.
 Ο ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΘΝ. ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΕΡΓΗΚ(Τ)ΩΝ ΥΠΟΥΡΓΟΣ
Γ. ΒΟΓΙΑΤΖΗΣ

(8)
Β. ΔΙΑΤΑΓΜΑ ΥΠ' ΑΡΙΘ. 689
 Περὶ ἀνακατατάξεως τῆς μηνιαίας εἰσφορᾶς «Πέτσι» τῆς Ἰσραηλιτικῆς Κοινότητος Βόλου.

ΠΑΥΛΟΣ
ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ
 Ἐχόντες ὑπ' ὄψει: 1) τὸ ἄρθρον 4 τοῦ Νόμου 2456(1920) περὶ Ἰσραηλιτικῶν Κοινοτήτων, 2) τὸν Νόμον 4837(1930) περὶ τροποποιήσεως καὶ συμπληρώσεως τοῦ Νόμου 2456(1920), 3) τὰ ἄρθρα 123, 125 καὶ 130 τοῦ Ἐσωτερικοῦ Κανονισμοῦ τῆς Ἰσραηλιτικῆς Κοινότητος Βόλου, 4) τὴν ὑπ' ἀριθ. 1933(30.8.1960) αἴτησιν τῆς Ἰσραηλιτικῆς Κοινότητος Βόλου, 5) τὴν ὑπ' ἀριθ. 1796(20.6.1960) γνωμοδότησιν τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου καὶ τοῦ Τοποτηρητοῦ Ἀρχιραββίνου τῆς αὐτῆς Κοινότητος πρὸς τὴν Ἐπιτροπὴν «Πέτσι», 6) τὸ ὑποβληθὲν ἀπόσπασμα πρακτικῶν ἐπὶ ἡμερομηνίαν 29.8.1960 συνεδριάσεως τῆς Κοινωνικῆς Συνελεύσεως τῆς αὐτῆς Κοινότητος, 7) πρότασιν τοῦ Κ.Ι.Σ., περιλαμβανομένη ἐν τῇ ὑπ' ἀριθ. 1327(1960) ἀναφορᾷ αὐτοῦ καὶ 8) τὴν ὑπ' ἀριθ. 445(1961) γνώμην τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας, προτάσει τοῦ Ἡμετέρου ἐπι τῆς Ἐθνικῆς Παιδείας Ὑπουργοῦ, ἀπεφασίσμεν καὶ διατάσσομεν:
 Ἄρθρον μόνον.

Ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τοῦ παρόντος ἡ τακτικὴ μηνιαία εἰσφορὰ «Πέτσι» πρὸς τὴν Ἰσραηλιτικὴν Κοινότητα Βόλου τῶν μελῶν αὐτῆς ὀρίζεται ὡς ὡλοῦθως κατὰ κατηγορίας:

Κατηγορία	1 ἀπὸ θρχ.	2— εἰς θρχ.	4 μηνιαίως
»	2	» 3,50	» 7
»	3	» 5,—	» 10
»	4	» 10,—	» 20
»	5	» 14,50	» 30
»	6	» 20,50	» 40
»	7	» 25,50	» 50
»	8	» 34,—	» 70
»	9	» 51,—	» 100

Εἰς τὸν αὐτὸν ἐπι τῆς Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Ἐργησκευμάτων Ὑπουργὸν ἀνατίθεμεν τὴν δημοσίευσιν καὶ ἐκτέλεσιν τοῦ παρόντος Διατάγματος.
 Ἐν Ἀθήναις τῇ 31 Αὐγούστου 1961.

ΠΑΥΛΟΣ
Β.
 Ο ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΘΝ. ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΕΡΓΗΚ(Τ)ΩΝ ΥΠΟΥΡΓΟΣ
Γ. ΒΟΓΙΑΤΖΗΣ

(9)
Β. ΔΙΑΤΑΓΜΑ ΥΠ' ΑΡΙΘ. 690
 Περὶ τῆς ἀσκήσεως τοῦ ἐπαγγέλματος Κοινωνικῶν Λειτουργῶν.

ΠΑΥΛΟΣ
ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ
 Ἐχόντες ὑπ' ὄψει: 1) τὸ ἄρθρον 3 τοῦ Ν. Διατάγματος 4018(11)12 Νοεμβρίου 1959 περὶ τοῦ θεσμοῦ τῶν Κοινωνικῶν Λειτουργῶν, 2) τὰς διατάξεις τοῦ Β. Διατάγματος 682(14.9.1960) περὶ τοῦ Ὄργανισμοῦ τοῦ Ἰνστιτούτου Κοινωνικῆς Προνοίας, 3) τὴν ὑπ' ἀριθ. 212(262)25 Φεβρουαρίου 1961 (Φ.Ε.Κ. 86)15.3.1961 τ. Β' ἀπόφασιν Ὑπουργοῦ Κοινωνικῆς Προνοίας περὶ ἐκχωρήσεως ἀρμοδιοτήτων εἰς τὸν Ὑπουργὸν Κοινωνικῆς Προνοίας, 4) τὴν ὑπ' ἀριθ. 436(6.7.1961) γνωμοδότησιν τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας.
 Προτάσει τῶν Ἡμετέρων Ὑπουργοῦ καὶ Ὑφυπουργοῦ ἐπι τῆς Κοινωνικῆς Προνοίας, ἀπεφασίσμεν καὶ διατάσσομεν:

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'.
Ἄδεια ἀσκήσεως ἐπαγγέλματος Κοινωνικῶν Λειτουργῶν.
Ἄρθρον 1.
Χορήγησις ἀδείας.

1. Διὰ τὴν ἀσκήσιν τοῦ ἐπαγγέλματος καὶ τὴν χρησιμοποίησιν τοῦ τίτλου τοῦ Κοινωνικοῦ Λειτουργοῦ ἀπαιτεῖται πτυχίον μίᾶς τῶν ἐν τῷ Κράτει ἀνεγνωρισμένων «Σχολῶν Κοινωνικῆς Προνοίας», ἢ τῶν ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ ἰσοτιμῶν τοιούτων καὶ ἄδεια χορηγημένη κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ παρόντος.
2. Περὶ τοῦ ἰσοτιμῶν τῶν ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ Σχολῶν Κοινωνικῆς Προνοίας πρὸς τὰς ἡμεδαπὰς τοιαύτας, κρίνει ὁ ἐπι τῆς Κοινωνικῆς Προνοίας Ὑπουργὸς διὰ πράξεώς του, ἐκδιδομένης μετὰ συμφωνοῦν γνώμην τοῦ παρὰ τῷ Ὑπουργεῖῳ Κοινωνικῆς Προνοίας Συμβουλίου Κοινωνικῆς Ἐργασίας.
3. Διὰ τὴν χορήγησιν τῆς ἐν παραγράφῳ 1 ἀδείας ἀσκήσεως τοῦ ἐπαγγέλματος τῶν Κοινωνικῶν Λειτουργῶν, ἀπαιτεῖται ὅπως εἴη: α) κέκτηται τὴν Ἑλληνικὴν ἰθαγένειαν, β) διὰ τοὺς ἀρρενας ἔχουν ἐκπληρώσῃ τὰς στρατιωτικὰς αὐτῶν ὑποχρεώσεις ἢ ἀπαλλαγῇ νομίμως τούτων καὶ μὴ ἔχουν καταδικασθῇ ἐπὶ λιποταξίᾳ, γ) κέκτηται ἀνεπίληπτον ἥθος καὶ ὑγιεῖς κοινωνικὰς ἀντιλήψεις, δ) μὴ ἔχουν καταδικασθῇ εἰς ποινὰς κακούργηματος ἢ τῶν ἐν ἄρθρῳ 2 τοῦ παρόντος πλημμελημάτων ἢ μὴ ἔχουν στερηθῇ τῶν πολιτικῶν τῶν δικαιωμάτων λόγῳ καταδίκης.
4. Διὰ τὴν κρίσιν τῶν ὑγιῶν Κοινωνικῶν ἀντιλήψεων τῶν αἰτούντων τὴν χορήγησιν ἀδείας Κοινωνικῶν Λειτουργῶν, ἐφαρμόζονται ἀναλόγως αἱ διατάξεις τοῦ Ἀν. Νόμου 516(8)8 Ἰανουαρίου 1948 περὶ ἐλέγχου Νομιμοσφύρατος τῶν δημοσίων κ.λ.π. ὑπαλλήλων καὶ ὑψηλῶν (Φ.Ε.Κ. 6' τ. Α' 1948).
5. Ἡ ἄδεια ἀσκήσεως ἐπαγγέλματος τῶν Κοινωνικῶν Λειτουργῶν χορηγεῖται διὰ πράξεως τοῦ ἐπι τῆς Κοινωνικῆς Προνοίας Ὑπουργοῦ, δημοσιευομένης διὰ τῆς Ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως. Ἡ ἄδεια ἐκδίδεται αἰτήσιν τοῦ ενδιαφερομένου, ἐπὶ τοῦ κεκαנוνισμένου χαρτοσήμου, τῇ ὑποβολῇ πρωτοτύπου ἢ κεκρωμένου ἀντιγράφου τοῦ πτυχίου

της Σχολής Κοινωνικής Προνοίας και των εξής πιστοποιητικών: α) Δήμου Κοιότητας, περὶ τῆς ἐγγραφῆς του εἰς τὰ οἰκία δημοτολόγια, β) Ποινικῆ Μητρώου, γ) Πιστοποιητικὸν ἀρμοδίας Εἰσαγγελικῆς Ἀρχῆς ὅτι δὲν ἐκκρεμῆ εἰς βάρος τοῦ ὑποψηφίου ποινικὴ δίκη, δ) Πιστοποιητικὸν στρατολογικῆς καταστάσεως διὰ τοὺς ἄρρενας, ε) τῆς εἰσετίας Ἀστυνομικῆς Ἀρχῆς περὶ τῶν κοινωνικῶν φρονημάτων τοῦ αἰτούντος.

6. Παρὰ τῆς ἀρμοδίας Διευθύνου τοῦ Ὑπουργείου Κοινωνικῆς Προνοίας τηρεῖται τὸ Μητρώον καὶ οἱ ἀτομικοὶ φάκελλοι τῶν Κοινωνικῶν Λειτουργῶν εἰς οὓς ἐχορηγήθη ἡ ἐν παραγράφῳ 1 ἄδεια. Τὸ Μητρώον περιλαμβάνει πλὴν τῶν ἄλλων καὶ στοιχεῖα περὶ τοῦ τόπου καὶ τῶν ὑπηρεσιῶν παρ' αἷς ὑπηρετοῦν οἱ Κοινωνικοὶ Λεῖτουργοὶ ἐνημερούμενον δι' ἐκάστην μεταβολήν, ἐπὶ τῇ ὑποβολῇ δηλώσεως ἐκ μέρους αὐτῶν ἐν περιπτώσει ἀλλαγῆς ὑπηρεσίας. Ἡ εἰς εὐλογον χρόνον ὑποβολὴ τῆς δηλώσεως ταύτης καθίσταται ὑποχρεωτική.

* Ἄρθρον 2.

Ἀνάκλησις ἀδείας

Ἡ χορηγηθεῖσα ἄδεια ἀνακαλεῖται προσωρινῶς ἢ καὶ ὀριστικῶς, δι' ἠτιολογημένην πράξεωσ τοῦ ἐπὶ τῆς Κοινωνικῆς Προνοίας Ὑπουργοῦ, δημοσιευομένης διὰ τῆς Ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως, μετὰ σύμφωνον γνώμην τοῦ παρὰ τῷ Ὑπουργεῖῳ Κοινωνικῆς Προνοίας Συμβουλίου Κοινωνικῆς Ἐργασίας ἐν περιπτώσει: α) καταδίκης ἐπὶ κακούργηματι ἢ ἐπὶ πλημμελήματι εἰς οἰσθητικὴν ποινὴν διὰ κλοπῆν, ὑπεξαίρεσιν (κοινήν ἢ ἐν ὑπηρεσίᾳ), ἀπάτην, ἐκβίασιν, πλαστογραφίαν, ἀπιστίαν, παράβασιν καθήκοντος, δι' ἐγκλημα κατὰ τῶν ἠθῶν καὶ συκοφαντικὴν δυσφήμησιν, β) στερήσεως τῶν πολιτικῶν δικαιωμάτων, λόγῳ καταδίκης, γ) παραβάσεως τῶν ἐν άρθροις 3—6 τοῦ παρόντος διατάξεων καὶ δ) θύσεως τοῦ Κοινωνικοῦ Λειτουργοῦ ὑπὸ ἀπαρτίσεων ἢ δικαστικὴν ἀντίληψιν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'

Καθήκοντα. Ὑποχρεώσεις. Ἀπαρτίσεις. Ἀσπιδίστα.

* Ἄρθρον 3.

Γενικά Καθήκοντα.

Οἱ Κοινωνικοὶ Λεῖτουργοὶ ὀφείλουσ: 1) Κατὰ τὴν ἄσκησιν τοῦ λειτουργήματος αὐτῶν καὶ τὴν ἰδιωτικὴν τῶν ζωὴν, νὰ διάγουν βίον ἀνεπιληπτον, τηροῦντες τοὺς νόμους τοῦ Κράτους, τὰ ἠθικὰ ἀρχὰς καὶ τὰς θεοντολογικὰς παραγγελίας τοῦ παρόντος, ἐφελκόμενοι, κατὰ πάντα τρόπον, τὸν σεβασμὸν ἐπὶ τὴν ἀτομικὴν αὐτῶν τιμὴν καὶ ἀξιοπρέπειαν καὶ τὴν τοιαύτην ἐπὶ τοῦ συνόλου τῶν Κοινωνικῶν Λειτουργῶν. Οὗτοι ὑποχρεοῦνται ὅπως μεριμνοῦσ διὰ τὴν συμπλήρωσιν τῆς μορφώσεως τῶν καὶ συμβάλλουσ ἐν τῇ ἐν γένει ἀνάψει εἰς περιωπὴν τοῦ λειτουργήματος τῆς Κοινωνικῆς Ἐργασίας, διαφυλάσσοντες τὴν ἐπιστημονικὴν αὐτῶν ἀνεξαρτησίαν κατὰ τὴν ἀσκησιν τοῦ ἐπαγγέλματος τῶν. 2) Νὰ ἀπέχουσ ἐκδηλώσεων ἢ ἰδεολογιῶν σκοποῦσ τὴν διὰ παντὸς τρόπον ἢ μέσῳ ἀνατροπῆν τοῦ ὑφισταμένου πολιτικοῦ ἢ κοινωνικοῦ καθεστώτος, ὡς καὶ πάσης ἐνεργείας προδιδούσης ἀσκησιν πολιτικῆς προπαγάνδας ἢ ἀποδλεπούσης εἰς ἱκανοποίησιν ἀθεμίτων συμφερόντων ἢ ἀνηθικῶν σκοπῶν. 3) Ὅπως μὴ χρησιμοποιοῦσ τίτλους μὴ νομίμως κτηθέντας καὶ ἀποσέγουσ ἐπιμελῶς τὴν ἀσκησιν ἀρμοδιότητων, πέραν τῆς ἐιδικότητός τῶν.

* Ἄρθρον 4.

Καθήκοντα πρὸς τοὺς δεομένους μερίμνης.

1) Οἱ Κοινωνικοὶ Λεῖτουργοὶ ἐν ἐπιγνώσει τῆς εἰρυτέρας αὐτῶν εὐδύνουσ πρὸς τὸ κοινωνικὸν σύνολον δέουσ νὰ καταβάλλουσ πᾶσαν προσπάθειαν διὰ τὴν ἐξασφάλισιν ἐπιθυμητῶν προϋποθέσεων πρὸς κάλυψιν τῶν ἀναγκῶν τοῦ συνόλου.

2) Πρωταρχικὴ φροντίς τῶν Κοινωνικῶν Λειτουργῶν, ἀνεξαρτήτως ἐιδικότητος ἢ ἀρμοδιότητος, εἶναι ἡ διὰ τῆς ἐκ μέρους αὐτῶν εὐσυνειδήτου ἀσκήσεως τῆς ἐπιστημονικῆς τῶν τεχνικῆς, μερίμνα διὰ τὴν βελτίωσιν τῆς θέσεως τῶν δεομένων προστασίας, ἐν τῇ ἐπιδιώξει ὅπως οὗτοι, κατανο-

οῦντες τὰ προβλήματά τῶν, καταστοῦν ἱκανοὶ νὰ ἀντιμετωπίζουσ ταῦτα αὐτοδυνάμως.

3) Οἱ Κοινωνικοὶ Λεῖτουργοὶ ὀφείλουσ σεβασμὸν πρὸς τὰς φιλοσοφικὰς, πολιτικὰς καὶ θρησκευτικὰς πεποιθήσεις καὶ τὰ δικαιώματα καὶ εὐδύνουσ τοῦ ἀτόμου, τηροῦντες ἐν τῇ ἀσκήσει τοῦ λειτουργήματος αὐτῶν, τὰς μετ' αὐτοῦ σχέσεις τῶν εἰς ἐπίπεδον εἰλικρινείας, τιμιότητος καὶ σεβασμοῦ πρὸς τὸ ἄτομον. Δέουσ νὰ ἀναζητοῦσ τὴν λύσιν τῶν δυσχερῶν καταστάσεων ἐν ἀμοσφαίρᾳ εὐγενείας, καλωσύνης, ἐνδιαφέροντος, ὑπομονῆς, κατανοήσεως, ἀμοιβαίας ἐμπιστοσύνης καὶ συνεργασίας, ἀνευ ἐπικρίσεων, ἐν τῇ ἐκτιμῆσει τῶν διαθέσεων καὶ δυνατοτήτων τοῦ ἀτόμου.

4) Διαφυλασσομένον τῶν εἰδικῶν διατάξεων τοῦ Νόμου ἢ τῶν εἰδικῶν ὑπηρεσιακῶν ὑποχρεώσεων ἢ τῶν τοιοῦτων αἰτινῶν ἀπορροῦσ ἐξ ἐπιταγῆς ἀνωτέρων ἠθικῶν ἢ κοινωνικῶν καθήκοντων, οἱ Κοινωνικοὶ Λεῖτουργοὶ ὀφείλουσ τὴν τήρησιν αὐστηρὰς ἐγκυμῶδιᾶς ἐπὶ ἰδιωτικῶν ἀπορρήτων ἐμπιστευθέντων αὐτοῖς ἢ περιελθόντων εἰς γνώσιν αὐτῶν κατὰ τὴν ἀσκησιν τοῦ ἐπαγγέλματος τῶν ἢ ὡς ἐκ τῆς ἰδιότητός τῶν. Προκειμένου δὲ νὰ ἐξετασθοῦσ ὡς μάρτυρες ἐνώπιον Δικαστικῆς ἢ ἐτέρας Ἀρχῆς, ἐπὶ τοιοῦτων οἰκογενειακῶν ἀπορρήτων, ὀφείλουσ νὰ προβαῖνουσ εἰς σαφῆ δηλώσιν περὶ τῆς ἰδιότητός τῶν καὶ τῆς ἐκ μέρους αὐτῶν ὑποχρεώσεως τήρησεως τοῦ ἀπορρήτου. Ὅφείλουσ ἐπίσης ἐν τῇ τήρησει τοῦ Ὑπηρεσιακοῦ ἀπορρήτου, νὰ ἐπαγρυπνοῦσ ἐπὶ τῆς μυστικότητος τῶν φακέλων καὶ τῆς ἀλληλογραφίας τῶν εἰς αὐτὸ ὑπηρετοῦσ κοινωνικῶν ὑπηρεσιῶν.

5) Οἱ Κοινωνικοὶ Λεῖτουργοὶ ὀφείλουσ πρὸς ἐν τῇ ἀρμοδιότητι αὐτῶν δεομένους τῆς μερίμνης τῶν, ἀμερόληπτον κρίσιν καὶ ἀνάλογον πρὸς τὴν βαρύτητα τῆς ἀνάγκης ἐκάστου φροντίδα.

6) Ἐν οὐδεμίᾳ περιπτώσει ἐπιτρέπεται ἡ ἐκ μέρους τῶν Κοινωνικῶν Λειτουργῶν λήψις ἀμοιβῆς ἢ φιλοδωρήματος παρὰ προσώπων ἐμπιστόντων εἰς τὸν κύκλον τῆς ἀρμοδιότητός τῶν.

* Ἄρθρον 5.

Καθήκοντα πρὸς συναδέλφους.

Οἱ Κοινωνικοὶ Λεῖτουργοὶ ὀφείλουσ νὰ σέβουσται ἀμοιβαίως τοὺς συναδέλφους τῶν καὶ νὰ συμπεριφέρονται πρὸς ἀλλήλους μετὰ τῆς προσηκούσης ἀδρότητος, ἐν πνεύματι συνεργασίας καὶ εἰλικρινῶν αἰσθημάτων συναδελφικῆς ἀλληλεγγύης. Ὅφείλουσ νὰ ἐξομαλῶνουσ εἰρηνικῶς καὶ εὐπρεπῶς τὰς τυχόν μεταξὺ αὐτῶν ἀνασφουμένας διαφορὰς.

* Ἄρθρον 6.

Ἀσπιδίστα.

1) Ἡ ἀπεργία δὲν συμβιβάζεται πρὸς τὴν φύσιν τῆς Κοινωνικῆς Ἐργασίας ὡς λειτουργήματος, ὅσῳκις ἐκ τῶν εἰδικῶν ἐκάστοτε συνθηκῶν, παρίσταται, κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἀπεργίας, ἄμεοσ ἀνάγκη παροχῆς ὑπὸ τῶν Κοινωνικῶν Λειτουργῶν τῶν ὑπηρεσιῶν αὐτῶν.

2) Ἀπαγορεύεται ἡ ὑπὸ τῶν Κοινωνικῶν Λειτουργῶν κατ' ἐπάγγελμα ἀσκήσις ἐμπορίας ἢ ἐτέρας ἐργασίας ἢ καὶ μεμονωμένης πράξεως μὴ συμβιβαζομένης πρὸς τὴν φύσιν καὶ ἀξιοπρέπειαν τοῦ λειτουργήματος, ἢ παρεμποδίζούσης τὴν κανονικὴν ἀσκησιν τοῦ ἐπαγγέλματος τοῦ Κοινωνικοῦ Λειτουργοῦ, ὡς κυρίας αὐτοῦ ἐπαγγελματικῆς ἀπασχολήσεως.

3) Δὲν θεωροῦνται κατ' ἀρχὴν ὡς ἀσπιδίστα, κατὰ τὴν ἔνοιαν τῆς προηγουμένης παραγράφου, ἀσχιολοὶ πνευματικῆς φύσεως, ἔστω καὶ ἂν ἐξ αὐτῶν πορίζουται χρηματικὰ ὀφέλη. Οἱ Βουλευταὶ, οἱ Δήμαρχοι, Πρόεδροὶ Κοινοτήτων, Δημοτικοὶ καὶ Κοινοτικοὶ Σύμβουλοι, ὡς καὶ οἱ ὑποψήφιοι τοιοῦτοι, τελοῦσιν ἐν ἀναστολῇ ἀσκήσεως τοῦ Ἐπαγγέλματος τῶν Κοινωνικῶν Λειτουργῶν.

4) Οἱ Κοινωνικοὶ Λεῖτουργοὶ ἐν τῇ ἀσκήσει τοῦ ἐπαγγέλματος τῶν δὲν δύνανται εἴτε ἀτομικῶς εἴτε μετέχοντες ὡς κοινῶν συλλογικῶν ὑπηρεσιακῶν ὀργάνου νὰ ἐπιληφθοῦσ θεμάτων, δι' ἅτινα ἔχουσ πρόβηλον συμφέρον αὐτοῦ ἢ οἱ συγγενεῖς τῶν, κατ' εὐθείαν μὲν γραμμὴν ἀπεριορίσεως, ἐκ πλαγίου δὲ μέχρι τρίτου βαθμοῦ.

5. Η έντοπιότης δὲν παρεμποδίζει τὴν κατ' ἐπάγγελμα ἔργασίαν τῶν Κοινωνικῶν Λειτουργῶν εἰς περιφέρειας, μεθ' ὧν οὗτοι συνδέονται δι' ἰδιαίτερον προσωπικῶν θεσμῶν ἢ συμφερόντων. Ἐν τοιαύτῃ ἰδίᾳ περιπτώσει ἔχουν ἠδὲ ἠξιωματικὴν ὑποχρέωσιν ἀδιαβλήτου συμπεριφορᾶς καὶ δι' ἀγρόπνου ποσοχῆς, ἀποφυγῆς μεροληπτικῶν πράξεων ἢ παραλείψεων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'

Ὁργάνωσις Κοινωνικῶν Ὑπηρεσιῶν.

Ἄρθρον 7.

1. Ἡ λειτουργία Ὑπηρεσιῶν παρ' αἷς ὑπηρετοῦν Κοινωνικοὶ Λειτουργοὶ κατὰ τὴν ἐν ἄρθρῳ 1 τοῦ παρόντος ἀδείας, λειτουργοῦσαι ἢ συνιστάμεναι παρὰ δημοτικαῖς ὑπηρεσίαις ἢ ὀργανισμοῖς δημοσίου ἢ ἰδιωτικοῦ δικαίου, διέπεται ὑπὸ ἐσωτερικῶν κανονισμῶν συντασσόμενων παρὰ τῶν διοικήσεων τῶν εἰς αὐτὰ ἀνήκοντων ὑπηρεσιῶν καὶ ἐγκρινομένων διὰ πράξεων τοῦ Ὑπουργοῦ Κοινωνικῆς Προνοίας καὶ τοῦ κατὰ περίπτωσιν ἀρμοδίου Ὑπουργοῦ, μετὰ συμφωνίαν γνώμην τοῦ Συμβουλίου Κοινωνικῆς Ἐργασίας.

2. Δι' ὁμοίων πράξεων δύναται ν' ἀντιτίθεται εἰς ἀρμόδια ὅργανα τοῦ Ὑπουργείου Κοινωνικῆς Προνοίας ἢ παρακολούθησις καὶ ἐπιβλεψήσις τοῦ ἔργου τῶν ἐν τῇ προηγουμένῃ παραγράφῳ Κοινωνικῶν Ὑπηρεσιῶν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'

Μεταβατικαὶ Διατάξεις

Ἄρθρον 8.

1. Κατὰ τὴν πρώτην ἐφαρμογὴν τοῦ παρόντος καὶ ἐπὶ τῇ ὑποβολῇ ἐντὸς ἐξαμήνου ἀπὸ τῆς δημοσίευσέως αὐτοῦ, αἰτήσεως μετὰ τῶν ὑπὸ τοῦ παρόντος καθοριζομένων δικαιολογητικῶν, δύναται νὰ χορηγηθῇ ἢ ἐν ἄρθρῳ 1 ἀδεία ἀσκήσεως τοῦ ἐπαγγέλματος, μετὰ συμφωνίαν γνώμην τοῦ Συμβουλίου Κοινωνικῆς Ἐργασίας: α) Εἰς πρόσωπα εἰδικῶς ἐκπαιδευθέντα ἐν τῇ ἡμεδαπῇ ἢ τῇ ἀλλοδαπῇ εἰς τὴν ἀσκήσιν τῆς Κοινωνικῆς Προνοίας ἢ ὑποστάντα εὐδοκίμως τὰς ὑπὸ τοῦ Ὑπουργείου Κοινωνικῆς Προνοίας ὀργανωθεῖσας ἐκπαιδευσεις Κοινωνικῶν Λειτουργῶν καὶ ἔχοντα τετραετὴ τοῦλάχιστον ἀσκήσιν καθιζήσαντων Προϊσταμένου Τομεάρχων ἢ Τομεάρχου Κοινωνικῶν Λειτουργῶν παρὰ τῷ Ὑπουργεῖῳ Κοινωνικῆς Προνοίας. Εἰς τὴν τετραετὴ ἀσκήσιν καθιζήσαντων Τομεάρχων συμπολογίζονται καὶ ὁ χρόνος προϋπηρεσίας αὐτῶν ὡς Κοινωνικῶν Λειτουργῶν. β) Εἰς πτυχιούχους Σχολῶν ἐκπαιδευσεως Κοινωνικῶν Λειτουργῶν τῆς ἡμεδαπῆς ἢ τῆς ἀλλοδαπῆς, ἐφ' ὅσον οὗτοι ἐφοίτησαν ἐν αὐταῖς εἰς πλήρη κύκλον σπουδῶν καὶ πάντως εἰς χρονικὸν διάστημα οὐχὶ μικρότερον τῆς διετίας. γ) Εἰς πτυχιούχους σχολῶν ἐκπαιδευσεως Κοινωνικῶν Λειτουργῶν τῆς ἡμεδαπῆς ἢ τῆς ἀλλοδαπῆς, οἵτινες ἐφοίτησαν μὲν ἐν αὐταῖς πρὸς λήψιν τοῦ πτυχίου τῶν εἰς χρονικὸν διάστημα μικρότερον τῆς διετίας, μὴ κατώτερον ὅμως ἐνός ἀκαδημαϊκοῦ ἔτους, ἔχουν δὲ καὶ τετραετὴ τοῦλάχιστον εὐδόκιμον προϋπηρεσίαν, ὑπὸ τὴν ἰδιότητα τοῦ Κοινωνικοῦ Λειτουργοῦ παρὰ Κοινωνικαῖς Ὑπηρεσίαις Κρατικαῖς ἢ Νομικῶν Προσώπων Δημοσίου ἢ Ἰδιωτικοῦ Δικαίου, τοποθετηθέντες παρ' αὐταῖς παρὰ τοῦ Ὑπουργείου Κοινωνικῆς Προνοίας καὶ μισθοδοτηθέντες παρὰ τῆς Βασιλικῆς Προνοίας εἴτε κατέχοντες θέσεις Κοινωνικῶν Λειτουργῶν προβλεπομένας διὰ τῶν καταστατικῶν διατάξεων τῶν εἰς αὐτὰ ἐπὶ τῆσιν Νομικῶν Προσώπων.

2. Ὅμοίως ἢ ἐν ἄρθρῳ 1 τοῦ παρόντος ἀδεία παρέχεται εἰς τοὺς κατὰ τὴν δημοσίευσιν τοῦ παρόντος: α) Πτυχιούχους Σχολῶν Ἐκπαιδευσεως Κοινωνικῶν Λειτουργῶν ἡμεδαπῆς ἢ ἀλλοδαπῆς, οἵτινες πρὸς λήψιν τοῦ πτυχίου τῶν δὲν ἐφοίτησαν ἐν αὐταῖς εἰς χρονικὸν διάστημα τοῦλάχιστον διετίας. β) Εἰς μὴ Πτυχιούχους Σχολῶν Ἐκπαιδευσεως Κοινωνικῶν Λειτουργῶν, οἵτινες ἔχουν τετραετὴ τοῦλάχιστον εὐδόκιμον προϋπηρεσίαν, ὑπὸ τὴν ἰδιότητα τοῦ Κοινωνικοῦ Λειτουργοῦ παρὰ Κοινωνικαῖς Ὑπηρεσίαις Κρατικαῖς, Δημοσίου ἢ Ἰδιωτικοῦ Δικαίου, τοποθετηθέντες παρ' αὐταῖς παρὰ τοῦ Ὑπουργείου Κοινωνικῆς Προνοίας καὶ μισθοδοτηθέντες παρὰ τῆς Βασιλικῆς Προνοίας, εἴτε ἔχουν τετραετὴ τοῦλάχιστον εὐδόκιμον προϋπηρεσίαν παρὰ κρατικαῖς ὑπηρεσίαις ἢ νομικαῖς

προσωπικαῖς δημοσίου ἢ ἰδιωτικοῦ δικαίου καὶ εἰς θέσεις κοινωνικῶν λειτουργῶν νενομοθετημένας διὰ τῶν καταστατικῶν αὐτῶν διατάξεων.

Ἄρθρον 9.

1. Τὸ Ὑπουργεῖον Κοινωνικῆς Προνοίας ἐπὶ σκοπῷ ἐπιμορφώσεως τῶν ἤδη ὑπηρετούντων Κοινωνικῶν Λειτουργῶν καὶ τυχόντων ἀδείας ἀσκήσεως τοῦ Ἐπαγγέλματος, δύναται νὰ ὀργανώσῃ εἰδικὰς μετεκπαιδευσεις, διαρκείας ἕξ μηνῶν ἕως ἐνός ἔτους.

2. Ἡ κατὰ τὴν προηγουμένην παράγραφον μετεκπαιδευσις καθίσταται ὑποχρεωτικὴ διὰ τοὺς Κοινωνικοὺς Λειτουργοὺς τοὺς τυχόντας τῆς ἀδείας ἀσκήσεως τοῦ ἐπαγγέλματος κατὰ τὰς διατάξεις τῆς παραγράφου 2 τοῦ ἄρθρου 8 τοῦ παρόντος. Ἡ μετεκπαιδευσις τούτων ὀρίζεται διὰ πράξεων τοῦ ἐπὶ τῆς Κοινωνικῆς Προνοίας Ὑπουργοῦ, μετὰ συμφωνίαν γνώμην τοῦ Συμβουλίου Κοινωνικῆς Ἐργασίας, ἐντὸς πενταετίας ἀπὸ τῆς δημοσίευσέως τοῦ παρόντος εἶναι δὲ ἐξαμήνος μὲν διὰ τοὺς δημοσίευσέως τοῦ παρόντος εἶναι δὲ ἐξαμήνος μὲν διὰ τοὺς ἐκ τῶν μετεκπαιδευομένων πτυχιούχους ἀνωτάτων Σχολῶν, ἐτησίᾳ δὲ διὰ τοὺς λοιπούς, δυναμένη νὰ πραγματοποιηθῇ εἰς δύο στάδια ἐξαμήνου διαρκείας. Ἡ μετεκπαιδευσις αὕτη δύναται νὰ ὀρίζεται καὶ εἰς εἰδικὰ Τμήματα παρὰ Σχολαῖς Κοινωνικῆς Προνοίας.

3. Ἡ μὴ εὐδόκιμος παρακολούθησις τῆς ἐν προηγουμένην παραγράφῳ μετεκπαιδευσεως ἢ ἡ ὑπαίτιος μὴ συμμετοχῆ εἰς ταύτην παρὰ τῶν πρὸς τοῦτο ὑποχρέων, κατὰ τὴν προηγουμένην παράγραφον, συνεπάγεται τὴν ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ αὐτῶν διακοπὴν τῆς ἐπαγγελματικῆς αὐτῶν ἐξελίξεως.

Εἰς τοὺς ἑμμέρους ἐπὶ τῆς Κοινωνικῆς Προνοίας Ὑπουργῶν καὶ Ὑφυπουργῶν ἀνατίθεται τὴν δημοσίευσιν καὶ ἐκτέλεσιν τοῦ παρόντος.

Ἐν Κερκύρῃ τῇ 4 Αὐγούστου 1961

ΠΑΥΛΟΣ

Β.

ΟΙ ΥΠΟΥΡΓΟΙ

ΕΠΙ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝ. ΠΡΟΝΟΙΑΣ ΕΠΙ ΤΗΣ ΚΟΙΝ. ΠΡΟΝΟΙΑΣ ΥΦΥΡΓΟΣ

Α. ΣΤΡΑΤΟΣ

Ι. ΦΑΡΡΕΑΣ

(10)

Β. ΔΙΑΤΑΓΜΑ ΥΠ' ΑΡΙΘ. 691

Περὶ τροποποιήσεως καὶ συμπληρώσεως τοῦ ἀναμορφωθέντος ὀργανισμοῦ τοῦ Νοσοκομείου—Σανατορίου Τριπόλεως.

ΠΑΥΛΟΣ
ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

Ἐχόντες ὑπ' ὄψιν 1) τὰς διατάξεις τῆς παρ. 2 τοῦ ἄρθρου 24 τοῦ Ν. Δ. 2592)53, 2) τὰς διατάξεις τῆς παρ. 6 τοῦ ἄρθρου 11 καὶ τῆς παρ. 4 τοῦ ἄρθρου 12 τοῦ Ν. 3796)57, 3) τὴν ὑπ' ἀριθ. 26)12.12.60 ἀπόφασιν τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου τοῦ Νοσοκομείου Σανατορίου Τριπόλεως 4) τὴν ὑπ' ἀριθ. 59)13.12.60 γνώμην τοῦ Ν.Σ.Υ. Ἀσφαλίσεως Νομοῦ Ἀρκადίας, 5) τὴν ὑπ' ἀριθ. Ζ1ε)262)192)61 ἀπόφασιν τοῦ Ὑπουργοῦ Κοιν. Προνοίας καὶ 6) τὴν ὑπ' ἀριθ. 174)8.3.61 γνώμην τοῦ Συμβουλίου Ἐπικρατείας, προτάσει τοῦ ἑμμέρου ἐπὶ τῆς Κοινωνικῆς Προνοίας Ὑφυπουργοῦ ἀπεφασίσαντες καὶ διατάσσασαντες:

Τροποποιῶμεν καὶ συμπληροῦμεν τὸ ὑπ' ἀριθ. 452)11.8.1960 Βασιλικὸν Διάταγμα (ΦΕΚ. 95)6.7.60 Τ. Α' περὶ ἀναμορφώσεως τοῦ ὀργανισμοῦ τοῦ Ν. Σ. Τριπόλεως ὡς ἀκολούθως:

Ἄρθρον μόνον

1. Τὸ τελευταῖον ἐδάφιον τοῦ ἄρθρου 6 ἀντικαθίσταται ὡς ἐξῆς.

Τὸν Διοικητικὸν Διευθυντὴν ἐλλείποντα, ἀπόντα ἢ κωλύομενον ἀναπληροῖ ὁ Γραμματεὺς τοῦ Σανατορίου ἢ ἕτερος ἀνώτερος μόνιμος ὑπάλληλος τοῦ Σανατορίου, ἀρξίζομενος δι' ἀποφάσεως τοῦ Δ. Συμβουλίου.

Αἱ θέσεις τῶν ἐμφανιστῶν - χειριστῶν Ἀκτινοθεραπευτικῆς Ἐργαστηρίου τῶν εἰδικῶν θέσεων Β' κατηγορίας τοῦ ἄρθρου 16 πρᾶσσεινται κατὰ μίαν (1).

3. Εἰς τὴν παράγραφον ΙΥ' τοῦ ἄρθρου 16 «Εἰδικαὶ θέ-

σεις Β' Κατηγορίας προστίθεται υπ' αΐξ. αριθ. 5 Δύο (2) θέσεις εργασιοθεραπευτών ή εργασιοθεραπευτριών επί αποδοχάς μόνιμου Διοικητικού υπαλλήλου βαθμού 9ου έως 7ου, επί συμβάσει τριετούς διάρκειας δυναμένης να ανανεούται.

Αί θέσεις των Κλητήρων—Θυρωρών—Νυκτοφυλάκων της Γ' Κατηγορίας του Διοικητικού προσωπικού του αυτού ως άνω άρθρου προσαυξάνονται κατά μίαν (1).

Είς την παράγραφο ΥΙ Βοηθητικών προσωπικών του άρθρου 16 επέρχονται αι κάτωθι μεταβολαί:

α) Η υπ' αριθ. 1 προβλεπόμενη μία (1) θέση Μηχανοτεχνίτου καθίσταται επί αποδοχάς 8ου έως 6ου βαθμού.

β) Αί υπ' αριθ. 4 προβλεπόμεναι δύο (2) θέσεις Θεραπευτών καθίστανται επί αποδοχάς 9ου—7ου βαθμού.

γ) Αί υπ' αριθ. 17 περιλαμβανόμεναι οκτώ (8) θέσεις τραπεζοκόμων προσαυξάνονται κατά τέσσαρας (4).

δ) Αί υπ' αριθ. 18 προβλεπόμεναι τριάκοντα (30) θέσεις πλυντριών—καθαριστριών προσαυξάνονται κατά πέντε (5).

6. Είς την παράγραφο 6 της Β' Κατηγορίας του άρθρου 18 προστίθεται ότι «Διὰ δὲ τὸν εργασιοθεραπευτὴν ἢ εργασιοθεραπεύτριαν ἀπαιτεῖται ἀπολυτήριον Γυμνασίου ἢ Μέσης Ἑμπορικῆς Σχολῆς καὶ δίπλωμα τῆς Σχολῆς Βοηθῶν Ἐργασιοθεραπείας τοῦ Ε.Ε.Σ. ἢ ἐτέρας ἰσοτίμου τοιαύτης τῆς ἡμεδαπῆς ἢ ἀλλοδαπῆς ἢ ἐνιαυσίως εἰδικῆς ἐκπαίδευσις εἰς τὴν Ἐργασιοθεραπείαν ἐν τινὶ Ἰδρύματι.

7. Είς τὰς θέσεις τῶν εργασιοθεραπευτῶν ἢ εργασιοθεραπευτριῶν διορίζονται ἄνευ διαγωνισμοῦ οἱ κατεχόμενοι ἀντιστοίχως τὰ ὑπὸ τῆς παραγράφου 6 τοῦ παρόντος ὀριζόμενα προσόντα καὶ κατὰ τὰς διατάξεις τῆς παραγράφου 1 τοῦ άρθρου 20 τοῦ ἀναφορωθέντος ὀργανισμοῦ τοῦ Σανατορίου.

Εἰς τὸν αὐτὸν ἐπὶ τῆς Κοινωνικῆς Προνοίας Ὑπουργοῦν ἀνατίθεται τὴν δημοσίευσιν καὶ ἐκτέλεσιν τοῦ παρόντος Βασιλικοῦ Διατάγματος.

Ἐν Κερκύρα τῆ 23 Αὐγούστου 1961

ΠΑΥΛΟΣ

Ο ΕΠΙ ΤΗΣ ΚΟΙΝ. ΠΡΟΝΟΙΑΣ ΥΠΟΥΡΓΟΣ
Ι. ΨΑΡΡΕΑΣ

ΠΡΑΞΕΙΣ ΥΠΟΥΡΓΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

Πράξις υπ' αριθ. 120, τῆς 23 Αὐγούστου 1961

(11)

Περὶ ἐξουσιοδοτήσεως τοῦ Ὑπουργοῦ Ἑθνικῆς Ἀμύνης διὰ τὰς μετακινήσεις τοῦ στρατιωτικοῦ προσωπικοῦ Κύπρου κ.λ.π.

ΤΟ ΥΠΟΥΡΓΙΚΟΝ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΝ

Λαθὼν υπ' ὄψιν εἰσήγησιν τοῦ ἐπὶ τῆς Ἑθνικῆς Ἀμύνης Ὑπουργοῦ καὶ Οἰκονομικῶν, ἀποφασίζει τὰ κάτωθι:

1. Παρέχει τὸ δικαίωμα εἰς τὸν ἐπὶ τῆς Ἑθνικῆς Ἀμύνης Ὑπουργὸν ὅπως ἐγκρίνη:

α) Τὰς ἀναγκαίας μετακινήσεις τοῦ εἰς τὰς Ἑλληνικὰς Δυνάμεις Κύπρου διατιθεμένου στρατιωτικοῦ προσωπικοῦ κατὰ πάσας τὰς περιπτώσεις τὰς προβλεπόμενας ὑπὸ τῶν ἐν ἰσχύϊ διατάξεων ἐν τῷ ἐσωτερικῷ, τὸσον διὰ τὴν εἰς Κύπρον ἀρχικὴν τοποθέτησιν καὶ τὴν ἐκ ταύτης ἐπάνοδον, ὅσον καὶ διὰ τὰς ἐντὸς τῆς Κύπρου ὑπηρεσιακὰς μετακινήσεις. Εἰς εἰδικὰς περιπτώσεις δύναται ὁ Ὑπουργὸς Ἑθνικῆς Ἀμύνης νὰ ἐξουσιοδοτήσῃ ὄργανον τῶν ΤΡΙΜΕΛΕΔΥΚ διὰ τὴν ἐκδοσὴν διαταγῶν κινήσεως.

β) Τὴν μετακίνησιν τῶν οἰκογενειῶν τῶν Μονίμων Ἀξιωματικῶν, Ἀνθυποασπιστῶν καὶ ὑπαξιῶν ἐφ' ἅπασι ἐκ τῆς ἡμεδαπῆς εἰς Κύπρον καὶ τάναντι.

Οἰκογένεια ἐν τῇ προκειμένῃ περιπτώσει νοεῖται ἡ ἀποτελούμενη ἐκ τῆς συζύγου, τῶν ἀγαθῶν θηλέων ὡς καὶ τῶν μὴ υπερβάτων τοῦ 18ου ἔτος τῆς ἡλικίας των, ἀρρένων τέκνων τοῦ Στρατιωτικοῦ.

2. α) Κατὰ τὰς μετακινήσεις τὰς ἀναφερομένας εἰς τὴν προηγουμένην παράγραφον Ι δικαιολογῶνται πᾶσαι αἱ διατάξεις καὶ αἱ ἀποζημιώσεις αἱ προβλεπόμεναι ὑπὸ τῶν ἐν ἰσχύϊ

διατάξεων ἐν τῇ ἡμεδαπῇ γενικῶς ὑπὸ τοῦ κάτωθι περιορισμοῦ:

ι) Ἡμερησία ἀποζημίωσις ἴση πρὸς τὸ 1)45 τῶν ἀποδοχῶν ἡμεδαπῆς.

ii) Ἐξόδα πρώτης ἐγκαταστάσεως δὲν δικαιολογῶνται.

iii) Ἐξόδα συσκευασίας οἰκοσκευῆς δικαιολογῶνται ὡς εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τὸσον κατὰ τὴν ἀρχικὴν μετάβασιν μειομενῶν καθ' ἃ ποσὰ ἐχορηγήθησαν κατὰ τὴν ἀρχικὴν κίνησιν πρὸς Κύπρον, καὶ κατὰ τὴν ἐκ ταύτης ἐπάνοδον εἰς τὴν ἡμεδαπὴν.

iv) Ἀνώτατον ὄριον βάρους οἰκοσκευῆς δικαιολογεῖται μέχρι 400 χιλιτογράμμων διὰ τοὺς μετ' οἰκογενεῖας μετακινηθέντας καὶ 150 χιλιόγρ. διὰ τοὺς ἄνευ οἰκογενεῖας μετακινηθέντας ὡς καὶ τοὺς ἀγάμους τοιούτους.

β) Στρατικοὶ ἐπακροχόμενοι εἰς τὴν ἡμεδαπὴν προσαίρω εἰς εἰδικὰς περιπτώσεις δι' ἐκτέλεσιν ὑπηρεσίας δικαιολογῶσι διὰ τὰς ἡμέρας παραμονῆς ἐν Ἑλλάδι ἐπὶ χρονικὸν διάστημα μὴ δυνάμενον νὰ υπερβῇ τὰς 15 ἡμέρας:

ι) Οἱ ἐκ τούτων μετακαλέσαντες τὰς οἰκογενεῖας των ἐν Κύπρῳ ἀποζημιῶσιν ἐκτὸς ἔδρας ἡμεδαπῆς (μισθολόγιον ἡμεδαπῆς) μειομένης τῆς εἰδικῆς ἀποζημιώσεως εἰς συνάλλαγμα κατὰ 200σ) κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο.

ii) Οἱ ἐκ τούτων μὴ μετακαλέσαντες τὴν οἰκογένειάν των ἐν Κύπρῳ δικαιολογῶσιν ἀποζημιῶσιν ἐκτὸς ἔδρας ἐσωτερικοῦ, περιορισμένης τῆς εἰς συνάλλαγμα εἰδικῆς ἀποζημιώσεως κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο κατὰ ἐβδομήκοντα τοῖς ἑκατὸν (700σ).

iii) Παραμονὴ στρατιωτικῶν (περιπτώσεων i καὶ ii τῆς παραγράφου 2β) ἐν Ἑλλάδι, πέραν τῶν δέκα πέντε ἡμερῶν, συνεπάγεται διακοπὴν τὸσον τῆς εἰς συνάλλαγμα ἀποζημιώσεως ὅσον καὶ τῆς προβλεπόμενης τοιαύτης ἡμεδαπῆς.

Ἡ παρούσα κωροθίγεται νομοθετικῶς μερίμνη τοῦ ἐπὶ τῆς Ἑθνικῆς Ἀμύνης Ὑπουργοῦ.

Ὁ Προεδρεύων Ἀντιπρόεδρος

Τὰ Μέλη

Ἀκριβὲς Ἀντίγραφον

Ἐν Ἀθήναις τῆ 30 Αὐγούστου 1961

Ὁ Γραμματεὺς τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου
Ι. ΠΑΠΑΒΛΑΧΟΠΟΥΛΟΣ

ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ

(12)

Περὶ καθορισμοῦ Ἀναπληρωτοῦ τοῦ Γενικοῦ Ἐπιθεωρητοῦ Τραπεζῶν τῆς Ν.Ε.

ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

(Ἀπόσπασμα πρακτικῶν τῆς 1214)28.8.61 συνεδριάσεως).

Ὁ Διοικητὴς τῆς Τ.Ε. κ. Ε. Ζολώτας εἶσει εἰς γνώσιν τῆς Ν.Ε. ὅτι αὐτὴ δι' ἀποφάσεώς της (Συν.928)2)12.7.55) εἶχεν ἀναθέσει τὰ καθήκοντα τοῦ Γενικοῦ Ἐπιθεωρητοῦ Τραπεζῶν εἰς τὸν Διευθυντὴν τῆς Τ.Ε. κ. Μ. Λεβῆν, εἶχε δὲ ὀρίσει ταυτόχρονως καὶ τοὺς ἀναπληρωτάς του.

Ἐπειδὴ ἤδη λόγῳ ἐπελθουσῶν μεταβολῶν ὁ Γενικὸς Ἐπιθεωρητὴς Τραπεζῶν παραμένει ἄνευ ἀναπληρωτοῦ ὁ κ. Ζολώτας προτείνει εἰς τὴν Ν.Ε. ὅπως τὰ καθήκοντα τοῦ Ἀναπληρωτοῦ τοῦ Γενικοῦ Ἐπιθεωρητοῦ Τραπεζῶν ἀντικαθίστων εἰς τὸν Ὑποδιευθυντὴν τῆς Δ)σεως Ἐλέγχου Πίστεως τῆς Τ.Ε. κ. Ἀλέξ. Ρημάκην, ἐν περιπτώσει δὲ συγχρόνου καλῶματος ἢ ἀπουσίας ἀμφοτέρων προτείνει ὅπως καθήκοντα Γενικοῦ Ἐπιθεωρητοῦ τῆς Ν.Ε. ἀσκήσῃ ὁ Διευθυντὴς τῆς Τ.Ε. κ. Κων. Δημητρίου.

Κατόπιν τῶν ἀνωτέρω ἢ Ν.Ε. λαβούσα υπ' ὄψιν τὴν ὡς ἄνω πρότασιν τοῦ Διοικητοῦ τῆς Τ.Ε. ἀποφασίζει:

1. Ἀναθέτει τὰ καθήκοντα τοῦ Ἀναπληρωτοῦ τοῦ Γενικοῦ Ἐπιθεωρητοῦ Τραπεζῶν εἰς τὸν Ὑποδιευθυντὴν τοῦ Ἐλέγχου Πίστεως τῆς Τ.Ε. κ. Ἀλέξ. Ρημάκην, ὁ ὁποῖος θ' ἀναπληροῖ τὸν κ. Μ. Λεβῆν, ἀπόντα ἢ κωλύομενον, καθ' ὅλην τὴν ἐκτασὴν τῶν καθηκόντων του ὡς Γενικοῦ Ἐπιθεωρητοῦ Τραπεζῶν.

2. Έν περιπτώσει καθ' ην ὁ Γενικός Ἐπιθεωρητής Τραπεζῶν καὶ ὁ Ἀναπληρωτής του ἀπουσιάζουν ἢ κωλύονται κατὰ τὸ αὐτὸν χρόνον, καθ' ἕκαστον Γενικό Ἐπιθεωρητὸν Τραπεζῶν θ' ἀσκή κατά τὸ διαστημα τοῦτο ὁ Διευθυντής τῆς Τ.Ε. κ. Κων. Δημητρίου.

Ἡ παρούσα ἀπόφασις δέον νὰ δημοσιευθῇ εἰς τὴν Ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως, συμφώνως τῷ ἄρθρῳ 12 τοῦ Α.Ν. 1665)27.1.51 «περὶ λειτουργίας καὶ ἐλέγχου Τραπεζῶν».

Ἀκριβὲς ἀπόσπασμα

Ἐν Ἀθήναις τῆ 31 Αὐγούστου 1961.

Ὁ Προϊστάμενος τῆς Γραμματείας τῆς Ν.Ε.

ΑΛΕΞ. ΡΗΜΑΚΗΣ

ΔΙΟΡΘΩΣΕΙΣ ΗΜΑΡΤΗΜΕΝΩΝ

(13)

Εἰς τὸ ὑπ' ἀριθ. 531)1961 Β. Δ. «περὶ κωδικοποιήσεως τῶν ἰσχυρῶν διατάξεων τῆς νομοθεσίας περὶ ἐκλογῆς δευτεῶν» (ΦΕΚ 130, Α'), ἐπιφέρειται ἡ κάτωθι διορθωσις: Εἰς τὸ ἄρθρον 79 παρ. 3 στίχος 8ος ἀντὶ τοῦ ἐφαλμένου «ἄρθρον 167» τίθεται τὸ ὄρθον «ἄρθρον 171» καὶ εἰς τὴν παρ. 4 στοιχ. β' τοῦ αὐτοῦ ἄρθρου ἀντὶ τοῦ ἐφαλμένου «δραχμῶν τεσσάρων χιλιάδων (4.000)» τίθεται τὸ ὄρθον «δραχμῶν πέντε χιλιάδων (5.000)».

(Ἐκ τοῦ Ὑπουργείου Ἐσωτερικῶν)

του τίτλου του Κοινωνικού Λειτουργού απαιτείται:

α) Πτυχίο μιας αναγνωρισμένης από το Κράτος Σχολής Κοινωνικής Εργασίας της Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης ή ισότιμο αντίστοιχης Σχολής του εξωτερικού.

β. Άδεια, που χορηγείται σύμφωνα με τις διατάξεις του Διατάγματος αυτού.

2. Για την ισοτιμία των πτυχίων των Σχολών εκπαίδευσης Κοινωνικών Λειτουργών του εξωτερικού αποφαινόμενοι:

α. Για τους κατόχους τίτλων σπουδών του εξωτερικού Πανεπιστημιακής Εκπαίδευσης από το ΔΙΚΑΤΣΑ χωρίς αντιστοιχία.

β. Για το αντικείμενο ειδικότητας των πιο πάνω πτυχίων αποφαινόμενοι το Ινστιτούτο Τεχνολογικής Εκπαίδευσης (ΙΤΕ).

3. Οι υποψήφιοι για τη λήψη της άδειας άσκησης επαγγέλματος Κοινωνικού Λειτουργού, που αναφέρεται στην παράγραφο 1 του παρόντος απαιτείται να:

α. Έχουν την Ελληνική Ιθαγένεια, με επιφύλαξη της παρ. 5 του παρόντος άρθρου.

β. Να μην έχουν καταδικασθεί σε ποινές κακούργηματος ή πλημμελήματος από εκείνα που αναφέρονται στο άρθρο 2 του παρόντος ή να μην έχουν στερηθεί των πολιτικών τους δικαιωμάτων λόγω καταδίκης.

4. Η άδεια άσκησης επαγγέλματος Κοινωνικού Λειτουργού χορηγείται με απόφαση του Υπουργού Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων ή του εξουσιοδοτούμενου, με σχετική απόφαση του κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 29 παραγρ. 1 του Ν. 1558/85, αρμοδίου οργάνου και δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Η άδεια εκδίδεται μετά από αίτηση του ενδιαφερομένου που συνοδεύεται με τα ακόλουθα δικαιολογητικά:

α) Επικυρωμένα αντίγραφο ή φωτοαντίγραφο πτυχίου Σχολής Κοινωνικής Εργασίας, ή βεβαίωση της Σχολής από την οποία να προκύπτει ότι ο υποψήφιος έχει καταστεί πτυχιούχος.

β. Πιστοποιητικό ισοτιμίας τίτλου σπουδών, για τους πτυχιούχους σχολών του εξωτερικού.

γ. Επικυρωμένο φωτοαντίγραφο δελτίου Αστυνομικής Ταυτότητας.

δ. Αντίγραφο ποινικού μητρώου τύπου Α'.

ε) Πιστοποιητικό αρμόδιας Εισαγγελικής Αρχής ή υπεύθυνη με δήλωση του άρθρου 8 του Ν. 1599/86, ότι ο υποψήφιος δε διάκειται ως φυγόποινος ή φυγόδικος.

στ) Επικυρωμένο φωτοαντίγραφο του εκλογικού βιβλιαρίου από το οποίο να προκύπτει ότι ο υποψήφιος έχει ασκήσει το εκλογικό του δικαίωμα ή βεβαίωση από την οποία να προκύπτει ότι άσκησε το δικαίωμα αυτό ή ότι δεν το άσκησε δικαιολογημένα. Σε περίπτωση έλλειψης εκλογικού βιβλιαρίου, βεβαίωση της Αρμόδιας Αρχής ότι ο υποψήφιος έχει υποβάλει τα απαιτούμενα δικαιολογητικά για την έκδοσή του.

5. Η άδεια άσκησης επαγγέλματος Κοινωνικού Λειτουργικού χορηγείται με τη διαδικασία της προηγούμενης παραγράφου και σε αλλοδαπούς, υπηκόους των Κρατών - Μελών των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, σε εφαρμογή των διατάξεων του Π.Δ. 37/88 (ΦΕΚ 15/29.1.88 Τ. Α'), εφ' όσον πληρούν τις προϋποθέσεις του παρόντος Π. Δ/τος καθώς επίσης και σε περιπτώσεις αλλοδαπών της παραγράφου 5 του άρθρου 3 του Ν. 991/79, εφ' όσον πληρούν και τις αναφερόμενες στη διάταξη αυτή προϋποθέσεις.

6. Στην αρμόδια Δ/ση του Υπουργείου Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων τηρείται Μητρώο που περιλαμβάνει:

α) Στοιχεία ταυτότητας του ενδιαφερομένου

β) Γνώση ξένων γλωσσών

γ) πρόσθετες σπουδές.

Άρθρο 2.

Ανάκληση άδειας

1. Η άδεια άσκησης επαγγέλματος Κοινωνικού Λειτουργού ανακαλείται προσωρινά ή οριστικά με αιτιολογημένη απόφαση του Υπουργού Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως σε περιπτώ-

σεις:

α. Καταδίκης για κακούργημα ή πλημμέλημα, σε οποιαδήποτε ποινή, για κλοπή, υπεξαίρεση (κοινή ή στην Υπηρεσία), απάτη, εκβίαση, πλαστογραφία, δωροδοκία, ή δωροληψία, παράβαση καθήκοντος, για έγκλημα κατά των θνών, συκοφαντική δυσφήμιση και λιποταξία.

β. Σπέρσης των πολιτικών δικαιωμάτων λόγω καταδίκης.

γ. Θέσης του Κοινωνικού Λειτουργού σε δικαστική απαγόρευση ή δικαστική αντίληψη.

δ. Παράβασης των διατάξεων των άρθρων 4 - 9 του παρόντος Διατάγματος.

2. Η οριστική ανάκληση της άδειας άσκησης επαγγέλματος επιτρέπεται ύστερα μόνο από αμετάκλητη δικαστική απόφαση για αδίκημα που αναφέρεται στην παραγρ. 1α του παρόντος άρθρου.

3. Σε περίπτωση παράβασης των διατάξεων των άρθρων 4 - 9 του παρόντος η απόφαση ανάκλησης της άσκησης επαγγέλματος εκδίδεται, κατ' ανάλογη εφαρμογή των διατάξεων του Υπαλληλικού κώδικα που αφορούν την επιβολή πειθαρχικών ποινών:

α. Για θέματα σχέσεων με το συνδικαλιστικό τους όργανο και μετά την σύμφωνο γνώμη του πειθαρχικού τους οργάνου.

β. Για θέματα δεοντολογικά που αναφέρονται στα προαναφερόμενα άρθρα, το Υπηρεσιακό Πειθαρχικό Συμβούλιο του Υπουργείου υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων.

Για θέματα δεοντολογικά η προσωρινή ανάκληση δεν θα πρέπει να υπερβαίνει το χρονικό διάστημα του ενός (1) έτους, ενώ για ποινική καταδίκη για ορισμένα κακούργηματα ή πλημμελήματα, ή αμετάκλητη καταδικαστική απόφαση, στέρξηση πολιτικών δικαιωμάτων κ.λ.π. η ανάκληση θα είναι οριστική.

Άρθρο 3.

Πλαίσια άσκησης του επαγγέλματος.

1. Οι Κοινωνικοί λειτουργοί που έτυχαν άδειας άσκησης επαγγέλματος σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 1 του παρόντος, παρέχουν τις υπηρεσίες τους στα πλαίσια οργανωμένων Κοινωνικών Υπηρεσιών του Δημοσίου και του ιδιωτικού τομέα.

2. Οι Κοινωνικοί Λειτουργοί μπορούν με απόφαση του Υπουργού Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, να παρέχουν τις υπηρεσίες τους και ως ελεύθεροι επαγγελματίες, εφόσον έχουν ασκήσει, αποδεδειγμένα, το επάγγελμά τους για μία τουλάχιστον πενταετία στα πλαίσια των Υπηρεσιών της προηγούμενης παραγράφου.

3. Το αντικείμενο των υπηρεσιών του Κοινωνικού Λειτουργού, ως ελεύθερου επαγγελματία, πρέπει να είναι αντίστοιχο της απαιτούμενης, κατά την προηγούμενη παράγραφο, επαγγελματικής εμπειρίας.

4. Η παροχή υπηρεσιών από τον Κοινωνικό Λειτουργό, ως ελεύθερου επαγγελματία είναι επιτρεπτή εφόσον:

α. Διατηρεί για το σκοπό αυτό επαρκείς και κατάλληλους χώρους στους οποίους απαραίτητα περιλαμβάνονται γραφείο για συνεντεύξεις και αίθουσα αναμονής των εξυπηρετούμενων.

β. Τηρεί μητρώο εξυπηρετούμενων και λοιπά στοιχεία από τα οποία προκύπτει η παροχή κοινωνικών υπηρεσιών με την άσκηση κοινωνικής εργασίας.

5. Με απόφαση του Υπουργού Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, μετά γνώμη του οικείου επαγγελματικού Συλλόγου, καθορίζεται, κατά είδος και μορφή παρεχόμενων υπηρεσιών το ύψος των αμοιβών του Κοινωνικού Λειτουργού που, με τις προϋποθέσεις των διατάξεων του άρθρου αυτού, παρέχει τις υπηρεσίες του ως ελεύθερος επαγγελματίας.

6. Η εποπτεία του έργου του Κοινωνικού Λειτουργού ως ελεύθερου επαγγελματία αποτελεί έργο των αρμοδίων κατά τόπους περιφερειακών Υπηρεσιακών του Υπουργείου Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων κατά την άσκηση της οποίας διασφαλίζονται οι διατάξεις του Διατάγματος αυτού για τη διαφύλαξη του ιδιωτικού απόρρητου.

7. Για την έκδοση της απόφασης της παραγράφου 2 του άρθρου αυτού ο ενδιαφερόμενος υποβάλλει στο Υπουργείο Υγείας,

Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, μέσω της κατά τόπο αρμόδιας περιφερειακής του Υπηρεσίας, αίτηση με τα ακόλουθα στοιχεία:

α. Βεβαίωση προϋπηρεσίας από την οποία να προκύπτει με σαφήνεια, τόσο ο χρόνος της επαγγελματικής εμπειρίας του ενδιαφερόμενου, όσο και το αντικείμενο των υπηρεσιών που πρόσφερε κατά το χρόνο της προϋπηρεσίας του.

β. Υπεύθυνη δήλωση του Ν. 1599/86 στην οποία να αναφέρεται με σαφήνεια η έδρα και η περιγραφή των χώρων που ο ενδιαφερόμενος πρόκειται να ασκήσει το έργο του, το είδος των υπηρεσιών που θα προσφέρει και την κατηγορία ή τις κατηγορίες των εξυπηρετούμενων στους οποίους θα απευθύνονται οι υπηρεσίες του.

γ. Προκειμένου για αλλοδαπό που έτυχε άδειας άσκησης επαγγέλματος Κοινωνικού λειτουργού σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 1 του παρόντος βεβαίωση ότι έχει επαρκή γνώση της Ελληνικής γλώσσας, η οποία χορηγείται από:

α. Λέσχη Πανεπιστημίου Αθηνών.
Διδασκαλείο ξένων Γλωσσών. (Ν. 5147/1931, άρθρο 12, ΦΕΚ 211/τ. Α'/14. 16.7.1931).

β. Σχολείο Νέας Ελληνικής Γλώσσας Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης (Π.Δ. 1051/1977, ΦΕΚ 350/τ. Α'/14.11.77).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β'

Αρχές, καθήκοντα, υποχρεώσεις, ασυμβίβαστα κατά την άσκηση του επαγγέλματος.

Άρθρο 4.

Αρχές.

1. Η άσκηση του επαγγέλματος του Κοινωνικού λειτουργού προϋποθέτει προσήλωση στα ιδεώδη της ελευθερίας και της δικαιοσύνης και πίστη στην αξία της ανθρωπίνης ύπαρξης και των δυνατοτήτων της.

2. Με βάση τις θεμελιώδεις αρχές της προηγούμενης παραγράφου ο Κοινωνικός Λειτουργός:

α. Αναγνωρίζει εμπρακτά το δικαίωμα κάθε ανθρώπου.

(1) Να αποφασίζει στο να αποδεχθεί ή όχι το είδος των παρεχομένων σ' αυτόν υπηρεσιών και τον τρόπο αντιμετώπισης των προβλημάτων του, εφόσον με τον τρόπο αυτό δεν εκτίθεται σε κίνδυνο η ασφάλεια και η ευημερία των συνανθρώπων του και του κοινωνικού συνόλου γενικότερα.

(2) να συμμετέχει εποικοδομητικά και στο μέτρο του δυνατού στη διαδικασία του σχεδιασμού των κοινωνικών μέτρων που τον αφορούν και να συμπράττει στην προσπάθεια κάλυψης των αναγκών του στο μέτρο που οι δυνατότητές του το επιτρέπουν.

β. Ενεργεί κατά τρόπο που συμβάλλει στη δημιουργία ή παροχή ίσων ευκαιριών, σε άτομα, ομάδες και κοινότητες, χωρίς διάκριση καταγωγής, φύλου, ηλικίας, κοινωνικής θέσης, θρησκευτικών ή πολιτικών πεποιθήσεων, τόσο για την κάλυψη των βιολογικών, συναισθηματικών, κοινωνικών και πολιτιστικών αναγκών τους, όσο και για την ανάπτυξη και αξιοποίηση των δυνάμεών τους.

Συμβάλλει στην καλλιέργεια, μεταξύ των πολιτών, πνεύματος κοινωνικής ευθύνης και αλληλεγγύης και στην ευαισθητοποίηση και προετοιμασία τους για κοινωνική δράση.

Άρθρο 5.

Υποχρεώσεις προς το επάγγελμα.

1. Για την ανάπτυξη και προαγωγή της Κοινωνικής Εργασίας ο Κοινωνικός λειτουργός:

α. Επιδιώκει τη βελτίωση της επαγγελματικής του στάθμης με τη συνεχή επιμόρφωση και μετεκπαίδευσή του, με την αξιοποίηση της επαγγελματικής εποπτείας κατά την άσκηση του έργου του και την παρακολούθηση των διεθνών εξελίξεων στο χώρο της Κοινωνικής Εργασίας.

β. Συμβάλλει ενεργά στην τήρηση των «αρχών» στην αξιοποίηση των «μεθόδων» της Κοινωνικής Εργασίας και στην προσαρμογή των χρησιμοποιούμενων «τεχνικών» στις διαμορφούμενες

νέες κοινωνικές ανάγκες και προβλήματα.

γ. Συμβάλλει στην ορθή και σαφή ενημέρωση της κοινής γνώμης αναφορικά με τις επιδιώξεις και τους στόχους της Κοινωνικής Εργασίας και στην εδραίωση και αύξηση της αναγνώρισης και εμπιστοσύνης της κοινότητας και των εξυπηρετούμενων για την χρησιμότητα των υπηρεσιών που προσφέρει.

δ. Προσφέρει γνώσεις, επαγγελματική πείρα, τόσο για την επισήμανση και τεκμηρίωση της φύσης και της έκτασης κοινωνικών αναγκών και προβλημάτων, όσο και για τον καθορισμό των επιλογών και τρόπων αντιμετώπισής τους και βελτίωσης της ποιότητας ζωής σε τοπικό, περιφερειακό και εθνικό επίπεδο, συμβάλλοντας έτσι, με τη συμμετοχή του σε αρμόδια όργανα, στη διαμόρφωση της Κοινωνικής Πολιτικής καθώς επίσης στο σχεδιασμό και τη διαμόρφωση των απαραίτητων Κοινωνικών Υπηρεσιών και προγραμμάτων.

Άρθρο 6.

Καθήκοντα προς του εξυπηρετούμενους.

1. Ο Κοινωνικός Λειτουργός κατά τη διαδικασία παροχής των υπηρεσιών του στον εξυπηρετούμενο (άτομο, ομάδα, κοινότητα) οφείλει:

α. Να σέβεται την προσωπικότητά του και να συμβάλλει εμπρακτά στη διαφύλαξη της αξιοπρέπειάς του και στην ικανοποίηση και διασφάλιση των δικαιωμάτων του.

β. Να ανγνωρίζει την ιδιαιτερότητά του και το δικαίωμά του να αποφασίζει για τις υποθέσεις που τον αφορούν, ενθαρρύνοντας και υποβοηθώντας τον ταυτόχρονα να αναλαμβάνει τις ευθύνες των πράξεών του, να αξιοποιεί στο έπακρο τις δυνατότητές του και να βρίσκει, αυτενεργώντας, λύσεις για την κάλυψη των αναγκών του ή την αντιμετώπιση των προβλημάτων του, με τρόπους κοινωνικά παραδεκτούς.

γ. Να τον ενημερώνει με σαφήνεια και πληρότητα για τις προϋποθέσεις, το περιεχόμενο και τα χρονικά πλαίσια της συνεργασίας μαζί του και να παρέχει τις υπηρεσίες του με αντικειμενικά κριτήρια και μετά από αμερόληπτη κρίση, έτσι ώστε η επαγγελματική σχέση μαζί του να στηρίζεται σε αμοιβαία εμπιστοσύνη και να αξιοποιείται απ' αυτόν στον επιθυμητό βαθμό και κατά τον καλύτερο δυνατό τρόπο.

δ. Να συλλέγει και να χρησιμοποιεί πληροφορίες ή δεδομένα που αφορούν τον εξυπηρετούμενο μόνο εφόσον σχετίζονται με τις ανάγκες ή τα προβλήματα για τα οποία απευθύνθηκε στην Κοινωνική Υπηρεσία και εφόσον κρίνονται απαραίτητα, τόσο για το διαγνωστικό έργο, όσο και για τη λήψη των αναγκαίων γι' αυτόν μέτρων.

ε. Να τηρεί αυστηρά, εχεμύθεια σε ιδιωτικά απόρρητα που του έχει εμπιστευθεί ο εξυπηρετούμενος ή που έχουν περιέλθει σε γνώση του κατά την άσκηση του επαγγέλματός του, ή λόγω της ιδιότητάς του.

Στα πλαίσια της τήρησης του υπηρεσιακού απόρρητου οφείλει επίσης να επαγρυπνεί για τη μυστικότητα των εγγράφων στοιχείων που τηρούνται στην υπηρεσία που υπηρετεί.

Σε περίπτωση που ο Κοινωνικός Λειτουργός κληθεί να εξετασθεί ως μάρτυρας από δικαστική ή άλλη Αρχή, για θέματα για τα οποία υποχρεούνται να τηρήσει εχεμύθεια, οφείλει να προβαίνει σε σαφή δήλωση τόσο για την ιδιότητά του, όσο και για την υποχρέωσή του αυτή.

Δεν αποτελεί παραβίαση της επαγγελματικής εχεμύθειας η γνωστοποίηση από τον Κοινωνικό Λειτουργό πληροφοριών ή γεγονότων, όταν η ενέργειά του αυτή αποσκοπεί στη διαφύλαξη της ανθρωπίνης ζωής ή την προστασία της σωματικής και ψυχικής ακεραιότητας ανηλικών καθώς και ενηλικών που στερούνται των δυνατοτήτων αυτοπροστασίας.

στ. Να μην επιδιώκει προσωπικά ωφέλη σε βάρος των συμφερόντων του εξυπηρετούμενου και του περιβάλλοντός του και σε καμιά περίπτωση να δέχεται φιλοδώρηματα.

Άρθρο 7.

Υποχρεώσεις προς τον φορέα στον οποίο παρέχει τις υπηρεσίες του.

Ο Κοινωνικός Λειτουργός κατά τη διάρκεια της εργασιακής σχέσης του με τον φορέα στον οποίο προσφέρει τις υπηρεσίες του οφείλει:

- α. Να είναι επαρκώς ενημερωμένος, αναφορικά με τις αρχές, τους σκοπούς και τους στόχους του φορέα καθώς επίσης για τα κοινωνικά προγράμματα και τους μηχανισμούς με τους οποίους υλοποιούνται οι πιο πάνω σκοποί και στόχοι.
- β. Να συμβάλλει με τις επαγγελματικές του γνώσεις και ενέργειες στην αποδοτικότερη εφαρμογή των κοινωνικών προγραμμάτων του φορέα και με τις τεκμηριωμένες εισηγήσεις του, στη λήψη μέτρων για τη βελτίωση της ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών, μέσω συμπλήρωσης ή τροποποίησης των εφαρμοζόμενων προγραμμάτων ή της κατάρτισης και εφαρμογής νέων, που επιβάλλονται από τις διαμορφούμενες συνθήκες και ανάγκες.
- γ. Να τηρεί τους κανόνες οργάνωσης και λειτουργίας του Φορέα και να συμβάλλει εποικοδομητικά για τη λήψη μέτρων που θα στοχεύουν στην αποδοτικότερη οργάνωση και λειτουργία του και στη βελτίωση των όρων και συνθηκών εργασίας.

Άρθρο 8.

Καθήκοντα προς τους συναδέλφους.

Ο Κοινωνικός Λειτουργός στις υπηρεσιακές του σχέσεις με τους συναδέλφους του οφείλει:

- α. Να συμβάλλει, με την εν γένει συμπεριφορά του, στη δημιουργία και διατήρηση κλίματος αμοιβαίας εμπιστοσύνης, εποικοδομητικής συνεργασίας και συναδελφικής αλληλεγγύης.
- β. Να σέβεται την προσωπικότητα, την ιεραρχική θέση, τις ικανότητες και την επαγγελματική τους πείρα, να μην παρεμβαίνει άμεσα στις αρμοδιότητές τους και να δέχεται και να ασκεί καλόπιστη και εποικοδομητική κριτική.
- γ. Να συμβάλλει με πνεύμα ειλικρίνειας και κατανόησης και με ειρηνικό και ευπρεπή τρόπο στην εξομάλυνση διαφορών, που ενδεχόμενα μπορεί να ανακύψουν κατά το στάδιο της επαγγελματικής τους σχέσης και συνεργασίας.

Άρθρο 9.

Ασυμβίβαστα

1. Απαγορεύεται στον Κοινωνικό Λειτουργό να ασκεί εργασία που δεν συμβιβάζεται με το κύρος του ως Κοινωνικού Λειτουργού.
2. Οι Κοινωνικοί Λειτουργοί κατά την άσκηση του επαγγέλματός τους, δεν μπορούν είτε ατομικά, είτε μετέχοντες, με την ιδιότητά τους, σε συλλογικά υπηρεσιακά όργανα να επιλαμβάνονται θεμάτων από τα οποία προκύπτει φανερά συμφέρον των ιδίων ή συγγενών τους σε ευθεία γραμμή απεριορίστη και σε πλάγια γραμμή μέχρι τρίτου βαθμού.

Άρθρο 10.

Διευκολύνσεις κατά την άσκηση του έργου.

1. Σε όσους έχει χορηγηθεί άδεια άσκησης επαγγέλματος Κοινωνικού Λειτουργού και απασχολούνται με την ιδιότητα αυτή, παρέχεται από τους πάσης φύσεως φορείς κάθε δυνατή διευκόλυνση, κατά την άσκηση του έργου τους.
2. Για την πιστοποίηση της ταυτότητας και ιδιότητας των Κοινωνικών Λειτουργών της προηγούμενης παραγράφου ο φορέας που τους απασχολεί ή ο επαγγελματικός Σύλλογος στον οποίον ανήκουν μπορεί να τους εφοδιάζει με το απαραίτητο έγγραφο (ταυτότητα).

Άρθρο 11.

Καταργούμενες διατάξεις.

1. Από τη δημοσίευση του παρόντος Π. Δ/τος στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως παύουν να ισχύουν οι διατάξεις του Β. Δ/τος

690/61 «περί της ασκήσεως του επαγγέλματος Κοινωνικών Λειτουργών».

Στον Υπουργό Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων αναθέτουμε τη δημοσίευση και την εκτέλεση του παρόντος.

Αθήνα, 20 Ιανουαρίου 1992

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Γ. ΚΑΡΑΜΑΝΛΗΣ

ΟΙ ΥΠΟΥΡΓΟΙ

ΥΓΕΙΑΣ ΠΡΟΝΟΙΑΣ ΚΑΙ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΑΣΦΑΛΙΣΕΩΝ
ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΣΟΥΡΛΑΣ

ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ
ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΣΟΥΦΛΙΑΣ

ΠΡΟΕΔΡΙΚΟ ΔΙΑΤΑΓΜΑ ΥΠ' ΑΡΙΘ. 24 (3)

Τροποποίηση του εδαφίου γ της παρ. 3 του άρθρου 44 του Καταστατικού του Ταμείου Συντάξεων Προσωπικού Εφημερίδων Αθηνών και Θεσσαλονίκης και χορήγηση εκ νέου της προθεσμίας της παρ. 1 του άρθρου 2 του Π.Δ. 433/1988.

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ
ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

Έχοντας υπόψη:

1. Τις διατάξεις της παρ. 3 του άρθρου 5 του Ν. 4504/1966 (ΦΕΚ 57) σε συνδυασμό με τις διατάξεις της παρ. 2 του άρθρου 1 του Ν.Δ. 2520/1953 (ΦΕΚ 220).
2. Τις διατάξεις των άρθρων 23 παρ. 1 περ. στ και 27 παρ. 1 περ. δ του Ν. 1558/1985 (ΦΕΚ 137) καθώς και τις διατάξεις του άρθρου 5 του Π.Δ. 437/1985 (ΦΕΚ 157).
3. Τις διατάξεις του άρθρου 14 του Π.Δ. 105/1988 (ΦΕΚ 46).
4. Την Υ 1540/18.9.1991 απόφαση του Πρωθυπουργού και του Υπουργού Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων «Ανάθεση αρμοδιοτήτων στον Υφυπουργό Υγείας, Πρόνοιας και Κοιν. Ασφαλίσεων Δημήτριο Σιούφα» (ΦΕΚ 754).
5. Την πρόταση του Διοικητικού Συμβουλίου του Ταμείου Συντάξεων Προσωπικού Εφημερίδων Αθηνών και Θεσσαλονίκης που διατυπώθηκε κατά την 1239/15.7.1991 συνεδρίασή του.
6. Τη γνώμη του Συμβουλίου κοινωνικής Ασφάλειας που διατυπώθηκε κατά την 38/4.10.1991 συνεδρίασή του της ΚΣΤ περιόδου.
7. Την 683/1991 γνωμοδότηση του Συμβουλίου της Επικρατείας μετά από πρόταση του Υφυπουργού Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, αποφασίζουμε:

Άρθρο 1

Το εδάφιο γ της παρ. 3 του άρθρου 44 του καταστατικού του Ταμείου Συντάξεων Προσωπικού Εφημερίδων Αθηνών και Θεσσαλονίκης, (Π.Δ. 284/1974 Α 101), όπως το εδάφιο αυτό ισχύει μετά την τελευταία τροποποίησή του με το Π.Δ. 415/1990 (Α' 161), τροποποιείται ως εξής:

«γ. Από τον παραπάνω μέσο όρο, λαμβάνονται:

Ολόκληρο το ποσό μέχρι 265.000 δρχ.

Ποσοστό 50% για τις επόμενες 45.000 δρχ.

Ποσοστό 30% για το υπόλοιπο τμήμα των αποδοχών.

Το άθροισμα των παραπάνω τριών ποσών αποτελεί το συντάξιμο μισθό πάνω στον οποίο υπολογίζεται η σύνταξη».

Άρθρο 2

«Χορηγείται νέα τρίμηνη ανατρεπτική προθεσμία υποβολής αίτησης αναγνώρισης του χρόνου υπηρεσίας του άρθρου 2 παρ. 1 του Π.Δ. 433/1988 (Α' 198) που αρχίζει από την ισχύ του παρόντος διατάγματος».

Άρθρο 3

Η ισχύς του διατάγματος αυτού αρχίζει από την πρώτη του επόμενου μήνα εκείνου της δημοσίευσής του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Στον Υφυπουργό Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων αναθέτουμε τη δημοσίευση και εκτέλεση του παρόντος διατάγματος.

Αθήνα, 20 Ιανουαρίου 1992

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Γ. ΚΑΡΑΜΑΝΛΗΣ

Ο ΥΦΥΠΟΥΡΓΟΣ
ΥΓΕΙΑΣ, ΠΡΟΝΟΙΑΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝ. ΑΣΦΑΛΙΣΕΩΝ
Δ. ΣΙΟΥΦΑΣ

ΠΡΟΕΔΡΙΚΟ ΔΙΑΤΑΓΜΑ ΥΠ' ΑΡΙΘ. 25 (4)

Ίδρυση κλινικής και εργαστηρίου στο Τμήμα Ιατρικής του Πανεπιστημίου Αθηνών και καθορισμός του εσωτερικού τους κανονισμού.

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ
ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

Έχοντας υπόψη:

1. Τις διατάξεις των άρθρων 50 παρ. 1 και 7 παρ. 5 του Ν. 1268/1982 «Για τη δομή και λειτουργία των Ανωτάτων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων» (Α' 87), όπως η τελευταία αυτή διάταξη τροποποιήθηκε με το άρθρο 48 παρ. 2 του Ν. 1404/1983 «Δομή και λειτουργία των Τεχνολογικών Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων» (Α' 173).

2. Τη γνώμη της Γενικής Συνέλευσης του Τμήματος Ιατρικής του Πανεπιστημίου Αθηνών (συνεδρίαση 2.7.1991).

3. Την 716/1991 γνωμοδότηση του Συμβουλίου της Επικρατείας, με πρόταση του Υπουργού Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, αποφασίζουμε:

Άρθρο 1

Ίδρυση

Ίδρύονται στο Τμήμα Ιατρικής του Πανεπιστημίου Αθηνών:

α) Β' Ορθοπαιδική Χειρουργική Κλινική, η οποία εξυπηρετεί τις εκπαιδευτικές, ερευνητικές και νοσηλευτικές ανάγκες στο γνωστικό αντικείμενο της Ορθοπαιδικής. Η υφιστάμενη Ορθοπαιδική Χειρουργική Κλινική ορίζεται ως Α' Ορθοπαιδική Χειρουργική Κλινική.

β) Εργαστήριο με τον τίτλο «Έρευνας των Παθήσεων του Μυοσκελετικού Συστήματος - Θ. Γαροφαλίδης», το οποίο ασχολείται με την πειραματική μελέτη των παθογενετικών μηχανισμών και των θεραπευτικών μέσων των παθήσεων του μυοσκελετικού συστήματος, καθώς επίσης και με την κλινικο-εργαστηριακή μελέτη των μεταβολικών παθήσεων των οστών, των παθήσεων της σπονδυλικής στήλης και της επιδημιολογίας των ορθοπαιδικών νοσημάτων. Το εργαστήριο απορτίζεται από τις ειδικές μονάδες:

- Μεταβολικών νοσημάτων των οστών, η οποία ασχολείται με την πειραματική και κλινικοεργαστηριακή μελέτη των μεταβολικών παθήσεων του σκελετού.

- Γενετικά Μεταβιβαζόμενων Παθήσεων του Σκελετού, η οποία ασχολείται με την κλινική μελέτη ενηλίκων ασθενών με γενικά μεταβιβαζόμενα νοσήματα του σκελετού.

- Εμβιομηχανικής των Οστών και Αρθρώσεων και Κινησιολογίας του Σκελετού, η οποία ασχολείται με την εκτέλεση πειραματικών εργασιών σχετικών με την εμβιομηχανική των οστών, του αρθρικού χόνδρου και των βιοϋλικών που χρησιμοποιούνται στις ορθοπαιδικές παθήσεις.

- Πειραματικής Έρευνας Ορθοπαιδικών παθήσεων και παθήσεων Σπονδυλικής Στήλης, η οποία ασχολείται με την εκτέλεση πειραματικών εργασιών, οι οποίες αφορούν στην παθογένεια και θεραπεία των ορθοπαιδικών παθήσεων.

- Εσωτερικά Εργαστήρια, τα οποία εξυπηρετούν όλες τις μονάδες του Εργαστηρίου: i) Βιοχημικό και Ραδιοϊσότοπων (R.I.A.), στο οποίο εκτελούνται όλες οι Βιοχημικές και R.I.A. εξετάσεις που ζητούνται, ii) Οστικής Πυκνομετρίας, στο οποίο

εκτελούνται οι μετρήσεις οστικής πυκνότητας από συμβατικές μεθόδους και αναπτύσσονται νέες μέθοδοι μη παρεμβατικής μέτρησης των οστών, iii) Ιστομορφομετρίας των οστών, στο οποίο εκτελείται οστική ιστομορφομετρία με μεθόδους μη απαλατωμένων τομών, τόσο στατικές όσο και δυναμικές, iv) Μικροαγγειακής Χειρουργικής στο οποίο εκπαιδεύονται οι φοιτητές και οι ορθοπαιδικοί με τη βοήθεια χειρουργικού μικροσκοπίου στις τεχνικές της μικροαγγειακής χειρουργικής, v) Ιατρικής Πληροφορικής και Στατιστικής Ανάλυσης, στο οποίο διεξάγονται πειραματικά μελέτες κατασκευής συσκευών (HARDWARE) και καταρτίζονται προγράμματα (SOFTWARE) απαραίτητα στις πειραματικές και κλινικές εργασίες. Στο εργαστήριο γίνονται ακόμη και οι στατιστικές αναλύσεις των στοιχείων όλων των άλλων μονάδων του εργαστηρίου, vi) Πειραματικό Χειρουργείο, στο οποίο εκπαιδεύονται οι φοιτητές και οι ιατροί - ορθοπαιδικοί στις τεχνικές και στην εκτέλεση ερευνητικών - πειραματικών εργασιών, vii) Εκτροφείο Πειραματοζώων, στο οποίο εκτρέφονται τα διάφορα πειραματοζώα που χρησιμοποιούνται για την εκτέλεση των πειραματικών εργασιών. Για την λειτουργία του εκτροφείου και την προστασία των πειραματοζώων εφαρμόζονται οι διατάξεις του Ν. 1197/1981 «Περί προστασίας των ζώων» (Α' 240), καθώς και του Π.Δ. 160/1991 (Α' 64), όπως αυτές ισχύουν κάθε φορά.

Άρθρο 2

Εσωτερικός κανονισμός

Η λειτουργία της κλινικής και του εργαστηρίου που ιδρύονται με το προηγούμενο άρθρο διέπονται από τον εσωτερικό κανονισμό που αναφέρεται στα επόμενα άρθρα.

Άρθρο 3

Αποστολή

Η κλινική και το εργαστήριο έχουν ως αποστολή:

α) Την κάλυψη των διδακτικών και ερευνητικών αναγκών του Τμήματος Ιατρικής, καθώς και των άλλων τμημάτων του Πανεπιστημίου στα θέματα με τα οποία ασχολείται η κλινική ή το εργαστήριο, σύμφωνα με το άρθρο 1.

β) Την εξυπηρέτηση των διαφόρων κοινωνικών αναγκών, όταν και όποτε ζητείται συγκεκριμένη συνδρομή, που ανήκει στα θέματα με τα οποία ασχολείται η κλινική ή το εργαστήριο.

γ) Την ειδικευση ιατρών, νοσηλευτών, καθώς και άλλων λειτουργών των κλάδων υγείας και τη συνεχή εκπαίδευση και επιμόρφωση αυτών.

δ) Την παροχή περιθαλψής και νοσηλείας σε ασθενείς με ορθοπαιδικά προβλήματα.

ε) Την εκτέλεση κλινικών και πειραματικών ερευνητικών προγραμμάτων με σκοπό τη μελέτη και αναζήτηση νέων τεχνικών και θεραπευτικών μεθόδων.

στ) Τη συνεργασία και ανταλλαγή επιστημονικών γνώσεων με άλλα ακαδημαϊκά ή ερευνητικά ιδρύματα της ημεδαπής ή της αλλοδαπής.

ζ) Την οργάνωση σεμιναρίων, συμποσίων, συνεδρίων, διαλέξεων, με σκοπό την ενημέρωση του ιατρικού και λοιπού προσωπικού της κλινικής ή του εργαστηρίου αντίστοιχα.

η) Την παροχή υπηρεσιών κατά τα προβλεπόμενα στο Π.Δ. 159/1984 (Α' 53).

Άρθρο 4

Προσωπικό

Το προσωπικό της κλινικής και του εργαστηρίου απαρτίζεται από: α) Μέλη του Διδακτικού Ερευνητικού Προσωπικού (Δ.Ε.Π.) του Τμήματος Ιατρικής, που το γνωστικό τους αντικείμενο εμπίπτει στα διδακτικά, ερευνητικά και νοσηλευτικά ενδιαφέροντα της κλινικής ή του εργαστηρίου, αντίστοιχα, β) Ειδικευμένους γιατρούς, νοσηλευτές και λοιπούς επιστήμονες, γ) Μέλη του Ειδικού Διοικητικού - Τεχνικού Προσωπικού (Ε.Δ.Τ.Π.) και δ) Υγειονομικό και λοιπό προσωπικό που τοποθετείται στην κλινική ή το εργαστήριο, σύμφωνα με τις εκάστοτε κείμενες διατάξεις.

Άρθρο 5

Διοίκηση - Αρμοδιότητες

1. Η κλινική και το εργαστήριο διευθύνεται αντίστοιχα από μέλος Δ.Ε.Π. του Τμήματος Ιατρικής, που εκλέγεται κατά τα οριζόμενα στο Π.Δ. 46/1989 (Α' 21), όπως αυτό ισχύει κάθε φορά.

2. Ο Διευθυντής ασκεί τις αρμοδιότητες που ορίζει το άρθρο 7 παρ. 4 του Ν. 1268/1982 και επί πλέον:

α) Καταρτίζει και εισηγείται το πρόγραμμα λειτουργίας για τις διδακτικές και ερευνητικές δραστηριότητες της κλινικής, ή του εργαστηρίου και μεριμνά για την υλοποίησή του.

β) Μεριμνά για την υλοποίηση των αποφάσεων των συλλογικών οργάνων του νοσοκομείου, στο οποίο λειτουργεί η κλινική ή το εργαστήριο για την παροχή του νοσηλευτικού έργου.

γ) Διαχειρίζεται κάθε έσοδο που περιέρχεται στην κλινική ή στο εργαστήριο, σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις.

δ) Μεριμνά για τη στελέχωση της κλινικής ή του εργαστηρίου με το αναγκαίο προσωπικό.

ε) Μεριμνά για την κατανομή των πόρων.

στ) Υποβάλλει τον ετήσιο απολογισμό των δραστηριοτήτων.

ζ) Εισηγείται τους υπεύθυνους αναλωσίμων υλικών και του κινητού εξοπλισμού.

η) Υπογράφει κάθε εξερχόμενο έγγραφο.

3. Ειδικώς για κάθε μονάδα του Εργαστηρίου Έρευνας των Παθήσεων του Μυοσκελετικού Συστήματος - Θ. Γαρουφαλίδης, μπορεί να ορίζεται υπεύθυνος από τη Γενική Συνέλευση του Τομέα ή του Τμήματος, ύστερα από εισήγηση του διευθυντή.

Τα κριτήρια επιλογής, αφορούν κυρίως την επιστημονική δραστηριότητα των υποψηφίων στο αντικείμενο με το οποίο ασχολείται η συγκεκριμένη μονάδα. Ο διευθυντής μπορεί να καλεί συμβουλευτικά σε συνεδριάσεις τους υπεύθυνους των μονάδων όταν συζητούνται θέματα της αρμοδιότητάς τους, να αναθέτει τη σύναξη εισηγήσεων σε ένα ή περισσότερους από αυτούς και να συγκροτεί επιτροπές μελέτης ειδικών προβλημάτων.

Άρθρο 6

Εγκατάσταση - Λειτουργία

1. Χώροι εγκατάστασης της κλινικής ή του εργαστηρίου είναι οι χώροι που παραχωρούνται για τη διεξαγωγή του διδακτικού - ερευνητικού και νοσηλευτικού τους έργου. Στο χώρο εγκατάστασης υπάρχει πινακίδα με τον τίτλο της κλινικής ή του εργαστηρίου και το ονοματεπώνυμο του διευθυντή.

2. Το ωράριο εργασίας του προσωπικού είναι αυτό που προβλέπεται για κάθε κατηγορία, σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις.

3. Ο διευθυντής έχει την ευθύνη για την εν γένει λειτουργία της κλινικής ή του εργαστηρίου, τη χρησιμοποίηση οργάνων και υλικών, την παραμονή εργαζομένων σε χώρους όπου πραγματοποιούνται πειραματικές εργασίες και στους οποίους τηρούνται ειδικοί κανόνες ασφαλείας. Για κάθε ερευνητική πειραματική εργασία ο διευθυντής ενημερώνεται πριν από τη διεξαγωγή της και καθορίζει μέσα στα πλαίσια της αποστολής την προτεραιότητα στη χρησιμοποίηση οργάνων και χώρων σε περίπτωση που δεν υπάρχει σχετική απόφαση.

4. Η χρησιμοποίηση ειδικών οργάνων επιτρέπεται μόνο στο προσωπικό της κλινικής ή του εργαστηρίου ή ερευνητές που έχουν ειδική επί των οργάνων εκπαίδευση. Κινητά όργανα και σκεύη, τα οποία παραδίδονται για την διεξαγωγή ερευνητικής πειραματικής εργασίας, επιστρέφονται μετά τη χρησιμοποίησή τους στην κατάσταση που είχαν παραδοθεί.

5. Με εισήγηση του διευθυντή στα αρμόδια όργανα του Ιδρύματος είναι δυνατή η πρόκληση διακεκριμένων επιστημόνων σε τομείς σχετικούς με τις διδακτικές ερευνητικές και νοσηλευτικές δραστηριότητες της κλινικής ή του εργαστηρίου.

Άρθρο 7

Κανονισμός εκτέλεσης πειραματικών εργασιών και κλινικοεργαστηριακών μελετών στο εργαστήριο

1. Δικαίωμα εκτέλεσης πειραματικών εργασιών έχουν μέλη Δ.Ε.Π. του εργαστηρίου, μέλη Δ.Ε.Π. των χειρουργικών ορθοπαιδικών κλινικών, καθώς και μέλη Δ.Ε.Π. άλλων ειδικοτήτων ή ερευνητές εφόσον το αντικείμενο της έρευνας είναι σχετικό με τους σκοπούς του εργαστηρίου. Για την εκτέλεση πειραματικής εργασίας από ερευνητές που δεν είναι μέλη του εργαστηρίου χορηγείται άδεια μετά από σχετική αίτηση στην οποία αναφέρονται: ο σκοπός της εργασίας, το χρονοδιάγραμμα και οι χειρουργικές τεχνικές, που θα χρησιμοποιηθούν, η χρησιμοποίηση ή μη οργάνων, που δεν διαθέτει το εργαστήριο, οι διατάξεις που διέπουν την εκτέλεση της πειραματικής εργασίας και ο προϋπολογισμός της δαπάνης που θα απαιτηθεί.

2. Κλινικοεργαστηριακές μελέτες εκτελούνται από μέλη Δ.Ε.Π. του Εργαστηρίου, αποκλειστικά ή σε συνεργασία με άλλους ερευνητικούς φορείς. Για τη διενέργεια κλινικοεργαστηριακής μελέτης απαραίτητη προϋπόθεση είναι η εξασφάλιση της τήρησης των όρων που ισχύουν, σύμφωνα με τις σχετικές διατάξεις της συνθήκης του ΕΛΣΙΝΚΙ (HELSINKI) καθώς και η χορήγηση άδειας από τον αρμόδιο φορέα (Εθνικό Οργανισμό Φαρμάκων) για την ενδεχόμενη χρήση μη εγχεκρυσμένων φαρμακευτικών ουσιών. Για αυτό απαιτείται έγγραφη δήλωση των ιδίων ότι αποδέχονται τη μεθοδολογία που θα εφαρμοστεί και γνωρίζουν τους κινδύνους στους οποίους πιθανόν εκτίθενται. Εάν κατά τη διάρκεια της εκτέλεσης της μελέτης διαπιστώνεται ότι επιφέρει βλάβη στην υγεία του ασθενούς διακόπτεται αμέσως η εκτέλεσή της. Για τις μελέτες κατά τις οποίες γίνεται επιδημιολογικός έλεγχος δεν απαιτείται έγγραφη δήλωση του ασθενούς εφόσον χρησιμοποιούνται μη παρεμβατικές μέθοδοι. Προϋπόθεση όμως στην περίπτωση αυτή είναι ότι η μελέτη γίνεται ανώνυμα και δεν θα προσβάλλει την προσωπικότητα του εξεταζόμενου ατόμου. Τα αποτελέσματα των κλινικοεργαστηριακών μελετών δημοσιεύονται ανεξαρτήτως αν συμφωνούν ή μη με τις αρχικές εκτιμήσεις των ερευνητών.

Άρθρο 8

Πόροι

Πόροι της κλινικής και του εργαστηρίου είναι:

α) Οι πιστώσεις οι οποίες προέρχονται από τις δημόσιες επενδύσεις ή τον τακτικό προϋπολογισμό ή την ιδιαίτερη περιουσία του ιδρύματος και οι οποίες χορηγούνται σύμφωνα με τη διαδικασία που καθορίζουν οι διατάξεις της κείμενης νομοθεσίας.

β) Τα έσοδα από την παροχή υπηρεσιών, σύμφωνα με το άρθρο 3 παρ. 3 του Π.Δ. 159/1984 (Α' 53).

γ) Οι πιστώσεις από άλλες πηγές όπως:

ι) Ετήσια επιχορήγηση από τακτικό προϋπολογισμό και προϋπολογισμό δημοσίων επενδύσεων από τα διάφορα Υπουργεία της Χώρας.

ii) Κληρονομίες, κληροδοτήματα, δωρεές και κάθε άλλη οικονομική ενίσχυση που προέρχεται από ημεδαπά, ή αλλοδαπά φυσικά και νομικά πρόσωπα προς το Πανεπιστήμιο Αθηνών για την κλινική ή το εργαστήριο εφόσον δεν τίθενται όροι που αντιβαίνουν στο σκοπό της κλινικής ή του εργαστηρίου και του Πανεπιστημίου Αθηνών.

δ) Τα κονδύλια που προέρχονται από τα ιδιαίτερα ερευνητικά προγράμματα.

Άρθρο 9

Τηρούμενα βιβλία

Για τις ανάγκες της κλινικής και του εργαστηρίου τηρούνται τα ακόλουθα βιβλία και στοιχεία:

- Πρωτόκολλο εισερχόμενης - εξερχόμενης αλληλογραφίας.
- Βαθμολόγιο φοιτητών.

- Βιβλίο περιουσιακών στοιχείων.
- Φάκελλος οικονομικών στοιχείων κάθε έτους.
- Κατάλογος επιστημονικών οργάνων.
- Αρχείο ασθενών.
- Βιβλίο επιστημονικής δραστηριότητας.
- Βιβλίο μεταβολών του προσωπικού.
- Κάθε άλλο βιβλίο ή στοιχείο που προβλέπεται από την ισχύουσα νομοθεσία ή κρίνεται απαραίτητο.

Στον Υπουργό Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων αναθέτουμε τη δημοσίευση και εκτέλεση του παρόντος διατάγματος.

Αθήνα, 13 Ιανουαρίου 1992

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Γ. ΚΑΡΑΜΑΝΛΗΣ

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ
ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΣΟΥΦΛΙΑΣ

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΕΙΣ

Αριθ. Φ. 0544/21/Σ 19/Μ.3695 (5)

Ανακοίνωση για τη θέση σε ισχύ της Συμφωνίας Ελλάδος - Ουγγαρίας για συνεργασία στον τομέα του τουρισμού Αθήνα, 26.11.1987.

Το Υπουργείο Εξωτερικών ανακοινώνει ότι η Συμφωνία για συνεργασία στον τομέα του Τουρισμού μεταξύ των Κυβερνήσεων της Ελληνικής Δημοκρατίας και της Λαϊκής Δημοκρατίας της Ουγγαρίας, η οποία υπογράφηκε στην Αθήνα στις 26 Νοεμβρίου 1987 και κυρώθηκε με τον υπ' αριθ. 1970/1991 Νόμο που δημοσιεύθηκε στο υπ' αριθ. 173 Φύλλο της Εφημερίδας της Κυβερνήσεως Τεύχος Α' της 20ης Νοεμβρίου 1991 τέθηκε σε ισχύ,

σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 8 αυτής, την 19ην Δεκεμβρίου 1991.

Αθήνα, 14 Ιανουαρίου 1992

Με εντολή Υπουργού

Ο Προϊστάμενος της Ειδικής Νομικής Υπηρεσίας
Κ. Π. ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΔΗΣ
Ειδικός Νομικός Σύμβουλος Α'

ΔΙΟΡΘΩΣΕΙΣ ΣΦΑΛΜΑΤΩΝ

(6)
Στο Νόμο 1999/91 «Ινστιτούτο Κρητικού Δικαίου, Ινστιτούτο Αιγαίου του Δικαίου της Θάλασσας και του Ναυτικού Δικαίου, Ανωτέρα Εκκλησιαστική Σχολή Ηρακλείου Κρήτης και άλλα θέματα αρμοδιότητας Υπουργείου Δικαιοσύνης» που δημοσιεύτηκε στο ΦΕΚ 206/24.12.91 (τ. Α'), γίνεται η εξής διόρθωση:

Η εσφαλμένη ημερομηνία θεωρήσεως και θέσεως της Μεγάλης Σφραγίδας του Κράτους: «Αθήνα, 27 Δεκεμβρίου 1991», αντικαθίσταται από την ορθή: «Αθήνα, 24 Δεκεμβρίου 1991».

(Από το Εθνικό Τυπογραφείο)

(7)
Στο Νόμο 2000/91 «Για την αποκρατικοποίηση, απλούστευση των διαδικασιών εκκαθάρισης, ενισχύσεως των κανόνων ανταγωνισμού και άλλες διατάξεις» που δημοσιεύτηκε στο ΦΕΚ 206/24.12.91 (τ. Α'), γίνεται η εξής διόρθωση:

Η εσφαλμένη ημερομηνία θεωρήσεως και θέσεως της Μεγάλης Σφραγίδας του Κράτους: «Αθήνα, 27 Δεκεμβρίου 1991», αντικαθίσταται από την ορθή: «Αθήνα, 24 Δεκεμβρίου 1991».

(Από το Εθνικό Τυπογραφείο)

ΕΘΝΙΚΟ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟ

Εκδίδει την ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ από το 1833

Διεύθυνση : Καποδιστρίου 34	Οι Υπηρεσίες του ΕΘΝΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ
Ταχ. Κώδικας: 104 32	λειτουργούν καθημερινά από 8.00' έως 13.30'
TELEX : 22.3211 YPET GR	

ΧΡΗΣΙΜΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ

- * Πώληση ΦΕΚ όλων των Τευχών Σολωμού 51 τηλ.: 52.39.762
- * ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ: Σολωμού 51 τηλ.: 52.48.188
- * Για φωτοαντίγραφα παλαιών τευχών στην οδό Σολωμού 51 τηλ.: 52.48.141
- * Τμήμα πληροφόρησης: Για τα δημοσιεύματα των ΦΕΚ Καποδιστρίου 25 τηλ.: 52.25.713 - 52.49.547
- * Οδηγίες για δημοσιεύματα Ανωνύμων Εταιρειών και ΕΠΕ τηλ.: 52.48.785
- Πληροφορίες για δημοσιεύματα Ανωνύμων Εταιρειών και ΕΠΕ τηλ.: 52.25.761
- * Αποστολή ΦΕΚ στην επαρχία με καταβολή της αξίας του δια μέσου Δημοσίου Ταμείου Για πληροφορίες: τηλ.: 52.48.320

Τιμές κατά τεύχος της ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ:

Κάθε τεύχος μέχρι 8 σελίδες δρχ. 60. Από 9 σελίδες μέχρι 16 δρχ. 100, από 17 έως 24 δρχ. 120

Από 25 σελίδες και πάνω η τιμή πώλησης κάθε φύλλου (8σέλιδου ή μέρους αυτού) αυξάνεται κατά 40 δρχ.

Μπορείτε να γίνετε συνδρομητής για όποιο τεύχος θέλετε. Θα σας αποστέλλεται με το Ταχυδρομείο.

ΕΤΗΣΙΕΣ ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ

Κωδικός αριθ. κατάθεσης στο Δημόσιο Ταμείο 2531

Η ετήσια συνδρομή είναι:

α) Για το Τεύχος Α'	Δρχ.	13.000
β) » » » Β'	»	23.000
γ) » » » Γ'	»	7.000
δ) » » » Δ'	»	22.000
ε) » » » Αναπτυξιακών Πράξεων	»	15.000
στ) » » » Ν.Π.Δ.Δ.	»	7.000
ζ) » » » ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ	»	4.000
η) » » » Δελτ. Εμπ. & Βιομ. Ιδ.	»	7.000
θ) » » » Αν. Ειδικού Δικαστηρίου	»	2.000
ι) » » » Α.Ε. & Ε.Π.Ε.	»	50.000
ια) Για όλα τα Τεύχη	»	100.000

Κωδικός αριθ. κατάθεσης στο Δημόσιο Ταμείο 3512

Ποσοστό 5% υπέρ του Ταμείου Αλληλοβοήθειας του Προσωπικού (ΤΑΠΕΤ)

Δρχ.	650
»	1.150
»	350
»	1.100
»	750
»	350
»	200
»	350
»	100
»	2.500
»	5.000

Πληροφορίες: τηλ. 52.48.320

ΑΠΟ ΤΟ ΕΘΝΙΚΟ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟ